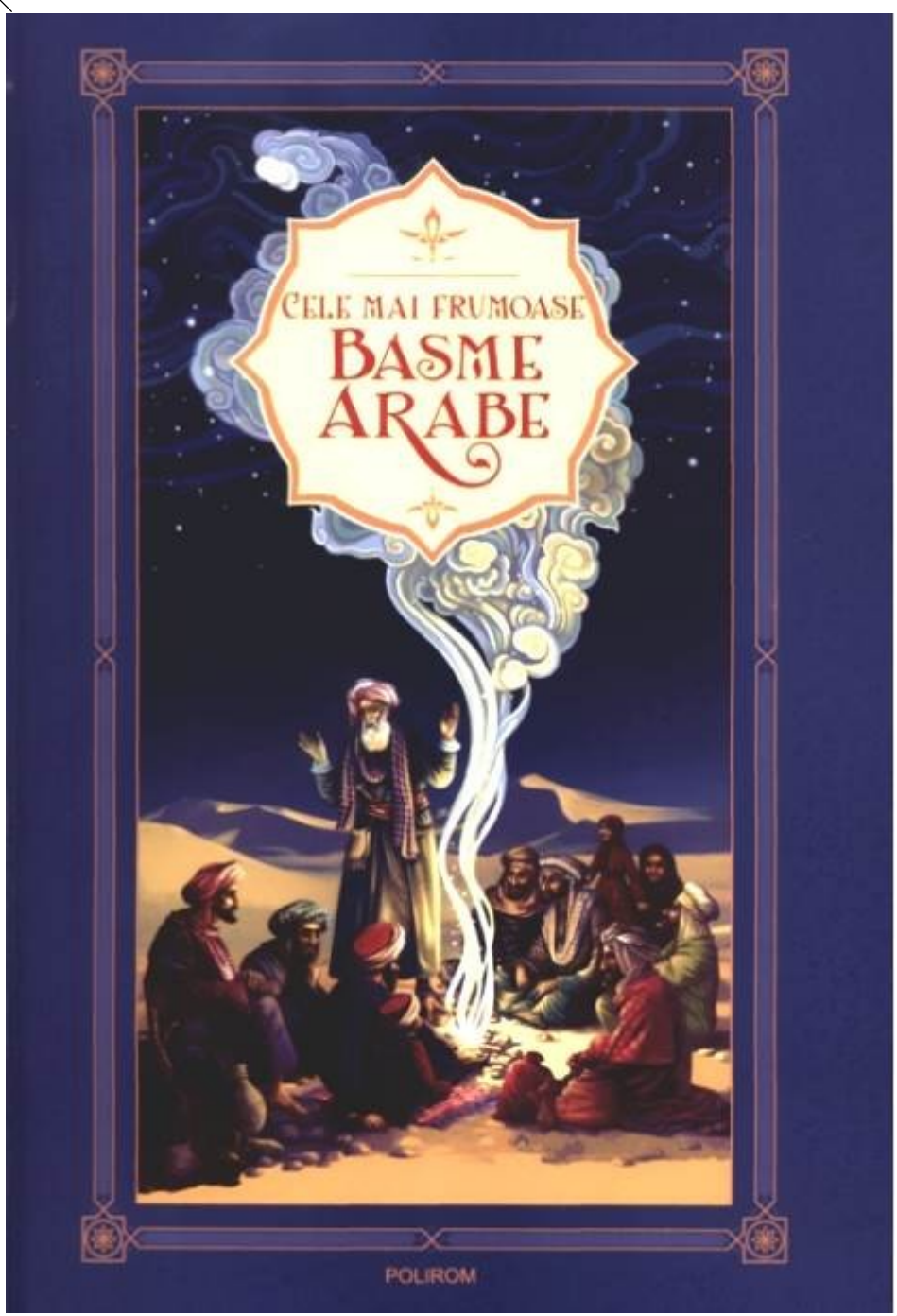
CELE MAI FRUMOASE
BASME ARABE
POLIROM

CELE MAI FRUMOASE BASME ARABE

Antologie, traducere, prefață și note de
NICOLAE DOBRIȘAN

Ediția a II-a

POLIROM Iași, 2010

Ilustrații de Radu Răileanu

© 2010 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
Cele mai frumoase basme arabe / antologie, trad., pref. și
note de Nicolae Dobrișan; ed. a II-a. - Iași: Polirom, 2010

ISBN 978-973-46-1603-9
I. Dobrișan, Nicolae (trad.)
821.411.21-91-34=135.1.398.2(=411.21)

Printed in ROMÂNIA

Versiune ebook: 1.0 [hunyade]

Prefață

Există basme sau culegeri de basme și povestiri a căror faimă a depășit cu mult zona în care au fost create, intrând cu timpul în patrimoniul universal. Oricine face referiri la propria copilărie o asociază cu numele lui Andersen, Frații Grimm, Charles Perrault sau Carlo Collodi. Basmele orientale, în special cele arabe, au câștigat cu vremea un statut aparte de supremație în lumea feerică, fiind caracterizate de o încărcătură neobișnuită de fantezie și o suprasolicitare a imaginației cititorului, alcătuind un fantastic de factură singulară ce amintește uneori de elementele proprii celor mai vechi mitologii ale lumii, exercitând o mare fascinația asupra Europei și aducând cu ele factorul de unicitate în ce privește dimensiunile neobișnuite atribuite timpului și spațiului, acel „infinit" sau „efect de infinit" cum îl definește Borges, vorbind despre *O mie și una de nopți*[1].

Antologia de față a încercat, mai presus de orice, să se distingă prin semnificația și simbolistica basmelor și povestirilor care o alcătuiesc, selecția lor rezistând tentației de sistematizare, care adesea înseamnă o știrbire a autenticității, în folosul unui joc de potriviri, de aranjare a materialului, astfel încât să corespundă unei clasificări generale, dinainte stabilite, sau unanim acceptate. Materialul selectat în această antologie vrea să înmănuncheze cele mai caracteristice basme arabe, astfel încât să poată oferi cititorului posibilitatea de a-și forma o imagine cuprinzătoare privind ideea despre viață, așa cum

[1] Jorge Luis Borges, *Cărțile și noaptea,* Editura Junimea, Iași, 1988, p. 65.

o exprimă literatura populară a unei lumi a cărei civilizație a acoperit o arie geografică imensă.

Tipologia basmului arab scoate în evidență în special comunitatea ideilor și motivelor, a temelor și învățăturilor. Trăsăturile lor generale asemănătoare se datorează faptului că popoarele arabe au trăit în orizonturile unei civilizații comune - civilizația islamică -, iar legăturile dintre ele au fost într-atât de strânse încât s-a manifestat în permanență o puternică întrepătrundere, îndeosebi în cultura populară. Pe de altă parte, cultura populară arabă pornește de la o moștenire comună, un fond de producții populare orale, a cărui vechime se pierde în mileniile care au precedat apariția islamului, în cultura vechilor civilizații orientale pe care s-a grefat civilizația islamică arabă.

Se poate demonstra cu destulă ușurință faptul că basmul nu este rezultatul creației unei singure epoci; în multe cazuri, pornind pe firul unei teme se poate ajunge la origini, la basme din perioada faraonică, din cea babiloniană sau chiar cea sumeriană. Dacă ne-am propune să stabilim vechimea temelor care dovedesc trăsăturile comune și interferențele basmelor de factură orientală - recunoscând de la început că tradiția orală în lumea arabă s-a împletit cu marile mituri ale gândirii antice, datorită conștiinței religioase - ar trebui să ne întoarcem la basmul vechi egiptean și la epopeea sumerio-akkadiană, care depășește stadiul unei simple asamblări de povestiri eroice, întâlnindu-se cu mitul, în încercarea acestuia din urmă de a da o explicație lumii. Există destule basme arabe (chiar în antologia de față: *Povestea despre Noe și uriașul Auj)* în care filiera este ușor de urmărit: epopeea lui Ghilgameș, textul biblic, textul coranic și apoi producția populară. Vorbind despre basmul faraonic, de pildă, Claire Lalouette atrage atenția asupra vechimii acestei tradiții orale la egipteni: „Basmele fixează îndeosebi pe suluri de papirus o veche tradiție orală. Marinarii și negustorii, cutreierând țările, din Persia până la Marea Roșie și din

Anatolia până în Sudan, au răspândit felurite povestiri, preluate și completate după maniera locului. (…) în acele vremuri, a asculta un povestitor cu har era o mare distracție; orientalii, mai ales egiptenii, au fost întotdeauna mari iubitori de povești frumoase și de aventuri cu întâmplări neprevăzute. Această tradiție orală, ale cărei urme sunt întâlnite când și când, s-a împletit cu marile mituri ale gândirii antice, datorită conștiinței religioase. Basmul egiptean reprezintă în general povestirea unei aventuri, dar el comportă de cele mai multe ori o semnificație profundă”[2].

Elementul comun asupra căruia insistăm se datorează și comunității surselor vechi care au stat la baza concepțiilor, doctrinelor și religiilor care s-au succedat de-a lungul istoriei în aria geografică unde avea să se închege civilizația arabă islamică. Și ne gândim în special la religiile și mitologiile primitive, la doctrina spiritualistă, la totemism, dar și la credințe populare sau la vrăji. „Adesea, în culturile «primitive» miturile se amestecă cu basmele (și, aproape întotdeauna, în această stare ni le înfățișează etnologii), sau se întâmplă că ceea ce la un trib este investit cu prestigiul mitului, la cel vecin nu e decât un simplu basm”[3]. Însă nu se poate spune același lucru despre zona Orientului Apropiat, unde distanța care desparte mitul de basm este mai evidentă, având în vedere diferența dintre clasele sociale - pătura cultă și popor.

În același timp, observăm că aceste basme cu motive comune comportă și unele deosebiri de la o țară la alta sau de la o zonă la alta, datorate în parte condițiilor geografice și naturale specifice. Așa, de pildă, într-o poveste culeasă într-o zonă deșertică, eroul este un vânător de păsări, iar într-o altă variantă a aceleiași povești, culeasă într-o zonă

---

[2] Claire Lalouette, *Civilizația Egiptului antic,* Editura Meridiane, București, 1988, p. 208.

[3] Mircea Eliade, *Aspecte ale mitului,* Editura Univers, București, 1978, p. 187.

cu ape din Irak, eroul este un pescar. În felul acesta se ajunge la numeroase variante care circulă în paralel, fiind receptate ca producții specifice locale, dar înregistrate ca variante în studiile sistematice de specialitate din ultima vreme. Conform studiilor mai recente efectuate de etnologi și folcloriști arabi, în care se conturează o cercetare bazată pe principii structuraliste a poveștilor, în calitatea acestora de unități de bază ale structurii culturii populare, ele au fost încadrate în următoarele categorii: basme în care elementele supranaturale se împletesc cu cele reale, povestiri în care elementul real este predominant, legende istorice sau prelucrări ale acestora, povești cu animale de tipul fabulei clasice și povești în serie - poveste în poveste -, de tipul celor din ciclul *O mie și una de nopți.*

În secolele IX-XII, perioadă de mare înflorire a civilizației arabe și de înmulțire a centrelor de cultură care concurau capitala califatului de la Bagdad, apar o serie de culegeri - unele anonime - de povești populare, de anecdote și fabule, și se conturează câteva romane populare cavalerești. Crește interesul pentru literatura populară, o serie de cărți de referință din această perioadă cuprinzând numeroase povestiri *(Kitab al-Aghani - Cartea cântecelor,* a lui Abu al-Faraj al-Isfahani, m. 967; *Kitab al-hayawan - Cartea despre animale,* a lui Al-Djahiz, m. 869). Poveștile și basmele populare arabe au împrumutat, de asemenea, motive, teme și eroi din cărți de origine nearabă care au pătruns și circulat în califat în perioada clasică, precum *Kalila și Dimna* și *O mie și una de nopți* sau din epopeile și romanele populare, cum sunt cele despre Antara, Az-Zayd Salem, Baybars, Ben zi-Yazin și altele.

Din marea masă a textelor orale, etnologii, folcloriștii și cercetătorii istoriei religiilor au încercat să separe miturile de basme, apoi clasificarea acestora din urmă și stabilirea originii lor. Pentru zona Orientului arab, întreprinderea se dovedește extrem de dificilă din cauza interferenței culturilor și credințelor vechi (sumeriene, babiloniene,

asiriene), apoi a celor persană, greacă și arabă. Asemănările dintre basme sunt uneori atât de frapante încât e destul de greu să se stabilească unde anume trebuie căutat începutul. „Asemănarea nu presupune întotdeauna un contact între civilizații sau circulația dintr-un loc în altul. Basmul este expresia unor forțe sufletești profunde. Cum natura umană este pretutindeni aceeași, basmele seamănă și ele, fiind doar îmbrăcate în veșminte locale diferite, dar rădăcinile lor se află în adâncul ființei umane, astfel încât ele sunt nu numai universale dar și eterne”[4]. Unul dintre exemplele cu care Geoffrey Breton își argumentează ideea se referă la condițiile materiale în care trăiește omul. Realitatea agricolă, de pildă, subliniază el, îl determină pretutindeni pe cultivatorul pământului din toate timpurile să încerce sporirea rodului muncii sale. Atunci când este singur, lipsa brațelor de muncă îl face să se gândească la un asociat pe care în subconștient este hotărât să-l păcălească de la bun început. Așa s-au născut poveștile în care țăranul (fellahul) se însoțește cu ginni - în cazul arabilor - sau cu diavolul - la alte popoare -, pentru a-și cultiva pământul, folosindu-se de puterea neobișnuită a ființelor supranaturale. La strânsul recoltei, omul lipsit de capacitatea fizică a asociatului său se folosește de inteligență pentru a-l păcăli, izbutind să ia cea mai mare parte a recoltei *(Fellahul și ginnul).* Motivul se întâlnește pretutindeni: la scoțieni și ruși, la austrieci și chinezi, la greci și la arabi, la balcanici și la români. Basmele și poveștile sunt cu adevărat expresia unor forțe și resurse sufletești adânci la toate popoarele, dar în cazul arabilor această idee se aplică mai bine decât oriunde. La acest popor a existat din vechime un adevărat ceremonial al povestitului, înclinația spre ascultarea istorisirilor fiind caracteristică arabului în general, indiferent de vârstă. Dintotdeauna, încă din epoca preislamică, în societatea

[4] Geoffrey Breton, *Fairy Tales,* Londra, 1957, p. 65.

.

tribală arabă, oamenii obișnuiau să se adune în clipe de răgaz, în jurul focului, să asculte povești despre vitejia unora sau altora în numeroasele războaie dintre triburi.

Dacă în epoca preislamică aveau loc adevărate turniruri poetice, iar poveștile erau axate mai ales pe tema vitejiei și peripețiilor din războaiele intertribale, în societatea islamică, aceste întreceri literare se extind, continuând tradiția „târgurilor” organizate anume, dar prelungindu-se și în piețele orașelor mari și, mai apoi, la curtea califilor și vizirilor. La curțile mecenaților, întrecerile respective cuprindeau, în secolele de mare înflorire culturală (IX-XII), și multe alte domenii (poezie, gramatică, filosofie), în vreme ce poveștile își mută locul în stradă, acolo unde predicatorii populari, povestitorii piețelor și suqurilor devin, cu timpul, personaje literare.

Ritualul povestitului s-a păstrat până în vremurile moderne. Bărbații se adunau și rămâneau până noaptea târziu în jurul rapsozilor și povestitorilor profesioniști *(rawiya)* - iarna, în camera de oaspeți a unui negustor mai înstărit, unde ceaiul fierbinte și cafeaua amară erau nelipsite, iar vara pe covoarele întinse în curțile umbrite. Femeile și copiii se strângeau în jurul unei bătrâne iscusite și al nelipsitului mangal de ceramică, unde jarul mocnea tot timpul, învăluind încăperea rece din timpul iernii într-o abureală caldă ce plutea alături de miresmele ademenitoare de ceai și cafea, fistic, curmale, rodii, portocale și alte fructe exotice. Ceva mai aproape de zilele noastre, mai ales în marile orașe, întâlnirile bărbaților aveau loc în cafenele, unde rapsozii și povestitorii istoriseau pe îndelete povești din ciclul celor *O mie și una de nopți,* aventurile lui Antara - viteazul poet preislamic devenit erou al celui mai vestit dintre romanele populare arabe - sau ale tribului Hilal - pornit din Peninsula Arabă pentru a străbate nordul Africii de la extremitatea estică până la cea vestică -, povestiri picarești, fabule sau basme, în care elementele miraculoase se îngemănau cu cele

reale, în așa fel încât era greu să se distingă între unele și altele. În zilele noastre, când mass-media a invadat spațiul privat al tuturor, acest obicei cu rădăcini atât de adânci în tradiția arabă și-a pierdut din importanță, cercurile de povestit fiind tot mai rare și numai în satele îndepărtate de marile centre urbane.

Densitatea tematică, epocile diferite în care s-a cristalizat materialul narativ, multitudinea de influențe și stiluri care se fac simțite și a locurilor de origine fac, într-o oarecare măsură, dificilă exprimarea impresiilor, realizarea unei clasificări sau ordonarea concluziilor ce s-ar putea desprinde în urma unei analize. De aceea, am încercat o încadrare a basmelor și povestirilor din acest volum, pornind de la structuri care pot părea la prima vedere arbitrare, dar care ni s-au părut potrivite pentru a rezolva problema prezentării unui material atât de stufos și divers, selectat printr-o operațiune și ea destul de dificilă, condiționată de marea diversitate a surselor.

În ultimele decenii, mai mulți specialiști arabi în domeniul literaturii populare au încercat diferite clasificări ale basmelor și povestirilor. Abd al-Hamid Yunis, profesor de folclor la Universitatea din Cairo, a încadrat poveștile populare în opt categorii (legende, povestiri epopeice, povești cu animale, povestiri fantastice, adică basme propriu-zise, povestiri sociale, snoave sau povestiri hazlii, enigme și anecdote)[5], iar cercetătorul tunisian Muhammad al-Marzuqi a propus o clasificare ceva mai restrânsă numeric, dar cuprinzând categorii la fel de largi din punct de vedere tematic: povestirea socială, politică, religioasă, istorică, literară și povestirea pentru copii[6].

Basmele și povestirile, ca de altfel toate genurile literaturii populare, exprimă adevăruri despre viață cu

---

[5] Abd al-Hamid Yunis, *Al-Hikaya Aș-Șa'biyya (Povestirea populară),* Cairo, 1968, p. 13.

[6] Muhammad al-Marzuqi, *Al-Adab aș-Șa'abiyfi Tunis (Literatura populară în Tunisia),* Tunis, 1967, p. 83.

valabilitate generală, ele fiind rezultatul unor experiențe colective, al căror depozitar - înțelepciunea populară și tradiția orală - le-a păstrat, transmis și îmbogățit sub învelișul din ce în ce mai cizelat ca formă și mai cuprinzător în sensuri și informații referitoare la toate aspectele societății arabe, în diversele momente ale evoluției sale; ele sunt o sursă extrem de valoroasă pentru definirea spațiului istorico--geografic, social și moral în care a apărut și s-a dezvoltat comunitatea arabă.

Spațiul cultural arab, în contrast cu autarhia Chinei, a țărilor din Europa sau a spațiului nordic, este extrem de vast, dominat de influențe și legături, întreținute uneori până la neputința de a le descifra originea, cu civilizațiile anterioare din Orientul antic sau cu cele vecine contemporane - persană, indiană sau mediteraneene.

Majoritatea textelor importante din literatura orientală antică, cu excepția Bibliei, ne-au parvenit copiate și recopiate de scribii din Babilon, Ninive și Ugarit. Săpăturile arheologice sunt cele care au dus la descoperirea unor biblioteci - texte înregistrate pe tăbliță -, dintre care cele mai importante sunt, poate, cea a lui Assurbanipal din Ninive și cea de la Mari. „Numai în Mesopotamia și în zona de influență mesopotamiană - Anatolia și coasta siro-palestiniană - a existat, după câte știm, preocuparea de a transcrie marile texte care ne-au dezvăluit literatura cea mai veche din lume. Această literatură, în elementele ei esențiale, este de origine sumeriană: majoritatea genurilor literare cultivate în vechiul Orient, majoritatea temelor chiar, erau reprezentate la Sumer”[7]. În special genul mitologic este cel care ne-a transmis unele dintre cele mai de seamă opere ale acestei literaturi. Episodul Potopului din Epopeea lui Ghilgameș reprezintă textul de referință pentru demonstrarea întâietății literaturii sumeriene, care a

[7] Jean Deshayes, *Civilizațiile vechiului Orient,* Editura Meridiane, București, 1976, voi. II, p. 221.

influențat marile culturi și civilizații ale lumii. Fiind o referire la o catastrofă generală produsă în zonă de marile inundații care devastau, în Antichitate, Mesopotamia, episodul Potopului se întâlnește și în cărțile marilor religii monoteiste - Biblia și Coranul -, precum și în literatura populară din diferite țări. Fragmentul referitor la trimiterea porumbelului și corbului pentru a cerceta tărâmurile din care s-au retras apele, selectat din basmul *Povestea despre Noe și uriașul Auj,* inclus în antologia de față, ilustrează perfect similitudinea textului cu cel de origine. Textul epopeic menționează trimiterea corbului: „Am dat drumul unui corb și l-am lăsat să plece. / Corbul s-a dus, dar, văzând că apele secaseră, / a început să caute de mâncare, zburând de colo-colo, croncănind și nu a mai făcut cale întoarsă”[8]. Același moment din textul biblic („După patruzeci de zile, a deschis Noe fereastra pe care o făcuse la corabie și a dat drumul corbului, ca să vadă de a scăzut apa pe pământ. Acesta, zburând, nu s-a mai întors până ce a secat apa de pe pământ”)[9] este încă mai apropiat de fragmentul ce redă întâmplarea în textul basmului.

În plus, basmul conține o potențare a trăsăturii sapiențiale. Din acest punct de vedere, el se situează în tradiția literaturilor antice, căci se cunoaște că literatura sapiențială era un gen foarte răspândit în Mesopotamia și în Egipt. El se prezenta sub formă de proverbe, mai cu seamă în Sumer, de povestiri și fabule, de monologuri și dialoguri - adevărate competiții oratorice opunând meritele a doi indivizi sau a două categorii de obiecte sau însușiri antitetice - sau chiar de epistole adresate divinității. Acest tip de povestiri cu caracter sapiențial se întâlnește și în literatura populară arabă, mai ales sub forma poveștilor cu animale. În antologia noastră au fost incluse și câteva

[8] *Epopeea lui Ghilgameș,* Editura pentru Literatură Universală, București, 1966, p. 151.
[9] Biblia, București, 1968, Facerea, cap. 8, 6-7; p. 18.

povestiri de acest tip, unele dintre ele respectând tiparul fabulei clasice, ca *Vulpoiul, lupul și leul* sau *Corbul și vulpoiul,* iar altele fiind general moralizatoare, ca *Jinjil și Rabab* sau *Clinele credincios.* Învățături se desprind, de altfel, din fiecare basm, indiferent de motivul central, acestea fiind de multe ori exprimate ca sfaturi sau sentințe: „Fii cu băgare de seamă - îl povățuiește un tată pe fiul lui - să-i dai fiecăruia ce i se cuvine și să nu te îndatorezi la nimeni, căci datoriile înseamnă umilință. Nici nu jindui la bunul altuia, căci de vei face așa, nu vei avea parte decât de mâhnire și vrednic de dispreț o să fii" *{Prieteni la ban și părteni ai lui Satan).* Multe dintre basme și povestiri sunt, în realitate, parabole care evidențiază calități umane deosebite, după care ar trebui să se ghideze oamenii în viața de toate zilele, sau întâmplări pilduitoare devenite, cu timpul, zicale sau proverbe *(Focul lui Ben Ghannam, E zabad).*

Proverbele și aforismele, parte însemnată a literaturii sapiențiale a vechiului Orient încă din epoca sumeriană, au ajuns la noi în mare măsură și prin textul biblic. „Vechiul Testament ne-a transmis un mare număr de proverbe, care au fost adunate, probabil, pe vremea lui Solomon. Unele sunt de origine mesopotamiană sau cananeană, altele, foarte numeroase, sunt de inspirație egipteană"[10]. Motivul înțelepciunii monarhului biblic este preluat de numeroase basme și povestiri arabe. *Solomon și corbul* din prezenta antologie exemplifică perfect motivul, având, în plus, o serie de elemente tipice ale basmului arab fantastic, cum sunt covorul fermecat, animalele și păsările ca personaje egale omului și, mai mult, elementul de legendă istorică legată de blestemul asupra unei cetăți care îi pecetluiește soarta și numele.

„Adoptarea atitudinii occidentale romantice față de arta populară a făcut să crească acel venerabil și, parțial,

[10] Jean Deshayes, *Civilizațiile vechiului Orient,* Editura Meridiane, București, 1976, voi. II, p. 246.

extrem de valoros tezaur, prin atribuirea unei poziții deosebite tocmai acelor produse ale imaginației populare care erau cândva disprețuite, cum sunt *O mie și una de nopți* sau *Romanul lui Antara.* Astfel, conștiința de a fi moștenitori și continuatori ai unei bogate și strălucite literaturi a întărit puternic conștiința unității culturale”[11].

Selecția basmelor și povestirilor arabe din această antologie a urmărit, printre altele, în mod deosebit reliefarea acestei trăsături, propunându-și să evidențieze și multitudinea temelor și motivelor ce conferă singularitate, autenticitate și mai ales unitate literaturii populare arabe, printr-o serie de trăsături funciare care țin de psihologia și gândirea proprie locuitorilor ariei geografice și culturale arabo-islamice - cum ar fi proverbiala generozitate și ospitalitate cu legile lor nescrise, caracteristice arabului beduin din timpurile cele mai vechi până în zilele noastre, părți ale unui cod cutumiar mai larg ce reglementează relațiile intertribale și relațiile dintre gazdă și oaspeți *(Povestea celor doi frați mărinimoși, Omul care n-a avut parte de nicio nenorocire* etc.). În strânsă legătură cu acestea trebuie privite și elementele care țin de cutuma tribală - răzbunarea sângelui, răscumpărarea, pedepsirea soției necredincioase *(Printre străini și acasă, Kulayb și Al-Muhalhil, Cei trei frați isteți)* - sau de organizarea socială specifică.

O serie de povestiri își au originea în vechi legende și epopei, evidențiind trăsăturile nobile specifice societății tribale arabe, îndeosebi vitejia, mândria, curajul, demnitatea și, mai presus de orice, onoarea și respectarea legământului *(Kulayb și Al-Muhalhil, Printre străini și acasă, Abu Zayd al-Hilali și emirul Hadid din Ușayqar).* Se întâlnesc frecvent elemente și detalii referitoare la ritualuri și obiceiuri religioase și populare, știut fiind că nicio altă religie nu este atât de puternic implicată în

11 G.E. Von Grunebaum, *Islam Essays in the Nature and Growth of a Cultural Tradition,* Londra, 1969, p. 64.

existența socială generală și individuală ca islamul: obiceiurile legate de ritualuri prilejuite de evenimente precum nașterea, căsătoria, moartea, divorțul, viața de familie în general, sărbătorile religioase ca Ramadanul cu postul și petrecerile pe care le prilejuiește ceremonialul pelerinajului *(Hamalul la pescuit de perle, Fata sultanului și beduinul cel viteaz* etc.).

Viața din vremea califatului, obiceiurile și întâmplările legate de traiul și ceremonialul de la curtea califilor și vizirilor sunt elemente deosebit de frecvente în basmele și povestirile arabe, conferindu-le originalitate și un valoros caracter de document de epocă *(Struțul sultanului, Bătrâna cea vicleană și sultanul păcălit, Noaptea neînfricaților, Povestea celor două perle negre, Beduinul și nevasta sultanului cea vicleană* etc.).

În sfârșit, dar nu în ultimul rând, printre elementele care subliniază autenticitatea și originalitatea basmului arab se cuvin menționate și detaliile referitoare la mediul natural specific acestui areal: deșertul nesfârșit străbătut de caravane și turme de vite, în care chiar și o picătură de apă se dovedește esențială nu numai pentru viață, dar și pentru soarta eroilor și deznodământul poveștilor, elemente specifice de floră și faună (palmierul, curmalul, cămila, calul, gazela, scorpionul, vipera, leul, lupul, iepurele). Autenticitatea basmelor arabe este accentuată în alte cazuri prin prezentarea unor detalii de mediu citadin, cum sunt piețele, palatele sultanilor, califilor, emirilor și vizirilor, marile moschei cu ceremonialul legat de practicarea cultului (abluțiunea, rugăciunea, pomana), ulițele și casele marilor negustori, casa cadiului și exercitarea prerogativelor legate de funcția lui pentru rezolvarea diferitelor pricini (divorț, căsătorie etc.), bazarul arab *(suq),* nu numai cu funcția sa de vad comercial, ci și ca un loc de întâlnire și cunoaștere, ca un furnicar de lume, ca o sursă de informare pentru dezlegarea enigmelor și ca loc în care se vinde și se

cumpără orice - chiar și înțelepciunea. Suqul tradițional este înfățișat cu dughenele lui înghesuite, cu numeroșii meseriași și artizani, cu larma creată de cei care se adună numai pentru a asculta ce spun alții, povestirile aventurierilor sau pentru a răspunde la chemarea celor ce se întovărășesc pentru formarea caravanelor de negoț, pentru călătorii pe mare sau pentru pescuitul de perle. Pitorescul acestui loc tradițional în viața cetății arabe musulmane este realizat în basme și povestiri la fel de sugestiv ca și în literatura cultă, reușind să apară ca un spectacol extrem de viu și antrenant, sugerând amalgamul de culori, mirosuri, sunete și atracții care au constituit întotdeauna - chiar și în epoca modernă - fascinația orașelor arabe, atât pentru localnici, cât și pentru străini.

Caracterul de sursă etnografică a basmului arab este conferit și prin referirile destul de frecvente la orașele și localitățile arabe atestate (Maarib, Saluq, Ușayqar, Mekka, Medina, Damasc, Bagdad, Basra etc), la personaje istorice cunoscute - poeți preislamici, conducători de triburi renumite, califi, viziri (Abu Zayd al-Hilali, Kulayb, Al-Muhalhil, emirul Haddad, Umăr ibn al-Khattab, Harun ar-Rașid) -, la momente și evenimente consemnate de sursele istorice, biblice sau coranice (potopul, pildele lui Solomon, războiul Basus, predica lui Uthman ben Affan etc.).

Protagoniștii basmelor și poveștilor arabe sunt reprezentanți ai diverselor categorii de personaje fantastice și reale. Poate că nicio literatură populară nu a cunoscut o varietate atât de mare de personaje - și ne gândim în special la basmele dintr-o epocă mai târzie, corespunzătoare înfloririi călifarului de la Bagdad, când imperiul arab a cunoscut cea mai mare deschidere și dezvoltare culturală. Într-un singur basm putem întâlni o adevărată galerie de personaje, începând cu califul și sfârșind cu cerșetorii. La o acțiune alcătuită din episoade numeroase, întâmplări și intrigi întrețesute, care se mută când în lumea reală, când în cea fantastică, participă

laolaltă viziri, paznici, meseriași, oșteni, vrăjitoare, sfetnici, vraci, vânători și prinți, servitori și prințese, beduini și tâlhari, păsări și animale cu glas omenesc și puteri supranaturale. Eroii basmelor și poveștilor arabe acoperă toate păturile și categoriile sociale: sultani, califi, viziri, emiri, șeihi, conducători de triburi, beduini, conducători de caravane, hoți, vânători din deșert, cădii, pescuitori de perle etc.

Eroul basmului sau povestirii diferă în funcție de tipul acestora; el poate fi fată sau băiat, tânăr sau bătrân, bogat sau sărac și se distinge, de obicei, printr-o trăsătură dominantă și constantă pe tot parcursul povestirii: curajul, bunătatea, frumusețea, generozitatea, istețimea, hărnicia, răbdarea, fidelitatea etc. Multe povestiri au eroi ce formează perechi antagonice, personajele fiind frați vitregi sau tovarăși de drum, prieteni sau dușmani, o fată și un băiat, două surori vitrege. Astfel de perechi întruchipează, de cele mai multe ori, caracteristici antitetice: frumusețea și urâțenia, hărnicia și lenea, dragostea și dușmănia, credința și perfidia, fidelitatea și trădarea, lașitatea și curajul etc. La fel ca în basmele tuturor popoarelor, personajele înzestrate cu calități minunate izbândesc întotdeauna, depășind toate încercările. În majoritatea basmelor și povestirilor arabe, printre eroi se află și oameni simpli: o fată foarte isteață dar săracă, un vântură-lume temerar, un flăcău sărman dar foarte curajos, un copil orfan, harnic și răbdător, un fur beduin viteaz, un păstor sau un vânător foarte descurcăreț, o femeie vicleană, o bătrână hâtră care întoarce lumea pe dos. Cel mai adesea, eroul este un tânăr curajos, care înfruntă mari primejdii înainte de a izbândi: oșteanul care își pune viața zălog pentru a descoperi taina prințeselor dănțuitoare *(Prințesele dănțuitoare și taina condurilor găuriți),* tânărul care țintește cu arcul în vrăjitoare pentru a-și salva fratele *(Prințesa vrăjitoare și flăcăul cu viers minunat),* flăcăul care se luptă cu ifritul pentru a-și salva sora *(Mazna și*

ifritul), furul beduin care înfruntă fiarele deșertului pentru a merita mâna fiicei sultanului *(Fata sultanului și beduinul viteaz),* tânărul curajos care ucide fiarele pentru a-și salva fratele *(Doi frați vitregi),* flăcăul cel isteț care-i înfruntă pe uriași pentru a-și salva satul *(Omul care i-a biruit pe cei șapte uriași)* ș.a.m.d.

Multe basme și povestiri arabe au ca protagoniste femei: în afara fiicelor de sultani și viziri întâlnite în basme apropiate de structura celor din *O mie și una de nopți* și care, aproape întotdeauna, se încheie cu nunta prințesei cu un tânăr viteaz ce a înfruntat toate primejdiile și a străbătut întreaga lume pentru a o merita de soție, femeia apare în diferite basme și povestiri cu caracter fantastic, dar mai ales în cele care au ca eroi oameni obișnuiți. Indiferent de ipostază - vicleană sau credincioasă, evlavioasă sau intrigantă, isteață sau șugubeață -, eroinele sunt personaje foarte bine conturate, cu trăsături bine definite. Prin istețimea ei, femeia reușește să-l întrecă în toate pe cel cu care pornise la drum *(Povestea celor patru surori și patru frați),* izbutește să-și călăuzească bărbatul astfel încât să ajungă printre fruntașii târgului după ce fusese de râsul lumii *(Nevasta cea isteață și bărbatul leneș)*; cinstită și stăruitoare, ajunge să obțină recunoștința sultanului *(Fata negustorului și țiul sultanului)* sau să-și facă dreptate numai prin perseverența și ascuțimea minții *(Bătrâna vicleană și sultanul păcălit)*; în fine, prin viclenia ei fără margini, îl trage pe sfoară chiar și pe diavol *(Baba și șeitanul păcălit).*

Basmele arabe de tipul celor din ciclul *O mie și una de nopți* sunt populate întotdeauna de fete și femei frumoase ca luna plină, fermecătoare și seducătoare, învăluite intr-o atmosferă de ireal, creată atât de opulența palatelor de tip oriental, cât și de ambianța de mister întreținută în jurul lor de slujitori și paznici.

Această atmosferă este încă și mai misterioasă, complicându-se mult cu elemente fantastice și

supranaturale, cu ființe fabuloase specifice literaturii populare arabe. Se poate spune că, din acest punct de vedere, avem de-a face cu două categorii de basme: unele în care elementele fantastice sunt predominante și altele în care elementele fantastice se împletesc cu cele reale. Antologia de față începe cu un basm din prima categorie, în care elementele fantastice predomină, succedându-se tot mai surprinzător și purtându-ne pe tărâmuri ireale, într-o atmosferă feerică și luxuriantă, tipică eposului popular oriental *(Prințesele dănțuitoare și taina condurilor găuriți).* Într-o singură noapte, eroii basmului străbat întinderi nesfârșite și lumi felurite, ajungând pe un tărâm în care decorul este cu adevărat fascinant: pomii sunt alcătuiți din raze argintii, palatele sunt din mărgean și pietre prețioase. Elementele și întâmplările fantastice țin de timp și spațiu, iar efectul pe care îl produc este tocmai contractarea sau dilatarea acestor două dimensiuni. Zborul cu ajutorul trunchiului de copac îl duce cât ai clipi pe tânărul din basmul *Prințesa vrăjitoare și flăcăul cu viers minunat* într-o țară foarte îndepărtată, cu ajutorul vrăjilor. La fel se întâmplă și cu cei trei frați care se întorc în câteva clipe în țara lor cu ajutorul covorului fermecat *(Prințesa care nu vorbise niciodată).* Recuzita întâmplărilor și elementelor fantastice cuprinde și o mulțime de obiecte din viața de toate zilele care se transformă în lucruri miraculoase datorită vrăjilor: trunchiul de copac și covorul care zboară, ceașca ce vindecă bolnavii, oglinda fermecată care arată chipul ființei iubite, oriunde s-ar afla ea, inelul fermecat care îți aduce dinainte orice și oricând dorești, abaua care te face nevăzut, frunzele de copac care redau vederea și nuielele de arbust care vindecă sminteala, ciocanul, reteveiul și funia care lovesc la comandă, realizând pe loc judecata dreaptă și pedepsirea vinovaților, tava și ciocănelul care întind ospețe după pofta inimii, moara care macină saci de făină fără să aibă nici măcar de un bob de grâu sau măgarul care rage, scoțând pe bot

mormane de galbeni.

Ideea zborului care se leagă de basmul oriental în general, dar în mod particular de cel arab - cunoscută fiind mulțimea de povești, istorioare și prelucrări pe tema covorului fermecat - este prezentă și în basmele din antologia noastră. Zborul se realizează fie cu un trunchi de copac scobit, ceea ce ne face să ne gândim la un model rudimentar de aeronavă, fie cu un covor fermecat. Cu ajutorul lor, spațiul și timpul se contractă, eroii parcurgând în câteva clipe distanțe neînchipuit de lungi sau se ridică la înălțimi de la care ochiul nu mai poate distinge nimic pe pământ. Trunchiul de palmier îi poartă pe eroii basmului pe tărâmuri fermecate *(Muhsin și cele două vrăjitoare),* îi ajută să se întoarcă acasă la timp pentru a face o faptă bună *(Prințesa care nu vorbise niciodată)* sau pentru a pedepsi faptele rele *(Taler cu două fețe).*

La realizarea fantasticului în basmul arab participă și o serie de animale și păsări înzestrate cu calități omenești, cum este darul de a vorbi sau de a simți, dar și cu puteri supranaturale. Calul năzdrăvan dezleagă toate enigmele și-l scapă pe stăpânul lui de la orice primejdie *(Cheliuță și mama vitregă),* câinele și pisica recuperează inelul fermecat de peste mări și țări *(Fata sultanului și inelul fermecat),* cocostârcul îndeplinește orice dorință *(Cocostârcule, da-mi boaba de strugure înapoi),* leul și vipera răsplătesc împărătește ajutorul omului *(Povestea celor două perle negre),* iar vulturul, peștele și leul au simțiri și grai omenesc *(Prințesa care nu vorbise niciodată).*

Basmul arab este populat și de ființe fabuloase cu înfățișări multiple - mici spiriduși, uriași sau balauri cu mai multe capete - și înzestrate cu puteri supranaturale: ifriții, ginnii, ghulii și uriașii. Aceste ființe se află în raporturi diferite cu oamenii, fie ajutându-i, fie pricinuindu-le necazuri. Unele încurcă ițele, altele se pun în slujba

omului, îndeplinindu-i orice dorință. Un grup de ginni îl scapă pe culegătorul de vreascuri de cocoașa care îl împovăra și îi făcea viața insuportabilă, numai pentru că sărmanul a avut norocul să găsească o rimă potrivită unui vers; în schimb, pe prietenul acestuia îl pedepsesc cu o pacoste de cocoașă, numai pentru că fusese lacom și nu se dovedise în stare să găsească rima potrivită *(Culegătorii de vreascuri* și *ginnii)*.

Ghulii, ginnii și ifriții - ființe fabuloase specifice mitologiei populare arabe - au uneori sentimente omenești: se îndrăgostesc de fete din neamul omenesc *(Mazna și ifritul)* sau se căsătoresc cu ele *{Cei trei frați și ghulul).* Un ifrit apare ori de câte ori stăpânul învârtește inelul fermecat pe deget și-i împlinește poruncile, dar se pune în slujba altui stăpân de îndată ce inelul trece în posesia acestuia *(Fata sultanului și inelul fermecat).* Un alt soi de ginni se dovedește într-atât de nepriceput încât, în ciuda forței lor uriașe, pot fi foarte ușor trași pe sfoară de un țăran isteț *(Fellahul și ginnul).* Un ifrit reușește să terorizeze o împărăție, ucigând pe rând toți pretendenții la mâna fiicei sultanului din prima noapte a căsătoriei, așa încât nimeni nu mai avea curajul să se apropie de palat *(Fă bine, fiule, și aruncă-l în mare).* Șapte uriași înzestrați cu puteri nemaivăzute, în stare să preschimbe stâncile în pulbere și să soarbă dintr-o înghițitură apa dintr-un burduf făcut din pielea unui bivol, sunt dominați și învinși numai de rațiunea unui om obișnuit *(Omul care i-a biruit pe cei șapte uriași).* Ginnii și ifriții își pot schimba, după plac, înfățișarea; pot apărea cu chip omenesc, se pot transforma în păsări uriașe, pentru ca apoi să-și reia înfățișarea obișnuită de monștri cu șapte capete *(Mazna și ifritul).* Alteori se preschimbă în animale și vin în ajutorul omului sărman și necăjit *(Pescarul nechibzuit).* În același basm apare și sora ifritului, luând înfățișarea unei rățuște, pentru ca, apoi, sub privirea fascinată a pescarului să se transforme într-o fată neasemuit de frumoasă. Un tip

aparte de personaje înzestrate cu puteri supranaturale sunt vrăjitoarele. Acestea au rolurile cele mai diferite, fac tot soiul de minuni, unele spre binele, altele spre răul omului. Sunt, în general, femei frumoase, nestatornice, capricioase și curioase. Fură sufletul și mintea unui tânăr numai pentru a-i asculta cântecele și glasul minunat *(Prințesa vrăjitoare și flăcăul cu viers minunat),* se strecoară noaptea, nevăzute, într-un trunchi de palmier, umblând pe alte tărâmuri pentru a petrece nestingherite într-o insulă fermecată cu o natură luxuriantă *(Muhsin și cele două vrăjitoare)* sau se pot preschimba în păsări și pot călători astfel în țări îndepărtate *(Vânătorul și vrăjitoarea cu pălăria de pene).*

La originalitatea basmului fantastic arab contribuie și o serie de personaje mai rar întâlnite în literatura populară, cu însușiri ciudate, care întrupează ființe ce întrunesc caractere excepționale: au o frumusețe ieșită din comun, provin dintr-o altă lume, sunt înzestrate cu o inteligență deosebită și pot înfăptui minuni, asemenea zânelor sau vrăjitoarelor din basmele altor popoare. Ele amintesc întrucâtva de rusalcele din basmele rusești sau de zâna mării din basmul lui Andersen. Apar printr-o întâmplare, apoi trăiesc în lumea oamenilor, cu înfățișare omenească, se folosesc de puterile lor neobișnuite pentru a-i ajuta pe cei buni și pentru a-i pedepsi pe răufăcători sau necredincioși *(Fata regelui mărilor).*

Toate aceste elemente la care ne-am referit reușesc să alcătuiască un cadru cu totul aparte în comparație cu basmele altor popoare, care conferă autenticitate și originalitate literaturii populare arabe, în principal datorită tehnicii proprii a basmului, care exploatează o serie de aranjamente în punerea în scenă a elementelor componente, a comportării personajelor și a succesiunii faptelor, astfel încât efectul final ajunge să fie impresia de fabulos, dar, în ciuda caracterului net fantastic, cititorul are iluzia de a fi martorul unor întâmplări reale.

În general, această tehnică, apropiată de cea cinematografică, constă în participarea unui număr mare de personaje, ceea ce complică mult acțiunea, dându-i un caracter stufos prin succedarea rapidă a unor întâmplări neprevăzute, prin apariția surprinzătoare a unor eroi care schimbă total șirul narațiunii. Aceste impresii șocante, de surpriză sunt produse, de obicei, de ființe fabuloase care dau peste cap planurile eroilor și care nu se comportă uniform în toate basmele, așa cum se întâmplă cu balaurul, căpcăunul sau vrăjitoarele din basmele românești. Ginnii, ghulii sau ifriții din basmele arabe sunt personaje misterioase cu reacții neașteptate și cu un comportament surprinzător. Ei pot adresa întrebări, ca sfinxul, sau pot cere dezlegarea unor enigme, dar niciodată nu se poate intui răspunsul pe care îl așteaptă. De cele mai multe ori câștigă cel care dă răspunsurile cele mai bizare sau contrare logicii, dar potrivite cu firea capricioasă a acestor ființe ciudate.

La impresia de izbitoare asemănare cu romanele populare de aventuri concură și acel element de mister care însoțește personajele basmului, fiecare având o taină pe care se străduiește să o ascundă și care duce în același timp la complicarea acțiunii *(Fata regelui mărilor, Bulgăre de sare* etc.).

Multe dintre basmele arabe sunt alcătuite dintr-o serie de verigi ce pot fi considerate basme de sine stătătoare, a căror acțiune debutează înaintea momentului final al celei precedente, care părea să aducă eroii aproape de dezlegarea misterului sau de sfârșitul peripețiilor *(Bulgăre de sare, Cele trei povețe, Noaptea neînfricaților* etc.). Elementul-surpriză - fie o vrajă, fie o unealtă a destinului - complică acțiunea, despărțindu-i din nou pe eroi, făcându-i să se întâlnească apoi într-o altă lume, în împrejurări cu totul neașteptate sau chiar sub o altă înfățișare.

De altfel, în cele mai multe cazuri, basmul arab nu are o graniță bine delimitată între lumea reală și cea fantastică.

Ființe ciudate - păsări, animale, pești -, care vorbesc, simt și se comportă ca oamenii, fără să fi fost vreodată subiectul vreunei vrăji, se amestecă în viața obișnuită a acestora, iar faptele par firești, basmul încheindu-se în mod fericit cu căsătoria unor tinere fete fie cu un vultur, regele păsărilor, fie cu un leu, ragele animalelor, fie cu un pește, împăratul adâncurilor *(Prințesa care nu vorbise niciodată).* Ființe din alte lumi pot coborî printre oameni, apărând tocmai la timp pentru a-i salva pe aceștia din urmă sau a-i scoate din mari încurcături. Sora unui ifrit sau fiica regelui mărilor sunt două tinere frumoase ca luna și pricepute în toate, dar fac minuni de tot felul în văzul lumii, și nimeni nu se miră.

Acest amestec de real și fantastic - elementul fantastic apărând acolo unde și ori de câte ori este nevoie - reprezintă încă o trăsătură definitorie a basmului arab. El pare să fie produsul imaginației creatorului popular, ca o modalitate de a găsi soluția salvatoare pentru toate situațiile dificile în care îl puneau condițiile de mediu și viață.

Atmosfera basmului arab este dominată de trecerea frecventă de la un tărâm la altul, de la vis la realitate, din viața aceasta în cea de apoi și invers, dintr-un palat de poveste la deșertul arid, dintr-o cetate înfloritoare într-o paragină, dintr-o cocioabă sărăcăcioasă într-un palat măreț. Alăturarea extremelor reprezintă o tehnică frecventă în basmul arab, care impresionează puternic cititorul, făcându-l să rețină imaginile cu tot caracterul complicat al acțiunii. Când eroul unui basm este un om sărman dintr-un sat oarecare de la marginea deșertului și care, pe deasupra, mai este „însemnat” și cu o cocoașă, nu-l poate face de la început pe cititor să creadă că el ar putea fi subiectul unei aventuri deosebite, atunci când pleacă să adune vreascuri. Dar când în fața cocoșatului apare brusc petrecerea unui cerc de ginni, totul se transformă într-o scenă captivantă, datorită imaginii picturale și sonore pe care o oferă basmul: un cerc de ginni adunați în jurul

focului, alături de care se unduiesc într-un dans fascinant un grup de femei neînchipuit de frumoase. Imaginii i se adaugă sunetul - o muzică plină de ritm ce se dezlănțuie în cadența melodiei și a bătăilor din palme și care, din când în când, se oprește brusc. Intervine momentul de suspans, când eroul este pus la încercare, apoi, după ce rima mult așteptată a fost găsită, cântecul și dansul pornesc din nou mai animat decât fuseseră înainte.

Caracterul cinematografic al imaginii este vizibil în numeroase basme în care apar descrieri ale unor peisaje luxuriante, unde abundă culori, sunete și chiar arome: „De la o vreme, drumul a început să se lumineze și deodată s-au trezit cu toții într-o vale strălucitoare, în care crengile copacilor păreau raze de lună, iar trilurile păsărilor o muzică cerească. Orbit de lumină, flăcăul s-a apropiat cu teamă de unul dintre copaci și a văzut cu uimire că trunchiul, crengile și frunzele lui erau cu totul și cu totul din argint strălucitor… S-a apropiat de copac, a prins o crenguță firavă și a rupt-o. Dar ce să vezi? Crenguța a scos un clinchet ciudat, al cărui ecou se îndepărta încet, ca un plânset de zurgălăi”.

Descrierea palatului din basmul *Prințesele dănțuitoare și taina condurilor găuriți* reprezintă și ea un exemplu grăitor ce pledează în sprijinul afirmației de mai sus: „în cele din urmă au ajuns cu bine la malul celălalt, unde i-a întâmpinat un palat cu totul și cu totul de cleștar. Ferestrele-i străluceau, părând mii de torțe oglindite în apa lacului, poteca așternută cu flori ce urca spre scara palatului răspândea cele mai dulci miresme, iar în văzduh pluteau armoniile unei muzici vrăjite. Frumoasele copile și prinții au urcat treptele aproape în zbor, oprindu-se numai pentru o clipă în ușa celei mai strălucitoare săli din palat, ai cărei pereți erau căptușiți cu porfir și mărgean”.

Sub ochii vrăjiți ai eroului, o grădină luxuriantă pare să fie un tărâm fermecat, ceea ce este perfect explicabil pentru psihologia locuitorilor unei zone în care predomină

deșertul: „Și ce-i fu dat să vadă? O priveliște care-i fură mințile! în prima clipă se întrebă dacă nu cumva e doar un joc al închipuirii. Își roti ochii în toate părțile și înțelese că se află pe o insulă fermecată, cu copaci semeți, pâraie argintii și flori parfumate, și cu păsări care se întrec în viers. Pământul era neted, așternut cu mușchi moale, pomii înalți și rămuroși, apele dulci, adierile îmbătătoare. Într-un cuvânt, era un adevărat rai. Căută nedumerit spre florile din preajmă, adulmecându-le mirosul și înțelese că în jurul lui erau numai trandafiri și șofran… Dar nimic nu-l ului mai tare ca mărgăritarele și nestematele răspândite prin iarbă, care-și aruncau săgețile de lumină în noapte” (*Muhsin și cele două vrăjitoare).*

Însă dintre toate basmele arabe, cele mai interesante și mai gustate par a fi cele alcătuite după modelul celor *O mie și una de nopți,* folosind acel stil baroc, cu multe complicații și numeroase personaje, cu o construcție supraetajată, așa-numita „poveste în poveste” *(Prințesa care nu vorbise niciodată, Povestea celor două perle negre, Omul care n-a avut nicio zi nenorocită, Noaptea neînfricaților, Fata pescarului).* Basmele menționate le amintesc pe cele ale Șeherazadei, tema din basmul principal - basmul-cadru - servind numai ca pretext pentru înlănțuirea celorlalte. O altă structură asemănătoare cu cea a basmelor din *O mie și una de nopți* întâlnim, de pildă, în *Bătrâna cea vicleană și sultanul păcălit* sau în *Baba și șeitanul păcălit.* Viclenia fără seamăn și tertipurile folosite de bătrâna poznașă dezlănțuie o adevărată furtună în orașul și palatul sultanului, ba chiar în întreaga împărăție, episoadele succedându-se cu repeziciune, crescând în amploare și antrenând din ce în ce mai multă lume, iar apogeul aduce cu el finalul basmului și triumful dreptății pe care o stabilește, în mod firesc, sultanul.

Pe lângă bogăția de motive și învățături moștenite de la tradiția literaturii orale arabe vechi, basmul arab a împrumutat și o serie de elemente care țin atât de

conținut, cât și de structură și stil, de la basmul european și cel oriental în general. În basmele *Prințesa care nu vorbise niciodată* și *Pata regelui mărilor,* de exemplu, apare motivul păpușii care capătă suflet și glas și care ne duce cu gândul la Pinocchio al lui Collodi sau la povestirile lui Hoffman.

Unele influențe comune ale tradiției orale și ale credințelor și mitologiilor orientale fac ca basmele arabe, persane și turcești să aibă multe asemănări în ceea ce privește stilul, tematica, structura și chiar personajele. Asupra personajelor feminine se insistă întotdeauna, acestea fiind descrise cu multe detalii, metafora comună pentru frumusețea lor fiind luna; personajele masculine sunt de obicei tineri, ale căror cele mai apreciate însușiri sunt vitejia, curajul și onoarea. Eroii obișnuiți, comuni tuturor acestor basme sunt emiri, sultani, califi, negustori bogați, șeihi, tineri curajoși care înfruntă soarta, bătrâni înțelepți. Personajele comune cu puteri supranaturale sunt vrăjitoarele, ginnii, divii - ființe fabuloase care-i încurcă sau îi ajută pe oamenii obișnuiți. Personajele secundare ale basmelor sunt, de asemenea, comune, fiind alcătuite din categorii foarte diverse - neveste curioase care încalcă poruncile, femei necredincioase, hoți, bătrâne șirete, cădii, oșteni, servitori, paznici, vânători etc.

Întâlnim în aceste basme și personaje comune care poartă același nume: Juha, eroul istorioarelor asemănătoare anecdotelor lui Păcală, Cheliuță, eroul modest care face minuni de vrednicie, înțelepciune și vitejie, Molla înțeleptul, subiectul unor întâmplări pline de neprevăzut și de haz, care conduc întotdeauna la concluzii pline de învățăminte.

Tot în cadrul caracteristicilor comune ale acestor basme putem aminti acele obiecte vrăjite care acționează singure, răsplătind sau pedepsind oamenii, păsările și animalele care recompensează faptele bune, ca și micile trucuri ce declanșează și complică acțiunea basmelor: încălcarea

poruncilor, cutia, odaia și cetatea interzise, frunzele, florile și nuielele care vindecă bolile sau lecuiesc metehnele, numerele fatidice care condiționează soarta eroilor -trei, șapte, treizeci, patruzeci -, personajele sau eroii consacrați purtători ai binelui, cei care ies întotdeauna învingători în lupta cu principiul răului și care sunt, de obicei, tineri - în special mezinul, cel mai mic dintre cei trei frați, cel care învinge forțele răului și în basmele românești.

De altfel, mai pot fi amintite și alte teme și motive asemănătoare celor din basmele românești: cei trei frați care pornesc în lume, victoria fiind în cele din urmă a celui mai mic; istețimea omului simplu care-i învinge pe uriași; suveranul cetății care nu are copii și pe care soarta îl blagoslovește într-un târziu cu moștenitori; familia unor oameni simpli fără copii care, spre amurgul vieții, primesc un copil ce se dovedește binecuvântat de zâne; relația dintre frații și surorile vitrege; prietenia și dușmănia de o viață, viclenia mamei vitrege; răutatea soacrei și încercările la care este supusă nora; baba cea vicleană care îl păcălește și pe diavol; femeia care nu poate păstra nicio taină; soția necredincioasă; balaurul cu șapte capete care păzește comorile, inelul și oglinda fermecată; calul năzdrăvan, pantoful sau inelul pierdut după care este recunoscută adevărata mireasă etc.

Poveștile cu animale reprezintă un tip de povestire cu caracter sapiențial deosebit de gustat la arabi; unele dintre ele, foarte asemănătoare și construite în același stil cu fabula clasică, cuprind un preambul, apoi desfășurarea acțiunii - întotdeauna cu tâlc - și încheierea care enunță morala. Eroii acestor povestiri sunt animalele cu trăsături specifice, a căror semnificație este universală: leul simbolizează puterea absolută; lupul e caracterizat prin lăcomie haină; vulpoiul e cea mai șireată ființă; corbul e simbolul înțelepciunii; câinele e asociat cu ideea prieteniei adevărate.

Eroii acestor povestiri se comportă cel mai adesea ca

oamenii; au aceleași necazuri și ocupații ca și aceștia, umblă după hrană și se zbat pentru soarta copiilor lor *(Jinjil și Rabab),* se confruntă cu necredința, înșelăciunea și lăcomia, supraviețuiesc prin înțelepciune *(Leul, lupul și vulpoiul)* sau se angajează într-o competiție care să le demonstreze superioritatea, răzbunându-și înfrângerile uneori prin forța minții *(Corbul și vulpoiul).*

De altfel, nota sapiențială se descifrează cu ușurință aproape în toate basmele și poveștile arabe, atât în cele în care elementele fantastice sunt predominante, cât și în povestirile cavalerești sau istorice, în povestirile construite pe elemente din realitatea obișnuită sau în povestirile cu animale. Aproape toate pun în evidență, pe de o parte, virtuțile morale, iar pe de alta, slăbiciunile și defectele. Sunt subliniate în special virtuțile funciare ale arabului beduin, atât de mult prețuite, precum vitejia, curajul, prietenia, fidelitatea, sinceritatea, generozitatea, ospitalitatea, toleranța, cumpătarea, onoarea, fiind în același timp dezavuate defecte precum lașitatea, necredința, înșelăciunea, minciuna etc. Slăbiciunile apar aproape întotdeauna alături de virtuți, contrastul fiind edificator prin el însuși. Multe povestiri recurg la enunțarea directă a unor sfaturi pe care cei tineri le primesc de la părinți sau bătrâni înțelepți, iar valabilitatea lor este demonstrată prin peripețiile și încercările la care viața îi supune pe cei ce nu țin seama de ele *(Prieteni la ban și părteni ai lui Satan).*

Dacă cele mai multe dintre basmele și povestirile arabe au un tempo alert, plin de vioiciune, cele culese și înregistrate în dialectele vorbite într-o țară sau alta se caracterizează printr-o limbă extrem de vie și expresivă, oralitatea conferind acțiunii multă mișcare, dând impresia unui teatru popular ce se desfășoară înaintea ochilor cititorului, imprimând personajelor o vitalitate aparte, trăsături foarte bine conturate, și mai ales reușind să păstreze acel umor particular al povestirilor picarești. În

această categorie, ocupă un loc aparte snoavele din ciclul eroului popular Juha *(E cu neputință să împaci pe toată lumea),* cele a căror protagonistă este o bătrână hâtră și șugubeață ce reușește să-i păcălească pe toți *(Bătrâna cea isteață și sultanul păcălit)* sau povestirile în care eroul, datorită hazardului, ajunge în situații absurde, reușind în final să-l tragă pe sfoară și pe calif. Umorul și ascuțimea minții sunt trăsături esențiale ce îl fac pe eroul basmelor și povestirilor arabe să învingă toate piedicile și, în cele din urmă, să izbândească. Chiar dacă este ajutat sau împiedicat în acțiunile lui de elemente fantastice și ființe fabuloase, eroul basmelor arabe este, de cele mai multe ori, un om simplu, care trudește din greu să-și țină zilele, zbătându-se între vitregiile sorții și ale naturii. În final, omul animat de sentimente alese izbândește grație inteligenței, hărniciei, chibzuinței și abilității - atribute esențiale care îl fac să apară superior chiar și forțelor înzestrate cu puteri supranaturale.

Complicata împletitură de real și fantastic, de vis și realitate, de real și imaginar cu bogăția simbolurilor converg la alcătuirea unui mesaj al basmului arab, asemănător cu cel al basmelor tuturor popoarelor - triumful binelui asupra răului, al adevărului asupra minciunii, al frumosului asupra urâtului -, așa încât lumea înfățișată apare ca o lume a dreptății și a frumuseții, a speranței și a binelui.

Nicolae Dobrișan

Notă asupra ediției

Basmele și povestirile incluse în această antologie au fost selectate din culegerile *Asatir shaabiyya min qalb jazirat al-Arab* (*Povestiri populare din inima Peninsulei Arabe*), vol. I, 1966, voi. II, 1968, vol. III, 1969, vol. IV, 1970, Dar ath-thaqaga, Beirut, întocmită de Abd al-Karim al-Juhayman, și *Qisas Shaabiyya 'iraaiyya (Povești populare irakiene),* Bagdad, 1988. De asemenea, multe basme au fost selectate din paginile revistei irakiene de folclor *Al-Turath ashshaabi* (*Tezaurul popular*), din numerele apărute între 1969 și 1982, editată de Ministerul Culturii din Irak.

Am considerat potrivit să introduc în antologie diverse forme ale eposului popular arab: basme propriu-zise, povestiri, legende, snoave și scurte ilustrări ale originii unor proverbe și zicători, așa cum au circulat ele în creația orală arabă.

N.D.

BABA ȘI ȘEITANUL PĂCĂLIT

Copiii se așezară roată în jurul bunicii, care, după ce-i numără din ochi, le grăi astfel:

— În seara asta am să vă spun povestea unei babe care a ajuns la aprigă gâlceavă cu Șeitan[12], din pricină că și ea, și el puneau la cale aceleași belele, împinși de viclenie și de setea de-a semăna zâzanie între oameni. Și poate c-ați auzit sau poate că n-ați auzit - și-atunci o să aflați de la mine - că oamenii din aceeași breaslă ajung întotdeauna să se războiască și că din lupta asta cei slabi cad învinși, iar cei puternici rămân în picioare. Aș mai vrea să știți voi, copii, că babele sunt femei tare afurisite și că acela care nu ține seama de șiretenia lor nu este decât un neghiob sau un ageamiu. Adevărat că forța brațelor le slăbește, dar au, în schimb, o minte și o limbă ascuțite care le ajută să facă adevărate minuni.

După un început atât de îmbietor, copiii se arătară curioși foarte să audă povestea și strigară în cor:

— Abia așteptăm s-o auzim!

— Nu strigați, năzdrăvanilor! îi potoli bunica și-apoi porni să depene povestea.

Se zice că undeva, într-un colț de lume, trăia odinioară,

---

12 Numele biblic și coranic al diavolului și, într-un sens mai restrâns, căpetenia demonilor; întruchipare a spiritului răului. În Coran el este înfățișat ispitindu-l pe om să coboare de la o stare superioară la una inferioară, îndemnându-i pe credincioși spre fapte reprobabile (sura XXIV, versetul 21), stârnind vrajba între oameni (sura V, versetul 94) etc..

în vremuri de demult, o babă căreia i se dusese faima c-ar fi atât de șireată, încât și Șeitan ajunsese să se teamă de ea, căci nu de puține ori îi dădea și lui peste cap planurile și-i încurca ițele. Și, într-o bună zi, se trezește baba că Șeitan - căruia i se făcuse lehamite de ea - dă buzna în casă și-i zice așa pe nepusă masă:

— Știi ce? Una din două: sau îmi lași mie tărâmurile astea și-ți alegi sălaș în altă parte, sau eu îmi iau câmpii și plec unde-oi vedea cu ochii!

— Ba să știi că eu n-am de gând să plec de pe meleagurile mele nici în ruptul capului! i-o reteză baba scurt. Și nu-ți zic nici ție să pleci. Faci cum poftești! Dacă vrei să stai, poți să stai! Dacă vrei să pleci, n-ai decât!

— Eu aș avea o părere… o luă diavolul pe ocolite.

— O părere, zici? Ia s-auzim, despre ce e vorba? tresări baba, arătându-se curioasă.

— Aș zice ca unul dintre noi - fie tu, fie eu - să stârnească niscai pricini sau chiar gâlcevi și pe urmă să vină celălalt să le dezlege și să readucă apele în matcă… Și cel care o să se dovedească mai meșter rămâne stăpân peste plaiurile astea, iar cel înfrânt își ia tălpășița de-aici… Ei, ce zici, te prinzi?

Baba se învoiește și, fără să mai stea pe gânduri, pornește a-l iscodi:

— Vrei să născocești tu pricinile și eu să le dezleg sau le scornesc eu și tu le descâlcești?

— Ba zic să le plăsmuiești tu! o îmbie Șeitan.

Și, după ce s-au înțeles ei ca baba să încurce ițele, iar Șetian să le descurce, s-au despărțit, văzându-și fiecare de-ale lui. Baba o luă din loc cât ai bate din palme și se și apucă de treabă. Porni întins spre prăvălia unui negustor de haine și stofe, se opri o clipă în ușă, apoi se apropie de stăpânul dughenei și, după ce-i dădu binețe, îi zise cu glas mieros:

— Te-aș ruga, jupâne, să-mi alegi cea mai frumoasă stofă pe care-o ai dumneata… Băiatul meu ține tare mult la o

fată și mi-a cerut să-i caut niște veșminte mândre pentru ea, oricât de scumpe ar fi…

— Vezi marfa asta? începu neguțătorul s-o ademenească, luând-o pe departe. Asta-i o țesătură rară și n-o mai găsești nicăieri în altă parte… Abia a sosit cu ultima caravană… Am primit-o acum două zile… porni el să laude un val dintr-o țesătură fină, care se vedea că nu-i de ici, de colo.

Baba luă valul cu pricina, plăti fără să se tocmească și ieși grăbită, oprindu-se tocmai la casa negustorului, unde prinse să bată în ușă stăruitor.

— Fata mea, a luat-o ea cu vorbe la fel de dulci pe tânăra nevastă care s-a ivit prin ușa întredeschisă, m-a apucat vremea rugăciunii de amiază[13] pe drum și casa mea e destul de departe de-aici… Eu țin tare mult să fac fiecare rugăciune la vremea ei și să nu scap niciuna. Dacă nu-i cu supărare, n-ai putea să-mi îngădui să intru în casa dumitale ca să-mi fac rugăciunea? Ți-aș rămâne tare îndatorată…

Tânăra îi răspunse la bineț și-i deschise larg ușa, poftind-o să intre. Și, fără pic de șovăială, o îndrumă spre dormitorul ei și-o îmbie să se așeze pe pat. Pe urmă alergă să-i aducă apă să se spele, înainte de a-și face rugăciunea, și să pregătească o cafea, așa cum era obiceiul. Dar, de îndată ce tânăra nevastă închise ușa în urma ei, baba se grăbi și ascunse valul de stofă sub perna de la capul patului. Se spălă, își făcu rugăciunea, sorbi frumușel

---

13 Rugăciunea *(salat)* este una dintre cele cinci îndatoriri fundamentale ale credincioșilor musulmani, unul dintre cei cinci „stâlpi” *(arkan)* ai religiei islamice - alături de profesiunea de credință *(șahada),* postul *(sawm)* de treizeci de zile din luna Ramadan, împărțirea pomenii prescrise sau darea pentru cei săraci *(zakat)* și pelerinajul la Mekka *(hajj).* În fiecare zi, credincioșii musulmani au datoria de a face cinci rugăciuni, în momente bine precizate, care sunt anunțate de către muezini din minarete sau - în moscheile mai mici - de pe o latură a clădirii ori din ușă. Momentele celor cinci rugăciuni sunt: în zorii zilei, la amiază, după-amiază, la asfințit și la vremea cinei. Fiecare rugăciune este precedată de abluțiune sau spălarea rituală.

cafeaua, mulțumi cu vorbe mieroase și pe-aci ți-e drumul.

Negustorul se întoarse acasă seara târziu, după asfințit, așa cum făcea în fiecare zi. Mâncă, iar când dădu să se lungească în pat ca să-și mai dezmorțească oasele, băgă de seamă că perna e cu mult mai înaltă ca de obicei. O ridică și ce-i fu dat să vadă? Sub ea se afla ascunsă chiar țesătura pe care-o vânduse el la vremea prânzului. Își aduse deodată aminte că baba voia s-o dăruiască fetei la care băiatul ei ținea nespus de mult. În clipa aceea rămase năucit și simți că vede roșu în fața ochilor. Își zise că fata pe care o iubea băiatul babei nu putea să fie alta decât nevasta lui. Vasăzică soția lui, pe care-o socotea credincioasă, îl încornorează și el habar n-are! Încearcă să doarmă, dar nu e chip să închidă ochii. Numai el știe cât s-a perpelit în noaptea aceea care i s-a părut fără sfârșit. Când în văzduh începură să plutească primele raze, sări din pat, o strigă pe nevastă-sa și o măsură cu privirea din creștet până-n tălpi.

— Ți-aduni lucrurile și te pregătești să te duci la ai tăi!… mormăi el cu năduf, fără nicio altă lămurire.

Femeia făcu ochii mari și-l întrebă care-i pricina, dar nu fu niciun chip să scoată răspuns de la el, căci la vorbele ei el făcea pe n-aude n-a vede. Încercă ea să ghicească despre ce-ar putea fi vorba, dar în zadar. De ce, de nece, el rămase mai departe surd și mut. Neavând de ales, biata femeie își zise că e mai bine să nu cârtească. Își adună în grabă câteva lucruri și se pregăti de plecare, convinsă că nu poate fi vorba decât de-o toană trecătoare și că e mai nimerit să aștepte câteva zile, până ce se limpezesc apele.

Bărbatul îi ceru să-l urmeze și, tot așa, fără să scoată nicio vorbă, o luă spre casa părinților ei, hotărât s-o lase acolo și să se despartă de ea. Numai că tot avea un grăunte de îndoială în suflet și tocmai de aceea își zise că nu trebuie să-și piardă cumpătul, fiindcă - așa cum se întâmplă întotdeauna - graba strică treaba.

Asta a fost prima dintre pricinile născocite de șiretenia

babei.

În ziua următoare ce i se năzare ei? Când află că emirul[14] orașului e poftit la o petrecere rânduită de niște negustori bogați de pe ulița ei și că la un anumit ceas din zi o să treacă pe dinaintea casei sale, se apucă numaidecât să prepare o licoare din miresme alese și felurite vopseluri și balsamuri și, tocmai când stăpânul trecea prin fața ușii, o turnă pe burlan. Emirul simți îndată parfumul și, după ce privi cu luare-aminte jur-împrejur, se interesă dacă licoarea care se scursese pe burlan era curată sau nu.

Baba, care între timp coborâse într-un suflet de pe terasa casei, se opri în ușă și-ncepu să se tânguie:

— Diavolița asta de fată îmi mănâncă zilele! Mă cert cu ea mereu și-i spun să nu se mai spele pe cap în amiaza mare, dar nu vrea cu niciun chip să-mi asculte sfatul și face tot ce-i trăsnește ei…

După ce se mai dumiri puțin, emirul pricepu că e vorba de balsamurile care se risipeau din apa care curgea pe burlan și gândul îi alergă de îndată la fata aceea, întrebându-se cum o fi arătând și cât era de frumoasă dacă apa cu care-și spălase părul răspândește o mireasmă atât

---

14 Rostirea literară *'amir* (derivat din verbul *'amara,* „a comanda, a ordona"), comandant, guvernator, prinț. Termenul pare să fie fundamental islamic. La începutul califatului arab titlul acesta era purtat îndeosebi de comandanții armatelor și adesea ai corpurilor de armată, precum și de conducătorii de provincii - la origine generali care le-au și cucerit. Titlul de *'amir* a fost împrumutat și de indieni în secolele XIII-XV, ca titlu de noblețe și apoi pentru guvernatorii de provincii, iar în Imperiul Otoman el era purtat de comandanții și guvernatorii de provincii. Titlul a devenit ereditar pentru capii câtorva familii duruze, care în timpul Imperiului Otoman au guvernat ca domnitori feudali aproape independenți unele districte muntoase din Liban și Siria. El era purtat, de asemenea, de căpeteniile unor triburi beduine mai importante. Astăzi titlul este purtat de conducătorii câtorva principate arabe (Al-Kuwayt, Qatar, Bahrein, emiratele care intră în alcătuirea Emiratelor Arabe Unite), iar în mod curent îi desemnează pe prinții din familiile regale. Cu aceste sensuri titlul apare și într-o serie de basme din antologia de față.

de îmbălsămată.

S-a dus el emirul la petrecere, dar numai de veselie nu i-a ars. Tot timpul i-au dat târcoale gândurile, căci i se năzărise așa, din senin, că vrea s-o vadă pe fata cu pricina, ba chiar că vrea să se însoare cu ea.

A doua zi dis-de-dimineață trimise degrabă un sol la bătrâna guralivă ca să-i ceară fata de soție. Baba să plesnească de fericire, nu alta.

— De fapt, eu pentru Înălțimea Sa mi-am crescut fata cu atâta grijă sau pentru cineva pe măsura lui… bolborosește baba după ce-și mai vine în fire. Cu dragă inimă mă învoiesc și să fie într-un ceas bun!…

Pețitorul se întoarse într-un suflet la emir și-l vesti că bătrâna s-a bucurat și s-a învoit să-i dea fata de soție. În zilele care-au urmat, scumpeturi, bunătăți și daruri de tot felul au curs spre casa babei fără contenire.

Curând după aceea se încheie și contractul de căsătorie și se stabili chiar și noaptea nunții.

Și, după ce toate astea fură tocmite, baba alergă într-un suflet la Șeitan și-i zise pe nerăsuflate, dându-i ghes:

— Am venit după făgăduială. Ai de dezlegat două pricini: un bărbat care s-a despărțit de-o nevastă care există și un bărbat care s-a însurat cu o femeie care nu există. Acum să te văd pe unde scoți cămașa! Eu le-am încurcat! Pas de le dezleagă, dacă-ți dă mâna! Trebuie să născocești ceva ca să-i scoți pe amândoi din bucluc.

Șeitan chibzui îndelung, învârtind cele auzite pe toate fețele, iar când pricepu că nu e cu putință să le descurce, își făcu drum pe la casa babei și se apucă de bunăvoie să-i mărturisească:

— Să știi că nu mă simt în stare să le descurc nici pe una, nici pe cealaltă, necum pe amândouă…

— Dacă așa ți-i vorba, iar eu o să mă dovedesc în stare să le dezleg, îți ții făgăduială? Adică, vreau să zic, părăsești tărâmurile astea, așa cum ne-a fost înțelegerea?

— De bună seamă! întărește Șeitan. Ce-am apucat să zic

e bun zis!

Au făcut un nou legământ și, chiar a doua zi, baba și-a luat subha[15] și covorașul de rugăciune și a bătut la ușa negustorului, unde lăsase valul de stofă. I-a deschis chiar negustorul și, după ce și-au dat binețe, a poftit-o în salonul de musafiri.

— Acum câteva zile, începu baba cu o voce repezită, am poposit în casa asta, căci m-a apucat vremea rugăciunii pe drum, și-am uitat un val de stofă pe care tocmai o cumpărasem pentru logodnica feciorului meu… Te-aș ruga să-l cauți și să mi-l dai înapoi, căci sunt o bătrână nevoiașă și n-am cu ce să-i cumpăr alta…

N-apucă bătrâna să-și isprăvească bine vorbele, că bărbatul simți cum i se ia o piatră de pe inimă. Alergă glonț și se întoarse cu valul de stofă, înmânându-i-l bătrânei. La aflarea acestei vești, care părea să fi coborât din cer, porni să-l slăvească în gând pe Allah[16], căci nu mai

---

15 *Subha* sau *misbaha* sunt termenii prin care se desemnează diverse tipuri de rozarii. Ambele cuvinte derivă de la rădăcina *sbh,* ce are sensul general de „a slăvi (pe Allah)“. Rozariul a fost împrumutat de musulmani de la indieni sau de la creștinii orientali, prin secolul al IX-lea, și s-a răspândit mai ales în cercurile misticilor. Se cunosc diverse tipuri de rozarii, în funcție de numărul mărgelelor care intră în alcătuirea lor. Cel mai uzual dintre ele era cel alcătuit dintr-o sută de mărgele, corespunzător cu numărul epitetelor lui Allah (nouăzeci și nouă), la care se adaugă și numele propriu-zis. Dar tipul cel mai comun de rozariu din timpurile moderne este alcătuit din treizeci de mărgele, separate în trei grupuri de alte două mărgele ceva mai mari. Mărgelele sunt confecționate din os, corn sau lemn aromat, dar există și exemplare valoroase, confecționate din ambră, argint, aur, sidef, fildeș și pietre prețioase. Dincolo de scopurile religioase, rozariul ocupă un loc important în superstițiile arabilor musulmani și creștini; trecerea mărgelelor printre degete, de multe ori în mod inconștient, a devenit un obicei comun în toate țările arabe, la persoane de credințe, vârste, formații și poziții sociale diferite.

16 Dumnezeul unic în religia islamică. Allah le era cunoscut arabilor încă înainte de apariția islamului, fiind una dintre divinitățile principale în panteonul mekkan, poate chiar divinitatea supremă, în vreme ce alte zeități, cum sunt Manat, al-Lat și ’Uzza - cele trei fiice

avea nici urmă de îndoială pentru nevinovăția soției, și să se căineze amarnic pentru că o învinuise pe nedrept. Pe urmă o luă la picior și nu se mai uită înapoi până când nu ajunse la casa socrilor. Bătu la ușă, ei îi deschiseră și el ceru să rămână între patru ochi cu nevasta lui. Din fericire, nu se grăbise nici cu despărțirea, nici cu învinuirile împotriva ei sau a neamului ei.

— Tare neîndurător te-ai purtat cu mine în ziua aceea și nici acum nu pricep de ce… îl mustră tânăra soție când rămaseră singuri.

— Este adevărat că m-am pripit și am fost nedrept, dar crede-mă că nici până astăzi nu știu de ce m-am purtat așa, își recunoscu el vina plin de căință. Cred că eram în săptămâna chioară… Nu-mi dau nici eu seama ce m-a apucat. Tu nu ai nicio vină în treaba asta. M-am supărat și eu, vorba ceea, ca văcarul pe sat… Am greșit, fără îndoială, și-mi cer iertare. Totodată, sunt gata să-ți dau orice despăgubire pentru supărarea pricinuită…

— Eu nu-ți cer nimic anume. Las la gustul și la alegerea ta… răspunse nevasta, bucuroasă că scăpase de belea.

Și, promițându-i marea cu sarea, neguțătorul își luă nevasta de mână și se întoarse cu ea acasă. Astfel, apele reveniră la matca lor, iar una din cele două pricini își găsi dezlegarea.

„Cu asta am scos-o eu la capăt cum am scos-o,” își zise baba în gând, „dar să vedem acum ce fac cu cealaltă pricină, care e mult mai încâlcită. Noaptea nunții se apropie, iar de mireasă nici vorbă.”

---

ale sale -, trebuie să fi fost mediatori între el și om. El era în orice caz un zeu creator, asigura ploaia dătătoare de viață, apăra caracterul sacru al jurămintelor și-i proteja pe oameni de primejdii. Prin antonomază, el era Zeul, Dumnezeul *(Al-llah)* cel puternic, devenit în islam, datorită propovăduirii neînfricate și forței persuasive a lui Muhammad, Atotputernicul. Deci vaga noțiune de *divinitate supremă* care a fost Allah în panteonul păgân de la Mekka s-a universalizat și s-a afirmat prin propovăduirea coranică drept Zeul Viu, Preaînalt, Atotputernic.

Toate pregătirile pentru nuntă erau pe isprăvite și baba tot își mai bătea capul și scormonea prin tolba ei cu viclenii, căutând trucul izbăvitor. Și, tot cotrobăind așa, iată că-i vine ideea salvatoare. Face ce face și găsește un trunchi de palmier. Îl așază pe cap și aleargă cu el degrabă spre puțul adânc din apropierea moscheii. Își rotește ochii în toate părțile și, cum era singură-singurică pe uliță, trosc cu bușteanul în ochiul de apă din fundul puțului. Zgomotul bușteanului la izbirea apei s-a auzit destul de deslușit prin împrejurimi. Și unde nu se pornește baba să urle și să bocească de credeai că una-două i se sfâșie inima.

— Fata mea! Săriți! Mi s-a înecat fata în puț! Săriți, oameni buni! Ajutoor!

Cum toate astea se petreceau pe la vremea rugăciunii[17], când moscheea era ticsită, la auzul țipetelor imamul[18]

[17] Ziua de vineri *(jum'a,* „adunare") este ziua săptămânală a cultului public în islam. Ea a fost aleasă de profetul Muhammad, fiindcă aceasta era ziua târgului săptămânal din orașul Al-Madina, unde veneau locuitorii oazelor din împrejurimile orașului. Această origine a slujbei religioase explică și momentul zilei la care are loc, destul de incomod pentru zonele cu climă foarte caldă, respectiv amiaza, adică vremea care precedă închiderea târgului. La începuturile islamului, slujba religioasă din ziua de vineri avea și o semnificație politică, fiind considerată dovada unității din cadrul comunității musulmane și implicând și manifestarea credinței față de calif ori față de guvernatorul care conducea slujba sau al cărui nume era menționat în timpul celebrării. Participarea la slujba de vineri este considerată o îndatorire obligatorie pentru toți bărbații adulți care locuiesc într-o localitate și, acolo unde era posibil, ea avea loc la o singură moschee din oraș. Ceremonialul slujbei din ziua de vineri constă în chemarea la rugăciune *('azan),* rostită în interiorul moscheii, predica *(khutba)* și rugăciunea *(salat)* colectivă. Ziua de vineri nu este în mod obligatoriu o zi de odihnă. În perioada de la începutul islamului era chiar dezaprobată practica de a nu lucra vinerea, imitându-se prin aceasta ziua sărbătorii săptămânale a comunităților iudaice și creștine. În perioada modernă, ziua de vineri a devenit în cele mai multe state musulmane o zi de repaus săptămânal oficial. Puține state islamice au ales pentru acest scop ziua de duminică.

[18] Termenul desemna inițial conducătorul unei caravane. De aici, în sens figurat, cuvântul a ajuns să însemne „conducător moral, model

întrerupse închinăciunea și alergă afară într-un suflet, urmat de puhoiul de lume care începu să forfotească în jurul bătrânei.

— Ce s-a-ntâmplat? Ce s-a-ntâmplat? întrebau toți deodată, dar nimeni nu se interesa mai abitir decât emirul orașului, care se afla și el printre credincioșii din moschee.

Baba izbuti să-i lămurească printre sughițuri că fiica ei a alunecat în fântână și s-a înecat. Emirul porunci să coboare de îndată unul din slujitorii săi pentru a încerca s-o scoată pe frumoasa fată, dar baba se împotrivi cu înverșunare și începu să se rățoiască la toată lumea:

— Nu, pentru numele lui Allah! țipă ea. Nimeni în afară de mine n-are voie să coboare! Cum aș putea îngădui s-o vadă cineva în halul în care este?

— Dar dumneata ești prea firavă și mă tem că n-o să poți face mare lucru… încercă s-o înduplece emirul. Nu-i un fleac să scoți un om din fundul fântânii…

— Fie ce-o fi, nimeni în afară de mine n-are voie să coboare și s-o vadă în halul în care este, sărmana de ea… se oțărî baba tânguios, căci ea știa una și bună. Chiar dacar fi să rămân și eu acolo…

Că cât, că mât, emirul se înduplecă și încuviință să coboare baba. De unde, de neunde, se aduseră cât ai clipi din ochi câteva scânduri. După ce le legară la capete cu niște funii, baba se așeză pe ele și coborî încet în fundul puțului. Dar, când ajunse deasupra apei, ce-i fu dat să vadă? Într-o mică grotă se adăpostise un pui de ginni[19],

(urmat de alții)”; iar în zilele noastre, îl desemnează pe cel care conduce rugăciunea credincioșilor.

[19] În concepția musulmană tradițională ginni sau djinii ar fi niște ființe corporale, imperceptibile simțurilor umane, înzestrate cu inteligență, asemenea oamenilor și îngerilor. Spre deosebire de oameni, care ar fi fost creați din lut, și de îngeri, care ar fi fost creați din lumină, djinnii au fost creați, după Coran, dintr-o flacără fără fum („El [= Allah] l-a creat pe om din argilă, ca ceramica, / Și i-a creat pe djinni dintr-un foc fără fum”, sura LV, versetele 14-15). Ei pot lua forme fantastice și sunt în stare să îndeplinească lucruri neplăcute. Lexicografii arabi încearcă

trist și amărât.

Când o zări pe cotoroanța cea hâdă holbându-se la el printre scânduri, ginnul cel mic izbucni într-un hohot de râs atât de năstrușnic, încât i se cutremură tot trupul și-i plesni pe dată o gâlcă crescută de la o vreme în gât și care nu-i mai îngăduia să înghită strop de mâncare sau de apă. Din pricina asta ajunsese atât de prizărit și de slăbănog. Dar câte nu pătimise sărmanul de el! Iar bieții părinți erau și ei cu inimile sfâșiate de durere. Ce leacuri nu încercaseră ca să-l tămăduiască, dar fără niciun folos. S-au perindat să-l vadă toți tabibii[20] din neamul ginnilor, dar n-au făcut nicio ispravă. Ajunși la deznădejde, când au văzut că i-a pierit până și graiul, l-au lăsat singur în grotă, așteptând ca, de la o zi la alta, să-și dea duhul.

Și iată minunea minunilor! Slușenia babei și caraghioslâcul ei, în stare să stârnească chiar și râsul mamei care și-a pierdut pruncul cu o zi în urmă, l-a zguduit atât de tare pe micul ginn, încât, eliberat de gâlma din gât, se porni de îndată să țipe, cerând mâncare și apă, căci era cât pe ce să se stingă de foame și de sete. Îi aduseră fără zăbavă mâncare și apă din belșug și imediat viața i se strecură din nou în trup, făcându-l să se înzdrăvenească văzând cu ochii. Cât s-au mai bucurat părinții când au văzut că le-a scăpat odorul cu zile, după ce pierduseră orice nădejde să vadă o minune ca asta și-și ziseseră că nu le mai rămânea decât să se supună ursitei! Dar iată că, tocmai când erau încredințați că nu i-a mai rămas nicio scăpare, copilul ginnilor începe să se înzdrăvenească și să prindă viață. Fără să stea pe gânduri, au încercat să afle în dreapta și-n stânga cine stârnise râsul odraslei lor și-i adusese astfel tămăduirea, pentru a-l răsplăti pe

să derive acest cuvânt de la rădăcina *djanna,* ce are ca sens esențial ideea de „ascundere, disimulare” (pentru că djinii se ascund de om), dar această etimologie nu pare a fi prea convingătoare și nu se verifică nici posibilitatea explicării cuvântului arab prin împrumutul latin *genius.*

20 Vraci, tămăduitori; medici, doctori.

binefăcător așa cum se cuvine.

— Cotoroanța asta! îi lămuri ginnul cel mic, arătând cu degetul spre baba din fundul fântânii.

— Copilul nostru s-a tămăduit datorită ție, bătrânico! Tu l-ai mântuit de suferință și i-ai redat viața când noi pierduserăm orice nădejde, îi zise tatăl micului ginn, apropiindu-se de ea. Ție îți datorăm viața lui, așa că ne poți cere orice-ți poftește sufletul, o mai îmbie el.

— Dacă așa ni-i vorba, își luă baba inima în dinți, apoi eu n-am a vă cere nimic altceva, dacă m-ați scoate din buclucul în care m-am băgat cu emirul orașului. Adică să-mi găsiți o mireasă la care să poată intra când vine sorocul nunții…

Și baba îndrăzni să-și deschidă inima și le spuse toată tărășenia cu emirul și tot păsul ei.

— Prea bine! îi luă ginnul vorba din gură. Numai un bob zăbavă și cererea-ți va fi împlinită!…

Și ce-i fu dat să vadă? De unde, de neunde, se ivi o fată cu boiul mlădios și chipul ca o lună plină și-atât de frumoasă, dar atât de frumoasă cum nu se mai afla alta pe lume.

— Veste bună? Veste bună? urla lumea adunată la gura puțului. E teafără fata?

— Bucurați-vă! Bucurați-vă, căci fata n-a pățit nimic! îi liniști baba.

Atunci fu din nou coborât podețul cu funiile și le traseră afară, mai întâi pe fată și pe urmă pe bătrână. Lumea se îngrămădi buluc s-o fericească pe bătrână pentru că-și scăpase fata cu viață, iar ea întâmpină urările mulțumită și veselă nevoie mare.

Când veni și rândul emirului, ea aduse vorba despre nuntă și-i șopti la ureche, așa, ca să audă numai el:

— Iacăt-o pe fata mea! Nu i s-a întâmplat nimic rău, slavă lui Allah! E teafără, așa că nunta poate să aibă loc fără nicio adăstare, în noaptea stabilită.

Emirul se bucură și el, de bună seamă, căci se temuse

niţeluş că, din pricina acestei întâmplări nefericite, va trebui amânată noaptea nunţii.

Şi, după ce se isprăvi şi pricina asta, baba se duse de-a dreptul la sălaşul lui Şeitan.

— Ei, acum ce mai ai de zis? îl luă ea din scurt. Uite că am descurcat cele două pricini cu bine. Acum ce-ai de gând? Te ţii de cuvânt?

Şeitan încercă mai întâi s-o scalde şi-i răspunse cam în doi peri, dar n-a avut încotro şi se văzu nevoit să mărturisească până la urmă că baba s-a dovedit mai vicleană decât el. Şi, cum apucaseră să facă legământul dinainte, nu mai putu să dea înapoi şi trebui să-şi ia tălpăşiţa. Şi dus a fost, lăsând-o pe baba care-l trăsese pe sfoară să hălăduiască şi să viclenească prin tărâmurile acelea.

KULAYB ȘI AL-MUHALHIL

A fost odată ca niciodată. Au fost odată, demult, la început de vremi, două triburi[21] la fel de renumite; unul se chema Bakr[22], iar celălalt Taghlib[23]. Și-avea tribul Taghlib un cârmuitor de toată isprava, prețuit și ascultat pentru destoinicia și pentru vitejia lui în luptă. Și-l chema pe cârmuitorul despre care vă povestesc eu acum Kulayb[24]. Iar dacă neamul său îl iubea și-l respecta atât de mult era

---

21 În genealogia arabă tradițională, tribul *(qabila)* este o subdiviziune a unei comunități naționale numite *șa'b* (termen care s-a generalizat în epoca modernă cu sensul de „popor").

22 Banu Bahr, „tribul Bakr", este un vechi trib arab beduin, ale cărui locuri de pășunat se întindeau de la Al-Yamama - din Arabia Centrală - peste Nedjd, până la coasta Golfului Arab și Mesopotamia.

23 Banu Taghlib, „tribul Taghlib", a fost unul din cele mai mari triburi arabe de origine yemenită. Din sudul Peninsulei Arabe, unele ramificații ale sale au migrat în Nedjd și Al-Hedjaz, iar de aici spre granițele Șamului și Mesopotamia.

24 Kulayb ben Rabl'a a fost unul din șefii puternicului trib Taghlib în secolul al V-lea. Conform tradiției, în fruntea unei puternice confederații de triburi, el i-a înfrânt pe regii din Himyar, dobândind o poziție dominantă în sudul și centrul Arabiei. După aceste victorii, el și-a luat titlul de „rege", într-o perioadă în care s-a conturat o tentativă de constituire a unei organizări politice superioare celei de tip tribal beduin, probabil după modelul regatului Lakhmizilor din Al-Himyar, situat nu departe de locurile de baștină ale triburilor Taghlib și Bakr. Aroganța și mândria lui Kulayb au devenit proverbiale: zicala *„Mai semeț decât Kulayb ben Rabi'a*" se mai aude și astăzi. Poezia și tradiția arabă atribuie temperamentului său izbucnirea așa-numitului război al Basusei - o vrajbă între triburile Taghlib și Bakr care ar fi durat patruzeci de ani, așa cum se poate deduce și din legenda inclusă în antologia de față.

pentru că toate celelalte triburi îl cunoșteau și se fereau s-ajungă la gâlceavă cu el, așa încât nimeni nu îndrăznea să nesocotească bunurile lui sau ale supușilor lui. Și, când intra Kulayb în cortul său, apoi picior de om nu mai avea voie să se apropie, căci rânduise ca niciun muritor să nu-i poată tulbura liniștea.

Kulayb mai avea și un frate, de același sânge cu el, la fel de viteaz și vestit, care se numea Al-Muhalhil[25]. Dar, cu toate că era un om destoinic, nu putea fi și el cârmuitor de trib, întrucât tribul nu putea avea decât un singur conducător, căci așa era rânduiala. Vorba ceea, un trib nu poate avea două căpetenii în același timp, tot așa cum nu se pot priponi doi cai la același stănog și nu pot intra două săbii în aceeași teacă. Și-a lăsat Al-Muhalhil rosturile tribului în grija fratelui său, iar el s-a nărăvit la mâncare și băutură și la alte plăceri de soiul ăsta și-o ținea tot în ospețe, înnădind ziua cu noaptea. Și nimeni nu cuteza să se apropie de el și să-l trezească atunci când îl fura somnul, căci dăduse aspră poruncă să fie lăsat în pace până ce singur deschidea ochii și-atunci o lua de la capăt cu petrecerile și ospețele.

Și-a tot dus-o Al-Muhalhil așa o vreme, dar într-un rând s-a întâmplat ca tribul său să-și părăsească vechiul sălaș în căutarea unor pășuni mai bune. S-au făcut toate pregătirile și înainte de faptul zilei oamenii s-au așternut la drum, mânându-și turmele de vite din urmă. Al-Muhalhil însă a rămas sforăind în cortul lui, căci nu îndrăznise nimeni să-l trezească. Cam pe la vremea chindiei au poposit în noul loc de pășunat și, cum-necum, Kulayb și-a adus aminte de fratele lui. S-a uitat el în dreapta și-n stânga, și-a petrecut privirile peste toate chipurile din preajmă, dar pe frate-său ia-l de unde nu-i! Al-Muhalhil nicăieri! Când i-a iscodit pe slujitori să vadă ce știu de soarta lui, i-au răspuns nepăsători că l-au lăsat dormind în cort. Singurul om care

[25] Al-Muhalhil (porecla lui ’Adiyy ben Rabia, m. 531) este unul dintre primii poeți arabi.

avea voie să-l trezească era fratele său, Kulayb, așa încât acesta s-a văzut nevoit să ia cale-ntoarsă și să calce drum de-o zi înapoi. Nimeni altcineva nu se încumeta să-l trezească. Dac-a ajuns Kulayb la locul de unde pornise tribul în fapt de ziuă, s-a oprit în fața cortului, în care Al-Muhalhil sforăia de zor, părăsit și uitat de toți.

— Al-Muhalhil! Al-Muhalhil! a pornit să-l strige în gura mare.

Când a auzit ca prin vis că-i pomenește cineva numele, Al-Muhalhil a sărit din somn, scrâșnind din dinți, cu ochii scăpărând scântei de mânie. Puțin a lipsit să se repeadă la sabie. Dar, când s-a trezit cu fratele său lângă el, i s-a tăiat inima și-a lăsat-o mai moale.

— Grăbește-te și ia-o după mine, căci tribul a plecat de mult spre alte pășuni! l-a îndemnat Kulayb fără alte lămuriri și-a pornit degrabă călare pe cămila lui ageră.

Al-Muhalhil și-a tras în fugă pe el veșmintele și-a pornit în urma cămilei desculț. A alergat ce-a alergat, până ce Kulayb și-a dat seama că l-au răzbit ghimpii și glodurile. Atunci s-a îndurat, i-a aruncat peste umăr niște sandale și i-a poruncit să le încalțe. După ce și-a pus încălțările și și-a simțit tălpile apărate, i-a fost mai ușor și inima i-a dat ghes să meargă mai departe.

— Când încalți sandale, după ce-ai mers desculț, e ca și când ai fi călare… a îngăimat el încântat, așa încât să-l audă Kulayb.

Cei doi și-au văzut mai departe de drum fără să mai scoată vreo vorbă. Când, într-un târziu, Kulayb s-a întors iarăși spre fratele său și-a băgat de seamă că e frânt, și-a îngenuncheat cămila lângă el și i-a poruncit acestuia:

— Încalecă!

Când s-a văzut Al-Muhalhil pe spinarea cămilei și-a început să simtă odihna în ciolane, i-a venit inima la loc de-a binelea și-a îngăimat din nou câteva vorbe:

— Călărețul e sultan…

Și de-atunci vorbele astea rostite de Al-Muhalhil și

prinse din zbor de Kulayb au trecut în gura lumii și le-auzim și astăzi rostite în chip de proverbe.

Într-un târziu au ajuns și cei doi frați la tribul lor cu bine. Și-au rămas vitele tribului la păscut pe meleagurile acelea noi săptămâni în șir. Numai că într-o bună zi Kulayb s-a trezit cu cămila unei femei ce se numea Basus[26], din tribul Bakr, care sălășluia prin preajmă, intrând pe pășunile pe care el le socotise a fi numai și numai ale lui. Atunci mâna lui Kulayb s-a repezit într-o străfulgerare spre tolbă și-a tras din ea o săgeată cu care a țintit ugerul cămilei lui Al-Basus, făcând ca sângele să i se amestece cu laptele. Cămila a alergat mugind îndureratăspre stăpâna ei. Și era biata cămilă singura avere a sărmanei femei, căci de ea, de laptele și de puii ei atârnau zilele femeii și toate nădejdile erau legate de bietul animal. Din pricina asta femeia și-a pierdut mințile și-a urlat cât au ținut-o puterile, rostind vorbe prevestitoare de rău:

— Ce umilință, neam al lui Bakr!

Tot tribul a auzit vorbele ei. S-a iscat larmă și forfotă și lumea s-a îmbulzit în juru-i. Lângă ea s-a oprit Jassas - un viteaz din tribul Bakr, cu a cărui soră se însoțise Kulayb. A luat-o de mână, încercând s-o potolească și să-i dea curaj.

— Liniștește-te mătușă! a îndemnat-o el. Nu ne sili să scoatem sabia căci s-ar putea stârni între Bakr și Taghlib un război ce n-o să se mai stingă niciodată... Cere-mi mie ce dorești pentru despăgubire!...

---

26 Al-Basus bint Munqiz ben Salman at-Tamimiyya este numele unei femei legendare din saga preislamică *(ayyam al-arab),* vinovată de uciderea lui Kulayb ben Rabi'a și de războiul care îi poartă numele *(harb Al-Basus),* izbucnit între triburile Bakr și Taghlib. Conform legendei, în timp ce stătea cu nepotul ei Al-Jassas - cumnatul lui Kulayb - și își păștea cămila pe o pășune aleasă de Kulayb, fără să țină seama de cutumele beduine, acesta i-ar fi ucis vita. Ofensat de această violare a ospitalității, Al-Jassas l-a ucis pe Kulayb, ceea ce a antrenat un război îndelungat între cele două triburi, cam pe la anul 530, căruia i s-a pus capăt după aproximativ patruzeci de ani printr-o pace încheiată la Dhu al-Majaz, sub auspiciile Mekkăi.

— Dar asta-i o rușine ce nu poate fi spălată de toate apele din lume… s-a căinat bătrâna. Nu cred să fie umilință mai mare ca asta! Mi-a fost călcată în picioare cinstea, căci au rănit singura mea cămilă… Zeci de alte cămile de-mi vor fi aduse în locul ei, rușinea tot nu va fi ștearsă… Nimic n-o poate înlocui!…

Jassas a stăruit s-o împace, dar n-a fost chip. Ce nu i-a pus dinainte drept despăgubire! Dar totul a fost în zadar, căci ea o ținea pe-a ei, că nu poate exista alt preț pentru cămila rănită decât răzbunarea, chiar dac-ar fi să se iște război între Bakr și Taghlib - cele două triburi înfrățite.

— Te rog un singur lucru! a schimbat Jassas vorba, văzând că nu e cu putință s-o înduplece. Dă-mi răgaz până mâine, căci fac legământ să mă răzbun pe nelegiuitul care ți-a săgetat cămila cea fără pereche!

A doua zi, când nicio rază de soare nu se ivise încă pe cer, Kulayb a încălecat pe iapa-i năzdrăvană și-a pornit să dea târcoale locului de popas al tribului său. Jassas, dacă l-a văzut, a pornit pe urmele lui, pândind și așteptând să se îndepărteze de corturi, și, când a socotit că e destul de departe ca să nu-i poată sări nimeni în ajutor, s-a năpustit năvalnic asupra lui. Cu o lovitură l-a prăvălit de pe iapă, dar, ca să fie sigur că nu scapă cu zile, i-a mai împlântat o dată pumnalul în piept până la plasele. Apoi s-a îndepărtat în galopul calului spre tribul său, vestindu-l despre cele întâmplate. Și toată lumea a rămas încremenită.

Cele două triburi s-au îndepărtat unul de altul și toată suflarea s-a apucat de pregătiri pentru o luptă crâncenă, al cărei deznodământ numai Allah putea să-l știe. Tribul Taghlib se pregătea de zor să-și răzbune cârmuitorul, iar bărbații din tribul Bakr se pregăteau pentru apărare, căci nimic nu mai era de făcut, după ce scoseseră primii sabia.

— Dar de ce n-am trimite un sol la Al-Muhalhil, să-i dea de știre că noi ne-am învoi să-l despăgubim pentru pierderea pricinuită? și-a dat cu părerea un bătrân mai înțelept din tribul Bakr. S-ar putea să primească și-atunci

ar scăpa amândouă neamurile de urgia unui război nimicitor, căci învingătorul, chiar de-i învingător, va suferi cumplit și va pierde la fel de mult ca și învinsul…

Sfatul tribului a dat ascultare vorbelor bătrânului înțelept și cei prezenți au ticluit pe dată trei oferte pe care solul să le înfățișeze lui Al-Muhalhil: fie să i-l predea pe războinicul Jassas pentru a fi ucis în schimbul lui Kulayb, fie să-l aleagă pe cel mai nobil bărbat din tribul Bakr și să i-l predea pentru a plăti sângele vărsat, fie să răscumpere cu aur și vite pierderea pricinuită. Și, dacă niciuna din aceste idei nu avea să fie primită de tribul Taghlib, atunci nu le mai rămânea altceva decât războiul!

Solul neamului Bakr a pornit pe dată și i-a înfățișat lui Al-Muhalhil cele trei idei de împăciuire. El s-a prefăcut că le cântărește și le întoarce pe toate fețele și după o îndelungată chibzuință pornit-a a grăi astfel:

— Prea bine, eu n-am nevoie de averi… Mie să-mi aduceți de unde-oți ști șapte oițe albe, pe care să le poată mulge fetele lui Kulayb ca să-și ducă zilele… Și mai vreau și-o cămilă tânără, de culoarea țărânii[27], cu care să se poată muta dintr-un loc în altul. Asta-i tot ce vreau și alte pretenții nu am…

Solul, bucuros c-a scăpat numai cu atât, nu s-a mirat defel la auzul vorbelor ciudate și s-a grăbit să se întoarcă la neamul său, vestindu-l că Al-Muhalhil s-a învoit să primească șapte oițe albe și-o cămilă tânără de culoarea țărânii pentru sângele fratelui său.

Mai-marii tribului Bakr s-au adunat să se sfătuiască, întrebându-se dacă vorbele lui Al-Muhalhil au fost cu adevărat chibzuite sau a vrut să facă doar o glumă. Și părerile au fost împărțite. Unii s-au grăbit să-l socotească pe Al-Muhalhil un nătâng și și-au zis că n-au a se teme prea mult de el. Alții se îndoiau de adevărul spuselor solului, crezând că n-a înțeles prea bine ce-a auzit. Dar bătrânul

[27] Cămile considerate de rasă foarte bună, îndeosebi datorită mersului lor rapid.

cel înțelept cu barbă colilie i-a lăsat pe toți să spună ce aveau de spus și pe urmă și-a purtat pe rând privirea peste chipurile lor și-a tușit ca să-și dreagă glasul.

— Ce părere ai? s-au grăbit cu toții să-l întrebe, aducându-și abia atunci aminte de el.

— N-ați înțeles tâlcul vorbelor lui Al-Muhalhil și v-ați făcut gânduri greșite despre el… a prins bătrânul să-și spună oful. Tâlcul vorbelor lui este războiul… Războiul și numai războiul! Nimic altceva!

— Cum asta? s-au mirat în cor și peste bucuria lor de la început s-a lăsat un zăbranic.

— Cele șapte oițe albe pe care vi le-a cerut el sunt stelele din Carul Mare, iar cămila cea tânără de culoarea țărânii e chiar luna de pe cer, s-a apucat bătrânul să tălmăcească vorbele lui Al-Muhalhil. Ăsta-i tâlcul adânc al vorbelor lui. Mie, unul, nu mi se pare a bună. Putea-veți voi să-i dați drept răscumpărare stelele și luna de pe cer?

— Vai nouă! Nu vom putea nicicum! i-au răspuns atunci într-un glas.

— În cazul ăsta nu ne rămâne de ales, așa că pregătiți-vă de luptă, ca să nu fiți luați pe neașteptate…

După ce-au mărturisit cu toții că bătrânul avea dreptate, s-au împrăștiat și-au început pregătirile de război. La numai câteva zile s-a iscat ca din senin un vuiet năprasnic și-au văzut cum tribul Taghlib se prăvălește asupra lor. Și astfel s-a stârnit vrajba și măcelul dintre cele două neamuri, care aveau să dureze patruzeci de ani; ani în care bătrânii au închis ochii și-au trecut în lumea celor drepți, tinerii au încărunțit și-au început să se stingă și ei, iar pruncii au devenit bărbați în puterea cuvântului. Balanța izbânzii înclina când spre neamul Bakr, când spre neamul Taghlib, dar de cele mai multe ori spre acesta din urmă.

Și-avusese Kulayb câteva fete. Pe cea mai mare dintre ele o chema Hamama. În răgazul dintre două lupte, Al-Muhalhil avea obiceiul să izvodească poeme și să rostească versuri ca acestea:

Ajută-mă, Hamama! Cuvântul tău îl spune!
Răpun pentru Kulayb cămile două mii
Din cele-alese, bune.
Nici degetul lui mic
Nu pot să mi-l răzbune…

Al-Muhalhil s-a prins în cele din urmă cu jurământ să prăpădească o sută de bărbați din neamul lui Bakr pentru a răzbuna sângele fratelui său. Dar, când numărul celor răpuși a ajuns la nouăzeci și nouă, el s-a stins din viață fără să-și fi ținut legământul și curând după aceea au luat sfârșit și luptele. Istovite de război, după ce și-au pierdut floarea tineretului și-au prăpădit nenumărate vite, cele două triburi s-au risipit prin deșert. Dar iată că Allah a vrut ca jurământul lui Al-Muhalhil să se împlinească; după un an de peregrinări departe de locurile bătăliilor, cele două neamuri s-au întors iarăși la pășunile lor dintâi și s-a întâmplat să le răsară în cale ciolanele dezvelite de vânturi ale celor căzuți în luptă. Unul din bărbații tribului Bakr a pus mâna pe un os și-a încercat să-l spargă, apăsându-l de genunche. Osul s-a crăpat și-o așchie din el i-a intrat în carne, iscându-i o plagă ce nu s-a mai închis niciodată. Ba nu numai că nu s-a închis, ci a tot crescut și s-a întins, prinzându-i tot piciorul și mai pe urmă și trupul, până ce l-a dus la ceasul pieirii. Și astfel numărul morților din tribul Bakr a ajuns la o sută, tocmai atâția cât jurase Al-Muhalhil să ucidă pentru a-l răzbuna pe fratele său, Kulayb.

HAMALUL LA PESCUIT DE PERLE

A fost odată ca niciodată. Trăia odinioară, demult, într-un târgușor din inima deșertului, un biet om care-și ducea traiul de azi pe mâine cărând te miri ce, fel de fel de poveri, dintr-un loc în altul. Într-un an se trezește că nu prea mai are ce să lucreze în orășelul lui și nici din ce să-și ducă zilele și-atunci ce se socotește el? Leagă într-o bocceluță câteva lucrușoare și ceva de-ale gurii și ia spinosul drum al pribegiei cu prima caravană, îndreptându-se spre unul dintre orășelele de care auzise vorbindu-se, de pe coasta Golfului.

Și, când ajunse în orășelul cu pricina, taman începuse sezonul pescuitului de perle din adâncul apelor. Pentru treaba asta, pescuitorii obișnuiau să se prindă fârtați și să împartă câștigul frățește, primind fiecare după felul muncii și după primejdiile care-i amenințau viața. Scufundătorii în adâncuri luau partea cea mai mare, căci nu era un fleac să-ți ții răsuflarea minute în șir și să te amesteci cu vietățile afundurilor, mai ales că unele dintre ele de-abia așteptau să simtă gustul sângelui de om. Ceilalți fârtați primeau fiecare după osârdia și osteneala lui.

Ajuns pe țărmul mării, sărmanul hamal se tocmi și el cu niște fârtați dintr-aceia și se apucă de treabă cu sârg. De scufundat nu putea fi vorba, căci trăise numai printre nisipuri și n-avea de unde să știe cum se face o treabă ca asta, dar în rest făcea tot ce se pricepea și ce nu se

pricepea: împingea bărcile de pe nisip în apă și din apă iarăși pe nisip, vâslea, călăfătuia fundul luntrelor, căra tot felul de mărunțișuri dintr-un loc în altul… Într-un cuvânt, era bun la toate, mai puțin la scufundat.

Când se încheie vremea pescuitului de perle, își luă fiecare ce i se cuvenea și sâmbrașii ce lucraseră câteva luni împreună se despărțiră, luând-o care încotro. Hamalul nostru se alese din treaba asta cu un câștig destul de frumușel și era fericit cum nu se mai poate. Își făcu el tot felul de socoteli și-și zise că banii câștigați o să-i ajungă să-și cumpere o casă acătării în târgușorul lui și să se și însoare. Ba o să-i mai și rămână ceva pe deasupra, să ducă o viață îndestulată o vreme mai lungă. Pe scurt, își legă mari speranțe de câștigul ăsta. În schimbul perlelor pe care le lăsase fârtaților lui, să facă ce-or vrea cu ele, se mulțumise cu optzeci de guinee[28] de aur. O sumă ce nu era de ici, de colo! Când mai văzuse el atâția bani în viața lui? După ce chibzui bine, își zise că ar fi cel mai nimerit să se alăture primei caravane și s-o ia înapoi spre târgușorul din inima deșertului. Numai că n-avu norocul să găsească o caravană și nici nu știa nimeni când o să-și facă vreuna drum într-acolo, așa că porni să hoinărească și să caște gura prin oraș. Purta tot timpul la el banii pe care-i câștigase. Ce altceva ar fi putut face cu ei? Pusese punga cu bani într-un buzunar și o pipăia tot timpul, de teamă să nu se găurească și să-i alunece vreo guinee. De fiecare dată când îi simțea în buzunar și-și aducea aminte că e stăpânul unei sume atât de mari, îl învăluia un abur ca de beție. Iar când nu se zărea nici țipenie de om pe uliță, se retrăgea în câte-un cotlon, scotea punga cu aur din buzunar, o dezlega încet și începea să numere monedele, una câte una. O făcea și pentru a se încredința că suma era nesmintită, dar mai ales pentru că îi plăcea să asculte

[28] Veche monedă englezească de aur în valoare de o liră și un șiling, care a circulat și în Orient. Numele ei a intrat în limba arabă în formele *gunayh, djunayh.*

clinchetul monedelor ce se atingeau una de alta, aducând cu o muzică dumnezeiască, și să soarbă din ochi grămada de aur strălucitor, făcându-și încă o dată și încă o dată planuri.

Într-una din zile ce-i vine lui? Se trezi, așa, tam-nisam, ispitit să facă treaba asta printre niște dărâmături de la marginea drumului. Scoase punga din buzunar și se apucă din nou să numere monedele una câte una, așa cum mai făcuse de-atâtea ori, până când ajunse la optzeci. Pe urmă le adună, le puse la loc în pungă și-o vârî în buzunar.

Dar ce să vezi? De la fereastra unei colibe ce dădea spre paragina aceea îl zări o muiere care sălășluia acolo împreună cu o gloată de copii. Acu' numai ce văzu ea lucirea ispititoare a aurului în fața ochilor și află și cum arată punga și câte monede sunt în ea, că i se și năzări să pună mâna pe bani printr-un șiretlic. Și ce-și zise ea? Ia să-ncercăm, că cine știe de unde sare norocul! Se îmbrăcă degrabă și ieși în mijlocul uliței. Când ajunse omul nostru în dreptul ei, îi tăie calea, îl apucă de guler și porni să urle la el cât o ținea gura:

— Vrei să te duci în lume și să mă lași și pe mine și pe bieții copii pe drumuri, fără nicio lețcaie? Să murim de foame și tu să iei toți banii?…

De pomană încercă omul a-i da să priceapă că n-o cunoaște și n-are cu ea nici în clin, nici în mânecă. Muierea o ținea înainte pe-a ei. Pasămite, voia ca lumea să creadă că este bărbatul ei și să-i sară în ajutor. Și pas de mai scapă de muierea vicleană, care știe prea bine că nimic din ce spune nu-i adevărat, dar ține cu totul dinadinsul să facă din negru alb și din noapte zi, ca minciuna să învingă adevărul.

Nu fu chip să scape de muierea care-l ținea mai departe zdravăn de guler și lumea începu să se adune buluc în jurul lor. Câțiva trecători se amestecară între ei și încercară să-i împace, cu ideea să împartă suma pe din două, dar nici el, nici ea nu se lăsară înduplecați. În cele din urmă, oamenii

care erau de bună credință socotiră că numai cadiul[29] orașului ar fi îndrituit să ia o hotărâre și-i conduseră spre divanul lui. Intrară la cadiu și acesta ascultă mai întâi plângerea femeii, care bătea mai departe câmpii, susținând sus și tare cum că bărbatul ar fi soțul ei și că i-ar fi vândut toate giuvaiericalele pe optzeci de guinee de aur, cu care ar avea de gând să plece în lume, lăsându-i și pe ea și pe copii fără o para și fără niciun mijloc de trai.

Bărbatul o ținu și el pe-a lui, tăgăduind că ar cunoaște-o și cu atât mai puțin că i-ar fi soție. Și, ca să dovedească netemeinicia vorbelor ei, ceru să-i aducă și pe copii. Muierea cea vicleană se și grăbi să-i aducă de-acasă, dar avu grijă să-i învețe pe drum să se agațe de straiele lui și să nu-l scoată din „tată".

Zis și făcut. Veniră copiii, dar să vezi și să nu crezi. Numai ce-l văzură pe omul din fața cadiului, că se și repeziră și se agățară de hainele lui. „Tată"-n sus, „tată"-n jos, țipau cu toții în cor. Și, de ce-ncerca el să-i lămurească, de ce se agățau nărăviții și mai zdravăn de straiele lui. Nu se putea înțelege cu ei și pace!

De data asta cadiul nu mai avu nici cea mai mică

---

[29] „Judecător", reprezentant al autorității învestit cu competențe de jurisdicție. Funcția sa avea ca obiect aplicarea legii, prin esența ei religioasă. El hotăra în legătură cu diverse litigii, aplicarea amenzilor, întemnițarea sau pedepsele corporale, încheierea actelor cu caracter juridic, chestiunile referitoare la succesiune, lor caritabile și religioase *(waqf).* Sentințele date de *qadi* erau fără protejarea văduvelor, orfanilor, administrarea bunurilor destinate scopurilor caritabile și religioase (Waqf). Sentințele date de *qadi* erau fără drept de apel. Ele se înscriau în registre speciale cu scopul de a fi aplicate în viitor și la alte cazuri similare (se păstrează astfel de registre începând din secolul al IX-lea e.n.). Funcția qadială s-a menținut cu aceste atribuții până pe mijlocul secolului al XIX-lea, când într-o serie de state islamice a început modernizarea structurilor politice și juridice. În timpurile moderne, competențele qadiului sunt limitate în cele mai multe țări arabe la domeniul restrâns al statului personal (de exemplu, căsătoria, divorțul, moștenirea), la aspectele legate de administrarea bunurilor religioase și la alte câteva chestiuni mai particulare.

îndoială că femeia are dreptate. Dacă ar minți femeia, mai treacă-meargă, dar să mintă copiii, asta nu se poate, își zise el. Drept care hotărî să-i revină femeii cele optzeci de guinee. Cât despre bărbat, îi spuse că acum e liber să facă așa cum îl taie capul: dacă vrea, poate să rămână cu femeia, dacă ține cu tot dinadinsul, n-are decât să plece în lumea largă, oriunde dorește. Călătorie sprâncenată! Cui să ceară omul nostru ajutor? Cadiul hotăra în oraș și cuvântul lui era lege! Până la urmă n-avu încotro și-o lăsă pe femeia aceea vicleană să se aleagă așa, din senin, cu optzeci de guinee, iar el rămase cu buzele umflate. Ieși de la cadiu lefter, cu toate planurile și speranțele năruite, căci toate atârnaseră de banii agonisiți cu trudă, care se duseseră acum pe apa sâmbetei.

Porni să colinde din nou pe ulițele orașului, de data asta abătut, cu gândul dus. Vedea totul talmeș-balmeș. După nenorocirea care se abătuse pe capul lui nu-și dădea seama ce-ar putea face. Și, tot hoinărind așa, fără nicio țintă, se trezi sub umbra deasă a unui pom uriaș, în care jucau pete mici de lumină ca niște boabe de argint viu, și se prăbuși la pământ, încercând să se dezmeticească și să chibzuiască ce-ar avea de făcut, dar fără să întrezărească nicio ieșire. Pomul se afla în fața unei case mari și arătoase, în care era un du-te-vino neîntrerupt. Stăpânii casei îl văzură făcut ghem acolo, la pământ, dar își închipuiră că s-a oprit să-și tragă sufletul la umbra pomului până ce se mai potolește dogoarea zilei și pe urmă o să-și urmeze drumul. Dar omul rămase acolo până la asfințitul soarelui, năpădit de gânduri răzlețe, istovit și fără nicio nădejde.

Când băgă de seamă că străinul tot n-a plecat, stăpâna casei - o femeie aleasă, evlavioasă și cu o minte tare ascuțită - trimise o slujnică la el cu poruncă să-l aducă înăuntru.

— Du-te degrabă și cheamă-l pe sărmanul acela să mănânce astă-seară la noi! o îndemnă ea.

Slujnica ieși în mare grabă și-i zise tocmai cum o povățuise stăpâna, dar el nu răspunse nimic, căci era pe jumătate leșinat. Femeia se întoarse și-i spuse stăpânei în ce hal l-a găsit, dar aceasta o trimise din nou la el, făgăduind să-i vină în ajutor dacă are vreun necaz.

Bietul om se trezi ca dintr-un vis urât, deslușind în vorbele slujnicei o rază de speranță. Cine știe, s-ar putea să-mi redobândesc banii, își spuse în sinea lui. Se ridică anevoie și porni pe urmele femeii, care-l conduse în casă. Acolo îi dădură mai întâi să mănânce pe săturate, după care stăpâna îl luă cu duhul blândeții și porni să-l descoase despre necazurile care-l frământă, iar el se apucă să-i depene toată tărășenia de-a fir a păr.

— Nu trebuie să te mai necăjești, căci eu m-am și gândit la calea prin care o să-ți redobândești banii de la femeia asta șireată, îl încuraja stăpâna casei și-l liniști. Ba o să ți-i iei chiar îndoit!

— Eu vreau banii mei și-atâta… se tângui omul. Nu-mi trebuie niciun sfanț mai mult!

— Te duci din nou la cadiu și-i spui că ești hotărât să pleci, așa cum el știe de altfel, dar că vrei să-i iei și pe cei doi băieți mai mari să te însoțească, iar pe cei mici îi lași în grija mamei, până ce te-ntorci. Spune-i că i-ai cerut și soției îngăduința să-i iei, dar ea se împotrivește. Și-atunci preafericitul cadiu o să-i dea poruncă să-i lase pe cei doi băieți să te însoțească. Restul va veni de la sine.

A doua zi dis-de-dimineață hamalul cel necăjit se și afla la ușa cadiului. Când fu chemat înăuntru, judecătorul trimise pe dată să fie adusă și femeia cea vicleană și-o înștiință că este dreptul bărbatului să-i ia pe cei doi băieți cu el. Încercă ea, muierea, să se împotrivească, dar hotărârea cadiului e hotărâre și trebuie să fie îndeplinită. Trimise de îndată și după cei doi copii și, când i se înfățișară, îi anunță și pe ei că trebuie să-și urmeze tatăl. Și unde nu se porni femeia pe un bocet de credeai că i se rupe inima. Dar hotărârea cadiului e sfântă și nimeni n-are

voie s-o nesocotească.

Omul îi luă pe cei doi băieți de mână și dispăru cu ei pe ușă afară, încercară ei să se împotrivească în fel și chip, dar hamalul era oricum mai zdravăn și-i târî după el mai mult cu forța. Muierea să plesnească de necaz, nu alta! Văzând că uneltirea se îndreaptă împotriva ei și că gluma se îngroașă, femeia își zise că n-are de-ales și că e mai potrivit să-și scape copiii prin bună înțelegere și, dacă e nevoie, chiar prin momeli și ademeniri. Așa că o luă după bărbat cu pași spornici, răpusă de neliniște, iar când îl ajunse din urmă, încercă un nou truc.

— Ia stai olecuță, bărbate! îl luă ea cu vorbe dulci. Tu n-o să ai niciun folos de pe urma copiilor ăstora… Ba o să fie o grea povară pentru tine și-o să ai numai bătaie de cap din pricina lor…

— Acum ce ți-a cășunat pe mine, muiere? se zborși hamalul la ea, tăindu-i șirul vorbelor. Ce zor ai tu? Lasă-mă-n pace cu vorbele astea! Eu n-am de-ales! Îi iau cu mine unde m-oi duce, oricâtă bătaie de cap o să-mi dea!…

— Aș vrea ca prin bună înțelegere să-ți dau cele optzeci de guinee și să-mi iau copiii înapoi… porni ea să se tocmească, văzând că altfel nu izbutește.

Își închipuise că el o să se învoiască numaidecât, dar ți-ai găsit! Omul atât a așteptat! S-o vadă tânguindu-se și tocmindu-se!

— Hotărârea cadiului - de-i dreaptă au ba - e sfântă și nu poate fi schimbată nici cât un vârf de ac!… se împotrivi el mai departe, simțind că e la mâna lui.

— Dar astea sunt lucruri care nu-l privesc pe cadiu, ci numai pe noi doi, insistă femeia. Aici e vorba de drepturile noastre, al meu și-al tău… Dacă ajungem amândoi la o învoială, n-are nimeni nimic cu noi… N-o să se scufunde pământul…

— Și cam cât ai fi dispusă să dai ca să ajungem la împăcare? o trase bărbatul de limbă, după ce se prefăcu a sta puțin în cumpănă.

— Păi, ți-aș da banii luați de la tine și încă douăzeci de guinee pe deasupra… încercă ea să-l înduplece.

— Nu pot să mă mulțumesc numai cu atât, fiindcă mi-am irosit destul de mult timp și tare m-am mai supărat din pricina vicleniei tale… Mai pune ceva!… o ademeni el de data asta, fără să se piardă cu firea.

De unde avea, de unde n-avea, strânsă cu ușa, femeia continuă să tot adauge puțin câte puțin, copleșită de rușine și de furie, dar el nu se învoi să-i dea copiii înapoi nici în ruptul capului decât atunci când ea ajunse să-i dea îndoit suma luată de la el, adică o sută șaizeci de guinee bătute pe muchie, nici mai mult, nici mai puțin.

— Treacă-meargă!… își dădu el încuviințarea când ajunseră la suma asta, căci i se făcu milă și de ea, și de odraslele ei, văzând cât sunt de amărâți cu toții.

Din milă pentru ei, și nu din lăcomie s-a mulțumit hamalul cu împăcarea asta. Și numaidecât s-au apucat să scrie și-o învoială, ca să aibă fiecare câte un zapis la mână.

Și-a luat fiecare partea lui: el cele o sută șaizeci de guinee și ea copiii. S-a bucurat și ea, s-a bucurat și el, dar mai ales el, căci obținuse un câștig la care nici cu gândul nu gândise. Dar acum devenise și mai grijuliu din pricina bănetului, căci nu era lucru ușor să poarte mereu cu el atâta aur. Ar fi vrut să plece numaidecât spre orașul lui, dar n-avea cum; era legat de-o caravană și trebuia s-aștepte până ce se ivea prilejul.

Așa că, neavând ceva mai bun de făcut, porni să colinde prin suq[30], plimbându-și necontenit privirile într-o parte și-

[30] Acest cuvânt de origine aramaică, după câte se pare, desemnează târgul sau bazarul arab tradițional, dar și piața de legume, iar în vremurile moderne chiar și un complex comercial. În toate orașele mari au fost amenajate astfel de bazaruri alcătuite dintr-o rețea de străduțe și pasaje acoperite, înguste și întortocheate. De obicei, ele erau situate în zona centrală a orașului, în imediata vecinătate a unei moschei mai mari. În cursul zilei *suq*-ul este un loc zgomotos și plin de animație, dar după rugăciunea de seară toate dughenele se închid cu obloane și drugi de fier. Negustorii sunt grupați în general pe

n alta, peste chipurile negustorilor, în speranța că doar-doar o să dea peste unul mai cumsecade, la care să-și poată lăsa guineele în păstrare până la vremea plecării. În cele din urmă ochii i se opriră asupra stăpânului unei prăvălii ce i se păru mai de doamne-ajută, se interesă în dreapta și-n stânga despre negustorul cu pricina și toată lumea care-l cunoștea îi spuse numai lucruri frumoase.

Se opri o clipă în ușă, îi dădu binețe, apoi mai făcu câțiva pași și intră în vorbă cu el:

— Aș avea și eu o sumă de bani pe care te-aș ruga să mi-o primești pentru un timp în păstrare… începu hamalul fără prea multă îndrăzneală. Ți-aș fi tare îndatorat, dac-ai consimți…

— Dacă n-ai fi străin de meleagurile astea, nu m-aș învoi, căci n-am făcut niciodată așa ceva, îi răspunse negustorul. Dar, pentru că ești străin și la nevoie, treacă-meargă, o să-mi iau și grija asta pe cap, care nu-i deloc ușoară, nădăjduind să mă răsplătească Allah…

Hamalul îi ură să aibă parte numai de noroc, pe urmă îi dădu punga cu bani în păstrare și hoinări mai departe prin suq, gândindu-se că mai sunt și oameni cumsecade pe lumea asta.

Trece ce trece și hamalul nostru află că se pregătește în sfârșit o caravană care o să pornească spre ținuturile lui. Atunci alergă într-un suflet la negustor, îi dădu binețe ca și prima oară și i se adresă la fel de respectuos:

— Te-aș ruga să-mi dai banii pe care i-am lăsat în păstrare la dumneata acum câteva zile, dacă nu-i cu supărare. Am găsit în sfârșit o caravană care pleacă spre meleagurile mele.

---

specialități, iar în cazul unor meserii, atelierele meșteșugărești sunt situate în imediata vecinătate a dughenelor unde articolele sunt expuse pentru vânzare. Din loc în loc se întâlnesc cafenele, mici moschei și depozite de mărfuri. Meseriașii care prelucrează fierul, arama și bronzul sunt concentrați în locuri speciale, uneori situate în afara zidului *suqu*-lui, din pricina zgomotului produs și a pericolului de incendiu.

— Despre ce bani vorbești, omule? Ce te-a apucat? îi tăie negustorul vorba, încruntându-se mirat.

Hamalul își dădu seama dintr-o ochire că bărbatul din fața lui nu mai era omul smerit, cumsecade și binevoitor de data trecută, căci nu-l învrednici nici măcar cu o privire, îl întâmpinaseră doar un chip aspru și mohorât și-un glas tăios, care nu prevesteau nimic bun, ba trădau chiar o dușmănie fățișă.

— E vorba de punga aceea pe care ți-am lăsat-o în păstrare în cutare zi, pe la cutare ceas… încercă omul nostru să-l ajute să-și amintească. Are cutare culoare și e legată așa și-așa… continuă el să-i descrie punga fără să se fâstâcească, nădăjduind c-o să-l ajute în felul ăsta s-o deosebească de altele.

Dar ți-ai găsit! Negustorul nu pricepea și pace!

— Nu mi-aduc aminte de așa ceva, în ruptul capului… o ținu negustorul pe-a lui cu încăpățânare și cu o mutră din ce în ce mai încruntată.

Hamalul pricepu că a căzut pentru a doua oară într-o capcană și nu știa dacă o să mai poată scăpa și de data asta de buclucul în care se băgase singur sau o să se uite lung după agoniseala și truda lui, care se duseseră pe gârlă.

Văzând că n-o poate scoate la capăt cu viclenia negustorului, o luă de la început să-i descrie iarăși punga și-i mai aduse aminte chiar și vorbele pe care le spusese fiecare când venise în prăvălia lui cu rugămintea să-i păstreze banii. Dar negustorul o ținea una și bună, nu recunoștea și pace! Nu știa decât că e prima dată când îi aud urechile o poveste atât de ciudată.

— Nu-mi aduc aminte, în ruptul capului, să fi stat de vorbă cu dumneata vreodată! mai întări el și întoarse privirile în altă parte, vrând să scape de musafirul nedorit.

Omul nostru era iar într-o mare încurcătură și teama i se strecură din nou în suflet. Apoi își aduse aminte de femeia care-l scosese din bucluc prima oară. N-are altfel cum

face! Trebuie să meargă din nou la ea! O s-o roage să-l ajute și de data asta, ca să scape de belea, căci n-are pe nimeni altcineva pe lume.

Fără să mai stea pe gânduri, alergă la pomul cel umbros, bătu în poartă și așteptă până ce se ivi slujnica. Îl recunoscu de cum dădu cu ochii de el și se miră:

— Tot n-ai plecat, omule? Ai să intri iarăși în vreun bucluc!

— A trebuit să aștept, căci n-a pornit nicio caravană spre meleagurile mele, începu el amărât. Cât despre buclucuri, ce să mai vorbim! În vremea asta am dat peste o altă nenorocire! Și uite de-aia am venit din nou să bat la poarta stăpânei tale, Allah s-o ajute! Spune-i c-aș ruga-o să mă primească, să-i spun ce belea a mai dat peste mine.

Slujnica se întoarse în casă și-i povesti stăpânei sale despre ce-i vorba.

— Cheamă-l înăuntru! îi porunci femeia.

Omul nostru intră spășit și dădu binețe. Stăpâna casei îl măsură cu privirea din creștet până-n tălpi și-și dădu seama dintr-o ochire că iar e la ananghie, începu să-l descoase și el îi povesti noua lui pățanie, oftând, cu mintea rătăcită și inima zdrobită.

— Nu fi atât de amărât, că îndată găsim o cale să-i scurtăm și-ăstuia ghearele! îl liniști femeia. O să ticluiesc eu ceva ca să-ți iei banii înapoi, nu-ți face griji! Și roagă-te lui Allah să te-ndrume pe calea cea bună!

Hamalul ascultă vorbele ei cu ochi mari și urechi lacome și simți că-i vine inima la loc.

— Mâine eu o să merg la el la prăvălie, se apucă femeia să-l dăscălească. La un sfert de ceas după ce-am intrat eu în dugheană, vii și dumneata, ceri îngăduința, intri și grăiești așa, fără să te pierzi cu firea: „A venit vremea să plec și te-aș ruga să-mi dai banii lăsați la dumneata în păstrare…”. Atunci el o să scoată punga cu bani și-o să ți-o dea fără să cârtească.

Mulțumi de mai multe ori și părăsi casa femeii șovăind,

căci tare se mai îndoia de izbândă, chiar dacă ea se arătase atât de sigură și încrezătoare. Se tot gândea cum putea ea să-l păcălească pe omul acela atât de viclean și încăpățânat.

Aproape de ceasul stabilit omul plecă întins spre prăvălie. Când ajunse în dreptul ei, îl văzu prin fereastră pe stăpân, urmărindu-i atent și cu temenele adânci pe clienții care intrau și ieșeau.

Iat-o și pe femeia cea mintoasă! Când deschise ușa, negustorul o întâmpină cum nu se putea mai curtenitor cu plecăciuni și cu figura smerită, pierzând-o din ochi.

— Soțul meu este plecat într-o călătorie mai lungă, începu ea zâmbind, și după cum știi, nu suntem acasă decât o mână de femei fără apărare în fața atacului unor tâlhari. Am atâtea giuvaiericale de preț și n-aș vrea să rămân fără ele! M-am gândit că ar fi în siguranță dacă ar sta aici, la dumneata, până se întoarce bărbatul meu din călătorie. Dacă te învoiești să mi le primești în păstrare, voi ști cum să te răsplătesc ca să nu rămân datoare…

— La dispoziția dumitale cu orice alt ajutor! se învoi negustorul pe loc, cu glas mieros și cu ochii strălucind de interes.

Știa că femeia e bogată și că va profita din plin de pe urma ei. Dar, tocmai când ajunseră aici cu învoiala, iată că se strecoară tiptil în prăvălie hamalul nostru, cerându-și punga:

— Mă rog de iertare, aș vrea banii lăsați la dumneata în păstrare căci a sosit sorocul plecării… Chiar azi pornește o caravană spre orașul meu…

— Numai un bob zăbavă! răspunse negustorul cu zâmbetul pân’ la urechi.

Nici vorbă să mai caute nod în papură.

Se ridică numaidecât și, cât ai clipi, se și întoarse valvârtej cu punga hamalului, urându-i călătorie bună. După ce-și primii banii, omul nostru o luă la sănătoasa cu călcâiele sfârâind, fără să se mai uite înapoi. Și, tocmai

când se pregătea și femeia să iasă, iată că apare din stradă slujnica ei, alergând cu sufletul la gură, și-o vesti cu chipul luminat de flacăra bucuriei că stăpânul casei s-a întors din călătorie. Se însenină ca prin farmec și stăpâna ei, bătând din palme de fericire. Cât despre negustorul cel lacom și prefăcut, încremeni cu un zâmbet strâmb și galben, bătând și el din palme a pagubă, căci nu se putea împăca cu gândul că s-a lăsat păcălit. A rămas cu buzele umflate, cugetând la înțelepciunea norodului care spune că se găsește ac pentru fiecare cojoc.

FATA NEGUȚĂTORULUI ȘI FIUL SULTANULUI

Trăia în vremuri de demult, într-un oraș mare, un negustător bogat, care călătorea mult cu mărfurile lui, fiind mai tot timpul plecat prin ținuturi hăt, departe, departe de casa lui. Și-avusese negustătorul acesta parte de-o soață tare smerită care i-a adus pe lume un singur copil - o fată neîntrecută în frumusețe și istețime. Tatăl o iubea nespus și făcea tot ce-i stătea în putință ca să primească copila o creștere aleasă și să aibă parte de tot ce-i bun și frumos.

Dar, când fata a ajuns aproape de vremea măritișului, Allah a vrut ca mama ei să părăsească această lume. Vreme îndelungată după nenorocirea asta negustătorul n-a mai cunoscut alinarea. Stătea mai tot timpul în casă lângă fata lui; nu-i mai ardea de nicio călătorie, nici să vândă, nici să cumpere nimic. Dar asta până într-o zi când a simțit că drumurile și meseria îl chemau din nou. Firea-i fire, ce să-i faci, n-are omul cum s-o întoarne din drumul ei! Și, pe deasupra, negoțul trebuia făcut, căci omul nostru din asta trăia și din asta își agonisise toată averea. Atunci se sfătui cu fata lui și-i ceru îngăduința să plece din nou într-o călătorie ca acelea de odinioară. Fata nu se miră defel și nu-i arătă nicio împotrivire. Ba chiar se învoi pe loc și se prinse să poarte ea grijile casei.

— O să-ți las în casă tot ce ți-e de trebuință, pe urmă zăvorăsc ușa și te las singură înăuntru. O să am grijă să nu duci lipsă de nimic. Ba chiar o să caut pe la scribii din oraș și prin dughenele cărturarilor din suq și-o să ți-aduc și

cărți, ca să nu simți singurătatea. N-o să ai nicio altă treabă în afară de pregătirea bucatelor și curățenia casei. Dar nu care cumva să vorbești cu cineva de afară sau să deschizi ușa!... o mai preveni tatăl înainte de-a purcede la drum.

— Am să fac nesmintit tot ce m-ai povățuit, tată! îl încredință fata. Du-te în paza lui Allah, fără nicio grijă! N-am să mă abat de la niciunul dintre sfaturile pe care mi le-ai dat!...

Zis și făcut! Tatăl o încuie în casă singură-singurică și se așternu la drum, începându-și din nou pribegia prin lume. Și-a lipsit el de-acasă vreme îndelungată, să tot fi fost câteva luni bune de când plecase. Ăstimp, Fatima[31] - căci așa o chema pe fata negustorului - rămase de una singură între pereții casei, zăvorâtă cu șapte lacăte. Dar trecu ce trecu și fata simți că o prinde urâtul. Și într-o bună zi ce se socoti ea? Ce-ar fi să-ncerc să privesc afară? Dar cum? Cu chiu, cu vai, izbuti să facă o gaură cât un bănuț într-unul din pereții casei și începu să se uite prin ea la lumea de afară. Și ce credeți că-i fu dat să vadă? Nici mai mult, nici mai puțin decât palatul sultanului. Și, tot petrecându-și ea privirile peste terase, peste grădinile palatului și împrejurimi, într-un târziu îl zărește pe fiul sultanului, ospătându-se împreună cu nevasta lui. O masă cu adevărat împărătească, încărcată cu fel de fel de minunății și bunătăți! Dar băgă de seamă că tânăra soție de-abia dacă se atingea de bucatele alese și-abia de-și muia buzele în câte-o cupă strălucitoare plină cu nectar. Iar când soțul ei începu s-o cerceteze cu ochi curioși și s-o iscodească de ce nu mănâncă și nu bea mai nimic, ea îi răspunse fâstâcită de-a binelea că nu-i e nici foame, nici sete. Prințul tăcu, fiindcă nu voia s-o stânjenească pe soața lui cu prea multe întrebări, de teamă să n-o supere sau să ajungă la sfadă.

---

31 Fatima (c. 605-633), fata cea mai mică a profetului Mahomed; căsătorită cu Ali, al patrulea calif și văr al Profetului. Descendenții lor au format dinastia Fatimizilor. Venerată de șiiți.

Dar, îndată ce se ridicară de la masă și fiul sultanului părăsi palatul, ducându-se la treburile lui, nevasta intră în odaia ei și deschise degrabă ușa unui dulap. Și, ca din pământ, se ivi un bărbat, un ditamai vlăjganul, care se vedea de la o poștă că-i un târâie-brâu. Și numai ce-o văzu, că se și repezi la ea și-i arse o palmă zdravănă pe obrazul drept și încă una peste cel stâng.

— Netrebnico, mă lași închis atâta vreme ca să mă înăbuș? porni el s-o dojenească.

Femeia se făcu mică de tot în fața mâniei lui și începu să se tânguie, încercând să-l înduplece:

— Bărbatul meu a întârziat azi ca niciodată… Dar, când a ieșit, am alergat într-un suflet să deschid dulapul…

Străinul cel hain se mai liniști auzind vorbele ei, mai ales că o văzu alergând să-i aducă tăvile încărcate cu mâncăruri și băuturi. Iar când toate fură aduse și așezate în fața lui, se prinseră să mănânce amândoi de zor, până ce nu mai rămase nimic pe masă.

Fatima, fata neguțătorului, înțepenise acolo cu ochii holbați, nevenindu-i să creadă ce vede. Și, tocmai când nelegiuiții se pregăteau să se ridice de la masă, se cățără cu repeziciune în unul dintre copacii din grădină și azvârli cu o piatră în femeia cea haină și necredincioasă, pălind-o drept în ochi. Apoi coborî iute și se ascunse în casă. Spurcații săriră ca arși, văitându-se furioși, ea de durere și el de necaz. Oricum înțeleseră că piatra venise dinspre palatul negustorului, dar, oricât iscodiră, nu izbuti niciunul să zărească pe cineva și nu se dumiriră ce putea să fie.

Când se întoarse acasă, fiul sultanului băgă de seamă că soția lui a rămas fără un ochi.

— Cum de s-a întâmplat una ca asta? prinde el s-o tragă de limbă, mirat și mânios din cale-afară.

— M-am pomenit cu o piatră venind dinspre casa aceea… îi răspunde soția, arătând spre palatul negustorului.

— Dar casa asta-i goală și ferecată pe dinafară, îi ia fiul

sultanului vorba din gură. Stăpânul ei rătăcește prin lume de câteva luni și nu se află în ea nici țipenie de om…

— N-am nici cea mai mică îndoială că piatra a venit din casa aceea! stăruie nevasta. Dacă nu e locuită de oameni înseamnă că e locuită de ginni…

Fiul sultanului pricepu că e ceva necurat la mijloc și intră și mai tare la bănuieli. Cum ținea la nevasta lui nespus de mult, căci nu știa nimic despre necredința ei, hotărî să nu spună nimănui niciun cuvânt despre nefericita întâmplare și să afle singur adevărul. Treaba era, vedeți bine, mult prea gingașă, de vreme ce la mijloc era chiar soția lui. Lumea ar fi putut născoci câte și mai câte pe seama ei și nu s-ar fi potrivit deloc cu rangul lor. Și, fără să mai zăbovească nicio clipă, se îmbrăcă în straie de babă și părăsi palatul pe-o poartă tainică, sprijinindu-se într-un toiag.

Era cam pe la vremea chindiei, când lumea începea să se retragă în case și să se pregătească pentru rugăciunea de asfințit. Fiul sultanului, acum în veșminte de babă, începu să dea târcoale casei negustorului, jeluind, răgușit:

Mă-nvârt, mă-nvârt, cu ochii căutând
Să văd în astă casă cine-o fi șezând.
Mă-nvârt și mă întreb cine să fi-ndrăznit
Ca ochiul norei de sultan să-l fi lovit…

Repetă stihurile astea jeluindu-se la fiecare colț al casei, până când, în cele din urmă, se ivi Fatima sus, pe un zid, și-o îndemnă pe bătrână să se apropie:

— Vino aici, în dreptul meu, bunicuțo! o chemă fata. Uite, eu o să las o funie cu un coș și dumneata așază-te în el, ca să te ridic la mine, căci am să-ți dau o veste neobișnuită despre nora sultanului pe care-o căinezi atâta.

Fiul sultanului, străvestit în babă, se opri în dreptul Fatimei și ea coborî funia de care era agățat coșul. Se așeză numaidecât în el și în câteva clipe fu sus, pe zid.

Fata îl pofti la ea în odaie, îl cinsti cum se cuvine și-apoi se puseră la taifas și începu să-și deșarte inima în fața lui, istorisindu-i toată tărășenia de-a fir a păr. Îi spuse mai întâi că locuiește singură și ferecată în toată casa, căci tatăl ei e plecat de multă vreme cu treburile negustoriei. Apoi îi povesti ce văzuse în grădina sultanului, mărturisind cum, împinsă de plictiseală și de singurătate, făcuse o gaură în zid și prin ea îl văzuse pe fiul sultanului la masă cu soața lui cea necredincioasă, apoi cum a văzut-o pe ea cu un bărbat străin și cum a lovit-o cu o piatră în ochi, lăsând-o chioară, pentru că nu și-a putut stăpâni mânia împotriva necredincioasei.

— Cam asta-i, pe scurt, povestea, bunicuțo! își încheie ea mărturisirea. Și tare bine-ar fi să afle și fiul sultanului că nevasta lui îl hainește și-l viclenește… Poate că - cine știe? - o s-o aducă pe calea cea bună…

Mult i-a mai mulțumit bătrâna Fatimei, apoi i-a dat de înțeles că vrea să plece la treburile ei.

— Acum eu o să mă duc, fata mea… îngăimă fiul sultanului, târându-și toiagul și veșmintele de babă. Dar, dacă îngădui, o să mai trec pe la tine din când în când, ca să-ți țin de urât, cât oi mai fi singură…

— Te mai aștept, bunicuțo… Și, când vrei să mai vii pe la mine, n-ai decât să strigi în dreptul porții. Eu am să te-aud și-ți cobor coșul cu care să te ridic aici, pe zid… încheie Fatima.

Fiul sultanului a ieșit din casa negustorului la fel cum intrase. Când s-a văzut jos, a alergat ca ieșit din minți înapoi la palatul lui, și-a scos straiele de babă, și-a pus veșmintele sale obișnuite și s-a oprit drept la nevasta cea ticăloasă.

— Dă-mi cheia de la dulapul ăsta! se stropși el cu năduf, după ce-o măsură cu dispreț din cap până-n picioare, și făcu semn spre locul unde bănuia că-l ține ascuns pe nelegiuitul cu care îl înșelase.

— Am pierdut-o!… dădu ea din colț în colț, după ce

rămase o clipă în cumpănă, negăsind ce să spună. O caut de mai multă vreme, dar nu dau de ea… mai îngăimă ea.

Fiul sultanului simțea că-și pierde cumpătul.

— Dacă așa ți-i vorba și nu vrei să-mi dai cheia fără zăbavă, îți fac de petrecanie pe loc! se stropși din nou la ea.

Pricepând că nu-i de glumit, nevasta îi dădu cheia numaidecât. El o luă din mâna ei și, când descuie dulapul, se trezi cu ditamai vlăjganul în fața ochilor. Fără să stea pe gânduri, trase sabia din teacă și-i zbură capul de pe umeri. Apoi așeză trupul neînsuflețit laolaltă cu căpățâna, într-un sunduc, îl încuie și băgă cheia în buzunar.

— Acum știu ce șarpe am încălzit la sân… mormăi el cu capul căzut în piept. Iei ce poftești din palat și te întorci la părinții tăi de îndată! îi porunci fără să se mai uite la ea.

Femeia adună niște lucruri în grabă, iar el porunci să i se dea câteva cămile pentru a o duce la familia ei, împreună cu sunducul în care se afla dovada păcatului și netrebniciei.

Fiul sultanului îi mai dădu poruncă unui slujitor s-o însoțească și să îi înmâneze cheia sunducului doar tatălui nevestei celei viclene. Cu toate că nu se dumiri de la început despre ce era vorba, bătrânul avu o presimțire sumbră, iar după ce primi cheia sunducului, rămase încurcat de tot. S-a tot întrebat ce-ar putea fi înăuntru. Nu părea să fie vorba de daruri căci mutra solului nu prevestea nimic bun. După ce învârti cheia și săltă capacul sunducului, rămase încremenit. Ce i-au văzut ochii! Un cap desprins de trup și un răvaș din partea fiului sultanului: „*Pe infam l-am pedepsit eu și și-a primit răsplata cuvenită. Pe nevasta cea vicleană am lăsat-o să-i alegeți voi pedeapsa!*”. Sărmanul tată simți că se învârtește pământul cu el și se prăbușește fără simțire, de rușine și de mânie. Doar cu greu reuși să-și învingă slăbiciunea și îl chemă de îndată pe fiul său cel mai mare, spunându-i ce rușine le-a adus pe cap sora lui.

— Și ce crezi că se cuvine să facem, dragă tată? îl iscodi fiul său, cu privirile scăpărând de mânie.

— Cred că ar fi cel mai nimerit s-o legăm de spatele unei cămile și s-o alungăm în deșert, să-i vină de petrecanie fiarele și să nu mai audă nimeni de numele ei vreodată.

Și așa au și făcut. Cât despre fiul sultanului, ce să vă mai spun? A prins drag de fata negustorului și nu-și mai găsea locul. Se îmbrăca aproape seară de seară în veșminte de babă și, când nu mai era nici țipenie de om pe uliță, se strecura tiptil la locul știut de lângă casa Fatimei, iar ea se grăbea să lase funia și coșul care-l ridica pe musafirul ei sus pe zid. Stăteau ce stăteau la taifas, îmbucau ceva împreună și pe urmă bătrâna - căci vedeți bine că pentru fata negustorului fiul sultanului rămăsese și acum o biată bătrânică - se ruga de iertare și ieșea din casă la fel cum intrase.

Trecu ce trecu și iată că se întoarse și negustorul din lunga lui peregrinare prin lume. Și nici nu și-a tras bine sufletul după atâta amar de drum, că se și trezi, spre marea lui nedumerire, cu fiul sultanului că-l cheamă la el. Ce să fie? Pentru ce să-l cheme? Omul începu să se frământe, făcându-și fel de fel de gânduri, căci nimeni nu i-a putut da niciun fel de deslușiri. Ce să vrea fiul sultanului de la el? Aici i se năzărea c-o fi vrând să-i ia casa, aici c-o fi având în minte să-l lase fără vreun acaret, aici că cineva spusese cine știe ce născociri pe seama lui și câte și mai câte…

Își luă inima în dinți și în ziua sorocită se opri la poarta palatului vecin, tremurând de spaimă, dar chinuindu-se să pară cât mai sigur de el. Slujitorul care stătea în așteptarea lui îl conduse numaidecât prin sălile palatului și-l lăsă la ușa unui divan strălucitor, în care se afla fiul sultanului. Se închină cuviincios în fața lui, iscodindu-i chipul cu privirea, în nădejdea că i-ar putea ghici gândurile. Dar, spre mirarea lui, fiul sultanului îl întâmpină cu toată cinstirea cuvenită unui înalt oaspete și-l pofti să se

așeze alături de el. După ce-l îmbie să guste din cafeaua și dulciurile din fața lui, fiul sultanului îl luă de braț, îl conduse încetișor spre o încăpere tainică și se apucă să-i spună tot ce avea pe suflet.

— Trebuie să-ți spun de la început că te-am poftit la palat ca s-o cer pe fiica ta de soție… spuse fiul sultanului dintr-o suflare.

Când auzi negustorul nostru aceste cuvinte, mai-mai să leșine. Nu putea nici să se bucure, căci nu-i venea să-și creadă urechilor. Dar, oricum, își simți inima slobodă, de parcă i se ridicase o povară grea de pe suflet.

— Tot ce-i al meu este și-al lui Allah și-al Măriei Tale… îngăimă el. Dar tare mă tem că fata mea nu-i pe potriva Măriei Tale, căci obârșia ei nu-i atât de aleasă și nu se va putea ridica nicicând la înălțimea Măriei Tale… urmă el, clătinând din cap.

Mai spuse negustorul nostru și alte vorbe, încercând să-l întoarne de la hotărârea lui, dar n-a fost niciun chip să-l înduplece.

— Din pomul cu lemn aromat nu pot să crească decât smicele aromate!… stărui fiul sultanului. Ce-am zis e bun zis! Am ales-o de soție și nădăjduiesc ca alegerea mea să găsească și încuviințarea tatălui ei.

Negustorul nu mai avu încotro și se învoi, dar tot se mai temea să nu fie vorba de vreo încurcătură și să se facă de râs. Fiul sultanului trimise pe dată după cadiu și după martori, apoi scriseră învoiala și începură numaidecât o pregătirile pentru noaptea nunții.

Întors acasă, neguțătorul prinse numaidecât a o iscodi pe fata lui:

— Ai vorbit cu cineva când am fost eu plecat? Ai văzut pe cineva?

— Nicidecum, tată! tăgădui ea fără să se piardă cu firea.

— Te-a văzut cineva? Te-ai întâlnit cu cineva? Te-a zărit vreun străin? o trase mai departe de limbă, doar-doar o afla ce se ascunde la mijloc.

— Cum ar fi putut să intre cineva la mine, când știi prea bine că dumneata ai ferecat casa și nu te-ai despărțit o clipă de chei? îi întoarse fata întrebarea. Și tot la fel de bine știi că zidurile care o înconjoară sunt de netrecut…

După ce-o iscodi pe toate părțile, tatăl o lăsă baltă și rămase mai departe pe gânduri, pricepând el că ceva-ceva tot trebuie să se fi întâmplat. Altfel, cum să fi aflat fiul sultanului de existența fetei?

Dar, de ce, de nece, fiului sultanului i s-a năzărit să se însoare cu fata lui și-acum nu mai are niciun rost să-și bată capul. Așa că începu și în casa negustorului forfota pregătirilor de nuntă și curând după asta Fatima fu condusă cu mare alai în palatul viitorului ei soț.

Vremea trecea și cei doi soți se arătau nespus de fericiți, înțelegându-se de minune.

Într-un răstimp, cam la un an după nunta tinerilor, neguțătorul se trezește că-l poftește fiul sultanului și-i grăiește așa:

— I-am zis părintelui meu, Măritul Sultan, să te numească mare vistiernic și s-a învoit cu dragă inimă. L-am încredințat că ești un neguțător iscusit, priceput în chivernisirea banilor și mai ales un slujitor credincios și statornic. Așa încât de mâine poftește la curte ca să iei în primire treburile vistieriei.

— Prea bine! se învoi el, mulțumindu-i pentru încredere. Sunt prea onorat, dar n-aș vrea să te nemulțumesc, Măria Ta… Poate că nu sunt omul cel mai nimerit pentru o treabă atât de însemnată. Dar, dacă Măria Ta m-a ales pentru asta, atunci făgăduiesc să mă străduiesc să-i mulțumesc și pe Allah, și pe Măritul Sultan și să fie împăcată și inima mea, care nu îngăduie decât cinstea și adevărul.

Și chiar a doua zi neguțătorul merse la palat, unde măritul sultan îi încredință în prezența marelui vizir și a celorlalți dregători grija pentru vistierie. Și se apucă neguțătorul nostru de treabă cu multă tragere de inimă, așa încât foarte curând i se duse vestea nu doar în toate

colțurile țării, ci și în împărățiile vecine. Toată lumea ajunse să-l prețuiască, iar oamenii de rând se rugau pentru sănătatea lui și-a sultanului care făcuse alegerea asta, căci toți trăiau în belșug și pace.

Cât despre fiul sultanului și fiica marelui vistiernic, ce altceva aș mai putea să vă spun decât că au trăit ani îndelungați în bună înțelegere și-au avut parte de mulți copii și, de nu vor fi murit, mai trăiesc și astăzi.

MUHSIN ȘI CELE DOUĂ VRĂJITOARE

A fost odată ca niciodată. Odinioară, demult trăia într-un sat uitat de lume un flăcău pe care nevoile l-au împins să plece în lume și s-o lase pe mama lui singură la bătrânețe, în grija Celui-de-Sus. Și-a mers el și-a tot mers până a ajuns într-un oraș mare și-aici a început să întrebe în dreapta și-n stânga dacă n-are cineva nevoie de un slujitor. În cele din urmă l-a tocmit un bărbat ce părea să fie destul de înstărit, să slujească într-o casă mare, urmând să târguiască toate cele de trebuință și să aibă grijă de toată rânduiala ei. Flăcăul nostru s-a învoit, fără să stea o clipă pe gânduri, fericit că putea să primească o simbrie destul de bunicică pentru munca lui și să aibă un acoperiș deasupra capului. Omul care-l tocmise a intrat cu el într-o casă mare și arătoasă și i-a spus tot ce are de făcut, iar Muhsin, flăcăul nostru, s-a apucat imediat de treabă cu râvnă și credință. După numai câteva zile, și-a dat seama că în toată hărăbaia de casă nu locuiau decât două fete, care păreau să fie destul de avute, de vreme ce cheltuiau cu nemiluita, fără să-și facă niciun fel de griji pentru ziua de mâine. Muhsin avea datoria să păstreze rânduiala și curățenia, să mătură în toate odăile, ori de câte ori se simțea nevoia, și să târguiască tot ce era necesar pentru tihna stăpânelor lui.

Și-a lucrat Muhsin așa preț de un an; erau mulțumite și fetele de munca lui, iar el n-avea de ce se plânge, căci primea o răsplată generoasă de la stăpânele lui, care nu se

arătau deloc zgârcite.

Dar de la o vreme Muhsin începuse să se întrebe de unde or fi având stăpânele lui atâta bănet, căci nu lucrau nimic. Viața lor i se părea o mare ciudățenie. Nu pricepea nici de unde venea bogăția aceea, nici când și unde pleacă ele, nici când se întorc… Până și bărbatul cu care se învoise el la început dispăruse fără urmă, parcă l-ar fi înghițit pământul ori s-ar fi topit ca un bulgăre de sare. Așadar, Muhsin ajunsese să se mire de orice și să se gândească tot timpul la ciudățenia casei în care trăia, încât curiozitatea nu-l mai lăsa nici să doarmă.

Și-a prins el a iscodi și-a pândi dintr-un ascunziș și-a băgat de seamă că cele două fete nu ies din casă cât e ziulica de lungă. Se vede treaba că minunile se petrec în timpul nopții, își zise el. Și-atunci s-a hotărât să stea la pândă noaptea. El dormea la catul de jos, acolo unde i se rânduise lui o odaie anume, iar stăpânele lui dormeau la catul de sus. Și-a rămas el treaz nopți în șir, dar n-a izbutit să afle nimic. Cu toate astea, nu s-a descurajat, ci a strâns cercul încetul cu încetul, ajungând în cele din urmă să vegheze câteva ceasuri la începutul fiecărei nopți. Se întindea în pat și se prefăcea că doarme, dar era numai ochi și urechi. În fiecare noapte întârzia somnul cu un ceas, ca să vadă ce se întâmplă în casă în răstimpul acela. Și, azi așa, mâine așa, până în a șaptea noapte, când o mișcare neobișnuită i-a atras atenția și-a simțit că cele două fete au coborât la catul de jos. Și-atunci să vezi și să nu crezi! Au scos dintr-o odaie ce rămânea întotdeauna sub lacăt un trunchi de palmier scobit la mijloc, în așa fel ca să încapă în el doi-trei oameni. Pe urmă le-a zărit urcând înlăuntrul trunchiului și, după ce-au bolborosit câteva cuvinte nedeslușite, trunchiul s-a ridicat cu ele în văzduh.

Muhsin a fost nespus de mulțumit, căci izbutise în sfârșit să dezlege măcar una dintre tainele care învăluiau casa. Până una, alta, e bine și-atât, își zise el. Ba mai știi? S-ar putea ca din ea să apară și dezlegarea altor taine!

Deocamdată a aflat că stăpânele lui sunt înzestrate cu puteri neobișnuite. Până atunci n-ar fi crezut pentru nimic în lume una ca asta! A tăcut mâlc, de parcă n-ar fi văzut nimic, și și-a zis că nu trebuie să sufle niciun cuvânt și nici să se dea de gol cu niciun chip.

Și-au continuat stăpânele lui să plece și să se întoarcă cu trunchiul zburător nopți în șir sub privirea atentă și curioasă a flăcăului nostru. Într-o noapte ce se gândește el? Trebuie să văd ce se petrece mai departe! După ce termină cu treburile casei, se preface că se duce în odaia lui ca să se culce, dar nici vorbă! Îngrămădește niște perne sub cuvertură, în așa fel ca cine-i vede patul să-și închipuie că doarme în el, și se strecoară în odaia unde era ascuns trunchiul. De-acum îl știa bine, căci se furișase de mai multe ori acolo și-l cercetase atent la lumina unei făclii. Se vârî într-un loc strâmt la coada lui, unde știa că fetele n-au cum s-ajungă, și tăcu mâlc, ținându-și răsuflarea. După puțin timp iată și fetele coborând de la catul de sus. Trag trunchiul pe niște bile până într-un culoar larg și întunecos din spatele casei și intră în el prin deschizătura din față. Pe urmă încep să mormăie câteva cuvinte încâlcite, din care Muhsin nu pricepu nimic, și-apoi îi poruncesc trunchiului într-un glas:

— Zboară cu cele două fete!…

Dar trunchiul rămâne de data asta nemișcat. Mai așteaptă ele câteva clipe, dar trunchiul nu se urnește și pace! Se dau jos din el și-l cercetează pe toate părțile, fără să li se pară nimic ciudat. Se întorc la locurile lor și iarăși bolborosesc vorbele acelea neînțelese și-apoi îi poruncesc într-un glas:

— Zboară cu cele două fete!…

Dar trunchiul rămâne și de data asta nemișcat.

— E ceva necurat la mijloc… Nu cumva tu ai rămas grea?… o întreabă una din ele pe cealaltă, râzând.

Cealaltă se codește, neputând nici să tăgăduiască, nici să încuviințeze.

— Se vede treaba că ai rămas grea… își dă din nou cu părerea cea care vorbise prima. Hai să ne-nchipuim că ai în pântec un băiat și să vedem ce se întâmplă…

Și din nou pornesc să boscorodească ceva și la urmă îi poruncesc trunchiului într-un glas:

— Zboară cu cele două fete și-un băiat!…

Și trunchiul, care parcă atâta așteptase, se urnește de data asta, ridicându-se până deasupra caselor, și-apoi începe să plutească în văzduh. Fetele încep să vorbească despre una și despre alta, făcând haz, ca să le treacă timpul mai iute, Muhsin își ținea mai departe răsuflarea și se ferea să facă vreo mișcare, de teamă să nu scoată vreun zgomot, căci cine știe care i-ar fi soarta dacă s-ar da de gol.

Nu se mai îndoia că se afla în fața a două vrăjitoare, care aveau puterea să-l preschimbe cât ai clipi din ochi fie într-o stană de piatră, fie într-un berbec, fie într-o pisică blândă ce aleargă după gândaci și după șoareci. Muhsin a priceput că s-a lăsat prins într-o treabă primejdioasă și că nu va putea ieși cu bine din toată încurcătura decât dacă o să se dovedească destul de isteț și de șiret.

Dar, tocmai când se frământa el așa, simte că trunchiul începe să coboare. N-avea nicio deschizătură prin care să poată privi pământul și pe deasupra mai era și bezna nopții, așa încât nu văzuse nimic în timpul zborului. Și se lăsă trunchiul lin în jos și-alunecă pe pământ fără nici cea mai mică smucitură. Și numai ce se lăsă pe pământ, că cele două fete și porniră a zburdalnici, fără să le mai pese de trunchi. Muhsin mai rămase o vreme învăluit de bezna nopții și-a trunchiului, urmărindu-le pe fete și simțind după glasurile lor că se îndepărtează.

Când socoti că ele sunt îndeajuns de departe și-au pierit din bătaia privirii, părăsi și el trunchiul. Și ce-i fu dat să vadă? O priveliște care-i fură mințile! În prima clipă se întrebă dacă nu cumva e doar un joc al închipuirilor, își roti ochii în toate părțile și înțelese că se află pe o insulă

fermecată, cu copaci semeți, pâraie argintii și flori parfumate și cu păsări care se întreceau în viers. Pământul era neted, așternut cu mușchi moale, pomii înalți și rămuroși, apele dulci, adierile îmbătătoare. Într-un cuvânt, era un adevărat rai. Căută nedumerit spre florile din preajmă, adulmecându-le mirosul, și înțelese că în jurul lui erau numai flori de trandafir și de șofran. Și, în afară de el și de cele două fete, niciun suflet de om prin preajmă. Dar nimic nu-l ului mai tare ca mărgăritarele și nestematele răspândite prin iarbă, care-și aruncau săgețile de lumină prin noapte.

Muhsin avu grijă să nu se îndepărteze prea mult de trunchi, de teamă ca nu cumva să se întoarcă fetele și să-l lase acolo sau să-l descopere, căci ar fi fost vai și-amar de pielea lui! Așa că rămase în preajma trunchiului și se apucă, una-două, să-și umple buzunarele doldora cu mărgăritare și pietre rare. Când n-a mai avut unde să le pună, s-a întors la trunchi și-a intrat în el cu grijă, ghemuindu-se în locul strâmt unde stătuse și la venire și ferindu-se să facă vreun zgomot care ar fi putut fi auzit de urechile lor.

Muhsin se așeză la locul lui, bucuros că izbutise să zboare și că aflase atâtea taine într-o singură noapte, dar mai ales că dobândise o sumedenie de mărgăritare și nestemate pe care avea să le vândă ca să-și facă o stare frumușică.

I se păru că nu trecură decât câteva clipe până ce fetele se întoarseră, anunțându-și apropierea cu hohote de râs, și se așezară la locurile lor din trunchi. Inima lui Muhsin se făcu din nou cât un purice, de teamă să nu-l descopere și să-l prefacă într-o stană de piatră, să-l lase acolo, pe insulă, sau să sufle o dată spre el și să-l preschimbe în șoarece, iepure sau hârciog.

Dar, după cum își putu da seama, de data asta avusese noroc, căci fetele nu simțiseră nimic. Citiră niște amulete și din nou bolborosiră vorbele acelea neînțelese, iar la

sfârșit de tot îi porunciră trunchiului într-un glas:

— Zboară cu cele două fete și-un băiat!…

Trunchiul începu să se miște încet-încet, se ridică de la pământ, pluti prin văzduh și nu după multă vreme coborî în culoarul de unde plecase. Asta se petrecea puțin înainte de revărsatul zorilor.

Fetele se dădură jos cât ai zice pește, împinseră trunchiul în cotlonul lui, aruncară o privire în odaia lui Muhsin și li se păru că-l văd dormind și-apoi se îndreptară spre catul lor, sărind treptele în grabă. Când fu încredințat că ele au adormit, Muhsin ieși din coada trunchiului și o luă tiptil spre odaia lui. Scoase toate mărgăritarele și pietrele scumpe de prin buzunare, le ascunse cu mare grijă, se dezbrăcă și se strecură sub așternut. Când se lumină de ziuă bine, se sculă ca de obicei și se apucă de treburi, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Flăcăul nostru nu mai încercă să le însoțească și a doua oară, de teamă să nu fie descoperit, căci, așa cum zice o vorbă înțeleaptă, ulciorul nu merge i de multe ori la apă… Și-apoi, de-acum știa bine potecile stăpânelor lui. Se mulțumi cu ce-i rânduise Allah în călătoria aceea. Era oricum o mare bogăție! Dacă o să i-o binecuvânteze Allah, o să-i ajungă pentru toată viața…

Nu trecură multe zile de la întâmplarea aceea ciudată și veni și sărbătoarea Ramadanului[32]. Când se ivi luna nouă,

[32] Luna a noua a anului musulman, prescrisă de Coran (sura II, versetele 183-185) ca un post anual, în amintirea faptului că în această lună ar fi început să-i fie revelat profetului Muhammad Coranul. Postul - socotit unul din cei cinci „stâlpi" ai credinței islamice - este obligatoriu pentru toți credincioșii musulmani, începând de la vârsta 10 ani, cu excepția bolnavilor, a infirmilor, a femeilor gravide și persoanelor care se află într-o călătorie mai lungă de trei zile. El constă în abstinența totală de la mâncare, băutură, fumat, inhalarea aromelor și relații sexuale în timpul zilei. Noaptea se servește o masă principală, imediat după asfințitul soarelui, și una mai ușoară, înainte de ivirea zorilor. Postul durează în fiecare zi de la răsăritul până la asfințitul soarelui. El se încheie cu o sărbătoare care se întinde în primele patru zile ale lunii următoare *(Șawwal),* numită *'id al-fitr,*

care vestea începutul sărbătorii, fetele coborâră la catul de jos și se arătară nespus de binevoitoare cu Muhsin, căci așa era datina. Stăpânii trebuiau să le facă daruri celor din casă și să mărească simbria supușilor.

— Ce ți-ai dori în noaptea asta, Muhsin? îl descusu una din fete.

— Ce mi-aș dori? îi întoarse el întrebarea. Ce-ar putea să fie mai minunat decât să-ți petreci sărbătoarea cu familia și cu tribul tău? Asta mi-aș dori și eu! Să mănânc mâine dimineață din jarișul[33] pregătit de mama… mai zise el într-o doară, căci știa prea bine că n-are cum s-ajungă până atunci tocmai în satul lui.

Fetele se uitară una la alta, se înțeleseră din priviri, apoi una din ele spuse:

— Atunci, pregătește-te, fiindcă în câteva ceasuri o să fii împreună cu mama și familia ta!… Dar cu o condiție: să rămâi cu ei numai o lună și pe urmă să vii să-ți iei din nou slujba în primire…

— Așa mă învoiesc să fac… bâigui Muhsin. Dar așteptați-mă să-mi iau și eu câteva lucrușoare…

Alergă în camera lui, una-două, legă banii pe care-i primise drept simbrie, nestematele și celelalte lucruri de preț într-o cârpă veche și-așeză legătura într-o bocceluță laolaltă cu niște veșminte mai ponosite. În câteva clipe fu înapoi și una din fete îl duse în fața trunchiului cu pricina și-l pofti să se așeze în el. Cealaltă sosise înaintea lor și-și ocupase locul ei obișnuit. Una din ele citi talismanele și rosti cuvintele fermecate. Oricum, avuseseră grijă să-l dăscălească bine pe flăcăul nostru să nu pomenească numele lui Allah, să-și păzească bine gura și să nu pună nicio întrebare în legătură cu ce-o să vadă înaintea ochilor. Și Muhsin se prinse cu legământ să păstreze taina și să

„sărbătoarea încetării postului”, Sărbătoarea mică (în opoziție cu Sărbătoarea mare, cu care se încheie ritualul pelerinajului la Mekka), sau *'id as-sadoqa,* „sărbătoarea pomenii”.

33 Numele unei mâncări specifice.

facă întocmai cum îl povățuiseră ele.

— Zboară cu cele două fete și-un bărbat! poruncesc ele trunchiului într-un glas.

Și, cât ai clipi, trunchiul era sus, în văzduh. Una dintre fete îl întrebă cum se cheamă satul lui, în ce parte se află și cum arată casa lui. Muhsin le spuse îndată numele satului, în ce parte trebuie s-o apuce și cum arată casa mamei lui.

Și nici nu se dezmetici flăcăul bine, că și simți trunchiul coborând pe terasa casei părintești. Își luară rămas-bun, iar fetele își văzură de drumul lor.

Când toți dormeau, Muhsin se dădu jos și intră tiptil în casă. Mamei nu-i trecuse nici prin gând c-ar putea să-l vadă pe fiul ei în noaptea aceea și sosirea lui a bucurat-o nespus. Se îmbrățișară îndelung, plângând, și mama, și fiul, de fericire.

— Cum ai venit? îl descusu mama. Ai coborât din cer sau ai răsărit din pământ? Nu știu cum ai ajuns în noaptea asta, fiul meu, ca să-mi aduci în casă bucurie și sărbătoare…

— Am venit printr-o minune, la care nu s-ar putea gândi nimeni… răspunse băiatul în doi peri.

— Cum? îl iscodi femeia și mai curioasă.

Muhsin șovăi de data asta, căci adevărul ar fi speriat-o pe bătrână, și se hotărî să nu pomenească nimic de vrăjitoare. Așa că născoci pe loc o poveste.

— Fără să vreau, am făcut un mare bine unui ginn. Și, cum stăteam eu așa și vorbeam de unul singur, dorindu-mi să ajung în noaptea asta să mă ospătez din mâncarea pe care-o pregătești dumneata în dimineața sărbătorii, mă trezesc purtat în zbor și aruncat pe terasa casei noastre… Probabil că ginnul acela mi-a ghicit gândurile și-a vrut să-mi facă un hatâr pentru binele ce l-a avut de la mine…

La auzul acelei povești, bătrâna rămase o clipă descumpănită și lacrimile de fericire o podidiră din nou. Vasăzică, fiul ei plutise în văzduh, adică rămăsese agățat

între cer și pământ, și uite că e teafăr și nu i s-a întâmplat nimic rău…

Mama rămase mai departe pe gânduri, încercând să pătrundă tâlcul ascuns al întâmplărilor; se minuna cum de fusese flăcăul în stare să zboare și să scape cu viață…

— Dar ai grijă să nu spui nimănui ce-ai auzit de la mine! mai adăugă Muhsin. Nimeni nu trebuie să afle taina asta, nici chiar rudele noastre cele mai apropiate, pricepi? Dacă o să te descoase cineva cum am ajuns așa, în miez de noapte, îi spui că am venit cu o caravană care s-a abătut până la marginea satului nostru și pe urmă și-a văzut mai departe de drum spre tabăra tribului ei…

Lucrurile s-au așezat, vremea a trecut și Muhsin nu s-a mai îndemnat să se întoarcă la fostele sale stăpâne, ci a rămas în sat, durându-și gospodărie trainică și trăind în belșug, căci s-a însurat flăcăul cu o fată frumoasă și-au avut parte de mulți copii și mai pe urmă de mulți nepoți, care-au avut și ei parte numai de pace și îndestulare. Și poate c-or mai hălădui și azi pe meleagurile acelea cu copiii și nepoții lor.

CHELIUȚĂ ȘI MAMA CEA VITREGĂ

Când se lăsă întunericul, copiii intrară unul după altul în odaia bunicii și se strânseră cerc în jurul ei. Dar în seara aceea bunica nu prea avea chef de povestit, căci unul dintre băieții ei plecase de mai multă vreme de-acasă și nu primise nicio veste de la el, așa că începuse să își facă griji din pricina asta. Ba chiar mai mult - ea însăși avea nevoie să-i aline cineva durerea și frământarea. Dac-o văzu în starea asta, unul dintre copii se gândi să le spună el povestea chelbosului și a mamei celei vitrege, pe care o auzise cândva din gura tatălui său. Copiii se bucurară și-l îndemnară în cor să înceapă degrabă.

— Prea bine! se învoi el și începu să depene povestea.

Este unul singur și acesta este Allah în cerul său cel preaînalt. Cică a fost odată un om ca toți oamenii, cu o stare destul de frumușică, pe care Allah l-a ajutat să se însoare cu verișoara lui. Și-au avut ei parte de un singur băiețel. Tare fericit era omul acesta împreună cu nevasta și cu băiețașul lor, pe care copiii l-au poreclit mai târziu Cheliuță, din pricina unei chelii cât un bănuț, căci pe o parte din tâmpla dreaptă nu-i crescuse păr. Și-așa i-a rămas pe urmă ponosul și nimeni nu-și mai aducea aminte de adevăratul lui nume.

Allah a vrut însă ca mama lui Cheliuță să se săvârșească pe când băiatul de-abia începuse a umbla copăcel. Dar copilul era tare isteț: dacă i se făcea sete, știa de-acum de

unde să ia apă, dacă i se făcea foame, știa unde este mâncarea, după cum începuse să se îmbrace și să se dezbrace singur.

Și-a rămas omul acela multă vreme văduv, dar, de ce trecea timpul, de ce simțea nevoia să se însoare din nou, căci - vorba aceea - casa fără soție e ca trupul fără suflet. Dar, dacă soarta îl vitregise în privința nevestei, nu s-ar fi putut spune același lucru despre averea lui. Așa că - ce mai la deal, la vale - înstărit fiind, se îndemnă și purcese în căutarea altei femei care să-i fie soață legiuită. Și iată că avu norocul și de data asta să dea peste o femeie la fel de cuvioasă ca și prima, la fel de iscusită și pricepută în rânduiala casei. Ba se dovedi chiar și mintoasă, cumpătată și îndurătoare.

Și la început îi arătă ea micuțului Cheliuță destulă grijă și căldură, ceea ce o făcu și mai dragă în ochii soțului ei. Dar anii trecură și noua soață îi mai dărui câțiva copii bărbatului ei. Și încetul cu încetul se îndepărtă tot mai tare de fiul cel vitreg și până la urmă nu mai avu nici timp și nici loc în suflet pentru el. Toată afecțiunea și dragostea de mamă se revărsau acum numai și numai asupra copiilor ei.

Cheliuță își dădea prea bine seama de întorsătura lucrurilor, căci era băiat mare și pe deasupra și destul de isteț și chibzuit. Și-și zise el că n-are încotro și cel mai nimerit ar fi să-și plece capul în fața sorții și să nu se plângă nimănui, căci ursita - știa el destul de bine - nu ți-o poți schimba. Și nu voia nici să pricinuiască supărări și discordie și nici să tulbure liniștea casei sau să semene vrajbă în suflete.

Se făcuse Cheliuță flăcău în toată puterea cuvântului, căci zilele - albe sau negre - zburau la fel de repede și pentru el. Și-ajunsese îndrăgit de toți, căci era răbdător cu toată lumea și bun de pus la rană. Tatăl avea mare încredere în el; începuse să-l întrebe și pe el când hotăra vreo treabă mai de soi și să se bizuie pe ajutorul lui când pleca în lungi călătorii pentru negoț. Și, ca să-i facă o

dovadă a dragostei pe care i-o purta, îi cumpără lui Cheliuță un căluț ce se dovedi în stare nu doar să-l poarte peste tot, ci și să-i îndeplinească orice dorință. Și, cu cât treceau zilele, cu atât se dovedea Cheliuță mai înzestrat cu alesele calități ale bărbăției.

Cât despre frații lui cei vitregi, puțea locul sub ei, atât erau de leneși. Și asta numai din pricina mamei, care-i răsfățase tot timpul și nu le ceruse să pună mâna pe nimic, nici să mute un pai dintr-un loc în altul. Ce s-o mai lungim, nici unuia dintre ei nu-i trecuse prin cap să-l ajute vreodată pe tatăl lor. Și băgase și el de seamă cum stau lucrurile și ce le poate capul flăcăilor. Cheliuță, dimpotrivă, se gândea întotdeauna la ziua de mâine și se străduia din toate puterile să fie mâna dreaptă a tatălui său, după cum se silea să fie pavăza iubirii și înțelegerii în familia lor și între oamenii pe care-i cunoștea.

Dar, văzând cum stau lucrurile, mama cea vitregă începu să fie roasă de invidie și pizmă și să nu mai aibă somn, căci Cheliuță ajunsese să-i fie ca un spin în ochi; prea îl lăudau și-l iubeau toți, iar de băieții ei nu se sinchisea nimeni, nici măcar tatăl lor. Acesta nu vorbea toată ziua decât despre ce face și cum face Cheliuță. Dacă voia să se apuce de ceva, îl chema pe Cheliuță… Dacă voia să chibzuiască și să plănuiască ceva, se sfătuia cu Cheliuță… într-un cuvânt, una-două, unde-i Cheliuță, am nevoie de Cheliuță, să vină Cheliuță!…

Mama cea vitregă cumpăni ce cumpăni la pricina asta care-i răpea somnul și ce-și zise ea? Copiii mei n-o să aibă niciun fel de trecere la tatăl lor și n-o să le arate niciun fel de încredere cât timp va fi în preajma lui acest Cheliuță!

Așa stând lucrurile, începu să-i poarte dușmănie și să se gândească tot mai stăruitor cum să scape de el. O suci și-o învârti ea pe toate fețele și în cele din urmă socoti nimerit fie să-l alunge, fie să-l piardă. Iar gândul ăsta, odată ce ajunsese la ea, nu-i mai dădea pace nici ziua, nici noaptea. Și, cum știa că el umblă încolo și încoace, trimis de tatăl lui

cu tot felul de treburi, și că, de fiecare dată când pleca, trebuia să-i pregătească câte ceva de-a le gurii, își zise ea că ar fi cel mai potrivit să-l otrăvească. Zis și făcut. Tocmai când se oprește la gândul ăsta, iată că vine și Cheliuță cu rugămintea să-i prepare ceva de mâncare, căci se pregătește de drum. Și, când frământă aluatul să-i coacă din el câteva lipii, presără o pulbere otrăvitoare, sigură c-a scăpat de el, iar bărbatul ei n-o să aibă de-ales și-o să-i călăuzească și pe băieții ei în tainele negoțului.

Cheliuță luă cele câteva lipii pregătite de mama cea vitregă, se aruncă în șa și pe-aci ți-e drumul - porni să împlinească treaba pe care i-o hotărâse tatăl lui. Și, când veni vremea mesei, descălecă pentru popas într-o vale cu iarbă fragedă și mătăsoasă și lăsă calul să pască în voie.

Scoase o lipie, dar ce-i fu dat să vadă?! Tocmai când voia s-o ducă spre gură și să muște din ea, calul său - care, pasămite, era un cal năzdrăvan, adică un ifrit[34] cu chip de

[34] Un fel de forțe ctoniene puternice, redutabile și viclene care, conform credinței populare, s-ar amesteca în viața oamenilor, de obicei pentru a le face rău. De multe ori ifriții sunt confundați cu djinnii. De altfel, în Coran, unde acest termen apare o singură dată (în versetul 39 din sura XXVII), ifritul este socotit ca făcând parte din clasa djinnilor: lui Solomon, care cere să i se aducă tronul reginei din Saba, „un ifrit din djinni îi spune: Eu ți-l voi aduce, înainte ca tu să te ridici din locul tău, căci eu sunt în stare de aceasta”. Asemenea djinilor, ifriții pot să ia înfățișări diferite. În general ei au o statură gigantică, în poveștile populare fiind înzestrați chiar cu șapte capete sau cu aripi, și au capacitatea de a se preschimba în fum. Își părăsesc sălașurile din măruntaiele pământului de obicei în timpul nopții. În ciuda forței deosebite cu care sunt dotați, ei pot fi dominați de om cu ajutorul lui Allah și al unor mijloace magice. De obicei, le fac rău oamenilor, dar în eposul popular apar și ifriți care își pun puterile miraculoase în serviciul omului, ajutându-l să iasă din diverse încurcături. Se căsătoresc în interiorul speciei, dar în basme se întâlnesc și căsătorii între ifriți și ființe umane. Ei au o organizare socială asemănătoare cu cea a oamenilor, fiind împărțiți în triburi și clanuri și conduși de regi. În islamul contemporan, ifriții sunt interpretați ca niște demoni puternici și redutabili, iar în credințele populare apar și în chip de strigoi sau spirite ale unor persoane decedate.

cal - se apropie de el și-l opri, spunându-i cu glas omenesc că lipiile sunt otrăvite, și-l sfătui să le îngroape adânc în pământ și să nu se teamă, că-i va aduce el altele. Și el făcu întocmai: le îngropă adânc, să nu mai poată ajunge nimeni la ele, și calul îi aduse pe dată lipii calde și îmbietoare. Și astfel prima uneltire a mamei vitrege nu izbuti, iar Cheliuță își isprăvi călătoria și treburile cu bine.

Când se întoarse flăcăul acasă, mama vitregă rămase tare descumpănită, minunându-se cum de-a putut scăpa de la o moarte sigură. Dar nu se descurajă, ci rândui să născocească un nou șiretlic și încă unul și încă unul, până când o să izbutească.

Cheliuță nu lăsă să se străvadă nimic din zbuciumul lui și curând se pregăti pentru o nouă călătorie. Mama cea vitregă scoase niște straie de-ale lui, le spălă și le îmbibă cu otravă, așa încât, atunci când o să le îmbrace, să se amestece nădușeala cu ea și să-i curme zilele.

Și se așternu Cheliuță la drum, iar într-un răstimp i se făcu cald și i se năzări să-și schimbe hainele. Dar calul îl opri iarăși la vreme și-i aduse alte veșminte - mai frumoase și mai bune decât cele de-acasă.

Cheliuță luă straiele cele otrăvite, le îngropă în deșert și se îmbrăcă cu cele noi, aduse de calul năzdrăvan. De data asta Cheliuță se întristă foarte tare. Prima oară își închipuise c-ar putea să fie o toană trecătoare, de muiere invidioasă, și că uneltirea ar avea un temei vremelnic, dar văzu că primejdia și ura nu se încheiaseră. Își mai zise că mama vitregă se va îndărătnici să unelteasă împotriva lui și că s-ar putea să-i vină de hac și să-l piardă, atunci când calul năzdrăvan nu va fi lângă el.

Nu știa bietul flăcău ce să facă; nu-l răbda inima nici s-aducă vrajbă în casă, nici să-i pricinuiască vreun rău mamei sale vitrege. Și, dacă i-ar spune tatălui său, ce s-ar întâmpla? Fie să nu-l creadă, fie să-l creadă și să-i vadă dezbinați și învrăjbiți pentru totdeauna. Nu, asta nu vroia nici în ruptul capului! Și, înțelegând el că oricum ar

întoarce-o îi merge tot în răspăr, socoti că nu-i rămâne decât să plece încotro o vedea cu ochii, să-și găsească un rost undeva departe în lume, în alt oraș, unde să nu-l ajungă ura femeii învrăjbite.

Zis și făcut. Cheliuță urmă drumul mai departe și nu se opri decât când ajunse într-un oraș mare. Înainte de-a intra pe poarta cetății, lăsă calul slobod să se ducă unde-o vrea, căci nu avea nevoie de el în oraș. Dar, când să se îndepărteze, calul îi dădu un inel de aur și-i grăi iarăși cu glas omenesc:

— Pune inelul ăsta pe unul dintre degetele tale de la mâna dreaptă, iar dacă o să ai nevoie de mine, n-ai decât să-l muți pe inelarul de la mâna stângă și să-l rotești de trei ori. La a treia rotire, eu voi fi lângă tine…

Apoi calul se îndepărtă și se pierdu în zare, iar Cheliuță porni să colinde pe uliță, încercând să găsească ceva de lucru, dar fără folos. Când simți că-l biruie foamea, se opri la poarta unei case mai mari și ceru ceva de mâncare. Un slujitor îi aduse de-ale gurii și apă din belșug și, după ce înfulecă pe săturate, Cheliuță porni mai departe, uitându-se mirat la case și la dughene, curios să afle câte ceva despre locuitorii acelei cetăți. Mare lucru nu-i fu dat să afle, dar curând avea să audă o mulțime de minuni despre ei, căci din senin s-au stârnit dangăte de clopote și răpăit de tobe vestitoare de primejdie. Crainicii palatului împânziseră cetatea, chemând flăcăii și bărbații să se adune pregătiți de luptă. Tinerii se grăbiră la arme și se îmbulziră numaidecât în jurul palatului, încercându-și ascuțișul armelor și întrecându-se în dansul săbiilor.

Știau cu toții că emirul are un boboc de fată ca o rază de soare. I se dusese vestea că e cea mai frumoasă făptură din cetate. Și, ori de câte ori se adunau tinerii în preajma palatului, nu pregetau să se întreacă în dansul săbiilor, străduindu-se care mai de care s-o mânuiască cu mișcări măiestrite, în nădejdea că ochii frumoasei prințese se vor apleca asupra lui, inima i se va înduioșa și-i va da astfel

speranțe să îndrăznească a-i cere mâna în fața emirului.

Când toți tinerii se alăturară oștii emirului, acesta îi vesti că o ceată numeroasă de tâlhari a furat cirezile de vite ale cetății, iar ei trebuie să-i urmărească, să-i ajungă și să-i înfrângă.

Tobele răpăiau de se zguduiau zidurile cetății. Tinerii s-au așezat în rânduri, iar călăreții s-au aruncat imediat în șa, au lăsat oastea pedestrașilor în urmă și-au pornit în galop pe urmele tâlharilor. Dar se vede treaba că nu era atât de ușor precum crezuseră. Nu trecu multă vreme și iată că se treziră față în față cu o oaste mult mai numeroasă decât ei, așa încât nu cutezară să se avânte imediat în luptă și socotiră că e mai bine să aștepte și pedestrimea. Când îi ajunse și restul oștii, se năpustiră buluc, dar încleștarea nu dură decât câteva clipe, căci foarte curând se dovedi că oastea tâlharilor este mai tare. Oștenii emirului se întoarseră spre oraș în neorânduială și vestea înfrângerii făcu îndată înconjurul cetății.

Când află Cheliuță nenorocirea, se repezi spre marginea cetății și, când ajunse afară, în câmp, scoase inelul de la mâna dreaptă, îl puse pe inelarul mâinii stângi, îl învârti de trei ori și, cât ai clipi, calul cel năzdrăvan fu înaintea lui.

Cheliuță îi porunci să-i aducă pe dată o armă și-o sabie ascuțită pentru bătălie. Calul dispăru preț de câteva clipe și se întoarse cu tot ce-i ceruse stăpânul său. Flăcăul îmbrăcă armura, apucă sabia, săltă în șa și zbură pe urmele tâlharilor.

Se iscă din senin un vuiet, iar călăreții învinși care se buluceau să intre în cetate se uitară înlemniți la călărețul singuratic ce alerga încrezător spre câmpul de bătaie. Se întoarseră pe dată să afle ce se-ntâmplă și ce le fu dat să vadă? Cavalerul necunoscut alerga, dezlănțuit în iureș, iar când fu la o aruncătură de băț, își struni calul și le porunci cu glas tunător:

— Lăsați vitele cetății să se întoarcă la pășunile lor și vedeți-vă de drumul vostru!

Când auziră asemenea vorbe îndrăznețe, tâlharii izbucniră în hohote batjocoritoare. Cine-ar putea fi viteazul care să se încumete să-i înfrunte și să-i silească pe ei să-și părăsească prada? Flăcăul nostru se ridică în șa și le strigă din nou amenințător să părăsească locul, dar fu întâmpinat din nou cu râsete și batjocoră. Nimeni nu-i luă vorbele în seamă. Atunci flăcăul nostru slăbi frâul calului năzdrăvan, care se năpusti ca vântul și ca gândul în mijlocul dușmanilor, și lovi năprasnic în rândurile lor, secerându-i la pământ. Nici nu-i lăsă să se dezmeticească bine și dădu iureș printre ei, lăsând în urmă-i un morman de leșuri. Tâlharii își dădură seama că au de-a face cu un cavaler neobișnuit și începură a-și pierde cumpătul, dând înapoi unul câte unul. Atunci se iscă mare larmă și forfotă, căci oastea cetății - călăreți și pedestrași - prinse din nou curaj, alergând și gonindu-i din urmă pe tâlharii care dădeau bir cu fugiții. Îi ajunseră și-i loviră, prăvălindu-i în țărână sau luându-i prizonieri.

Printre cei care se întorseseră pe câmpul de bătaie, la îndemnul cavalerului neînfricat, fusese și emirul cetății. Tare se mai minunase de curajul acelui necunoscut și, când bătălia se sfârși, vru să afle imediat cine-i bărbatul care le-a redat vitele și onoarea pe câmpul de luptă, căci arabii - se știe prea bine - respectă curajul și vitejia mai mult decât orice pe lume. Când ajunse lângă el, călărețul necunoscut dădu să se ascundă, apoi o luă la fugă. Emirul, înțelegând că nu va reuși să-l cunoască, se repezi pe urmele lui și-l răni ușor la brațul drept, ca să aibă după ce-l recunoaște.

Oastea cetății - tineri și bărbați în puterea vârstei - se întoarseră victorioși, mânând din urmă cirezile de vite și caii dușmanilor înfrânți. Fiecare povestea de vrăjmașii răpuși și de primejdiile bătăliei.

Cheliuță se întorcea singur. Când ajunse la marginea cetății, își struni calul, sări din șa și-l lăsă slobod, să se ducă unde-i place. Apoi nu scoase nicio vorbă despre bătălie în fața nimănui.

Fiica emirului, care urmărise de la fereastra palatului toată desfășurarea pregătirilor pentru bătălie, îl văzuse prea bine și pe Cheliuță când se urcase în șa, apoi îi văzuse și pe ceilalți când se întoarseră pe câmpul de bătaie, încurajați de cavalerul necunoscut. Pe sub seară, de la aceeași fereastră a palatului, zări turmele de vite mânate din urmă de oșteni și-l văzu și pe cavalerul nostru întorcându-se ultimul. Așadar, fata era singura care știa că el fusese curajosul care-i pusese pe fugă pe dușmani și salvase cetatea.

Despre frumusețea tinerei prințese se dusese vestea în toate zările, dar se știa și cât era de pretențioasă, căci îi refuzase pe toți ce-i care-o ceruseră de soție. Emirul încuviințase să-i facă pe voie, s-o mărite numai cu cel pe care-l va alege ea singură.

În seara cu pricina, când s-a întors de pe câmpul de luptă, emirul i-a spus fiicei sale:

— Printre vitejii mei care au luptat astăzi, se află un cavaler neînfricat. Cred că aceasta-i sigurul care te-ar merita și ți s-ar potrivi de soț… O să dau un mare ospăț, fiica mea, la care am să-i poftesc pe toți tinerii din cetatea noastră, iar tu va trebui să-i cercetezi cu luare aminte pentru a-l descoperi pe viteazul cu pricina…

Prințesa îi mulțumi părintelui său și se învoi să facă întocmai cum rânduise el. Se pregătiră pentru ospăț cele mai alese bucate și fură poftiți toți tinerii și bărbații din cetate.

Emirul se așeză lângă ușă pentru a-i întâmpina pe rând, iar prințesa îi urmărea cu ochi iscoditori din jilțul ei, de unde îi putea vedea foarte bine, fără ca ei s-o vadă. Ea cerceta chipurile cu luare-aminte, în vreme ce emirul căuta cu privirea rana de la brațul drept cu care-l însemnase pe cavaler.

Toți cei poftiți veniră la ospăț, dar nici emirul nu descoperi semnul căutat, nici prințesa nu zări chipul cavalerului mult visat.

După ce isprăvi ospățul și toți invitații părăsiră palatul, emirul intră la fiica lui și-o întrebă pe care dintre tinerii ce se perindaseră prin fața ochilor ei l-a ales.

Fata băgase de seamă că la ospăț lipsise doar Cheliuță și-i răspunse emirului, fără să stea pe gânduri:

— Alesul inimii mele nu poate fi decât cavalerul necunoscut, pe care l-am văzut cu ochii mei plecând spre câmpul de luptă și care nu s-a aflat în astă seară la palatul nostru.

Emirul, care știa prea bine acum la cine se gândește prințesa și care-i alesul inimii ei, rămase descumpănit, alegerea făcută părându-i-se ciudată.

— Nu-i a bună! Tu ți-ai chibzuit bine hotărârea, fata mea? o luă emirul din scurt, simțind că-și pierde rostul. O fi el viteaz, dar e un biet cerșetor care de-abia izbutește s-o ducă de azi pe mâine… Își câștigă hrana din cerșit și doarme în casa stăpânului lumilor… Cum rămân eu în fața prinților care te-au cerut de soție și pe care i-am respins din pricina ta?…

— Orice-ar zice lumea, eu nu-l vreau decât pe Cheliuță! se încăpățână prințesa. Inima mi-a rămas la el! Treaba asta nu mă privește decât pe mine, tată! Gura lumii o să clevetească și pe urmă o să uite, iar eu sunt încredințată că toate fetele din oraș mă vor pizmui pentru alegerea făcută!

Emirul se uită strâmb și râse a pagubă, dar în cele din urmă se învoi, căci se temea să n-ajungă prințesa fată bătrână, pe cât o știa de încăpățânată. Îl pofti pe cadiu la el acasă și trimise pe cineva să-l aducă pe Cheliuță de la moscheea unde se aciuise.

— Am hotărât să te însor cu fata mea, care te-a ales să-i fii soț legiuit… îi zise emirul când îl văzu, ca să scape mai repede de corvoadă.

Cheliuță rămase destul de încurcat, crezând că emirul își bate joc de el, dar taman atunci se iviră cadiul și martorii și pricepu că nu-i de glumă. Vrem, nu vrem, porunca

emirului e poruncă și trebuie împlinită. Oricum era o mare cinste că-l alesese tocmai pe el! Și când te gândești că era așa o mândrețe de fată!

Se izvodi învoiala de căsătorie și în seara aceleiași zile prințesa fu condusă la Cheliuță fără niciun fel de alai, fără trâmbițe și fără muzici. Aleseră pentru cei doi miri o odaie sărăcăcioasă, în care se găseau niște vechituri adunate de ici, de colo, arătând care mai de care mai jalnic. Flăcăul își petrecu privirea peste încăpere, se uită și la biata prințesă și, când o văzu atât de abătută, scoase inelul de pe mâna dreaptă, îl puse în inelarul de la mâna stângă și nici nu termină bine să-l învârtească de trei ori că se și trezi cu calul în fața lui. Când îl văzu, îi porunci să-i aducă degrabă câteva mobile de preț, să-i parfumeze odaia cu arome rare și să-i facă rost de unde-o ști el de cele mai îmbietoare mâncăruri și băuturi. Calul dispăru pentru câteva clipe și se întoarse cu tot ce-i ceruse. Ba pe deasupra îi mai aduse și cinci fecioare care să le îngrijească de casă și să-i slujească.

Trecură doar câteva clipe și odaia lor arăta ca un colț de rai: curată, parfumată, luminată și cu masa întinsă, pe care aromeau cele mai alese bucate. Apoi calul și slujnicele dispărură ca prin farmec, lăsându-i pe miri singuri. A doua zi, mama prințesei veni dis-de-dimineață ca să-i vadă pe miri și s-o ia peste picior pe fata neascultătoare, care făcuse după capul ei și nu fusese în stare să-și aleagă un soț ca lumea. Se năpusti cu toată puterea să împingă ușa, căci știa cât de anevoie se deschide, și mare-i fu mirarea când văzu că ușa alunecă atât de ușor, încât era cât pe ce să cadă în nas.

Apoi cercetă odaia cu privirea. Să vezi și să nu crezi! La ce se așteptase ea și peste ce-a dat? Mobilă scumpă și covoare de mătase! Totul dichisit ca la sultani! Arome îmbătătoare și-o masă ce strălucea de-ți lua ochii, încărcată cu pocale de aur și cu bucate de care nu mai văzuse niciodată! Mai să creadă c-a greșit locul! Alergă

într-un suflet la emir să-i spună minunea. Emirul s-o creadă, nici atât! Își închipui că are vedenii și nu știe ce spune! Vorbește despre lucruri care nu există aievea și care sunt doar în mintea ei gata să scornească… își zicea el. Dar în cele din urmă se înduplecă și-o însoți pe nevastă, ca să scape de gura ei. Acum, după ce văzu minunea cu ochii lui, ce să mai zică și ce să mai creadă?!

Rămase la fel de uluit. Când se mai dezmeticiră, îi binecuvântară pe cei doi miri, urându-le viață lungă și fericire. Apoi ieșiră, întorcându-se la palat cu inimile îndoite.

La amiază îi poftiră pe miri la masă, la palat. Când se iviră, mai-mai să nu-l recunoască pe ginerele său. Se uita emirul uluit la Cheliuță, care îmbrăcase veșminte noi din mătase și fir, avea chipul senin, mișcări sigure și purtări alese. Într-un cuvânt, era alt om, care nu te făcea deloc să te gândești la cerșetorul ce abia izbutea să-și țină zilele din pomenile primite de la bunii credincioși musulmani, dormind în casa stăpânului lumilor, fără să-l cunoască nimeni și fără să știe pe nimeni în cetate. Tot privind la el cercetător, emirului i se păru că ginerele său are brațul drept cam țeapăn și că de sub mâneca mantiei se vede un colț din oblojeala unei răni. Încercă să-l tragă de limbă, dar el îi aluneca printre degete și nu voia cu niciun chip să recunoască. Dar emirul nu mai avu nicio îndoială că flăcăul ales de fata lui era acel cavaler necunoscut de pe câmpul de bătaie.

— Degeaba te codești, căci acum sunt sigur! O știu prea bine că tu ești cavalerul de ispravă care a salvat vitele cetății și-a redat onoarea bărbaților ei, grăi emirul zâmbind subțire. Dar spune-mi acum povestea ta, din ce țară ai venit și din ce trib te tragi? prinde el a-l iscodi.

Strâns cu ușa, Cheliuță își deschise inima și începu să își depene povestea, lămurindu-i pricina pentru care-și părăsise familia și tribul.

— Și de ce te-ai ascuns în felul ăsta și te-ai prefăcut a fi

un sărman care cere milă de la alții? îl mai descoase emirul.

— Am vrut să-i cunosc pe oamenii acestei cetăți așa cum sunt ei, hotărât ca, dacă-mi vor fi pe plac, să rămân aici, iar dacă nu, să plec în altă parte, fără ca ei să afle cine sunt…

— O să rânduim la palat un mare banchet la care o să-i poftim pe toți oamenii de vază din cetate, ca să-i cunoști și să te cunoască… murmură emirul pe gânduri. Știu că mulți sunt supărați că mi-am dat fata după tine, dar o să li se scurteze limbile când o să afle cine ești. Sunt încredințat că-mi vor da cu toții dreptate…

Zis și făcut! Emirul dădu poruncă să înceapă degrabă pregătirile pentru banchet, la care să fie poftiți toți mai-marii cetății. Și, în seara statornicită, începu să curgă șiragul musafirilor, unul după altul.

Palatul avea însă mai multe porți și alei. Una dintre ele trecea printr-o grădină minunată în care se aflau însă toate fiarele pământului. Cheliuță nimeri sau poate că o luă chiar dinadins tocmai pe drumul din grădina aceea.

Când îl zăriră intrând acolo, mulți dintre oaspeți strigară speriați la el să se întoarcă pe unde a venit și să se țină departe de fiarele care începuseră să se apropie de el. Dar Cheliuță înainta fără să-i pese de strigătele lor, de parcă nici nu le-auzea. Când îl văzură înaintând cu atâta încredere și nepăsare, toate fiarele rămaseră smerite, niciuna nu se încumetă să-i taie calea. Se așezară toate pe labele din spate, mișcându-și cozile în semn de salut.

Mai-marii cetății rămaseră uluiți de cutezanța acestui tânăr, fără să-l recunoască. Cheliuță se schimbase cu totul, nu mai aducea nici pe departe cu cerșetorul pe care-l știau ei. Când îl iscodiră pe emir cine-i străinul cel viteaz, acesta se apucă să le vorbească despre el cu cele mai alese cuvinte. Mai întâi le spuse cum îl cheamă și din ce țară a venit. Le mai lămuri că el este cavalerul ce-i ajunsese din urmă pe tâlhari și făcuse minunile despre care aflaseră cu

toții, doborând dușmanii pe capete ori silindu-i să se mântuie care cum poate, lăsând în urmă prada, armele și caii lor. Și la sfârșit tot emirul le mai deslușì cum încuviințase el să-i dea pe frumoasa prințesă de soție. La auzul acestor vorbe, Cheliuță crescu în ochii lor și mai toți se ridicară, grăbindu-se care mai de care să-l salute și să-i spună vorbe măgulitoare, zâmbindu-i mieros și întrecându-se să-l invite prin casele lor.

Și trăi Cheliuță împreună cu soția lui în mare fericire, lăudat și prețuit de toată suflarea cetății. Emirul, la rândul lui, îi arătă o încredere nemărginită, bizuindu-se pe el în toate treburile oblăduirii.

Anii treceau și de la o vreme emirul simțea că-l părăsesc puterile; văzul și auzul începeau să-i slăbească și ducea din ce în ce mai anevoie poverile cârmuirii. Cum nu avea niciun fecior care să-i moștenească averea și rangul, lăsă din ce în ce mai mult chivernisirea cetății în mâinile lui Cheliuță, care se vădi destoinic și chiar mai înzestrat decât socrul lui cu calități de cârmuitor. Și-ajunse el să fie îndrăgit de toată lumea, căci știa să fie blând, îngăduitor și smerit, să-l țină la mare cinste pe cel puternic și drept, dar și să-l ocrotească pe cel slab și neputincios.

Nu mai trecu mult și emirul căzu la boală și grele suferințe și-ajunse la ceasul morții, lăsând toate treburile emiratului în grija lui Cheliuță. Mai-marii cetății își dădură încuviințarea fără să stea pe gânduri, căci ginerele emirului se dovedise mărinimos și viteaz, îngăduitor și drept cu toată lumea. De ce-ar mai fi avut nevoie pentru a fi un bun cârmuitor?

Cheliuță se apucă de treabă cu și mai multă tragere de inimă. Nimeni nu se putea plânge de el, iar locuitorii cetății îl binecuvântau. Generozitatea lui devenise proverbială și i se dusese vestea până hăt departe pentru dreptatea cu care judeca pricinile și răbdarea cu care-i asculta pe cei din sfatul cetății. Nu se pripea, nu se lăsa stăpânit de toane și nu putea spune nimeni despre el că a

călcat vreodată strâmb. Într-un cuvânt, cetatea a trăit zile bune sub cârmuirea lui - vremuri de care s-a vorbit mult chiar și după ce el părăsise lumea asta. Se dusese vestea și în ținuturile vecine și mulți ajunseseră să zavistuiască cetatea care avusese parte de un emir atât de drept și de iscusit.

Treburile cetății mergeau cum nu se poate mai bine, iar prințesa era și ea fericită, căci avusese parte de mult noroc alături de alesul ei. Numai că într-o bună zi Cheliuță simți că tânjește după familia lui, după tribul și țara lui. Se gândi că tatăl său trebuia să fie bătrân de-acum sau - cine știe? - poate că trecuse de mult în lumea celor drepți. Nu știa nimic despre nimeni de-acasă și nici ce s-o fi ales de frații lui vitregi și ce rost și-or fi făcut în lume. Și într-un ceas de taină îi mărturisi soației sale că-l bate gândul să dea o fugă până acasă, în țara lui, să vadă ce s-o fi ales de familie. Prințesa se învoi pe loc, așa cum se învoia la tot ce gândea emirul, îi ură drum bun și întoarcere grabnică. Se îngriji să facă pregătiri de drum, crezând că emirul va călători cu suită și caravană, cu alai și provizii.

Dar nici vorbă de slujitori și echipaje! Emirul se furișă până la marginea cetății și-acolo, nevăzut de nimeni, scoase inelul de pe mâna dreaptă, îl mută pe inelarul stâng și, după ce-l învârti de trei ori, se ivi, cât ai scăpăra un amnar, calul său cel năzdrăvan. Îi spuse păsul și calul aduse în câteva clipe tot ce-i trebuia de călătorie. Emirul săltă în șa și se așternu la drum, fără niciun fel de alai și neștiut de nimeni.

Când ajunse la casa părintească, găsi numai triste țe, căci bătrânul lui tată zăcea bolnav și niciunul dintre frații vitregi nu se dovedise în stare să-i dea o mână de ajutor. Negoțul lui se dusese pe apa sâmbetei, averea se risipise, iar banii ce-i mai rămăseseră se împuținau văzând cu ochii. Când a intrat Cheliuță în casa cea veche, toți au rămas uluiți, căci îl credeau de mult dus pe cealaltă lume, neavând nicio veste despre el. Numai mama cea vitregă -

care-și închipuise că planul ei de-al pierde izbutise - era sigură de sfârșitul lui. Și iată-l pe fiul cel dispărut întors printre ai săi.

Nimeni nu se bucură mai mult de întoarcerea lui Cheliuță decât tatăl, căci era singurul care tânjea după ajutorul și dragostea lui. Tare se mai bucură bătrânul când înțelese de la fiul său că o duce cum nu se poate mai bine și c-a avut parte de-o soartă norocoasă. Și Cheliuță n-avu încotro și trebui să-i lămurească bătrânului său tată și pricina pentru care-l părăsise, și pentru ce păstrase taina în sufletul său atâta vreme.

Iar mama cea vitregă, chiar dacă peste păcatul ei se așternuse haina uitării, se căina amarnic și-și ceru iertare cu inima sângerândă pentru nesocotința care-o împinsese la așa fapte rele.

Cheliuță, care venise cu gând bun, o iertă pe dată și spuse tuturor planul său de-ai lua cu el în cetatea lui înfloritoare. Părinții se învoiră numaidecât, iar pe frații lui nici nu-i mai întrebă nimeni, căci ei se lăsau purtați de val și n-aveau cuvânt niciodată. După o săptămână, cât s-au tot foit și s-au pregătit de plecare, Cheliuță dădu semnalul de pornire. Își mută ca de obicei inelul de la mâna dreaptă pe inelarul mâinii stângi și-l răsuci de trei ori. Când se ivi calul cel năzdrăvan, îi ceru să-i aducă câte o cămilă pentru fiecare călător, merinde pentru drum și câțiva slujitori, să le fie de ajutor la cale lungă.

După ce se porniră, Cheliuță încalecă și el și merse când în fruntea, când în coada caravanei, când alături de bătrânul gârbovit, ținându-i de urât. Când și când slujitorii aduceau apă din burdufurile pe care le umpleau la izvoarele din drum sau câte un vânat.

Și iată că pe nesimțite au ajuns și la cetatea emirului. Când l-au văzut în fruntea alaiului pe emirul lor cel îndrăgit, locuitorii cetății i-au făcut o primire triumfală, de parc-ar fi lipsit un an. Iar în fața palatului cel nou, pe treapta cea mai de jos, aștepta prințesa cea frumoasă. Și

de-atunci s-au revărsat peste cetate numai bucurie și belșug, după inima lor bună, după judecata lor dreaptă și după vrednicia și iscusința lor.

Și-au trăit ei ani mulți în liniște și pace, iar frumoasa prințesă i-a dăruit emirului atâția băieți și fete câți și-a dorit el, iar neamul lor trebuie să mai cârmuiască și astăzi emiratul acela de la capătul lumii, de se va mai fi aflând acolo.

POVESTEA CELOR PATRU SURORI ȘI PATRU FRAȚI

Era unul singur și acesta era Allah cel din ceruri, începu bunica să depene povestea după ce copiii se adunară în jurul ei. Au fost odată doi frați: unul din ei avusese parte de patru feciori, iar celălalt de patru fete. Tatăl fetelor era cam subțire la pungă, n-avea decât atât cât să-și țină zilele cu nevasta și cu copilele, pe când tatăl băieților agonisise o avere frumușică din negoț și se făIea toată vremea cu ea. Și fratele cel bogat îl lua pe celălalt peste picior de câte ori se întâlneau, făcând glume mai ales pe seama celor patru fete, de la care nu putea avea parte - zicea el - decât de necazuri.

Fratele cel sărac primea împunsăturile și răutățile cu îngăduință și încerca să nu le pună la inimă. Dar asta până într-o zi când a simțit că i se suie sângele în obraz și nu mai poate îndura umilința.

— Da’ de ce mă sudui, măi frate, toată vremea pentru fetele astea ale mele și te lauzi atâta cu băieții tăi? prinde el a cârti. Au doară nu știi că există și fete mai istețe decât băieții și femei care-i întrec de departe pe bărbați?

— Nu mai spune! Se vede treaba că ții cu tot dinadinsul să te-amăgești cu întâmplări de-astea care se-ntâlnesc numai în basme, îl ia fratele lui din nou în zeflemea. Toată lumea știe că fata e o mare pacoste până când ajunge la vremea măritișului. Cu prisosință să-ți mai spun că, și când a ajuns la vârsta asta, chiar dacă are noroc s-o ia cineva de nevastă, tot poți să te mai trezești cu o belea pe cap... De

pildă, să se mărite cu cineva străin de neamul tău și să mai aducă pe lume și vrăjmași… Ba se poate întâmpla să-i înșele chiar și pe oamenii cei mai apropiați, de dragul poftelor ei nestăpânite…

— Vorbele astea ale tale mi se par a fi doar închipuiri și scorneli!… se îndârji tatăl fetelor. Poate că se mai întâmpla și-așa ceva câteodată, nu zic ba, dar nu-nseamnă că întotdeauna stau lucrurile cum spui tu! Câte fete n-au adus fericire și belșug în casele părinților! Câte fete n-au avut parte de-un mire care s-a dovedit pentru părintele lor un ajutor de nădejde și reazem la necaz, prieten în zilele frumoase și alinare la vreme de restriște! Dar hai să-i lăsăm acum pe alții și să ne gândim la noi. Ce-ai zice să alegi tu unul dintre băieții tăi și să aleg și eu una dintre fetele mele și să-i trimitem undeva, printre străini, într-un oraș mare, să facă negoț?… Și să vedem atunci care-i urmarea, cine iese în câștig și cine iese în pierdere… Ce zici, te prinzi?

— S-a făcut! încuviințează tatăl feciorilor, fără a sta o clipă în cumpănă. Hai să-i pregătim de drum și să vedem cu ce se-ntoarce fiecare!…

Și pe urmă alege el băiatul pe care-l socotea a fi cel mai dezghețat, târguiește tot ce socotește că i-ar folosi pentru drum, îi mai dă și-o sumă de bani destul de frumușică, gândind c-o să-i prindă bine, și-i mai face rost și de-o cămilă din acelea care aleargă cel mai iute. Pe deasupra mai prepară pentru flăcău și fel de fel de merinde, acrituri și dulciuri, și un singur burduf cu apă.

Alege și fratele lui una dintre fete, îi face rost - de unde-avea, de unde n-avea - de-o cămilă răpănoasă, căci mai mult nu se simte în stare, și-i pregătește pentru drum două burdufuri mari, pline cu apă, doi desagi de curmale și nimic altceva.

Și cei doi se așternla drum fără a mai zăbovi, neștiind nici cât de lungă o să fie călătoria, nici dacă o să se mai întoarcă teferi sau ba.

— Eu aș zice ca fiecare să se bizuie pe ce are și să nu ceară nimic de la celălalt, își dă flăcăul cu părerea, când ajung ei în inima deșertului, privind chiorâș la desagii sărăcăcioși ai fetei. Sau, dacă unul din noi poftește ceva de la celălalt, să dea altceva în schimb sau să-i plătească celuilalt.

Fata se învoiește, dar, stând ea așa pe gânduri, ce-și zice? Vasăzică, vărul meu vrea să mă umilească, să se înfrupte în fața mea cu cine știe ce bunătăți, iar eu să mă hrănesc numai cu apă și curmale… Și ce se socotește ea? Hai să născocesc eu un șiretlic ca să-i scot înfumurarea pe nas și să-l silesc să împartă cu mine bucatele lui alese! Zis și făcut! Se dă jos de pe cămilă, face ce face și, cum-necum, se strecoară sub cămila vărului ei, scoate un ac din păr și-i înțeapă burduful de câteva ori în partea de jos, fără ca el să bage de seamă. Pe urmă se întoarce la cămila ei și urcă pe ea, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Și apa începe să se scurgă picătură cu picătură până nu mai rămâne în burduf nimic.

Merg ei ce merg și după o vreme flăcăul simte că-l mistuie setea, căci înfulecase cu lăcomie și din acrituri și din dulciuri. Dar pas de bea apă, dacă ai de unde! Burduful era gol-goluț!

Se codește el ce se codește și până la urmă setea îl face să se roage de verișoara lui:

— Dă-mi și mie o gură de apă, verișoară!

— Dar n-am rămas înțeleși că fiecare din noi trebuie să se bizuie pe ce are sau, de nu, plătește ce primește? îi întoarse ea vorba, înțepată.

— Ba da! încuviințează el fără să cârtească. Îmi dai o înghițitură de apă și ți-o plătesc…

— De dat, ți-oi da eu, dar mă tem că o să te coste cam scump… Îmi dai toate acriturile pe care le mai ai!…

Tânărul se învoiește, scoate imediat bucatele cerute și i le întinde, căci setea e chinuitoare. Pe urmă se așternu ei mai departe la drum, dar nu trece mult și din nou băiatul

simte că se usucă de sete și-i cere o înghițitură de apă. Fata se învoiește să-i dea, dar numai în schimbul dulciurilor pe care le avea în desagă. Și tot așa, cerându-i câte ceva pentru fiecare înghițitură de apă, reușește fata să-i ia toate merindele și pe urmă și hainele și tot ce mai avea cu el. Unul după altul, toate lucrurile băiatului s-au dus, până ce i-a rămas numai cămila. Dar setea îl chinuie din ce în ce mai tare și după o bucată de drum se vede nevoit să-i mai ceară o gură de apă. Și fata se învoiește, dar numai cu condiția să schimbe între ei cămilele, adică băiatul să-i dea cămila lui frumoasă și sprintenă în schimbul cămilei ei răpciugoase, „Ce-o să mă fac acum?”, se gândește bietul flăcău, care nu mai are de nici unele și simte că setea-i dă iarăși târcoale. Și nu e de glumit cu setea în deșert! În clipa când simte că se topește pe picioare, o roagă cu glasul stins să se îndure măcar cu o înghițitură.

— De dat, îți dau eu apă și-acum, zice fata cu ifose. Dar cu o condiție: facem schimb de veșminte. Eu o să mă îmbrac în hainele tale bărbătești, iar tu o să porți de-aici înainte straiele mele.

Că-i sucită, că-nvârtită, până la urmă flăcăul n-are de-ales și se învoiește și la treaba asta, măcar că știa el prea bine că nu se cade așa ceva pentru un bărbat. Dar ce să-i faci, nevoia nu cunoaște rânduială!

Când băiatului nu-i mai rămase niciun lucru la care să poată ea râvni, fata se învoi să-i dea pe degeaba apă și de-ale gurii, dar nu atât cât ar fi poftit el, ci doar atât cât să-și ducă zilele. De-acum ea cânta, iar el n-avea încotro și juca așa cum îi cerea ea.

Mai bat ei cale lungă până ce în sfârșit ajung într-un oraș mare, plin de forfotă, și poposesc într-o mahala.

— Rămâi aici cu cămilele și vezi de ele până ce dau eu o raită prin oraș, să caut un adăpost mai de soi! îi poruncește fata, care purta straiele lui.

Tânărul n-are de-ales și încuviințează, uitându-se la ea

pe sub sprâncene. Fata se îndepărtează de el și prinde a colinda pe străzi încolo și încoace până ce se trezește în fața unei prăvălii mari, încărcată cu fel de fel de mărfuri, unde zăbovește pe îndelete, cercetându-le cu luare aminte.

— Dorești ceva, flăcăule? o întreabă stăpânul prăvăliei, apropiindu-se de ea.

— Până acum n-am găsit încă lucrul de care am eu nevoie… răspunde fata în doi peri.

După grai, negustorul pricepu numaidecât că nu este de prin partea locului.

— Se vede treaba că nu ești de pe-aici, încearcă el s-o descoase.

— Așa-i! mărturisește fata.

— Și ce pricină te-a adus în orașul ăsta? o trage el de limbă. Ai ceva de vânzare?… Cauți ceva neapărat?…

— Niciuna, nici alta!… Am venit să caut ceva de lucru!…

Cum fata are obraji rumeni și chip luminos și se întâmplă că și pe negustor îl bătea gândul să năimească un băiat de prăvălie cinstit, curățel și chipeș, care să-i întâmpine pe mușterii cu zâmbet și să le arate mărfurile, îndemnându-i să le cumpere, încep ei să se tocmească. Fata picase taman la țanc.

— Păi, eu tocmai aș avea nevoie de-un băiat isteț care să știe să întâmpine mușteriii, să le vorbească și să le arate mărfurile… zice negustorul.

— Apoi, eu m-aș învoi dacă mi-i da o simbrie cumsecade… răspunde fata.

Și se înțeleg îndată asupra banilor, iar fata începe chiar din ziua aceea să lucreze, căci știa să citească, să scrie și să socotească destul de bine.

— Ești singur sau mai ai pe cineva cu tine? o întreabă stăpânul într-o clipă de răgaz.

— Ba am venit împreună cu o verișoară… Am lăsat-o undeva la marginea orașului cu cămilele… zice fata fără să se fâstâcească.

— De ce n-o aduci aici? Casa e destul de mare și puteți

sta prea bine, tu într-o odaie și ea în alta… o îmbie negustorul.

— Păi, verișoara mea e oleacă mai ciudată, îi place să stea mai mult singură… îi lămurește fata. Și-a ales acolo unde-am lăsat-o eu sălaș și mi-a cerut să-i aduc un cort să stea în el…

— Atunci, las-o să stea acolo, cum îi place… bombăne stăpânul încurcat.

Seara, când a plecat de la prăvălie, negustorul i-a împrumutat un cort pe care l-au înălțat în locul unde-l lăsase pe vărul ei. Fata îi cumpăra în fiecare zi de mâncare, iar el dormea în neștire și abia dacă ieșea o dată pe zi la lumină. Își făcea vreme și alerga după prânz până în mahalaua cu pricina, iar în drum cumpăra pentru el mâncare, dar numai din banii pe care-i dăduse tatăl lui pentru călătorie.

Așadar, traiul fetei se depăna tihnit. Primea o simbrie frumușică și, pe deasupra, negustorul îi asigura pe gratis casa și masa, căci așa le fusese învoiala. Negustorul, la rândul lui, era destul de mulțumit de felul cum se descurca băiatul lui de prăvălie, care se dovedi neașteptat de iscusit și-i atrase o mulțime de mușterii, făcând să-i crească deverul și câștigul.

Trecură așa o lună, două, trei, patru, până ce se împlini aproape anul. Și-n vremea asta fata strângea banii la ciorap, iar vărul ei cheltuia întruna fără să mai pună nimic la loc. Când se încheie anul, fata adunase o sumă frumușică, pe când flăcăul rămase lefter și ajunse să trăiască din mila ei.

Puțin după ce trecu anul, fata se opri într-o zi în fața stăpânului și-i grăi așa:

— Dacă nu ți-e cu supărare, stăpâne, mie mi se pare c-a trecut un car de ani de când am plecat de lângă ai mei și mi s-a făcut tare dor de ei… De nu-i cu supărare, aș vrea să mă întorc acasă și-aș vrea să primesc banii cuveniți pentru slujbă, căci mă bate gândul să cumpăr cu ei niște mărfuri

din cele care se caută în țara mea…

— Și cam ce-ai vrea să cumperi? întrebă neguțătorul curios, după ce-i făgădui să-i plătească până la ultimul ban.

— Mai înainte de toate, m-am gândit la niște lucruri bune… ceva susan și fistic, alune, migdale și poate niște arome… Apoi, niște țesături și ceva lucruri de îmbrăcăminte.

— Aproape toate astea sunt mărfuri ce se află și în prăvălia mea și le poți lua de-aici… Iar dacă nu găsești ceva la mine, îți aduc eu de îndată la prețul cel mai mic.

Și stăpânul i-a adus tot ce dorise ea și i-a mai pregătit și trei cămile de drum să-i poarte mărfurile. Când totul a fost gata, fata și-a luat rămas-bun, s-a abătut pe la vărul ei și l-a îndemnat s-o însoțească așa cum era - doar cu straiele de pe el, rupte și ponosite de-atâta purtat, și cu o cămilă răpciugoasă. Ca să nu mai pomenim că și veșmintele de pe el erau tot ale ei!

Se așternură ei la drum și merseră multe zile în șir. Când caravana se apropie de orașul lor, fata se opri și-și schimbă veșmintele, căci se sfia să se arate în fața părinților și rudelor în straie de bărbat. Și, tot în locul acela, fata rugă un călător să dea de veste celor două familii despre sosirea lor. Mare bucurie pe părinții celor doi tineri, la auzul veștii. Tatăl flăcăului începu să aștepte nerăbdător, încredințat că băiatul lui a izbândit și le va dovedi tuturor că avusese dreptate. Tatăl fetei aștepta și el, nădăjduind ca fiica lui să fi spulberat toate vorbele de ocară pe care le-auzise de la fratele lui, dovedind că băieții nu sunt cu nimic mai iscusiți sau mai buni decât fetele. Caravana cu poveri se apropia încet-încet, iar cei doi frați adăstau nerăbdători cu mâna streașină la ochi, s-o vadă ivindu-se la poala cerului. Și iată că după o lungă așteptare o zăresc amândoi deodată.

Și, dac-o văzură, și unul, și altul simțiră o adiere de teamă, dar fiecare nădăjduia să fie caravana copilului său. Tatăl fetei era din ce în ce mai încrezător, căci inima-i

spunea ce copilă isteață este fata lui.

Când se apropiară de oraș, fata îl povățui pe vărul ei să ia o piatră și s-o arunce spre tatăl său, căci așa ar fi obiceiul când se întoarce cineva după o absență îndelungată. Ba chiar încercă să-i tălmăcească obiceiul ăsta, spunându-i că dacă n-o să-l nimerească, înseamnă că așa i-a fost sortit, iar dacă o să-l nimerească, n-o să mai cunoască în viața lui ce sunt necazurile.

Și flăcăul cel nătâng nu așteptă să-i zică de două ori. Când părinții se îndreptară spre ei să-i întâmpine, băiatul care nu făcuse nicio ispravă ridică mâna și aruncă o piatră spre tatăl lui, nimerindu-l drept în frunte. Fără să se dumirească despre ce-i vorba, bietul om se pomeni cu sângele șiroindu-i pe față, în vreme ce fata făcea haz de prostia lor.

După ce mai văzu și minunea asta, fata alergă spre părintele ei, aruncându-i-se la piept, iar acesta o sărută pe frunte.

Flăcăul care rămăsese de rușine își luă cămila cea răpănoasă și porni cu capul între umeri spre casa părintească, în vreme ce fata se îndreptă spre casa tatălui ei cu caravana încărcată de mărfuri.

Și-a mers vorba despre întâmplarea asta în toată țara și vreme îndelungată lumea n-a vorbit despre altceva. Și nimeni n-a mai îndrăznit să facă haz și să le găsească cusururi fetelor, căci întâmplarea aceea le era pildă tuturor.

NEVASTA CEA ISTEAȚĂ ȘI BĂRBATUL CEL LENEȘ

A fost odată ca niciodată. A fost odată un om destul de înstărit, ba s-ar putea zice că trecea chiar printre cei mai chivernisiți din orașul lui. Și-avea el o fată care nu era ea nemaipomenit de frumoasă. Oricum, nu era nici șchioapă, nici chioară, nici surdă. Era întreagă la făptură și la minte, numai că Allah n-o blagoslovise cu cine știe ce nuri.

Și iată că timpul trecu și fata se făcu de măritat, numai că nu se grăbea nimeni s-o ceară de nevastă. Anii se scurgeau ca apa și nu se ivea niciun pețitor. Cei înstăriți, care auziseră de ea într-un fel sau altul, știau că nu e prea nurlie și nu se prea îndemnau s-o ceară, iar cei săraci care poate că jinduiau după ea nu îndrăzneau s-o pețească, de teamă să nu fie luați în râs. Așa că fata a așteptat mult și bine fără s-o ceară nimeni.

În vremurile acelea unele familii aveau obiceiul să-și zăvorască fetele în casă când se apropiau de vremea măritișului și nu mai ieșeau din temnița asta decât pentru a se duce la cavalerul viselor lor sau pe lumea cealaltă. Așa a făcut și tatăl fetei din povestea noastră. Când a socotit el că i s-a terminat copilăria și e timpul să se pregătească pentru măritiș, i-a poruncit să nu mai treacă pragul casei afară sau să mai umble încoace și-ncolo, cum făcuse până atunci.

Și-a rămas fata așteptând. Dar așteptarea s-a tot lungit fără să se ivească niciun pețitor, iar de la o vreme a început să intre la gânduri. Când credea ea că toți ai casei

sunt prinși cu treburile și n-o vede nimeni, se oprea în dreptul ferestrei și-și omora timpul urmărindu-i cu privirea pe trecători, uitându-se când la straiele lor - frumoase sau urâte -, când la mersul lor - fie agale, fie zorit. Și, ca să se aline, tâlcuia cu glas tare tot ce-i trecea prin fața ochilor. A stăruit ea în obiceiul ăsta până într-un rând când a zăpsit-o o slujnică mai săracă cu duhul. Și-a alergat femeia fără zăbavă la stăpânul ei și-a început să-i povestească pe nerăsuflate:

— Fata noastră stă toată vremea la fereastră și tâlcuie de una singură ce vede pe stradă… „Soția l-a ajutat să fie așa…”, zice ea când vede pe cineva îmbrăcat curat și frumos. „Numai nevastă-sa e de vină…”, zice când zărește un trecător îmbrăcat cu haine murdare și neîngrijite. „Din pricina nevestei e așa…”, o aud când se arată un om îngândurat și zbuciumat. „E meritul soției…”, bolborosește când se ivește un om cumpătat, mergând calm și cu pas sigur.

Tatăl a rămas la început nedumerit, întrebându-se în sinea lui cum e cu putință ca femeia să aibă asupra bărbatului o înrâurire atât de mare, încât reușita lui în viață să atârne de ea. Lui nu-i putea intra în cap una ca asta. Și el era bărbat și izbândise în viață fără să-l împingă nicio femeie de la spate. Ba se chivernisise bine și ajunsese unul dintre cei mai de vază oameni din țară, dar soția lui nu-l ajutase în niciun fel ca să dobândească situația asta. De unde i-o fi venit fetei mele gândul ăsta? De unde să știe ea asemenea lucruri, când n-a ieșit mai departe de pragul casei? se tot minuna el.

Dar fata o ținea mai departe una și bună. Toată ziua aceeași poveste - tâlcuia starea bărbaților pe care-i vedea trecând pe stradă. Azi așa, mâine așa, până ce tatăl ajunse să cugete la o nouă cale pentru a-și mărita fata. Știa el - vezi bine - că mulți tineri din pătura de mijloc râvneau să se însoare cu fata lui, dar niciunul nu cuteza s-o ceară, de teamă că va fi respins și umilit. Așa stând lucrurile, ce-i

veni lui în gând? O să caute chiar el un flăcău care să-i fie ginere și n-o să mai aștepte ivirea peților.

O să-i aleg un mire, nici măcar din pătura de mijloc, ci dintre cei mai săraci… își zise el. Un târâie-brâu și-un leneș, încaltea să văd ce-o să fie în stare să facă din el. O să-l ajute să izbândească în viață, așa cum tâlcuie întruna, sau n-o să facă nicio ispravă și-atunci o s-ajungă ea de ocară?

Făcu ce făcu tatăl fetei și izbuti să dea de urma celui mai lenevos și mai nevoiaș tânăr din tot orașul. A trimis apoi pe cineva să-l poftească la el și tânărul s-a înfățișat, fără să-i treacă prin cap ce-l așteaptă. Ba și-a închipuit că negustorul l-a poftit ca să-i dea niscai vechituri de pomană sau cine știe ce treabă de făcut. Cât despre căsătorie, nici în visele lui cele mai frumoase nu visase că ar putea avea parte de-o fată cu o asemenea stare. Flăcăul bătu în poartă și fu numaidecât condus direct în salon, unde-l aștepta stăpânul casei - tatăl fetei. Dădu ziua bună, înclinându-se cuviincios, dar rămânând lângă ușă. Spre marea lui mirare, stăpânul îl invită să se apropie și să se așeze lângă el. Tăifăsuiră despre te miri ce, iar când socoti că flăcăul și-a mai venit în fire, negustorul s-a apucat a-i spune și pricina pentru care-l chemase:

— Ai auzit, pesemne, că am o fată de măritat… Au venit destui tineri s-o ceară, dar, cum au venit, așa au și plecat, fiindcă i-am refuzat unul după altul. Nu mi s-a părut niciunul din ei potrivit pentru fata mea… în cele din urmă m-am hotărât și te-am ales pe tine… Știu că ești un om evlavios, cinstit, neademenit… Astea sunt tocmai însușirile pe care aș vrea să le aibă soțul fetei mele… Pentru asta te-am ales! Sărăcia este ceva care nu contează. Soarta-i schimbătoare; bogatul de astăzi poate să ajungă mâine sărac, iar săracul de mâine poate să fie poimâine bogat… Omul n-are de-ales, trebuie să se supună ursitei. Banii sunt ca o umbră trecătoare, nu e cu putință să ai mereu aceeași stare…

Flăcăul asculta și parcă nu putea pricepe. Negustorul își bate joc de mine, neîndoielnic! își zice el. Se vede treaba că e ceva necurat la mijloc! O fi având nevoie de mine ca să-și facă vreun interes și pe urmă o să mă alunge! Sau a fost sincer când mi-a spus că sunt un băiat evlavios și cinstit? Nu știu ce să mai cred! Oricum, mare belea pe capul meu! Dar zilele or să facă lumină în treaba asta și eu n-am de pierdut, la urma urmei, nimic - nici avere, nici putere. N-am nimic de pierdut, chiar dacă n-o să izbutesc în căsătoria asta și nici dacă se va dovedi că are cine știe ce gânduri ascunse cu mine.

Așa că până la urmă, pe jumătate amețit, pe jumătate convins, tânărul se învoi, cu toate că știa și el prea bine că nu se pomenise nicicând ca un târâie-brâu ca el să se însoare cu o fată atât de bogată.

— Dar eu n-am bani pentru o zestre pe măsura fetei dumitale, păcatele mele... începu flăcăul să se tânguie, când își aduse aminte de ce-l așteaptă.

— Crezi că noi te-am ales pentru bani și avere? îi întoarse vorba negustorul ofensat. Dai și tu acolo ce poți, dacă poți, ca să se cheme c-ai dat ceva!...

Și, zor-nevoie, fu chemat numaidecât un șeih[35] și se încheie legământul. Dacă până atunci flăcăul stătuse ca pe ghimpi, ba crezând, ba nu, din clipa aceea și-a dat seama că nu era o glumă, deși simțea șarpele îndoielii dându-i târcoale.

---

[35] Ca termen comun, *șeih* (lit. *Shayh)* înseamnă „bătrân". Cuvântul a fost folosit ca titlu, aplicat mai întâi șefului de trib, clan sau sat, apoi unor personalități cu merite deosebite în apărarea islamului, cum au fost primii doi califi, și unor întemeietori de confrerii. După aceea a ajuns să fie folosit pretutindeni ca titlu de curtoazie pentru savanții teologi mistici și alte persoane care nu dețineau în mod obligatoriu funcții religioase, dar care aveau o anumită pregătire în acest domeniu și se bucurau de un oarecare prestigiu impus de vârstă. Titlul a căpătat și o serie de întrebuințări mai particulare: în epoca otomană se aplică muftiului de la Istanbul - al doilea demnitar al imperiului; în Liban a devenit un titlu ereditar deținut de câteva familii maronite.

Și-a adus și el ca zestre ce-a avut - niște straie și ceva bani, dar nu cine știe ce. Cu alte cuvinte - mai nimic. Negustorul a primit totul, bucurându-se și mulțumindu-i.

Apoi s-a stabilit și noaptea nunții și flăcăul nostru tot se mai îndoia că visează. Iar fetei i s-a spus că un bărbat așa și pe dincolo s-a înfățișat la tatăl ei pentru a o cere de nevastă și că el consimțise.

— Ce-i place tatălui meu îmi place și mie… încuviință fata. Oricum, n-aș putea să fac eu o alegere mai bună decât el…

A venit în sfârșit și noaptea nunții. Bărbatul și-a pus straie noi și acum părea alt om. Când a intrat la mireasa lui, parcă tot nu-i venea a crede. Doar când s-a trezit față în față cu ea, s-au risipit ca prin farmec toate îndoielile, dar un gând ciudat a început a-i da târcoale. Dacă fata n-a fost cinstită? Dacă o fi rămas grea și vor să se folosească de slăbiciunea și de bunătatea lui ca să-i pună plodul altuia în cârcă?

Dar iată că se termină și sărbătoarea nunții și flăcăul își luă soața și se mută cu ea în casa lui prăpădită, cu pereții gata să se năruie. Și unde nu s-a apucat fata să mătură și să văruiască toate odăile, făcând-o lună! Cum nunta trecuse și nu-l mai interesa cum arată, tânărul soț a început să se întoarcă la năravurile lui vechi: trândăvea cât era ziulica de lungă, fără să-i pese de rânduială și curățenie. Dar tânăra nevastă nu s-a lăsat; nu i-a dat pace, străduindu-se să-l dezbare de obiceiurile lui și având grijă de el ca de prunci. N-avea liniște până nu-l vedea în straie curate și până nu și le schimba atunci când era nevoie. Așadar, bărbatul avea toate temeiurile să fie mulțumit de nevasta lui, care se dovedi foarte curând mai bună și mai plăcută decât se așteptase, ba chiar destul de chipeșă și mai ales mintoasă. Numai însușiri frumoase și niciun cusur!

Cum-necum, tânărul cel sărac a avut parte de-o soață isteață și chibzuită și de-o viață tihnită și îndestulată. Dar

asta numai până la o vreme, căci au tot luat din puținii bani agonisiți de bătrânii lui cu mare trudă, până ce-au ajuns la fundul pungii, dar la loc nu mai pusese nimeni nimic.

— Bărbate, să știi că nu avem ce să mâncăm! îl vesti soția într-o zi. Apucă-te și tu de-o treabă, căci n-o mai putem scoate la capăt!…

— Dar eu nu mă pricep să fac nimic și după una și alta nu sunt nici obișnuit cu munca și cu osteneala… bodogăni el, codindu-se.

— Și ce-ai de gând să facem? îl luă nevasta din scurt. Vrei să ne prăpădim de foame? Vrei să ne-apucăm de furat? Să trăim din mila altora? Una ca asta n-o să se-ntâmple în ruptul capului! Trebuie să te-apuci de treabă, dacă vrei s-avem cu ce să ne ducem zilele!

— Dar ce ți-a cășunat pe mine, nevastă? cârti el din nou. Nu trebuie să deznădăjduim, căci Allah o să aibă grijă de noi! Cel care ne-a dat viață n-o să ne piardă…

— Ba e bine să știi că din cer n-o să ne pice nici aur, nici argint! țipă femeia și mai înciudată. Dacă vrei să trăiești, nu trebuie să mai șezi cu mâinile în sân!… Apucă-te de ceva! Fără să muncești, fără să faci ceva, n-o să izbutim să ne înnodăm zilele… îi dădu ea zor, fără să-i lase timp să răsufle.

Omul n-avu încotro și-i făgădui să caute ceva de lucru, dar se opri la niște prieteni și se prinse la taclale cu ei, uitând de cuvântul dat. Și-au stat ei tăifăsuind despre tot felul de nimicuri până ce i-a prins noaptea. Când l-a văzut întorcându-se cu mână goală, nevasta s-a mâhnit tare, dar și-a ascuns necazul și i-a pus pe masă ce-a putut și ea ca să-și potolească foamea. A doua zi dimineața l-a îndemnat iarăși să caute ceva de lucru, ca să-și poată câștiga hrana, dar el a dat din nou să cârtească. Atunci femeia s-a făcut foc și n-a mai putut să rabde. Și unde nu s-a pomenit cu ea că ridică palma și-l plesnește o dată peste obrazul drept și încă o dată peste cel stâng, de parcă ar fi vrut să-l

trezească. Și pe deasupra s-a și pornit din nou să-l ocărască.

— Piei din fața mea și să știi că nu vreau să te mai văd înaintea ochilor până nu te-apuci de lucru! răcni cu năduf.

Bărbatul rămase năuc, căci numai la așa ceva nu se așteptase, dar și-a dat seama că nu-i de glumit. Știa destul de bine că ea e stăpână, de vreme ce ea ținea casa. N-avea putere și nici drept s-o înfrunte. Așa că primi palmele fără să murmure și, fără să mai zăbovească, ieși pe ușă, hotărât să facă ceva. Întrebă el în dreapta și-n stânga și până la urmă găsi ceva de lucru. Seara se întoarse acasă cu câțiva bănuți, nu prea mulți, dar de-ajuns ca să-și cumpere de-ale gurii.

Și azi așa, mâine așa, omul începu să se dea pe brazdă și să câștige din ce în ce mai bine. Trăiau de-acum pe picioarele lor. Iar nevasta se dovedi femeie destul de chibzuită; cheltuia cu măsură și ajunse să mai pună și bani deoparte. Și, când s-a adunat o sumă frumușică, ce s-a gândit ea? Să scape de casa cea veche și să cumpere una mai acătării într-un cartier mai de vază al orașului, pe potriva puterii lor. Și-așa au și făcut. Cât despre bărbatul ei, ce să mai vorbim? Părea acum alt om în toate privințele și așa și era, căci puteai ieși cu el în lume!

Mai trecu o vreme și nevasta agonisi, strângând bănuț cu bănuț, o sumă care nu era de ici, de colo. Și ce-și ziseră ei? Nu ne-ar strica o grădină frumoasă cu pomi într-o margine a orașului! Și-au cumpărat o livadă ca un rai, de care se îngrijea cu multă râvnă chiar bărbatul.

Și uite-așa ajunse lumea să se minuneze de repeziciunea cu care se schimbase tânărul cel leneș și sărac. Era o deosebire ca de la cer la pământ între flăcăul nepăsător de ieri și bărbatul harnic și întreprinzător de astăzi. Toți puneau schimbarea asta pe seama bogăției socrului, dar numai tatăl fetei și slujnica cea credincioasă cunoșteau adevărata ei pricină.

S-au adeverit astfel încă o dată vorba care îndeamnă să

iscodești bine femeia înainte de-a o lua de nevastă, precum și înțelepciunea ce spune că în spatele oricărui bărbat descurcăreț trebuie să se afle o femeie iscusită și cu fire tare, care-l împinge spre izbândă și-l călăuzește să răzbească în viață.

OMUL CARE N-A AVUT PARTE DE NICI O NENOROCIRE

A fost odată ca niciodată. Odinioară, demult trăia undeva pe întinderea pustiului nesfârșit un beduin dăruit de Allah cu multe vite, dar și cu o inimă de aur, cu multă mărinimie și alte alese însușiri. Și-a avut el parte de-o nevastă smerită, cum și de copii cuviincioși, care niciodată nu cutezau a ieși din cuvântul și din sfatul lui. Niciun musafir sau nevoiaș care se oprea la el nu se întâmpla să plece fără să primească mai mult decât sperase. Și astfel s-a dus vestea despre faptele lui nobile în cele patru zări și aproape că nu trecea zi de la Allah fără să primească un oaspete.

Într-un rând se pomeni în fața cortului cu trei drumeți pe care nu-i mai văzuse până atunci. Și-i întâmpină și pe ei cu căldura cu care-i primea pe toți călătorii ce se abăteau pe la sălașul lui. Îi pofti înăuntru și aprinse imediat focul ca să le pregătească ceai și cafea. Și, în vreme ce-și sorbeau ei cafeaua, se prinse la taclale cu ei, ascultându-le poveștile cu luare-aminte. Cum stăteau ei așa la taifas, iată că se întoarseră și turmele de oi și cămile de la pășune și se adunară grămadă în jurul cortului. Și, numai ce le văzu, stăpânul îi porunci unuia din cei doi feciori ai săi să înjunghie un berbec gras și să-l pregătească pentru oaspeți. Fără să stea la gânduri, băiatul făcu întocmai cum îi ceruse tatăl. Nu trecu mult și iacătă-l înfățișându-se cu hălcile de carne friptă și așezându-le dinaintea musafirilor.

Și-avea beduinul acesta atât de mărinimos obiceiul de a

nu ședea la masă împreună cu vizitatorii lui; îi lăsa să se ospăteze singuri, ca nu cumva să se simtă stânjeniți, iar el își vedea de treburile lui. În vreme ce înfulecau, cei trei deschiseră vorba despre gazda lor și unde nu se apucară să-i laude mărinimia, averea și mai ales copiii. Băgaseră și ei de seamă, vezi bine, cu câtă cuviință răspundeau la fiecare vorbă a părintelui lor; nici n-apuca să termine ce avea să le spună, că se și repezeau să-i împlinească porunca.

— Omul ăsta trebuie că n-a avut în viața lui parte de-o nenorocire… își dădu cu părerea unul dintre musafiri.

Cuvintele lui ajunseră și la urechile gazdei, care se întâmplase să fie pe-aproape și-și zise că n-ar strica să mai stea olecuță la taifas cu ei și să aducă vorba și despre închipuirea asta a lor.

Acum, numai ce terminară mesenii de mâncat și gazda îi pofti iarăși la ceai și la cafele. Și-n vreme ce sorbeau ei pe-ndelete, zise așa, ca într-o doară:

— Am auzit pe cineva dintre Domniile Voastre dându-și cu părerea cum că eu n-aș fi avut parte de nicio nenorocire în viață… Întru-ntâi, știți cu toții prea bine că soarta, așa cum dă, la fel și ia înapoi, așa cum apără, tot așa și lovește… Întotdeauna amestecă fericirea cu durerea și binele cu răul… Nimeni n-a avut pe lumea asta parte de-o viață lipsită de necazuri, nici chiar profeții lui Allah. Și-apoi, aș vrea ca fiecare dintre Domniile Voastre să ne istorisească despre cea mai grea zi din viața lui, iar la urmă de tot o să vă spun și eu povestea celei mai mari nenorociri de care am avut parte…

Se învoiră cu toții și rămaseră o clipă pe gânduri…

— Prea bine! începu unul dintre musafiri, rupând liniștea care se lăsase. Am să vă spun eu mai întâi cum a fost cea mai grea zi pe care am trăit-o… Într-un rând, m-am hotărât să-mi încerc norocul la pescuitul de perle și la vremea priincioasă apuc eu drumul spre soare-răsare și nu mă mai opresc decât într-un orășel pe țărmul mării. Ne-am urcat

noi mai mulți pescuitori de mărgăritare într-o barcă și-am pornit în larg, dar, tocmai când să purcedem la treabă, ne-am trezit că se stârnește din senin un vânt potrivnic și se dezlănțuie o furtună cu tunete și trăsnete. Barca a început să urce și să coboare cum o mânau valurile, iar noi ne luptam din răsputeri s-o întoarcem după vânt ca să nu ne pomenim cu ea răsturnată. Dar furtuna, în loc să se liniștească, se întețea și nu ne-a mai rămas nicio nădejde de scăpare. Cu toată truda noastră, am băgat de seamă că barca începe să ia apă, iar după doar câteva clipe s-a scufundat. Noi, cei care fuseserăm până atunci în ea și ne luptaserăm cu vijelia, ne-am împrăștiat și-am pornit să înotăm, fiecare cum putea, ca să ne ținem la suprafață, dar valurile și vântul ne plesneau cumplit, când dintr-o parte, când din cealaltă. Vedeam cum marea îmi înghite fârtații unul câte unul, dar nu putea nimeni să sară în ajutorul celuilalt, căci fiecare se chinuia să se mântuie pe sine. M-am uitat în jur și-am văzut cu groază că ne depărtaserăm bine unul de altul, dar nu-mi dădeam seama cine-și dăduse duhul și cine mai era în viață. Ce mai, în cele din urmă am mai rămas eu și încă doi flăcăi, care se pricepeau să înoate destul de bine, și-am început o luptă pe viață și pe moarte, o strașnică încleștare cu vântul și cu valurile, nădăjduind să ne vină cineva în ajutor. A trecut ce-a trecut și pe unul din ei au început să-l acopere valurile. Mi-am dat numaidecât seama că e sleit de puteri și nu se mai simte în stare să se țină la suprafață. A strigat după ajutor, dar degeaba, căci noi loveam cu brațele în neștire, fiecare gândindu-se ce-ar mai putea face ca să scape el cu viață. Ne-am uitat neputincioși cum îl înghite apa și se duce la fund. Așadar, am mai rămas doi - eu și încă un flăcău. Am stat nu prea departe unul de altul, aci înotând, aci plutind ca să ne mai tragem sufletul. Și-am dus-o așa până a doua zi, când s-a ivit în sfârșit o corabie care s-a abătut spre noi și ne-a cules, istoviți. Minunea s-a întâmplat și am scăpat cu viață când nu mai aveam nicio nădejde. Și trebuie să vă

mărturisesc că am simțit atunci că mă nasc a doua oară. Asta a fost cea mai mare nenorocire și cea mai grea zi prin care am trecut până acum în viață…

Veni apoi rândul celui de-al doilea musafir să depene cea mai primejdioasă întâmplare din viața lui.

— Într-un an, începu el, eram eu cu vreo cinci prieteni… Și ce ne trece nouă prin cap? Hai să plecăm și noi să facem prădăciune la alt trib și să le răpim câteva cămile. Și ne-am așternut noi, cei șase fârtați, la drum și-am tot mers până ce-am ajuns aproape de tabăra tribului cu pricina. Ne-am ascuns într-o peșteră și-am stat la pândă până când s-a lăsat întunericul. Am iscodit de jur împrejur și, când am fost siguri că nu mai e niciun suflet de om prin preajmă și că toată lumea doarme, ne-am strecurat afară din peșteră, am despărțit câteva cămile de turmă și le-am mânat de la spate fără zăbavă. Și-am mers așa zi și noapte, fără popas. A treia zi, văzând noi că nu ne-a ajuns nimeni din urmă, ne-am zis că probabil cei care au plecat în urmărirea noastră au apucat în altă parte sau - cine știe? -, văzând că nu ne pot ajunge, au luat-o înapoi și ne-au lăsat în plata Domnului. Și ne-am oprit să ne hodinim nițeluș într-o vale cu iarbă mătăsoasă și fragedă, lăsând cămilele să pască nestingherite. Câțiva dintre noi s-au trântit la pământ și-au adormit pe loc, iar ceilalți s-au apucat să pregătească de-ale gurii. Unul dintre noi a scrutat depărtările și ce i-a fost dat să vadă? În zare se ridica un nor de colb. Ni l-a arătat și nouă și la început ne-am zis că l-o fi stârnit vântul. Doar că norul înainta spre noi cu repeziciune și-atunci am simțit teama strecurându-ni-se în suflet. I-am trezit pe cei adormiți și-am început pregătirile pentru înfruntarea urmăritorilor. Într-aceea, caii și călăreții s-au ivit în bătaia privirilor, alergând într-o goană turbată. Îi așteptam cu sângele gata să ia foc și, când au ajuns în bătaia flintelor, am tras asupră-le, dar erau mai mulți la număr decât noi. Caii s-au ridicat speriați în două picioare și s-au împrăștiat. Dar foarte curând s-au repezit din nou asupra noastră,

înconjurându-ne din toate părțile. Trăgeam noi, dar trăgeau și ei încă și mai avan. Simțeam cum cercul se strânge în jurul nostru cu fiecare clipă. Până la urmă ne-au doborât pe toți șase. S-au apropiat de noi, ne-au luat flintele și ce brumă de lucruri mai aveam asupra noastră și pe urmă au început să ne lovească și să ne răsucească pentru a se încredința că n-a mai rămas vreunul în viață. Și-a venit și rândul meu, singurul care nu părăsisem lumea asta. S-a apropiat cineva și m-a împins cu piciorul de câteva ori, dar eu am rămas nemișcat, în ciuda durerilor sfâșietoare. Ce nu face omul ca să-și păstreze viața? Numai eu știu cum, dar am izbutit să-i trag pe sfoară. Când au fost siguri că ne-au venit la toți de hac, și-au luat cămilele și-au pornit călare pe cai, mânându-le din urmă și lăsându-ne în mijlocul pustiului, pradă corbilor și hienelor. N-am putut să mă urnesc din locul acela o zi și-o noapte. Când mi-am mai venit oleacă în fire, m-am uitat la prietenii mei și-am băgat de seamă că începuseră să li se umfle burțile și să duhnească. M-am târât cum am putut, ca să scap de priveliștea nesuferită. Și ce m-am mai socotit eu? Hai să mă îndrept spre un loc unde nădăjduiam să dea cineva peste mine și să mă ajute să scap cu zile. Dar abia a treia zi după încleștarea cu urmăritorii s-a întâmplat să mă găsească un păstor c-o turmă de oi. S-a oprit lângă mine și mi-a dat să beau nițică apă și să înghit câteva curmale. Pe urmă m-a ajutat să încalec pe-un măgar și m-a călăuzit spre tabăra tribului său. Mulțumită lui am scăpat viu. Altminteri, acolo îmi putrezeau și mie oasele. Mi-au oblojit și mi-au doftoricit rănile până ce m-am întremat binișor. Și-uite-așa, am fost singurul dintre cei șase care a rămas în viață. Asta a fost cea mai primejdioasă întâmplare prin care am trecut în viața mea.

Veni și rândul celui de-al treilea oaspete, numai că acela era un gămân fără pereche și un mucalit neîntrecut, așa că, în loc să povestească o întâmplare tristă, făcu o glumă care stârni hazul celorlalți.

— Cele mai grele zile din viața mea au fost și vor mai fi acelea în care n-am putut și nu voi putea mânca la timp, bolborosi el printre hohotele înfundate.

Acum urmă la rând gazda.

— Povestește-ne despre cea mai grea zi din viața dumitale, generoasă gazdă, căci așa ne-ai făgăduit! îi dădu ghes unul dintre musafiri.

— Cu dragă inimă! se învoi gazda. Domniile voastre vă închipuiți, neîndoielnic, că eu n-am cunoscut în viața mea decât fericirea și bogăția, dar lucrurile nu stau deloc așa. Am trecut și eu în viață prin clipe și clipe - unele care distrug și altele ce refac, unele de fericire și altele de suferință. O să vă istorisesc despre cea mai mare năpastă care m-a lovit pe mine vreodată, ca să înțelegeți că soarta e schimbătoare și viața nu este un belșug neîntrerupt, dar niciun șir nesfârșit de necazuri.

Cei trei oaspeți ascultau cu înfrigurare, încredințați că vor auzi o istorisire rară, cum n-au mai auzit niciodată…

— Fiii mei, începu gazda să-și descarce sufletul, în tinerețe am avut mult mai multe vite decât azi. Eram însurat tot cu nevasta mea de-acum, dar aveam patru copii - doi mai mari, care ieșeau cu oile și cu cămilele la păscut, și doi mai mici. Într-un an ne-a prins vara în Es-Summan și-aveam nevoie de apă, așa că a trebuit să părăsim locurile acelea și să ne mutăm undeva unde era pășune mai bună. Și-am luat eu copiii cei mici cu mine pe-o cămilă, iar pe cei mari i-am trimis împreună cu nevastă-mea și cu turmele de oi și de cămile, urmând ca spre seară să ne întâlnim lângă un puț, într-un loc cunoscut despre care le vorbisem și le spusesem cum arată. Pe urmă am luat-o și eu cu cei doi copii spre izvorul cu pricina. Când am ajuns la el, am strunit cămila, îmbiind-o să se așeze în genunchi, și-am coborât. Dar pe copii, care erau pârjoliți de sete, i-am lăsat mai departe în spinarea ei. Am luat burduful gol la subsuoară, dar am uitat să împiedic cămila. Am dispărut în grabă prin gura cam îngustă și priporoasă a puțului, dar,

când am ajuns ceva mai jos, galeria a început să se lărgească și m-am strecurat mai ușor, dibuind prin întuneric cărarea spre izvor. În vreme ce înaintam eu tiptil, am simțit o duhoare. M-am oprit încremenit. Bâjbâind așa, ca orbul, cu mâinile întinse înainte, am dat de trupul unui om care începuse a putrezi. Am simțit că mi se taie inima, văzând în întâmplarea asta un semn rău, dar n-am avut încotro și-am trecut mai departe, încercând să mă gândesc la altceva. Dar, de ce dădeam să fug de gândul ăsta, de ce mă urmărea mai stăruitor. Cu chiu, cu vai am dat de apă și mi-am umplut degrabă burduful. L-am agățat pe umăr și-am luat-o înapoi spre ieșirea acelei borte îngrozitoare. Când m-am văzut la gura puțului, am scos mai întâi burduful și l-am așezat pe margine, dar cămila s-a speriat la vederea lui și-a luat-o din loc cu copiii mistuiți de sete în spinare. Am ieșit eu din puț, am aburcat burduful în spate și-am apucat pe urmele cămilei, în nădejdea că o să se liniștească și-o s-o ajung din urmă, ca să-mi izbăvesc copiii de la pieire. Am pornit fără zăbavă, numai că burduful mă stânjenea cumplit și nu-mi îngăduia să merg prea repede. Oboseala și greutatea lui m-au doborât în cele din urmă. Și-atunci, ce-mi zic eu? Am dat burduful jos din spinare, l-am așezat la umbra unui tufiș și-am luat-o la fugă mai departe, cu gândul c-o să ajung cămila și-o să-mi pot mântui copiii. Și-am alergat așa, în neștire, până când s-a lăsat amurgul. A doua zi dimineața am privit cu luare-aminte împrejur, dar n-am descoperit nimic. Nici nu mai recunoșteam bine locurile. Atunci mi-am dat seama că nu mai e cu putință să ajung cămila mergând pe jos și m-am hotărât să mă întorc la turmă și să iau o cămilă mai sprintenă cu care să mă aștern din nou la drum, până ce-mi găsesc copiii. M-am întors la locul unde-mi hotărâsem întâlnirea cu nevasta și cu cei doi băieți cu turmele, mi-am rotit ochii în toate părțile, dar n-am zărit pe nimeni. Am alergat într-un suflet înapoi la izvorul de unde luasem apă și, când m-am apropiat de el, ce văd? Silueta unei femei în

straie cernite, care plângea sfâșietor. Mi-am dat seama dintr-o ochire că e nevastă-mea. Cât ai clipi, am fost lângă ea.

„Unde sunt băieții și vitele?”, am întrebat-o nedumerit. „Allah să-ți dăruiască alții în locul lor!”, mi-a răspuns ea printre sughițuri. „Dar ce s-a întâmplat?”, am strigat eu. „Curând după ce-ai plecat tu, ne-am trezit cu o bandă de tâlhari…”, a urmat ea, fără să-și poată stăvili lacrimile. „S-au năpustit peste noi, vrând să ne ia cămilele și oile, dar băieții li s-au împotrivit. Le-au ținut ei piept cât le-au ținut, dar mulțimea învinge curajul până la urmă… L-au răpus mai întâi pe băiatul cel mare… Apoi l-am văzut și pe cel mic căzând la pământ… Au luat tot ce-aveam cu noi și-au plecat… Eu am izbutit să scap, dar n-am putut să iau decât zdrențele astea… Nu știu încotro or fi luat-o… Dar unde sunt copiii cei mici?”, m-a întrebat ea cu spaimă în glas. „Allah să-ți dăruiască alții mai norocoși!”, i-am răspuns eu. „Dar ce s-a întâmplat?”, a întrebat ea, plângând și văicărindu-se ca ieșită din minți. N-am avut de-ales și i-am istorisit toată tărășenia de-a fir a păr, în vreme ce ea plângea de ți se rupea inima. „N-avem ce face!”, am încercat eu s-o potolesc. „Trebuie să cărăm burduful pe rând și s-o luăm iarăși pe urmele cămilei, ca să ne înmormântăm copiii, fiindcă nu mai am nicio îndoială că s-au stins cu zile. Pe urmă mergem mai departe cu cămila și - vrem, nu vrem - trebuie să luăm viața de la capăt. N-avem decât să ne supunem sorții!” Am purces la drum împreună cu nevasta pe urmele cămilei fugare, am ajuns la locul unde lăsasem burduful, l-am luat și-am pornit mai departe. Am mers așa până seara și-abia a doua zi dimineața am luat-o din nou la picior. Spre seară, când abia ne mai trăgeam sufletul, am dat de cămilă. Am îmbiat-o să îngenuncheze și, când am ridicat copiii în brațe, ne-am dat seama că se prăpădiseră de sete și de foame. Am săpat două gropi, una alături de cealaltă, i-am înmormântat așa cum erau și ne-am rugat în tăcere pentru sufletele lor

nevinovate. Apoi am încălecat amândoi pe cămilă și ne-am întors la izvor pentru a umple toate burdufurile cu apă. Ne-am îndepărtat și, când am dat de-un loc cu iarbă, am coborât și-am împiedicat cămila, lăsând-o să pască. Eu m-am furișat prin preajmă să caut un vânat și m-am întors curând cu un iepure. L-am fript și ne-am ospătat, potolindu-ne apoi setea și lăudându-l pe Allah - singurul căruia i se aduce slavă și la vreme de nenorocire. Peste noapte am rămas în locul acela, iar dimineața ne-am așternut din nou la drum călare pe cămilă, eu în față și nevasta în spate. Ce mi-a venit mie în gând? Hai să ne abatem pe la una dintre semințiile tribului nostru care-și avea sălașul nu prea departe. Dac-am ajuns la ei, le-am spus și lor ce nenorocire se abătuse asupra noastră și ne-au ajutat care cu ce-a putut: unul cu o capră, altul cu o oaie, unul cu ceva unt, altul cu ceva brânză și-așa mai departe… Și-uite-așa, cu ce-am primit de la unul și de la altul, ne-am încropit o mică turmă și-am început din nou să mergem pe picioarele noastre. Și, cu fiecare an ce trecea, numărul vitelor sporea mereu. Nevasta a prins rod și mi-a născut feciorul ăsta care ne-a pregătit ospățul. A fost prima sămânță a noii noastre fericiri, iar de-acum e stâlpul familiei… A venit apoi și-al doilea… Turma a crescut și ea fără încetare și-a ajuns așa cum o vedeți acum. Iară eu vă istorisii toată povestea asta, cinstiți oaspeți, fiindcă am auzit pe cineva dintre Domniile Voastre spunând că eu n-aș fi avut parte de nicio nenorocire în viața mea și fiindcă am vrut să vă dovedesc că soarta e schimbătoare. Ea te face fericit, dar te și lovește când nici nu te-aștepți… Înțelept este acela care mulțumește lui Allah și Profetului său atunci când primește și nu-și pierde cumpătul când ajunge la necaz, ci înfruntă urgia și așteaptă cu răbdare, căci și nenorocirile sunt trecătoare, după cum nimic nu e veșnic pe lumea asta…

Musafirii ascultară, minunându-se de întâmplările cumplite prin care trecuse gazda lor, care îi ospătase cu

mărinimie și le mai pregătise și merinde pentru drum, atâtea câte puteau duce cu ei.

Își luară rămas-bun cu alese mulțumiri și se ridicară, pornind mai departe să-și împlinească datoriile și treburile pentru care lăsaseră în urmă neveste și copii.

PRINTRE STRĂINI ȘI ACASĂ

A fost odată ca niciodată și n-a fost nimeni în afară de Allah în cerul lui cel înalt. A fost odată un șeih - căpetenia unui trib - ce n-a avut parte decât de-un singur băiat, care se numea Muhammad și la care ținea ca la ochii din cap. Și era băiatul de-acum un flăcău zdravăn, destul de îndemânatic, dar îi cam plăcea să fie pretutindeni unde se ivea prilej de petrecere. Și într-o zi s-a întâmplat nenorocirea: cineva alergă cu sufletul la gură și-l vesti pe șeih că odrasla lui l-a nimerit din greșeală cu săgeata pe alt flăcău din același trib, lăsându-l fără suflare. Și-avea tribul acela o datină moștenită din moși-strămoși și păzită cu sfințenie de toată lumea: cel care se întâmpla să prăpădească viața cuiva trebuia să-și părăsească tribul și să trăiască printre străini vreme de șapte ani. Asta de teamă că rămânerea ucigașului printre neamurile celui răpus să nu pricinuiască și mai multă vărsare de sânge și să se ajungă la nenorociri și mai mari.

Muhammad se fălea cu cinul tatălui său și știa cât de greu poate să atârne cuvântul lui în cumpănă. De aceea nu-și făcu cine știe ce griji, nădăjduind că șeihul tribului o să găsească o cale de împăcare, pentru a nu se despărți de singurul copil pe care-l avea.

Numai că șeihul știa mai bine decât oricare altul că nu-i un fleac să nesocotești un obicei atât de împământenit. Dintr-un pas ca ăsta ar putea să se stârnească mari gâlcevi și să se abată mari nenorociri asupra tribului. Lumea și-ar pierde încrederea în legile nescrise și mai știi ce harababură ar putea să se mai iste?

Tatăl își făcu fel de fel de gânduri, încercând să găsească o ieșire, căci ținea tare mult la copilul lui. Cu niciun preț n-ar fi vrut să-l vadă plecând de lângă el. Dar nu era cu putință să încalce un obicei sfânt pentru toată lumea. A chibzuit el iarăși îndelung și și-a zis că ar mai fi o cale: despăgubirea neamului celui săvârșit[36]. Dacă părinții lui ar primi o despăgubire, totul s-ar termina cu bine. El era gata s-o plătească, oricât de mult ar fi cerut, doar că îi cunoștea prea bine pe părinții răposatului și știa că nu se vor învoi la una ca asta nici în ruptul capului. După ce mai cumpăni o vreme, pricepu că nu are de ales și că Muhammad va trebui să plece undeva departe și să rămână acolo vreme de șapte ani, până ce neamurile celui dispărut vor fi uitat de omor, iar rănile din inimi vor fi început să se tămăduiască.

— Trebuie să părăsești tribul, fiul meu, căci așa ne poruncește rânduiala! grăi tatăl într-un târziu, cu inima sângerând de mâhnire.

— N-ar mai fi niciun alt chip, tată? întrebă tânărul cu glasul sugrumat.

— Le-am cumpănit pe toate, fiule, și altă cale nu avem!

---

36 Obiceiul răscumpărării sângelui vărsat *(diya)* ca substitut al dreptului de răzbunare individuală *(thá'r)* își are originea în cutumele preislamice și trebuie pus în legătură cu organizarea socială tribală a vechii Arabii și cu faptul că nu exista autoritate politică și juridică nici chiar în interiorul tribului. În materie de omucidere funcționa practica răzbunării, cu excepția situației în care se accepta această plată a sângelui, ce consta într-o cantitate de bunuri, estimată în perioada preislamică la un număr de cămile variind între o sută și zece. Interesant este și faptul că, atât în legătură cu răscumpărarea sângelui, cât și în legătură cu răzbunarea, tribul în ansamblu era răspunzător de aplicarea uneia sau alteia din cele două soluții. Islamul nu a schimbat sistemul, iar integrarea vechii cutume în revelație a fixat-o definitiv în legislația musulmană. Juriștii au elaborat, în consecință, o teorie în legătură cu răscumpărarea sângelui, care, în ciuda unor trăsături divergente, este în mare aceeași în doctrinele sunnită și șiită. Această răscumpărare este când voluntară, când obligatorie și privește atât cazurile de omucidere, cât și vătămarea parțială a integrității fizice.

răsună limpede răspunsul șeihului.

După glasul trist și aspru al bătrânului, flăcăul pricepu că hotărârea era nestrămutată. Și-atunci alergă într-un suflet la mamă-sa, încercând să-i stârnească mândria și duioșia și îndemnând-o să-i stea ea pavăză și să-l înduplece pe șeih.

Mama nu se lăsă prea mult rugată și porni numaidecât cu inima îndoită spre cortul unde știa că se află oblăduitorul. Ceru să stea de vorbă cu șeihul între patru ochi și dorința îi fu împlinită. Doar că șeihul avu și pentru ea aceleași cuvinte ca și pentru fiul său: părinții celui săvârșit nu vor primi niciun fel de despăgubire, oricât de mare ar fi ea, iar nesocotirea legilor nescrise ale tribului n-ar putea să aducă decât dezonoare și învrăjbire.

Muhammad își dădu seama că nu există nicio speranță pentru el. Făcu rost de un burduf mic pe care-l umplu cu apă și de niște desagi pe care-i umplu cu niște curmale uscate și apucă spinosul drum al pribegiei. Porni fără nicio țintă, lăsând în urma lui corturile tribului, și coti cu inima sfâșiată, apucând-o - nici el nu știa de ce - spre miazăzi, și merse tot înainte.

Se așternu la drum și hoinări de la o seminție la alta până când ajunse la sălașul celui mai îndepărtat trib dinspre partea aceea. Și dac-ajunse acolo, făcu ce făcu și se tocmi păstor de cămile cu o simbrie frumușică. Trecu așa un an, trecură doi, trecură trei și-ajunse să îndure tot mai anevoie înstrăinarea. În vremea asta strânsese ban lângă ban și n-avea niciun alt gând decât să-și cumpere o minune de iapă și să se întoarcă la tribul lui cât mai curând. Într-o vreme simți că nu mai poate sta locului, că i s-a urât tare de păstorit vitele altora și-atunci ce făcu el? Cumpără o cămilă și porni haihui prin pustiu. Și s-a tot mutat de la un clan la altul, până ce s-a trezit hăt departe, tocmai la hotarul dinspre miazănoapte. Se plimbă el călare pe cămila lui până ce ajunse în fața unui cort mare și văzu o iapă priponită lângă el. O cercetă cu ochi curioși și-și

dădu numaidecât seama că-i o iapă de rasă, nu glumă. Tocmai ce-mi trebuie mie! își zise el. Își plimbă ochii și peste cortul din față și băgă de seamă că stâlpul din mijlocul lui se povârnise, gata să se prăbușească - semn că nu mai îngrijea nimeni de el.

Pe urmă se abătu spre marginea așezării de corturi și-și struni cămila, care îngenunche numaidecât, îngăduindu-i să coboare. Îi ieși în întâmpinare o bătrânică slabă, care pricepu îndată că flăcăul are de gând să se pripășească și el pe lângă cortul ei. Îi dădu ziua-bună și femeia alergă și-i aduse degrabă un ibric și niște vreascuri ca să aţâţe un foc, cât să-și facă o cafea. Între timp bătrânica aduse și ceva de-ale gurii, ca să-și potolească foamea, ca și cum ar fi fost oaspetele ei.

Când se lăsară umbrele înserării, lumea se retrase ca la un semn în corturi și se așternu o liniște adâncă. Dar Muhammad nu putu să închidă ochii. Rămase în așternut, perpelindu-se când pe o parte, când pe alta, căci aștepta momentul potrivit ca să treacă la înfăptuirea planului care-i încolțise în minte. Iar dacă socoti el că i-a furat somnul pe toți, se strecură afară din cort și porni bâjbâind prin locurile cele mai întunecoase către cortul unde era priponită iapa, ciulindu-și urechile și privind îngrijorat în juru-i, ca să se încredințeze că nu-i nimeni prin preajmă. Se opri lângă iapă, sigur că nu l-a zărit nimeni prin beznă și că va izbândi. Lovi cu mâna în pripon, dar pricepu numaidecât să iapa are picioarele din față ferecate într-o piedică de oțel. Se apucă de zor să spargă piedica, dar, în vreme ce se căznea el mai tare, se ridică în văzduh un zăngănit ușor, înfundat, ce i se păru că n-ar putea să trezească pe cineva din somn. Tocmai când se chinuia să scoată piedica iepei, se trezi că două mâini vânjoase îl înșfacă și-l iau pe sus, ducându-l în cort cât ai clipi, fără ca el să poată face vreo mișcare.

— Mamă! răsună glasul celui care-l purta pe sus.

În întuneric se ivi o bătrână, alergând.

— Aprinde iute focul! porunci același glas.

Bătrâna răscoli jarul și se ivi o flacără slabă. Tânărul se întoarse și ce-i fu dat să vadă? Fusese purtat pe sus de-o tânără fată, frumoasă ca luna plină.

— Vasăzică, tu erai, Muhammad! strigă fetișcana, mirându-se.

— Eu nu sunt Muhammad… bâigui el, încercând să tăgăduiască.

— Ba ești chiar Muhammad în carne și oase! repetă ea fără umbră de îndoială în glas. Te-am recunoscut!…

Tânărul se simțea tare încurcat și rușinat. Unde s-a mai pomenit ca o fată să ia pe sus un flăcău, fără ca el să fie în stare să facă vreo mișcare? Dacă l-ar fi prins asupra faptului un bărbat mai treacă-meargă, dar lucrurile se schimbă când e vorba de-o femeie, care l-a înfrânt fără ca el să se împotrivească.

— Mi-ai răsărit în cale tocmai la timp, zise fata. Tata zace în cătușe, captiv la un trib, de luni de zile. Dacă-l vei izbăvi din robie, iapa va fi a ta…

Parcă-l mai părăsi stânjeneala când auzi vorbele astea. Chiar să-l socotească pe el vrednic de-o treabă atât de însemnată și grea?

— M-aș prinde să-ncerc, dar n-am nici sabie, nici arc… murmură flăcăul, simțind că-i vine sufletul la loc.

— Avem orice armă! Cere ce-ți trebuie! îl îndemnă fata.

Muhammad ceru o sabie, o lance și-un hanger, pe urmă se săltă în șa și dădu pinteni iepei, îndreptându-se spre sălașul tribului la care tatăl fetei era captiv. Și-a mers el și-a tot mers zi și noapte până când a ajuns în preajma tribului. S-a retras într-o vale cu iarbă, a împiedicat iapa și-a lăsat-o să pască, iar el s-a apropiat tiptil de tabără și-a pornit să colinde, furișându-se printre corturi, încercând să iscodească unde se află captivul. După ce-a aflat, s-a întors și el ca să se odihnească în valea unde lăsase iapa la păscut.

Când se lăsă întunericul, Muhammad rămase de veghe și

cam după cumpăna nopții, când toată lumea doarme dusă, puse frâul și șaua pe iapă, își luă hangerul și sabia și porni agale spre cortul unde se afla prizonierul, fără să-l simtă nimeni. Intră înăuntru tiptil și băgă de seamă că omul căutat e ferecat în lanțuri și învelit cu un fel de strai scorțos, care nu-i îngăduia să-și scoată brațele. La stânga și la dreapta lui, doi sclavi, ce-l privegheau ziua, sforăiau acum de puteai să tai lemne pe ei.

Captivul ținea ochii deschiși și, când îl văzu pe flăcău, înțelese pe dată cu ce gând a venit. Îi făcu semn să se îndepărteze și să se lase păgubaș, dar tânărul se apropie de el cu pași siguri. Încercă să îndepărteze straiul ce-l acoperea, dar nu fu cu putință, căci marginile lui erau legate zdravăn. După ce cumpăni o clipă, scoase hangerul, spintecă straiul pe mijloc și dădu la o parte cele două bucăți în dreapta și-n stânga. Cei doi sclavi nu se treziră, dar, dacă s-ar fi întâmplat să se miște, tânărul era pregătit să-i treacă prin tăișul sabiei.

Muhammad îl luă pe captiv în spinare cu lanțuri cu tot și izbuti să iasă cu el din cort, pășind ușor, la fel cum venise. Scăpă cu bine dintre corturi și-atunci o apucă la fugă și nu se mai opri decât lângă iapă. Îl așeză pe bătrân pe crupa ei, se aruncă și el în șa și-i dădu pinteni ușurel. Iapa zbură, înghițind pământul. În răstimpuri, cei doi fugari se mai uitau cu teamă înapoi, să vadă dacă n-a pornit cineva pe urmele lor. Când se îngâna ziua cu noaptea, șeihul băgă de seamă că în zare se înalță un nor de praf. Se mai întoarse o dată și încă o dată și, de ce mergeau, de ce se apropia și norul de ei. Îi spuse și flăcăului ce zărește și nu mai avură nicio îndoială că dușmanii sunt pe urmele lor.

Fără să stea pe gânduri, flăcăul se îndemnă să se prindă cu ei în luptă, dar mai înaintă o vreme, căutând un loc potrivit. Ajunse pe un șes întins, tocmai potrivit pentru ce voia el și acolo opri iapa și-l dădu jos pe prizonierul izbăvit. Se săltă din nou în șa, struni iapa și se năpusti năprasnic spre urmăritorii care ajunseseră lângă el. Slăbi frâul și-și

croi drum printre cai, doborând doi dușmani la pământ. Se îndepărtă puțin, întoarse iapa și porni din nou în iureș. După prima încleștare încrederea vrăjmașilor se clătinase, iar în sufletele lor se strecuraseră teama și slăbiciunea. Și ăsta era primul semn al înfrângerii. Flăcăul cel viteaz se năpusti atunci din nou și mai doborî doi potrivnici. Acum nu se mai aflau pe câmpul de luptă decât doi călăreți, care încercau să scape din ghearele morții dând bir cu fugiții. Dar ți-ai găsit! Muhammad nu voia să-l cruțe pe niciunul, așa că porni pe urmele unuia din ei, îl ajunse și-l izbi cu sabia, făcându-i de petrecanie. Pe urmă porni în goană și după ultimul și-i veni și lui de hac, întocmai ca și celorlalți. Și, când se văzu în afara oricărei primejdii, adună caii și armele vrăjmașilor la un loc și se întoarse lângă prizonierul slobozit. Se așeză puțin să răsufle și-i scoase lanțurile bătrânului, după care-l ajută să încalece și el un cal al vrăjmașilor. Pe ceilalți îi mânară din urmă. Flăcăul își struni iapa și porniră spre sălașul tribului lor. Dar, când ajunseră aproape, îi întâmpinară zarvă mare, larmă și forfotă, steaguri de sărbătoare, strigăte de bucurie, vuiet nedeslușit. Muhammad fu ispitit să creadă c-au nimerit în altă parte.

— Nu-i dea bună! șopti el înfiorat. Să fi părăsit tribul pe care-l știam sălașul său atât de repede? Oare am apucat pe un drum greșit și-am nimerit la un neam străin?

— Ba nu, viteazule! acesta este tribul nostru, dar a îmbrăcat veșminte de sărbătoare și se veselește, așteptând sosirea noastră, căci inima le-a vestit dinainte izbânda, îi lămuri bătrânul.

Călărețul pășea mândru printre corturi alături de captivul eliberat din robie, întâmpinați pretutindeni de strigăte și semne de bucurie. Îl izbăvise pe șeihul tribului și primise drept răsplată o iapă de rasă neîntrecută și neprețuită. Și pe dată prinse a-și recăpăta încrederea în sine, de unde până atunci nu scăpase de gândul umilinței, căci nu-i o glumă să te prindă și să te poarte pe sus o

fetișcană, fără ca tu să poți face o mișcare.

Veselia se înfiripă pretutindeni și se rândui petrecere mare pentru tot tribul, în semn de cinstire a cârmuitorului scăpat din robie și-a curajosului cavaler, care-l izbăvise de vrăjmași și se dovedise neînfricat în luptă.

— Cere-mi orice dorești, căci se cuvine să-ți răsplătesc vitejia! îl îndemnă șeihul, în vreme ce stăteau ei de taină, după terminarea sărbătorii.

— Aș dori iapa asta minunată, pe spinarea căreia te-am salvat, dacă nu e cu supărare… mormăi flăcăul cu jumătate de gură.

Asta era cu adevărat singura pretenție a lui Muhammad și până atunci nu-i trecuse prin cap nimic altceva.

— Iapa-i a ta din clipa când m-ai izbăvit, așa că n-ai decât a-ți cere altă răsplată, îl îmbie șeihul. Orice poftești va fi al tău.

Prinzând curaj și gândindu-se la frumoasa fată cu chipul ca luna plină, Muhammad spuse răspicat:

— Atunci, voiesc a-ți cere mâna fiicei tale… Îndrăznesc a o cere să-mi fie nevastă legiuită, după rânduiala lui Allah și a Profetului său!

— Prea bine! se învoi șeihul. Ai tot ce-ți dorești!

Apoi trimise numaidecât să vină ma'dhunul[37], se izvodi legământul și chiar în noaptea aceea mireasa fu adusă cu alai la cortul mirelui. Când se întâlniră, cei doi tineri, care nu mai erau doi străini, se priviră îndelung, căci fiecare-i știa prea bine puterea și vitejia celuilalt.

— Cât de ciudată-i viața! Vezi cum se întorc lucrurile? îi spuse mirele a doua zi. Cum de-a fost cu putință să fii atât de blândă, cu toate că în noaptea aia neguroasă m-ai prins în brațe ca într-un clește și n-am mai fost în stare să mă apăr nicicum?

— Să-ți spun eu? îi răspunde mireasa râzând. Înainte de a ne uni viața și soarta, simțeam că mă aflu în fața unui

[37] Persoană autorizată de cadiu cu oficierea căsătoriilor civile, înregistrarea căsătoriilor și a divorțurilor.

vrăjmaș, pe când acum sunt lângă un soț iubit... Vezi cât de mare-i deosebirea între starea de-atunci și cea de-acum?

Când soarele se ridicase binișor pe cer, ieșiră și mirii din cortul lor; mireasa se îndreptă spre femei, iar mirele spre mulțimea de bărbați și flăcăi, care-l primiră printre ei cu strigăte de bucurie. Muhammad era în ochii lor un viteaz fără seamăn. Și lucrul ăsta îl știa și el prea bine. Nu era el cavalerul izbăvitor? Nu el îl mântuise pe șeihul tribului din robie și-o primise drept răsplată pe copila lui, să-i fie soață legiuită? Pe urmă, el este în floarea tinereții și mâine-poimâine poate să le fie cârmuitor!

Dar n-a avut a aștepta prea mult, căci numai ce se isprăviră petrecerile de nuntă și se trezi cu șeihul că-l ia de-o parte și-i grăiește astfel:

— De azi înainte poți să te socotești oblăduitor al tribului nostru și toate rânduielile lui în mâinile tale se vor afla, de vrei să rămâi printre noi. Iar dacă ai de gând să ne părăsești, n-ai decât să-ți iei oricâți robi și cai dorești și oricâte cămile din cele pe care le am și să te duci acolo unde te îndeamnă inima, căci soția ta te va urma oriunde vei vrea să sălășluiești. N-ai a face decât așa cum ți-e voia! Ce-am zis e bun zis!

Tânărul chibzui pe îndelete la vorbele șeihului și-și dădu seama că nu va putea rămâne acolo, în mijlocul unui neam străin, măcar că toată lumea îl primise cu multă bucurie și căldură și-l ținea la mare cinste. Nu trebuia să se lege de acei străini. Mai bine să plece în altă parte. Dar încotro s-o apuce? La tribul lui nu se putea întoarce mai devreme de șapte ani. Trecuseră patru, dar mai rămăseseră trei. Când numeri zilele și le urmărești cum se scurg, ți se par tare lungi. Dorul de trib și de familia lui îl mistuia și în fundul sufletului simțea că și ai lui tânjesc să-l vadă printre ei cât mai curând. Fie ce-o fi, trebuie să mă întorc la tribul meu! își zise după o îndelungă chibzuință. N-or să mă alunge după atâta chin!

Așa că îl vesti într-un ceas de taină și pe socrul său că a rânduit să se întoarcă la tribul lui. Șeihul se învoi fără să murmure, dar inima-i sângera. Apucase să-i tăgăduiască și vorba dată - datorie curată!

Când începură pregătirile de plecare, socrul îi dărui ginerelui său o mulțime de arme dintre cele mai vechi ale tribului - care mai de care mai strălucite și fiecare cu povestea ei -, apoi îi mai dărui o turmă de cămile și-o herghelie de cai. Pe lângă toate astea, îi dădu și câțiva robi, să-i fie de ajutor în vremea călătoriei și-acolo unde avea să-și așeze familia. Apoi Muhammad se așternu la drum.

Și merse el, și merse zile în șir, din zori și până-n seară, și iată că într-un târziu se ivi în zarișteă sălașul neamului său. Poposi la oarecare depărtare, ridică pentru el și soția lui un cort mai mare și alte câteva pentru însoțitori, rândui treburile și-apoi își luă câteva arme, încalecă pe-un roib sprinten și merse drept spre cortul cel mare din mijloc, unde știa că la vremea aceea tatăl lui ține sfat cu bătrânii tribului, judecând fel de fel de pricini, fie ale obștii, fie ale oamenilor săi. Înainta călare, cu armele zornăind, și se opri mândru în fața soborului, grăind cu vorbe meșteșugit alese:

— Bine v-am găsit, înțelepți ocârmuitori ai tribului meu! Vă cer îngăduința de a vorbi în fața voastră și am rugămintea de a asculta cu luare-aminte la ce-aș avea a vă spune. Soarta cea vitregă m-a ținut departe de voi ani îndelungați. Am tânjit printre străini, până când am simțit că sunt la capătul puterilor. Și iată-mă întors acasă, împins de dragoste și dor, râvnitor să trăiesc printre voi, ca unul de-al vostru ce sunt, căci, orice s-ar zice, nicăieri printre străini nu te poți simți ca la tine acasă. Vă cer îngăduința de a rămâne aici, cu voi, oricare vor fi nevoile ce avem a le birui și chiar dacă va fi să plătesc cu viața hotărârea mea. Iar dacă cineva se împotrivește voii mele, rogu-l să-mi spună acum treaba asta, de față cu Domniile Voastre…

Muhammad tăcu câteva clipe, petrecându-și privirile peste cei adunați la sfat, care-l ascultau cu ochi mari și urechi lacome, și băgă de seamă niciunul dintre ei nu încearcă să se opună. Doar tatăl său dădu a spune ceva, numai că Muhammad i-o luă înainte, fără a se pierde cu firea, împiedicându-l a grăi:

— Tu să nu spui nimic, dragă tată! îl opri el. Eu vreau să știu dacă altcineva decât tine ar avea a se împotrivi… Și, cum nimeni din cei de față n-a avut nimic a zice împotriva mea, înțeleg că aș putea să viu cu soața și cu slujitorii mei să-mi aleg sălaș undeva la marginea tribului… Și fac legământ în fața Domniilor Voastre să țin cortul larg deschis pentru toți aceia care vor să se apropie de mine cu gând bun. Bine-veniți la mine vor fi toți aceia care vor a mă prețui și așijderi mă voi purta și eu cu ei. Iar dacă va cuteza cineva să vină spre mine cu gând rău, e bine să știe că tot cu rău îl voi întâmpina și eu. Și să mai știe că vinovat este cel care va să înceapă primul și că Allah nu le vine în ajutor celor nedrepți…

După ce isprăvi, Muhammad se îndepărtă, lăsându-i pe cei adunați holbându-se unii la alții, buimăciți. Se ivise ca din senin și li se arătase a fi atât de tare de inimă, încât nimeni nu cuteză să-l țină mai departe în surghiun până la scurgerea celor șapte ani, așa cum se cuvenea după datinile și tradițiile tribale cunoscute de toată lumea.

Fără să stea pe gânduri, Muhammad se întoarse la locul unde-și lăsase cortul și-i luă pe toți cu calabalâcul lor și se așezară lângă trib, unde înălțară techer-mecher corturile. Aprinseră focul și priponiră câțiva cai de rasă în dreapta și-n stânga cortului celui mare, în care sălășluia stăpânul. Slujitorii se apucară de treburi cu tragere de inimă: câțiva luară vitele și porniră cu ele la pășune, altul luă burdufurile pe spatele unei cămile și porni spre izvor să le umple, altul se apucă să prepare cafeaua, iar ceilalți aranjau de zor lăzile și covoarele înlăuntrul corturilor.

Și iată că încet-încet, unul după altul, toți cei din trib

începură să se apropie de nou-sosit, care nu le era străin. Când se iveau în fața cortului său pentru a-i da binețe, el le ieșea în întâmpinare cu chipul senin și le-o lua înainte cu urări de bun venit. Îl poftea pe fiecare să se ospăteze din bucatele pe care le avea și să-și bea cafeaua și ceaiul împreună.

Zilele treceau și cortul lui Muhammad devenise o Kaaba[38] pentru tot tribul, de la mic la mare, și nimeni nu-și mai aducea aminte de cele întâmplate odinioară. Și, pe măsură ce tatăl lui se gârbovea sub povara anilor, treburile tribului treceau tot mai mult în grija lui Muhammad, care se dovedea generos cu toți, dar mai ales îndurător cu cei slabi și năpăstuiți, căci cunoscuse și el cândva neîndurarea și traiul greu printre străini. Pe nesimțite ajunse să cârmuiască peste tot tribul încă din vremea când bătrânul șeih mai era în viață.

Și-a trăit Muhammad în mijlocul neamului său nestingherit de nimeni și iubit deopotrivă și de cei slabi, și de cei puternici, căci toți găseau la el înțelegere și ajutor și nimeni nu se împotrivea poruncilor lui, căci înțelepciunea i se dovedise întotdeauna.

Așa s-a încheiat rătăcirea fiului alungat, care s-a întors și-a ajuns cârmuitor peste neamul lui. Slavă celui care le rânduiește pe toate și care ne dă pilde pentru zilele și vremurile nestatornice!

---

38 *Ka'ba* este sanctuarul cel mai vestit al islamului, numit „templul" sau „casa lui Allah" *(bayt Allah).* El este situat în curtea marii moschei din Mekka. Spre el se îndreaptă musulmanii din întreaga lume în timpul rugăciunilor rituale. În fiecare an vin în pelerinaj la acest loc sacru sute de mii de credincioși din toate regiunile lumii islamice.

PRIETENI LA BAN ȘI PĂRTENI AI LUI SATAN

A fost odată ca niciodată. A fost odată un negustor tare înstărit, căruia Allah nu se milostivise să-i dea decât un singur copil, și ăsta cam sărac cu duhul. Crescuse în puf și răsfățat, fără să știe ce-i lipsa, asemenea puiului de cămilă care-a văzut lumina soarelui primăvara, care, dacă lasă capul în jos, dă de iarba fragedă și zemoasă, iar dacă-l ridică în sus, dă de ugerul mamei plin cu lapte. Numai că vremea trece pentru toți și tatăl său a îmbătrânit și a simțit că i se apropie sfârșitul. Așa că ce să facă el? Se gândi la fiul său cel cam nătâng, apoi vându toată averea și cumpără în schimbul ei aur, pe care-l puse într-un sac. Pe urmă scobi în tavanul unei odăi mai întunecoase și ascunse acolo sacul, iar sub el bătu o scândură cam putredă și agăță de ea un lanț de fier, lăsându-l să atârne până la podea.

Când a crezut el că nu mai are prea multe zile de trăit, l-a chemat pe băiat lângă patul lui, cu gând să-i dea niște sfaturi, pentru a-l ajuta să învingă încercările vieții.

— Fiul meu, se apucă tatăl să-l povățuiască, când îl văzu lângă el. Eu am avut grijă să-ți adun o avere destul de frumușică. Dacă o să știi s-o chivernisești cum se cuvine, o să ai parte de-un trai lipsit de griji, dar, dacă o să fii risipitor, o să se isprăvească repede. Nădăjduiesc că n-o să mă faci de rușine. Încearcă să îngrijești de averea asta așa cum m-am străduit și eu. Apucă-te de-o treabă și, de-i putea, nu-i rău să mai pui și tu ceva lângă ce-ți las eu. Fii

cu băgare de seamă să-i dai fiecăruia ce i se cuvine și să nu te îndatorezi la nimeni, căci datoriile înseamnă umilință. Nici nu jindui la bunul altuia, căci, de vei face așa, nu vei avea parte decât de mâhnire și vrednic de dispreț o să fii.

Băiatul a ascultat plictisit și cu gândul aiurea, dar i-a făgăduit părintelui său că va face întocmai cum l-a povățuit el, iar când a socotit că acesta a terminat tot ce-avea de spus, s-a ridicat în picioare și-a dat să plece. Dar tocmai atunci bătrânul și-a adus aminte de aurul pe care-l ascunsese în tavan și sub care atârna lanțul și l-a îmbiat să mai rămână o clipă.

— Mai șezi aici, lângă mine, puțin, fiule, căci era cât pe-aci să uit ultimul sfat pe care voiam să ți-l dau, îl întoarse el din drum, tocmai când băiatul se pregătea să deschidă ușa. Cum nu sunt sigur că nenorocirile și soarta nestatornică te vor ocoli, m-am gândit să te ajut și pentru clipa cea mai grea, când te vei hotărî să-ți iei singur zilele, dacă o să te saturi prea tare de viață sau dacă ea o să se sature de tine.

Tatăl s-a ridicat anevoie din pat, l-a luat de mână pe fiul său și s-a dus cu el în odaia unde se afla atârnat lanțul. Și i-a spus bătrânul, arătându-i-l cu degetul:

— E bine să știi, fiul meu, că omul trăiește pe lumea asta cu vrednicie și nădejde câtă vreme mai are cu ce să-și ducă zilele. Dacă nu mai are nici atât, îi mai rămâne mândria, dar, dacă și pe-asta a pierdut-o, atunci nu-i mai rămâne nimic mai bun decât să-și pună lațul de gât…

Și-a mai repetat tatăl povața asta și cu alte vorbe, ca să fie sigur c-o să intre bine în capul băiatului și n-o s-o uite niciodată.

— Îți făgăduiesc că mă voi călăuzi întocmai după sfaturile tale, tată… îl încredință tânărul, după ce se plecă în fața lui, mulțumindu-i pentru povață. Dacă voi ajunge vreodată la ananghie, gândurile mi se vor îndrepta în primul rând către Allah și în al doilea rând către sfaturile tale, pentru a răzbi orice piedică ce mi s-ar putea ivi în

cale…

— Dacă vreodată o să simți că nu mai ai nicio ieșire și că prietenii ți-au înșelat așteptările, atunci nu-ți mai rămâne decât să-ți agăți lanțul ăsta de gât și să scapi de viață… mai zise tatăl la urmă de tot, petrecându-și flăcăul cu priviri triste…

Zilele s-au scurs, tatăl și-a dat sfârșitul și flăcăul s-a văzut nevoit să se apuce de treabă. A încercat el să ducă mai departe negoțul moștenit, dar și-a dat curând seama că pentru asta e nevoie de muncă și de multă alergătură, de răbdare și de stăruință. Și, cum n-avea chef să facă așa ceva, a vândut toate mărfurile ce mai erau prin magazii cu jumătate preț, ca să scape repede de griji, și pe urmă a închis și dughenele.

Flăcăul avea însă câțiva prieteni. Ba, odată cu banii luați din lichidarea negoțului, parcă s-au înmulțit și prietenii, așa încât pe unii nici nu reușise să-i cunoască bine cine sunt. Și unde nu s-au ținut de capul lui, cu lingușeli și cu momeli, încât o duceau tot într-o petrecere, ziua și noaptea, cheltuind fără socoteală, de nici n-avea vreme să se gândească la urmări. Cheltuia flăcăul cu nemiluita, uitând cu totul de povețele tatălui său. Nici vorbă să-și mai amintească de-așa ceva. Cu fiecare zi care trecea, se simțea îndemnat să risipească și mai mult, până când, într-un timp, se trezește c-a dat de fundul sacului. Atunci și-au dat și prietenii arama pe față și-au început să-l părăsească unul după altul, până la ultimul. S-a uitat în juru-i și și-a dat seama c-a rămas singur-singurel într-o lume tare străină, care n-avea timp de el. I-a abătut prin minte să intre în luptă cu viața, dar nu era pregătit pentru așa ceva; n-avea nicio armă, nici iscusința, nici răbdarea cerută pentru a da piept cu greul și nici prieteni, căci toți o luaseră care încotro, întorcându-i spatele tocmai când l-au văzut la necaz. Viața i s-a părut nesuferită, iar zilele negre și pustii i-au adus aminte de tatăl lui și de sfaturile pe care i le nesocotise. Din moștenirea de la părinți nu-i mai

rămăseseră decât casa în care locuia și lanțul atârnat de tavan - ultimul refugiu pentru clipa când n-o mai avea încotro. S-a gândit el îndelung să-și pună capăt zilelor triste, dar nu s-a simțit în stare. Viața e scumpă, iar moartea înspăimântătoare, atâta vreme cât mai am un bob de speranță, și-a zis el. Ar fi o încercare prea crudă - și unde mai pui că nu i-e îngăduită omului decât o singură dată. Și cine mai știe ce-l așteaptă dincolo! Alungă deocamdată gândul de a-și lua zilele. Sunt încă în floarea tinereții! De ce n-aș încerca s-o iau de la capăt? și-a dat singur curaj.

În cele din urmă s-a hotărât să se zbată pentru a trăi și-a pornit în căutarea unei slujbe. S-a întâlnit și-a stat de vorbă cu câțiva dintre prietenii de petrecere din zilele frumoase și vesele, dar fără niciun folos. N-a găsit sprijin la nimeni! S-a dus la unul, s-a dus la altul, a bătut la unul, la altul, dar toți i-au trântit ușa în nas.

S-a mâhnit și mai tare și-a luat-o spre casă înfrânt, căci nu mai avea încotro s-apuce. Viața i s-a părut iarăși nesuferită și și-a zis că nu merită să mai lupte pentru ea. Și iar i-au venit în minte sfatul tatălui său și lanțul de care l-a povățuit să se atârne când va fi pierdut orice speranță și mândrie.

Allah să fie milostiv cu tata, că tare înțelept a mai fost! și-a zis el în gând. Rău am făcut că nu i-am dat ascultare. Parcă i s-ar fi dat în lături vălul nepătrunsului și-ar fi văzut ce-o să am de îndurat și mi-a pregătit totul ca să scap de necazuri, la fel cum mi-a pregătit și tot ce-mi trebuia să duc o viață lipsită de griji.

Și iar i-a abătut prin minte să se ducă la lanț și să și-l pună de gât, ba chiar s-a ridicat și-a pornit spre odaia cu pricina, dar, când a vrut să și-l lege, a tresărit înfiorat și s-a speriat de un sfârșit atât de cumplit. Și iar și-a mutat gândul.

De ce n-aș face o ultimă încercare să mă descurc? și-a zis iarăși, frământându-se. Și, cum, necum, în vălmășagul

ăsta de gânduri și-a adus aminte că mai rămăseseră câțiva prieteni din vremurile bune, pe la care nu trecuse. S-a tras înapoi de lângă lanț, hotărât să facă și încercarea asta. Poate c-o să-l ajute să câștige cât de puțin, măcar atât cât să nu moară de foame.

S-a gândit, s-a răzgândit, și-a pornit spre ei. Le-a bătut la ușă, le-a dat binețe și s-a apucat să le deslușească de ce le calcă pragul. Doar că nu s-au arătat deloc încântați când le-a cerut să-l primească să lucreze împreună cu ei. Ba au fost chiar foarte deschiși, mărturisindu-i că se tem să-l ia ca părtaș la treaba lor, fiindcă știau prea bine că el e obișnuit cu traiul ușor și nu va suporta multă vreme munca și necazurile cu care sunt ei deprinși din tată în fiu.

— Sunt amărât cum nu se mai poate, stărui el cu glas plângător. Puneți-mă cel puțin la încercare și, dacă o să găsiți că vă pot fi cu ceva de folos, o să mă țineți mai departe cu voi, iar de nu, oi vedea eu încotro s-apuc…

După ce i-au ascultat păsul, prietenii s-au uitat unul la altul și, pricepând că nu pot scăpa de el cu una, cu două, s-au învoit să-l primească deocamdată de încercare.

— Vino mâine dimineață, după ce înfuleci ceva! îl îndemnă unul din ei. Și adu cu tine și-o lipie, ca să prânzești împreună cu noi.

S-a bucurat peste măsură și le-a mulțumit că s-au arătat atât de binevoitori. Pe urmă s-a întors acasă într-o fugă, iar a doua zi s-a sculat cu noaptea în cap și-a alergat spre locul unde trebuia să se întâlnească cu ceilalți. În drum a mai cumpărat și-o lipie și înainte de ceasul hotărât se afla deja în așteptarea lor. Dar n-a zăbovit mult și s-au ivit și ei. Nu păreau prea veseli când l-au văzut, dar i-au spus ce are de făcut și el s-a apucat numaidecât de treabă, punând mâna cu nădejde pe tot ce trebuia, așa încât părea că niciunul nu lucra cu mai multă tragere de inimă ca el. Venise cu cel mai cinstit gând și n-a ieșit o clipă din vorba lor. Când au băgat de seamă cu câtă râvnă muncește, n-au avut încotro și i-au spus că-l primesc tovarăș cu ei. Flăcăul

a răsuflat ușurat, gândind c-a scăpat de griji și de spaima lanțului atârnat în tavan.

A arătat aceeași stăruință și în zilele care-au urmat, doar că părtașii îl simțeau străin de ei și râvna lui ajunsese să-i nemulțumească. Se învoiseră să-l primească doar așa, ca să se arate mai binevoitori decât alții și să scape de rugămințile lui, dar nu se împăcau cu gândul că ar putea fi în stare să facă mereu treaba pe care i-o încredințau.

Simțea el că nu prea îl priveau cu ochi buni, dar a continuat să muncească la fel de sârguincios, așa încât n-aveau niciun motiv să-l alunge. L-au lăsat să lucreze mai departe, dar așteptau cu nerăbdare să-i găsească nod în papură, ca să se descotorosească de el.

Într-o zi, la vremea prânzului, dădu să-și pună lipia alături de-ale lor, dar, când desfăcu legăturica în care se afla pâinea, părtașii băgară de seamă că lipsea un colț din ea.

— Cum de-ai putut veni cu lipia asta din care ai mâncat deja? se zborșește unul la el.

— Nicidecum n-am mâncat eu… șoptește el cu glas scăzut. Poate c-o fi rontăit vreun șoarece din ea azi-noapte… Credeți-mă că n-am habar ce s-a întâmplat…

— Ar fi cu putință ca șoarecii să mănânce pâine?! se miră unul din ei. Și, dacă ar mânca, ar fi fost în stare să rontăie chiar atât de multă?

— Ia-ți lipia și cară-te de-aici! Nu se cuvine să mănânci împreună cu noi, de vreme ce lipiile noastre sunt întregi, iar a ta e aproape înjumătățită! țipă altul cu glasul hârșâit.

Tânărul nostru își luă legăturica și se trase mai la o parte. Își înghiți lipia cu noduri, sorbi după ea câteva înghițituri de apă rece și-și văzu mai departe de treabă. Dar, când se întoarse acasă și se mai gândi, se dumiri despre ce-i vorba și se hotărî să termine cu tovărășia aceea. Termină el, termină, dar încotro s-o apuce?

După un răstimp de cugetare adâncă își aduse iarăși aminte de ce-i lăsase tatăl său cu limbă de moarte. N-am

decât să-mi iau zilele! își zise el în ascunsul gândului. Averea mi s-a dus pe gârlă, iar prieteni n-am, căci aceia pe care-i socoteam cândva prieteni nu-mi sunt decât dușmani. Nu mi-a mai rămas decât să-mi pun capăt zilelor… S-a sfârșit și cu ultima încercare… Nicio scofală! Am crezut că-mi sunt prieteni și-am încercat să mă leg fârtat cu ei, dar mi-au înșelat și ei nădejdea… S-au purtat cu mine de parcă aș fi avut râie și m-au alungat să stau departe, ca pe-un câine…

De data asta gândul de a termina cu viața i se înstăpâni de-a binelea în cuget. Rămase acasă și începu pregătirile pentru acea ultimă încercare. De-acum era convins că nu mai are niciun motiv să-i pară rău de viață. Când totul fu gata, se urcă pe niște lăzi goale, așezate una peste alta, și-și legă lanțul de gât, strângându-l bine. Mai stătu o clipă în cumpănă, apoi își adună ultimele puteri, închise ochii, încercă să nu se mai gândească la nimic și, cu groaza în suflet, împinse lăzile de sub picioare. Dar numai ce rămase o clipă atârnat și începu să simtă strânsoarea lanțului, că scândura de care fusese agățat se și frânse și, când se prăbuși, porni să curgă din tavan aur strălucitor.

Cum odaia era destul de întunecoasă, tânărul nu-și dădu seama din prima clipă că din tavan curge aur, dar se ridică numaidecât cu inima ticăind, luă una din bucățile reci de metal care cădeau zăngănind din tavan și se năpusti cu ea afară, ca s-o vadă la lumină. Când pricepu despre ce-i vorba, nu-i veni să-și creadă ochilor.

Se întoarse degrabă să iscodească dacă toată grămada ce se strânsese jos era numai din galbeni și bucuria lui nu mai cunoscu margini când văzu că totul era numai aur curat. Adună fără zăbavă monezile și le puse într-un sac. Făcu o socoteală așa, din ochi, și-și dădu seama că tot ce-avea el acolo o să-i ajungă până la adânci bătrâneți, dacă o știi a se chivernisi și n-o să mai fie nechibzuit și mână-spartă, ca până atunci.

Rămase un timp cu gândul la tatăl lui și șopti cu sufletu-i

râzând de fericire:

— Allah să fie milostiv cu tine, tată, căci înțelept te-ai purtat cu mine cât ai fost în viață și nu m-ai îndrumat decât cu bună povață… Adânc ai gândit și bine-ai împlinit… M-ai sfătuit și m-ai îndrumat cât ai fost viu și mort îmi ceri tot chibzuit să fiu… Allah să fie îndurător cu oasele-ți risipite și cu sufletul tău cel bun!

Și nu conteni el multă vreme cu rugăciunile pline de iubire și smerenie, de recunoștință și laudă pentru părintele lui.

La urmă de tot luă sacul cu aur și-l ascunse într-un cotlon tainic, după ce băgă în buzunar câțiva galbeni cu care să-și cumpere toate cele de trebuință în casă și niște veșminte noi, ca să scape de zdrențele în care ajunsese să umble. Și-n vreme ce se mișca el încolo și încoace, simțea cum în suflet i se înfiripa tot mai puternică hotărârea de a începe o nouă viață și de a se ține departe de prietenii amăgitori și fățarnici.

Când băgară fârtații de seamă că nu mai apare la lucru, intrară la gânduri, întrebându-se ce s-o fi întâmplat cu el și unde o fi dispărut. Curiozitatea nu le mai dădea pace și-i împinse să iscodească în dreapta și-n stânga. Și nu mică le-a fost mirarea când aflară că s-a îmbogățit din nou și cheltuiește cu nemiluita, fără teamă că s-ar putea să ajungă într-o bună zi la sapă de lemn.

Și cu cine credeți că se trezește tânărul nostru bătându-i la ușă? Cu cei trei fârtați care se învoiseră nu demult să-l primească în tovărășie cu ei, dar curând după aceea făcuseră ce făcuseră și-l alungaseră ca pe-un câine râios. Veniseră, chipurile, să-l întrebe cum o duce, dar cu gând ascuns să afle de unde-i picase bogăția și să lege din nou prietenie cu el.

Tânărul îi primi și-i pofti în casă cu inima deschisă, omenindu-i după toate rânduielile ospeției, să vadă până unde merge hainia lor.

— Probabil că a lăsat tată-tău ceva bani în păstrare la

vreun prieten, ca să-ți vină în ajutor când o să fii la nevoie? … încercă unul dintre ei să-l tragă de limbă, iscodindu-l cu privirea.

— Întocmai! îi încredință el. Tata - Allah să-l ierte! - a bănuit, cred, c-o să ajung aici și-a lăsat niște bani la un prieten, care mi-a venit în ajutor tocmai acum, când aveam nevoia cea mai mare… Și nu mai sunt silit să muncesc cu brațele… Banii lăsați de tata îmi ajung să trăiesc tihnit… Dar voi rămâneți prietenii mei cei mai apropiați, singurii mei prieteni care mi-ați venit în ajutor la nevoie, așa încât nu pot decât să vă fiu recunoscător, iar ușa mea vă este deschisă la orice ceas din zi și din noapte…

Prietenii îi mulțumiră pentru mărinimia lui, neștiind ce să-i mai spună și cum să i se mai bage pe sub piele. Se întreceau care mai de care să-l laude și să-l măgulească, trecând pe la el în fiecare zi ca să-i guste bucatele.

Dar într-o bună zi se pomenesc că flăcăul pleacă într-o călătorie mai lungă, cu niște treburi legate de negoțul lui, căci se luase cu râvnă de îndeletnicirea tatălui său, cumpărând de colo și vânzând dincolo. Colindă el ce colindă și după o vreme se întoarce acasă. Și numai ce sosește și hop și fârtații la ușă, întrecându-se să-i ureze bun venit. Atunci îi poftește flăcăul nostru la un ospăț, chipurile anume rânduit pentru întoarcerea lui din călătorie. Cât despre ei, atâta așteptau. Nu trebuia să le zică de două ori. Îi îndemnă să intre în cea mai frumoasă cameră de primit musafiri și ei se așezară pe salteluțe și se așternură la taifas.

Dar uitasem să vă spun că tânărul se tot împiedica prin curtea casei de-o nicovală veche rămasă de la tată-său. Și ce i s-a năzărit lui? O să le dau o lecție, să mă țină minte fârtații! A luat nicovala și s-a oprit cu ea la un fierar, cerându-i să taie o bucată zdravănă din ea, și-apoi s-a întors acasă cu ea știrbită. Acum, când se adunaseră prietenii, gata de petrecere, în loc să le aducă bucatele, numai ce-l văd că intră pe ușă cu ditamai nicovala și le

zice:

— Dragii mei, am a vă spune și vouă o poveste tare ciudată…

Cum ei se arătară de îndată nerăbdători să afle ciudățenia cu pricina, flăcăul nostru împinse nicovala în fața lor și-i întreabă:

— Vedeți voi nicovala asta, prieteni? A rămas pe-aici, prin casă, de la răposatul tata - Allah să fie milostiv cu el! Știam că e întreagă și nu lipsește nimic din ea, dar acum câtăva vreme bag seamă că-i lipsește o bucată. Stau eu la pândă zi și noapte și ce credeți că-mi văd ochii? Câțiva șoareci veneau de cum se lăsa întunericul și se apucau să rontăie cu spor din ea. Și azi așa, mâine așa, mă pomenesc cu ea știrbită de-a binelea, precum o vedeți. Voi ați mai auzit de una ca asta? Șoareci să rontăie fierul?

Și unde nu se pornesc prietenii lui să-i aducă fel de fel de dovezi despre minunile pe care le pot face șoarecii. Se întreceau care mai de care să-i povestească câte-n lună și-n stele.

— Toată puterea șoarecilor stă în dinții lor, așa cum prea bine vedeți… își dădu unul cu părerea. Sunt în stare să găurească și piatra… De ce s-a prăbușit barajul El-Ma'rib[39] în vremurile de demult? Ce mai încolo-ncoace, sunt în stare să străpungă ditamai stâncile și zidurile cele mai întărite… Nu trebuie să ne lăsăm înșelați de mărimea lor, când vrem să le judecăm forța… Asta-i o chestiune ascunsă, ale cărei urme se văd și-ale cărei taine nu se întrevăd…

Ceilalți prieteni îi săriră și ei în ajutor, aducând și ei mărturie pentru a întări spusele lui.

---

[39] Orașul Ma'rib a fost capitala celui de-al doilea regat sabean (650-115 î.e.n.) și numele lui a supraviețuit până astăzi, fiind purtat de un sat situat la c. 100 de kilometri est de orașul Sana și construit din pietre luate de pe câmpul acoperit de ruine din vecinătate. Pe valea râului Dhana, din apropiere, a fost construit în vremea regatului sabean un mare baraj de acumulare a apei pentru irigații și prevenirea inundațiilor.

— Acum ia gândiți-vă, prieteni, și spuneți-mi și mie, ce credeți voi? Socotiți că ar fi cu putință ca șoarecii să rontăie o lipie? îi întrebă el, când văzu că au terminat cu pălăvrăgeala.

Și, ca prin farmec, tustrei deodată își aduseră aminte de ziua când flăcăul venise cu o lipie din care lipsea un colț, iar ei tăgăduiseră că vietățile astea atât de mici ar fi în stare să găurească o lipie. Ba parcă vedeau aievea cum l-au alungat atunci din mijlocul lor, silindu-l să mănânce singur deoparte și să-și înghită lipia cu noduri, ca să nu se amestece cu ei.

Rămaseră toți trei muți, cu ochii în pământ, căci pricepuseră numaidecât nepotrivirea dintre tăgăduirea lor de-atunci și recunoașterea de-acum. Se uitau lung unul la altul, nădăjduind că vreunul dintre ei se va simți în stare să-i scoată din încurcătură, dar degeaba. Și în noaptea aceea tânărul nu-i mai îmbie pe prietenii lui să se ospăteze, ci îi sfredeli cu o privire usturătoare, ce părea să taie ca sabia. Ce prețuire ar mai fi putut avea pentru niște oameni schimbători după cum bate vântul, care nu știau decât să-l lingușească acum, când îi era bine, și-l alungaseră ca pe-un câine râios când n-avea nici ce mânca?

— Ieșiți din casa mea, prieteni numai la ban și părteni ai lui Satan! se răsti la ei cu glas tunător.

Cei trei nu nimereau să-și pună în grabă papucii și ieșiră cu coada între picioare, fără să mai scoată o vorbă sau să îndrăznească a privi înapoi.

După întâmplările astea flăcăul nostru a chibzuit adânc și, văzând el că, dacă cheltuiești fără să pui la loc, banii se isprăvesc mai devreme sau mai târziu, oricât de mulți ar fi ei, și-a zis că trebuie să se apuce cu sârg de treabă și să calce pe urmele tatălui său, adică să se țină serios de negoț, căci numai așa putea să facă și el un lucru folositor și să scape de gândurile negre care-i dau omului târcoale atunci când n-are ce face. Și-a urmat el calea asta, după sfatul tatălui său, și nu după mult timp a ajuns la

bunăstarea cunoscută de pe vremea când trăia răposatul, bătrânul său, și-a avut parte numai de bine și de trai tihnit.

Și și-a adus el aminte la adânci bătrânețe de poveștele tatălui său și le-a dat și el, la rândul lui, copiilor săi, căci bine îi prinseseră în viață.

CULEGĂTORII DE VREASCURI ȘI GINNII

A fost odată ca niciodată. Trăiau odată într-un sat doi prieteni nedespărțiți - unul din ei era cocoșat, iar celălalt teafăr. Îi uniseră sărăcia, nevoia și îndeletnicirea. Vara adunau vreascuri și iarna buruieni, pe care le vindeau pe la casele oamenilor.

Cu bruma de bani câștigați pe ele izbuteau s-o ducă de pe-o zi pe-alta și ei, și familiile lor. Și se înțeleseră prietenii ca în ziua de vineri să nu lucreze, ci să se odihnească după truda unei săptămâni întregi.

Numai că într-o vineri cocoșatul s-a săturat să tot stea în casă și și-a zis că-i mai nimerit să încerce să câștige ceva pentru hrana din ziua aceea și să mai scape și de grijile și visele deșarte care i se cuibăriseră în inimă.

După ce-a făcut rugăciunea, s-a aburcat pe măgar și s-a îndreptat spre deșert, cu gând să adune niscaiva vreascuri, să vâneze ceva sau - mai știi? - să dea peste vreun lucru pierdut de cineva. Undeva, într-o văioagă pe care-o știa el de ani de zile, a găsit vreascuri din belșug, așa că, fără să mai zăbovească, și-a încărcat măgarul zdravăn și-a luat-o înapoi spre sat.

Doar că, lăcomindu-se la vreascuri multe, întârziase fără să-și dea seama și se făcuse întuneric bine. Și-avea sărmanul de mers cale lungă. Așa că s-a hotărât s-o ia de-a dreptul prin pustiu, ca să scurteze drumul. Și-n vreme ce rătăcea el așa, numai ce zări o geană de lumină, ce i se părea a fi un foc aprins de niște călători. S-a simțit ispitit

să se abată pe la ei, nădăjduind să capete un dumicat de pâine sau o înghițitură de apă, cât să-și mai păcălească foamea și setea. Ce mai tura-vura, a tras de frâul măgarului și-a cotit spre focul cu pricina, iar când s-a apropiat mai bine, a deslușit și niște cântece mângâietoare, ce se ridicau în văzduh.

Când a ajuns la o aruncătură de băț, ce i-a fost dat să vadă? Niște chipuri fermecătoare și niște trupuri mlădii ca trestia! Dansau și se unduiau în sunetele muzicii, de credeai că sunt din altă lume. Omul nostru s-a bucurat tare când le-a văzut și s-a îndemnat s-ajungă mai repede, crezând că-i vorba de o nuntă de beduini și-o să capete cu siguranță ceva bun de mâncare. Dar, când a ajuns lângă ei, a băgat de seamă că nu-s chipuri omenești. A dat vreascurile jos, a împiedicat măgarul și s-a grăbit spre foc. Când a fost aproape de tot, le-a dat binețe. Ginnii - căci vedeți bine că erau ginni, de vreme ce nu erau oameni - i-au răspuns și și-au văzut mai departe de cântecul și de dansul lor.

În mijlocul cercului se afla un rapsod și câțiva cântăreți, iar dănțuitorii țopăiau domol după melodia lor tărăgănată. Cocoșatul s-a vârât printre ei și-a început a îngâna și el stihurile ginnilor. Doar că deodată se poticniră și rapsod, și cântăreț, și dănțuitori, tocmai la un stih care suna cam așa: „Duminica și sâmbăta, împreună cu joi”…

Și-au repetat la nesfârșit vorbele astea, până ce li s-a făcut lehamite de ele și-au simțit că-i năpădește toropeala. Rapsodul se clătină și el laolaltă cu dănțuitorii, dar nu era în stare să mai găsească alt cuvânt. Rămăsese descumpănit, așteptând să-l ajute Allah și să-i scoată din încurcătură. Sfârșeala pusese stăpânire pe el și n-a fost chip să alăture niciun alt cuvânt potrivit.

În zăpăceala și învălmășeala asta, cocoșatul se trezi - nici el nu știe cum! - încheind cântecul cu un stih ce suna așa: „Și noaptea de vineri e timpul plăcut pentru noi”…

Și unde n-au pornit cu toții, și rapsod, și cântăreți, și

dănțuitori, să repete la nesfârșit stihul cocoșatului și să se învârtă beți de fericire, de parcă viața lor atârnase de cele câteva cuvinte fermecate.

Cârmuitorul cetei de ginni a fost atât de fericit pentru stihul ăsta, încât a vrut să-l răsplătească pe loc pe cel care-l izvodise și a poruncit să i se înfățișeze numaidecât maestrul născocitor. Au căutat în dreapta și-n stânga și, când l-au aflat, l-au dus cu alai la căpetenia lor, care i-a mulțumit de zece ori și l-a îndemnat să ceară ce poftește.

— Ursita te-a trimis la noi! Îți suntem tare îndatorați, căci ne-ai scos dintr-o mare încurcătură, din care nu știu cum am fi ieșit, de nu erai tu. Aș vrea să te răsplătesc pentru fapta ta cea bună. Spune ce dorești!

— Dacă ar fi să vreau ceva pe lumea asta, apoi v-aș ruga să mă scăpați de cocoașa asta, că tare mă mai stânjenește… Nu pot nici să mă mișc în voie din pricina ei, nici să dorm ca lumea, nici să mă întorc de pe-o parte pe alta și-mi mai schimonosește și făptura… Ca să nu vă mai spun că-mi ies și fel de fel de vorbe din pricina ei. Nici măcar rubedeniile apropiate nu mă cruță și nu sunt mai îngăduitoare cu mine… De parcă mi-aș fi ales-o eu, nu mi-ar fi dat-o Cel-de-Sus.

— Și-altceva ce-ți mai dorești?

— Nimic nu-mi răpește liniștea și nu-mi tulbură viața mai tare decât cocoașa asta, așa că altceva nu mai vreau decât să scap de ea.

— Ia să văd cocoașa asta de care te plângi atâta!… zise cârmuitorul cetei de ginni.

Și și-a scos omul nostru straiele, iar tartorul ginnilor a făcut câteva cercuri cu mâna deasupra cocoașei, pe urmă a apucat-o și-a smuls-o de la locul ei. I-a mai mângâiat apoi pielea de câteva ori cu mâna și spinarea a rămas netedă și teafără.

Cocoșatul s-a bucurat și s-a minunat, de parcă tot nu-i venea să creadă. Pasămite, el tot nu-și dădea seama dacă visează sau trăiește aievea. Când totul a fost gata, a mai

mulțumit o dată și-a dat să plece, dar căpetenia ginnilor îl opri din nou:

— Acum, că te-am scăpat de cocoașă și ești teafăr, spune-mi, ce altceva ți-ai mai dori?

— Dacă nu-i cu supărare, v-aș ruga să-mi umpleți sacul ăsta cu aur... bolborosi cocoșatul cel fără cocoașă, așa, într-o doară.

Și să vezi și să nu crezi! Tartorul ginnilor a poruncit să-i fie aduse numaidecât niște pungi bucșite cu aur, pe care le-a deșertat în sacul cocoșatului cel fără cocoașă, până ce i l-a umplut. Omul nostru le-a mulțumit ginnilor pentru dărnicia lor, și-a luat rămas-bun, a aburcat sacul pe măgar în locul vreascurilor, căci de-acum nu mai avea nevoie de ele, și-a pornit spre sat. Când s-a văzut acasă, s-a grăbit s-ascundă aurul într-un loc dosit, unde știa că n-ajunge nimeni, apoi s-a culcat și-a dormit dus.

A doua zi prietenul lui a venit dis-de-dimineață și l-a strigat să pornească după vreascuri, ca de obicei, dar el s-a ivit la fereastră și l-a îndemnat să se ducă singur - chipurile, nu-i era prea bine. Și-a plecat celălalt singur prin deșert. Spre seară cocoșatul cel fără de cocoașă a ieșit mândru ca un păun pe ulițele satului, cu noua lui înfățișare. Toată lumea a rămas uluită. Au început să curgă întrebările pe capul lui - ploaie: Cum a făcut și ce-a făcut? Cum de-a scăpat de cocoașă?

Când se oprea să stea de vorbă cu oamenii - ici cu unul, colo cu altul -, răspândea zvonul că s-ar fi sculat în ziua aceea cu noaptea în cap și după rugăciune l-ar fi implorat pe Allah să-l scape de beleaua de cocoașă și s-a trezit fără ea, ca prin minune. N-a pomenit nimic de întâmplarea cu ginnii, de teamă să nu se afle și de bani.

Târziu, când s-a întors din deșert, i-a băut la ușă și prietenul său, care aflase de la vecini minunea cu cocoașa. I-a dat binețe, l-a hiritisit pentru tămăduire și i-a cerut să-i povestească și lui toată tărășenia, de la cap la coadă. Și, ca între prieteni adevărați, i s-a destăinuit, neascunzând de el

nimic din toată povestea cu cocoașa, dar fără să-i spună nicio vorbă despre aur.

— Dar, pentru numele lui Allah, păzește-ți limba și ține lucrurile astea numai pentru tine, căci eu am zvonit prin sat că tămăduirea a venit după rugăciunea din zori! încheie cocoșatul fără cocoașă.

Din ziua aceea n-a mai ieșit omul nostru după vreascuri, ci s-a apucat să cheltuiască din aurul primit, fără teamă de sărăcie. Când prietenul lui a băgat de seamă că o duce atât de bine, a început să-l iscodească despre izvorul bogăției. La început s-a tot codit să-i spună adevărul și s-a mulțumit să-i dea și prietenului câțiva galbeni, să-și plătească niște datorii vechi și să-și cumpere lucrurile de care avea mare nevoie.

Dar tot n-a avut scăpare, căci peste câteva zile prietenul a apărut din nou, trăgându-l de limbă. Voia să știe neapărat de unde are atâta bănet, căci îl păștea și pe el gândul să-și încerce norocul. Bunăvoința lui Allah n-are margini și „el îi dă cui vrea el, fără socoteală”[40]. Când a văzut că nu se poate descotorosi de el cu una, cu două, s-a înduplecat și i-a dezvăluit taina, istorisindu-i de-a fir a păr tot ce i se întâmplase.

— Mă duc și eu noaptea asta în deșert, să știi!… zise prietenul cu glas hotărât. Poate că mi-o fi fost scris și mie un noroc la fel cu al tău. Cine știe? O să dau și eu peste ginni și-o să născocesc și eu un tertip ca să le câștig bunăvoința și să dobândesc ce-ai căpătat tu…

Cocoșatul fără cocoașă i-a urat să izbândească și s-au despărțit pe loc. Și prietenul cel teafăr a urmat întocmai drumul tovarășului său. Cam pe la miezul nopții a zărit și el geana de lumină undeva, foarte departe, și s-a grăbit spre ea, dar, de ce mergea, de ce se depărta lumina.

Și, tocmai când simțea el că-l lasă puterile, a ajuns în apropierea focului și-a răzbătut până la el o melodie tărăgănată, întocmai cum i-o zugrăvise prietenul lui. N-a

[40] *Coran*, sura 24, versetul 38.

mai avut nicio îndoială că a nimerit și el la neamul ginnilor, care-l tămăduise și-l răsplătise pe cocoșat.

Și-a împiedicat măgarul și s-a apropiat în grabă, amestecându-se printre ei, în vreme ce dansul era în toi și repetau cu toții - și rapsod, și cântăreți, și dănțuitori - același stih: „Duminica și sâmbăta, împreună cu joi”…

Și s-au poticnit la vorbele astea, repetându-le până ce i-a năpădit toropeala și li s-au împleticit limbile. Încercau să treacă mai departe de stihul cu pricina, dar rapsodul nu-i mai putea ajuta.

Prietenul nostru s-a străduit să născocească un alt stih, nădăjduind să câștige bunăvoința și răsplata lor, și-a zis: „Și luni, și marți, și miercuri…”.

Au încercat ei să repete stihul ăsta, dar nu se lega în niciun chip de cel de dinaintea lui, iar dansatorii s-au zăpăcit și mai tare și li s-a stricat tot cheful. Tartorul ginnilor s-a întunecat de mânie, și-a poruncit să i-l aducă dinainte pe cel ce plăsmuise stihul șchiop. Toți cei de față au arătat spre culegătorul de vreascuri, împingându-l de la spate ca pe un osândit la ștreang, pentru a-și primi pedeapsa cuvenită.

— Măi netrebnice, cum de te-a dus păcatul să ne strici toată petrecerea și tot cheful? îl luă căpetenia la trei păzește. Am să-ți fac de petrecanie pe loc, așa că n-ai decât să-ți alegi moartea pe care-o vrei…

Culegătorul de vreascuri a sfeclit-o și-a simțit că i se taie picioarele. Și unde nu s-a pus să se căineze și să se vaiete:

— Îți cer îndurare, căci am familie grea și copii mici… Nu-ți face păcate cu ei… Iartă-mă de hatârul lor și-al prietenului meu cocoșat, care s-a abătut pe la voi într-o noapte și l-ați răsplătit cu tot ce i-a poftit inima…

— Ei bine, de hatârul lui o să te lăsăm în viață… se înduplecă tartorul ginnilor. Dar o să punem în spinarea ta cocoașa smulsă de la prietenul tău…

Nefericitul n-a mai avut curaj să cârtească. A primit să-i pună cocoașa, numai să rămână cu viață, căci, vorba ceea,

unele rele sunt oricum mai bune decât altele… A fost adusă degrabă cocoașa, iar căpetenia ginnilor a poruncit să i se desfacă spinarea. L-au dezbrăcat neîntârziat și numai ce-a atins cocoașa de pielea lui că s-a și lipit, de parcă acolo fusese de când lumea. Pe urmă i-au dat drumul să se ducă unde-o pofti. Nenorocitul a alergat să-și caute măgarul, dar simțea toată vremea că duce o povară. Când a ajuns în sat, s-a ascuns degrabă în căsuța lui și n-a mai vrut să dea ochii cu nimeni, de rușine.

Prietenul lui, când văzu că nu mai dă niciun semn de viață, intră la griji și se hotărî să treacă pe la el, să se intereseze cum o mai duce și cu ce vești s-a întors din drumul lui făcut noaptea în deșert. A ciocănit la ușă, dar nu i-a răspuns nimeni dinăuntru, căci cocoșatul nu mai voia să dea ochii cu altcineva în afară de familia lui. Prietenul s-a încăpățânat să bată și să-l strige pe nume, încât în cele din urmă, recunoscându-i glasul, a catadicsit să-i deschidă. Dar numai ce-a intrat musafirul și s-a și grăbit să încuie ușa după el. Și tare s-a mai mirat musafirul când a văzut ce i s-a întâmplat prietenului său. S-a apucat să-l descoase și să-l căineze, iar nefericitul său prieten i-a povestit, plângând amarnic, toată pățania și regretul său că s-a lăsat ispitit de banii câștigați fără muncă, închipuindu-și c-o să-i pice o pleașcă din cer, iar acum o să poarte toată vremea cocoașa care-l face să-i piară pofta de viață și să se rușineze până și de familia lui.

Prietenul cel tămăduit, care știa ce-nseamnă să porți cocoașă, s-a apucat să-i aline disperarea și să-l încurajeze cu vorbe de îmbărbătare:

— Eu am să te-ajut și mă prind să-ți aduc acasă toate cele de trebuință, dar tu trebuie să te obișnuiești și să te împaci cu nenorocirea care s-a abătut pe capul tău. Într-un târziu tot va trebui să părăsești chilia asta și să ieși printre oameni. Iar când te vor întreba ce s-a-ntâmplat, născocește și tu acolo ceva ca să te lase în pace…

— Nu știu cum aș putea să-ți mulțumesc pentru

bunătatea ta și - de voie, de nevoie - o să fac așa cum mă povățuiești… Dar să nu mai stărui să ies în lume, fiindcă lucrul ăsta n-o să-l fac nici în ruptul capului… Tu știi mai bine decât mine cât de răi sunt oamenii și teamă mi-e că, ieșind printre ei, n-o să se sfiască să-și bată joc de mine și-am să sufăr din pricina asta și mai tare… Dacă m-aș fi născut cu cocoașă ar fi fost altceva; m-aș fi obișnuit cu ea și s-ar fi obișnuit și lumea cu mine… Dar așa, ce-o să zică semenii noștri când m-or vedea cu cocoașa asta ivită din senin? Gândul că tot satul n-o să mai vorbească decât despre ea mă înnebunește și-mi răpește și somnul… Din pricina asta am să rămân închis aici, în odaia mea, până ce-o să mă duc la groapă…

Prietenul lui cel tămăduit nu știa ce să mai facă de mila nefericitului și s-a chinuit cât a putut să-l înduplece să iasă în lume și să uite de necazul lui, dar n-a fost cu putință să-i clintească hotărârea nici cât un vârf de ac.

Și-n fiecare zi prietenul cel tămăduit rămânea cu el ceasuri întregi, străduindu-se să-i ogoiască durerea și aducându-i acasă tot ce-i trebuia. Și asta până într-o bună zi când a ajuns și la ei hotărârea celui care leagă și dezleagă toate prieteniile și-i desparte până și pe cei mai buni prieteni.

POVESTEA CELOR DOI BĂRBAȚI MĂRINIMOȘI

Trăia odată un înțelept care se afla mai tot timpul pe drumuri și ajunsese vestit pentru agerimea minții sale. Îl cunoștea aproape toată lumea și oriunde poposea era întâmpinat cu căldură și generozitate.

Într-un rând s-a întâmplat să fie musafirul lui Mindil, una dintre căpeteniile tribului Tayy[41]. Iar acesta i-a făcut o primire cum nu mai văzuse niciodată, arătându-se cu el tare mărinimos, așa cum i se cuvenea unui învățat cu faima lui. Ba, în semn de prețuire, i-a cinstit și cămila care-l purta pe drumurile lungi, îngăduind să se amestece cu turma lui. Și-a rămas înțeleptul oaspete în casa acestui om atât de generos vreme de trei zile, cât să se odihnească pe îndelete el și cămila, arătându-și astfel și el prețuirea pentru gazda atât de primitoare.

A mai trecut ce-a mai trecut și într-un timp, tot mergând spre miazănoapte, înțeleptul călător ajunge la sălașul lui Ibn Suwayt, șeihul tribului Az-Zafir[42]. Și-i face și căpetenia acestui trib o primire la fel de generoasă, îmbiindu-l să rămână la el cât mai multe zile cu putință și arătându-se cu fiecare zi ce trece tot mai darnic.

Dar popasul se isprăvi, și tocmai când dădu să-și ia rămas-bun de la gazda lui atât de mărinimoasă, înțeleptul

---

41 Numele unui lanț muntos din Nedjd (zona centrală a Peninsulei Arabe) și al unui trib care popula această regiune.

42 Trib care a populat partea de sud a Hedjazului (zona de vest a Peninsulei Arabe, de-a lungul coastei Mării Roșii).

se trezi cu ea întrebându-l așa, tam-nisam:

— Spune-mi, ai întâlnit în lungile tale peregrinări pe cineva care să se fi dovedit mai mărinimos decât mine?

Omul intră în mare bucluc, căci, cu toată înțelepciunea lui, nu știa ce să răspundă pe loc. Era destul de stânjenit, fiindcă i se cerea să pună în balanță doi oameni aproape la fel de generoși și se temea să nu-l nedreptățească pe vreunul din ei. E lucru știut de toată lumea că generozitatea și curajul sunt cele mai de seamă virtuți ale arabilor beduini și nu-i un lucru de nimic să spui cu mâna pe inimă că unul l-ar întrece pe celălalt.

Așa că înțeleptul se codi îndelung, căci nu-l răbda inima să nedreptățească pe nimeni. Văzându-l că stă în cumpănă, gazda îl zori să răspundă, dar omul rămase mai departe mut.

— Te jurui să nu-mi poarte nimeni dușmănie pentru ce-am să spun? întrebă înțeleptul în cele din urmă.

Nu era nici Ibn Suwayt fiecine! Era doar un șeih de trib binecunoscut și se bucura de multă prețuire printre cârmuitori.

— Mă juruiesc să nu ți se facă niciun rău, dar spune-mi adevărul! îl îndemnă el pe călător.

— Atunci răspunsul meu la întrebare este „Da”, mărturisește călătorul cu strângere de inimă. Într-un an tare secetos am poposit la Mindil, unul dintre cârmuitorii tribului Tayy. S-a arătat cu mine mai generos chiar decât tine, șeihule… Mă rog de iertare, dar mi-ai cerut să fiu nefățărit și s-o spun verde. Altfel n-aveam de gând să mărturisesc nimănui una ca asta…

— Și zici că Mindil a fost mai generos decât noi? îl mai întrebă șeihul Ibn Suwayt încă o dată.

— Precum ți-am spus!… Dar aș vrea a-ți lămuri că eu nu judec mărinimia după cât de mult mi se oferă, ci după munca și strădania celui care mă dăruiește când sunt la nevoie. Orice s-ar zice, șeihule, e o mare deosebire între tine și Mindil. El scoate apa din puțuri adânci, cu

nemăsurată trudă, pentru a-și uda grădinile, pe când tu sălășluiești pe malul unui râu, printre pâraie, și apa curge din belșug… Iar pământul tău e mănos… Și, peste una și alta, ce averi ai tu pe lângă el! Nici nu se cunoaște dac-ai cheltuit pentru cinstirea mea! Asta-i deosebirea între tine și Mindil, preacinstite șeih!…

Ibn Suwayt se supără amarnic la auzul acestor vorbe și simți cum i se suie sângele la cap. Puțin lipsi să-l treacă prin sabie pe musafirul său. Dar își aduse aminte de legământul pe care-l făcuse.

Rămase șeihul îndelung pe gânduri. Până atunci crezuse că nimeni n-ar putea fi mai generos ca el și-i plăcea chiar să se laude cu asta. Și, spre marea lui nedumerire, vine un drumeț și-i spune așa, deodată, că există cineva pe lumea asta mai darnic decât el. Și cine să fie omul acela? Tocmai un necunoscut oarecare de la capătul pământului, de care nici n-auzise până atunci!

— Să știi că vorbele astea ale tale m-au mâniat foc… îi zise musafirului. Și, dacă nu mi-ai fi smuls acel jurământ, teamă mi-e că ți-ar fi stat capul unde-ți stau picioarele. Acum nu-mi rămâne decât să cercetez, pentru a mă convinge dacă vorbele tale sunt adevărate sau nu. Dac-o să aflu c-ai avut dreptate, o să te las să pleci teafăr de la mine, iar de nu, să știi că n-o să-mi potolesc mânia decât luându-ți zilele.

— Capul meu îți stă zălog și, dacă te-am umilit, ești liber să faci cu el ce vrei… murmură musafirul cu sânge rece.

Și rămase călătorul chezaș la șeih până ce acesta avea să se încredințeze de avusese dreptate sau ba.

Trimise șeihul Ibn Suwayt o solie spre Mindil, cu gând să-l ia pe neașteptate și să-l încerce astfel, pentru a vedea cât este de generos și a se convinge dacă oaspetele lui avea sau nu dreptate sau voise doar să-l lovească în mândria lui fără margini. Așa că înțeleptul călător trebuia să rămână captiv până la întoarcerea soliei. În sinea lui era încredințat că a avut dreptate, căci de multe ori încercase

firea nobilă a lui Mindil. Cu toate astea, în adâncul sufletului simțea că i se cuibărise o umbră de teamă, căci, la urma urmei, viața lui atârna de cuvântul solilor trimiși. Dacă ei îl vor lăuda pe Mindil însemna că a trecut și el hopul și-a scăpat cu viață, dar dacă aceștia îl vor ponegri însemna că s-a făcut de rușine și va plăti cu capul. Grijile și teama nu i-au dat pace toată vremea cât solia s-a aflat pe drum. Și-a avut ea de bătut cale lungă, nu glumă, căci unde se afla Ibn Suwayt și unde era Mindil?! Îi despărțeau lanțuri de munți prăpăstioși, câmpii mănoase și mări de nisipuri nesfârșite. Și-au alergat solii zi și noapte fără popasuri, iar când s-au apropiat de ogoarele lui Mindil, s-au oprit să se sfătuiască, să aleagă momentul cel mai nimerit pentru a se opri la poarta lui, așa încât să-l găsească cu totul și cu totul nepregătit. Și s-au înțeles ei cum că ar fi cel mai bine să sosească la poarta lui numaidecât după asfințitul soarelui, dar înainte de a coborî umbrele înserării. Și și-au potrivit ei mersul ca să ajungă la vremea hotărâtă. Soarele se povârnise către apus și tocmai prindea să scapete când ajunseră ei în dreptul grădinilor, în care nu zăriră cine știe ce pomi și verdețuri. În burdufuri le mai rămăseseră niște resturi de apă, care oricum nu le mai făcea trebuință, de vreme ce prin preajmă se aflau puțuri. Era doar o povară pentru bietele cămile, și-așa destul de ostenite după atâta amar de drum. Tocmai în clipa când soarele asfințea, opriră animalele și vărsară apa din burdufuri. Pe urmă struniră din nou cămilele și sosiră în dreptul așezării lui Mindil taman la vremea când lumea se pregătește pentru cină.

Dacă-i văzu pe soli, Mindil le ieși în întâmpinare și le ură bun venit. Îi porunci unui flăcău să ia cămilele și să le amestece cu vitele lor, îngrijindu-se să li se dea apă și cel mai ales nutreț. Apoi îi pofti pe musafiri în cortul pentru oaspeți și numai ce intrară, că se și ivi alt flăcău cu tăvile de ceai și cafea și cu ibricele aburind. Mindil se așeză între musafirii lui doar după ce-i văzu pe ei toți așezați pe perne

și nu îngădui nimănui să le toarne în cești, ci luă chiar el ibricul cu ceai, apoi și pe cel cu cafea și-l întrebă pe fiecare în parte ce dorește. După ce le turnă atât cât își dorea fiecare, îi pofti la masă în alt cort. Își închipuiră că e vorba de câteva fructe și ceva dulciuri ce li se oferă oaspeților până ce se pregătește ospățul, dar, spre mirarea lor, îi aștepta o masă plină cu tot felul de bunătăți, iar pe tipsii erau înșirați câțiva miei rumeniți. Când văzură și minunea asta, intrară la gânduri de-a binelea. Nu mai avură nicio umbră de îndoială că masa fusese pregătită pentru altcineva și numai dintr-o pricină necunoscută le-a fost servită lor. Și, de aceea, refuzară să se atingă de mâncare.

— De-abia am sosit la Domnia Ta… Cum ar fi fost cu putință să pregătiți bucatele astea pentru noi într-un timp atât de scurt? îi zise gazdei unul dintre soli. Noi socotim că ospățul ăsta a fost pregătit pentru altcineva, deci ospitalitatea era pentru cinstea și onoarea altcuiva, iar noi nu ne putem apropia de mâncărurile de pe masă… Trebuie oferite acelora pentru care au fost pregătite…

— Eu am lipsit de-acasă și nu m-am întors decât odată cu venirea Domniilor Voastre, așa că nu pot vorbi cu păcat. Nu știu pentru cine este ospățul ăsta, dar merg la nevastă și aflu îndată.

Mindil dispăru s-o întrebe pe soția lui, în vreme ce musafirii rămaseră dinaintea mâncării, așteptând răspunsul. Și lipsi el numai cât să schimbe două-trei vorbe.

— Dacă pe la asfințitul soarelui se aflau în cutare loc și-au vărsat apa din burdufuri înseamnă că ospățul a fost pregătit pentru ei… îl lămurește nevasta. Dacă lucrurile nu stau așa înseamnă că n-a fost pregătit pentru ei, ci pentru alții și-atunci sunt liberi să aleagă: fie mănâncă din bucatele ce le stau în față, fie gătim altele pentru ei… Nu e timpul pierdut…

Mindil se întoarse și le repetă întocmai răspunsul nevestei.

— Într-adevăr, noi am fost călătorii care-au golit

burdufurile în locul cu pricina, dar avem o nedumerire, mărturisește unul dintre soli. Aș vrea să știu cum de ne-a zărit nevasta ta la o asemenea depărtare.

Stăpânul se duse din nou la femeie și-o iscodi.

— Apa vărsată de ei a trimis razele soarelui înapoi până la mine, zise femeia, și mi-am dat seama că trebuie să fie niște drumeți care-au vărsat apa din burdufuri când au zărit ogoarele noastre verzi. Asta-i tot!… Și mi-am mai zis că într-un ceas or să fie oaspeții noștri, căci așa ni-i obiceiul… Așa că m-am apucat degrabă să gătesc bucatele, căci ospitalitatea cere să-l primești pe musafir cu masa întinsă, pentru ca el să se poată hodini după oboseala drumului.

Mindil le spuse oaspeților ce aflase de la nevastă și-atunci li se stinse orice urmă de îndoială și se apropiară de mâncărurile îmbietoare, înfulecând cu poftă, până ce se îndestulară. Apoi gazda îi pofti în cortul anume pregătit pentru odihna lor de noapte.

Dimineața dădură să-și ia rămas-bun de la stăpân, dar el nici nu vru să audă, ci se apucă să-i îmbie să rămână pentru un ospăț adevărat, pe potriva lor, socotind masa din seara trecută o masă obișnuită, ce nu era pe măsura unor oaspeți atât de rari. Doar că musafirii își cerură iertare, arătând că treburi ce nu pot fi amânate îi îndeamnă la drum. Așa că își căutară grabnic de plecare și merseră zi și noapte tot fără popas, întocmai ca la venire, să îi ducă vestea despre cele aflate stăpânului lor.

Și numai ce ajunseră acasă, că șeihul îi primi nerăbdător, iar ei se apucară să-i istorisească pe nerăsuflate tot ce văzuseră și auziseră.

— Vasăzică, musafirul nostru a avut dreptate când ne-a vorbit despre ospitalitatea și mărinimia lui Mindil, încheie Ibn Suwayt trist, căci faima lui pălise.

Și, fără să pregete o clipă, șeihul trimise vorbă să i se înfățișeze călătorul captiv, iar când se ivi, îl întâmpină, cerându-și iertare:

— Am greșit, oprindu-te aici chezaș. Ești îndreptuit a cere orice despăgubire pentru necazurile ce ți-am pricinuit.

Oaspetele își luă inima în dinți și ceru o iapă a stăpânului, vestită pentru iuțeala și sângele ei de rasă.

Șeihul i-o dădu din toată inima, căci de la înțeleptul călător primise și el o lecție de neuitat. Pe deasupra îl mai răsplăti și cu o manta aleasă, cusută cu fir de aur, și doar după asta își luă rămas-bun de la el.

CEI TREI FRAȚI ȘI GHULUL

Trăia odată într-un sat de la marginea pustiului nesfârșit un flăcău tare sărac. Și, când i-a venit și lui vremea însurătorii, și-a ales o fată din sat, la fel de nevoiașă ca și el, dar au mâncat ei pâine și sare dintr-un taler și și-au zis că trebuie să răzbească în viață cumva, n-o să moară de foame. Până una, alta, își duceau zilele din vreascurile și ierburile uscate pe care le aduna bărbatul de prin deșert și le vindea în orașul din apropiere.

Doar că nu trecu anul și Allah le dărui un băiat, căruia i-au pus numele Muhammad. S-au bucurat amândoi de venirea lui pe lume, cu toate că el însemna o nouă gură de hrănit și o nouă povară.

Mai trecu un an și nevasta îi născu al doilea odor. Și se înțeleseră ei să-i zică Saad. Bărbatul nu fu prea bucuros, știind prea bine că va trebui să împartă și cu el bruma de hrană ce-o agonisea cu greu, dar nu avu de-ales. După nu prea multă vreme, femeia rămase din nou grea și îl zămisli pe cel de-al treilea fecior. Și nu se știe de unde până unde a avut ea o presimțire că prin cei trei copii o să aibă parte de belșug și fericire și se hotărârâ să-i dea ultimului fecior numele Said[43]. Omul se simți ispitit să creadă în vorbele ei, dar, de ce creșteau copiii, de ce creșteau și nevoile, iar el trebuia să trudească și mai din greu pentru a ține atâtea guri. Ce izbutea să agonisească se dovedea din ce în ce mai neîndestulător, căci gurile se înmulțiseră, iar el era unul singur și - vorba ceea - cu o singură mână nu se poate bate din palme. Femeia nu-l putea ajuta cu nimic, iar copiii

[43] Nume propriu care este la origine adjectiv cu sensul de „fericit”.

nici atât, căci erau prea mici și nu știau decât să ceară de mâncare, fără a se sătura niciodată, și să alerge toată vremea, fără a osteni, dar vlăguindu-l pe bietul tată.

Mai trecu ce mai trecu și omul nu se mai simți în stare să-i hrănească și-atunci, la un ceas de taină, îi mărturisi nevestei că-l bate gândul să scape cumva de povara bieților copii. Mama s-a înduioșat până la lacrimi, de teamă că s-ar putea să-i piardă. La început s-a mai amăgit ea, nădăjduind să fie numai o toană trecătoare, dar gândul părea să se înstăpânească tot mai tare în cugetul bărbatului, căci i-l dezvăluia din ce în ce mai des. Și azi așa, mâine așa, bărbatul i se destăinui în cele din urmă, vestind-o că hotărârea lui e nestrămutată. Iar sărmana femeie se dovedea tot mai neputincioasă în fața voinței lui. Dar ce-și zise ea? Hai să se slujească de vorbele blânde și de viclenie, doar-doar o izbuti cumva să-l abată de la gândul ăsta.

— Și cam ce-ai chitit să faci cu ei? îl descusu ea într-un rând.

— Știu și eu?! Poate cel mai nimerit ar fi să mă duc cu ei în inima deșertului și să-i las acolo în grija Celui-de-Sus.

— Dar sunt prea mici… încercă ea să-l înduplece. Mai așteaptă până se fac mai măricei și li se mai înzdrăvenesc brațele!…

Și-a mai răbdat bărbatul o vreme. Doar că el știa una și bună, așa că într-un răstimp deschise iar vorba despre copii.

— Cred că o să duc la bun sfârșit planul cu copiii, căci nu mai prididesc… i se mărturisi el nevestei. O să-i las în deșert, într-o vale, și ce-o vrea Allah. S-o milostivi și de ei, și de noi.

Femeia se strădui să mai capete o amânare, dar de data asta osteneala ei fu zadarnică. Doar că mezinul, care era prin preajma lor, pricepu numaidecât cam ce se pune la cale și că tatăl ține morțiș să se descotorosească de ei, în vreme ce mama plânge amar și nu vrea cu niciun chip să

se despartă de ei, dar ea este neputincioasă și nu reușește să se împotrivească hotărârii lui.

— Ce mai la deal, la vale! se îndemnă bărbatul. Mâine mergem cu ei în zăpodia aia fără ieșire pe care-o știu eu… Pândim o clipă când ei sunt prinși cu joaca și-i lăsăm acolo în grija lui Allah…

Mama izbucni într-un plâns cu sughițuri, însă nu fu cu putință să-l înduioșeze. Dar uitasem să vă spun că cei trei copii aveau și niște porecle: Muhammad era Jarbu'[44], Saad era Suspin, iar Said era Fluier.

Mezinul era cel mai isteț dintre toți. Când prinse din zbor vorbele rostite de tată-său, pricepu numaidecât ce pune la cale în ascuns. Așa că, înainte de a se așterne la drum, alergă cu sufletul bântuit de bănuieli și de spaimă într-un loc unde știa că se află un prundiș albicios și-și umplu buzunarele cu pietricele.

Când sosi vremea plecării, tatăl îi strigă pe rând după poreclele lor și ei alergară la el cât ai clipi din ochi.

— Pregătiți-vă, fiindcă astăzi o să ne ducem cu toții după vreascuri și buruieni în deșert!… îi îndemnă el.

Când și ei, și mama erau gata de plecare, apucară pe cărarea ce se pierdea departe în pustiu. Dar mezinul, care rămase câțiva pași în urma micii caravane scotea din când în când câte o pietricică albă și-o arunca pe unde treceau, să însemne drumul. Și tot așa la fiecare cotitură. După ce merseră ei cale lungă, pe la amiază se lăsară într-o vale adâncă. Fluier, care mergea la urmă de tot, se scotoci însă de zor prin colțurile buzunarelor și aruncă ultimele pietricele.

Copiii se răzlețiră printre tufișurile din vale, iar părinții pândiră o clipă când socotiră că nu-i vede niciunul și luară drumul înapoi spre casă. Când se saturară de joacă și dădură să se întoarcă la părinții lor, ia-i de unde nu-s!

---

44 Mic animal din familia rozătoarelor, asemănător cu hârciogul. În timpul zilei stă ascuns în galeriile din deșert, iar noaptea iese și se hrănește cu ierburi. Este vânat de beduini pentru carnea lui.

Strigară ce strigară, făcându-și palmele pâlnie la gură, apoi cercetară în dreapta și-n stânga, dar fără niciun folos. Când și-au dat seama c-au plecat, părăsindu-i acolo, fără să le pese de soarta lor, au început să dârdâie de spaimă, la gândul că-i va apuca întunericul în deșert.

Cei doi frați mai mari porniră să plângă înăbușit, de teamă că vor pieri acolo, dar Fluier încercă să-i liniștească:

— Ei, domol! Ce v-a apucat de plângeți așa, ca niște muieri?

— Mi-e frică să nu ne mănânce fiarele pe-aici… bolborosi unul din ei.

— Și ce-ați vrea să faceți? îi luă el la zor.

— Păi, am vrea să ne întoarcem în sat… la părinții noștri… murmură celălalt într-o doară.

— Dar cum puteți voi să tânjiți după cineva care nu vă dorește? întrebă el din nou.

— Ba mama ne dorește, iar tata trebuie să îngrijească de noi până când ajungem mari… îi întoarse vorba cel mai mare.

— Ei bine, dacă așa credeți voi, atunci ștergeți-vă lacrimile și haideți după mine, căci o să vă călăuzesc să ajungeți acasă!… îi îndemnă Fluier.

Și porniră cei trei frați, călăuziți de mezin, care urmărea pietrele albe presărate pe drum, și pe la vremea chindiei erau dinaintea casei lor. Se opriră în fața ușii, trăgând cu urechea, în nădejdea că o să prindă vorbele părinților, care tocmai se așezaseră la masă.

— Ce bine-ar fi dacă i-am avea și pe copii aici, lângă noi! o auziră pe mama lor tânguindu-se. Și-ar fi potolit și ei foamea și ne-ar fi umplut casa de veselie!… Dac-ar fi după mine, ți-aș spune că nu trebuie să deznădăjduiești, căci după necazuri vine și ușurarea…[45]

— Suntem aici, mamă!… strigară copiii într-un glas.

Femeia se ridică, alergă, întredeschise ușurel ușa și să vezi și să nu crezi! Îi îmbrățișă pe rând, râzând și plângând

[45] *Coran*, sura 94, versetele 5-6.

de bucurie. Pe urmă le aduse degrabă apă și ceva de-ale gurii, ca să le astâmpere foamea.

Familia era din nou întreagă, dar sărăcia nu-i slăbea deloc. Traiul devenise atât de greu pentru cei doi părinți, încât începuse să li se facă lehamite de viață.

— Nu ne mai descurcăm și trebuie să scăpăm de pacostea asta de copii!… zise tatăl iarăși într-o bună zi. Prima oară am călcat cu stângul, dar de data asta o să chibzuiesc mai bine… Nu mai e cu putință să-i ținem și pe ei și să ne ținem și pe noi…

— De ce nu vrei să-ți muți gândul și să-i lași aici, cu noi, omule? se rugă mama printre lacrimi. O să-i țină Allah și pe ei!… Eu sunt gata să mă lipsesc și de ultima înghițitură și să le-o las lor…

— Așa ceva nu se poate! Ar însemna să te prăpădești tu până la urmă. Iar dac-ai să-ți dai tu sfârșitul, o să rămână toți trei pe capul meu și-o să mă chinui și mai tare… Cel mai bine e să scăpăm de ei… S-o îndura Allah cumva și de ei…

Femeia nu mai putu ține piept încăpățânării bărbatului, dar Fluier prinse din zbor vorbele și ciondănelile lor și, când înțelese ce se urzește, se gândi să se pregătească întocmai ca prima oară. Doar că tatăl porunci să fie toată lumea gata de plecare într-o clipă, așa că mezinul nu mai avu timp să adune pietre. Se așternură din nou la drum: o caravană mică cu bărbatul în frunte, mama și cei doi frați mai mari la mijloc și Fluier la urmă de tot.

Înainte de plecare, mama îi dăduse fiecăruia dintre ei o bucată de pâine, ca să poată ține la drum. Frații mai mari o și înfulecaseră, dar mezinul păstră partea lui și aruncă la fiecare cotitură a drumului câte o fărâmitură, două, cu gând să aibă o urmă după care să se călăuzească la întoarcere.

Caravana ajunse în valea îngustă, dar de data asta tatăl merse mult mai departe decât prima oară, ca să fie sigur că nu vor mai izbuti să se întoarcă. Când dădură spre

fundătura văii, se opriră, iar părinții se apucară de treabă, prefăcându-se că adună vreascuri și buruieni. Când copiii uitară de ei și se prinseră la joacă, se furișară amândoi și dispărură pe drumul dinspre sat. Dar iată că se întoarseră și copiii și nu-i mai aflară pe părinți la locul știut. Atunci frații cei mari se și porniră pe plânsete.

— Nu mai bociți, că treaba asta nu ne ajută cu nimic și nici nu vă ține de foame! se zborși mezinul la ei. Mai bine haideți după mine! O să vă călăuzesc spre sat, întocmai ca data trecută…

Fluier se întoarse, încercând să dibuie drumul pe care veniseră, cu cei doi frați în urma lui. Căută firimiturile de pâine pe care le aruncase mai devreme pe drum, dar ia-le de unde nu-s. Se vede treaba că după el veniseră păsărelele și le ciuguliseră pe toate. Mai dădu câteva târcoale în speranța că va găsi cărarea spre sat, dar nici vorbă. Rămase descumpănit, căci alt fir de care să se agațe nu mai avea și nu știa nimic despre locurile acelea depărtate.

Le mărturisi și fraților săi că a pierdut drumul și nu mai are nicio speranță că s-ar putea întoarce în sat. Și unde nu se puseră toți trei pe un plâns de credeai că li se sfâșie inimile. Bociră ce bociră și se întoarseră din nou în vale, căci era oricum un loc mai ferit de primejdii și mai primitor decât deșertul uscat. De bine, de rău, aici mai găseau și vreascuri pentru foc și ceva buruieni cu care să-și ducă zilele. Porniră să rătăcească în susul și în josul văii; ziua se puteau adăposti de arșița soarelui la umbra tufișurilor, iar noaptea îi ferea de vânturile reci. Își încropiră un adăpost și rămaseră acolo nici ei nu mai știau câtă vreme, amăgindu-și foamea cu ierburi, frunze și rădăcini și din când în când cu câte-o mică pradă. Nădăjduiau să treacă cineva prin apropiere ca să-i călăuzească spre sat, dar nici vorbă de-așa ceva, căci valea nu era deloc umblată și se afla departe de orice drum de caravane. Neliniștea lor creștea pe zi ce trece, iar singurătatea și urâtul îi însoțea

toată ziua, dar mai ales când se lăsa întunericul.

Trecu ce trecu și într-o bună zi Fluier, tot alergând să prindă o pasăre, se îndepărtă binișor și ajunse pe-o colină. De-acolo porni să scruteze în cele patru vânturi, cu palma streașină la ochi, și undeva departe abia de întrezări ceva care aducea cu o casă. Alergă înapoi la frații lui și-i îndemnă să părăsească valea.

— Haideți să mergem la o casă pe care-am văzut-o eu în zare!…

Frații îl urmară fără să stea în cumpănă, agățându-se de orice firicel de speranță. Și-au pornit în direcția pe care le-a arătat-o mezinul și-au mers, și-au tot mers până ce și-au uitat de ei. Nu mai știau nici dacă e zi, nici dacă e noapte. Și, de ce mergeau, casa părea să se îndepărteze. Au ajuns într-un târziu, sfârșiți, la poarta ei. Imediat ce ajunseră, zăriră o femeie cu o înfățișare destul de blândă. Îi dădură binețe și părea că femeia se bucură la vederea lor.

— Măicuță, grăi Fluier, prinzând curaj. Noi suntem niște bieți flăcăi năpăstuiți, rătăciți pe căile pustiului… Am zărit casa asta din depărtări și-am venit încoace cu mare speranță, ca și când am fi zărit casa noastră… Îngăduie, stăpână, să rămânem și noi aici peste noapte, iar mâine în zori vom porni la drum către satul nostru…

— Sunteți bine-veniți, feții mei, și poarta vă stă larg deschisă, căci de multă vreme n-am mai auzit glas omenesc… Dar mai-nainte de-a intra se cuvine să știți că asta-i casa unui ghul[46] fioros și teamă mi-i pentru tinerețea voastră, să nu v-o răpească blestematul…

— Deschide-ne poarta și-o să ne ascundem în așa fel ca

[46] *Ghul* este o ființă fabuloasă care apare într-o serie de credințe populare, de aici trecând și în basme. El ar trăi în locuri retrase și ar avea capacitatea de a se metamorfoza și de a li se arăta călătorilor în înfățișările cele mai ispititoare. Conform surselor arabe clasice, ghulii i-ar urmări pe călători (aprinzând, pentru a-i atrage, chiar focuri pe înălțimi, asemenea beduinilor), i-ar ataca în mod insidios și i-ar devora. Oamenii i-ar putea ucide, cu condiția să nu-i lovească decât o singură dată, căci repetarea loviturii le-ar reda viața.

să nu poată da de noi… se rugă Fluier mai departe.

Femeia îi pofti în casă, îi ospătă cu bucate alese și-apoi îi vesti că ghulul trebuie să se întoarcă dintr-o clipă în alta. Și frații socotiră că ascunzișul cel mai sigur ar fi chiar sub patul lui.

Ghulul se înturnă, aducând cu el un berbec gras, din care se înfruptă cu lăcomie. Pe urmă se întinse în pat și porni numaidecât să sforăie. Dar ciudat lucru, el nu simți copiii, cu toate că avea un miros mai pătrunzător decât al omului și auzul tare ascuțit, de vreme ce avea șapte capete și fiecare cap avea doi ochi, două urechi, un nas și o gură… Și, cu toate astea, ghulul nu simți că sunt străini în casă! Pasămite, femeia îi făcuse ceva să-i adoarmă mirosul, tot sperând să scape de el și să-i ajute pe flăcăii rătăciți pe la casa ei.

Numai că în bezna nopții mezinul se ridică în capul oaselor, uitând unde se află și se izbi cu scăfârlia de scândura patului.

— Aah! se văicări el de durere.

— Cine se află în casă? o întrebă ghulul pe nevasta lui, căci femeia care-i găzduise și-i ospătase era chiar nevasta ghulului.

— Nimeni! mormăi ea, tremurând de spaimă.

— Nu se poate! Eu am auzit un glas de om! se răsti ghulul.

— Ți s-o fi părut! Eu n-am auzit nimic! tăgădui femeia mai departe.

Ghulul sări din pat și se porni să închidă pe rând toate ușile și ferestrele odăilor din casă, pentru a fi sigur că nu poate ieși nimeni.

— Săriți pe fereastra asta până n-o închide și ascundeți-vă pe undeva pe-afară! îi îndemnă Fluier pe frații lui, fără a se pierde cu firea.

După ce țâșniră ca din praștie, mezinul puse mâna pe un iatagan ce atârna într-un cui deasupra patului, hotărât să-l înfrunte pe ghul și să-i scape pe musulmani de toate relele

lui, căci știa și el din auzite că nu de puține ori le răpise copii și vite, băgând spaima în ei.

— Ai grijă să-i lovești capul cel mic și doar o singură dată! îl îndemnă nevasta ghulului. Să nu care cumva să te lași păcălit și să-l mai lovești și-a doua oară, ori cu ce te-ar ademeni!… Să nu te fâstâcești, că ești pierdut!

Fluier se piti după ușă cu iataganul în mână, așteptând să-i vină de petrecanie. După ce închise toate ușile și ferestrele odăilor din casă, ghulul a se întoarse, dar, cum trecu pragul, flăcăul se repezi și, cu o singură lovitură, îi reteză capul cel mic. Blestematul rămase fără nicio putere. Nu mai avea decât un strop de viață, cât să poată să vorbească, să ademenească și să amenințe, dar toate rămâneau vorbe goale, căci flăcăul nostru se ținea tare.

— Mai dă-mi o lovitură, Allah să te binecuvânteze! îl îmbie pe Fluier, dar nu primi niciun răspuns.

Îl mai ispiti de câteva ori să-l lovească, promițându-i comorile ascunse, dar mezinul rămase neînduplecat. Ca să scape din ghearele morții, îi făcu fel de fel de făgăduieli, una mai ispititoare decât alta, dar flăcăul nu se lăsă amăgit de nimic. Și, când înțelese că a fost biruit, ghulul căzu polog, pierzându-și simțirile, și curând după aceea i se stinse orice urmă de viață.

Fluier ieși într-un suflet și-și strigă frații, mândru de izbândă. Apoi se întoarseră tustrei în casă la nevasta ghulului, care-i îmbrățișă pe rând, bucurându-se că au scăpat cu viață și că au mântuit-o și pe ea din ghearele blestematului. Abia atunci le lămuri femeia că, pe vremea când fusese fată tânără, în casa unor oameni cu stare, ghulul o răpise și-o ținuse închisă în casa lui, departe de lume.

— O să fim de-acum încolo ca și copiii tăi și-o să-ți arătăm toată ascultarea… îi făgădui Fluier.

Femeia le mulțumi pentru gândul lor cel bun, îndemnându-i s-o ajute:

— Hai să căutăm comorile pe care ți le-a făgăduit ghulul

în ultimele clipe ale vieții!…

Și se puseră ei să răscolească și prin casă, și pe-afară și le descoperiră una după alta. Luară atât cât putea duce fiecare și se îndreptară spre un sat, împreună cu femeia, căreia îi spuneau cu toții „mamă”, iar ea nu le zicea altfel decât „feții mei”. Ajunseră în satul cu pricina, cumpărară o casă mare, cu mulțime de odăi și acareturi, și se apucară flăcăii noștri de negoț, cumpărând și vânzând cu mare câștig. Și-ajunseră cu vremea să-i cunoască pe cei mai de vază neguțători și pe cei mai înalți dregători…

De la un timp însă, începură să se gândească și la sărăcia părinților lor și mai cu seamă la măicuța lor, care știau ei bine că le duce dorul. Porniră să se intereseze de ei peste tot pe unde treceau, dar fără folos.

Trecură câțiva ani buni, dar nu izbutiră să dea de niciun fir care să-i conducă spre satul lor. Negoțul devenea din zi în zi mai înfloritor, iar nevasta ghulului chivernisea casa și le purta de grijă ca o mamă bună. Și iată că într-un răstimp frații mai mari se treziră că Fluier le zice:

— Mă bate gândul să plec spre alte ținuturi mult mai îndepărtate, să-mi încerc norocul… S-ar putea să nu mă mai întorc niciodată aici, la voi… Nimeni nu-și știe soarta dinainte!

Frații nici nu voiau s-audă și încercară în fel și chip să-i abată gândul, dar el stărui cu îndârjire:

— Sunt acum bărbat în toată puterea cuvântului și mi-am chibzuit bine hotărârea… N-aveți niciun drept să mă împiedicați…

Frații nu mai avură ce să spună și se împăcară cu gândul plecării lui. Se făcură multe pregătiri și-i dădură tot ce i-ar fi fost de trebuință pentru o călătorie lungă și pentru învingerea piedicilor ce i s-ar fi putut ivi în cale.

Și se așternu Fluier la drum și colindă din sat în sat și din târg în târg, întrebând în dreapta și-n stânga de bătrânii lui. Într-un târziu ajunse pe ulițele unui târgușor, ce-i aminteau nedeslușit de cele din satul lui. Porni să

cutreiere în sus și-n jos. Amintirile îi năpădeau gândul, redeșteptându-i icoane și chipuri de mult stinse. Și-n vreme ce rătăcea pe una din ulicioarele astea, privirea-i fu atrasă de-o căsuță mică și dărăpănată și, ca prin minune, simți că i se ridică o pânză de pe ochi și recunoscu numaidecât sălașul în care văzuse el lumina zilei. Parcă nici ulița nu-i mai era așa de străină ca-n prima clipă. Se opri în fața căsuței și inima-i dădu ghes să intre. Și, de ce se apropia, devenea tot mai sigur că trebuie să fie casa bătrânilor lui. Dar parcă tot mai avea o umbră de îndoială.

— De ce n-aș trece pragul colibei, să văd cu ochii mei? se întrebă el cu glas tare.

Apoi deschise portița cu care se juca vântul și strigă în gura mare:

— Hei, oameni buni!

— Așteaptă numai o clipă, că deschid numaidecât! îi răspunse un glas slab dinăuntru.

Ușa se deschise de perete și în prag se ivi chipul mamei. O bătrână numai piele și os față în față cu un flăcău zdravăn ce arunca priviri scrutătoare. Bătrâna nu-l recunoscu.

— Bună dimineața! o salută tânărul.

— Bună să-ți fie inima, măicuță! îi răspunse bătrâna. Allah să te lumineze!

— Spune-mi, măicuță, cine-i stăpânul acestei case? Nu-i cutare, fiul lui cutare? prinse el a o iscodi.

— Ba da, el este! se auzi glasul ei stins.

— Și dumneata cine ești?

— Sunt nevasta lui, tinere… Cine-aș putea să fiu?

— Și unde-i acum stăpânul casei?

— Iaca, doarme dus, acolo, în fundul odăii…

Nu știa nici ea cum de i s-a luminat gândul, dar după vorbele astea a înțeles că voinicul care-o descoase atâta este feciorul ei. Se îmbrățișară fără să-și poată ține lacrimile și-apoi mama alergă să-l trezească pe bărbatul ei, care nu putea pricepe cum de s-a întâmplat minunea. Îl

îmbrățișă pe Fluier cu un nod în gât, ce nu-l lăsa să vorbească, căci îl străfulgeră de îndată amintirea celor trei copii pe care-i părăsise la voia întâmplării, lăsându-i pradă primejdiilor și singurătății. Dar Fluier îi șopti vorbe prietenești, ce-l îmbărbătară și-l făcură să treacă peste clipa cea mai grea.

— Eu și frații mei suntem sănătoși și-o ducem cum nu se poate mai bine, le lămuri Fluier, înainte ca ei să-l fi putut întreba ceva. Fericirea nu ne era știrbită decât de lipsa voastră. De-acum înainte o să avem parte cu toții de o viață tihnită.

— Cum ați izbutit să scăpați din valea aceea înspăimântătoare? întrebă mama într-o doară.

Fluier se apucă să le istorisească toată tărășenia cu ghulul și nevasta lui și unde nu se porniră bătrânii să se minuneze și să-l slăvească pe Allah pentru puterea și mila lui cea mare!

— Acum pregătiți-vă de drum, căci veți părăsi coliba asta care stă să cadă! îi îndemnă flăcăul. Ne ducem într-un oraș, mai depărtișor, unde ne așteaptă frații mei și-o să trăim laolaltă în belșug și fericire…

Părinții se bucurară mult să scape de nevoi și să-și vadă copiii. Își strânseră bruma de lucrușoare ce-aveau și se urcară pe cămilele aduse de Fluier. Porniră agale, oprindu-se din loc în loc, cu gândul doar la revederea celor doi băieți.

Și, după zile și nopți de mers, caravana poposi în orașul unde locuiau flăcăii și iată că bătrânii își văzură visul cu ochii, îmbrățișându-și tustrei copiii, după care tânjiseră și plânseseră cu lacrimi amare de dor și regrete. Și să nu mă întrebați de râurile de lacrimi ce-au curs de bucurie când s-au văzut cu toții laolaltă. Și-au mai trăit încă mulți ani împreună cu copiii și cu mama lor adoptivă și după durerile și încercările de până atunci au avut parte de-o viață tihnită, de belșug și bucurii, depănându-și amintirile despre anii cât au stat departe unii de alții.

OMUL CARE I-A BIRUIT PE CEI ȘAPTE URIAȘI

A fost odată ca niciodată. Odinioară, la început de vremi, își găsiseră sălaș într-o peșteră mare, la marginea unui sat, șapte uriași, care, curând după ce-au poposit acolo, au ajuns să bage spaima printre săteni și printre beduinii de prin partea locului. N-au trecut decât câteva zile de la statornicirea lor în locul acela și-au și atacat, unul după altul, mai mulți păstori, mistuindu-i cu cirezi cu tot. Pe urmă au început să aţină calea caravanelor și drumeților singuratici pe cărările deșertului și asta a sporit și mai tare îngrijorarea oamenilor. Câțiva săteni mai inimoși au încercat să întocmească un plan pentru a le zădărnici uneltirile, dar mare lucru n-au izbutit să facă. Ba au avut parte de niște zile și mai zbuciumate; se temeau să mai iasă până și pe ulițele satului, iar unii dintre ei nu mai deschideau ferestrele și ușile nici ziua, nici noaptea. De ce trecea vremea, devenea însă și mai limpede că, rămânând încremeniți în colibe, se osândesc de bunăvoie la pieire, mai devreme sau mai târziu. Printre locuitorii satului se afla și un om mai sărac, pe care nu-l ducea mintea la multe și care ajunsese și mai necăjit din pricina arătărilor, căci nu prea mai avea cum s-o scoată la capăt. Și-atât de amărât era Khosru - căci așa îl chema pe omul nostru cu pricina -, încât și-a zis că nu mai are încotro și trebuie să se ia de piept cu uriașii. De-acum îi era totuna dacă avea să se prăpădească sau nu, căci zilele-i erau tare negre. A mai chemat el și alți bărbați din sat să se prindă la cot cu

el, dar, când au auzit despre ce-i vorba, i-au râs în nas și nimeni nu s-a arătat gata să-i sară în ajutor. Într-o dimineață, când începeau să mijească zorile, a luat un ou - singurul pe care-l avea în casă - și-o lipie, le-a pus în buzunar și-a ieșit din colibă, fără să-i pese de împotrivirea și bocetele nevestei.

— Fie ce-o fi, zise el, eu mă duc să înfrunt arătările, căci de-acum nu mai contează dacă o să-mi facă ei de petrecanie sau o să mă sting cu zile, ascuns aici, în colibă… O viață are omul… Și vorba ceea, lașul moare de-o mie de ori, pe când viteazul moare o singură dată…

Și, după ce-a aruncat vorbele astea peste umăr, lăsând în urmă-i femeia încremenită, căci nu știa nici ea de unde adunase omul ei atâta curaj, a pornit să înoate prin apele străvezii ale dimineții, care începuseră să curgă dinspre răsărit. Și-a străbătut el cu pas spornic văile, cărările înguste dintre stânci și desișurile ghimpoase, până ce s-a trezit lângă peștera unde sălășluiau uriașii. Și tot drumul n-a făcut decât să-și bată capul, străduindu-se să rânduiască un plan cu care să le vină de hac, mai ales că, așa, sărăcuț cu duhul cum îl credea lumea, tot nu punea prea mare preț pe mintea acelor arătări.

Și-n vreme ce mergea el așa dus pe gânduri, iată că se trezește cu matahalele la doar câțiva pași în fața lui. Soarele se ridicase de-acum binișor pe cer. Cum ajunse lângă namile, se opri în loc și porni să le măsoare cu priviri înciudate și vrăjmașe. Băgă de seamă că-l zăriseră și ele și-l măsurau cu dispreț, în timp ce sfărâmau de zor niște pietroaie în pumni, preschimbându-le în grăunțe de pulbere. Khosru înțelese că nu mai e cu putință să dea înapoi și să încerce s-o tulească, așa că rămase neclintit, înfruntându-i mai departe cu priviri semețe, din care scăpărau scântei. Uriașii îl cercetau și ei pe sub sprâncenele încruntate și deodată izbucniră cu toții în hohote năstrușnice de râs.

— Ia uitați-vă la omulețul ăsta neghiob! îi îndemnă unul

dintre ei. Fără îndoială că și-a pierdut mințile!... Ia să-l înfulec eu!...

— Ba lasă-mi-l mie! se repezi altul.

— Ba să fie al celui care ajunge primul la el! zise un al treilea.

— Știți că eu sunt mai mare decât voi toți! le tăie una dintre namile avântul. Ascultați-mi sfatul... Hai să-l împărțim!... Trupul e al meu... capul e al tău... mâinile sunt ale tale... picioarele ale tale...

— Ba să fie al celui mai puternic, se amestecă altul în vorbă. Al celui mai puternic!... Forța domnește în toate!... Eu zic să fie al celui care preface în pulbere cât mai multe pietre...

Și, după ce spuse asta, se și puse pe treabă.

Și unde nu începură să se întreacă în sfărâmarea pietrelor, așa încât doar în câteva clipe se și adunară dinaintea lor niște mormane de nisip mărunt, de ziceai că fusese trecut printr-un ciur des.

— Eu am sfărâmat cea mai multă piatră...

— Ba eu...

— Toți la un loc n-ați sfărâmat cât mine...

— Da' de unde! Eu v-am întrecut pe toți!

În timp ce privea holbat la gâlceava lor, Khosru își storcea mintea, încercând să născocească un tertip care să-l scoată din buclucul în care se băgase singur. Și unde nu slobozește și el un strașnic hohot de râs, acoperind glasurile huidumelor din fața lui, care înlemniră deodată. Se uitară la el cu priviri bănuitoare, căci tot nu le venea să creadă c-ar fi în stare să râdă cu atâta poftă.

— Ha, ha, ha! continuă Khosru să râdă mai departe, ca și când i-ar fi scăpărat prin minte gândul izbăvitor. Știți că-mi place?! Mă învoiesc și eu la ce-ați zis voi!... Cel care se dovedește mai puternic să-l înghită pe cel mai slab... Voi vă făliți că sfărâmați piatra și-o preschimbați în grăunți de nisip?... Ei bine, aflați că eu sunt în stare s-o storc până ce curge apă din ea... Se simte vreunul dintre voi în stare să

facă așa ceva?

Cum niciuna dintre namile nu-i răspunse, se aplecă și luă o piatră de jos, apoi continuă:

— Vedeți piatra asta? Uitați-vă bine la ea!… E piatră, nu-i așa?

— Daaa, piatră este!… mormăiră toți într-un glas.

— Ei bine, eu am s-o storc până când o să iasă apă din ea… îi amenință el din nou.

Apucă piatra într-o mână, iar cu cealaltă făcu ce făcu și scoase oul din buzunar fără să bage nimeni de seamă. Apoi se puse să strângă piatra zdravăn cu amândouă mâinile. Uriașii zăriră numaidecât prelingându-se niște picături printre degetele lui Khosru și, închipuindu-și că trebuie să fie apă, o băgară pe mânecă. Rămaseră înmărmuriți și niciunul nu mai cuteză să scoată o vorbă.

— E drept că n-am mai văzut așa ceva până acum! zise după un timp cel mai mare dintre uriași. Ne-ai dovedit că ești mai puternic decât toți uriașii din lume… Cum noi suntem șapte frați, avem cinstea să ne prindem cu tine și să te luăm lângă noi ca al optulea… Așa că te poftim să vii în peșteră și să împărți viața cu noi, ca un frate bun ce ne ești…

Khosru se învoi și la asta, căci n-avea altfel cum face, și-o luă frumușel înaintea lor pe drumul spre peșteră. După ce șezu câteva zile împreună cu ei, își dădu seama că viața lor curge acolo după o anumită tocmeală, chiar dacă ei se arătau destul de scumpi la vorbă. În fiecare zi aducea altcineva apă și lemne pentru foc. Deocamdată nu-l puseră ei la nicio treabă, dar aștepta cu inima cât un purice să-i vină și lui rândul. Și, după ce trecu o săptămână în cap, iată că în cea de-a opta zi îl mânară să le aducă apă. Văzuse el că o cărau cu un burduf mare cât un bivol, de la un izvor din apropiere. Uriașii îl purtaseră pe umăr ca pe-o jucărie, dar cum avea el să se descurce?! Când îi făcură semn să ia burduful, nu se împotrivi și nu scoase o vorbă, ci-l luă și porni cu el spre pârâu. Știa prea bine că nu va fi

în stare să ridice nici a zecea parte din burduful plin, dar, odată ajuns lângă izvor, ce se socoti el? Turnă ceva mai puțin de-o găleată de apă în burduf și pe urmă începu să-l umfle cu gura, până ce arăta ca și cum ar fi fost plin. Îl astupă bine, îl udă puțin pe dinafară, îl aburcă la spinare și-o luă înapoi spre peșteră cu pași hotărâți, de parcă ar fi cărat niște paie. Intră, se opri dinaintea matahalelor și începu să se căineze:

— Știți care-i nenorocirea, fraților? După un drum ca ăsta mi se face oleacă sete…

Și nu termină bine vorba, că-și apropie burduful de gură și dădu drumul aerului să se scurgă încet afară, iar la urmă de tot sorbi pe nerăsuflate și apa care era în burduf, lăsând să i se prelingă câteva șuvițe pe barbă și pe piept. Și, când termină tot ce era în el, aruncă burduful cât colo.

Treaba asta se petrecu sub privirile încremenite ale uriașilor, care începură a se teme de el. Dacă într-o bună zi o să-l biruie foamea, ce ne facem? se întrebară în sinea lor. Pe unde scoatem cămașa? Ne pomenim cu el că se năpustește asupra noastră și ne înfulecă pe toți… Khosru, care le citi gândurile pe chipuri, se înseninâ numaidecât, dar se prefăcu a nu pricepe ce se petrece cu ei.

— Acum ați văzut cu ochii voștri… se tângui mai departe. Eu n-am nicio vină… Sunt gata să mă întorc și să umplu iar burduful, dar fiți siguri că la fel o să se întâmple și a doua, și a noua oară… Așa că mi-e teamă să nu vă topiți de sete tot așteptându-mă!

— Stai liniștit, frate, că n-o să-ți mai cerem niciodată să ne aduci apă… îi luă vorba din gură cel mai mare dintre uriași. Te-am scutit de treaba asta…

Și astfel Khosru scăpă de corvoada apei, iar arătările ajunseră să se teamă și mai tare de el. Numai că-l aștepta o altă treabă: lemnele ce trebuiau aduse pentru foc. Lucrul ăsta îl făceau uriașii tot cu rândul. Fiecare namilă căra cam câțiva stânjeni odată. Strângea lemnele bine cu mai multe funii, le aburca la spinare și sosea cu ele una-două la

peșteră. Și iată că veni și rândul lui Khosru. Ce-și zice el atunci? Alt bucluc pe capul meu, dar trebuie s-o dezleg și pe-asta! Altfel, eu n-o să fiu în stare să duc nici a suta parte din ce cară unul dintre ei... După îndelungată chibzuință, iată că-i veni și gândul izbăvitor:

— Știți ce, adunați toate funiile pe care le găsiți pe aici, prin cotloanele peșterii!...

În sinea lor se întrebau toți la ce i-ar putea folosi atâtea funii, dar nu-l descusură, de teamă, ci dădură ascultare poruncii și se apucară să adune degrabă toate funiile, care, legate cap la cap, ar fi acoperit cale de-o poștă. După asta orândui ca un uriaș să le ia și să-l însoțească spre pădure. Când ajunseră la marginea ei, Khosru se apucă să înnoade funiile una de alta și la urmă de tot legă un capăt de un copac, iar cu celălalt în mână, ajutat de uriaș, porni să ocolească pădurea de jur împrejur, până când ajunse la copacul de unde pornise.

— Spune-mi, frate, te juruiesc pe domnul tău, ce-ai de gând să faci? îl iscodi uriașul în cele din urmă, tare îngrijorat, când i se păru că omul se întrece cu gluma.

— Păi, îmi trece prin minte să smulg pădurea din rădăcini, dintr-o singură smucitură, ca să vă izbăvesc de truda asta de fiecare zi, îi răspunse Khosru liniștit. O să smulg toți copacii deodată... Până la ultimul! N-o să mai las niciunul... Nici de sămânță!...

Când auzi despre ce-i vorba, namila nici nu-l lăsă să-și termine gândul și căzu în genunchi, rugându-l printre lacrimi și sughițuri să nu facă una ca asta, fiindcă ei au nevoie de pădure: vara se adăpostesc la umbra ei de arșița soarelui, tot acolo vânează animale și păsări și, peste una și alta, priveliștea ei le mai încântă și ochii... După îndelungi stăruințe, Khosru se lăsă înduplecat și se învoi îmbufnat să lase baltă planul lui și să se întoarcă la peșteră cu mâna goală, căci uriașul se juruia în genunchi în fața lui:

— O să car eu lemne în locul tău, ori de câte ori va fi

nevoie… Atâtea lemne câte ne trebuie…

Seara, huiduma care-l însoțise și adusese lemne în locul lui se apucă să le povestească și fraților pățania din pădure. Când auziră, li se făcu părul măciucă în vârful capului, de spaimă.

În noaptea aceea uriașilor nu li s-a mai lipit somnul de gene. S-au frământat până în zori, încercând să pătrundă tâlcul ascuns al întâmplărilor și să găsească o cale care să-i scape de omulețul acela stânjenitor și primejdios. Se sfătuiră ce se sfătuiră și în cele din urmă găsiră cu cale să-i dea un sac mare, bucșit cu aur, să-și ia rămas-bun de la el și să se mute undeva cât mai departe de meleagurile acelea. Când se lumină de ziuă, îl chemară la ei și cel mai mare dintre frați îl luă mai pe departe și încercă să-l ademenească cu vorbe dulci:

— Știi ce, frate?… Noi nu rămânem multă vreme într-un loc și n-am vrea să te silim să suporți truda peregrinărilor noastre… Așa că ne-am gândit c-ar fi mai bine pentru tine dacă ți-am da jumătate din aurul pe care-l avem noi și te-am ajuta să te întorci la neamul tău… O să-ți care sacul mezinul nostru… Te va însoți el până în locul unde vrei s-ajungi…

Și, fără să mai aștepte răspunsul omulețului, de teamă că i-ar putea trece prin minte cine știe ce gând năstrușnic, legară degrabă sacul în spatele celui mai tânăr dintre uriași, iar Khosru se cățără pe-o stâncă destul de năltișoară și dintr-un salt fu în spinarea lui, deasupra sacului cu aur. Pe urmă își luă rămas-bun de la celelalte matahale și le făcu semne prietenoase cu mâna, zicându-și în gând că n-o să aibă liniște până ce nu le-o veni de hac la toți.

Mezinul porni apoi cu călcâiele sfârâind pe drumul arătat de omulețul din spinarea lui. Când Khosru îl opri în fața colibei lui din sat, nevasta îi ieși în întâmpinare și lacrimile de bucurie i se zbiciră pe obraz. Era o vreme tare închisă și rece și femeia alergă să aducă niște vreascuri, cu

gând să aţâţe focul, ca să se dezmorţească bărbatul şi namila care-l purtase în cârcă. Văzând că nevastă-sa nu izbuteşte să aprindă vreascurile, Khosru se apucă să sufle în jar, dar nu făcu nici el mare brânză. Băgând de seamă că ei nu dovedesc, uriaşul se lăsă în genunchi, închise ochii şi suflă cu putere, risipind vreascurile în toate părţile, iar pe Khosru şi pe nevasta lui îi ridică până la tavan. Când deschise ochii, nu mai găsi nici vreascurile, nici pe cei doi omuleţi. Îşi plimbă privirile prin toate cotloanele odăii şi în cele din urmă îi descoperi agăţaţi de bârnele din tavan.

— Ce faci acolo, frate? întrebă matahala, nepricepând ce se întâmplase.

— Iaca, dibui împreună cu nevastă-mea după o sabie pe care ştiu c-a ascuns-o bunicul aici, sub o grindă… îi răspunse Khosru mânios din cale-afară.

— Dar ce vrei să faci cu sabia? îl descusu matahala nedumerit.

— Păi, ce altceva aş putea să fac decât să tai capetele uriaşilor care-au răpit liniştea bieţilor oameni?…

Când auzi vorbele astea, mezinul uriaşilor sări în picioare, se luă cu mâinile de cap, chinuindu-se să iasă pe uşa prea scundă a casei, şi-o luă din loc, zburând mai abitir ca vântul, cu o haită de câini pe urmele lui. În vremea asta Khosru se lăsă uşurel jos împreună cu nevasta lui şi începură să numere veseli puzderia de galbeni din sac.

FATA PESCARULUI

A fost odată ca niciodată. Odinioară, demult, trăia într-un orășel de lângă malul mării un biet pescar împreună cu nevasta și copila lor, singura odraslă de care avuseseră parte. Înainte de faptul zilei el își lua plasa pe umăr, se oprea cu ea la malul mării și-o arunca în apă, nădăjduind să prindă câțiva pești pe care să-i vândă la piață, iar cu banii luați pe ei să cumpere o pâine și câteva ridichi, cât să-și amăgească foamea și s-o scoată la capăt de azi pe mâine.

Într-o zi, fata, ajunsă de-acum la vârsta măritișului, ceru îngăduința să-l însoțească pe tatăl ei la malul mării. Dar mult se întristă copila, căci părintele ei nu se învoi, dimpotrivă, se făcu foc și pară, nu vru s-audă de-așa ceva. Însă fata își dorea atât de mult să vadă marea, încât se furișă pe urmele lui și, după ce pescarul aruncă plasa, se trezi cu ea lângă el. Când o văzu, pescarul se mânie cumplit și jură pe loc divorț[47] de mama ei. Apoi o lăsă acolo de izbeliște și, cuprins de mânie oarbă, porni valvârtej pe drumul spre oraș, tunând și fulgerând, jurându-și să nu le mai vadă niciodată, nici pe fată, nici pe nevastă.

Fata regretă amarnic neascultarea ei, bocind ceasuri

[47] Conform tradiției și dreptului matrimonial islamic, doar soțul avea voie să ceară desfacerea căsătoriei, fără să fie nevoie de precizarea motivelor atitudinii sale. Simpla rostire a cuvântului *talaq* („divorț”) de trei ori într-un anumit interval de timp era suficientă pentru repudierea soției. Coranul și Tradiția despre Profet conțin precizări detaliate în legătură cu divorțul și consecințele decurgând din el pentru cei doi soți. În perioada modernă, obiceiul repudierii soției a fost abolit în majoritatea țărilor musulmane.

întregi singură și părăsită, neîndrăznind să se mai întoarcă acasă. Într-un târziu, neștiind ce să facă și încotro s-o mai apuce, luă năvodul și-l aruncă în apă, ispitind norocul. Așteptă o vreme cu capul vuind de gânduri negre. Ce se vor face ele singure, două femei fără niciun sprijin? Și de ce oare să fie părintele ei atât de nedrept? Și de ce sunt toate lucrurile atât de schimbătoare pe lumea asta? Pe urmă își aduse aminte de năvod și trase de el cu inima ticăind de speranță și curiozitate, căci era pentru prima oară în viață când îl arunca în apa mării. Se opinti încă o dată cu toate puterile și, când năvodul ieși la suprafața apei, ce-i fu dat să vadă? Un pește mare se zbătea, aruncând săgeți de lumină de pe solzii ce sclipeau în soare. Îl luă și plecă degrabă spre casă. Dar nici nu deschise bine poarta și află numai jale și deznădejde. Pe drum, pescarul se prăpădise, părăsind această lume și lăsându-le singure cu adevărat. În vreme ce femeile care boceau se adunară în casă, fata se apucă să curețe peștele cel mare. Cum îl spintecă, dădu peste un inel strălucitor. Nici n-apucă să-l atingă bine cu mâna și să vezi și să nu crezi!… Cât ai clipi, se ivi dinaintea ei o ditamai buduhoală de ifrit, care-i grăi pe loc:

— Robul tău îți stă la picioare!… N-ai decât a spune ce poftești și toate ți se vor plini fără zăbavă!…

Când își mai reveni nițeluș, fata îi ceru ca, în locul colibei sărăcăcioase în care locuiau, să dureze un palat strălucit și să-i aducă atâta bănet cât să nu mai știe ce sunt nevoile, până la sfârșitul zilelor ei.

Și, cât ai bate din palme, se ivi ca din pământ un palat cum doar în vis ai putea să vezi, plin de tot felul de lucruri rare și cu haznalele doldora de galbeni și giuvaiericale.

Chiar a doua zi, meșteri tocmiți ridicară o piatră frumoasă deasupra mormântului tatălui ei, pe care ea avea grijă să pună în fiecare dimineață zece galbeni pentru sărmanii și nevoiașii ce se abăteau prin partea locului.

Trecu ce trecu și într-un răstimp se întâmplă să se

oprească la mormântul pescarului, căruia i se dusese vestea în lume, niște jabaliți[48], dintre aceia care cutreieră satele și orașele în cursul verii cu niște maimuțe ce știu să joace și să facă fel de fel de giumbușlucuri și ghidușii, spre hazul oamenilor, și care primesc în schimbul acestor minuni ce-i lasă inima pe privitori să le arunce.

După un popas de câteva zile în orășelul cu pricina, jabaliții își văzură de drum, așa cum era viața lor hoinară, și ajunseră lângă palatul emirului din cetatea vecină, care porunci să li se arunce din partea lui câțiva bănuți. Doar că jabaliții râseră cu poftă și priviră cu dispreț la bănuții emirului, amintindu-și de dărnicia și generozitatea cu care-i omenise fata pescarului. Stăpânul, care privea la ei de pe terasa palatului nu știa ce să mai creadă. Niște saltimbanci rătăcitori să-și bată joc de banii emirului? Oare ce să fie asta? Trimise degrabă un slujitor să-l cheme pe starostele lor și-i ceru să-i lămurească pricina. Acesta-i istorisi totul, aducându-și cu bucurie aminte de galbenii și darurile primite în fiecare zi de la fata pescarului, de binefacerile pentru săracii ce treceau pe la mormântul tatălui ei, pentru care ceru îndurarea și iertarea lui Allah de mai multe ori.

Când auzi una ca asta, emirul simți că arde de nerăbdare să vadă cu ochii lui minunile și mai ales să audă povestea din gura fetei de pescar. Îl chemă numaidecât la el pe vizir și porniră spre orașul vecin, oprindu-se numai la poarta palatului, care, trebui să recunoască, i-ar fi făcut cinste oricărui sultan. I se înfățișară fetei de pescar și-i cerură să le spună povestea ei de-a fir a păr. Fata îi primi cu toată cinstea cuvenită, le ascultă dorința și se învoi să le spună povestea ei, cerându-le în schimb să-i dezlege taina muezinului dintr-un sat anume, despre care se spunea că, de fiecare dată când urcă în minaret pentru a chema

[48] Locuitori din zona Jabaliya, din apropierea orașului palestinian Nablus, care dresează maimuțe și umblă apoi cu ele prin sate și orașe, câștigându-și existența cu ceea ce primesc de la lume.

credincioșii la rugăciune[49], rămâne acolo, sus, și plânge vreme de un ceas, de zici că i se rupe inima, nu alta.

Emirul nici n-așteptă să-l roage fata de două ori și, curios din cale-afară, apucă numaidecât drumul spre satul acela, grăbindu-l pe vizir cât putu, până ce se opriră la ușa moscheii cu pricina. Îi cerură muezinului să le spună povestea lui și acesta se învoi, dar numai după ce-i vor tălmăci și lui istoria tâmplarului din orașul vecin, despre care se spunea că un ceas lucrează, un ceas plânge și un ceas râde.

Nerăbdarea emirului îl ardea ca jarul, așa că se așternu din nou la drum împreună cu vizirul lui și nu se opri decât la casa tâmplarului. Când îi ceru să le spună povestea vieții lui ciudate, acesta se învoi, dar numai cu condiția să-i dezvăluie și lui taina unui orb urgisit de soartă care poartă pe umăr un sac plin de galbeni și umblă pe ulițe însoțit de un copil, cerându-i fiecărui trecător ce-i iese în cale să-i dea o palmă zdravănă în schimbul unui ban de aur.

Fără să pregete, emirul porni mai departe să-l găsească pe orb și să afle povestea lui. Nu-i fu greu să dea de el, doar că, atunci când îl întrebă de pricina purtării lui, acesta șovăi să-i spună povestea, dar se învoi să le depene întâmplările ce-l aduseseră în starea în care era, dacă și ei o să-l ajute să afle pricina purtării la fel de ciudate a unui tânăr cavaler dintr-o cetate vecină, despre care aflase și târgul și țara. Lumea vorbea că acest cavaler s-ar întâlni în fiecare zi cu o mulțime de tineri și că de fiecare dată topește în flăcări o nestemată sub privirile lor.

Emirul porni într-un suflet cu vizirul grăbind pe urmele lui și, când ajunse în orașul vecin, găsi patruzeci de flăcăi - toți unul și unul - adunați în piața cetății, privind înlemniți

[49] Muezinul cheamă la serviciul divin și la cele cinci rugăciuni zilnice, în moscheile mai mari din minaret, iar în cele mici din ușa de pe o latură a clădirii, îndreptându-se mai întâi către Mekka, iar apoi către celelalte puncte cardinale. Practica chemării la rugăciune a fost introdusă din ordinul profetului Muhammad.

la cavalerul care tocmai arunca în vâlvătăile focului o nestemată. Îi cerură amândoi într-un glas să le spună povestea lui, ce li se părea a fi la fel de ciudată ca toate celelalte de care auziseră până atunci. Cavalerul se cam codi la început, dar, aflând cine erau cei doi curioși, mai de voie, mai de nevoie, începu să i se dezlege limba.

— Prea bine! începu el. Aflați, Domniile Voastre, că tatăl meu a fost un neguțător vestit, poate cel mai bogat din orașul ăsta. Și-a încercat el să mă învețe și pe mine meșteșugul negoțului, ca să-l moștenesc, dar eu m-am ținut doar de petreceri în tovărășia tinerilor pe care i-ați văzut. Sfaturile părintelui meu nu mi-au folosit la nimic și-am avut parte numai de necazuri din pricina prieteniei cu acești oameni de nimic. Oricum, soarta nu mă vitregise deloc în privința averii, dar ei m-au îndemnat doar la trândăveală și la risipă. Tata a părăsit însă lumea asta pe când se afla în una dintre călătoriile lui și, cum m-am dovedit destul de slab din fire și mână spartă, la puțină vreme după ce s-a săvârșit el, m-am trezit sărac lipit și singur-singurel, căci cei cu care cheltuisem fără socoteală au fugit care încotro. De-abia de mai izbuteam să-mi înnod zilele. Ce mai, am simțit că viața a devenit de nesuportat și, cuprins de disperare, am vrut să-mi iau zilele. Am legat o funie de-o grindă a tavanului, unde atârna un cârlig parcă anume pus. Dar, la greutate, acesta s-a rupt și m-am pomenit înecat de un potop de galbeni și de nestemate, care se prăvăleau peste mine, luându-mi ochii. Tata ascunsese comoara asta acolo fără să-mi spună. Știa el, sărmanul, c-am s-ajung la sapă de lemn! Aceasta-i pricina, luminate emir, pentru care ard în fiecare zi câte o nestemată în văzul celor care-au fost pricina sărăciei mele, iar atunci când am fost la greu, au dat bir cu fugiții și niciunul dintre ei n-a sărit să-mi întindă o mână de ajutor.

Emirul și vizirul său luară aminte la povestea cavalerului care ardea în fiecare zi câte o nestemată și se întoarseră alergând să i-o spună orbului și să afle și ei pățaniile lui.

— Într-o zi, începu orbul să istorisească, mă trezesc că se oprește în pragul casei mele un șeih maghrebit[50] care-mi cere să-i jur credință și să-l însoțesc. Și ne-am învoit noi să împărțim pe din două aurul și comorile pe care-o să le descoperim. Mulțumită acestui maghrebit, mi s-au deschis porțile unei peșteri din afara orașului, în care-am găsit puzderie de comori. M-am strecurat eu și-am scos din ea cât am putut căra, dar șeihul mi-a cerut să mă mai întorc o dată înăuntru și să-i aduc un vas cu kuhl[51], care era agățat de peretele de piatră, alături de-o sabie și-un felinar. Cum am ieșit din peșteră, lăcomia mi-a furat mințile și-am vrut să-i fac șeihului de petrecanie, uitând de legământul nostru. Până la urmă m-am milostivit de el și l-am lăsat cu zile, în schimbul întregii comori pe care-o scosesem din peșteră, i-am cerut apoi să-mi dea cu kuhl pe pleoapa ochiului drept și numai ce-a făcut asta și mi-am și dat seama că sunt în stare să văd toate comorile din lume. Dar nu mi-a fost de-ajuns și, împins tot de lăcomie, i-am cerut să-mi dea cu kuhl și pe pleoapa ochiului stâng. Sărmanul șeih m-a prevenit c-o să rămân orb, dar nu l-am crezut și-așa am rămas fără vedere. Dă șeihul să se îndepărteze, dar eu îl prind zdravăn de pulpană și, când înțelege că nu-i de glumă cu mine, îmi plesnește o palmă zdravănă și mă pomenesc că mi-am recăpătat văzul. Dar lăcomia îmi luase mințile de-a binelea, căci l-am amenințat și l-am silit să-mi dea din nou cu pudra fermecată pe pleoape și-uite așa m-am trezit a doua oară fără văz. De data asta, până să mă dezmeticesc eu, șeihul își și luase tălpășița. Iar eu tot colind de-atunci lumea, așa cum vedeți, și îi cer fiecărui trecător să-mi dea o palmă în schimbul unui galben, în nădejdea că doar-doar mă voi întâlni din nou cu șeihul

[50] Călători din țările arabe nord-africane (*Maghreb*) care se pricepeau la vrăji și ar fi avut capacitatea de a descoperi comorile ascunse.

[51] Preparat cosmetic tradițional pe bază de sulfură de antimoniu sub formă de pudră fină, cu care femeile își colorează sprâncenele, genele și marginile pleoapelor.

maghrebit și palma primită de la el o să mă izbăvească de suferință și-o să-mi redea lumina ochilor.

După ce aflară și cugetară la povestea orbului purtat de mână de către un copil sărman, care le cerea trecătorilor să-l pălmuiască în schimbul unui galben, emirul și vizirul lui alergară într-un suflet la tâmplarul ce lucra, plângea și apoi râdea câte un ceas în fiecare zi. Îi spuseră ei istoria orbului și-atunci tâmplarul porni să le depene pățania lui:

— Traiul meu a curs tihnit până într-o zi când m-am trezit în atelier cu o femeie a cărei frumusețe nu-și află pereche în șapte țări. Și, fără prea multă vorbă, îmi cere să mă însor cu ea. Se vedea treaba că frumusețea ei mi-a tulburat mințile, căci m-am învoit să-mi fie soață legiuită, fără să stau nicio clipă pe gânduri și fără s-o întreb măcar cine este și de unde vine. Doar că seară de seară se petrecea cu mine un lucru tare ciudat. Cum puneam capul pe pernă, adormeam buștean și nu mă mai trezeam până a doua zi după ce răsărea soarele. Mi s-a părut mie că e ceva necurat la mijloc și m-am luat de gânduri, iar cam după vreo trei luni de la însurătoare m-am plâns unui prieten, spunându-i ce se întâmplă cu mine. El m-a sfătuit să nu mai pun pe limbă nimic din ce-mi pregătește ea de mâncare și de băut înainte de culcare. Și-așa am și făcut. Într-o seară, când m-a poftit la masă, m-am prefăcut doar că mănânc, dar n-am pus nimic în gură. Și la miezul nopții ce-mi văd ochii? Nevasta mea se ridică din pat, se subțiază și se lungește ca o nălucă, strecurându-se afară prin mica ferestruică de lângă tavan. Și nu trece mult, nici cât să-mi vin în fire, și mă trezesc cu ea înapoi, cărând în spate trupul unei fete care-și dăduse duhul cu o zi înainte. Îl pune jos și începe să înfulece din el, hulpavă. Mi s-a ridicat părul în vârful capului și nu s-a mai lipit somnul de mine. Mă însurasem cu o femeie frumoasă și trăiam lângă o ifrită. În zorii zilei, când am mai prins puțin curaj, i-am dat de înțeles că văzusem totul și, în clipa aceea, s-a subțiat din nou ca un fir de fum și dusă a fost. Iar eu de-atunci

lucrez un ceas, apoi vărs lacrimi amare când mi-aduc aminte de toate câte am îndurat, iar la sfârșit mă veselesc un ceas, de bucurie c-am scăpat de necazuri, căci putea să se sfârșească și mai rău.

După ce aflară povestea tâmplarului, emirul și vizirul lui se așternură la drum fără a mai zăbovi o clipă și nu se opriră decât la muezinul care urca în minaret zi de zi și, după ce se ruga fierbinte un ceas, plângea sfâșietor cu lacrimi fierbinți. Îi spuseră și lui ce auziseră din gura tâmplarului și-apoi îi cerură nerăbdători să le istorisească și el povestea lui.

— Într-o zi, începu muezinul cu glasul trist și ochii duși în zare, mă aflam sus, în minaret, și chemam lumea la rugăciunea de dimineață. Și, cum stăteam eu acolo, mă trezesc cu o pasăre uriașă deasupra capului meu. Era o pasăre minunată cu penele verzi ca marea, cum nu mai văzusem niciodată. Întind amândouă mâinile și dau s-o prind de picioare și s-o trag spre mine, dar pasărea se ridică numaidecât și zboară cu mine în tăriile cerului. Și-apoi zboară și zboară până ce ajunge pe o insulă minunată în mijlocul mării. Acolo se lasă ușor pe pământ și la chemarea ei se apropie de noi încă trei păsări la fel de frumoase. Și, până să mă dezmeticesc, mă trezesc cu ele lepădându-și penele strălucitoare și preschimbându-se în patru fecioare atât de frumoase, încât întreceau și razele de soare. Nu cred să fi creat Allah altele mai frumoase ca ele vreodată. M-am însurat cu cea care mă purtase din minaret și-am trăit ani buni și fericiți printre ele pe insula fermecată din mijlocul mării. Dar într-o vreme mă trezesc cu nevasta mea pregătindu-se de zor și-mi zice că trebuie să se ducă undeva, într-o călătorie, tare departe, dar mă lăsă în grija uneia dintre surorile ei. În lipsa ei m-am simțit tare părăsit și diavolul m-a dus în ispită, îndemnându-mă s-o înșel pe nevasta mea. Dar, în clipa în care am vrut să păcătuiesc, m-am trezit ca prin farmec în minaretul moscheii, de unde mă luase prima dată pasărea verde.

Pentru asta mă văd oamenii plângând sfâșietor… Plâng pentru tot ce-am pierdut… Și chem la rugăciune, înălțând rugi fierbinți înaintea celui ce le rânduiește pe toate, în nădejdea că pasărea verde s-ar putea ivi din nou în viața mea. De ani de zile fac treaba asta, dar degeaba… Minunea nu se mai întoarce…

Emirul și vizirul său alergară într-un suflet cu povestea muezinului, care se ruga și plângea câte un ceas în fiecare zi, la fata pescarului și i-o spuseră pe nerăsuflate, nerăbdători să afle în sfârșit întâmplările prin care trecuse ea.

— Eu sunt, luminate emir, fata unui biet pescar, care nu avea nimic altceva pe lumea asta în afară de-un năvod, începu fata a se destăinui și era pentru prima oară când își spunea povestea cuiva. În fapt de ziuă, părintele meu își arunca năvodul pe umăr și pornea spre malul mării, cu nădejdea în suflet c-o să-i surâdă norocul și-o să prindă câțiva peștișori, cât s-o scoatem la capăt de azi pe mâine. Într-o zi nu știu ce mi se năzare mie și-i cer tatei îngăduința să-l însoțesc și eu la malul mării, dar n-a fost de înduplecat. Și, fără să țin seama de împotrivirea lui, mă furișez în urmă-i. Tocmai când se pregătea să arunce năvodul în apă, se trezește cu mine lângă el. Și nu știu cum să vă spun cât de tare s-a mâniat pe mine că i-am nesocotit cuvântul, dar s-a jurat să ne părăsească pe mine și pe mama chiar în clipa aceea. Ce n-am făcut eu ca să-l îmbunez, dar toate strădaniile mele s-au dovedit zadarnice. M-am pomenit cu el că ia calea înapoi spre casă, fără să mai privească în urmă. Cred că s-a purtat atât de ciudat cu mine pentru că-și simțea sfârșitul aproape, căci pe drumul de întoarcere și-a dat și sufletul. Eu n-am aflat de nenorocirea asta decât spre seară, când m-am întors acasă tristă și amărâtă. Stând eu acolo, la malul mării, singură și îngrozită, am pornit să mă tângui și după o vreme mă hotărăsc să arunc năvodul în apă, să-mi încerc norocul. Aștept un timp și, când dau să-l ridic, mi se pare tare greu.

Trag din răsputeri și, când în sfârșit izbutesc să-l scot deasupra apei, ce credeți că-mi văd ochii? Un pește mare, cum nu mai văzusem altul până atunci. Mă duc cu el degrabă acasă și, când îl curăț, peste ce dau în măruntaiele lui? Un inel de aur, ce mi-a adus palatul în care trăiesc acum, împreună cu toată bogăția ce se vede în jurul meu. Primul lucru pe care l-am făcut în noua mea viață a fost să tocmesc niște meșteri vestiți, care-au durat o piatră frumoasă pe mormântul tatălui meu. Și de-atunci nu trece zi de la Allah să nu pun pe ea zece galbeni, să fie pentru săraci și nevoiași mângâiere și pentru sufletul pescarului mântuire. Așa s-a dus vestea despre dărnicia și generozitatea fetei de pescar și așa a ajuns la urechile Domniilor Voastre. Asta-i povestea mea, luminate emir, și eu sunt fiica acelui pescar, Allah să fie milostiv cu sufletul lui!

Fata încheie povestirea, înclinându-se adânc în fața emirului, care rămase multă vreme dus pe gânduri, cugetând la nestatornicia acestei lumi, la slăbiciunile și suferințele oamenilor. Apoi se ridică, se îndreptă spre fiica pescarului și-i mulțumi recunoscător, căci datorită ei aflase multe lucruri demne de știut pentru un emir.

CULEGĂTORUL DE VREASCURI ȘI PASĂREA MĂIASTRĂ

Odinioară, demult, într-un târgușor la marginea deșertului trăia un culegător de vreascuri care-și ținea zilele împreună cu familia lui din puținul ce-l câștiga pe surcelele adunate din deșert și vândute în suq. Și-n timp ce strângea uscăturile astea, întindea și niște lațuri, în care prindea din când în când câte o pasăre pe care-o ducea acasă, de cele mai multe ori vie.

Într-o zi se nimeri să se prindă în laț o pasăre destul de ciudată și tare jucăușă, dar, când încercă s-o închidă în colivie, se pomeni cu ea rugându-l cu glas omenesc s-o slobozească. Ascultă vorbele ei fără să-i vină a crede, dar o auzi din nou rugându-se și făgăduindu-i o răsplată pe măsura faptei lui. Se mai codi el ce se mai codi și în cele din urmă pasărea se jură să-l ajute să câștige mai mult decât i-ar trebui lui să ducă o viață tihnită.

— N-o să-ți pară rău dacă mă slobozești, căci vei avea parte de mare bogăție… îl ademeni pasărea cu glas mai rugător.

Mai stătu el ce mai stătu pe gânduri și până la urmă ce-și zise? Cu o biată pasăre ca asta oricum n-o să-mi astâmpăr foamea, așa că n-am nimic de pierdut dacă-i dau drumul. Ba mai știi? S-ar putea să fie o pasăre fermecată și-o să-mi vină cândva în ajutor sau o să mă răsplătească!… Oricum, se vede că nu-i o pasăre ca toate celelalte, de vreme ce vorbește cu glas omenesc! Așa că o așează în palmă și-o lăsă să-și ia zborul și să se ridice liberă în

văzduh. Pasărea fâlfâi din aripi zglobie, făcu două-trei rotocoale deasupra omului, ce rămăsese uluit și țintuit locului, și apoi coborî pe umărul lui și-i dădu trei pene, grăindu-i cu glas duios:

— Ține penele astea, om bun, și, dacă ai să fii vreodată la necaz, n-ai decât să aprinzi una dintre ele și eu voi fi într-o clipă lângă tine, ca să-ți sar în ajutor…

Apoi pasărea se înălță în văzduh și se lăsă purtată de adierea vântului.

A doua zi când ajunse în deșert și se aplecă să adune niște uscături, culegătorul dădu cu ochii de un ou mic la rădăcina unui tufiș. Se uită la el cu luare-aminte și strălucirea lui îl orbi. Îl luă și-l băgă în buzunar, dar rămase descumpănit, neștiind ce-ar fi mai nimerit să facă cu el. După o îndelungă chibzuință se hotărî să-l arate unui giuvaiergiu în suq. Așa încât, după ce vându sarcina de vreascuri, se apropie șovăielnic de un aurar și începu să-i dea târcoale nehotărât.

— Ce dorești, omule? De ce privești atât de stăruitor la dugheana mea și nu îndrăznești să intri? îl întrebă giuvaiergiul.

— Am un ou mai ciudat și-aș vrea să te uiți la el și să-mi spui despre ce-i vorba… îl îmbie culegătorul de vreascuri, întinzându-i oul.

Bijutierul îl luă în mână și-și dădu seama de la prima aruncătură de ochi că-i vorba de un mărgăritar rar, neobișnuit de mare și de prețios.

— Vrei să-l vinzi? îl întrebă, după ce-l cântări din ochi.

— Știu și eu ce să zic? răspunse omul în doi peri. Cam cât mi-ai da pe el?

— Păi, ți-aș da un drug de aur…

Culegătorul de vreascuri rămase uluit, dar nu zise nici „da”, nici „ba”.

— Îți dau doi drugi de aur… se grăbi giuvaiergiul, închipuindu-și că omul vrea mai mult și de-aceea nu se învoiește.

Atunci pricepu și culegătorul de vreascuri că negustorul din fața lui vrea cu orice chip să pună mâna pe oul lui prețios și mai întârzie cu răspunsul.

— Îți dau trei drugi de aur… mai zise negustorul, de teamă să nu scape așa un chilipir.

Dar omul tăcea mâlc, iar aurarul a tot continuat să ridice prețul, fără să audă nicio vorbă din gura celuilalt, până când a ajuns la zece drugi de aur. Abia atunci catadicsi și culegătorul de vreascuri să primească târgul cu jumătate gură. Giuvaiergiul se grăbi să-i dea punga și să-și ia oul năzdrăvan.

A doua zi, culegătorul de vreascuri porni din nou la treabă și, când ajunse în deșert, găsi în același loc un ou aidoma primului. Îl luă și se opri cu el la dugheana giuvaiergiului, unde îl vându, ca și pe celălalt, pe zece drugi de aur. Doar că negustorul intrase la gânduri, tot întrebându-se de unde ar putea omul acela sărman să facă rost de niște perle atât de mari. A treia zi, când se ivi din nou cu perla năzdrăvană, aurarul nu se mai putu stăpâni și începu să-l descoase de unde are ouăle. Culegătorului de vreascuri nu-i plăcu deloc curiozitatea giuvaiergiului și tăcu mâlc, căci n-avea de gând să dezvăluie nimănui taina. Atunci aurarul se îndârji și-și zise că trebuie să se răzbune cumva pe omul care îndrăznise să nu-l ia în seamă. Se gândi ce se gândi și se hotărî să folosească ocazia pentru a-i mai tăia puțin din îndrăzneală sărăntocului și pentru a-i intra sub piele sultanului. După ce cugetă bine la ce are de făcut, punând la cale vicleșugul, luă cele două perle și se înființă cu ele la palatul sultanului, oferindu-i-le în dar și cerându-i să-l aducă îndată pe culegătorul de vreascuri și să-i poruncească să aducă de unde-o știi pasărea măiastră care face asemenea ouă.

În acest răstimp viața culegătorului de vreascuri luase o altă întorsătură. Norocul îi surâsese și nu mai știa ce-i sărăcia. Nu numai că avea cele necesare traiului, ci ducea chiar o viață de belșug. Nu trecea zi însă fără să se ducă în

deșert să-și ia oul năzdrăvan. Dar într-o dimineață, cum stătea el cufundat în gânduri lângă tufișul unde găsea ouăle fermecate, se trezește înconjurat de oștenii sultanului, care-i luaseră urma.

— Măria Sa sultanul a dat poruncă să te înfățișezi numaidecât la palat! zice unul din ei.

— Măria Sa sultanul? Ce să vrea Măria Sa sultanul de la un biet culegător de vreascuri, care rătăcește toată ziua prin pustiu după surcele uscate? se căina el.

— Noi nu știm care-i pricina… i-o reteză altul. Avem poruncă să te luăm și să te ducem la Măria Sa numaidecât.

Porni însoțit de oșteni, frământându-se tot drumul și întrebându-se pentru ce-ar putea să-l cheme sultanul la palat. Când intră însă și-l văzu pe giuvaiergiu alături de tronul sultanului cu cele două ouă năzdrăvane pe care i le vânduse el, strălucind pe o tipsie de aur, se mai dumiri întru câtva despre ce trebuie să fie vorba.

— Te-am chemat să te înfățișezi dinaintea mea ca să-mi spui și mie de unde ai ouăle astea strălucitoare, îl luă sultanul din scurt.

— Măria Ta, am obiceiul să ies în fiecare zi la adunat vreascuri într-o vale din pustiu, destul de departe de aici, grăi el liniștit, fără a se fâstâci, ca orice om care spune adevărul. Într-o dimineață dau la rădăcina unui tufiș peste un ou care îmi ia ochii cu strălucirea lui… Îl iau și mă opresc cu el direct la giuvaiergiul de lângă Măria Voastră, cu gândul să primesc ceva pe el…

— Măria Sa sultanul vrea pasărea care face ouăle astea… se amestecă aurarul în vorbă.

— Pasărea? De unde să aduc eu pasărea? bolborosi sărmanul om, simțindu-se neputincios.

— De unde, de neunde, te privește! Trebuie să vii cu ea degrabă la Măria Sa! se repezi giuvaiergiul, râzând fățarnic. Îmi spune mie inima că cine aduce ouăle astea poate aduce și pasărea care le face… De unde nu, îi vai și-amar de tine! Capul îți va sta unde-ți stau picioarele!…

Culegătorul de vreascuri ieși îngândurat și făcu cale întoarsă la locul unde găsea ouăle năzdrăvane în fiecare dimineață. Se așeză în țărână cu fruntea cufundată în palme, blestemându-și norocul care-l aruncase între viclenia giuvaiergiului și lăcomia sultanului. Stătu ce stătu așa și într-un răstimp își aduse aminte de cele trei pene, pe care le ținea într-o cutiuță păstrată într-o pungă, pe sub veșminte. Scoase una dintre ele și-i dădu foc. Cât ai clipi din ochi, se ivi pasărea pe care o slobozise și-l întrebă cu glas duios care-i e necazul.

— Pasăre măiastră, sunt amărât cum nu se mai poate, căci am intrat într-un mare bucluc… porni omul a se jelui. Sultanul îmi cere, nici mai mult, nici mai puțin, decât pasărea care face ouăle astea năzdrăvane. Dacă nu i-o duc, îmi va tăia capul…

— Și pentru asta te frământi atâta? îl dojeni pasărea cu blândețe.

În aceeași clipă se și ivi ca din senin o pasăre albă-albă, ca spuma laptelui și se opri în palma culegătorului de vreascuri. Se uită la ea fără să-i vină a crede, apoi o luă degrabă spre palatul sultanului, unde giuvaiergiul ajunsese la mare rang și cinste.

— Binecuvântat fie sultanul, binecuvântată fie minunea de pasăre! bolborosi aurarul, uitându-se cu pizmă, când la pasăre, când la chipul sultanului, care-o sorbea din ochi. Dar știe Măria Ta ce ne mai lipsește?

— Ce să ne mai lipsească? îi întoarce sultanul întrebarea.

— O colivie, Măria Ta… îl ademeni negustorul viclean, cu vorbe mieroase.

— Am eu destule colivii, slavă domnului!… bâigui sultanul morocănos.

— Nu… nu, Măria Ta! se împotrivi aurarul. Ne trebuie o colivie anume, nu orice colivie!… Una cu totul și cu totul de aur, care să se potrivească pentru o asemenea pasăre, ce face așa ouă năzdrăvane… Și-apoi, cel care-a fost în

stare să aducă ouăle și pasărea poate să aducă și colivia potrivită…

Sultanul se lăsă ispitit de vorbele giuvaiergiului și le porunci numaidecât oștenilor să i-l aducă de unde-or ști pe culegătorul de vreascuri. Oștenii îi luară din nou urma și, după ce-l aflară, îl duseră degrabă la palat.

„Ce-o mai fi vrând să-mi ceară sultanul? Vai mie, prăpăditul de mine!” se tot întreba el fără să găsească răspunsul potrivit.

Intră și făcu temenele adânci, iar sultanul îi ceru fără vorbă lungă o colivie pe potriva păsării. Ieși de-a-ndăratelea, și mai abătut decât intrase, și apucă iarăși drumul deșertului. Dacă ajunse la locul unde găsea de obicei ouăle, scoase cea de-a doua pană, îi dădu foc, dar aceasta n-apucă să ardă până la capăt, că se și ivi pasărea măiastră lângă el. Iar când începu să-i spună păsul, îl opri, liniștindu-l întocmai ca prima oară, și nu-l lăsă să-și termine vorba.

— Nu trebuie să-ți faci griji!… grăi pasărea. Iată și colivia pe care trebuie să i-o duci sultanului! mai zise ea, întorcând capul spre cafasul care cobora parcă din cer.

Culegătorul de vreascuri luă colivia, care era cu totul și cu totul din aur, așa cum spusese giuvaiergiul, și porni degrabă cu ea spre palat. Cum îl văzu, aurarul se repezi, i-o smulse din mână, închise pasărea în ea și apoi i-o înfățișă sultanului.

— Ce-ți spuneam eu, Măria Ta? se împăună, întinzându-i colivia. Aferim! Aferim! mai bolborosi apoi, fericindu-l. Acum știe Măria Ta ce-i mai lipsește?

— Ce tot spui, omule? se miră sultanul. Ce-ar mai putea să-mi lipsească?

— Niște lapte de leoaică purtat de un leu în burduf din piele de leu… Laptele ăsta, adus așa cum zic eu, redă sănătatea și tinerețea veșnică, stăpâne! îl tot momea giuvaiergiul, șoptindu-i lingușitor la ureche.

La auzul acestor cuvinte magice, sultanul tresări,

bucurându-se parcă mai tare decât pentru toate vorbele și darurile de până atunci, și, fără să mai aștepte alte deslușiri, îi porunci culegătorului de vreascuri să aducă numaidecât la îndeplinire gândurile nesăbuite ale aurarului.

Bietul om ieși pălit de spaimă și se lovi cu palmele peste obraji. Era într-atât de năucit, că nici nu-și mai dădu seama încotro trebuie s-o apuce. Se trezi pe-o uliță lăturalnică, rătăcind aiurea. Deodată își aduse aminte de pana păsării măiastre și-i dădu foc, căci aceasta-i era ultima speranță. Și pasărea se ivi pe dată dinaintea lui. Nici n-apucă să-i spună ce poruncă năstrușnică primise, căci ea îl liniști, zicându-i:

— Nu te mai necăji, că știu despre ce-i vorba și am să rânduiesc totul cum se cuvine… Du-te la sultan și spune-i că te prinzi să-i aduci ce ți-a cerut, dar ai nevoie de cincizeci de oi, cincizeci de viței și cincizeci de cămile și toate să fie dăruite de giuvaiergiu…

Culegătorul de vreascuri se întoarse într-un suflet la palat și-i spuse cârmuitorului toate de câte avea nevoie ca să poată duce planul la bun sfârșit. Sultanul îi dădu numaidecât poruncă aurarului să aducă vitele cerute pentru ca planul să izbândească.

— Vai mie, ce nenorocire s-a abătut pe capul meu! se văicări giuvaiergiul cel zavistnic, când văzu că se-ntoarce roata și necazurile încep să curgă asupra lui.

Dar cu porunca sultanului nu te tocmești, așa că n-avu încotro și apucă în neștire, bătând din ușă în ușă, pe la rubedenii și pe la vecini, să strângă cu împrumut ce-o putea de la unul și de la altul și să pună lângă ce-avea el, ca să cumpere cirezile de vite cerute de sultan. Cu chiu, cu vai, adună ce-i trebuia, cumpără vitele și le strânse la un loc în afara orașului.

Se apropie și culegătorul de vreascuri, cu pasărea măiastră fâlfâind deasupra capului, și porni să mâne cirezile spre o pădure îndepărtată, unde mulțime de lei și

alte fiare se întinseseră pe pământ lihnite de foame, adulmecând parcă prada îmbelșugată ce urma să le pice curând ca din cer. Turma înainta și se opri în fața sălbăticiunilor flămânde, care se ridicară cu toatele deodată și se puseră să înfulece la marele ospăț. În doar câteva clipe dădură iama în turmă și făcură prăpăd; sfâșiară vitele și ronțăiră până ce căzură late la pământ de ghiftuite ce erau.

După o vreme, lighioanele pădurii trimiseră crainici care împânziră tot locul, vestind că acela ce le pregătise un astfel de ospăț neasemuit îndrituit este a le cere orice va pofti. Atunci se ivi și culegătorul de vreascuri de după lespedea unde stătuse ascuns și îndrăzni să vorbească:

— Eu v-am orânduit ospățul de pomină și-aș îndrăzni să vă cer drept răsplată un burduf din piele de leu, plin cu lapte de leoaică și purtat de un leu până la palatul sultanului…

Jivinele înjunghiară un leu bătrân, care trăgea să moară, și făcură din pielea lui un burduf zdravăn, pe urmă alergară la o leoaică tânără care tocmai fătase un pui și umplură burduful cu lapte proaspăt. Apoi cel mai chipeș și mai falnic dintre lei luă burduful pe coamă și porni cu mare alai spre palatul sultanului, în urma culegătorului de vreascuri cu pasărea măiastră pe cap.

La intrarea jivinelor în cetate se iscă mare larmă și forfotă: toată lumea lăsă treburile baltă, dughenele își traseră în grabă obloanele, trecătorii alergară care încotro îngroziți, neștiind cum să se ascundă mai repede. Când ajunse știrea la sultan, păli și el de spaimă și se pomeni suduindu-l și amenințându-l pe giuvaiergiu de ziceai că, una-două, îl trimite la știreang sau îl trece prin sabie. Și așa s-ar fi și întâmplat dacă mai era timp. Dar n-a mai fost, căci alaiul intră în palat și pasărea măiastră îndemnă un leu să-l pedepsească pe cel viclean. Cât ai bate din palme, nu mai rămase din aurar nici urmă.

Sultanul bău tot laptele din burduf, tremurând încă de

spaimă. Apoi îl îmbrățișă pe culegătorul de vreascuri și chiar în acea clipă îl numi mare vizir la palatul său, neștiind cum să-și mai ceară iertare și minunându-se de zor cum de s-a putut lăsa amăgit și înșelat de vorbele meșteșugite și vicleșugurile giuvaiergiului. E drept că, după faptă, și răsplată, căci pasărea măiastră știuse a mulțumi, dar și a pedepsi cum se cuvine. Nici spaima sultanului nu fusese de ici, de colo și n-avea s-o uite până la ultimul ceas din câte-i rânduise Allah pe lumea asta.

Dar totul e bine când se termină cu bine, iar pățania culegătorului de vreascuri a fost spre norocul său, căci de-atunci a rămas până la sfârșitul zilelor mâna dreaptă a sultanului și-au trăit în mare cinste și îndestulare și el, și urmașii lui.

CELE TREI POVEȚE

Cândva, demult, trăia într-un oraș un flăcău tare harnic, încât se dusese vestea de vrednicia lui. Și-a agonisit el cu sudoarea frunții banii de care avea nevoie pentru însurătoare și și-a împletit viața cu a unei fete pe potriva lui. S-au înțeles tinerii de minune și viața lor curgea tihnit, iar după un an de la nuntă le-a venit pe lume și-un flăcăiaș, care să le fie mângâiere la bătrânețe. Doar că soarta cea schimbătoare a vrut să le încerce și lor credința și răbdarea. Și, după ce trăiseră în belșug și îndestulare, s-au pomenit deodată că le merge tot mai rău. Bărbatul nu mai găsi de lucru, câștigul era tot mai mic și la treburi nu mai avea niciun spor. Neștiind de ce să se mai apuce, bărbatul s-a hotărât să plece în lume ca să-și caute norocul și-a pornit la drum doar cu ceva merinde, lăsându-și familia în grija Celui-de-Sus. Și-a aruncat desaga pe umăr și-a tot mers zile în șir, fără să mai dea de vreo așezare în calea lui. În cele din urmă a ajuns la un sălaș de beduini și s-a învoit cu stăpânul unei turme de cămile să-l primească să-i păstorească vitele, iar aceasta i-a hotărât drept simbrie o cămilă pe an. Zilele treceau greu, dar anii s-au tot adunat, iar păstorul nostru ajunsese să aibă o turmă de douăsprezece cămile. Cum îl mistuia tare dorul de casă și de-ai lui, într-o zi i-a spus stăpânului că-l bate gândul să-și ia simbria pentru anii slujiți și să se întoarcă acasă.

— N-ai decât, dacă asta ți-i vrerea… i-a zis stăpânul, râzând în barbă.

Dar, când și-a adunat cămilele și-a dat să plece, șeihul, care ieșise din cort să-și ia rămas-bun de la el, l-a oprit și l-

a poftit să se așeze o clipă și-i zise, privindu-l cu luare-aminte:

— Înainte de-a te așterne la drum, aș vrea să-ți dau o povață, dar îmi dai pentru ea patru cămile…

— Fie! s-a învoit slujitorul, după ce-a stat puțin în cumpănă. Spune-mi povața și ia-ți cămilele înapoi, mai zise el, gândindu-se la înțelepciunea șeihului, căruia i se dusese vestea.

— Dacă o să-ți iasă în cale un om cu ochi albaștri și cu dinții rari, fii cu mare băgare de seamă și nu primi nici în ruptul capului să te întovărășești cu el…

Stăpânul l-a mai petrecut câțiva pași și, când credea că se vor despărți, se trezi cu el că-l prinde de pulpană, zicându-i:

— Și-aș mai avea să-ți dau o povață, dacă vrei să ții seamă de ea…

— S-auzim povața, stăpâne! a sărit păstorul curios.

— Doar în schimbul altor patru cămile, fiule! i-a lămurit șeihul.

A mai stat păstorul ce-a mai stat pe gânduri, apoi a primit târgul.

— Dacă o să ostenești pe drum și-o să simți nevoia unui popas, să nu cumva să mâi peste noapte în vale!… l-a povățuit șeihul. Caută o colină, urcă în vârful ei și-acolo să dormi…

A ascultat și de data asta cu luare-aminte și i-a mulțumit, dar, când a dat să plece, stăpânul l-a ispitit iarăși:

— Aș mai avea o povață, fiule… Ultima… Ce zici, te învoiești?

— Tot în schimbul a patru cămile, stăpâne? Și cămilele mele sunt tot ultimele… Nu-i așa?

— De bună seamă! a încuviințat șeihul pe dată.

— Am stat atâta vreme departe de nevastă și copil și-acum să mă întorc la ei cu mâna goală?! a răspuns slujitorul nehotărât.

— Cum vrei! Dar cred că nu faci bine să dai cu piciorul

la ce am eu a-ți spune…

A mai șovăit păstorul nostru, cugetând la vorbele stăpânului său, și-a mai repetat în minte ce auzise despre înțelepciunea acestuia și în cele din urmă a zis cu jumătate de gură și cu inima strânsă:

— Bine! Fie! Spune-mi-o și pe-asta!…

— Te sfătuiesc, fiule, ca mai bine să te culci cu griji decât să te scoli a doua zi cu părere de rău…

N-am făcut nicio scofală! și-a zis slujitorul, lăsându-i șeihului toate cămilele, și-a dat să plece pe jos. Dar șeihului i s-a făcut milă și i-a dăruit una dintre cămilele luate de la el, ca să se folosească de ea pe drum. Slujitorul i-a fost recunoscător și pentru atât și-a pornit, repetând în gând cele trei povețe.

Și-a mers el ce-a mers și-ntr-un răstimp s-a trezit că-i răsare în cale un om. S-a uitat mai bine la el și-a băgat de seamă că are ochii albaștri. Și-au dat binețe și, când și-a descoperit dinții rari, a priceput numaidecât că acela era omul de care trebuia să se ferească și să se țină cât mai departe. Așa că nu s-a întins la vorbă cu el, ba i-a dat chiar de înțeles că n-au același drum, în nădejdea că o să-l lase în pace. Dar ți-ai găsit! Omul cu ochi albaștri se ținea scai de el. În cele din urmă l-a alungat și-a îndemnat cămila să-și iuțească pasul, dar nici așa n-a izbutit să scape. Când s-a uitat înapoi cu palma streașină la frunte, a băgat de seamă că omul cu ochi albaștri și dinții rari se ține mereu după el, urmându-l de departe.

Pe sub seară, când a ajuns pe coama unei coline, a coborât de pe cămilă, a împiedicat-o și-a căutat un loc unde să înnopteze. Dar ce s-a socotit el, când și-a adus aminte de omul nedorit și de povața șeihului! Și-a întors cojocul cu blana în afară și l-a întins pe jos mogâldeață, de părea un om ce dormea învelit în el. Pe urmă s-a tras ceva mai la o parte cu sabia scoasă din teacă și-a rămas la pândă, căci căzuse bine la bănuială când a văzut că omul cu ochi albaștri și dinții rari nu-l slăbește în ruptul capului.

Și iată că după câteva ceasuri s-a trezit cu el, bâjbâind prin întuneric, cu sabia în mână, gata să lovească. L-a lăsat să vadă ce-are de gând și nu s-a mirat prea tare când acesta s-a apropiat de cojoc și-a izbit în el cu sete. Atunci s-a ridicat din ascunzișul lui, s-a apropiat tiptil de străin și, când a fost doar la un pas de el, a ridicat sabia și l-a pălit în creștet, lăsându-l fără suflare.

Și-a văzut el mai departe de drum și după câteva zile a ajuns într-un sat unde-a cerut găzduire la un om care i s-a părut a fi mai cu stare. Dar, când au început a se lăsa umbrele înserării, și-a adus aminte de povața șeihului, pe care-o plătise tot cu patru cămile. „Să nu cumva să mâi peste noapte în vale!”, îi spusese fostul lui stăpân. După ce-a mâncat de seară, a ieșit din casă și, uitându-se împrejur, și-a dat numaidecât seama că satul era așezat într-o vale adâncă și îngustă, dar nu departe de el se înălța o măgură. Așa că, fără să stea la gânduri, i-a dat gazdei de înțeles că i-ar conveni să mâie mai degrabă sus, pe coama dealului. Că cât, că mât, gazda l-a lăsat până la urmă să facă așa cum dorea, zicându-și că n-ai a te pune cu omul sucit.

În noaptea acea s-a întâmplat să se dezlănțuie undeva în susul văii o furtună cu un potop de ploaie, care a iscat un șuvoi năprasnic, măturând totul în calea lui: și oameni, și case, și vite. Nu scăpaseră decât câteva turme de cămile, vaci și oi ce rămăseseră pe culmea dealului. S-a sculat drumețul nostru cu noaptea în cap, dar ce i-au văzut ochii? Nici urmă din tot satul, iar colina pe care dormise era înconjurată de ape. Doar pe costișe pășteau ale nimănui turmele ce nu se aflaseră în calea șuvoiului.

A mai așteptat două zile, până ce s-au retras apele, apoi a adunat de pe coline turmele rămase de izbeliște și-a pornit să le mâne din urmă spre orașul lui. A mers așa două zile și-o noapte, fără popas. A doua noapte, cam pe la sfârșitul primei străji, a intrat pe poarta orașului și-a tras cu vitele la un caravanserai. Le-a închis acolo în grajduri,

iar el s-a dus să-și vadă nevasta și copilul, căci nu l-a răbdat inima să aștepte până dimineața.

Când a ajuns acasă, a iscodit mai întâi prin fereastra din care străbătea o licărire slabă, cu gândul să vadă ce se petrece înăuntru. Trecuseră atâția ani de la plecarea lui și inima i se zbătea să-i sară din piept. Nu mică i-a fost mirarea când la lumina palidă a unui opaiț a întrezărit chipul nevestei, iar alături de ea un vlăjgan cu mult mai înalt. Cine să fie bărbatul ăsta? s-a întrebat el. S-o fi măritat în absența lui cu altul? O fi îndrăznit să aducă în casă un străin? Atâția ani în care și-a dorit în fiecare zi să se întoarcă acasă! Simți că-l năpădesc tot felul de gânduri negre și trase sabia din teacă, hotărât să se năpustească înăuntru. Dar, tocmai când să treacă la faptă, i-a venit în minte cea de-a treia povață pentru care-i plătise șeihului patru cămile. „*Mai bine să te culci cu griji decât să te scoli cu părere de rău.*” Așa că în ultima clipă s-a răzgândit și s-a hotărât să doarmă la caravanserai, zicându-și că la lumina zile toate se văd altfel.

Dimineața, după ce se săturase să se tot perpelească de pe-o parte pe alta, s-a sculat și-a alergat într-un suflet acasă, pornind să bată nerăbdător în ușă. Nevasta a privit la el uluită, necrezându-și ochilor, apoi, topită de bucurie, a tras zăvorul, împingând ușa de perete și strigând printre lacrimi:

— Ahmad! Ahmad! Scoală, flăcăule, că s-a întors tată-tău!

FATA REGELUI MĂRILOR

Demult, în negura timpului, trăia într-o cetate un tâmplar tare iscusit împreună cu nevasta lui. Și-ar fi dus-o ei destul de bine, căci tâmplarul era meșter neîntrecut în orașul lui și-aveau parte de un trai îmbelșugat, doar că nevasta nu adusese pe lume niciun vlăstar și tare mai sufereau din pricina asta. Dar în cele din urmă s-au împăcat cu gândul, zicându-și că trebuie să se supună ursitei și voinței Celui-de-Sus. Femeia tânjea însă chiar mai tare decât bărbatul după un copil și într-o zi i-a cerut să-i cioplească o jucărie cu chip de fată, ca să se mai amăgească, văzând-o acolo, în casă. După câtăva vreme bărbatul i-a cioplit chipul cerut, iar sărmana nevastă s-a apucat să-i coase fel de fel de rochițe și hăinuțe din mătăsuri colorate, care mai de care mai strălucitoare. Femeia avea obiceiul să țină păpușa în fereastra ce dădea spre o piață largă, iar întâmplarea făcea ca de cealaltă parte a pieței să se afle chiar palatul craiului cetății, care ajunsese la vremea însurătorii, dar nu-și găsise încă aleasa inimii. Și, în fiecare zi când își petrecea privirile peste piață, ochii îi cădeau peste chipul păpușii din fereastră. Și, lucru ciudat, tâmplarul născocise, cum-necum - căci doar am spus că era un meșter tare iscusit -, o mașinărie ce-i îngăduia păpușii să se miște, firește, atât cât se poate mișca o jucărie. Tot uitându-se la ea zi de zi, copila din lemn a ajuns să pună stăpânire pe inima și pe mintea craiului și s-a trezit că începe să-i facă semne cu mâna de la fereastra palatului și să creadă că ea îi răspunde. Și azi așa, mâine așa, în cele din urmă i-a căzut fata dragă. Doar

ați priceput și voi că el și-a închipuit că-i o fată adevărată. Și-a trimis craiul pețitori la casa tâmplarului să-i ceară copila de soție.

În vremea aceea era obiceiul ca regele să le dea părinților fetei cu care se însura o măsură de aur egală cu greutatea ei. Așa că pețitorii au luat cu ei un sac mare îndesat cu aur, au bătut la poarta tâmplarului și-au cerut îngăduință să intre. Când au aflat cu ce poruncă au venit din partea craiului, bieții oameni s-au codit să-i primească, știind bine în ce bucluc au intrat, dar până la urmă nevasta s-a dezmeticit și și-a liniștit bărbatul, care se gândea să le spună pețitorilor adevărul despre fata lor:

— Nu-ți face griji! Ne învoim și fac eu în așa fel ca să iasă totul bine… Tu nu trebuie decât să-ți ții gura și să dai ascultare poruncilor mele…

Că-i sucită, că-nvârtită, bărbatul n-a avut încotro și s-a supus. Așa că s-au învoit până la urmă și s-a adus și-un cântar mare de la vistieria palatului, într-un taler a fost așezată păpușa, după ce femeia a avut grijă s-o acopere bine cu vălul, iar în celălalt s-a tot pus aur până ce balanța s-a cumpănit. Cum tâmplarul folosise destul de multișoare cuie de fier și-un lemn de esență prețioasă, greutatea păpușii se potrivea cu greutatea unei fete în carne și oase, ajunsă la vremea măritișului, așa că pețitorii n-au avut nimic de bănuit.

Și mai era pe vremea acea un obicei în cetate: înainte de a-și petrece fata la casa mirelui, părinții o plimbau cu mare alai pe străzile orașului, îmbrăcată în straie de sărbătoare. Și tocmai de plimbarea asta își legase nevasta tâmplarului nădejdea. Când a venit ziua nunții, întregul oraș s-a pregătit pentru petrecere, iar tâmplarul cu nevasta lui au pornit să colinde pe străzi cu păpușa strălucind de podoabe într-o litieră aurită, purtată de-o cămilă mândră și făloasă.

— Nu mai scăpăm odată de povestea asta? mormăi tâmplarul, răpus de neliniște. Teamă mi-i că n-o să ne mai

stea capetele pe umeri…

— Nu-ți face griji! îi șopti nevasta la ureche, încercând să-l liniștească. O să trecem curând pe lângă puțul orașului și, când o să fim în dreptul lui, eu o să strig cât mă ține gura că mireasa moare de sete. Și-acolo o să găsim noi o clipă când nu ne vede nimeni și-i facem păpușii vânt în puț, pricepi? Pe urmă o să plângem și-o să ne dăm de ceasul morții c-am rămas fără mireasă.

Și lucrurile s-au petrecut întocmai cum le ticluise femeia. Când au ajuns în dreptul puțului, ea a cerut să se abată puțin, căci, pasămite, mireasa se topea de sete. Și, când crezu că n-o vede nimeni, împinse păpușa în hăul fără fund. Dar, tocmai când se gândeau să se întoarcă și să facă mare tărăboi, tâmplarul și nevasta lui au auzit un glas din adâncuri, care striga spre gura puțului:

— Vă mulțumesc, oameni buni! Vă mulțumesc tare mult! … Eu sunt regele mărilor… Sufeream de-o boală de care credeam că n-o să mai scap vreodată - o cocoașă care-mi înțepenise spatele, de nu mai eram în stare nici să mă mișc… I-am chemat la mine pe toți tabibii și vracii cei vestiți, dar n-a izbutit niciunul să mă tămăduiască. Și, tot căutându-mi loc, am ajuns și-aici, în fundul puțului, și uite că izbitura primită de la păpușa asta de lemn m-a făcut bine… Mi-a plesnit cocoașa și, ca prin minune, mă simt atât de bine, de parcă m-aș fi născut din nou… Vă sunt dator toată viața… N-aveți decât să-mi cereți ce poftiți și dorința vă va fi numaidecât împlinită…

Tâmplarul rămăsese mut și țintuit locului de spaimă, dar nevasta cea isteață și-a legat pe dată toate nădejdile de duhul din fântână și s-a apucat să-i povestească pățania lor de la început și până la sfârșit.

— Nu vă necăjiți, oameni buni, căci dezlegarea e lucrul cel mai simplu! îi liniști glasul din fundul puțului. Am să v-o dau pe fata mea în schimbul păpușii voastre…

Și cât ai clipi, prințesa a fost lângă ei și alaiul a pornit mai departe spre palatul craiului cetății.

Și astfel a ajuns regele cetății să se însoare cu fata regelui mărilor, fără să știe. El își închipuia că s-a însoțit cu fata tâmplarului și din pricina asta s-a purtat cu ea de parcă ar fi fost o *jariya*[52], jucându-se cu ea ca mâța cu șoarecele. Ba își mai închipuia și că fata e plină de ifose și are pretenții de prințesă, fără s-o merite, și-atunci o necăjea și mai tare. Dar tânăra prințesă și-a jurat să-și răzbune umilința și să-l învețe minte.

— Vai de tine! se zborși craiul la ea. Cine te crezi? Și pentru ce atâtea ifose? Ai uitat că ești odrasla unui tâmplar. Oi fi tu frumoasă foc, dar tot fata unui sărăntoc rămâi! Cutezi a-l înfrunta pe rege? Dacă așa mi te porți, stai să vedem ce-o să faci mâine-poimâine, când o să-ți mai aduc o nevastă în casă[53], mai de soi și de neam mai bun decât tine.

Și-a trecut regele numaidecât la fapte, însurându-se cu fata unui emir. Și, de ce treceau zilele, de ce creștea și pizma noii neveste, care ținea cu tot dinadinsul să se dovedească mai îndemânatică și mai iscusită decât prințesa mărilor. Și s-a întâmplat o dată să se afle amândouă la bucătărie, când prăjeau slugile niște fleici de carne în tigaie. Fiica emirului a dat-o pe slujnică la o parte și s-a apucat întoarcă ea bucățile de carne cu un linguroi, ca să vadă toți cât era de pricepută. Atunci, prințesa mărilor, care vedeți bine că avea puteri mai mari decât ale oamenilor, s-a apucat și ea să întoarcă bucățile de carne în grăsimea încinsă, doar că făcea treaba asta cu mâna. Craiul, care se ținea scai de ele, privea înciudat și nu-i venea a crede. Și-atunci ce și-a zis fiica emirului? Să rămână ea mai prejos decât o odraslă de tâmplar? Așa că a

52 În limba clasică, acest cuvânt avea accepția de „sclavă”. În perioada modernă prin el se desemnează orice slujnică din casă.

53 Conform prescripției Coranului, bărbatul are dreptul de a se căsători cu până la patru femei, dar cu condiția să le acorde tuturor un tratament egal (sura 4, versetul 3), deși în alt verset se afirmă categoric că, oricât ar vrea bărbatul, nu le poate acorda tuturor un tratament egal (sura 4, versetul 129).

lăsat linguroiul de-o parte și-a băgat mâna în grăsimea fierbinte. Dar a scos numaidecât un țipăt ca din gură de șarpe, după care a căzut fără simțiri și nu s-a mai ridicat din pat.

— Să știi că o să-ți mai aduc o surată, fată de tâmplar! o amenință regele și mai înciudat. Una care o să te întreacă negreșit!

Vedeți bine că regele o iubea și-o prețuia pe fiica tâmplarului, dar nu-i putea ierta mândria și semeția. Și, una-două, a trecut din nou la fapte, însurându-se cu fiica unui vizir.

Într-o bună zi coborâră cele două neveste în bucătăria palatului și se apucară să coacă pâine în locul slujnicelor, într-un cuptor uriaș. Și să vezi și să nu crezi! În vreme ce odrasla vizirului trăgea jarul din fundul cuptorului cu o cocioarvă lungă, fata regelui mărilor intra în fundul lui și împingea tăciunii aprinși cu mâinile goale. Când a văzut una ca asta, fiica vizirului să plesnească de necaz, nu alta, căci craiul stătea cu mâinile încrucișate și se desfăta, privindu-le. Și ce și-a zis ea? Hai să facă la fel ca surata ei! Și-a intrat numaidecât în cuptor, dar a rămas acolo, arzând de vie.

— Vasăzică, de-asta-mi ești! bufni craiul, foc și pară. Atunci află că o să mă însor cu a patra, cu o a cincea, cu o a șasea femeie, până când o să găsesc una care să-ți frângă trufia și să-ți vină de hac…

Și n-a trecut mult de la gâlceava asta și regele și-a mai luat o nevastă - pe fiica unuia dintre conducătorii săi de oști. Și din nou au început zavistia și râca în casă.

Într-o zi s-a încins o *dabka*[54] mare în piața din fața palatului și regele împreună cu cele două soții priveau din jilțuri, de pe o terasă înaltă, la șirul lung al dănțuitorilor. Și

[54] Dans popular vestit din zona de nord a lumii arabe (Liban, Siria, Palestina, Irak), în care flăcăii sau fetele se prind de mână în șir și, după melodii ritmate, lovesc pământul cu putere (< *dabaka* - „a lovi pământul cu putere”).

ce i-a venit fetei regelui mărilor că a cerut, tam-nisam, încuviințarea să ia și ea parte la joc. Și numai ce-a apucat regele să spună da, că s-au și pomenit cu ea aruncându-se de pe terasă și coborând lin, ca o porumbiță, în mijlocul pieței. Toată suflarea rămase fără glas. Fata comandantului să moară de ciudă, nu alta, când a văzut o minune ca asta. Și, niciuna, nici două, hai să sară și ea. Doar că s-a prăbușit imediat, frângându-și gâtul. De data asta, regele a intrat la bănuieli și, pricepând că nu-i lucru curat la mijloc, i-a chemat numaidecât la palat pe tâmplar și pe nevasta lui. De data asta cei doi și-au dat seama că nu mai e loc de glumă și s-au hotărât să îi spună regelui tot adevărul și toată povestea lor, din clipa în care se hotărâseră să cioplească păpușa din lemn. Craiul i-a ascultat cu sufletul la gură și pe dată s-a îmblânzit când a aflat că nevasta lui nu e fiecine, ci e fata unui rege - și încă a regelui mărilor. Și-atunci s-a căit el amarnic pentru că se arătase neîndurător și numai ce-a trimis crainici prin toate colțurile și bazarurile cetății cum că stăpânul poftește toată suflarea, de la mic la mare, la o nouă petrecere de nuntă cu prima aleasă. Și unde nu s-a întins *dabka* peste tot locul în ritmul darabanelor și cimpoaielor și s-a veselit lumea șapte zile și șapte nopți încheiate, fără contenire.

COCOSTÂRCULE, DĂ-MI BOABA DE STRUGURE ÎNAPOI!

A fost odată o bătrână care ajunsese tare, tare necăjită din pricină că n-avea pe nimeni să-i dea și ei o mână de ajutor. Își petrecea aproape tot timpul singură în căsuța ei, făcând rugăciuni și torcând fire de bumbac pe care i le vindeau vecinii în suq, și-așa abia de izbutea s-o ducă de azi pe mâine. Într-o zi se trezește odată cu zorile, strânge niște lucrușoare într-un sac și pleacă la râu să le spele.

Într-o legăturică își pusese și câteva bucăți de pâine și-un ciorchine de strugure ca să-și amăgească foamea. Și, după ce termină de limpezit rufele și le întinse la uscat pe prund, se așeză să-și tragă sufletul, desfăcu legăturica și începu să molfăie pe îndelete dintr-o bucată de pâine uscată, ciugulind câte o boabă din ciorchinele pe care-l ținea atârnat în mâna stângă. Și, în vreme ce mânca ea așa, dusă pe gânduri, se trezește cu un cocostârc prăvălindu-se din văzduh și repezindu-se la strugure. Dar nu apucă să ia decât o boabă și bătrânica îl prinse de aripă.

— Cocostârcule, dă-mi boaba de strugure înapoi, căci, de nu, îți frâng aripile!… se răsti la el.

— Ba să nu faci una ca asta! începu cocostârcul să se tânguie. O să te despăgubesc pentru boaba asta de strugure însutit și înmiit, uite, chiar acum, pe loc… Ține tava și toiegelul ăsta și, ori de câte ori o să-ți dea foamea târcoale, n-ai decât să lovești tava ușurel cu toiegelul și să-i grăiești așa: „Deschide-te, binecuvântată tavă!”. Și numai

ce-o să rostești vorbele astea, și-o să te și trezești cu ea întinzându-se, plină de bucate îmbietoare. Iar după ce te saturi, îi poruncești iarăși: „Închide-te, binecuvântată tavă!”. Și ea o să se strângă la loc cât ai clipi din ochi și-o să se facă iarăși așa cum o vezi… Păstreaz-o cu grijă și ține-o cât o să ai nevoie de ea!…

Pe urmă cocostârcul se ridică în văzduh și pieri din bătaia privirilor ei, ca o nălucă.

A trecut o vreme de la întâmplarea asta și, văzând ce minuni face tava cocostârcului, ce i se năzări bătrânei?! Ia să se ducă la sultan și să-l poftească la un ospăț împreună cu toată curtea lui. Căci așa-i firea omului, trufașă, iar bătrâna n-avea de lucru și-și căuta cu tot dinadinsul. Doar că ușierul nu-i îngădui să intre la stăpân cu niciun chip! Bătrânica noastră nu se descurajă cu una, cu două, ci se ținu de capul lui până ce-l înduplecă. Slujitorul intră în cele din urmă la sultan și-l vesti că o bătrână ce pare cam slabă de minte ține morțiș să se înfățișeze dinaintea lui pentru o treabă însemnată, pe care nu vrea să i-o spună decât Măriei Sale. Stăpânul porunci s-o lase înăuntru și, când se arată dinaintea feței sale, bătrânica se făcu și mai mică, înclinându-se până la pământ, și grăi fără să caute cine știe ce cuvinte meșteșugite:

— Mărite sultan, mâine, după rugăciunea de amiază, vă poftesc împreună cu dregătorii și oștenii la un ospăț, într-un loc pe care o să-l numim de astăzi înainte „La tavă”…[55]

— Bine, am să răspund poftirii ce ne-ai făcut! se învoi sultanul pe loc.

Suveranul părea să o asculte cu luare aminte, dar nu-i luă vorbele în seamă, căci numai ce ieși bătrâna din sala tronului, și chemă la el câțiva dregători, dându-le poruncă să pregătească un ospăț împărătesc.

— M-am învoit așa, numai din milă pentru biata bătrână smintită, le lămurește sultanul. Chelarii și bucătarii să se

[55] Numele unui platou din apropierea orașului irakian Al-Mawsil (Moșul), de unde a fost cules și basmul de față.

apuce numaidecât să pregătească bucatele pentru un zaiafet ce l-am plănuit pentru mâine după rugăciunea de amiază și la care-i poftesc pe toți marii dregători, precum și pe oștenii palatului…

La ceasul hotărât sultanul împreună cu dregătorii, ecpaielele și oștenii se aflau în corturile anume înălțate în locul ales, așteptând sosirea bătrânei. Șontâc-șontâc, se ivi și mătușica, suflând greu, cu o tavă într-o mână și cu un toiegel în cealaltă. Când sultanul le dădu poruncă sufragiilor să întindă bucatele, ea îl opri, zicând cu mâna pe inimă:

— Să nu faci una ca asta, Măria Ta, căci doar eu sunt cea care v-a poftit…

Apoi rămase în picioare în mijlocul platoului și le făcu semn oștenilor să lase locul gol jur împrejur. Pe urmă puse tava jos, o lovi ușurel cu toiegelul și-i porunci:

— Deschide-te, binecuvântată tavă!

Și unde nu se întinse o masă mare, încărcată cu cele mai scumpe bucate. De unele dintre ele nu auzise nici sultanul până atunci. Iar în fața mesenilor se rânduiră, ivindu-se din senin, niște linguri cu totul și cu totul de aur.

Și se ospătară toți musafirii, alegând fiecare ce-i pofti inima. Dar, după ce terminară ei de mâncat, unul dintre oșteni șterpeli o lingură și-o ascunse în sân. Și, când socoti bătrâna că toată lumea s-a săturat, lovi masa cu toiegelul și din nou îi porunci:

— Închide-te, binecuvântată tavă!

Dar, când colo, ce să vezi! De ce, de nece, masa rămase mai departe întinsă, fără să dea ascultare poruncii. Bătrâna repetă vorbele cu pricina de câteva ori, dar de pomană. Atunci se apropie de sultan cu o bănuială în suflet și-i zise mai mult în șoaptă:

— Mă tem, Măria Ta, că vreun oștean a sfeterisit ceva de pe masă și din pricina asta rămâne tava deschisă…

Sultanul porunci pe dată să pună toată lumea la loc tot ce luase de pe masă și-atunci cel ce se simțea cu musca pe

căciulă scoase lingura din sân și-o puse în fața lui. Bătrâna atinse din nou masa cu toiegelul, repetând aceleași cuvinte, și pe dată, sub ochii holbați ai mesenilor, totul dispăru, rămânând doar tava goală cu care venise ea la ospăț.

Sultanul chemă la el un slujitor și-i porunci s-o însoțească pe bătrâna până la casa ei. Și-l mai sfătui în șoaptă să ia seama bine unde-și are ea sălașul și cam pe unde-și ține lucrurile. A doua zi trimise la ea alt slujitor cu poruncă să-i ceară cu împrumut tava și toiegelul, fiindcă Măria Sa așteaptă niște musafiri simandicoși și vrea să le dea un praznic cu totul și cu totul osebit.

— Ia-o de după ușă! îl îndemnă bătrâna, fără să stea la gânduri. Da' vezi de-o adu înapoi curând!

Trimisul se întoarse cu tava la sultan, dar, cum i-o înfățișă, stăpânul îl mână grabnic cu ea în suqul alămarilor, cu poruncă să aleagă un meșter pe sprânceană care să-i lucreze de față cu el o tavă și un toiegel aidoma cu ale bătrânei. Alămarul se apucă de treabă cu multă râvnă și a doua zi, pe la vremea prânzului, slujitorul se întoarse cu două tăvi pe care nu le puteai deosebi una de cealaltă și cu două toiegele așijderea. Spre seară același slujitor care venise cu o zi înainte să-i ceară tava și toiegelul se întoarse la bătrâna, chipurile, să-i înapoieze lucrurile împrumutate.

— Lasă-le acolo, după ușă! mormăi bătrâna, fără măcar să se uite la ele.

Dar după o vreme pofti să mănânce niște lucruri mai de soi și, când atinse tava cu toiegelul și rosti cuvintele știute, tava rămase nemișcată. Abia atunci se dezmetici și pricepu că sultanul o înșelase. Se înveli numaidecât într-un izar[56] pe care-l găsi la îndemână, luă tava și toiegelul la

[56] Obiect de îmbrăcăminte purtat de femeile din Orient pe deasupra altor veșminte. Când ieșeau din casă, el se fixa pe cap cu ajutorul unei benzi și cobora în două pulpane pe laturi până la pământ, acoperind întregul corp și nelăsând să se vadă decât puțin vălul ce ascundea fața.

subsuoară și nu se mai uită înapoi până la palatul sultanului. Când îi ceru să-i dea înapoi tava ei fermecată, Măria Sa se prefăcu tare mirat de cele auzite.

— Se vede treaba că ți-a plecat mintea cu sorcova, băbuțo! Cine-a mai auzit de-o tavă care să se întindă și să se umple singură cu bucate? E limpede că ți-ai pierdut mințile!…

Bătrâna plecă și mai amărâtă decât venise și se opri la marginea pârâului, unde începu să bocească:

— Cocostârcule, dă-mi boaba de strugure înapoi!…

— Nu ți-am dat o tavă fermecată în locul boabei de strugure, bătrânico? o întrebă pasărea, care se ivi ca prin minune.

Și-atunci se porni bătrâna să-i istorisească printre suspine pățania ei cu sultanul fără inimă. Și, după ce-o ascultă, cocostârcului i se făcu milă de ea și de nevinovăția ei și-i dădu o râșniță din care curgea tot timpul zahăr atunci când o învârtea. Se duse bătrânica acasă și se apucă să râșnească zi și noapte, adunând saci de zahăr. Apoi îi vindea unul câte unul în suq, iar cu banii luați își cumpăra tot ce-i poftea inima, așa încât nu mai cunoștea ce-i nevoia.

Bătrâna asta nu mai are altceva de făcut decât să râșnească toată ziua și toată noaptea? începură să se întrebe vecinii, nedumeriți, auzind uruitul râșniței încontinuu. E doar o femeie singură! Ia să-i cerem să ne dea și nouă morișca asta cu împrumut, să ne râșnim grâul.

— Am auzit că ai o râșniță pe care o învârtești toată ziua, îi zise unul dintre ei. Nu poți să mi-o împrumuți și mie, ca să râșnesc niște grâu?

— Uite-o acolo! Ia-o și fă-ți treaba cu ea și pe urmă adu-mi-o înapoi! îl îndemnă bătrâna, care tot nu învățase ce-i viclenia oamenilor.

Dar, când începu vecinul s-o învârtă, nu-i veni să-și creadă ochilor, căci curgea zahăr fără să fi apucat să pună în ea nimic. Și ce se mai minună vecinul! Dar puse și ochii pe ea, jinduind s-o păstreze doar pentru el. Așa că plecă

numaidecât în suq și se întoarse cu altă râșniță aidoma cu a bătrânei și se opri chiar la poarta ei, să-i dea, chipurile, râșnița înapoi.

După plecarea vecinului, bătrânica se porni s-o învârtească, dar nu mai curgea nimic din ea. Pricepând ce se întâmplase, alergă la vecini și începu să se rățoiască la ei:

— Vă bateți joc de mine? Eu v-am dat o râșniță din care curgea zahăr și voi îmi dați înapoi una din care nu mai iese nimic? Asta nu-i râșniță mea!

— Ați mai auzit, oameni buni, de-o râșniță care să scoată zahăr din nimic? sări în sus cel care-o păcălise, luând de martori câțiva bărbați care se aflau adunați la el în ogradă. Se vede că te-ai smintit, babo! îi dădu el cu tifla și-și văzu mai departe de treburi.

Așa că femeia nu făcu nicio ispravă și se întoarse din nou la pârâu, plângând amărâtă și chemând de zor:

— Cocostârcule, dă-mi boaba de strugure înapoi!

— Dar ți-am dat o tavă și-o râșniță în schimbul boabei de strugure… Și-amândouă fermecate… îi zise cocostârcul, care se ivise iarăși ca din senin. Nu fac amândouă cât o boabă de strugure?

Și biata bătrână păcălită și de data asta îi spuse toată tărășenia cu vecinul cel viclean și cu râșnița pierdută.

— Bine, mătușică, uite, ia măgarul ăsta și fii cu băgare de seamă. N-ai decât să-i poruncești „Zbiară!” și, când o să înceapă să zbiere, o să-i curgă din gură mărgăritare… îi lămuri cocostârcul.

Luă bătrâna măgarul de funie și-l legă în curtea casei. Și, ori de câte ori avea nevoie de ceva bani, îndemna măgarul: „Zbiară!” și numai ce rostea vorba asta că se și porneau mărgăritarele să-i curgă din gură.

Niște vecini mai nevoiași aveau un flăcăiandru cam suferind și nu prea știau cu ce să-l ducă până la

hammam[57]. Și, cum aflaseră că bătrâna făcuse rost de un măgar - nimeni nu știa de unde și cum -, își ziseră că n-ar strica să încerce să-i ceară animalul cu împrumut pentru câteva ceasuri. O știau pe bătrână bună la suflet, așa că se duseră să-i bată în poartă și s-o roage cu vorbe blânde:

— N-ai putea, mătușica, să ne împrumuți și nouă măgarul dumitale, ca să-l cărăm pe copilul ăsta neputincios până la hammam și înapoi?

— Cum să nu? bombăni bătrâna. Uite-l în colțul ăla! Ia-l, fă-ți treaba cu el și adu-mi-l înapoi!

Omul luă măgarul, sui băiatul pe el și porni numaidecât spre hammam. Când ajunse acolo, legă animalul la poartă de-un stâlp. Ștrengarii de copii de pe uliță aveau obiceiul, de câte ori vedeau vreun măgar, să-l îmboldească și să-l sâcâie, ca să-l audă zbierând. Cum îl văzură pe ăsta priponit lângă poarta hammamului, se apucară să-l întărite:

— Zbiară, măgăruș! Zbiară! Zbiară!

Dar, cum porni să ragă, măgarului începu să-i curgă mărgăritarele șirag din gură. Și, de ce-l îndemnau, de ce răgea mai avan și izvorul de perle părea nesecat. Copiii nu băgară de seamă minunea ce se petrecea sub ochii lor, dar stăpânul băii, care se desfăta privind strada dintr-un balcon, zări îndată grămada ce se adunase la botul măgarului. Alergă jos cu sufletul la gură, împiedicându-se pe scări, strânse mărgăritarele într-un săculeț, luă măgarul de funie și-l ascunse într-o pivniță. Pe urmă îi porunci feciorului său să se repeadă în suq și să se întoarcă negreșit cu un măgar la fel cu cel pe care-l ascunsese. În clipa în care ieși vecinul bătrânei din hammam, găsi la poartă un măgar aidoma și nici nu-i trecu prin minte că

[57] *Hammam* sau baia de aburi apare ca un edificiu tipic în lumea islamică. Folosirea ei pentru purificarea rituală prin abluțiunea majoră explică faptul că ea s-a numărat printre utilitățile de bază ale orașului musulman, asimilată treptat cu o anexă a moscheii, în jurul ei gravitând viața întregului cartier.

cineva ar fi schimbat animalul. Îl ajută pe suferind să încalece, se întoarse acasă, fără habar de cele întâmplate și, de bună-credință, se duse la bătrâna lui vecină să-i ducă animalul și să-i mulțumească. Când îl îndemnă băbuța a doua zi să zbiere, nu a mai ieșit însă nicio perlă din gura măgarului, căci acesta era un biet asin - ca toți asinii din oraș. „Se vede treaba că mi-au schimbat și dobitocul ăsta. Iar m-au păcălit!” își zise bătrâna și se opri nepristan în poarta vecinilor.

— Mi-ați schimbat măgarul, păcătoșilor! se oțărî ea. Asta-i răsplata pentru binele ce v-am făcut? Așa ne-a fost înțelegerea? Măgarului meu, când începea să zbiere, îi curgeau perle din gură… Ăsta nu-i măgarul meu…

— Auzit-ați, oameni buni, c-ar exista pe lumea asta vreun măgar căruia să-i iasă perle din gură atunci când rage? se miră vecinul. Ce tot îndrugi verzi și uscate, babă cu mințile rătăcite? se zborși la bătrâna ce n-avea cum să-și dovedească dreptatea. Du-te acasă și lasă-mă în pace cu măgarul tău năzdrăvan!…

Bătrâna începu să plângă înăbușit și se opri tocmai la malul pârâului.

— Cocostârcule, dă-mi boaba de strugure înapoi! se văietă bătrâna printre suspine.

Pasărea fermecată se ivi iarăși din senin și, când bătrâna dădu să-i istorisească ce i se întâmplase, începu s-o mustruluiască:

— Eu m-am cam săturat de pățaniile dumitale, mătușico! … N-ai fost în stare să păstrezi nimic: nici tu tavă, nici tu râșniță, nici tu măgar… Nu mai am cu ce să te ajut… Ia și dumneata funia asta și uite și-un ciocan de lemn, tare ca fierul… Treci pe la cei care te-au păcălit și te-au lăsat fără darurile mele… Să le ceri mai întâi cu vorbă bună să-ți dea înapoi ce ți-au furat. Și, dacă n-or vrea, atunci poruncește frumușel lucrurilor ăstora pe care ți le dau eu acum… ține bine minte ce-ți spun! „Funie, te-ncolăcește, iară tu, ciocan, lovește.” La vorbele-astea, cât ai bate din palme,

funia o să li se înfășoare în jurul gâtului, iar ciocanul o să-i izbească în cap până ce-ți vor da înapoi darurile mele.

Și-apoi iarăși pieri cocostârcul ca o nălucă. Zis și făcut! Șontâc-șontâc, bătrânica se opri mai întâi la palatul sultanului și ceru stăruitor s-o primească stăpânul. După multă stăruință i se dădu voie să intre în sala tronului și-atunci bătrânica încercă să-l înduplece pe sultan:

— Cu vorbă bună te-aș ruga, Măria Ta, să-mi dai înapoi tava și toiegelul…

— Dar ți-am dat, femeie, și tava, și toiegelul, ce mai vrei de la mine? se zborși sultanul, mâniat de îndrăzneala babei.

Când văzu că nu-i chip să-și capete lucrurile înapoi cu vorbă bună. Bătrâna puse funia și ciocanul jos și le porunci, fără să stea pe gânduri:

— Funie, te-ncolăcește, iară tu, ciocan, lovește!

Și unde nu se înfășoară funia numaidecât în jurul gâtului Măriei Sale, iar ciocanul se ridică deasupra capului și începe să izbească cu furie, de ziceai: Doamne, ce-i asta?!

— Dați-i tava și toiegelul! zbieră sultanul, simțind că i se face verde înaintea ochilor și se înăbușă, fără scăpare.

Bătrânica își luă lucrurile și ieși țanțoșă pe ușă, fără a se mai uita înapoi. Și nu se mai opri decât la poarta vecinilor ei.

— Cu vorbă bună vă grăiesc și vă poftesc a-mi da înapoi râșnița ce mi-ați luat! se prefăcu ea a se ruga cu sfială.

Dar, cum nu voia nimeni s-audă de-așa ceva, lăsă funia și ciocanul pe pământ și le porunci din nou:

— Funie, te-ncolăcește, iară tu, ciocan, lovește!

Și funia sări ca un fulger și se înfășură pe gâtul stăpânului casei, mai-mai să-l sugrume, iar ciocanul porni să-l izbească mărunt și des în moalele capului. Vecinul țipa ca din gură de șarpe la nevastă și la feciori, care se holbau la el năuciți:

— Ce stați și vă uitați ca niște neghiobi? Alergați și aduceți-i degrabă râșnița, până nu-mi dau duhul!

Bătrânica își luă râșnița și plecă liniștită spre casă. De data asta își puse lucrurile cele de preț într-un loc doar de ea știut și-apoi porni valvârtej spre hammam. Ceru măgarul înapoi, tot așa, cu vorbe frumoase, dar, cum auzi stăpânul băii despre ce-i vorba, se stropși la ea, simțindu-se tare sigur de el:

— Ce tot îndrugi, babă smintită?! Am auzit eu că ți-a plecat mintea la plimbare și uite că se adeverește… Ce-am eu cu măgarul tău? I l-ai dat vecinului să-și care bolnavul cu el, nu mie! Du-te și cere-l de la el!

— Dacă așa ți-i vorba, atunci stai olecuță, că te-ajut eu să-ți aduci aminte unde-l ții ascuns!… se oțărî și mătușica.

Și, furioasă cum nu fusese nicicând, puse funia și ciocanul jos și le porunci:

— Funie, te înfășoară, iară tu, ciocan, tăbară!

Dar să vezi și să nu crezi! De supărare, bătrâna schimbase porunca pe care i-o spusese cocostârcul, iar funia și ciocanul rămăseseră nemișcate, la locul lor. Dar nu se pierdu prea tare cu firea și, curând după ce se dezmetici îi veniră în minte și cuvintele-cheie de care avea nevoie și repetă porunca:

— Funie, te-ncolăcește, iară tu, ciocan, lovește!

Și unde nu-l apucă funia de gât pe mincinos și porni ciocanul a-l izbi cu o sete, de ziceai că acuși-acuși o să se prăpădească.

— Săriți, săriți, băieți, și aduceți măgarul din pivniță! strigă stăpânul ca din gură de șarpe la băieți. Dați-i-l să și-l ia sănătoasă, numai duceți-o de-aici, de pe capul meu!…

Alergară băieții, împiedicându-se unul de altul, și se întoarseră într-un iureș cu măgarul cel care scotea numai perle din gură când răgea.

Și uite-așa, după multă trudă, bătrânica izbuti să-și adune toate darurile primite de la cocostârc. Apoi s-a apucat să facă pomeni săracilor, împărțind cu mărinimie în dreapta și-n stânga tot belșugul pe care i-l dăruia Allah. Și tot așa până când și-a trăit și ea traiul și-a părăsit lumea

aceasta, pentru a se duce în rândul celor drepți, care nu mai greșesc niciodată.

MOLLA USFUR

Demult, demult, în vremuri apuse, trăia un om tare sărac, care se numea Usfur, împreună cu nevasta sa, Jarada. Și nu izbuteau să-și țină zilele decât cu greu bieții oameni. S-a jeluit biata femeie de traiul lor amar, s-a tot jeluit, până când, într-o bună zi, a simțit că este la capătul răbdărilor. Și-atunci a luat singura găină pe care-o aveau pe lângă casă și-a plecat cu ea în suq. Din banii luați pe ea, a cumpărat niște hârtie, negreală de scris, o pană și-un turban mare.

S-a întors acasă, a pus toate cumpărăturile dinaintea bărbatului și i-a spus hotărâtă:

— Bărbate, nu mai avem altă scăpare!... Pune-ți turbanul ăsta pe cap și să știi că de azi înainte ești molla[58] Usfur! Poate c-o să te binecuvânteze Allah și-o să te pricopsești și tu cu ceva, căci altfel nu ne mai putem duce zilele...

Lumea a aflat destul de repede că în mahala a apărut un molla și-au început să se vânture la el fel de fel de sărmani ca să-i scape de necazurile ce se abăteau pe capul lor: unul de-o boală, altul de sărăcie, altul de-o belea sau de-o nenorocire mare și tot așa... Molla Usfur era destul de bun la suflet, dar deloc învățat, căci nu prea avusese parte de-așa ceva. Dar ce făcea el, ce nu făcea, că vorbele i se adevereau aproape de fiecare dată. Și azi așa, mâine așa, i

[58] Cuvânt intrat în arabă din persană și acordat ca titlu persoanelor care au urmat o școală confesională, ceea ce le dă dreptul să fie slujitori ai cultului musulman și învățători. Într-o accepție particulară, persoană care ar avea capacitatea să descifreze nepătrunsul, să ghicească și să prezică.

s-a dus vestea în toată cetatea și-a ajuns până la urmă și la urechile sultanului.

Nevastă-sa, Jarada, făcuse și ea ce făcuse și ajunsese slujnică la palatul sultanului, unde îngrijea de orătănii.

Într-o bună zi ce-i fu dat să vadă? Fiica sultanului se plimba prin grădina palatului și i-a alunecat din deget un inel tare prețios. Până să-și dea ea seama că l-a pierdut, i l-a și înghițit o lebădă. Jarada, care se afla prin preajmă, a băgat de seamă ce s-a întâmplat, dar a tăcut chitic. Doar când s-a întors seara acasă, i-a povestit bărbatului ce văzuse.

— Cred că sultanul o să trimită după tine ca să-i găsești inelul, îșI dă ea cu părerea. Dacă o să se întâmple una ca asta, apoi atunci să știi că lebăda care l-a înghițit este albă-albă, ca spuma laptelui, doar cu o singură peniță neagră pe spate.

Și, într-adevăr, inelul pierdut iscă mare zarvă la palat. Slujitorii căutară peste tot și scormoniră fiecare palmă de loc pe unde-și amintea prințesa să fi trecut, dar fără niciun folos. Și, văzând că nu mai e nicio nădejde să dea de urma lui, sultanul îi porunci vizirului să-l aducă numaidecât pe molla Usfur, socotind că doar el ar mai putea să afle unde stă ascuns inelul cu pricina.

Molla Usfur se înfățișă dinaintea sultanului cu temenele până la pământ și fu poftit să ia loc într-un jilț.

— Merge vorba că ai face tot felul de minuni și că ar fi un ghicitor neîntrecut, molla Usfur… deschise sultanul vorba. Am să te pun și eu la încercare, ca să văd cât de priceput ești… Uite, prințesa noastră a pierdut un inel neprețuit și nu mai izbutim să dăm de el… Crezi că ai putea să ne spui unde zace rătăcit?

Când crezu că sultanul a terminat tot ce-avea de zis, molla Usfur își îndreptă turbanul pe frunte, își aranja *jubba*[59] și se scarpină puțin după ureche, ca și cum ar fi

[59] Veșmânt bărbătesc: un fel de haină lungă și largă îmbrăcată pe deasupra, confecționată în mod obișnuit din postav, cu mâneci largi

cugetat adânc.

— Mărite sultan, bolborosi el răgușit, după un timp. Mie mi se arată că inelul ăsta atât de prețios ar fi în gușa unei lebede albe, doar cu o singură peniță neagră pe spate…

— Cred că nu te gândești la Peniță Neagră?! Este lebăda la care eu țin cel mai mult!

— Eu nu știu, stăpâne, cât de mult ține Măria Ta la orătania asta, dar îi spun înălțimii Tale ce mi se arată mie: o lebădă albă, cu o singură peniță neagră pe spate…

— Ești sigur de ce spui? îl mai iscodi sultanul, simțind că i se strânge inima.

— La fel de sigur cum știu că eu sunt molla Usfur, mărite sultan!… îl încredință fără pic de șovăială.

Sultanul și-a mângâiat barba aspră și, după ce-a rămas multă vreme dus pe gânduri, a murmurat înfiorat:

— Bine! Dacă așa stau lucrurile, n-avem ce face!… O să tăiem lebăda care zici tu… Dar să știi că, dacă nu găsim inelul în gușa ei, ai să plătești viața păsării cu capul… Te trec prin ascuțișul sabiei, căci lebăda asta este sufletul meu…

Slujitorii au împânzit grădina și în cele din urmă i-au adus lebăda sultanului. A mângâiat-o stăpânul îndurerat, pentru ultima oară, și-apoi i-a poruncit gealatului să-i reteze gâtul lung și mătăsos. Și, după ce-a făcut slujitorul treaba asta, a spintecat-o, iar când a ajuns la gușă, inelul s-a rostogolit cu zgomot pe tava de sub ea.

Sultanul a sărit în sus de bucurie și-a alergat chiar el la molla Usfur să-l hiritisească pentru priceperea și puterea lui de a descoperi lucrurile nevăzute. Și din clipa aceea a avut mare trecere la stăpânul lui, care l-a copleșit cu daruri.

Dar să vedeți cum cade năpasta pe capul omului! Într-o dimineață, când s-a trezit din somn, sultanul a băgat de

---

care nu ajung până la încheieturile mâinilor. Acest obiect vestimentar a intrat și în Țările Române împreună cu numele prin care era desemnat (în forma *giubea).*

seamă că vistieria i-a fost prădată. Mulțime de nestemate de felurite culori și forme, mărgăritare de toate mărimile și prăpăd de bănet de aur și argint se duseseră pe apa sâmbetei. Hoții nu mai lăsaseră nimic, niciun giuvaier, niciun galben! Nici de sămânță! Parcă înghițise pământul deodată tot ce se aflase în ea.

De data asta, stăpânitorul nu s-a mai înfuriat, nu s-a mai amărât și nici nu s-a prea speriat, ci s-a ridicat încet din jilț, a bătut din palme și-a trimis să-l aducă numaidecât pe molla Usfur.

— Trebuie să găsești cum oi știi comoara ce ne-a fost prădată azi-noapte, căci, de nu, unde-ți stau picioarele, o să-ți stea și capul… îl luă sultanul din scurt.

Bietul om a rămas ca lovit de trăsnet, căci nu-și închipuise niciodată că va fi pus la o încercare atât de grea. A blestemat-o în gând pe nevastă-sa, Jarada, care-l băgase într-un bucluc fără scăpare, și, simțind că i se apropie sfârșitul și că oricum nu mai are nimic de pierdut, și-a zis că trebuie măcar să câștige și el câteva zile bune, în care să se bucure cu adevărat de viață.

— Dă-mi un răgaz de patruzeci de zile, Măria Ta, încercă el să-l înduplece pe sultan, căci e treabă tare încâlcită ce-mi ceri. Și-aș mai avea a te ruga să-mi trimiți în fiecare zi un cocoș rumen și pilaf de orez din cel mai bun soi și-am să încerc cu bucatele astea să-i îmbii pe ifriții mei să-mi călăuzească pașii, în așa fel ca după patruzeci de zile să-i aflăm pe prădători…

— Prea bine! se învoi sultanul. Ai tot ce poftești!

Molla Usfur a rămas în casă, înfruptându-se în fiecare zi din cocoșul rumen și orezul trimis de sultan, fără să-și bată capul nici măcar să încerce a ticlui vreo minciună. Oricum știa care-i este sfârșitul și se lăsa în voia lui Allah. Seară de seară, după ce termina de mâncat, arunca oasele cocoșului în spatele casei, printre niște dărâmături, și număra astfel zilele ce se scurgeau și cocoșii pe care-i înfuleca, iar la urmă de tot ofta cătrănit. „Ășta-i primul!” a zis el la

capătul primei zile. „Ăsta-i al doilea!”, a repetat când a aruncat oasele în seara următoare și tot așa până în a treizeci și noua seară.

Întâmplarea făcea că hoții care prădaseră vistieria sultanului - patruzeci la număr - își făcuseră sălaș tocmai în dărâmăturile vecine cu casa lui molla Usfur și-l auzeau în fiecare seară bodogănind de unul singur: ăsta-i al doilea… ăsta-i al treilea… ăsta-i al douăzecilea… și tot așa… Cum auziseră și ei de faima și de puterea lui molla Usfur, care vedea lucrurile nevăzute și neștiute - și cum să nu fi auzit de asta tocmai ei? -, au început să se teamă, cu sufletele bântuite de bănuiala că vor fi descoperiți. Pe măsură ce numărătoarea se apropia de patruzeci, au pierdut orice îndoială c-ar mai putea scăpa de puterea neobișnuită a lui molla Usfur. De-acum era limpede pentru ei că molla știa tot - și că sunt patruzeci, și că ei au prădat comoara sultanului, și unde se află ea. Iar seara, molla nu făcea altceva decât să-i numere unul câte unul.

— Iată-l și pe ultimul, al patruzecilea… mormăi molla, aruncând oasele celui din urmă cocoș.

Cum a rostit molla Usfur vorbele astea, hoții s-au strâns unul în altul, dârdâind de spaimă și socotind că le-a sosit ceasul. S-au sfătuit cu căpetenia lor și, cum erau puși să aleagă între viață și comoara sultanului, s-au hotărât pe dată să bată la ușa lui molla Usfur, să-i ceară iertare, să-i pună în brațe comoara, numai să-i lase să plece încotro or vedea cu ochii. Când molla Usfur le-a deschis ușa, nici nu l-au lăsat să vorbească, repezindu-se care mai de care să-i sărute mâinile și rugându-l fierbinte să nu-i dea în vileag. S-au jurat să plece cât mai departe, după ce-l vor călăuzi la ascunzătoarea comorii.

— Ai să vezi, preaînțeleptule molla, că nu s-a atins nimeni nici de-o para din toată bogăția sultanului. Așteptam să treacă furtuna și-apoi să facem împărțeala, îl mai încredință căpetenia hoților.

— Bine, băiete, eu v-am iertat, se arătă molla mărinimos.

Făgăduiesc în fața lui Allah să nu vă dau în vileag, dacă-mi faci pe loc planul ascunzătorii. Și n-are niciun rost să încerci să mă înșeli, că doar vezi și tu prea bine că nu-i cu putință, prinse molla curaj, văzând ce pleașcă îi căzuse din cer.

Vătaful hoților era gata de orice, numai să-l împace pe molla și să scape de groaza ștreangului. Pe dată s-a apucat să-i facă planul cerut, explicându-i toate chichițele, încât era limpede pentru oricine voia să ajungă la locul comorii.

Molla a așteptat până ce i-a văzut pe cei patruzeci de hoți îndepărtându-se, apoi a îmbrăcat cele mai bune veșminte pe care le avea și-a luat-o întins palat. Când a intrat la sultan, a scos planul cu pricina și l-a desfășurat, închinându-se în fața stăpânului:

— Măria Ta, iată aici planul ascunzătorii în care se comoara din vistieria palatului, așa cum mi s-a arătat mie. Aici este cheia necazului și n-ai decât a le porunci oștenilor și slujitorilor să pornească într-acolo. Ai să-ți găsești, Măria Ta, comoara neatinsă!

Și-a făcut sultanul precum l-a sfătuit molla. A mânat oștenii degrabă spre locul cu pricina și-a așteptat ca pe ghimpi până ce i-a văzut întorcându-se. Mare i-a fost mirarea când a văzut comoara neatinsă… A oftat ușurat și l-a răsplătit pe molla Usfur cum se cuvine. Dar numai ce-a plecat acesta că sultanul a și poruncit să i se înfățișeze marele vizir.

— Minunile astea ale lui molla Usfur pe mine unul mă cam descumpănesc… începu el să-și deșarte inima față de mâna lui dreaptă. Una din două: ori e un șarlatan, ori e un sfânt dintre trimișii lui Allah… Trebuie să-l mai pun la o ultimă încercare. N-o să știm decât noi doi de afacerea asta. Dacă n-o să se descurce înseamnă că-i un șarlatan, căruia i-au mers treburile de minune și ne-a tras pe sfoară… În cazul ăsta o să-l dau pe mâna călăului, ca să-l treacă prin sabie. Dacă izbutește însă și de data asta înseamnă că-i un sfânt pe care ni l-a trimis Allah și se

cuvine să-i arătăm toată cinstirea… Ce mă sfătuiești să fac, vizire?

— Înțelept grăit-ai, mărite sultan! îngăimă vizirul cu plecăciuni. Mă gândesc să aducem o masă acoperită și să ascundem sub ea o tipsie cu lăcuste, să zicem, o alta cu carne de vrabie, alta cu carne de cocoș și alta cu țărână, să spunem. Apoi îl chemăm pe molla și-i cerem să ne ghicească ce se află pe tipsiile ascunse sub masă.

Tare s-a mai minunat sultanul - pentru a câta oară în viața lui? - când a văzut că are un vizir atât de ager la minte și i-a poruncit să ducă numaidecât la împlinire ce-a plănuit. Când masa a fost pregătită întocmai așa cum au izvodit, a fost poftit și molla, iar vizirul i-a dat de știre despre voia și porunca sultanului.

Molla s-a așezat la masă cu inima tăiată, căci era pus acum să-și hotărască singur soarta - să aleagă între pieire și pricopseală. Dar despre ce alegere mai putea fi vorba? Nefericitul n-a găsit altceva mai nimerit de făcut decât s-o blesteme pe nevastă-sa, Jarada, căci doar lăcomia ei îl împinsese în pragul prăpastiei.

— Asta-i o nenorocire cumplită pentru tine, Usfur[60], și pentru tine, Jarada[61]!… După ce te-ai înfruptat din carne de cocoș, acum ți-a venit rândul molla Usfur să înghiți țărână… mormăi molla în barbă, clătinându-și capul a deznădejde, când în stânga, când în dreapta.

A căutat spre sultan cu privirea abătută, așteptând porunca de trimitere la știreang, dar, spre marea lui nedumerire, l-a văzut pe stăpân ridicându-se și apropiindu-se de el cu lacrimi de bucurie curgându-i pe obraji. Molla a rămas mai departe năucit de îmbrățișările sultanului, fără să priceapă ce se întâmplă, iar Măria Sa a vestit numaidecât numirea lui molla ca mare dregător al țării. Și de-atunci și până la sfârșitul zilelor molla Usfur împreună cu nevasta lui au trăit în belșug și fericire, fără să mai știe

60 În traducere, *vrabie.*

61 În traducere, *lăcustă.*

ce-s nevoile și grijile. Oamenii de rând se gândeau la el ca la un sfânt, iar sultanul nu mai contenea să-i laude înțelepciunea.

Și, într-adevăr, ce avea molla Usfur mai de preț pe lumea asta era înțelepciunea: știa molla că soarta omului atârnă de-un fir de ață și-i schimbătoare ca vremea. Și mai știa molla că recunoștința și credința sultanului sunt ca frunza în vânt.

DOI FRAȚI VITREGI

Trăia odată, demult, într-un sat un om împreună cu cele două neveste ale sale, dar, spre nefericirea lui, niciuna, nici alta nu-i dăruiseră copii. Și suferea bietul om din pricina asta și-a pornit să se plângă în dreapta și-n stânga, nădăjduind că doar-doar o să-i poată da cineva vreun leac, în așa fel ca măcar una din ele să prindă rod. Dar nimic nu i-a folosit.

Într-o zi întâlni el în cale un bătrân cu barbă colilie și începu să-i spună păsul lui. Acesta îi dădu două gherdane de cornalină și-l sfătui să le prindă la gâtul celor două neveste. Și nu trecu multă vreme și omul nostru află că amândouă au rămas grele. Iar când le-a venit sorocul și le-au apucat durerile facerii, i-a născut fiecare câte un fecior de ziceai că sunt zămisliți din unirea soarelui cu luna și semănau între ei ca două picături de apă. Numai că, la scurt timp după ce-au născut, una din cele două neveste s-a săvârșit din lumea asta, iar cealaltă s-a juruit să crească amândoi copiii. Dar, de ce se făceau mai mari, de ce semănau mai tare - atât de tare, că nu mai izbutea să-l deosebească pe copilul ei de celălalt. Și ce-i vine femeii într-o zi că se pomenește plângându-i-se de treaba asta unei bătrâne din sat.

— Dar lucrurile sunt mult mai ușoare decât îți închipui, încercă bătrâna s-o liniștească. N-ai decât să te-arunci într-un ochi de apă când îi vezi pe cei doi băieți apropiindu-se de tine și-atunci o să bagi de seamă că unul din ei o să se arunce numaidecât în apă, ca să-ți vină în ajutor, pe când celălalt o să zăbovească până ce-și scoate hainele de pe el.

În felul ăsta o să știi că acela care s-a aruncat îmbrăcat în apă e sânge din sângele tău și carne din carnea ta.

Și-a purces mama să facă așa cum o sfătuise bătrâna; s-a dus cu lâna s-o spele la un izvor și, când i-a văzut pe cei doi feciori apropiindu-se de ea, s-a aruncat în ochiul de apă și-a pornit să se zbată, țipând de moarte:

— Ajutooor! Ajutooor!

Unul din cei doi băieți a alergat într-un suflet și s-a aruncat în apă așa, îmbrăcat, cum se afla, pe când celălalt a mai pregetat, chinuindu-se să-și scoată veșmintele.

Din ziua aceea a știut din nou care-i băiatul ei și care nu-i al ei și-a început să îngrijească de cei doi în mod osebit: băiatul ei primea pâine de grâu, calul lui avea în fiecare zi tainul lui de orz, iar câinele lui primea toate resturile de mâncare, în vreme ce fiul vitreg primea turtă de porumb, calul lui avea parte doar de paie, iar câinele lui nu vedea nimic de la ea cu săptămânile. Simțindu-se oropsit, băiatul s-a hotărât să apuce spinosul drum al pribegiei și să plece în lumea largă. Când i-a spus fratelui său ce-are de gând, acesta s-a împotrivit, dar, văzând că nu-l poate abate de la gândul lui, a vrut să-l însoțească în pribegie, numai că n-a fost cu putință să-l înduplece.

— Să privești la pomul ăsta! îl îndemnă pe fratele lui înainte de a-și lua rămas-bun, arătându-i un copac de lângă casă. Cât timp frunzele lui sunt verzi, să știi că eu sunt teafăr și nu mă amenință nicio primejdie, dar, când o să le vezi ofilindu-se, să știi că am murit sau m-a lovit o mare nenorocire.

Apoi și-a pus sacul cu merinde pe cal și s-a așternut la drum. Și-a mers el ce-a mers și într-un târziu a trecut pe la un trib, tocmai când toți bărbații erau adunați la sfat, din pricina unei namile de lup ce mai în fiecare zi le sfâșia câteva oi și nu știau cum să-i vină de hac. Întrebându-i de pricina pentru care s-au adunat, aceștia i-au spus toată povestea și i-au promis că, de-i va scăpa de dihania ce-i năpăstuia, ai lui vor fi toți mieii fătați în anul acela.

După legământul ăsta, flăcăul făcu ce făcu, îi scăpă de jivină și-și văzu mai departe de drum. Mai merse el ce mai merse și într-un sat de la marginea unei păduri găsi iarăși o grămadă de oameni adunați la sfat.

Le dădu tânărul binețe și, când îi întrebă ce necaz s-a abătut asupra lor de sunt atât de cătrăniți, unul dintre ei se apucă să-i spună păsul.

— În pădurea din zare, zise el, își află sălașul un coșcogeamite leul, care ne împuținează mereu vacile. Dacă ne mântui de el, ai tăi sunt toți viteii fătați anul ăsta.

Cum-necum, feciorul îi veni și leului de hac și se așternu mai departe la drum. Dar nu după multă vreme întâlni în cale alt buluc de bărbați, parcă mai necăjiți decât toți cei pe care-i întâlnise până atunci. Și iarăși dădu el să afle de ce sunt atât de amărâți și unul dintre ei îi lămuri taina.

— În valea de-acolo stă ascuns un ditamai balaurul, care a băgat groaza în sufletele oamenilor de prin împrejurimi… Dacă ne-ai izbăvi de el, ți-am dărui toate pământurile pe care poftești să ți le alegi…

Flăcăul a apucat-o numaidecât spre valea arătată de ei și, când a ajuns aproape de adăpostul șarpelui uriaș, l-a auzit strigând:

— Încotro, flăcăule? De ce-ți cauți moartea cu lumânarea?

— Îmi caut moartea, zici?… Îți caut moartea! Haide, ieși, ca să vedem cine-i mai puternic!…

— Dar mă tem de câinele tău…

— Și ce vrei să-i fac câinelui?

— Leagă-l undeva, mai departe!…

După ce legă câinele, balaurul începu să-l amăgească din nou.

— Mi-e frică și de calul tău…

— Și ce vrei să-i fac calului?

— Priponește-l undeva mai departe!…

Priponi flăcăul și calul, numai că burduhoala îl amăgea mai departe:

— Dar să știi că mă tem cel mai tare de sabia ta…
— Și ce vrei să fac cu sabia?
— Arunc-o undeva, mai departe!

Dar numai ce-a aruncat flăcăul sabia, că s-a și trezit cu blazna repezindu-se la el și înghițindu-l cât ai clipi, fără să mai apuce a se lupta cu el.

În clipa când îl înghiți, prinseră să se ofilească și frunzele pomului de-acasă. Fratele lui pricepu pe dată că pribeagul se află în mare primejdie. Se aruncă în șa, fără a zăbovi o clipă și, răpus de neliniște, porni la drum într-acolo unde-și văzuse frățiorul plecând. Când ajunse la tribul de beduini, căpetenia lor îi ură bun venit și-l pofti să-și ia turma de miei. Dar el nu se opri din cale și curând se trezi într-un sat unde sfatul bătrânilor îl pofti să-și ia turma de viței. Flăcăul nostru ceru și de la ei păsuire și zbură mai departe. Când ajunse în satul înfricoșat din pricina balaurului, oamenii îl întâmpinară, căinându-se, și-i spuseră că un tânăr care-i semăna leit trecuse pe la ei și se oprise în valea din apropiere ca să se lupte cu balaurul, dar că fiara îl amăgise și izbutise să-l înghită. Apoi îl sfătuiră să se întoarcă de unde venise, căci era păcat de tinerețea lui. Flăcăul nici nu vru să audă vorbele lor și se repezi ca fulgerul spre sălașul dihaniei.

Balaurul îl zări de departe și-i ieși în întâmpinare, încercând să-l amăgească și pe el. Văzând că tânărul vrea cu orice preț să se lupte ca să-și răzbune fratele, începu a se preface:

— M-aș lupta cu tine, flăcăule, dar mă tem de câinele tău!….

— Și ce-ai vrea să fac cu el? întrebă flăcăul.

— Leagă-l undeva, mai departe!

Flăcăul își luă câinele, îl duse ceva mai departe, dar îl lăsă slobod. Și tot așa făcu și cu calul său. Iar când balaurul îi ceru să arunce sabia, azvârli teaca cât putu mai departe, încât vâjâitul ei umplu văzduhul. Când auzi zgomotul, fiara se și năpusti spre el să-l înghită, dar flăcăul

ridică sabia deasupra capului și-i porunci:

— Dă-mi fratele pe dată înapoi, că, de nu, îți retez capul.

— Ți-l dau înapoi, se învoi balaurul, dar fără un ochi…

— Dacă faci una ca asta, îți scot și eu un ochi…

— Atunci ți-l dau, dar fără picioare, încercă să se tocmească fiara…

— Să nu faci una ca asta, căci îți voi reteza coada, răspunse flăcăul gata să treacă la fapte…

Văzând că n-are încotro, balaurul îi eliberă fratele, doar că tânărul se repezi și reteză fără milă capul jivinei.

Apoi frații s-au pornit pe sfadă: unul încercând să-l întoarcă acasă pe cel pornit în pribegie, iar celălalt încercând să-și hotărască izbăvitorul să-l însoțească prin lume. Dar n-a fost chip să-și schimbe niciunul din ei hotărârea și-atunci și-au urat unul altuia sănătate și drum bun.

Și merse pribeagul nostru ce merse până ce se trezi într-o cetate unde era mare forfotă. Iscodi încolo și-ncoace să afle ce se pregătește și cineva îi lămuri că tot norodul trebuie să ia parte la un mare alai de sărbătoare.

— Și care-i prilejul? mai trase el de limbă pe unul și pe altul.

— Astăzi e ziua în care cetatea aduce în fiecare an ofranda leului ce este stăpân peste aceste olaturi… îi desluși un bărbat.

Flăcăul nostru rămase destul de încurcat la auzul unor asemenea vorbe. Nu pricepea cum puteau oamenii acelei cetăți să socotească o asemenea nenorocire a fi o sărbătoare. Nu se mulțumi cu cele aflate și porni să întrebe în dreapta și-n stânga până când un bătrân îi limpezi cum stau lucrurile:

— Mare năpastă pe capul nostru, tinere! E vorba de o fată pe care cetatea e silită s-o aducă ofrandă într-o zi anume din fiecare an acestei dihănii… Și anul ăsta este rândul craiului nostru… Tocmai am petrecut-o cu mare alai la locul cu pricina și-acum ne întoarcem pe la casele

noastre să ne plângem amarul…

Tare mirat de cele aflate, mai întrebă pe ici, pe colo, să afle unde-i locul acela, și porni de zor într-acolo. Și nu trebui să meargă tânărul nostru prea mult, căci dădu curând de un cort mare, țesut cu fire de aur și argint. Iar în fața lui sta o fată atât de frumoasă, cum nu mai văzuse alta niciodată. Tânărul simți pe dată că viața-i fusese hotărâtă în clipa aceea; se apropie cu inima-i bătând să-i sară din piept și-i dădu binețe, înclinându-se până la pământ. N-apucă însă să se așeze la ospățul la care-l poftea fata cea frumoasă, căci auziră un răget ce cutremura zarea.

— Fugi degrabă, tinere, căci vine fiara și ești pierdut!

— N-are decât să vină! îi răspunse viteazul. Pe ea o aștept. Doar am venit ca să te izbăvesc de dihania ce chinuie toată cetatea și nu voi pleca de aici decât cu tine și cu blana leului!

Fata se minună de curajul lui, căci de multă vreme nu se mai încumeta nimeni să se împotrivească fiarei, după ce mulți își pierduseră viața în speranța că o s-o biruie. Și tocmai în clipa aceea se ivi și sălbăticiunea, fluturându-și coama.

— Ce idee bună au avut să-mi aducă două plocoane în loc de unul, cum era obiceiul! mârâi leul, tremurându-și mustățile pofticios.

— Ba nici două și niciunul! îl luă flăcăul din scurt. Acum a venit rândul tău! De data asta o să-ți fac de petrecanie!

Leul se stârni mânios la auzul vorbelor îndrăznețe și se pregăti să se năpustească asupra lui. Își adună labele din față și se ridică de la pământ. Atunci flăcăul sări sprinten din calea lui și în aceeași clipă îl izbi cu sabia cu toată puterea, retezându-i capul dintr-o singură lovitură. După ce-i veni de hac leului, pofti prințesa să se întoarcă la palat, apoi își aruncă pantofii stropiți de sângele fiarei la câțiva pași de jivina moartă și-o luă agale spre oraș, cu gând să-și caute ceva de lucru. Colindă ce colindă pe străzi

și până la urmă se tocmi ucenic la un meșter fierar.

Când se trezi cu fiica lui cea mică în sala tronului, regele aruncă din ochi scântei de mânie și-i porunci să se întoarcă numaidecât în cortul ei, căci altfel fiara face prăpăd în cetate. Doar că fata îi povesti părintelui ei cum s-a îndurat Allah și i-a trimis pe cel mai curajos tânăr, care-a scăpat cetatea de blestemul ce-o apăsa de-atâția ani. Regelui nu-i venea să-și creadă urechilor și, ca să se încredințeze, - trimise oșteni călare la locul cu pricina. Până să-și vină în fire Măria Sa, oștenii se și întoarseră, purtând cu ei pantofii stropiți de sângele fiarei, pe care voinicul îi lăsase în urma lui. Regele se minună și hotărî să împânzească țara cu crainici care să îl poftească la palat pe cel ce dovedise leul, căci Înălțimea Sa i-o va da pe mezina lui de soție.

Dădură buzna la palat fel de fel de tineri, care mai de care mai chipeș și mai dichisit, și fiecare mărturisea că el a dovedit leul. Dar, când să încerce pantofii stropiți de sângele fiarei, plecau cu mutra spăsită, căci aceștia nu i se potriveau nici unuia. Și s-au tot perindat zile în șir fel de fel de tineri, până și cei mai sărăntoci din cetate, dar pantofii nu se potriveau și pace. Cum n-a fost chip să dea de stăpânul încălțărilor, regele a chemat slujitorii și le-a poruncit să se încredințeze dac-a rămas vreun flăcău în cetate care să nu le fi încercat.

S-au risipit iscoadele prin toate cotloanele și-au întrebat în dreapta și-n stânga și după multă zbatere s-au întors la palat, spunându-i regelui că n-a rămas decât ucenicul fierarului care n-a răspuns chemării Măriei Sale. Tare s-a mai minunat regele de ciudățenia flăcăului și-a poruncit să fie adus degrabă la palat. Iar când i-au pus slujitorii pantofii în picioare, au rămas cu toții holbați, căci pantofii se potriveau de minune. Și, ca mirarea să fie și mai mare, cum a auzit mezina craiului de treaba asta, a alergat într-un suflet, aruncându-se de gâtul ucenicului cu lacrimi de bucurie șiroindu-i pe obraji.

— Acesta-i viteazul, tată! Acesta-i tânărul care ți-a salvat copila și cetatea de blestemul fiarei, Măria Ta! a spus mezina, plecându-se în fața regelui.

De bucurie, regele porunci nuntă mare în cetate, căci viteazul merita cu vârf și-ndesat o asemenea răsplată.

Doar că, după zile și luni întregi de bucurie și petreceri, cetății îi fu dat să cunoască iarăși zile de tristețe. Regele căzu la grea boală și toți vracii chemați să-l vadă jurară că nu se va putea însănătoși decât cu lapte de leoaică adus într-un burduf făcut chiar din pielea puiului ei. Ce să facă bietul crai?! Îi chemă la el pe cei trei gineri, soții celor trei fete, la care ținea ca la lumina ochilor, și le ceru să-i aducă leacul rânduit de vraci și fără de care nu mai avea nicio speranță. Flăcăul nostru cel viteaz nu se prinse la drum cu ceilalți doi, ci își schimbă înfățișarea și le ieși înainte pe altă cale și porni să-i iscodească, unde se duc și ce caută și câte altele. Când îi spuseră necazul lor, viteazul le povesti despre toate primejdiile ce-i așteaptă, dar se legă să le aducă el laptele cel căutat.

— Veți avea de la mine tot ce căutați, fără să înfruntați nicio primejdie, dacă-mi aduceți în schimb inelele soțiilor voastre, îi încercă el.

Cei doi se învoiră numaidecât, iar unul din ei se și grăbi să se întoarcă în cetate după inele, temându-se să nu se răzgândească viteazul cel necunoscut.

Ucenicul fierarului luă cele două inele și se așternu singur la drum. Și merse el ce merse și iată că se întâlni cu un bătrân tare gârbovit de ani.

— Încotro, flăcăule? Ce nevoi te mână pe tărâmurile astea? îl întrebă ca într-o doară bătrânul.

Și tânărul se apucă să-i povestească despre suferința regelui și leacul ciudat pe care-l ceruseră vracii.

— Vezi muntele înalt de acolo? îi zise bătrânul, arătându-i niște stânci în zare. Acolo se află sălașul unei leoaice, care doarme un an întreg și următorul stă trează. Dacă o să ai norocul s-o găsești adormită, o să izbândești. Dacă o

găsești trează, n-o să mai scapi cu viață…

După ce-i mulțumi cu vorbe alese, tânărul porni țintă spre muntele din zare. Căută ce căută și în cele din urmă găsi și bârlogul leoaicei și, spre marele lui noroc, tocmai dormea. Se apucă și mulse laptele leoaicei într-un burduf pe care-l luase de-acasă și-l ascunse după un pietroi. Apoi înșfacă puiul leoaicei, îl izbi cu sabia și se apucă să-l jupoaie. Numai că puiul atins de sabie a scos un țipăt sfâșietor, care i-a stricat somnul leoaicei. Fiara se uită furioasă în jur și, nevăzând burduful, se păcăli și mârâi către flăcăul nostru:

— Dacă nu mi-ai fi supt laptele și n-ai fi devenit copilul meu, n-ai mai scăpa cu zile! Ți-aș înghiți pe loc sângele și ți-aș ronțăi carnea, iar cu oasele tale mi-aș curăța dinții! Acum pleacă și să nu te mai uiți înapoi!…

După ce se îndepărtă binișor de bârlogul leoaicei, se opri și turnă laptele în burduful făcut din pielea puiului ei. Apoi, în locul unde-i lăsase pe cei doi fârtați, se opri și le dădu burduful, iar el intră în cetate pe altă poartă.

Numai că regele nu se tămădui cu leacul adus, iar vracii adunați sobor iarăși la palat îl sfătuiră să încerce apa vie. Auziseră și ei cum că izvorul cu apa vie s-ar afla undeva între doi munți care se închid și se deschid cu iuțeala fulgerului. Craiul își chemă din nou ginerii și-i trimise în lume să-i afle leacul. Ucenicul fierarului îi lăsă iarăși pe cei doi cumnați să plece și numai ce ieșiră din palat, că o luă și el valvârtej pe o cale numai de el știută și iarăși își schimbă înfățișarea. La o răscruce de drumuri se întâlniră și el le ceru să-i dea sibniile[62] nevestelor lor pentru apa vie. Se întoarse unul din ei la palat și apoi, cu inima ușurată de griji, îi dădură sibniile celor două soții. Apoi tânărul nostru se așternu la drum cu mare spor. Și merse el ce merse, până într-un târziu, când se trezi față în față cu o negresă tare bătrână, care-și hodinea ciolanele la umbra unui tufiș.

[62] Acoperământ tradițional pentru cap în îmbrăcămintea femeilor în unele zone din Maroc.

Flăcăul cel viteaz îi dădu binețe și-și așeză legătura cu deale gurii lângă ea, îmbiind-o să guste din bucatele lui. Negresa râse ca o vrăjitoare și-i zise:

— Dacă n-ai fi dat primul binețe și dacă nu m-ai fi poftit tu întâi să mănânc din merindele tale, înainte să te fi îmbiat eu să guști din ale mele, să știi că ți-aș fi băut sângele și ți-aș fi ronțăit carnea fir cu fir, iar din oasele tale mi-aș fi făcut toiege. Ia spune-mi acum, ce cauți tu pe tărâmurile astea neprimitoare?

Îi spuse flăcăul ce necazuri l-au mânat într-acolo și bătrâna făcu semn cu degetul arătător spre cei doi munți care se deschiseră deodată.

— Intră și ia câtă apă poftești! îl îndemnă ea, râzând ca o vrăjitoare.

Tânărul se strecură printre stâncile ascuțite și umplu un burduf de apă, cu care se întoarse la cei doi fârtați. Aceștia înșfăcară burduful și fuga cu el la palatul regelui bolnav, dar craiul nu se tămădui nici după ce bău apă vie și speranțele le zburară iarăși în vânt. Și, dacă nici cu încercarea asta nu izbutiră, vracii nu mai avură altceva de făcut și-l sfătuiră să mănânce un măr din insula Ghaliyei, fiica lui Mansur, care se afla peste șapte mări și șapte țări. Iar mărul trebuia purtat doar pe aripi de vultur. Singura speranță se lega de mărul fermecat la care era atât de greu de ajuns. Dar încercarea moarte n-are, așa că regele își chemă din nou cei trei gineri la căpătâiul său și-i îndemnă să pornească la drum. Cei doi bărbați încălecară și porniră nălucă, fără să-l mai aștepte pe ucenicul fierarului căci sperau să-l întâlnească din nou pe flăcăul care-i mai ajutase și-n alte dați. Așa se și întâmplă, căci nu prea departe de cetate flăcăul necunoscut le ieși din nou în cale. De data asta însă le ceru în schimbul mărului fermecat degetul mic de la mâna stângă. Nu prea le-a convenit celor doi cumnați, dar ce erau să facă? Și le-au tăiat frumușel și i le-au dat necunoscutului, apoi s-au pus să aștepte.

Și-a mers flăcăul nostru și-a tot mers cale lungă, până ce, într-un târziu, iată că-i iese în cale un bătrân gârbovit, care-l întreabă cu glas slab, abia auzit:

— Ce te aduce, flăcăule, pe tărâmurile astea neprietenoase?

Și ucenicul fierarului spuse din nou aceeași poveste cu boala regelui și necazurile sale și se rugă cu vorbe blânde de va putea bătrânul înțelept să-l îndrepte pe calea cea bună.

Atunci bătrânul îl învăță să sacrifice un bou și să-l ducă într-un loc anume, unde se întâlneau toate păsările din ținutul acela, iar când se vor aduna toate la ospăț, să pândească și sosirea unui vultur uriaș pe care nu-l întrecea nicio altă pasăre. Să-l lase să mănânce pe săturate, iar când va da să se ridice vulturul în văzduh, să-l atingă pe aripi și să-i ceară să-l poarte în insula Ghaliyei, fiica lui Mansur.

Și-așa le orândui tânărul pe toate, întocmai cum îl învățase bătrânul. Iar la sfârșitul ospățului, când atinse aripile vulturului uriaș și-l rugă să-l poarte spre insula fermecată, pasărea se învoi de parcă l-ar fi știut dintotdeauna. Dar l-a sfătuit să ia aminte la spusele lui:

— Dacă vrei să ajungi teafăr înapoi cu mărul cel fermecat, să iei cu tine șapte bucăți zdravene de carne și la întoarcere să-mi dai câte una deasupra fiecărei mări, atunci când îți voi cere!

Zis și făcut! A pregătit flăcăul tot ce-i ceruse vulturul și iată-i în văzduh. Când ajunseră în insula cu mărul fermecat, pasărea uriașă se lăsă lin pe pământ și ucenicul fierarului culese fructul cel mai rumen. Apoi se urcă între aripile vulturului și acesta se ridică iarăși în tăriile cerului. Cum ajungeau deasupra unei mări, pasărea cerea o bucată de carne ca să-și împrospăteze puterile. Dar, când erau aproape de capătul drumului, nenorocire! Flăcăului îi scăpă din mână ultima bucată de carne, care se duse în hău. Ce să facă tânărul nostru? Mai aveau puțin și

ajungeau deasupra celei de-a șaptea mări. Atunci și-a scos hangerul de la brâu și-a tăiat o fâșie de carne din pulpa lui. Îndură cum putu durerea și-i dădu carnea păsării care zbură liniștită mai departe, până ce ajunseră la locul de unde plecaseră. Au făcut legământ de prietenie și-apoi și-au luat rămas-bun, plecând fiecare pe drumul lui. Cu mărul fermecat în sân, ucenicul fierarului încalecă și-și îndemnă calul spre locul unde-l așteptau cei doi cumnați. Aceștia luară mărul cel fermecat din insula Ghaliyei, fiica lui Mansur, și nu se mai opriră din goana cailor decât la poarta palatului. Și ce minune! Abia de gustă regele o dată din mărul cu pricina, că-și și recapătă sănătatea și vigoarea de altădată.

Bucuria și veselia se întoarseră din nou în palatul craiului, care îi chemă numaidecât la el pe cei trei gineri să-i răsplătească cum se cuvine pentru destoinicia lor. Doar că cei doi cârcotași se apucară să-l judece pe ucenicul fierarului și să i se plângă craiului că bărbatul mezinei nu i-a ajutat cu nimic, lăsându-i doar pe ei doi să-și primejduiască viața.

Flăcăul nostru, care-i mirosise și știa prea bine ce le poate pielea, înaintă un pas în fața craiului și grăi cu fruntea sus.

— Măria Ta, te-aș ruga să-i întrebi pe cumnații mei unde le e degetul mic de la mâna stângă. Și să-i mai întrebe Măria Ta unde le sunt sibniile și inelele soțioarelor lor.

Când cei doi începură să dea din colț în colț, neștiind pe unde să scoată cămașa în fața regelui. Ucenicul fierarului puse dinaintea măritului crai toate lucrurile luate zălog de la ei.

Și, dacă află Măria Sa adevărul adevărat, îl numi pe dată pe soțul mezinei valiu peste cel mai întins și mai bogat din ținuturile țării sale, iar pe ceilalți doi gineri îi mustră amarnic și-i trimise la casele lor tot cu mâna goală, așa cum veniseră.

FATA SULTANULUI ȘI INELUL FERMECAT

Era odinioară, demult, demult, într-un sat un om destul de înstărit, împreună cu nevasta și copilul lor. Dar, tocmai când băiatul avea mai mare nevoie de grija și povața tatălui, acesta căzu la grea boală și ajunse la ceasul morții. Înainte de-a închide ochii, o chemă la el pe nevastă și-i lăsă cu limbă de moarte să nu se împotrivească la nicio dorință a vlăstarului lor.

Trecu ce trecu și într-o zi băiatul îi văzu pe săteni încălecând împreună cu copiii lor, care pe cămile, care pe cai, care pe măgari sau pe catâri - fiecare după starea lui -, și așternându-se la drum. O întrebă și el pe maică-sa încotro se duce lumea și ea îi deslușì că e zi de târg în cetatea din apropiere. Și i-a cerut și el îngăduința să meargă la târg, iar mamă-sa, așa cum îi făgăduise răposatului, s-a învoit numaidecât și i-a dat și câțiva bănuți să-și cumpere cu ei ce i-o pofti inima.

Învârtindu-se el prin târg încoace și încolo, îi căzură ochii pe un cățeluș și i se năzări să-l cumpere. Îi dădură banii stăpânului, luă cățelul în brațe și se întoarse cu el acasă. Mamă-sa ce să mai zică? Mai mult de hatârul odorului decât de dragul animalului, se învoi să-l îngrijească.

Băiatul începuse să învețe drumul târgului, așa că la scurt timp primi iar câțiva bănuți de la mamă-sa și se întoarse acasă cu o pisică. Și mai făcu altă dată încă un drum și veni acasă cu un pui de șoim.

După o vreme se apucă băiatul să îmblânzească și să dreseze cele trei făpturi, încât ajunse destul de repede vestit în tribul lui pentru priceperea de a trage cu arcul și de a vâna cu ajutorul celor trei prieteni: pisica îi era de folos prin peșteri și pe câmpuri, câinele pe platouri și prin văile munților, iar șoimul prin copaci și pe înălțimile stâncilor. Și rar se întâmpla să-i scape vreun vânat, dacă apuca urma lui.

Și, tot rătăcind așa după vânat, într-o zi, când se afunda într-o pădure, se trezi în față cu un bătrân că-i dă binețe și-l întreabă cum îl cheamă.

— Să știi, băiete, îi spuse bătrânul, că, dacă-mi ții tovărășie și mă ajuți să descopăr o comoară, o să te chivernisești… Comoara asta pe care-o caut eu n-o să se deschidă decât când voi rosti numele tău și voi lăsa câteva picături din sângele tău să se scurgă deasupra ei… Iar mie nu-mi trebuie din toată comoara asta decât un inel… Restul va fi al tău… îl mai ispiti bătrânul.

Flăcăul se învoi pe dată și plecară împreună să caute comoara. N-au trebuit să umble prea mult și iată-i ajunși. Bătrânul i-a rostit numele, i-a crestat pielea pe brațul stâng și-a lăsat să curgă câteva picături din sângele lui, apoi flăcăul a coborât în groapa ce s-a deschis dinaintea lor. Și ce i-au văzut ochii?! Puzderie de mărgăritare și nestemate, care mai de care mai strălucitoare, iar în mijlocul lor un inel, la care abia de te puteai uita. Și vedeți bine că tinerelul nostru, căruia nu-i scăpase nimic din vorbele bătrânului, tocmai pe inelul din mijloc a pus și el ochii. L-a luat repede și l-a ascuns sub limbă. Apoi a încărcat cât a putut din bogăția de pe fundul gropii și a ieșit afară. A împărțit nestematele pe din două cu bătrânul și s-au despărțit, văzându-și fiecare de drumul lui.

Întors acasă, flăcăul a așezat nestematele dinaintea mamei, ca și când n-ar fi valorat mare lucru, și, plin de nerăbdare, a scos inelul din gură și l-a pus pe inelarul de la mâna stângă. Toată casa strălucea, iar aerul în jurul său

tremura de lumină. Băiatul s-a apucat să-l privească uimit și, tot gândindu-se la frumusețea lui, l-a răsucit pe deget. Și-atunci s-a întâmplat minunea: ca din pământ, în fața lui s-a ivit un ifrit mic cât un degetar.

— Stăpânul meu ce poftește pe dată se și plinește… îi zise ifritul numai ce se ivi. Sunt robul tău, stăpâne. Dacă poruncești să-ți aduc toate comorile dinspre soare-apune, pe toate ți le-aduc… Dacă vrei să ți le-aduc pe cele dinspre soare-răsare, pe-acelea ți le-aduc… Sunt gata să-ți împlinesc orice dorință…

— Dar tu cine ești? îl iscodi flăcăul.

— Eu sunt slujitorul inelului fermecat, stăpâne!

— Și, dacă n-am nevoie de tine, ce trebuie să fac?

— N-ai decât să scoți inelul din deget și să-l pui la loc sigur în cutiuța lui…

— Prea bine! zise flăcăul. Acum nu-mi trebuie nimic! Vezi-ți de alte treburi!

Apoi scoase inelul din deget și-l așeză în cutiuță. Și, cum îl puse la loc, ifritul pieri. Dar gândurile nu-i dădeau pace flăcăului nostru și după câteva zile o chemă pe mamă-sa și-o trimise la palat s-o ceară pentru el pe singura fiică a sultanului. Sărmana femeie nu știa ce să creadă. O cunoștea ea pe nevasta sultanului ca fiind din tribul lor, dar de-aici și până la a-și da singura copilă după un flăcău oarecare era cale tare lungă.

— Ce-ți veni, măi băiete? Vrei cu tot dinadinsul să te bagi în bucluc? Uiți că sultanul n-a vrut să-și dea odrasla nici după feciori de emiri și viziri? Mută-ți gândul în altă parte!

Dar băiatul o ținea întruna pe-a lui și nici nu voia s-audă de povața mamă-sii.

Mai de voie, mai de nevoie, biata femeie își luă inima în dinți și ceru încuviințarea să se înfățișeze dinaintea sultanului. După multă așteptare, ușierul îi îngădui să intre și biata femeie își spuse păsul dintr-o singură suflare, ca să-și facă singură curaj. Sultanul ridică sprâncenele a

mirare, zâmbi în barbă de-o asemenea îndrăzneală și-i spuse femeii:

— Du-te acasă și spune-i flăcăului tău că sultanul consimte să-i dea fata de soție, cu o singură condiție… Una singură! Slujitorii mei or să amestece în hambar fel de fel de grăunțe și-o să-i dau odraslei tale un răgaz de șapte zile să mi le aleagă și să mi le pună în saci separați. Dacă izbutește, atunci fata e a lui!

— Așa să fie, cum zici Măria Ta! spuse și femeia, după cum o învățase fiu-său.

— Îi dau trei zile de gândire, mai spuse sultanul, și, dacă nu se învoiește, îi pun gâtul sub paloș!

Mama se întoarse și mai abătută decât plecase și-l vesti plângând despre condiția sultanului. Flăcăul râse însă cu seninătate, căci după el nu era o treabă mai ușoară ca asta. Chiar a doua zi se îndreptă spre palat, i se înfățișă sultanului și-i spuse că se prinde să aleagă grăunțele, așa precum ceruse. Stăpânul le porunci de îndată slujitorilor să golească într-un hambar câțiva saci cu fel de fel de grăunțe și să le amestece cât mai bine. Când terminară ei, flăcăul intră în hambar și-i așteptă să se îndepărteze. Apoi își puse inelul pe deget și-l învârti o dată. Cât ai clipi, se și ivi ifritul.

— Stăpânul meu ce poftește pe dată se și plinește… zise el sărind într-un picior.

— Uite ce este, n-aș avea acum să-ți cer decât s-alegi grăunțele astea după soiul lor și să le pui în saci, îl rugă flăcăul.

Nici nu termină bine ce-avea de spus și grăunțele stăteau în saci frumos legați pe lângă perete, așa cum ceruse sultanul. Flăcăul se frecă la ochi, apoi, încredințându-se că vede bine, chemă un slujitor și-i spuse să-l înștiințeze pe Măria Sa că totul s-a făcut precum a cerut.

Ce să mai zică sultanul când a văzut o asemenea treabă?! Își dăduse cuvântul lui de sultan și n-avea încotro.

Până una, alta trebuia să-i dea fata de soție. Așa că fără zăbavă orândui nuntă mare în cetate. Și-a fost poftită toată suflarea și s-au ospătat și s-au veselit șapte zile și șapte nopți, fără contenire.

Dar lucrurile n-aveau să se sfârșească aici, așa că sultanul tot mai găsi de ce să se minuneze. În toiul petrecerilor, mirele învârti din nou inelul fermecat și-i ceru ifritului ca pe locul grămezii de vechituri din vecinătate să înalțe un palat cu mult mai strălucitor decât cel al sultanului. Și se și ivi ca din pământ un serai înconjurat de grădini, cu pomi umbroși, cu tufe de chiparoși și trandafiri, ce îmbălsămau aerul, cu încăperi aurite pentru câinele și pisica mirelui, iar în mijlocul grădinii, se înălța un copac falnic din care se vedea hăt departe și în care își avea locul șoimul, ce străjuia toate zările.

După ce se sfârșiră petrecerile, tânărul mire începu din nou să colinde după vânat. Pleca însoțit de cei trei prieteni, până când, într-o dimineață, îl opri din drum prințesa și-i ceru inelul. După ce stătu pe gânduri, tânărul se îndupleca:

— Inelul ăsta nu l-aș putea scoate din deget decât pentru cineva nespus de drag inimii mele…

— Și crezi că soția ta nu-ți e destul de dragă? murmură prințesa.

— Cum aș putea spune una ca asta?! se grăbi să răspundă tânărul soț și-i dădu inelul, sfătuind-o să nu-l scoată din deget cu niciun preț.

Dar ți-ai găsit, femeia să se țină de promisiunea dată. Cum a auzit glasul unui negustor de giuvaiere care-și lăuda marfa, a și uitat de legământul ei și s-a grăbit să trimită slujitorii după el. Giuvaiergiul s-a tot întrecut în temenele, înșirând pe mese și pe jos în fața prințesei tot soiul de podoabe din aur, pietre colorate și câte și mai câte minuni, pe care le avea el de vânzare. Dar, în vreme ce prințesa tot răscolea prin pungi și încerca tot soiul de inele și brățări, unele după altele, negustorul a pus ochii pe inelul fermecat. Cum să facă, cum să dreagă, s-o amăgească?!

Scoase din buzunar un inel încărcat cu diamante și rubine și-i făcu semn spre degetul cu inelul fermecat:

— Doar pentru fiica sultanului am adus așa o minune de inel. Încearcă-l pe inelarul de la stânga! Numai acolo se potrivește!…

Și nici nu trebui s-o roage mai mult, că prințesa își scoase numaidecât inelul fermecat și-și puse inelul negustorului pe deget. Apoi, cât se mai învârtiră, cât se mai suciră, negustorul scoase din sac alt inel asemănător și-l puse repede pe degetul frumoasei prințese. Giuvaiergiul își luă banii și coborî din palat în fuga mare, ducând cu el inelul fermecat. Îndată ce ieși pe poartă, puse inelul pe deget, îl învârti o dată și iată că se ivi și ifritul. Negustorul lacom și hapsân se grăbi să-i poruncească, nici mai mult nici mai puțin, decât să mute palatul cu tot ce era în el într-o insulă, peste șapte mări și șapte țări.

Când se întoarse tânărul soț de la vânătoare cu cei trei fârtați ai lui, nu mai găsi pe locul palatului decât o grămadă de vechituri. Amarnic se mai căi tânărul nostru pentru greșeala lui, dar era prea târziu. Și nu-i era de-ajuns nenorocirea lui, dar mai era și mânia sultanului, care-i porunci să facă ce-o ști și-n trei zile să-i aducă fata înapoi, căci, altfel, unde-i stau picioarele-i va sta și capul.

Câinele, pisica și șoimul porniră îndată care încotro, să iscodească împrejurimile, doar-doar or prinde vreo urmă, dar degeaba. Seara se întoarseră cu toții istoviți de-atâta umblet.

— Nu ne-a mai rămas decât tărâmul apelor… zise șoimul. Nu mă las până ce nu cercetez toate mările lumii…

A doua zi pasărea se ridică până în tăriile cerului și-și aruncă ochii roată. Cu chiu, cu vai, în depărtări nesfârșite zări ceva ca un punct pe o insulă, tocmai în mijlocul celei de a șaptea mări, și porni întins într-acolo. Și iată, când ajunse acolo, găsi și palatul căutat. Apoi șoimul luă calea întoarsă spre stăpânul lui să-i ducă vestea cea mare. Dar cum să facă ei să găsească și inelul?!

Tot pisica mai isteață răspunse prima:

— Eu sunt cea mai ușoară dintre voi și mă strecor oriunde, fără să fac niciun zgomot! Dacă mă prind bine de aripile lui, șoimul o să mă ducă în insulă, iar acolo lăsați pe mine!

Zis și făcut! Pisica se prinse bine de spatele păsării și se ridicară în văzduh, zburând ca vântul și ca gândul. Și într-un târziu coborâră pe insula din mijlocul celei de a șaptea mări, la poarta palatului. Pisica se cațără ușor, trecu gardul, se strecură tiptil pe terasă, apoi în palat și se opri tocmai în odaia în care dormeau fata sultanului și negustorul cel viclean. Giuvaiergiul, temător, ascunsese inelul sub limbă și-l legase cu o ață de degetul mic de la mâna dreaptă. Se învârti ce se învârti pisica prin odaie, răsturnă o cutie cu praf de henna și își vârî coada în ea. Apoi o trecu de câteva ori pe la nasul giuvaiergiului, care, luat pe nepregătite, se puse pe strănutat, de nu se mai oprea. Inelul i-a sărit din gură și s-a rostogolit pe covor, iar pisica hap, cu lăbuța. Apoi rupse repede ața cu dinții-i mărunți și ascuțiți și pe-aci ți-e drumul. Se strecură ca o umbră în pomul în care-o aștepta șoimul și-și luară din nou zborul spre stăpânul lor. Dar nenorocire! Tocmai când să ajungă la liman, se apucară amândoi să se laude cu isprava lor și să îndruge verzi și uscate: ce-o să spună și cum o să spună și ce-o să zică stăpânul și cum o să-i laude… Și pisica scăpă inelul în apă… Noroc cu șoimul, care vede atât de departe! Urmărind inelul care se rostogolea, a văzut cum l-a înghițit un pește mare și chior, ce se zbătea în plasa unui pescar. Se căiră amarnic prietenii noștri, dar ce altceva mai aveau de făcut decât să alerge ca gândul la stăpânul lor, să-i dea de veste.

Îi ascultă câinele cu luare-aminte, se gândi o clipă, apoi îi liniști:

— Nu vă mai necăjiți atâta, prieteni! O să fac eu ce-o să fac și-o să pun laba pe peștele cel chior! Doar mă cunosc toți pescarii că sunt câinele vânătorului!

Pisica și șoimul îl călăuziră la malul mării, iar pescarii, cum îl văzură, se apucară să-i arunce fiecare câte un pește. Dar câinele alerga neliniștit de la unul la altul, adulmecând prin plasele și bărcile lor, până ce zări peștele cel chior. Se repezi cu labele pe el, îl luă în gură și se porni pe fugă, de-i scăpărau picioarele, în hohotele pescarilor, care se prăpădeau de râs văzând alegerea făcută. Câinele nu se opri decât în fața stăpânului său și-i puse peștele dinainte. Flăcăul scoase hangerul de la brâu, spintecă burta peștelui și inelul se rostogoli de îndată pe pământ. Tânărul îl puse pe deget, îl învârti o dată și ifritul cel ascultător se ivi ca prin minune:

— Stăpânul meu ce poftește pe dată se și plinește…

— Poftesc să-mi aduci îndată palatul din insulă, cu tot ce este în el! ceru flăcăul.

Și, îndată ce se ivi palatul, se porniră cei patru prieteni să scotocească prin toate ungherele, până ce-l găsiră pe negustorul cel hain, făcut ghem de frică într-un coș cu rufe. Îl scoaseră pe sus și-l aruncară în cușca fiarelor din grădina sultanului, să se ospăteze cu el. Iar de-atunci n-a mai scos flăcăul nostru inelul de pe deget nici pentru cea mai dragă ființă din lume.

FĂ BINE, FIULE, ȘI PE URMĂ ARUNCĂ-L ÎN MARE!

Trăia cândva într-o cetate de pe vremuri un negustor bogat, căruia i se dusese vestea pentru bunătatea lui. Și-avea negustorul acesta un băiat tare chipeș și isteț, pe care-l luase de mic cu el la dugheană ca să deprindă meșteșugul negoțului. Ba îl purta după el și pe la toți toptangiii de la care-și lua el mărfurile. Și în toată vremea asta a băgat băiatul de seamă că tatăl lui se arăta a fi un om tare milostiv și îngăduitor, care nu se lăcomea niciodată, ci se mulțumea cu un câștig mai mititel, numai să poată face un bine cuiva. Dacă cineva îi cerea pe datorie sau venea după un împrumut, negustorul se învoia pe dată fără să ceară vreun zălog sau să izvodească vreun zapis. Sărea negustorul nostru și în ajutorul sărmanilor și necăjiților, chiar dacă nu-i mai văzuse niciodată în viața lui, și asta fără să ia în seamă vorbele fârtaților din breaslă, care-și dădeau coate și strâmbau din nas, prorocindu-i sărăcia. Și, de fiecare dată când băiatul îl întreba de ce împarte bine în dreapta și-n stânga, fără nicio răsplată, părintele-i răspundea:

— Fă bine, fiule, și pe urmă aruncă-l în mare!…

A auzit flăcăul nostru vorbele astea de nenumărate ori, dar niciodată nu și-a bătut capul prea tare să le afle adevăratul tâlc.

Și azi așa, mâine așa, până când flăcăul nostru începu să se simtă stingherit de bunătatea și mărinimia părintelui său, care nu stârnea decât râsul și bârfelile gurilor rele.

Dar iată că într-o zi, când socoti că a venit vremea să se descurce singur și să meargă pe picioarele lui, tatăl hotărî să-și trimită feciorul să se vânture nițeluș prin lume, ca să cunoască și el oamenii și viața. Și colindă flăcăul ce colindă din ținut în ținut până ce se trezi într-o cetate mare și bogată. Și, umblând el așa, haihui, pe ulițe, se trezi deodată în fața unui palat mare, ale cărui ziduri erau tivite cu hârci. Se minună nespus de ce vedea, dar, oricât iscodi el în dreapta și-n stânga, nu reuși să afle nimic din taina palatului.

Când văzu mutenia de care se lovea pretutindeni, se hotărî pe loc să rămână în cetatea cu pricina până ce va izbuti să dezlege taina.

Poposi flăcăul la un caravanserai[63] unde-și lăsă lucrurile și porni iarăși să străbată ulițele. Când dădu cu ochii de dugheana unui bărbier, își zise că n-ar strica să-i treacă și el pragul și să mai tragă cu urechea la ce vorbesc bărbații care-și așteptau rândul. Auzi câte-n lună și-n stele, dar niciun cuvânt despre palatul tivit cu tigve omenești. Când se așeză pe scaun dinaintea bărbierului, se prinse la vorbă și la glume cu el, iar la sfârșit se arătă mai generos decât toți clienții care se perindaseră prin fața lui până atunci.

Și-și făcu tânărul nostru obicei să treacă în fiecare dimineață pe la bărbier și se arătă cu el de la o zi la alta tot mai darnic și mai vorbăreț. Ba ajunse într-o zi să-l poftească să mănânce împreună. Și azi așa, mâine așa, până la urmă se legară prieteni la cataramă și-ajunseră să-și spună unul altuia tot ce-aveau pe suflet.

Și într-o bună zi flăcăul socoti că a sosit vremea când ar putea să-l întrebe care-i taina hârcilor ce tiveau zidurile palatului. Își luă inima în dinți și aduse vorba despre ele, iar bărbierul sări ca ars și-l povățui să-și scoată din cap dorința de a afla taina asta, străduindu-se din răsputeri să-l înduplece să-și mute gândul de la palatul blestemat și să nu mai întrebe niciodată de el. Dar ți-ai găsit. Nu făcu

[63] (În Orient) Han mare unde poposesc caravanele.

decât să-i aţâţe şi mai tare curiozitatea, aşa încât flăcăul aducea din ce în ce mai des vorba despre treaba asta. Bărbierul se mai codi ce se mai codi, dar până la urmă se văzu silit a-i spune adevărata poveste a palatului.

— În palatul acesta, începu bărbierul, dus pe gânduri, stă fiica sultanului nostru. Palatul a fost durat anume pentru ea şi pentru slujitorii ei. Iar hârcile pe care le-ai văzut sunt ale sărmanilor logodnici sau, mai bine zis, ale soţilor ei, căci toţi bărbaţii care intră la ea seara a doua zi dimineaţa au capetele retezate şi spânzurate pe zidul cetăţii. Nimeni nu ştie care-i adevărata pricină. Servitorii intră dimineaţa în odaia ei şi dau de capul retezat al bărbatului. Îl iau şi-l agaţă de zid ca să-l vadă toată lumea. Asta-i tot!

Dar lucru ciudat! Pe măsură ce asculta povestea, în loc să se cutremure de groază, flăcăul simţea cum i se înfiripă în suflet din ce în ce mai tare dorinţa de a o cere şi el de nevastă pe prinţesa din palatul tivit cu hârci. Şi ce nu făcu bărbierul ca să-l abată de la gândul ăsta, dar degeaba, căci flăcăul nostru rămase surd şi mut la toate rugăminţile. N-a fost cu putinţă să-l clintească din hotărârea lui nici în ruptul capului. Fie ce-o fi, eu îmi încerc norocul! o ţinea flăcăul tot pe-a lui. Când îl văzu atât de neclintit, bărbierul nu numai că nu-l părăsi, ci încercă să-l ajute în fel şi chip, căci se ştie doar: prietenul la nevoie se cunoaşte. Ba se înfăţişă chiar el la sultan şi-o ceru pe prinţesă pentru prietenul său. Apoi îi cumpără veşminte alese şi-l pregăti pentru noaptea nunţii. Rândui o petrecere cum rar se mai văzuse în oraş, iar în seara intrării la mireasă îl conduse până la poarta palatului, unde-şi luară rămas-bun îndelung, de credeai că n-aveau să se mai vadă niciodată. Dar se vede treaba că bărbierul n-avea de gând să se despartă de prietenul lui nici la bine, nici la rău.

Flăcăul urcă încrezător scările spre iatacul miresei, iar când deschise uşa, ce minune îi fu dat să vadă?! Prinţesa dormea pe un aşternut de mătase, într-un pat de fildeş, cu

o plasă din fir de aur și argint deasupra ca s-o apere de țânțari. Se apropie de pat și o măsură cu privirea din creștet până-n tălpi, copleșit de frumusețea ei și de parfumurile îmbătătoare. Privi la ea cu nesaț, ascultându-și bătaia inimii. Avea genele lungi și negre, buzele roșii, fața albă și nasul delicat. Iar părul lung și negru ca noaptea lunecase în șuvițe despletite pe pieptul ce se înălța și cobora într-o respirație liniștită și caldă. Nu îndrăzni să-i tulbure somnul, ci rămase înmărmurit, contemplându-i chipul fermecător, într-un târziu își roti ochii în jurul său și avu impresia că se află într-un templu. Dar, ca din senin, simți că-l năpădește o toropeală grea și-l fură somnul. Și deodată căzu în genunchi dinaintea patului prințesei și adormi.

În aceeași clipă, din spatele patului se ivi un ifrit uriaș, care scoase sabia din teacă și-o ridică în văzduh, pregătindu-se să reteze capul flăcăului. Dar tocmai atunci apăru și bărbierul, ce stătuse ascuns după o draperie grea, și-l lovi pe ifrit cu o măciucă în moalele capului, doborându-l înainte ca sabia să fi coborât peste grumazul flăcăului. Pe urmă se strecură afară tiptil, tot așa cum intrase, fără să-l zărească sau să-l simtă cineva de-al casei.

Când trupul ifritului căzu pe podea, se prefăcu în câteva rotocoale de fum și dispăru fără să lase nicio urmă. Și-atunci prințesa se mișcă, oftă prelung și deschise ochii. Iar când se ridică, văzu că lângă patul ei dormea un flăcău în genunchi. Privi la el cu nesaț, vrăjită de frumusețea și tinerețea lui, căci era primul tânăr pe care-l vedea în viața ei. Când îl atinse cu mâna, tânărul se trezi ca dintr-un vis ciudat, o cuprinse în brațe, iar zorile îi prinse dormind unul cu capul pe brațul celuilalt. Dimineața slujitorii intrară în odaia prințesei ca de obicei, așteptându-se să vadă pe podea capul retezat al mirelui, dar nu mică le fu mirarea când îl aflară dormind alături de ea. Pe dată se înseninară de fericire, aducând slavă lui Allah, și îi trimiseră degrabă veste sultanului, care veni glonț, bucuros că avea în sfârșit

un ginere, iar blestemul ce-o ținea pe copila lui ferecată se risipise în vânt.

S-au rânduit apoi petreceri în toate colțurile împărăției, la care s-au îndestulat și s-au veselit toți, cu mic, cu mare. Hârcile au pierit de pe ziduri și în locul lor s-au înălțat făclii. Și au durat petrecerile nunții șapte zile și șapte nopți încheiate. Printre cei aflați la loc de cinste se afla, de bună seamă, bărbierul, care s-a grăbit primul să-l fericească și să-l binecuvânteze pe prietenul său, aducând pentru el și pentru mireasă cele mai alese daruri.

Se scurseră zile, săptămâni și luni pline de fericire pentru cei doi soți. Și-aproape că nu trecea zi de la Allah în care tânărul însurățel să nu se întâlnească cu prietenul lui, bărbierul. De la o vreme începu însă a tânji după neamul și după țara lui și ceru îngăduința sultanului să plece să-și vadă bătrânii și s-o ia și pe prințesă în călătoria asta. Sultanul se învoi și porunci îndată să se facă pregătiri pentru drum. Se rândui o caravană frumoasă din cele mai bune cămile și se așezară pe ele șei de preț, bogat împodobite, ferecate cu aur și argint, și deasupra daruri alese pentru toate rubedeniile ginerelui Măriei Sale. Și-apoi se așternu caravana la drum cu mare alai de servitori și oșteni călări.

Printre însoțitorii cei mai apropiați se afla și bărbierul, care stăruise tare mult să meargă în călătoria asta cu prietenul său. Și-a mers tânărul nostru tot alături de prietenul său, sporovăind despre toate cele. Când coborau la popas, se așezau tot alături, iar când porneau iarăși la drum, își țineau cămilele în același pas. Și tot așa până când au ajuns într-un pustiu ce părea să nu se mai sfârșească. Spre amiezi, când au fost nevoiți să poposească la o umbră, să se apere de arșița soarelui și să umble la burdufurile cu apă, se trezește cu bărbierul că-i poftește și pe el și pe soțioara lui într-un loc mai departe de toată caravana, la umbra unui palmier, între niște dune înalte de nisip. Tot vorbind, s-au îndepărtat binișor de caravană,

fără să-și dea seama. Și, când n-au mai zărit nici țipenie în jur, cât puteai cuprinde cu ochii, bărbierul îi ceru, tamnisam, prietenului său să împartă tot ce are pe din două cu el. Mirat din cale-afară și neștiind ce să mai creadă, tânărul se învoi:

— Ai jumătate din banii și darurile scumpe ce le port cu mine!

Dar bărbierul nu primi.

— Ai toți banii pe care-i port cu mine, zise atunci tânărul, din ce în ce mai mirat.

Bărbierul tot nu se învoi.

— Atunci, ce dorești, omule? îl iscodi ginerele sultanului tare descumpănit, privind speriat în jur.

— Vreau s-o împărțim pe din două și pe nevasta ta!…

Tânărul făcu ochii mari, căci asemenea vorbe nu puteau veni de la prietenul lui. Încercă să-l îmbuneze, aducând vorba de frăția ce-i lega, dar degeaba! Bărbierul ținea morțiș s-o împartă și pe prințesă pe din două. Cum să iasă din încurcătura asta?! Și, spre năpasta lui, n-avea nici arme și nici nu putea striga pe nimeni în ajutor.

— Mă lipsesc de partea mea, mă lipsesc de nevastă și de toate și ți-o las ție, dacă așa ți-e vorba… încercă el să-l înduplece și simțindu-se la capătul puterilor.

— Ce mai încolo-ncoace?! Ți-am spus de o mie de ori că nu vreau decât jumătate din ea!… țipă și bărbierul nemulțumit.

Văzând că n-are scăpare, tânărul se apucă cu mâinile de cap și începu să se roage lui Allah să-i lumineze pe amândoi. Atunci bărbierul scoase o funie, pe care-o avea pregătită și-o legă pe prințesă de una dintre crengile palmierului, cu capul în jos. Pe urmă scoase sabia și-o ridică în sus, ca și cum ar fi vrut s-o spintece. Și în clipa asta, minune! Ca printr-o abureală de vis, din gura prințesei alunecă un ifrit mic și sfrijit, care căzu într-un foc albăstrui de la rădăcina palmierului și se mistui în flăcări.

— Acum poți s-o iei pe soțioara ta și încă o dată vă urez

mulți ani fericiți!… zise bărbierul, întorcându-se spre prietenul lui, cu mutra unui om care a reușit să ducă o treabă la bun sfârșit.

Se îmbrățișară cu lacrimi în ochi, simțindu-se ușurați, ca și cum li s-ar fi luat o piatră de pe inimă. Apoi se repeziră și-o ajutară pe prințesă să coboare pe pământ. Și deodată, ca la un semn al zânei bune, prințesa se lumină și se făcu încă o dată mai frumoasă decât era până atunci. Întorși la locul caravanei, se urcară cu toții pe cămile și-și luară rămas-bun de la bărbier, care se întoarse spre țara lui. Dar nu se depărtase nici cât douăzeci de pași, când tânărul soț, care abia de-și putuse veni în fire și-l petrecea cu ochii de parcă nu-l mai văzuse niciodată, strigă după el, oprindu-l:

— Hei, om bun! Te jur pe Allah, nu-mi spui și mie cine ești?

— Cum de nu! Eu sunt binele pe care-l făcea tatăl tău și-l arunca în mare… răspunse bărbierul, zorind cămila, fără să mai privească înapoi.

PESCARUL NECHIBZUIT

A fost cândva, demult de tot, un pescar tare sărac, care trăia într-o colibă dărăpănată, în apropierea unui pârâu limpede. Dar, din ce pescuia el în pârâul ăsta, de-abia izbutea să-și țină zilele. Se obișnuise să iasă în fiecare zi cu plasa pe umeri, la revărsatul zorilor, când nu era nici țipenie de om prin preajmă, și să se oprească pe malul pârâului, nădăjduind să-i surâdă norocul. Într-o dimineață ca toate celelalte se așeză el pe vine și aruncă plasa în apă. Așteptă ce așteptă și, când o ridică, nu găsi în ea decât un singur peștișor, și acela tare mic. Ba poate că era cel mai mic din neamul lui, căci altul mai mic nici că mai văzuse pescarul nostru. Aruncă plasa din nou, dar de data asta nu mai scoase nimic. O aruncă și a treia oară și așteptă până când simți că începe să i se urască și i se face foame, dar degeaba. Când scoase plasa, tot nimic. Era aproape de prânz și-și zise că n-are rost să mai încerce. Așa că luă singurul peștișor prins și se hotărî să se întoarcă acasă, chiar dacă nu făcuse nicio treabă și nu era deloc mulțumit.

Când porni spre casă, zări un taur negru cu ochii roșii și coarnele întoarse, păscând de zor pe o pajiște acoperită cu iarbă fragedă și mătăsoasă. Dar, cu toate că stătea să plesnească de sătul ce era, răscolea mai departe iarba cu botul. „A avut dreptate cine-a zis că taurul, dacă-i sătul, nu mai poate de fudul”, mormăi pescarul cu mâhnire, clătinând din cap, cu gândul la ghinionul din ziua aceea.

În dimineața următoare ieși ca de obicei și porni spre malul pârâului visător și senin, nădăjduind să aibă mai

mult noroc decât avusese cu o zi în urmă. Și-n vreme ce mergea el așa agale, dădu cu ochii de-o rățușcă albă ascunsă într-un stufăriș la marginea apei. Se apropie și întinse mâna s-o prindă și s-o ia cu el. Dar în clipa următoare se răzgândi și-și zise că tot mai bine ar fi dacă s-ar întoarce cu ea acasă și-ar închide-o în coliba lui. Așa că se repezi acasă, încuie rățușca și o luă din nou spre pârâu. Și iarăși zări taurul sătul, jucându-se cu botul prin iarbă. Și repetă aceleași vorbe, dar cu glas tare, încât îl auzi și animalul: „A avut dreptate cine-a zis că taurul, dacă-i sătul, nu mai poate de fudul”. Ajunse la locul unde pescuia de obicei, pe malul pârâului, și aruncă plasa cu încredere, nădăjduind să scoată și pierderea din ziua trecută. Și numai ce aruncă plasa, că o și simți atârnând greu. Își adună toate puterile, se opinti și-o trase în sus, dar cu destulă teamă în suflet. Când începu să se ivească plasa, rămase uluit, căci era plină cu pește și nu i se mai întâmplase niciodată până atunci să aibă parte de-un noroc ca ăsta. Își sărută dosul palmei, îl duse la frunte, în semn de mulțumire, și se hotărî să se întoarcă acasă numaidecât.

Dar acasă îl aștepta altă minune! Când să intre în colibă, să vezi și să nu crezi! Parcă nu mai era casa lui! Ușa, care scotea până în dimineața zilei cu pricina un scârțâit ce se auzea de departe, se deschise acum fără niciun zgomot. În odaie apăruseră tot felul de jilțuri, sipete și tipsii noi și totul se afla într-o rânduială cum nu se mai pomenise până atunci. Căzu pe un scaun, nevenindu-i să-și creadă ochilor. Cum era cu putință să se schimbe înfățișarea casei lui într-atât, așa din senin? Dar ce-i fu dat să vadă, în vreme ce sta el așa uluit? De sub masă se ivi pe neașteptate rățușca albă și începu să-l privească galeș. Pricepu că e ceva necurat la mijloc, dar nu putu dezlega tâlcul privirii ei jucăușe și ispititoare. Și rămase pescarul mai departe pe gânduri, descumpănit. Parcă întrevedea el că rățușca nu-i o orătanie oarecare, dar tot nu era în stare să dezlege taina întâmplării.

Și-n vreme ce cugeta el așa și se uita la ea încurcat, i se păru că ochii rățuștei aduc din ce în ce mai mult cu ochii unei fete. Și tot așa se întâmplă și cu brațele, capul și picioarele ei. Apoi o învălui un nor de fum des și din el se întrupă ca prin farmec o fată neînchipuit de frumoasă: avea părul negru precum catifeaua nopții, ochii mari și albaștri precum cerul, iar obrajii rumeni ca două mere coapte, la vremea culesului.

La început crezu că visează, apoi se zăpăci de-a binelea, când își dădu seama că are în fața ochilor o fată atât de minunată. Rămase așa, uitat, pierzând-o din ochi. Nici el nu mai știa de câtă vreme o privea când fu trezit de un glas îngeresc:

— Dacă te juri să nu-mi faci niciun rău, am să-ți dezvălui taina mea…

— Mă jur, frumoasa mea, bâigui pescarul. Cine i-ar putea face vreun rău unei făpturi atât de gingașe?!

— Fratele meu te știe de multă vreme… își începu fata povestea… Știe că ești un biet pescar și că-ți duci zilele cu peștele pe care izbutești să-l prinzi în pârâu. Te-a văzut tot timpul cu plasa la spinare…

— Dar cine-i fratele tău, frumoasă fată? L-am văzut eu oare vreodată?

— Taurul pe care-l vezi păscând când pleci în zori și când te-ntorci acasă… E din neamul ginnilor…

— Mult mă minunez de ce-mi aud urechile… Haide, fată frumoasă, spune repede povestea până la capăt!

— Fratele meu m-a trimis ca să-ți fiu de ajutor și să te scap de singurătate. Tot ce-ai văzut nou în casă e rodul vrăjilor mele, căci și eu tot din neamul ginnilor mă trag…

— Spune-mi, care ți-e numele, frumoasă fată?

— Numele meu e Nur. Dar pe tine cum te cheamă?

— Pe mine mă cheamă Hasan… Aș vrea să știu de te-nvoiești să-mi fii soție… o întrebă apoi șovăitor, vrăjit de frumusețea ei.

Fata încuviință, clătinând din cap cu un surâs șăgalnic în

colțul ochilor.

Și-apoi a trecut o vreme și traiul pescarului curgea lin și îmbelșugat, căci avea parte numai de fericire lângă frumoasa lui soție și nu ducea lipsă de nimic. Ba încă și cele mai năstrușnice dorințe i le împlinea pe dată frumoasa Nur. A vrut o casă mare și frumoasă și a avut-o… I s-a năzărit să facă negoț și frumoasa Nur i-a dăruit pe dată o dugheană cu mulțime de pânzeturi și mătăsuri. Doar că Hasan parcă nu-și mai afla locul. Nu știa ce-ar vrea și ce-ar mai putea să născocească. Și într-o bună zi se trezește în ușa dughenei cu o fată frumoasă ca luna care-i păru pe dată mai ispititoare decât Nur. Părea să fie dintr-o familie aleasă, căci vorbea și se purta întocmai. Și tot simțindu-se ispitit de farmecele ei, ajunse pescarul nostru să nu mai aibă somn. Trăia muncit de un singur gând - să apară iarăși în prag străina cea frumoasă, ca să-i audă vorbele dulci și ademenitoare. Într-un cuvânt, îi căzuse dragă și pace. Cât despre Nur, parcă nici nu mai exista. Ba într-o zi îi ceru așa, tam-nisam, să divorțeze. Ce-i drept, rămase cam descumpănit, căci nevasta lui se învoi numaidecât, fără nicio împotrivire, ca și când ar fi știut dintotdeauna că așa se va întâmpla. Cât despre frumoasa necunoscută, aceasta s-a cam codit să-i răspundă atunci când a cerut-o de nevastă, ba l-a mai și mustrat:

— Crezi c-ai chibzuit îndeajuns la ce faci?… Mai bine ți-ai muta gândul în altă parte. Tare mă tem c-ai să regreți amarnic… Vezi mai bine și te gândește, să nu-ți pară rău când va fi prea târziu…

Dar ți-ai găsit să-și plece urechea la glasul unui om cu minte! El o ținea una și bună: „Vreau să mă însor cu frumoasa necunoscută!”.

La câteva zile după divorț, cum stătea el singur în dugheană, așteptând cu nerăbdare să se ivească frumoasa necunoscută, de care-și legase toate speranțele, iată că se zărește Nur. Se oprește în pragul ușii și-i spune cu tristețe în glas:

— Eu am fost frumoasa necunoscută și am venit la tine cu o altă înfățișare ca să-ți încerc credința!…

La vorbele ei, pescarul se trezi deodată ca dintr-un vis urât și începu să se căineze amarnic, cerând îndurare cu inima plină de spaimă. Dar Nur nu-l mai învrednici nici măcar cu o privire. Se îndepărtă câțiva pași de dugheană și-apoi pieri fără urmă.

Seara, când se mai dezmetici puțin, plecă abătut spre casă, dar, când deschise ușa, îl întâmpină un scârțâit prelung, întocmai ca odinioară. Apoi se trezi în vechea lui colibă, într-o odaie sărăcăcioasă, cu lucruri vechi, cu vase ciobite și straie ponosite. Totul în jurul lui era vraiște! Praful și tristețea domneau în toate ungherele. Se căi amarnic pentru greșeala lui, dar nu mai avea ce face decât să-și plângă nesocotința.

Se întoarse la vechea lui îndeletnicire; își luă din nou plasa pe umăr și porni abătut spre pârâu. Când ajunse în dreptul pajiștii, auzi taurul bolborosind cu grai omenesc, așa încât cel care trece pe drum să deslușească bine vorbele lui:

— Se vede treaba că omul, când are de toate, începe să-și piardă mințile…

NOAPTEA NEÎNFRICAȚILOR

A fost odată ca niciodată. Într-o noapte de iarnă rece și ploioasă, zgâlțâită de vânt și de tunete, califul s-a prins la taifas cu nevasta lui.

— Asta-i noaptea neînfricaților… se trezi nevasta califului grăind în dodii la un moment dat.

— Ce-ai spus? întrebă el ca și cum n-ar fi auzit bine.

— Asta-i noaptea neînfricaților… repetă ea mai deslușit.

— Așaa?… Ia pregătește-mi atunci ce-mi trebuie pentru un timp ca ăsta!… îi porunci califul, încingându-și sabia. Mi s-a năzărit să văd cine rătăcește prin deșert pe o vreme câinoasă ca asta…

— Ce te-a apucat, Măria Ta? Doar n-ai de gând să ieși printre fulgerele și trăsnetele astea! Eu am zis doar așa într-o doară, căci așa merge vorba…

— Oi fi zis tu așa, dar eu m-am hotărât să ies și-acum așa o să și fac, orice s-ar întâmpla… se îndârji stăpânitorul.

Drept care soața lui n-a mai avut încotro și s-a ridicat să-i adune veșmintele și lucrurile potrivite. Califul și-a aruncat o glugă pe cap și-o desagă pe umeri și prin ploaie și vânt s-a strecurat pe ulițele cetății și-apoi afară din oraș. Dar nu s-a îndepărtat prea mult și la lumina fulgerului a zărit trei umbre.

— Hei, cine sunteți? strigă el în beznă.

— Niște lotri de noapte, cine să fim? răspunse unul dintre ei. Dar tu cine ești?

— Tot cam așa ceva și eu… Ce altceva aș putea fi? zise și califul.

— Și cum te cheamă? începu să-l descoase unul dintre

ei, după ce-și dădură binețe.

— Pe mine mă cheamă Califul…

— Ciudat că noi n-am auzit până acum de niciun hoț cu numele ăsta… Uite, noi trei suntem frați. Te jurui să nu ne vicleneşti și să te prinzi frate cu noi? îl ispiti cel mai mare dintre ei.

Califul le-a făgăduit să nu-i trădeze nicicum și s-a învoit să se înfrățească cu ei.

— Dar trebuie să-ți spunem din capul locului că fiecare dintre noi se pricepe să facă ceva… sări mijlociul cu gura. Fratele cel mare știe să descânte ușile și porțile, făcându-le să se deschidă singure… Eu înțeleg graiul câinilor… Iar mezinul nostru poate să stea de vorbă cu pământul și să afle de la el unde se găsesc stăpânii lui… Tu ce treabă știi să faci?

— Eu… știu unde se află vistieriile vizirilor și ale califului… răspunse stăpânul cu glas smerit, fără să se fălească.

S-au cam mirat hoții de ce-au auzit, dar și-au zis că nu strică să încerce.

— Și-acum încotro vrei să ne călăuzești? întrebă fratele cel mare.

— Păi, aș zice să mergem să prădăm vistieria vizirului mâinii drepte… răspunse califul sigur de el.

Au pornit ei tuspatru spre palatul vizirului mâinii drepte. Fratele cel mare, ce era și căpetenia bandei, a bombănit câteva cuvinte neînțelese de ceilalți și poarta palatului s-a deschis singură în fața lor. Ajunși înăuntru, s-au lăsat călăuziți de calif, au jefuit vistieria și-apoi pe-aci ți-e drumul înapoi, afară din oraș.

— Eu sunt singur, iar voi sunteți trei, așa că-i mai bine să păstrați voi prada și să ne socotim altă dată, la lumina zilei… zise califul nepăsător. Mâine le același ceas ne vedem tot aici!…

— E mai bine să adunăm toate prăzile și la urmă de tot să împărțim câștigul, își dădu cu părerea și căpetenia

hoților.

După ce s-au despărțit, califul s-a întors la palatul lui, iar seara următoare s-a dus, așa cum se înțeleseseră, la locul întâlnirii și i-a găsit pe cei trei fârtați așteptându-l.

— Încotro o luăm astăzi? îl întreabă unul dintre ei.

— Ne ducem la palatul vizirului mâinii stângi, răspunse califul, luându-i vorba din gură.

Au pornit în grabă și-au făcut totul întocmai ca în noaptea trecută: fratele cel mare a boscorodit ceva, poarta s-a deschis numaidecât, au luat comoara și-au plecat cu ea în afara orașului. Când au ajuns în locul unde se întâlniseră și prima, și-a doua oară, califul și-a luat rămas-bun de la ei și s-au despărțit. După ce l-au văzut îndepărtându-se, cei trei au ascuns galbenii și giuvaierele furate din vistieria vizirului mâinii stângi în alt loc decât cel în care ascunseseră comoara vizirului mâinii drepte.

În a treia seară, înainte de a ieși din casă, califul a sfătuit-o pe nevasta lui să pună la intrarea vistieriei o tipsie cu o găină rumenă și pilaf de orez cu stafide. Pe urmă s-a îndreptat spre locul unde se întâlnise cu hoții în nopțile trecute și, când a ajuns acolo, i-a găsit pe cei trei frați așteptându-l.

— În noaptea asta unde ne sfătuiești să mergem? întrebă unul dintre ei.

— În noaptea asta prădăm vistieria stăpânului celui mai mare! glăsui califul.

Și-au pornit fără să stea pe gânduri spre palatul califului. Fratele cel mare a descântat poarta și ea s-a deschis numaidecât, dar, când i-a simțit, un dulău cât toate zilele s-a repezit spre ei, lătrând de zor.

— Ce tot zice dihania asta? întrebă căpetenia hoților.

— Fraților, răspunde mijlociul, câinele ăsta zice că, dacă n-ar fi califul cu noi, ne-ar face harcea-parcea… Înseamnă că ne-a simțit și califul e pe-aproape.

— Ce calif, băiete? îi întoarse cârmuitorul vorba. Sau câinele ăsta nu știe ce spune, sau tu!… Mai degrabă

cunoaște numele meu! Asta-i toată povestea! Nu mă cheamă pe mine Califul? Mai bine grăbiți-vă spre vistierie că ne-apucă zorile!

Când au ajuns acolo, tocmai voiau să se apuce de treabă, dar se treziră cu Califul plescăind pofticios.

— Ce faci, omule? îl întrebă unul dintre ei supărat

— Numai un bob zăbavă! Am găsit o găină friptă și-o tipsie cu orez și m-am apucat să înfulec ceva pe fugă să-mi mai potolesc foamea, că tare flămând mai sunt…

— De ce faci una ca asta? Nu mai puteai răbda puțin? Doar nu era moarte de om! Nu știi că mâncarea e semn rău și aduce ghinion? Haideți să plecăm! Noaptea asta nu mai prădăm nimic, hotărî fratele cel mare și se și întoarse să plece.

Apoi l-au urmat toți, fugind fără să se mai uite înapoi, și, când au ajuns la locul unde se întâlniseră, califul și-a luat rămas-bun de la ei și s-a întors la palat.

În a patra noapte a ieșit din nou și-a pornit spre locul de întâlnire cu hoții, dar pe drum l-a zărit cineva la lumina unui fulger și-a strigat la el:

— Care ești acolo? Stai!

— Un lotru de noapte, cine să fie? răspunse califul, simțindu-se încolțit.

— Un lotru! Puneți mâna pe el și legați-l fedeleș! porunci cel ce părea să fie mai-marele cetei.

Ceilalți au sărit buluc asupra lui, l-au legat bine și l-au aruncat pe spinarea unui cal.

— Pe-ăsta Allah mi l-a trimis ca să mai aibă și fiarele mele parte de carne proaspătă, bolborosește cel care poruncise mai înainte.

Califul a recunoscut numaidecât glasul celui care vorbise, dar n-a vrut să-și dea în vileag numele de teamă că s-ar putea să nu fie crezut sau cine știe ce altceva și mai rău s-ar putea întâmpla. A tăcut chitic și s-a lăsat în voia sorții. Auzise el cum că marele cadiu ar avea obiceiul să dezgroape morții, să-i scoată din giulgiu și să-i dea fiarelor

din grădina casei lui, dar parcă tot nu-i venea a crede că s-ar putea întâmpla una ca asta și-o tot punea pe seama gurilor rele. Dar iată că acum era chiar el în primejdie să fie sfâșiat de viu.

Așadar, l-au aruncat pe calif legat fedeleș pe greabănul unui cal și-au pornit cu el spre grădina fiarelor. Când au ajuns acolo, l-au coborât și l-au lăsat lângă poartă. Norocul lui a fost că pe unul dintre stâlpii gardului se cocoțase - cine știe prin ce minune - un câine și fiarele adulmecau de jur împrejurul lui, așteptând să cadă și să-l sfâșie. Așa se face că nu l-au simțit pe califul aruncat grămadă lângă poartă. În vremea asta au sosit și cei trei frați la locul întâlnirii și, cum nu l-au găsit pe calif, au început să se mire, căci venise mereu la timpul potrivit, fără să se lase așteptat. Ce să se fi întâmplat cu el? Mezinul a întrebat pământul de știe ceva și pământul i-a șoptit că nu demult Califul fusese acolo, apoi i-a îndemnat să pornească după el fără zăbavă. Și-au pornit grabnic acolo unde-i îndruma pământul. La grădina cadiului s-au oprit și-au priceput că fârtatul lor trebuie să se afle pe undeva prin apropiere.

— Califul e cumva pe-aici? iscodi unul cu glas tare.

— Califul stă gata să-l sfâșie fiarele, boscorodi un glas înăbușit.

Și ce le-a fost dat să vadă? Califul zăcea legat de mâini și de picioare, aruncat grămadă lângă poartă. Nu știau dacă visează sau trăiesc aievea.

— Leilor, acum v-a sosit și vouă ceasul! răcni fratele cel mare.

Și se năpustiră toți pe poarta grădinii. Îl dezlegară mai întâi pe calif și-apoi porniră să alerge, junghiind fiarele una după alta, până la ultima. Cârmuitorul își muie mâna în sângele unui leu și lăsă urma palmei lui, cu degete cu tot, pe poarta cadiului.

— Noaptea asta nu mai jefuim nimic, oameni buni! le grăi califul cu năduf. Vreau să știu unde aveți voi sălașul și de unde vă pot lua când o să-mi viu în fire și-o să vreau să

vă văd…

După ce i-au spus unde-i poate găsi, califul și-a luat rămas-bun și s-a întors acasă.

A doua zi dimineața, califul și-a îmbrăcat straie negre și-a încins sabia pe deasupra și-a coborât cu noaptea în cap în sala tronului. I-a cerut slujitorului său credincios să-i aducă o cafea amară și, până s-o soarbă el, s-au adunat și dregătorii, mirați de-atâta grabă. Au băgat de seamă că stăpânul nu e deloc în apele lui și-au presimțit că s-apropie furtuna.

— Când vine cadiul și ne dă binețe, să nu-i răspundă nimeni! le porunci califul dregătorilor săi, măsurându-i pe sub sprâncenele încruntate.

— *Es-Salamu alaykum!*![64] se auzi chiar în clipa următoare glasul mieros al marelui cadiu.

Tăcere. Nimeni n-a rostit niciun cuvânt de bun venit. Cadiul și-a ocupat locul lui obișnuit între calif și marele vizir.

— Cuvioase cadiu, dacă cineva își hrănește fiarele cu carnea muritorilor, ce pedeapsă i se cuvine? întrebă califul așa, deodată, cu o lucire stranie în ochi.

— Arderea de viu, stăpâne!… răspunse cel întrebat fără pic de șovăială în glas.

— Unde sunteți? strigă atunci califul.

— Aici suntem, stăpâne! răspunseră străjile, care se iviră numaidecât ca din pământ.

— Îl înfășurați pe cadiu într-o rogojină de stuf și-i puneți foc la tălpi fără adăstare! le porunci cârmuitorul.

— Dar ce-a făcut, Înălțimea Voastră? se minună unul dintre dregătorii care ascultau nedumeriți și înfricoșați, cu ochi mari și urechi lacome.

Cadiului i-a pierit pe loc graiul și n-a mai fost în stare să scoată o vorbă.

---

[64] Formulă de salut împrumutată de la arabi și de alte popoare orientale. La adresarea *As-Salamu ʻalay-kum!* - „Pace vouă!” - se răspunde cu expresia *Wa ʻalay-kum as-salam!* - „Și vouă pace!”.

— Vă codiți? Sa'id! îl strigă atunci califul pe cel mai credincios dintre robii săi. Iei o pâine și te duci cu ea la cafeneaua cutare… Acolo o să găsești trei bărbați care arată așa și-așa… Le dai să guste din pâine[65] și le spui că-i poftește califul la palat!…

Robul s-a îndepărtat și-a apucat-o spre cafeneaua cu pricina. Iar dacă ajunse acolo, îi recunoscu de îndată pe cei trei frați. Se apropie de ei și le întinse pâinea să guste.

— Califul vă poftește la palat!… le lămuri el apoi.

— Dar ce poate să vrea Înălțimea Sa de la noi?

— Mai mult nu știu… Eu am poruncă să vă duc la palat și-atât…

„Ce i-o fi cășunat pe noi?… Nu v-am tălmăcit eu ce-a zis câinele?… Doar nu i-am făcut nimic rău… Tezaurele sunt întregi, nu s-a atins nimeni de ele… Doar noi l-am scăpat de la moarte, când era gata să fie sfâșiat de fiare…" Și tot așa bâiguiau cei trei frați, încercând să pătrundă tâlcul ascuns al întâmplărilor și să-și mai amăgească spaima care pusese stăpânire pe ei.

Au ajuns la divanul califului și-au salutat cu temenele până la pământ, așteptând tunetele și trăsnetele ce aveau să se abată asupra lor. Dar să vezi și să nu crezi! Califul s-a ridicat și la fel a trebuit să facă și toți ceilalți din jurul lui. Apoi, Măria Sa i-a întâmpinat cu urări de bun venit și-a poruncit să li se toarne și lor cafea.

— Aș avea a vă întreba, oameni buni, unde v-ați întâlnit cu mine azi-noapte? îi îndemnă califul să-și dezlege limbile, când socoti că și-au tras sufletul și li s-a risipit spaima.

— În grădina cadiului, Măria Ta! răspunse unul dintre ei cu glas repezit. Era gata să vă mănânce jivinele… Dacă nu ajungeam la timp, astăzi n-ați mai fi printre noi, luminate Calif!

— Iar dacă cineva nu ne crede, adăugă altul, să meargă în grădina cadiului și să vadă urma lăsată de mâna Măriei

[65] Conform unui vechi obicei arab, dacă i se oferă cuiva pâine înseamnă că i se garantează viața și siguranța.

Tale pe stâlpul de la poartă!

— Mai aveți vreo îndoială? întrebă califul, întorcându-se spre slujitorii lui. Înfășurați-l degrabă în rogojină și dați-i foc! porunci din nou.

Străjile s-au repezit și i-au făcut de petrecanie cadiului, cât ai clipi.

— De astăzi înainte, voi veți fi vizirii mei! grăi apoi califul, arătând spre cei trei frați.

— Nu, prealuminate Calif! Am face legământ să-ți fim străjeri credincioși, dacă înălțimea Ta se învoiește, zise fratele cel mare.

— Prea bine! Atunci veți fi cei mai apropiați oameni de viața califului vostru! se învoi stăpânul pe loc.

Și, din ziua aceea, cei trei frați vegheau pe rând viața califului. Într-o noapte, când stăpânul dormea, au stat cei trei de strajă ca de obicei, unul după altul: mai întâi fratele cel mare, apoi mijlociul și la urmă de tot mezinul, în vreme ce-l veghea pe stăpân, fratele cel mic a văzut o viperă gata să cadă de pe tavan pe pieptul stăpânului. Flăcăul a șovăit o clipă, fără să știe ce-ar fi mai bine să facă. S-o lase, îi era teamă să nu cadă peste stăpânul lui și să-l înțepe. S-o omoare? Dar cum să ajungă acolo, sus? Așa că s-a apropiat de calif și-a ținut scutul deasupra pieptului lui, așteptând cu sabia scoasă căderea viperei. Și, când vietatea s-a desprins, dându-și drumul, mezinul a retezat-o în două înainte de-a cădea și-apoi a lăsat-o acolo, lângă pat. Dar, tocmai când se pregătea să vâre sabia în teacă, s-a trezit și califul și-a deschis ochii.

— Ce faci? Vrei să mă ucizi? mormăi califul mânios, când îl văzu cu sabia în mână. Du-te și cheamă-l numaidecât la mine pe fratele cel mare.

Mezinul a alergat în odaia unde dormea fratele lui și l-a îndemnat să se înfățișeze dinaintea stăpânului:

— Îmbracă-te repede! Te cheamă califul!…

— Dar ce vrea Luminăția Sa de la mine acum, în miez de noapte? I-am greșit cu ceva?

— Nu! Nu i-ai greșit cu nimic, dar porunca lui e sfântă!

Fratele cel mare a alergat într-un suflet și, după ce s-a plecat până la pământ, l-a întrebat:

— Ce dorește și ce poruncește stăpânul meu?

— Du-te și adu-mi numaidecât capul fratelui tău cei mic! îi porunci califul.

— Dar cu ce-a greșit mezinul înaintea Înălțimii Voastre?

— N-am a-ți da socoteală și niciun fel de deslușiri. Du-te repede și să te întorci cu capul fratelui tău! Așa îți poruncesc!

— De bună seamă, Luminăția Ta! Eu pot să aduc pe dată capul fratelui meu, dar mă tem că Măria Ta se va căi, așa cum s-a întâmplat cu sultanul care-a ucis pasărea vrăjită…

— Dar ce istorie mai e și asta cu sultanul și cu pasărea vrăjită? îl iscodi califul curios. Ia spune-mi-o repede, că oricum mi-a pierit somnul!

— Măria Ta, se povestește că ar fi fost odată un sultan care a crescut o pasăre neasemuit de frumoasă, cu un viers îngeresc și la care el ținea ca la ochii din cap. Se zice că nu mânca niciodată înainte de a se fi săturat pasărea. Și-o hrănea sultanul doar cu semințe de flori și cu apă de trandafiri. Și, când pasărea a mai crescut, și-a luat zborul și după o vreme s-a întors cu o sămânță în cioc și-a pus-o într-un coș din preajma sultanului. Stăpânul a luat-o, a chemat grădinarul la el și l-a îndemnat: „Pune sămânța asta sub brazdă, în grădina de flori, și vegheaz-o, să vedem ce minune ne-a adus pasărea noastră!”. Grădinarul a pus-o în pământ și-a udat-o și-a tot îngrijit-o până când s-a ivit un răsad. Din răsad a crescut un copăcel, care în primul an a făcut un singur fruct. Grădinarul îl urmărea întruna, așteptând să se coacă și să-l culeagă. Dar într-o zi - ce s-a întâmplat nimeni nu știe - grădinarul a găsit fructul căzut. Tot căutându-l pe jos, a văzut că se rostogolise într-un puț din apropiere. S-a coborât în puț, a luat fructul, l-a curățat cum a putut mai bine, l-a pus pe-o tipsie și s-a dus cu el să-l înfățișeze sultanului, care se afla în sala tronului,

dimpreună cu dregătorii lui. Dar, când sultanul s-a repezit să muște din fruct, slujitorii l-au oprit: „Ce știi, Măria Ta, despre rodul copăcelului? S-ar putea să fie bun, dar tot așa s-ar putea să fie și otrăvitor… Trebuie să-l încerce altcineva, înainte de-a-l gusta Înălțimea Ta!”. „Așa-i!”, a încuviințat sultanul. Au tăiat o felie din fructul acela și-au început să se întrebe unii pe alții cine s-o mănânce. Până la urmă au hotărât să i-o dea unui bătrân, care numai ce-a pus-o pe buze că s-a și umflat și s-a învinețit tot, iar curând după asta s-a săvârșit întru Allah. Vedeți bine, fructul acela fusese adunat dintr-un puț părăsit! Dar sultanul n-a mai așteptat nicio deslușire și s-a pornit să tune și să fulgere: „Blestemată pasăre! Vrea să mă răpună! Vasăzică, așa mă răsplătește ea pentru grija pe care i-am arătat-o?!…”. Și, niciuna, nici două, sultanul pune mâna pe biata pasăre și-i sucește gâtul, lăsând-o fără suflare. Numai că pomul acela minunat a continuat să dea mai departe rod, iar fructele lui se coceau și cădeau unul după altul, fără să le mai ia nimeni în seamă. Până într-o zi, când grădinarul s-a certat atât de tare cu nevasta lui, încât s-a hotărât să-și pună capăt zilelor. A alergat atunci la copăcelul uitat de toți, a luat un fruct de pe jos, a închis ochii și-a mușcat din el. Dar nimic! L-a înghițit până la ultima îmbucătură și nu i s-a întâmplat nimic. Ba dimpotrivă, se simțea din ce în ce mai vioi. Atunci s-a întors acasă, mutându-și gândul, hotărât să-și rabde soarta așa cum era. Dar, când a intrat în casă, nevasta lui nu l-a mai recunoscut. „Cine ești tu, flăcăule?”, l-a întrebat ea bănuitoare. „Flăcău? Așa-mi zici? După ce mă chinui atât, îți mai bați și joc de mine? Vrei să spui că nu-ți mai recunoști bărbatul, muiere otrăvită?”, a mustrat-o grădinarul. „Nu se poate! Nu-mi vine să-mi cred ochilor!”, a țipat atunci femeia. „Arăți ca un flăcău de șaptesprezece ani!” Grădinarul a înțeles atunci că fructele acelea întorc tinerețea și-a cules repede cinci-șase poame, le-a pus pe-o tipsie și s-a repezit cu ele la sultan. „Mă mai cunoști, Măria Ta?”, l-a întrebat grădinarul pe stăpânul său imediat ce s-a

înfățișat în sala tronului. „Nu! Mă jur pe Allah că habar n-am cine ești și ce cauți în divan!” „Luminăția Ta, eu sunt grădinarul Măriei Tale! Iată, numai ce-am gustat din fructele pomului ce-a răsărit din sămânța adusă de pasărea fermecată și m-am schimbat într-atât, că nu mă mai recunoaște nimeni! Ca să mă crezi, mușc dintr-o poamă din copăcelul acela în fața Măriei Tale!”. Și așa a și făcut grădinarul. Și, pe măsură ce mânca din fructul fermecat în fața sultanului, acesta se tot întrista, până ce l-au podidit lacrimi amarnice și s-a căit de nu-și mai găsea alinare pentru graba și mânia lui. Așa și eu, prealuminate Calif, mă tem că o să aduc capul mezinului nostru, iar după aceea o să regrete amarnic Măria Ta… încheie fratele cel mare, nădăjduind să-l înduplece pe stăpânitor cu pilda lui cea înțeleaptă.

— Du-te și cheamă-l la mine pe fratele cel mijlociu! porunci califul înciudat.

Fratele cel mare a alergat în odaia unde dormea mijlociul și l-a îndemnat să se înfățișeze grabnic dinaintea stăpânului.

— Nu zăbovi nicio clipă! Te cheamă Luminăția Sa! îl îndemnă el după ce-l trezește.

Cât ai bate din palme mijlociul se ivi și se închină înaintea stăpânului său.

— Ce poruncește prealuminatul Calif? întrebă el smerit.

— Du-te degrabă și adu-mi capul fratelui tău cel mic!

— Dar care să fie pricina, Luminăția Ta? Cu ce-a păcătuit mezinul nostru?

— Du-te și adu-mi capul mezinului cum ți-am poruncit și nu îi pune nicio întrebare califului tău!

— Eu aș putea aduce capul fratelui meu fără zăbavă, luminate stăpân, dar mă tem că s-ar putea căi Măria Ta, așa cum s-a căit și cavalerul din povestea aceea, după ce i-a venit de hac ogarului său saluqit[66].

[66] Saluq este numele unei localități din Yemen, în care se află ruinele unui oraș vechi. Zona respectivă era vestită pentru o rasă de câini de

— Despre ce poveste-i vorba? Și ce s-a întâmplat cu ogarul cavalerului? îl iscodi califul, curios, uitând de poruncă.

— Se povestește c-ar fi fost odată un cavaler care rătăcea prin deșert însoțit de ogarul lui credincios. Și, mergând el prin arșița de la miezul zilei, a simțit că-l biruie foamea și setea, ca să nu mai vorbim de osteneală. Și, cum în zare se vedea un pom uriaș a grăbit pasul ca să facă popas la umbra lui. S-a apropiat de pom, a strunit calul și ce-i văd ochii?! Din vârful pomului se prelingeau pe-o creangă niște picături de apă. Nici că se putea altceva mai bun! și-a zis cavalerul nostru. A scos cupa și-a ținut-o sub picături până ce s-a umplut. Dar, când a vrut s-o ducă spre buze, câinele s-a repezit la el și i-a vărsat-o. A ținut-o din nou cu răbdare să se adune în ea picătură cu picătură, dar ogarul s-a repezit iarăși și dintr-un salt i-a vărsat-o. La fel a făcut și a treia oară. Chinuit de sete și mânios foc, cavalerul și-a zis în sinea lui: dacă mi-o mai varsă și de data asta, îi curm zilele! Câinele însă sta la pândă și, când omul a vrut să-și apropie iarăși cupa de buze, s-a repezit și i-a vărsat-o. Cu mintea întunecată de mânie, cavalerul a ridicat sabia și dintr-o lovitură a retezat capul câinelui credincios. Abia după asta a început să intre la bănuieli și să se întrebe ce însemna purtarea ciudată a ogarului. S-a tot întrebat dacă nu cumva animalul știa ceva ce nu știa el. Și, când a ridicat ochii să mai privească o dată copacul uriaș, ce i-a fost dat să vadă?! În vârful pomului zăcea atârnând printre crengi o viperă uriașă, iar din limba-i despicată i se prelingea otravă... Tare s-a mai căit cavalerul și mult a mai plâns după ogarul lui saluqit, dar n-a mai fost cu putință să-i dea viața înapoi. Luminate Calif, la fel mă tem și eu să nu-i iau zilele mezinului și-apoi să aibă Măria Ta pricină de supărare!

---

vânătoare agili și foarte iuți. Poetul arab clasic Abu Nuwas (747-813) a lăsat o splendidă descriere a unui câine din această rasă în unul dintre poemele sale cinegetice.

— Atunci cheamă-l pe mezin dinaintea noastră! îi porunci califul după ce-l ascultase cu luare-aminte până ce-și isprăvise povestea.

Mijlociul a alergat și l-a adus pe mezin pe sus în fața califului. Stăpânul l-a privit scrutător și l-a îndemnat cu glasul încă plin de mânie:

— Spune-ne, ce unelteai când te-am prins cu sabia și ce-aveai de gând să faci dacă nu m-aș fi trezit din somn?

— Tocmai voiam să pun sabia în teacă, luminate Calif, după ce-am răpus cu ea vipera care zace aici lângă pat, tăiată în două… răsună limpede răspunsul flăcăului.

Califul a privit lung vipera spintecată și a căzut pe gânduri, iar după un răstimp a bolborosit, mustrându-se:

— E dreptul vostru să mă judecați și n-am decât a mă căi pentru greșeala mea, căci om este și Califul.

— N-avem pentru ce să te judecăm, Măria Ta! Noi ne legăm iarăși să te păzim cu statornicie, iar de te vei arăta mai milostiv și mai îndurător cu supușii tăi, va rămâne numele Luminăției Tale pomenit în veci numai de bine.

Și-au rămas cei trei frați în slujba califului până ce s-a petrecut în cea veșnică lume.

Iară eu i-am lăsat chiar acum cu treburile lor și-am alergat să vă spun povestea.

FATA PESCARULUI ȘI MAMA CEA VITREGĂ

A fost odată ca niciodată. A fost odată un pescar a cărui nevastă s-a înecat în râu, cam la doi ani după ce i-a adus pe lume o copilă tare frumoasă și cuminte. Și numai ce i s-a prăpădit nevasta, că *umm*[67] Hadiyya, vecina lui văduvă, a început să-i caute prietenia cu tot dinadinsul și să i se bage pe sub piele, arătându-se grijulie cu fetița orfană.

— De-acum încolo eu îți sunt mamă, îi tot spunea ea copilei.

Pescarul era însă hotărât să nu se mai însoare niciodată, fiindcă știa el prea bine că nevasta de-a doua nu poate fi nicicum mamă bună pentru o copilă orfană, oricât s-ar strădui. Dar într-o zi fetița l-a văzut pe tatăl ei frânt de oboseală, după ce spălase rufele la râu și dereticase toată casa, și-atunci s-a apropiat de el și i-a zis:

— Tată, de ce nu vrei s-o iei pe vecina noastră, umm Hadiyya, de nevastă? E tare bună la suflet și mă iubește la fel de mult ca pe fetița ei, Hadiyya…

— Mi-e teamă, copila mea, c-o să fie nedreaptă cu tine și-o să te chinuie…

— Nu-i adevărat, tată… Mie nu mi se pare deloc rea… Eu zic să te încrezi în Allah și s-o iei… Așa o să mai scapi și tu de trudă și-o să am și eu parte de căldură și de-o mână iubitoare care să mă îngrijească…

---

[67] La arabi există obiceiul ca persoanele adulte să poarte o poreclă după numele primului fiu, în care intră termenii *abu* - „tată” (adică „Tatăl lui cutare”) - și *umm* - „mamă” (adică „Mama lui cutare”).

Dar să nu lungesc vorba… Când umm Hadiyya s-a văzut stăpâna casei, la numai o săptămână după nuntă, a devenit altă femeie. Pizma a început să-i roadă inima, văzând că bărbatul ține mai mult la copila lui și c-o dezmiardă în fiecare zi. Pe deasupra, fata lui se făcea pe zi ce trece tot mai frumoasă, ascultătoare și pricepută, în vreme ce fata ei era negricioasă, lungă și zăludă. Ba mai era și tare leneșă și nu se pricepea nici să împungă cu acul ca să-și cârpească un strai.

Dar să nu lungesc vorba… Când s-a văzut stăpână-n casă, umm Hadiyya a început să-și dea arama pe față: arunca toate treburile în spinarea fetiței pescarului și după una și alta o mai și oropsea și-o suduia fără încetare. Nu-i lăsa timp nici să se spele pe față. Bucatele bune le punea de-o parte pentru ea și pentru Hadiyya, în vreme ce fata pescarului avea parte numai de resturi și de oase…

— Tare leneșă și neajutorată mai e și fata asta a ta!… îi zicea bărbatului ei, ori de câte ori avea prilejul. Și n-ajunge că e îngălată, mai are și limbă lungă…

Biata copilă tăcea și îndura. Nu voia nici în ruptul capului să-l amărască pe tatăl ei. Ce să mai zică? Doar ea îl îndemnase s-o aducă pe scorpie în casă. Acum trebuia să rabde!

Se obișnuise mama cea vitregă s-o trimită în fiecare seară la râu ca să care peștele prins de tatăl ei. Cam asta le era mâncarea de fiecare zi, iar dacă le prisosea ceva, le mai vindeau și vecinilor. Într-o seară, să vezi minune! Fata a plecat de la râu cu trei pești mai mari și un peștișor mic de tot, mai-mai să-l pierzi printre degete. Și numai ce se depărtează fata puțin de malul râului, că peștișorul cel mic prinde să grăiască din fundul coșului:

— Fetiță răbdătoare, putea-vei fi cu mine-ndurătoare? În râu de mă vei arunca, toată viața fi-voi ca și mama ta!…

Fata s-a oprit în loc, minunându-se, și și-a plecat ochii spre el bănuitoare. Dar peștișorul porni să se roage din nou:

— Fetiță răbdătoare, putea-vei fi cu mine-ndurătoare? În râu de mă vei arunca, toată viața fi-voi ca și mama ta!…

De data asta, fata s-a întors degrabă la râu, a vârât mâna în fundul coșului, a luat peștișorul cu grijă și l-a aruncat în apă, zicând:

— Du-te înapoi în împărăția apelor! Nu-i nicio pagubă!… Și să fie de dragul lui Allah!…

Când colo, peștișorul scoate iarăși capul din apă și-i strigă:

— Ba să știi că fapta ta cea bună nu va fi degeaba!… De-acum eu îți sunt mamă! Ori de câte ori ai să fii năpăstuită, vino aici, la malul apei, și cheamă-mă și-ți voi sări în ajutor de fiecare dată!…

Fata s-a întors acasă și i-a dat mamei vitrege coșul cu trei pești. Curând a intrat pe ușă și tatăl ei și-a întrebat-o unde-i cel de-al patrulea pește.

— Iartă-mă, tată, dar peștișorul cel mic a sărit din coș pe drum, îngăimă copila. Sau poate a căzut în râu… Nu știu ce s-a întâmplat cu el, dar nu l-am mai văzut…

— Ei, lasă, nu-i nicio pagubă! încercă tatăl s-o liniștească.

Dar mama vitregă, care trăgea cu urechea la vorba lor, și-a pândit soțul și, după ce-a ieșit el din casă, îndepărtându-se pe uliță la taifas cu bărbații, s-a pornit s-o ocărască pe biata copilă:

— Mie de ce nu mi-ai spus c-au fost patru pești și c-ai pierdut unul? Ești o gură-cască! N-am eu dreptate când spun că ești o mincinoasă?

Dar n-a fost de-ajuns atâta, ci a luat-o de mână și-a scos-o pe ușă afară.

— Chiar acum te duci la râu și-l cauți!… Nu care cumva să te întorci fără el, că e vai și-amar de tine!…

Fata a plecat și pe înserat s-a oprit la malul râului cu ochii înroșiți de plâns și-a început a se tângui:

— Mamă, am venit la tine. Sunt tare necăjită și te rog să mă ajuți!…

Și s-a trezit numaidecât cu peștișorul la suprafața apei, îndemnând-o să aibă răbdare, căci răbdarea-i amară, dar urmările ei sunt dulci…

— Întinde mâna, fetițo, și ia galbenul ăsta din gura mea! o îmbie peștișorul. Du-i-l mamei tale vitrege și ea o să te lase în pace…

Fata s-a întors acasă bucuroasă, doar că mama cea vitregă a întâmpinat-o cu aceleași ocări. Dar ea a întins mâna și i-a pus galbenul în palmă.

— Ține bănuțul ăsta, mamă!… N-am izbutit să mai găsesc peștișorul, dar am dat de bănuțul ăsta pe drum…

Anii au trecut și fetița pescarului s-a făcut mare. Mama cea vitregă nu pierdea însă niciun prilej s-o suduie întocmai ca în copilărie. O ținea flămândă și dezbrăcată sau îi arunca numai niște zdrențe ponosite și murdare. N-o lăsa nici măcar să se spele ca lumea. Și, de fiecare dată când simțea că nu mai poate îndura, copila pescarului alerga la pârâu și peștișorul o alina.

Mai trecură câțiva ani și fetele de vârsta ei începură să se mărite. Și într-o bună zi s-a răspândit zvonul în tot orașul că se apropie nunta fetei mai-marelui negustătorilor. Și era obiceiul ca femeile să-și ia fetele ajunse la vremea măritișului și să meargă cu ele cât mai împodobite la casa miresei, în noaptea hinnei, nădăjduind să le zărească mamele flăcăilor și să pună ochii pe ele. Așa că mama cea vitregă o dichisi frumușel pe Hadiyya, pregătindu-se să meargă cu ea la petrecerea din casa miresei. Dar să nu lungesc vorba… Își luă ea fata și porni spre casa mai-marelui negustătorilor, poruncindu-i copilei pescarului să mătură casa și să nu cumva să-i treacă pragul.

Dar, când pricepu unde se duce mama cea vitregă împreună cu fiica ei, o podidiră lacrimile pe biata copilă. Așteptă până ce se depărtară ele binișor și alergă într-un suflet la râu. Strigă peștișorul cel mic și se apucă să-i spună păsurile.

— Nu mai fi tristă, copila mea, o mângâie peștișorul. Ia

legătura asta și du-te cu ea degrabă acasă. Vezi că în ea o să găsești veșminte noi, niște conduri cu totul și cu totul de aur și un pieptene bătut cu mărgăritare, îmbraci veșmintele, îți pui pieptenele în păr și condurii în picioare și fugi la casa mai-marelui neguțătorilor!... Te așezi în mijlocul femeilor pe covor și taci chitic... Caută să nu scoți vreo vorbă și să nu răspunzi la nicio întrebare! Și mai ai grijă să pleci de la petrecere înaintea mamei tale vitrege!...

Fata alergă acasă și desfăcu legătura, din care se răspândiră straie de mătase cusute cu fir de aur, un pieptene bătut cu mărgăritare care-ți lua ochii și conduri cu totul și cu totul de aur. Apoi se îmbrăcă așa cum o sfătuise peștișorul și porni fără zăbavă spre casa marelui neguțător, unde se aflau femeile cu fetele lor, venite din toate casele mai de soi din oraș. Intră în salonul cel mare și se așeză în mijloc. Toți ochii se îndreptară spre ea și rămaseră ațintiți asupră-i, musafirii crezând că e fiica valiului sau a cine știe cărui alt mare dregător. Slujnicele gazdei se opriră lângă ea, o stropiră cu apă de trandafiri și-i întinseră tăvile cu șerbet și dulciuri. Dar, așa cum o povățuise peștișorul, ea nu scoase nicio vorbă. Numai un surâs senin îi stărui toată vremea în ochi. Băgă de seamă că mama cea vitregă se așezase împreună cu fata ei într-un colț mai retras, laolaltă cu nevestele grădinarilor, țesătorilor și bacalilor. Măi, să fie! Asta parc-ar fi fata bărbatului meu, așa de tare mai seamănă!... își zise ea cuprinsă de ciudă și bănuială. Dar nu putea fi nicicum sigură de asta. Pasămite, ea știa c-o lăsase pe fată acasă cu treburi și cu poruncă să nu treacă pragul...

Dar să nu mai lungesc vorba, căci mai e mult până la sfârșitul poveștii... Când băgă de seamă că femeile încep să se foiască, pregătindu-se de plecare, fata pescarului o luă înaintea lor și trecu în fugă pe lângă mama miresei, urându-i fericire și noroc pentru miri. Apoi se strecură pe ușă și zbură ca vântul spre casă. Era vremea asfințitului și înserarea se lăsa văzând cu ochii. Dar în drumul ei trebuia

să treacă pe-o punte de lemn, peste pârâul de lângă grădinile emirului. Și, din mare grabă, un condur îi alunecă din picior și căzu în apă. Dar, cum îi era și-așa tare teamă să nu ajungă mama vitregă înaintea ei acasă, porni mai departe fără să se mai uite înapoi. Îl luă pe celălalt în mână, strânse abaya în jurul ei și alergă într-un suflet.

Când ajunse acasă, își scoase veșmintele și pieptenele și le puse împreună cu condurul desperecheat în legătura pe care o ascunse sub vreascuri, apoi își îmbrăcă straiele ponosite, își ciufuli părul, aruncă niște cenușă pe picioare și puse mâna pe mătură. Așa o găsi mama cea vitregă când intră în casă, măsurând-o înciudată din cap până-n tălpi.

— Tot n-ai isprăvit treaba, leneșo? Vrei poate să ne mături nouă norocul?…

Dar să ne întoarcem cu povestea la condurul care i-a scăpat fetei din picior, când a trecut puntea de lângă grădina emirului. Șuvoiul l-a luat și l-a purtat până în vadul unde se adăpa în fiecare zi calul emirului și-acolo s-a oprit între două pietre. A doua zi, iacătă-l și pe prinț coborând cu calul pe poteca grădinii și oprindu-se în vad. De fiecare dată când întindea gâtul spre fața apei, calul tresărea și se trăgea înapoi. O dată, de două ori, de trei ori… Calul nu voia să atingă apa cu botul și pace! Emirul căzu atunci pe gânduri. Care să fie pricina? Și-l strigă îndată pe slujitorul care-i îngrijea calul și-i porunci să coboare în albia pârâului și să-i cerceteze fundul cu mâna, să vadă ce vietate oprește calul să bea apă.

Rândașul coborî și începu să pipăie cu mâna ici și colo, până când atinse condurul. Îl scoase afară și i-l dădu emirului. Atunci se apropie și calul cu botul de fața apei și-și astâmpără setea.

Emirul luă condurul și, minunându-se de măiestria cu care era lucrat, începu să viseze la fata care-l poartă și hotărî pe loc s-o găsească pe stăpâna lui și s-o ia de nevastă. Se întoarse la palat îngândurat și strigă un slujitor:

— Fugi degrabă la mama și cheam-o să vină la mine!

Trimisul alergă într-un suflet să îndeplinească porunca, oprindu-se tocmai pe terasa unde mama emirului stătea înconjurată de femeile care lucrau la cusături măiestrite.

— Stăpână, emirul te cheamă la palatul lui numaidecât! …

Bătrâna nu stătu o clipă pe gânduri și nici nu întrebă de ce-o poftește feciorul la palatul lui. Se ridică și porni cu pași mărunți pe aleile grădinii ce duceau spre palatul emirului.

— Ce grabă îl îndeamnă pe fiul meu să trimită după mine atât de devreme? îl întrebă ea, când îl văzu așa de îngândurat.

— Mamă, aș vrea să mă însor cu o fată, despre care gândesc că-i tare frumoasă… Și-apoi socotesc că a sosit vremea…

— O fată numai? Dacă vrei, îți pețesc o mie de fete, ba chiar toate fetele din cetate și din împrejurimi. Și cu cine vrei să-ți unești viața, fiule?

— Cu stăpâna acestui condur… răsună limpede răspunsul emirului.

Apoi se apucă să-i istorisească de-a fir a păr unde și cum găsise condurul fermecat.

— Socotesc că nu-i deloc greu ce-mi ceri tu, fiule! Chiar de mâine pornim s-o căutăm pe stăpâna condurului!

Dar să nu lungesc povestea… Mama emirului își puse straie de stradă, luă condurul la subsuoară și, cu două slujnice după ea, porni să colinde din casă în casă și să le ceară fetelor să-l încerce. Când se întorcea la palat, prințul o aștepta în poartă, tânjind în singurătate, dar plin de speranțe.

— Ce știri mai ai, mamă? Bune? o întreba el, de cum o zărea.

— Încă n-am găsit-o, fiule! Dar ce-am zis e bun zis. Nu-ți pierde cumpătul, căci trebuie să dau eu de ea…

Mama emirului nici nu mai făcea altceva decât să

cutreiere de dimineața până seara din uliță în uliță și din casă în casă. Luă la rând toate casele dregătorilor, pe urmă trecu la negustori și giuvaiergii și, cum nu izbuti s-o găsească pe stăpâna condurului, ajunse și pe ulițele meseriașilor, dar tot degeaba! Nu mai rămăseseră decât casele pescarilor de pe malul râului. Zi de zi fiul ei o aștepta din ce în ce mai nerăbdător, întâmpinând-o cu aceeași întrebare. Biata femeie se străduia să-l aline, căci tare mai suferea văzându-l cum se plimbă trist pe aleile grădinii.

— Încă n-am găsit-o, fiule, dar o s-o descopăr negreșit. Mi-au mai rămas doar casele pescarilor din cetatea noastră, îi zise ea ultima dată. Începând de mâine, o să colind prin ele. Se vede treaba că fata acolo stă ascunsă… Doar dacă n-o fi vreo zână de pe alte tărâmuri…

Apoi mama prințului chemă o slujnică și-i dădu poruncă:

— Treci chiar în seara asta pe ulițele pescarilor și spune-le că mâine vreau să le văd casele… Așadar, să se pregătească!…

Dar să ne întoarcem cu povestea și la umm Hadiyya, nevasta pescarului cea haină și zavistnică. Ea nu se schimbase cu nimic; o ținea și-acum pe fata ei cea vitregă flămândă, silind-o să se îmbrace cu zdrențe și straie ponosite și umilind-o în fel și chip. Numai că fata cea urgisită făcea întocmai cum o povățuise peștișorul: răbda fără să crâcnească. Și, ori de câte ori simțea că o răzbește foamea, alerga la pârâu și se plângea peștișorului, care o îmbia de fiecare dată să se ospăteze cu cele mai alese bucate. Așa încât fata se făcea pe zi ce trecea mai frumoasă și - slavă lui Allah! - n-avea a se plânge din pricina sănătății. Și, de ce-o vedea că înflorește, de ce simțea mama cea vitregă că se-mbolnăvește și-i crapă fierea de ciudă.

Dar ce să mai lungesc vorba. Slujnica poposi și la casa pescarului nostru și-i spuse stăpânei ce-a plănuit sultana, mama emirului.

— E bine-venită! bolborosi ea încurcată și plină de speranțe.

A doua zi blestemata de umm Hadiyya se sculă cu noaptea în cap, o spălă și-o frecă pe fata ei cu toate aromele, o îmbrăcă cu straiele cele mai bune și-o dichisi cu fel de fel de dresuri. Ce mai tura-vura? Arăta ca scoasă din cutie. Pe urmă o târî pe fata pescarului de păr și-o sili să intre în cuptor. O legă acolo și, după ce închise ușa cuptorului, o propti și cu niște cărămizi grele ca să n-o poată deschide dinăuntru.

— Să nu cumva să ieși din cuptor că-i vai și-amar de tine! o amenință cu voce otrăvită. Când pleacă sultana, te scot eu, n-ai grijă!

Fata rămase mută în fundul cuptorului și se lăsă în voia soartei. Apăru sultana și nevasta pescarului se ploconi cu o mulțime de temenele și voce lingușitoare și-o pofti în casă. Apoi o strigă și pe fata ei.

— Hadiyya, vino și sărută mâna stăpânei noastre!

Și-așa cum făcuse mama emirului cu toate fetele, o puse și pe Hadiyya să încerce condurul, dar nici vorbă să-i încapă. Și-atunci se întâmplă și minunea! Se pomeniră cu cocoșul vecinilor zburând peste gard în ograda lor și strigând cât îl țineau puterile:

— Cucuriguuu!... Să știe toată lumea și stăpâna noastră sultana că sluta-i în casă, iar frumoasa-i în cuptor!... Cucuriguuu!... Să știe toată lumea și stăpâna noastră sultana...

Dar nevasta pescarului nu-l mai lăsă să-și ducă strigarea până la capăt, ci alergă după el și-l alungă cu vătraiul. Numai că sultana auzise și ea prea bine despre ce-i vorba și pricepuse tâlcul strigării. Așa că le puse numaidecât pe slujnicele ei să deschidă cuptorul. Dădură cărămizile la o parte, traseră ușa la perete și ce să vezi? Un boboc de fată cu chipul ca o lună plină îngropată pe jumătate în cenușă. O scoaseră, o scuturară și-o înfățișară dinaintea sultanei, care pricepuse toată viclenia nevestei pescarului. O chemă

mai aproape, îi puse condurul în picior și băgă numaidecât de seamă că-i vine ca turnat.

— Din clipa asta, fata voastră-i peţită pentru fiul meu… zise sultana. Faceți toate pregătirile pentru nuntă, căci în noaptea de vineri venim s-o luăm la palat, mai adăugă ea, aruncându-i nevestei pescarului o pungă cu galbeni.

Sultana se îndepărtă în grabă, simțind că n-o mai încape locul de bucurie, și nu se opri decât la palatul odorului ei, să-i ducă marea veste. Îl găsi așteptând-o, ca de obicei, în poarta grădinii:

— Fiul meu, ți-am adus vestea ce-o aștepți de mult. Fata dorită de tine, stăpâna condurului fermecat, e fata pescarului Alwan. Am încercat condurul pe piciorul ei și-i vine ca turnat! Și pe deasupra e mai frumoasă ca luna. Am cerut-o și-n noaptea de vineri o aducem la palat.

Dar să nu mai lungesc povestea. În seara de joi, după asfințitul soarelui, se opri în fața casei pescarului un mare alai de călăreți în straie de sărbătoare, cu tobe și cimpoaie. Mireasa fu așezată într-o litieră bătută tot cu pietre scumpe și mărgăritare. Și porni alaiul în ropot de tobe și sunet de cimpoaie, învăluit de chiote de bucurie, spre palatul emirului. Și s-au încins petreceri și ospețe și s-a umplut palatul cu musafiri veniți de aproape și de departe și s-au umplut grădinile palatului cu toată suflarea cetății… Și-au ținut petrecerile șapte zile și șapte nopți în șir, de s-a dus vestea în cele patru zări.

Și-a ajuns emirul sultan și-a trăit alături de frumoasa lui nevastă ani mulți și fericiți. Și-au avut parte de șapte feciori frumoși ca niște păsări de aur, unul mai isteț și mai viteaz decât altul și toți șapte neîntrecuți.

Iară eu m-am întors chiar acum de la palatul lor teafără și încărcată de daruri - teferi și sănătoși să fiți și voi, toți cei care mi-ați ascultat povestea!

VULPOIUL, LUPUL ȘI LEUL

Copiii se adunară ciorchine în jurul bunicii, așa cum făceau seară de seară, și unul dintre ei îi ceru să le mai spună și o poveste despre animale. Bunica tuși pentru a-și drege glasul și începu să le depene povestea pe care o s-o auziți acum. A fost odată ca niciodată. Într-o bună zi se întâlnesc din întâmplare, într-o vale din acelea pustii din inima deșertului, un vulpoi, un lup și un leu. Și, după ce-și dau cei trei cumetri binețe, făcându-și plecăciuni până la pământ, și, după ce se mai întreabă și de sănătate, vulpoiul vine cu un plan care păru destul de ispititor pentru ceilalți doi.

— Ce-ați zice dacă am porni astăzi la vânătoare împreună? îi întreabă el mieros.

— Aferim! Aferim! consimțiră ceilalți doi într-un glas.

Dar, mai înainte să fi purces ei la drum, mai rămân oleacă la taifas ca să orânduiască felul cum o să împartă vânatul și, după ce vine fiecare cu câte o părere, se învoiesc ei că ar fi cel mai drept să împartă prada în mod egal. Ba statornicesc și ce urmează să primească fiecare, zicând că e mai bine să se știe din capul locului, ca să scape de neînțelegeri ce n-ar putea să ducă decât la stricarea prieteniei, la vrajbă și - Doamne ferește! - chiar la moarte. Încuviințează toți trei că așa este cel mai cinstit și-apoi o iau în lungul văii, stând la pândă și adulmecând. Și merg ei și tot merg fără să găsească nimic, dar iată că într-un târziu lupul dă în sfârșit peste galeria unui hârciog. Se adună degrabă toți trei la gura galeriei, se încredințează

că sărmanul hârciog este acasă și se sfătuiesc cum ar trebui să purceadă pentru ca nu cumva să le scape prada. Și găsesc că ar fi cel mai nimerit ca lupul să păzească gura de fugă, leul să vâre un băț în galerie și să-l întărâte pe sărmanul hârciog, lăsându-l să înțeleagă că ar avea de-a face cu o viperă care vrea să pună stăpânire pe sălașul lui, iar vulpoiul să stea la pândă, gata s-o ia la fugă după pradă când o să țâșnească din adăpostul ei, să pună laba pe ea și s-o înșface. Socotesc ei că vulpoiului i se potrivește cel mai bine rolul ăsta, căci doar îl știau cât de viclean este și cât de bine aleargă.

Zis și făcut! După ce se înțeleg asupra planului, trec la săvârșirea lui. Leul ia un băț și-l vâră în galerie, dar nici n-apucă să-l răsucească o dată, că se și trezesc cu hârciogul ivindu-se prin altă ieșire, de care ei habar n-aveau. Și, înainte să se dumirească el ce primejdie îl paște, zboară ca din pușcă. Dar degeaba, căci vulpoiul o ia după el și-l ajunge din urmă una-două. Lupul și leul pornesc mai agale, gata să-i vină vulpoiului în ajutor, dacă o să mai fie nevoie. Și, tocmai când vulpoiul se pregătește să-și înfigă laba în hârciog, acesta cotește fulgerător la dreapta și-l face să calce în gol. Dar nici cu vulpea nu mi-e rușine când e vorba de astfel de tertipuri. Vulpoiul își revine numaidecât, face și el un salt mult mai iute decât hârciogul și hap, nimerește cu laba taman pe el.

Și-uite așa, mica vietate se trezește în tolba celor trei cumetri, care se așternd din nou la drum, iscodind jur împrejur, doar-doar o să mai stârnească vreo pradă. Viețuitoarele mai slabe, aflate în primejdie, fără îndoială că simt și ele apropierea dușmanului și amenințarea ce le pândește. Și-atunci ce să facă sărmanele? Dacă se știu la adăpost sigur, rămân nemișcate, făcându-se una cu pământul, dar, dacă sunt luate pe neașteptate, când se află în locuri deschise, atunci nu le mai rămâne decât fuga. Fuga spre adăpost, dacă există așa ceva, sau fuga pe întinderile de nisip până la istovire. Care pe care! Se

dezlănțuie un iureș turbat din care câștigă cel mai puternic.

Și, cum hoinăreau cei trei cumetri, adulmecând hămesiți, țuști, se trezesc cu un iepuraș care-o tulește, cu picioarele scăpărând. Dacă-l văd, cei trei fârtați o iau din loc cât ai clipi: vulpoiul pe urmele prăzii, lupul în dreapta și leul în stânga ei, în așa fel încât bietul iepuraș nu putea coti în nicio parte, ci alerga tot înainte. Și se știe de când lumea că urmăritorul este mai iute de picior decât cel urmărit, că urmăritorul nădăjduiește, pe când urmăritul e disperat, și că urmăritorul este vesel și plin de încredere, pe când cel urmărit e amărât și îngrozit de spaimă. Vrem, nu vrem, toate astea sunt spre binele urmăritorului și spre ghinionul celui urmărit.

De prisos să vă mai spun că în cazul nostru urmăritorii erau trei, iar urmăritul unul singur. Și se mai știe că gloata îl biruie întotdeauna pe cel singur, oricât de viteaz ar fi el. Ce să mai zici dacă urmăritorii mai sunt și ei curajoși? Iepurașul aleargă mai departe în neștire. Urmăritorii și ei așijderea. Cu toate că deznodământul se cunoștea din capul locului, cursa continuă. Așa-i întotdeauna într-o întâmplare ca asta - disperarea îți dă forță, iar setea de viață te împinge la luptă până la ultima suflare. Aleargă bietul iepuraș, aleargă, aleargă, zboară mai abitir decât vântul, dar urmărirea se prelungește și simte cum îl lasă încet-încet puterile. Viteza începe să scadă și odată cu ea și distanța dintre el și urmăritorii care-l împresoară din toate părțile. În cele din urmă i se taie picioarele și cade sleit, iar cei trei biruitori se strâng cerc în jurul lui. Mai face o ultimă încercare să se ridice, dar vulpoiul, care ajunsese primul lângă el, îl izbește cu laba și-și înfige ghearele în gâtul lui. Se aude ca un suspinat stins și iepurașul își dă sufletul.

Cei trei bravi învingători îl aruncă și pe iepuraș în tolbă și pornesc mai departe haihui prin deșert, doar-doar le-o mai ieși ceva în cale.

Leul își luă asupra lui, cu de la el putere, conducerea expediției și-i porunci vulpoiului să privească drept înainte și lupului să privească în dreapta, urmând ca latura stângă să fie mai departe a lui. Și merg ei și merg, adulmecând în toate părțile, fără să se mai ivească nimic. Dar, tocmai când simțeau că-i cotropește deznădejdea, ce le văd ochii?! O gazelă mlădioasă, cu picioruşe firave, țâșnește din culcușul ei și zboară ca o nălucă. În prima clipă au crezut că-i doar o vedenie care de-abia se înfiripă și zboară mai departe, topindu-se în zare, dar vulpoiul o zbughi în direcția ei și după el porniră și ceilalți fârtați, oleacă mai anevoie. La început gazela este așa de departe și alerga așa de iute, că mai-mai să piară din bătaia privirilor. Nici nu le vine să creadă c-o să mai izbutească s-o ajungă vreodată. Dar ăsta e vânatul cel mai prețios de când colindă ei, din zori. Ce au prins până acum este o nimica toată, de-abia dacă-i ajunge celui mai mic dintre ei să se sature. O gazelă nu-i de ici, de colo! Așa că face să gonească după ea și s-o hăituiască, oricâtă trudă și oricât timp le-ar cere urmărirea ei!

Gazela aleargă mai departe într-un iureș, aproape fără s-atingă pământul, străduindu-se din răsputeri să scape, dar urmăritorii ei încep să alerge mai iute decât ea. Gonește ea, gonește mai departe, dar puterile parcă dau s-o lase. Și de la o vreme se mai oprește din când în când, uitându-se îngrozită înapoi. Și asta nu atât pentru a măsura distanța ce-o desparte de urmăritori, cât mai ales pentru a-și mai trage sufletul. I se pare că dușmanii aleargă cu aceeași iuțeală sau poate chiar mai repede decât până atunci și simte cum o părăsesc puterile. Se împiedică de câteva ori, cade în genunchi, se ridică și iarăși încearcă să fugă, dar în cele din urmă cade la pământ și rămâne nemișcată. Urmăritorii se năpustesc și-o împresoară. De data asta e rândul lupului, care se aruncă și-i sfâșie beregata, făcându-i de petrecanie. Biata făptură rămâne mai departe cu ochii ei limpezi deschiși larg, ca și când ar cerși să mai trăiască.

Dar cele trei sălbăticiuni o iau și-o aruncară în tolbă, laolaltă cu celelalte două prăzi.

Soarele s-a povârnit de-acum către asfințit și nu mai este vreme de căutat alt vânat, așa încât cei trei fârtați hotărăsc să se întoarcă la locul unde se întâlniseră dimineața, ca să facă împărțeala. Zis și făcut! Poartă ei tolba pe rând și, când ajung la locul cu pricina, scot vânatul și-l aruncă pe pământ, dinaintea lor. Iată că a sosit și clipa împărțirii prăzii. Se știe de când lumea și pământul că ăsta-i momentul cel mai delicat prin care trec orice părtași, căci cei slabi vor acum să-și obțină dreptul ce li se cuvine, iar cei puternici încearcă să pună mâna pe cât mai mult cu putință sau chiar pe tot câștigul. Aici încep ciondănelile, apoi se ajunge și la gâlceavă și de cele mai multe ori chiar la încăierare. Și, ca întotdeauna, cel slab este și victima.

Cei trei strâng cercul în jurul prăzii, lingându-se pe bot și așteptându-și fiecare partea lui. Lupul și vulpoiul așteaptă cu înfrigurare să audă ce spune leul, căci el este stăpânul lor - indiferent dacă vor sau ba - și el are ultimul cuvânt. Cel puțin asta este părerea lui. Și pe deasupra mai socotește el că nimeni n-are voie să cârtească atunci când ia el o hotărâre. Cât despre legământul pe care-l făcuseră înainte de-a purcede la vânătoare, în ochii leului nu valorează două parale. S-ar putea ca fârtații să se agațe de învoiala lor, sperând la împărțeala în mod egal. Dar cum să facă el așa ceva? N-or fi nici ei atât de creduli! Leul nu are nimic împotriva înțelegerilor care se potrivesc cu interesele lui, dar înțelegerile ce nu se potrivesc cu pofta lui uriașă de mâncare nu mai au nicio valoare pentru el și socotește că nu e cazul nici măcar să se pomenească de ele.

Leul își rotește ochii jur împrejur, pe urmă și-i oprește asupra lupului, îndemnându-l:

— Ei, acum împarte prada, cumetre! Ce mai aștepți?…

— Dar e cum nu se poate mai simplu, stăpâne… zice lupul fără să stea o clipă la gânduri.

— Cum adică? îl iscodește leul nerăbdător.

— Foarte simplu, stăpâne! Gazela e a dumitale, iepurele al meu și hârciogul al vulpoiului… îi lămurește lupul, senin.

Dar nu isprăvește bine vorbele, că leul se întoarce spre el și-l măsoară de sus până jos cu ochii scăpărând scântei. Este limpede că și-a luat vorba înapoi și că nu e vremea de tocmeli. Dimpotrivă, e momentul când vorbește forța labelor. Leul își adună toate puterile și se repede spre lup, proțăpindu-se în fața lui. Lupul nu se clintește din loc, cu toate că s-ar fi putut salva prin fugă, căci este mai iute de picior decât leul. Nu se clintește, fiindcă socotește - și pe bună dreptate - că n-a păcătuit cu nimic. Rămâne pe loc, dar se trezește că leul ridică laba lui uriașă. Lupul tot mai credea că glumește și până să se dezmeticească, se pomenește cu leul izbindu-l în moalele capului și atâta i-a fost, căci nu se mai ridică de jos. Sângele îi curge șiroaie din cap și din grumaz, iar după ce-l izbise, leul avusese grijă să-și petreacă ghearele și pe spinarea lui nițeluș.

Și, când îl vede pe primul fârtat în balta de sânge, leul slobozește un hohot de râs fățarnic, arătându-și colții tăioși. Pe urmă se întoarce spre vulpoi, rânjind pe sub mustății.

— Ia să vedem, cumetre Abu Husayn[68], dumneata cum te pricepi să faci împărțeala?…

— Treaba e cum nu se poate mai limpede, stăpâne! zice vulpoiul, înspăimântat de ce văzuse și tremurând ca varga. Iepurele este pentru prânzul dumitale, gazela este pentru… cina dumitale, iar hârciogul îl… iei în chip de gustare între cele două mese…

Leul se luminează deodată la față, mulțumit peste poate, și-l descoase pe vulpoi:

— Acum, ia spune-mi, cumetre, cine te-a învățat să faci o împărțeală atât de dreaptă?…

— Cine altcineva, stăpâne, decât lupul care zace aici, în balta de sânge? îi răspunde vulpoiul tot cu o întrebare.

---

68 Poreclă a vulpoiului.

Așa luă sfârșit învoiala celor trei fârtați, dictată de voința celui mai puternic și săvârșită după canoanele pustiei.

Vulpoiul plecă după încercarea asta spășit, jurând să nu mai pornească la vânătoare decât singur. Din ziua aceea a învățat că trebuie să se țină cât mai departe de cei puternici și să nu mai creadă niciodată în cuvântul lor amăgitor, căci strâmbe vor rămâne toate balanțele dreptății și uitate toate învoielile, atâta vreme cât nu există o forță și mai puternică, în stare să-l aducă pe făgașul cel drept chiar și pe cel ce nu se teme de nimeni.

CORBUL ȘI VULPOIUL

Tare le-a mai plăcut nepoților povestea despre cei trei cumetri, pe care le-a spus-o bunica seara trecută. Tocmai de aceea se agățară cu toții de ea, rugând-o să le spună și în seara asta tot o poveste cu animale, ca să priceapă și mai bine cum se poartă ele unele cu altele, cum vorbesc și se înțeleg între ele, cum și unde-și găsesc hrana - într-un cuvânt, cum trăiesc ele și care le este firea.

— Bine! se învoi bunica, după ce se îndreptă de șale. O să vă spun în seara asta o poveste cu un corb și cu un vulpoi. O să fie tocmai pe gustul vostru, dacă țineți cu tot dinadinsul să cunoașteți firea animalelor.

— Hai, spune-ne de îndată povestea corbului și-a vulpii! o îndemnară copiii într-un glas.

Bunica mai pregetă o vreme, foindu-se, să se așeze cât mai bine, iar nepoții o îmbiară nerăbdători să înceapă mai degrabă.

A fost odată ca niciodată, rosti ea aproape în șoaptă vorbele cu care-și începea povestea seară de seară.

A fost odată un corb și-un vulpoi… Și așa cum știți și voi prea bine, corbul este o pasăre, iar vulpoiul este un animal cu blană frumoasă și cunoscut pentru șiretenia lui. Și, înainte de a se întâlni ei, auziseră fel de fel de minuni unul despre celălalt, așa că de-abia așteptau să se cunoască. În sfârșit, când ajunseră să se întâlnească, se recunoscură de la distanță, fără să-i mai prezinte nimeni. Se apropiară unul de celălalt țanțoși, iar când îi mai despărțeau doar câțiva pași, își dădură binețe și porniră să se întreacă în

complimente, ca și când ar fi vrut să-și spună unul altuia: „Laudă-mă tu ca să te laud și eu!…”.

Ce mai la deal, la vale, mințeau și unul, și celălalt de stătea soarele-n loc. Dar le plăcea, tare le mai plăcea să se asculte lăudându-se, cu toate că și unul, și celălalt știau prea bine că mai nimic din ce spuneau nu-i adevărat. Și uite-așa, se încăpățânară ei să se întreacă multă vreme cu măgulirile și să se înfoaie în pene, așteptând să mai audă o dată și încă o dată aceleași vorbe.

În toate astea nu era decât un mic, un foarte mic sâmbure de adevăr: vulpoiul cel șiret devenise proverbial - și lucrul ăsta ajunsese și la urechile corbului - pentru agilitatea și ușurința cu care se pricepea să cotească la dreapta și la stânga, unduindu-și coada stufoasă, pentru a-l păcăli pe urmăritorul lui, după cum corbul era vestit pentru agerimea minții și repeziciunea cu care zboară - însușiri de care aflase și vulpoiul, de bună seamă. Acum, dacă se întâlniră ei, începură să se ademenească unul pe altul cu vorbe dulci și să cerce să se tragă de limbă pentru a afla cât mai multe unul despre altul și mai ales pentru a-și măsura șiretenia.

— Am auzit numai vorbe frumoase despre distinsul meu prieten, începu corbul. Nu pot decât să mă minunez și să-l admir pentru însușirile lui alese… Tocmai de aceea aș îndrăzni a-i propune să ne legăm printr-o prietenie strânsă, să învățăm tot ce se poate unul de la celălalt și să ne sfătuim în toate pricinile… Și, cum aș vrea să pecetluim cu pâine și sare prietenia noastră, te invit chiar mâine la mine la un ospăț…

— Oo, sunt încântat și onorat peste măsură, zise și vulpoiul la fel de înfumurat. Am să răspund invitației cu nespusă bucurie… Și, ca să vin în întâmpinarea dorinței prietenului meu, chiar poimâine îl invit și eu la un banchet pe care-l dau în cinstea lui…

Primi și corbul invitația cu aceeași încântare, mulțumindu-i prietenului pentru mărinimia sa, și pe urmă

se despărțiră, plecând fiecare la treburile lui.

Și, după ce se depărtară ei unul de altul, corbul zbură în vârful unui curmal, alese dintr-un ciorchine mare cele mai frumoase fructe, se lăsă cu ele jos, pe pământ, în apropierea unui tufiș de *salam*[69], și le înfipse una câte una pe ramuri, străpungându-le cu spinii cei mai mari și mai ascuțiți. La ceasul hotărât, corbul poposește lângă vizuina prietenului său și-l poftește de-ndată:

— Masa ne așteaptă, iubite prieten!…

Cei doi veniră și începură să dea ocol tufei de salam, în care fuseseră înfipte curmalele. Încercă vulpoiul să prindă cu botul câte o curmală, dar degeaba, căci, de fiecare dată când se apropia de una, îl înțepa spinul înainte de-a ajunge la ea. Făcu mai multe încercări, dar fără folos, iar când își dădu seama că n-are rost să mai încerce, se întoarse spre corb și-l blagoslovi ca orice musafir recunoscător care a terminat de mâncat:

— Allah să te binecuvânteze, prietene, și-ți doresc să ai parte numai de bine!

— Dar mai ia, iubite prieten!… îl îndemnă corbul cu fățărnicie. De ce nu mai mănânci?

— Îți preamulțumesc, m-am săturat! îi răspunse și vulpoiul la fel de prefăcut.

Cum și la viețuitoarele deșertului era obiceiul ca gazda să nu se înfrupte din bucate înaintea musafirului, acum veni și rândul corbului. Și unde nu se ridică el de la pământ și începu să bată din aripi în jurul tufei, adunând curmalele cu ciocul, una câte una, până la ultima.

După așa-zisul ospăț, prietenii se așezară la taifas, iar într-un târziu își luară rămas-bun. Dar nu mai înainte ca vulpoiul să-i reamintească celuilalt că a doua zi la un ceas anume este poftit la banchetul lui.

Și numai ce se despărțiră, că vulpoiul alergă să înceapă pregătirile pentru ospățul din ziua următoare. Găsi niște

[69] O varietate de acacia deșertică, ale cărei ramuri pline de spini se împletesc formând o coroană deasă.

făină, o amestecă el cu apă și cu seu și-o puse la fiert, așteptând până ce se făcu bună de mâncat. Ieși un fel de păsat subțire, căruia i se zice *raghid* și nu poate fi mâncat decât fie sorbit dintr-un blid, fie cu lingura. La vremea stabilită vulpoiul se înfățișă lângă stâncile unde-și avea corbul adăpost și-l pofti la banchet. Se întoarseră numaidecât lângă vizuina vulpoiului, care turnă păsatul preparat de el pe o piatră netedă ca oglinda și-l îmbie pe musafirul lui să se ospăteze. Corbul se apropie de masă, lovi de câteva ori în piatră, dar, când ridică ciocul, băgă de seama că nu se lipise nimic de el. Porni să lovească din nou, tot mai stăruitor, până ce mai-mai să-i plesnească ciocul, dar fără niciun folos.

— Allah să te binecuvânteze, prietene! îl blagoslovi el pe vulpoi, când pricepe că e mai bine să se lase păgubaș.

— Mai mănâncă, prietene! Poftim, ospătează-te! îl îmbie vulpoiul stăruitor. Nu trebuie să te sfiești, doar suntem prieteni!

— Ești foarte bun și generos, îți mulțumesc! Dar m-am săturat…

Vulpoiul nici nu așteptă să se îndepărteze musafirul de piatră și porni să lipăie raghidul îmbietor, până ce nu mai rămase nici urmă pe piatră. După ce termină, se trase puțin în lături, se spălă pe bot și pe labe și se întoarse la oaspetele său, așezându-se la taifas. Dar numai chef de vorbă nu aveau, căci de-acum își dăduseră și unul, și celălalt arama pe față și se străduiau să pătrundă tâlcul ascuns al întâmplărilor. După ce sporovăiră ei o vreme despre te miri ce fleacuri, se întoarseră din nou la chestiuni serioase.

— Merge vorba că jupânul vulpoi s-ar pricepe ca nimeni altul să alerge, cotind la dreapta și la stânga… Așa-i? prinse corbul a-l iscodi cu vorbe mieroase. N-ar avea prietenul meu bunătatea să mă învețe și pe mine minunea asta?…

— Da’ cum să nu? Mai încape discuție?… îi luă vulpoiul

vorba din gură. Oricând poftești!... Dar l-aș ruga și eu pe scumpul meu prieten să mă învețe să zbor!...

— Prea bine! se învoi corbul. O să fiu încântat să te învăț!

Ciudat lucru, dar niciunul, nici celălalt nu prețuiau însușirile și priceperea cu care fuseseră înzestrați, fiecare privind cu invidie la calitățile celuilalt și râvnind să i le răpească sau cel puțin să le dobândească și el.

Zis și făcut! Se înțeleseră să se întâlnească în ziua următoare într-un loc la șes unde nu erau nici movile, nici văioage.

Și, cum se văzură, corbul nici nu așteptă să termine cu salamalecurile, că se și grăbi să i-o ia vulpoiului înainte:

— Hai să ne-apucăm, scumpe prieten, de ce mi-ai promis! Vai, ard de nerăbdare să-nvăț și eu a merge așa... cotind ca dumneata...

Vulpoiul se apropie de el numaidecât, își arcui spinarea și-l pofti:

— Hai, urcă! Urcă aici, pe spinarea mea!

Și corbul țop, dintr-un salt fu sus și jupânul o și luă din loc, în fuga mare.

Coti o dată la dreapta, coti o dată la stânga, corbul o sfecli, dar se încăpățână să rămână mai departe în spinarea vulpoiului, agățându-se cu toată puterea de blana lui. Mai goni ce mai goni în linie dreaptă și pe urmă iar începu să cotească, smucindu-se, când la dreapta, când la stânga. Corbul își simțea inima ticăind și se agăță și mai strașnic. Vulpoiul mai făcu încă o încercare, dar tot fără folos. Nu-l putea azvârli căci corbul se prinsese bine de tot cu ghearele de blana lui.

— Cred că de-acum ai deprins meșteșugul de-a coti... E rândul tău să mă înveți să zbor, bolborosi vulpoiul, trăgându-și sufletul după atâta alergătură.

— Mai încape vorbă? îi răspunse corbul mieros. Acum e rândul meu... Urcă și așază-te bine aici, între aripile mele! ...

Cât ai bate din palme, vulpoiul fu între aripile corbului și acesta porni în zbor, luând înălțime încet-încet, căci vulpoiul atârna greu. Și se înălță el și se tot înălță și după o vreme îl întrebă pe fârtatul lui:

— Ei, ia spune-mi, prietene, ce vezi pe pământ?

— Orașul mi se pare a fi un cătun, satul mi se pare a fi o singură casă, iar o casă e cât un cuib de vrabie…

Și mai zbură corbul și se ridică și mai sus.

— Ia uită-te în jos, prietene, și spune-mi, ce vezi pe pământ? întrebă corbul din nou.

— Acum un munte întreg arată cât o stâncă, răspunse vulpoiul nu prea încântat, iar râurile seamănă cu niște firicele de mătase…

Și iar se mai înălță corbul, tot mai sus.

— Privește spre pământ, cumetre, și spune-mi, acum ce mai zărești? îl îndemnă iarăși corbul.

Vulpoiul privi în jos și-l cuprinse spaima, căci nu mai putea deosebi nimic. Ajunse să nu-și mai dea bine seama dacă visează sau trăiește aievea. Vedea doar un fum sau o ceață care învăluia tot hăul de sub el și nu mai știa unde se află. Îi spuse corbului ce vede, dar chiar în clipa aceea se pomeni cu el lăsându-se deodată în jos și înclinându-se într-o parte. Vulpoiul alunecă dintre aripile corbului și începu să se rostogolească spre pământ ca o nălucă.

— Doamne, ajută-mă să cad într-o baltă adâncă sau pe un covor de nisip moale!… prinse a se tângui el cu glasul sugrumat și inima înghețată de spaimă.

— Dă, Doamne, să cadă pe colții unui munte sau pe un pământ tare ca piatra!… se rugă și corbul, care se ținea după el.

Și tot așa, până aproape de pământ - vulpoiul implora îndurare, iar corbul se ruga să-l vadă găsindu-și sfârșitul în căderea asta.

Nimeni nu știe precis de ce-l dușmănește corbul atât de tare pe vulpoi. Unii spun că vulpoiul s-ar târî furiș printre ierburi, furând hrana corbului. Așa s-ar putea să fie. Dar la

fel de bine s-ar putea să fie și o răzbunare pentru cine știe ce pricini vechi. Mai știi? Poate că vreun strămoș al vulpoiului i-o fi făcut vreun necaz cuiva din neamul corbului și acum el a găsit prilejul să se răzbune.

Dar ce să mai lungesc vorba? Allah - binecuvântat fie-i numele! - răspunse rugăminții vulpoiului și-i arătă îndurare, căci nu-i sosise încă ceasul. Așa că îl ajută să nimerească într-un iaz adânc din inima deșertului... Pleoooosc! se auzi până hăt departe, când ajunse el la fața apei, și stropii se ridicară până la cer, apoi se risipiră în toate direcțiile ca o ploaie deasă. Vulpoiul se scufundă până în adâncul bălții, dar după o vreme se ivi la suprafață teafăr, înotă până la cea mai apropiată stâncă și se cățără pe ea. Corbul mai zăbovi, ce mai zăbovi prin preajma lui, urmărind să vadă ce se mai întâmplă, și-apoi își luă zborul, zicându-și în sinea lui că a pierdut și de data asta și că va trebui să aștepte un alt prilej. Dar știa el prea bine că nu-i va fi ușor să-l mai păcălească pe jupânul vulpoi, căci era isteț; Abu Al-Husayn și nu se lăsa înșelat de două ori.

Și rămase cumătrul acolo, pe malul iazului, după ce bău apă pe săturate și se spălă frumușel, ca să-și usuce blana pe îndelete. Și mai poposi câteva zile în vecinătatea lui, căutându-și hrana prin împrejurimi. Și, tot învârtindu-se el pe lângă baltă, băgă de seamă că în fiecare seară și în fiecare dimineață se abăteau pe la apă niște beduini cu turmele la adăpat. Și ce i se năzărește lui? Hai să pună la cale un vicleșug! Să bea toată apa din baltă și s-o sece. Zis și făcut! Într-o dimineață se apucă să lipăie apa în neștire și până la vremea prânzului balta era seacă. Pe urmă se lungi la umbra unui pom și se puse pe așteptat.

Știa el că mai devreme sau mai târziu oile trebuie să sosească. Balta avea un izvor ce nu seca nici iarna, nici vara și beduinii de pe meleagurile acelea îl cunoșteau bine.

Așteptă vulpoiul, dar în seara aceea nu se ivi nimeni. El era însă gata să aștepte oricât, căci știa sigur că trebuie să se arate cineva. A doua zi dimineață apăru și primul

păstor. Se uită el spre iaz, dar ce-i fu dat să vadă? Balta secase ca prin minune. Căută nedumerit împrejur și iacătă-l pe cumătru - ditamai vulpoiul, care aducea acum cu un burduf uriaș, mai-mai să plesnească. Se trase mai aproape de el și prinse a-l iscodi, nădăjduind c-o să afle ce s-a-ntâmplat cu gârla.

— Apa uite-o aici, e la mine în burtă! zise vulpoiul, fălindu-se, și se lovi cu labele din față pe burdihan. Eu ți-oi da ca să bea oile pe săturate, dar să văd ce mi-i da dumneata în schimb… îl ademeni el, trăgând cu coada ochiului.

— Apăi, dacă mi-i da apă ca să se sature toată turma, ți-oi da și eu cea mai frumoasă oaie, pe-alese. Dacă vrei, poți să ți-o alegi și singur! îl îmbie păstorul, măsurându-l înciudat, căci pricepuse acum tâlcul ce se ascundea în spatele poveștii cu apa.

Se învoiră numaidecât, iar vulpoiul făcu ce făcu și goli toată apa în făgașul iazului și gârla se umplu la loc, întocmai cum fusese până atunci. Oile dădură buzna, toate deodată, și băură până ce se saturară.

— Vrei să ți-o alegi singur sau să ți-o aleg eu? îl întrebă păstorul după ce se dădură oile în lături.

— Alege-mi-o dumneata! zise vulpoiul viclean și bănuitor.

Păstorul se pierdu în mijlocul turmei și după câtăva vreme se întoarse cu un berbec tânăr și gras - poate cel mai frumos din câți avea el - și-l împinse înaintea vulpoiului.

— Nu cred să fie asta oaia cea mai bună pe care-o ai în turmă… zice cumătrul bănuitor.

— Atunci, du-te și alege-o singur pe care-ți place! îl îndemnă beduinul cu lehamite.

Pasămite, vulpoiul avea el socotelile lui. Așa că dădu iama în mijlocul turmei și începu să cerceteze oile una câte una. În cele din urmă ochii i se opriră asupra uneia slabe și gălbejite. O prinse de gât și-o trase afară dintre suratele ei.

— Fie ce-o fi, eu pe-asta o vreau! bombăni vulpoiul.

— Prea bine! se învoi păstorul. Ia-o, Allah s-o binecuvânteze!

Și-o luă vulpoiul și porni degrabă cu ea spre o căsuță nu prea departe de iaz, pe care și-o încropise el în vremurile când treburile îi mergeau mai bine. Când ajunse la casa cu pricina, se mai uită el încă o dată bine la oaie și, văzând că are niște pete negre pe cap, îi puse numele Bălțata.

Și unde nu se puse cumătrul s-o hrănească, s-o adape și să-i curețe adăpostul de ți-era mai mare dragul să privești la ea. Oaia se înzdrăveni binișor și după câteva luni îi fată o mielușică - și ea tot cu pete negre pe cap, de unde-i veni și numele de Bălțățica, pe care-l alese pentru ea. Și-acum se apucă el cu și mai mult sârg să le adape și să le aducă ierburile cele mai fragede pe care le găsea. Într-aceea, se-ntâmplă să afle și-un lup de oaia și de mielușeaua care trăiau în ograda vulpoiului. Și-ntr-o zi îi luă el frumușel urma și află și unde le ține închise. În altă zi se ascunse dis-de-dimineață printre stâncile din apropiere și pândi până ce plecă vulpoiul spre deșert după iarbă. Când crezu că s-a îndepărtat destul, lupul se apropie de ușă, o împinse mai întâi ușurel, sperând c-o s-o deschidă, apoi cu toată forța, încercând s-o scoată din țâțâni, dar nici vorbă! Așadar, de data asta nu făcuse nicio ispravă, dar nici nu mai zăbovi prin preajmă, de teamă să nu dea stăpânul de el și să-i descopere gândurile. Rămase tare încurcat, căci mult își mai dorea să pună laba pe-o oaie, dar mai ales pe-o carne fragedă de miel. „Trebuie să intru peste ele! Cu orice preț!” zise el mai hotărât ca oricând. Prin forță sau prin viclesug, trebuie să ajung la ele! Mijloacele nu mai aveau nicio importanță. Numai scopul conta acum. Puțin îi păsa dacă o să se zică despre el că-i perfid și telpiz. Ce, parcă asta o să-i dăuneze cu ceva? Așa că nu se descurajă, ci porni și mai destoinic la treabă. Zi și noapte își bătea capul să născocească un tertip prin care să ajungă la oaia și la mielușica vulpoiului.

În cele din urmă, după îndelungă chibzuială, socoti că ar fi cel mai nimerit să încerce să se împrietenească deocamdată cu vulpoiul și să-i câștige încrederea. Pe urmă o să mai plănuiască el ce are de făcut. Ce mai, trebuie să mă bag neapărat pe sub pielea lui! își zise, făcându-și singur curaj. Și-o suci el și-o învârti și-așa se întâmplă. Făcu ce făcu și-ntr-o seară își căută drum pe la casa cu pricina. Ciocăni încetișor în ușă și, când se ivi vulpoiul, îl salută cu căldură, ba chiar se apropie de el și-l strânse și-n brațe.

— Seara bună, vere, și întru mulți ani! Allah să-ți dea viață lungă și numai bucurii! începu lupul mieros.

Îi răspunse și vulpoiul cu vorbe la fel de meșteșugite sau poate chiar mai frumoase.

— A trecut cam multicică vreme de când nu ne-am mai văzut și mi se cam făcuse dor de dumneata, începu lupul să-l ia pe departe. Am venit să-ți spun „Bună seara!” și să-ți propun să reînnodăm vechea noastră prietenie… Știi că nestatorniciile vieții devin amenințătoare pentru o ființă când e singură. Dar, dacă are un prieten cu care să mai schimbe o vorbă și să se mai sfătuiască, altfel se poate lupta cu greutățile vieții. Vorba ceea, poți face multe când ai lângă tine un suflet de prieten și mai nimic când ești singur…

Vulpoiul îl ascultă cu luare aminte și dădu din cap aprobator, cu toate că-i da târcoale o bănuială cum că lupul n-a venit cu gând cinstit. Ba recunoscu chiar că e bine să ai prieteni nu doar la necaz, ci și la bucurie. Apoi se învoiră să treacă unul pe la altul măcar o dată pe zi. Pe urmă cei doi prieteni se despărțiră, fiecare rămânând cu gândurile lui.

Dar chiar a doua zi lupul bătu din nou la ușa vulpoiului, îi dădu binețe și se arătă gata să-l ajute să-și hrănească oaia și mielușica. Dar atât i-a trebuit vulpoiului: să audă numele mielușelei din gura lupului. Bănuiala începu din nou a-i da târcoale, așa încât îi spuse că-i o treabă mult

prea ușoară ca să mai aibă nevoie și de ajutor. Ba îi dădu de înțeles că o să-i ceară ajutorul pentru alte lucruri mult mai importante, nu pentru fleacuri.

Trecu ce trecu și în vremea asta cei doi prieteni se întâlniră așa cum făcuseră legământ și, de fiecare dată când se vedeau, lupul îl copleșea pe vulpoi cu laudele și nu uita să aducă vorba despre prietenie. De fapt, lupul, cu prietenia lui prefăcută, nu voia decât să afle cum se deschide ușa de la casa vulpoiului. Se ținu mult și bine după el, trăgând cu coada ochiului la ușa cu pricina, dar fără folos. Când își pierdu aproape orice nădejde, schimbă foaia și porni să-l ademenească pe vulpoi tot cu vorbe meșteșugite și dulci.

— Ce ușă minunată ai, prietene! zise el așa, într-o doară. N-am mai văzut în viața mea alta la fel. În primul rând din ce lemn trainic e făcută! Apoi lucrătura! Ce lucrătură! Și culoarea! Nici nu se putea alta mai potrivită! Și uite ce frumos se îmbină scândurile! Ce să mai vorbim de felul cum se închide și se deschide! Dar, pentru că veni vorba, de fapt cum se închide… și cum se deschide?

— Este într-adevăr o ușă rară și-am dat pe ea bani buni! începu vulpoiul să-și dezlege limba, amăgit de vorbele lui măgulitoare. Mă întrebi cum se deschide? E o treabă foarte ciudată! Nu știu dacă ai băgat de seamă sau nu, dar eu nu am cheie pentru ea. Se închide și se deschide cu aer… Suflu o dată spre ea, ca și când i-aș șopti ceva, și se închide, suflu de două ori, olecuță mai tare, și se deschide… E vorba de un aer așa, mai deosebit… mai călduț, vreau să zic, și cu o forță zdravănă…

— Ce minuneee! exclamă lupul. Și ce idee nemaipomenită! Cu metoda asta ciudată nu trebuie nici să mai ții cheia noaptea sub pernă, nici s-o mai porți toată ziua după tine!… Felicitări, prietene! Felicitări și s-o închizi și s-o deschizi sănătos!…

Își dădură întâlnire în seara următoare și se despărțiră. Dar a doua zi lupul se sculă cu noaptea în cap, alergă într-

un suflet și se tupilă după o stâncă, pândind până ce-l văzu pe vulpoi pierzându-se în deșert, și hait în fața ușii. Suflă de două ori ceva mai tare spre ea și pe dată se deschise de perete. Dădu buzna înăuntru, fără să mai stea pe gânduri, prinse mai întâi oaia și-i sfâșie beregata, făcu la fel și cu mielușica, le jupui pe amândouă în grabă și-apoi să fi văzut ospăț pe lup! Alese el tot ce se putea mânca, adunând până și ultimele fire de carne de pe oase, pe urmă umplu frumușel pieile cu iarba uscată pe care-o găsi la îndemână și așeză cele două animale împăiate în picioare, în spatele ușii. Adună resturile, se strecură afară, suflă o dată, ușa se închise și pe-aci ți-e drumul.

Cam pe la vremea prânzului se ivi și vulpoiul cu un snop uriaș de iarbă proaspătă și zemoasă la spinare și cu un buchețel de flori deasupra lui. De fiecare dată când se întorcea, oaia și mielușica îl întâmpinau behăind și alergând de acolo-colo voioase. Ți-era mai mare dragul să te uiți la ele când simțeau că se apropie stăpânul de casă și se pregătește să deschidă ușa. Dar de data asta niciun glas și nicio mișcare! Porni să le strige pe nume, dar degeaba.

— Bălțata și Bălțățica, acum vine ierbicica, ierbicica prospețica… strigă el, dezmierdându-le.

Dar tot nicio mișcare! De data asta tresări, simțindu-și sufletul bântuit de spaimă. E ceva necurat la mijloc! șopti el. Să se fi întâmplat vreo nenorocire?

Suflă spre poartă de două ori, poarta se deschise, le strigă pe nume din nou, dar ce-i fu dat să vadă?! Cele două animale stăteau proțăpite dinaintea lui, fără urmă de viață!

Lovi oaia ușurel cu laba și ea se prăbuși la pământ. Pricepu pe dată că nu-i decât o piele umplută cu paie. Lovi și mielușica și se întâmplă la fel și cu ea. Rămase încremenit. Doamne, ce nenorocire s-a abătut peste capul meu! Porni atunci să se tânguie ca ieșit din minți și simți cum o mâhnire năprasnică îi cășunează în adâncul sufletului. Porni să se învârtească în neștire prin casă, încercând să descopere pe unde-au pătruns prădătorii. În

ziduri și-n tavan nu găsi nicio spărtură. Se vede treaba c-au intrat pe ușă. Dar cum ar fi putut să intre când doar el cunoaște felul ei tainic de a se deschide?! Așa, ca într-un vis, își aduse aminte că lupul îl întrebase chiar seara trecută și că el, ca un netot, îi povestise cum se închide și se deschide ușa. Dar lupul îi este ca un frate și n-ar fi putut face una ca asta nici în ruptul capului! Să fi uitat el ușa deschisă? Cu neputință! Să iscodească urmele! Poate că după ele o să-și dea seama cine-s prădătorii. Să se fi deschis ușa prin farmece? Nu cumva tâmplarul care-i făcuse așa dezvăluise taina? O fi vrut să-i silească pe cei care au astfel de uși să și le schimbe, ca să le mai ia încă o dată banii! Ce gânduri și ce bănuieli îl chinuiau!

Ce-o fi, ce n-o fi, vulpoiul ieși năuc din casa pustie, care-i fusese atât de dragă. Își simțea inima pornită într-o bătaie deznădăjduită. Casa părea acum un mormânt rece și trist, care nu-i stârnea decât mâhnire și amărăciune ta suflet.

Cu cât creștea tristețea, creștea și hotărârea vulpoiului de a se răzbuna. Prinse să cerceteze împrejurimile palmă cu palmă. Nu voia cu niciun chip să creadă că făptașul ar putea fi prietenul său, lupul. De fiecare dată când îi venea gândul ăsta, îl alunga mânios. Cum să creadă că tocmai un prieten atât de apropiat putea să-i facă una ca asta? Nimic nu putea să-i schimbe părerea atât de bună ce și-o făcuse despre lup! Ba ar fi fost în stare să se ia de piept cu oricine-ar fi cutezat să spună o vorbă urâtă despre el. Prietenul nu poate veni decât cu gând cinstit la tine. Slăbiciuni cum sunt pizma, viclenia sau fățărnicia sunt străine de firea lui. Așa credea cumătrul vulpoi și se încăpățâna să caute mai departe, nădăjduind să dea de vreo urmă care să-l conducă spre alt vinovat. Dar, oricât căută, nu găsi nimic, mai ales că se stârnise și-un vântuleț care netezise nisipul și șterse orice urmă. Atunci se hotărî să mai aștepte o vreme. Dar ce să vezi? Tocmai când se frământa el așa, neștiind încotro s-o apuce, se trezește că se abate pe la el un beduin de prin partea locului, care

avea obiceiul să tragă cu coada ochiului încolo și încoace și să poarte vorba de ici colo, turnând gaz peste foc.

— De ce te văd așa amărât și răpus de neliniște? îl trase el de limbă pe vulpoiul care se așezase în pragul casei dus pe gânduri.

— Eh! ți se pare… Nu-i nimic… bombăni el, codindu-se. Iaca, acolo, un fleac… Un pungaș mi-a spart casa și mi-a mâncat oaia și mielușica… N-am izbutit să dau de nicio urmă, căci nisipul a îngropat totul…

— Să știi că deunăzi l-am văzut pe lup dând târcoale casei tale… îi zise beduinul cu subînțeles. Era într-o dimineață… Poate chiar el ți-a făcut paguba… Cine știe?…

— Este prietenul meu cel mai apropiat și mă îndoiesc că ar fi fost în stare să mă tragă pe sfoară, îngăimă vulpoiul.

— Eu nu pot să bag mâna în foc și să dau mărturie împotriva lui, căci - ce e drept e drept! - nu l-am văzut nici intrând în casă, nici mâncându-ți oaia și mielușica… Mi-am dat și eu așa cu părerea… Și asta pentru că l-am zărit dând târcoale… Dar se știe că n-ai voie să învinuiești pe cineva câtă vreme nu l-ai văzut cu ochii tăi… începu musafirul s-o scalde, când băgă de seamă că vulpoiul îi ia apărarea prietenului său. Eu spun ce-am văzut și-atât… Se oprise în dreptul casei dumitale și se uita când la ușă, când pe drum, de parcă ar fi plănuit să facă în taină ceva și-acum ar fi așteptat să nu se mai vadă niciun suflet prin preajmă. Dar n-aș putea să jur că el ți-a prădat casa, nici măcar că ar fi avut de gând să facă așa ceva, fiindcă nu vreau să vorbesc cu păcat… Doar Allah cel slăvit cunoaște gândurile ascunse…

Vulpoiul ascultă vorbele astea cu mare băgare de seamă, căci puteau să fie la fel de bine și un adevăr, și o minciună. El avea nevoie de dovezi! Numai așa ar fi putut înclina balanța împotriva lupului!

Cunoștea prea bine că oamenii sunt destul de pătimași. De unde putea el să știe că omul ăsta nu-i poartă pică lupului și-l pândește pentru a se răzbuna pe el pentru o

gâlceavă sau o pricină mai veche?... Și mai știa vulpoiul la fel de bine că există și un soi prost de oameni, cu fire și gură rea, care nu pot trăi liniștiți până nu bagă pe cineva în belea. Câte nu se întâmplă! Se ucid între ei și frații sau se învinovățesc pe nedrept. Și câte alte ticăloșii! Doar Allah le poate da de capăt!

Așadar, vulpoiul socoti că e mai nimerit să nu dea crezare unor astfel de vorbe, ca să nu greșească. Se încăpățână să caute urme și, cum nu găsea, își zise că vinovatul se va da singur de gol, căci până la urmă frica va pune stăpânire pe el. Așa e legea firii! Când vine lupul, își mai zise el, o să citesc pe chipul lui semnele vinovăției. Iar dacă n-o să mai vină pe la mine, atunci asta-i cea mai sigură dovadă a păcatului lui...

Și se puse vulpoiul pe așteptat. Una din două: ori vine lupul la ora obișnuită și-am să citesc un semn pe mutra lui, ori nu mai vine deloc și-atunci nu mai am nevoie de nicio dovadă... Tot gândind el așa, văzu că vremea vizitei sosește, dar lupul, să apară, pace. Îl așteptă ceasuri în șir, dar degeaba. Trecu și ziua următoare și lupul tot nu se ivi. Îndoiala i se cuibărise în suflet, dar tot nu se grăbea căci graba nu duce la nimic bun. Porni să colinde pe coclauri în căutarea lupului. Întrebă peste tot, dar nimeni nu fu în stare să-i spună mare lucru. Până la urmă îi șopti careva o vorbă și-o luă cu sârg pe urmele cumătrului. Și tot merse prin pustiu, ajungând la câte un sat și trecând de el, apoi, tot întrebând în sus și în jos, îi arătă cineva o cărare mai dosnică ducând spre o grotă. Și iată că, într-un târziu, se opri frânt de oboseală la gura grotei unde se aciuise lupul.

Vulpoiul intră și-i dădu binețe, dar cumătrul, tare încurcat, se tot foia și nu știa ce să-i răspundă.

— Niște furi mișei, iaca, mi-au prădat casa și mi-au mâncat oița și mielușica la care știi că țineam ca la ochii din cap, începu vulpoiul să-i spună păsurile. Și după toate astea n-ai mai trecut nici dumneata pe la mine de-atâta vreme și m-am simțit tare singur, căci - vorba ceea -

prietenul e giuvaier la bucurie și mare sprijin la necaz… Am avut parte de două nenorociri care m-au lovit una după alta: mai întâi mi-am pierdut odraslele și-apoi ai dispărut și dumneata, cel mai bun prieten… N-am avut nici cui mă plânge… Am răbdat o zi, am răbdat două, dar n-am mai putut sta singur acolo, în casa pustie… Mă năpădea jalea, văzând ieslea și iarba rămasă de la ele… Și dumneata nicăieri… Am fost tare singur și amărât…

În vreme ce vorbea, ochii îi jucau necontenit în cap, căutând stăruitor când la picioarele lupului, când la chipul lui, doar-doar o deslușii un semn care să dovedească ceva. Și nu degeaba îl iscodi cu atâta încăpățânare, căci, în clipa când pomeni de plecarea lui neașteptată, lupul se fâstâci și tresări descumpănit.

— Am băgat de seamă, începu lupul cu glasul spăsit, că nu mai izbutesc să-mi țin zilele pe meleagurile acelea, dragă cumetre, și-uite așa am ajuns să-mi iau lumea în cap… Am încercat să împrumut niscaiva bani, continuă el să se căineze, sau măcar ceva de-ale gurii, dar n-am avut de la cine, că nimeni n-a vrut să-mi dea. Am vrut să mă bag la un stăpân cu simbrie, dar n-am găsit pe nimeni să mă primească… Mi-am făcut fel de fel de gânduri și nu s-a lipit somnul de mine în noaptea aceea… Chinuit de foame și de lipsuri, am hotărât ca în zori să-mi iau tălpășița și să mă mut în altă parte. Dumneata știi la fel de bine ca și mine că pentru noi, lupii, țara este aceea în care avem pradă bogată, nu cea în care ne-am născut… Trebuie să încerci și să nădăjduiești… Până la urmă izbutești undeva… De-aia am plecat eu în lume, să caut un alt tărâm, unde să găsesc de-ale gurii și să nu-mi lipsească nimic…

— Și ai de gând s-ajungi într-un loc anume sau ai plecat așa, fără nicio țintă? îl trase vulpoiul de limbă.

— Ba n-am nicio țintă! răspunse lupul.

— Atunci, ce-ai zice dacă ți-aș cere îngăduința să te însoțesc și eu în preumblarea asta? îl luă vulpoiul pe departe, cu vorbe meșteșugite. Să știi că nici soarta mea

nu-i cu nimic mai bună… Ba aș zice că-i mai cumplită ca a dumitale. Sunt nevoit să plec cât mai departe de casă, pentru a uita de nenorocirea ce m-a lovit… Și parcă niciodată n-am avut atâta nevoie ca acum de un prieten adevărat, care să-mi aline necazurile…

Încurcătura și nemulțumirea lupului erau limpezi, dar n-avu ce face și se învoi să-i țină vulpoiul tovărășie.

Cât despre vulpoi, inima-i spunea că lupul este singurul vinovat, căci dovezi fuseseră destule și încă se adunau, dar se mai stăpâni până ce-avea să găsească o urmă sigură cu care să-l dea în vileag. Acum era muncit zi și noapte numai de gândul ăsta. Aștepta ce aștepta și într-o bună zi băgă de seamă că lupul îi ascunde ceva. Îl vedea dispărând din când în când, strecurându-se într-un cotlon mai dosnic al grotei. Pricepu numaidecât că acolo se ascundea o mare taină, căci nu se ducea într-acolo decât atunci când era sigur că vulpoiul nu-l vedea. Și nu rămânea acolo decât preț de câteva clipe, atât cât îi trebuia să se convingă că nimeni n-a umblat la locul cu pricina. Apoi se strecura înapoi, la fel de grijuliu cum se dusese.

Sărmanul vulpoi stătea ca pe jar; pândea doar momentul potrivit ca s-ajungă și el în fundul grotei, unde era încredințat că va da de urma mult căutată. Pe urmă n-avea decât să se răzbune. Și-așteptă el destul de multișor, căci lupul era toată vremea cu ochii pe el. Nu se pripi însă și nu-și pierdu cumpătul. Au trecut zile lungi, fără să se poată apropia de locul cu pricina. Dar cine este în stare să rabde și să aștepte ajunge până la urmă acolo unde dorește. Într-o seară, când se întoarseră după o hăituiala istovitoare, lupul căzu frânt. Vulpoiul, care atât așteptase, se prefăcu și el adormit, dar, când nu mai avu nici cea mai mică îndoială că vrăjmașul lui este cufundat în somn, se strecură de sub învelitoare și se furișă cu grijă spre fundul grotei. Înaintă tiptil, cu mare fereală să nu facă vreun zgomot, căci la cea mai mică mișcare greșită lupul ar fi sărit în picioare. Se știe de când lumea că somnul lui este

neînchipuit de ușor și simte tot ce se petrece în juru-i. Ba se zice că el ar închide numai un ochi când doarme, iar celălalt ar sta de veghe.

Vulpoiul izbuti să ajungă cu bine în cotlonul cu pricina și-acolo dădu peste o oală de pământ acoperită. O descoperi grijuliu și ce-i fu dat să vadă? Căpățâna oiței, cu ochii și cu dinții ei! Rămase încremenit. Nu mai știa ce să creadă! Visează sau trăiește aievea? Se mâhni cumplit, căci ceea ce văzu îi răscoli din nou toate amintirile. Se stăpâni cu greu, căci știa prea bine că, dacă se dă de gol, e pierdut. Puse căpățâna în oală, o acoperi la loc, așa precum fusese, și se trase înapoi pășind cu grijă, tot așa cum intrase. Ajunse la culcuș, ridică ușor învelitoarea și se strecură sub ea cu inima ticăind, tremurând de spaima celor văzute și de mânia ce-l sufoca.

Aruncă o privire piezișă spre lupul pe care-l știa vrăjmaș dovedit și se jurui să se răzbune pe el cu orice chip. Chibzui îndelung și-și dădu seama că e mult mai vânjos și nu-i poate veni de hac decât prin vicleșug. Și ce uneltește el? Face dintr-o saltea veche un sac, îl coase cât poate de des cu o undrea cu sfoară groasă, căci știa cât de puternic e fostul lui cumătru, și prinde să se vâre în fiecare zi în el, să-l lege la gură pe dinăuntru și să se tăvălească pe jos, lovindu-se cu labele și râzând de ziceai: Doamne, ce-o fi asta?! Nu-i a bună cu el! Și azi așa, mâine așa, lupul intră la idei și până la urmă se simți și el ispitit să încerce joaca asta veselă a vulpoiului. Își zise că prea-i era bine vulpoiului acolo, în sac, dacă se veselea atâta.

— Ia vorbește-mi și mie, prietene, despre jocul ăsta al tău cu sacul! îl îndemnă el, neputându-și stăpâni curiozitatea.

Vulpoiul se puse pe povestit, cu o mulțime de înfloriturі, cât de vesel și plăcut este jocul și cum îl face pe cel necăjit să-și uite de toate durerile și necazurile. Iar lupul rămase atât de încântat, încât îi ceru vulpoiului cu glas mieros:

— Ce zici, prietene, n-ai vrea să ne jucăm împreună?

— Aah, dar te asigur, prietene, că în doi este mult mai vesel, îl ademeni vulpoiul. Mai ales noaptea, pe lună…

Se învoiră ei să se întâlnească așa, pe la vremea asfințitului, și-apoi plecă fiecare la treaba lui. Dar numai ce se despărți de lup, că vulpoiul alergă într-un suflet într-o vale unde știa că sunt niște tufișuri de salam, tăie un ciomag cu o măciucă noduroasă la un capăt, precum și o nuielușă subțire, lungă și mlădioasă. Le luă și tot în mare grabă se întoarse cu ele la priporul peșterii unde se afla sălașul lor. Ascunse măciuca în apropierea peșterii și intră înăuntru doar cu nuielușa.

Între timp se întorsese și lupul, care-l aștepta nerăbdător, și începură pregătirile pentru joc.

— Sunt de părere să mă lași pe mine să încep, căci știu mai bine rostul… îl îmbie vulpoiul. Pe urmă vine și rândul tău…

Când lupul încuviință, vulpoiul se vârî în sac și-i grăi așa:

— Leagă sacul la gură, ia nuielușa și lovește-mă ușurel cu ea. Dacă mă gâdil, eu o să strig „Vai!… Vai!…”, iar dacă nu, n-ai s-auzi nicio vorbă, pricepi?

Zis și făcut! Lupul porni să-l lovească și să-l zgândăre ușurel, iar vulpoiul se tăvălea și chicotea, de ziceai că moare de plăcere. Și jocul i se păru lupului destul de nostim.

„Mă mai înveselesc și mai uit și eu de griji și de necazuri, chiar dacă numai pentru câteva clipe,” își zise în sinea lui.

— Ajunge! îi strigă vulpoiul printre hohote. Desfă sacul și, dacă vrei, intră, căci acum e rândul tău…

Lupul dezlegă în grabă sacul și se vârî în locul vulpoiului, care puse mâna pe sfoară și strânse strașnic. Alergă glonț și se întoarse cu măciuca, pe care-o ascunsese la o azvârlitură de băț.

— Unde ești, vere? Ce tot zăbovești atâta? se oțărî lupul. Hai mai repede să-ncepem o dată jocul!

— Îl începem, vericule, numaidecât, n-avea tu grijă! Ia să

vedem unde ți-e capul, că nu vreau să ți-l lovesc și să te plângi pe urmă că te doare…

— Aici, aici!… îi făcu lupul semn, mișcându-și capul într-un colț al sacului. Când pricepu unde se află capul dușmanului, vulpoiul ridică măciuca și-l păli cu nădejde chiar în creștet.

— Ce faci, vere? se vaită lupul, zvârcolindu-se de durere.

— Văr, zici? se minună vulpoiul. Ai să afli tu îndată ce fel de văr îți sunt eu. M-ai viclenit și m-ai lăsat fără oaie și fără mielușică, deși știai prea bine că ele erau ce-aveam mai scump pe lume.

Și jap, din nou, cu măciuca drept în moalele capului.

— Iartă-mă, vere, de data asta!… se căină lupul și se milogi, simțind că i se apropie funia de par. N-o să mai fac în vecii vecilor una ca asta!…

— Nu mai spune! Nu știi că pe cine nu lași să moară nu te lasă să trăiești? Cu mâna mea o să-ți iau zilele, ticălosule! Dacă te-aș ierta, nu m-ar ierta Allah pe mine…

Și jap, jap! continuă să izbească cu sete, în vreme ce lupul se chinuia zadarnic să-și ferească grumazul și căpățâna de ploaia de lovituri.

Când fu sigur vulpoiul că i-a făcut de petrecanie, îi lăsă pe cumătrul neînsuflețit în sac și plecă întins spre casa din ținutul lui de baștină.

Și-așa izbuti vulpoiul să se răzbune pe cumătrul cel fățarnic și nelegiuit, care nu ținuse seama de rânduielile prieteniei și-l viclenise tocmai când îi arătase cea mai mare încredere. Și, fericit că strădania nu-i fusese zadarnică, se puse cu râvnă pe treabă să-și facă o gospodărie pe măsura lui.

CÂINELE CREDINCIOS

Trăiau odată într-un sat de la marginea pustiului doi frați: cel mare aduna vreascuri și iarbă pentru vite din deșert, iar cel mic muncea ogorul din jurul casei - ara, semăna, uda și culegea roadele. Și-aveau cei doi frați un câine tare credincios și neîntrecut de ager, care dădea toată ziua târcoale de jur împrejurul ogorului și nu lăsa nicio vită și niciun om străin să se apropie.

Într-o bună zi Muhammad - căci așa îl chema pe fratele cel mare - o luă de unul singur spre deșert, plănuind să adune un braț de iarbă grasă pentru bietele animale care învârteau roata de scos apă, cât era ziulica de lungă, ba chiar și o bună bucată din noapte, și nu vedeau cu lunile iarba proaspătă de prin văi. Și-avea Muhammad un loc numai de el știut, de unde căra nutrețul - loc bun, dar destul de departe de casă. Secera iarba, o lega în snopi și-o lua la spinare, căci altă vită decât cele care lucrau pe ogor și învârteau roata nu mai avea. Se întorcea de obicei acasă după asfințitul soarelui, cam pe la vremea cinei.

O dată, pe când venea el cu maldărul de iarbă la spinare, îi ieșiră în cale patru puișori pe care-i socoti a fi de hienă. Puse sarcina jos și începu să alerge după ei, înhățându-i unul după altul, în vreme ce-i mulțumea lui Allah pentru darul ăsta atât de prețios, care le asigura carne în casă pentru câteva zile. Așa că puse mâna pe pui, îi tăie și-i așeză deasupra maldărului de iarbă, pe care-l aruncă din nou în spinare, și-și văzu mai departe de drum.

Dar nu trecu un ceas și simți o vietate alergând în urmă-i. Când se întoarse, rămase încremenit. O namilă de

lupoaică alerga cât o țineau picioarele, gata să se năpustească asupra lui. Abia atunci pricepu că era vorba de pui de lup, și nu de hienă. Puse din nou sarcina de iarbă jos, aruncă puii cât putu mai departe și așteptă să vadă dacă lupoaica o să-l lase în pace sau o să încerce să se răzbune.

Fiara se opri lângă pui, îi mirosi, linse puțin sângele lor și-apoi se repezi spre el ca turbată. Muhammad înțelese că-l așteaptă o luptă pe viață și pe moarte. Era vorba de o lupoaică pe care o lăsase fără pui! Nu i-ar fi folosit la nimic să încerce să fugă, așa că nu-i mai rămase decât să se bizuie pe ajutorul lui Allah și se pregăti să se apere cu orice preț, până la ultima suflare. N-avea de ales! Sau o răpune el, sau îl va răpune ea! Până să ajungă lupoaica lângă el, își înfășură vesta în jurul gâtului. Din câteva salturi, jivina fu în fața lui și se ridică în două picioare, încercând să-i înfigă colții în beregată, dar el îi prinse capul cu amândouă mâinile, încleștându-le cu toată forța și încercând să-l țină cât mai departe de fața lui.

Doar că lupoaica îl izbea cu coada când într-o parte, când în cealaltă, mai-mai să-l doboare la pământ, iar cu ghearele din față îi zgâria pieptul. Muhammad făcea tot ce-i stătea în putință să-i țină ghearele și capul cât mai sus, căci, dacă i le-ar fi lăsat să alunece în jos, i-ar fi sfâșiat măruntaiele. El încerca să se apere cu orice chip, iar lupoaica voia să se răzbune cu orice preț. Așa că încleștarea se prelungi mai mult decât s-ar fi așteptat.

Și astfel, Muhammad nu se întoarse acasă la vremea la care venea de obicei. Câinele așteptă ce așteptă și începu să adulmece în aer, simțind că stăpânul lui se află în primejdie. Alergă numaidecât la celălalt frate, pe care-l găsi odihnindu-se, în așteptarea lui Muhammad. Și se porni să scheaune lângă capul lui și nu se lăsă până nu-l trezi din somn. Când deschise ochii, stăpânul îl alungă fără să-i pese. Numai că vietatea credincioasă se încăpățâna să se învârtă în jurul lui și să-l sâcâie. Ba începu să tragă cu

dinții de straiele lui, fără să-i dea pace o clipă. Din când în când se îndepărta puțin, dar revenea la el lătrând și mai disperat. În cele din urmă stăpânul înțelese că e ceva necurat la mijloc. Se ridică din așternut și-o luă după câine spre deșert. Animalul alerga cât îl țineau picioarele, dar, când stăpânul pierea din bătaia privirilor, se întorcea la el și făcea câteva ocoale în jurul lui. Pe urmă o lua iarăși înainte, adâncindu-se și mai tare în pustiu, îndemnându-și parcă stăpânul să-l urmeze cu pași mai spornici.

Urcat pe-o colină ceva mai înăltuță, câinele își roti ochii, iscodind de jur împrejur, și-l descoperi pe Muhammad prins într-o încleștare cumplită cu lupoaica. Se uită înapoi ca să se încredințeze că stăpânul vede încotro o apucă și se prăvăli ca fulgerul spre locul încăierării. Când ajunse acolo, Muhammad era la capătul puterilor. Câinele sări și-și înfipse dinții în burta lupoaicei, străpungându-i pielea și carnea. Apoi trase cu toată puterea până ce-o sfâșie și-i văzu măruntaiele curgând, dar fiara rămase mai departe încleștată de om. Câinele țâșni a doua oară. De data asta își înfipse colții în gâtul dihaniei și trase de ea cu toată forța, încercând s-o despartă de stăpânul lui. Jivina simțea cum o lasă puterile și câinele o trage la pământ, dar nu-și desclește ghearele, târându-l și pe omul sleit după ea.

Când nu mai fu în stare să se împotrivească nicicum, câinele izbuti să smulgă fiara de lângă stăpânul lui, luându-i și ultimul strop de viață. Apoi se întoarse lângă stăpânul care se prăbușise fără simțiri, cu sângele șiroindu-i din brațe și din piept. Din horcăielile și răsuflarea lui greoaie, câinele cel credincios pricepu că stăpânul mai trăiește.

Fratele cel mic ajunse la locul luptei când totul se isprăvise: Muhammad stătea întins la pământ, iar la câțiva pași de el lupoaica sfâșiată cu măruntaiele risipite. Câinele îi dădea târcoale neliniștit stăpânului, adulmecând pentru a se încredința că mai este în viață. Așa că fratele care sosi gâfâind nu mai avu altceva de făcut decât să-l aburce pe Muhammad în spinare ca pe-un sac și s-o ia agale spre

casă. Câinele îi însoți, aci luând-o înaintea lor pentru a le arăta drumul prin noapte, aci rămânând în urmă, de teamă ca nu cumva alt dușman să-i atace pe neașteptate.

Când ajunseră acasă, rănitul fu lăsat jos cu grijă și, simțind liniștea și căldura, curând își veni în fire. Deschise ochii, găsindu-i alături pe nevasta lui, care-i oblojea rănile, pe fratele cel mic, ce oftă ușurat, văzându-l că-și revine, și câinele cel credincios, întins la câțiva pași, cu urechile ciulite în așteptare.

L-au doftoricit pe bietul Muhammad vreme de aproape o jumătate de an, până ce s-a milostivit Allah de el și i-a tămăduit rănile, ajutându-l să înceapă lucrul pe ogor alături de fratele lui. Și, cum știa prea bine că doar datorită câinelui izbutise să scape din ghearele morții și să rămână cu zile, Muhammad a socotit din ziua aceea că mai are încă un frate și s-a purtat cu câinele întocmai cum te porți cu un frate. Nu se așeza la masă dacă nu era și câinele cel credincios alături, pentru a împărți cu el frățește orice înghițitură. Și nu se mai despărțea de el nici ziua, nici noaptea. Ziua câinele îl însoțea pretutindeni, iar noaptea dormea pe pragul odăii lui. Numai că până la urmă toate au un sfârșit și cel care-i adună și-i desparte pe toți a trecut și pe la casa lor.

FELLAHUL ȘI GINNUL

Se spune că într-o vreme un fellah[70] ar fi făcut legământ cu un ginn să lucreze împreună un ogor. Și toamna au semănat ei grâu, iar când a venit primăvara, l-au udat și l-au îngrijit cum nu se putea mai bine. Pe la vremea secerișului, omul l-a poftit pe ginn ca să împartă recolta și l-a întrebat:

— Cum vrei să împărțim ce-am cultivat noi împreună?

— Păi, eu aș zice să rânduiești tu… se codi ginnul, lăsându-l pe fellah să vorbească întâi.

— Dacă-i așa, atunci orânduiala mea ar fi ca voi, neamul ginnilor, să luați ce-i sub pământ, iar noi, oamenii, să luăm ce-i la suprafața pământului…

— Prea bine! se învoi ginnul fără să cârtească.

Și-a luat fellahul spicele cu paie cu tot, adică rodul, iar ginnul s-a ales doar cu rădăcinile, care nu folosesc la nimic. Când a ajuns acasă, ginnul a priceput că a fost păcălit, dar și-a zis că învoiala-i învoială și nu mai poate da înapoi. Oricum, nu m-am ales cu nimic din recolta asta, și-a zis el, așa că trebuie să înghit gălușca, dar i-o fac eu la toamnă, când n-o să mă mai las păcălit așa, cu una cu două.

După ce-au terminat cu grâul, au făcut ei învoială să cultive tot împreună ogorul, așa cum făcuseră și până atunci. Au întors mirișteа și s-au hotărât să semene de data asta ceapă. Și-au trudit ei toată vara cu udatul, prășitul și plivitul, de arăta ogorul verde și proaspăt, de ți-era mai

[70] Muncitor agricol din unele țări arabe din nordul Africii și Orientul Apropiat.

mare dragul să-l privești.

Când s-a apropiat vremea culesului, ce-și zice ginnul? De data asta trebuie să i-o iau înainte și să-l păcălesc eu pe el.

— La recolta trecută te-am lăsat pe tine să alegi, îl luă el pe fellah, chipurile, mai pe departe. Nădăjduiesc că de data asta o să-mi dai mie voie să-mi iau ce vreau…

— De bună seamă! se învoi omul.

— Ei, bine, de data asta e rândul meu să iau ce-i la suprafața pământului și mai iei și tu ce-a crescut în pământ, grăi ginnul cu fală, măsurând cu privirea câmpul de ceapă.

— Așa-i! Acum este rândul tău, ce să fac? Data trecută am ales eu, acum alegi tu primul… murmură omul, vrând să pară necăjit, dar stăpânindu-se cu greu să-și ascundă bucuria. Ce să mai zic? Mă învoiesc!

— Deci te învoiești? îl mai întrebă ginnul nedumerit, nevenindu-i să creadă că fellahul nu se împotrivește.

— Ce-am zis e bun zis! Acum ce să mai fac? întări fellahul cu mutra omului păcălit.

— Așadar, ne-am înțeles!… mai spuse ginnul, oftând ușurat și bucuros c-a scos-o la capăt atât de ușor.

Și-uite așa, ginnul s-a ales cu frunzele, iar fellahul cu căpățânile de ceapă din pământ. De-abia când și-a luat fiecare partea, a priceput ginnul că și de data asta tot el fusese păcălit. Și-atunci și-a zis în sinea lui: „Dacă m-a tras pe sfoară și prima dată, și-a doua oară, s-ar putea să mi se întâmple tot așa și-a treia, și-a patra oară… Înțelept ar fi să nu mai fac niciun fel de tovărășie cu omul…”.

Și-așa se face că de-atunci nu doar ginnul cel păcălit, ci niciunul din neamul ginnilor n-a mai intrat în niciun fel de învoială cu oamenii.

CU VORBA DULCE DEZLEGI ORICE PRICINĂ

Trăia undeva, într-un sat, un om ce-avusese parte de-un viţel de la singura lui văcuţă. L-a crescut cu osebită grijă şi ţinea tare mult la el, aproape ca la un copil. Şi asta mai ales când a văzut ce gras şi frumos se făcuse. Dar în acelaşi sat trăia şi un om cam pungaş din fire, căruia nu-i prea plăcea să muncească. Şi, cum întâlnea vreo vită singură sau rătăcită prin deşert, o înjunghia numaidecât, făcea carnea pastrama şi-o mânca împreună cu nevasta lui. Puseseră ei ochii şi pe viţelul ăsta gras şi le lăsa gura apă de fiecare dată când îl vedeau, dar nu-l puteau înhăţa atât de uşor şi pândeau cu răbdare ocazia potrivită.

Toată lumea din sat ştia ce isprăvi fac ei şi ce le poate pielea şi, de fiecare dată când dispărea o vită, bănuielile cădeau negreşit asupra lor. Dar, cum nimeni nu putea aduce dovezi, pungaşii izbuteau să iasă de fiecare dată basma curată.

Şi, într-o bună zi, omul ăsta, despre care spuneam că era leneş şi hoţoman, plecă în deşert după vreascuri şi buruieni uscate, împreună cu nevasta lui. Şi mare le-a fost norocul! Într-o văioagă depărtată, unde era iarba mai deasă, păştea de izbelişte viţelul cel gras.

Au căutat cu teamă în priviri în dreapta şi-n stânga şi, cum n-au zărit pe nimeni prin preajmă, au înşfăcat viţelul, l-au tăiat, i-au jupuit pielea frumuşel, au curăţit carnea de pe oase şi-au aşezat-o în coşuri, iar peste ea au pus iarbă şi vreascuri, ca să n-o vadă nimeni când or intra în sat. Pe

urmă au îngropat pielea, copitele, oasele și sângele, să nu lase nicio urmă care să-i dea de gol. Apoi și-au văzut de treaba lor și pe înserate au luat-o spre casă, fără să-i vadă nimeni.

A doua zi, tot satul a aflat că vițelul care-i era atât de drag stăpânului său dispăruse fără urmă. Și unde nu l-a căutat bietul om?! Numai în bortă de șoarece n-a intrat! Dar fără niciun folos! Acum ce să facă el? Și-a zis că trebuie să i-l fi tăiat cineva. Și bănuiala i-a picat numaidecât pe pungașul despre care știa că înșfacă și înjunghie vitele hoinare. Dar ce să-i spună el cadiului, căci n-avea niciun fel de dovezi?! Oricum, și-a luat inima în dinți și și-a pus în cap să încerce.

S-a înfățișat el dinaintea cadiului, care judeca fel de fel de pricini, i-a istorisit toată tărășenia cu vițelul și la urmă de tot i-a strecurat că el ar avea și-o bănuială. Luat din scurt de cadiu, i-a spus că-l bănuiește pe omul despre care a auzit că mai furase și altă dată.

— Vezi tu? Ăsta-i necazul! Noi nu ne putem bizui doar pe bănuieli… Fără dovezi, bănuiala n-are nicio valoare, îi răspunse cadiul cu năduf. Totuși, eu o să încerc să dezleg și întâmplarea asta… a mai zis cadiul, dus pe gânduri.

După câteva zile au fost chemați să se înfățișeze dinaintea cadiului atât jeluitorul, cât și pârâtul. Când i s-a adus învinuirea, împricinatul a tăgăduit sus și tare că ar fi văzut vreodată vițelul cel gras sau că ar avea habar de el.

— Cel cu pâra trebuie să-și dovedească plângerea și să aducă martori, începu el țanțoș, fără să-și piardă cumpătul. Altfel, eu jur pe orice-mi cereți că n-am văzut vita cu pricina și nu știu nimic de ea…

Pârâtul a tăgăduit tot timpul și alt răspuns n-a fost chip să scoată cadiul de la el, în vreme ce păgubașul o ținea mai departe pe-a lui.

— Arestuiți-l pe pârât, până facem cercetările! porunci cadiul.

— Dar de ce să mă întemnițați numai pe mine? cârti

pârâtul din nou. Dacă vreți să închideți pe cineva, atunci trebuie să ne închideți pe amândoi… Altfel, nu e drept!…

Sătul de încăpățânarea, dar mai ales de șiretenia pârâtului, care-i tot scăpa printre degete de fiecare dată, cadiul se hotărî să-i vină de hac. Dar cum să facă? Trebuie să fie mai șiret decât pungașul ăla și numai cu vorba mieroasă putea s-o scoată la capăt. Porunci să fie întemnițați amândoi - și păgubașul, și învinovățitul. Pe urmă trimise să fie adusă de îndată nevasta pârâtului, pe care-o pofti cu blândețe să se așeze și-o luă cu binișorul:

— Ascultă, femeie! Trebuie să-ți ajuți bărbatul și pe noi toți să ieșim dintr-o mare încurcătură… Omul tău a mărturisit aici, în fața tuturor, că a tăiat vițelul unuia din sat și-ați mâncat carnea împreună. Până aici totu-i limpede, dar de acum încolo nu ne mai descurcăm. Bărbatul tău o ține sus și tare că vițelul a fost costeliv, că n-a avut pic de carne pe el și că n-ar prețui mai mult de opt riyali[71], iar stăpânul vitei ne-a împuiat capul… Zice că vițelul era gras nevoie mare și c-ar prețui mai bine de șaisprezece riyali… Acum vezi și tu, femeie, că numai cuvântul tău ne poate scoate din încurcătură. Trebuie s-ajungem la o înțelegere și să aflăm care-i adevărul! Atât și nimic mai mult!

Nici n-apucă să închidă gura cadiul, și femeia, care se vede treaba că era cam puțină la minte, începu să jeluiască:

— Șaisprezece riyali? Vai nouă! Jur pe Allah, preacinstite șeih, c-a fost numai piele și os… n-a avut pic de seu… Și de carne ce să mai vorbim! Mai bine ne vedeam de treabă! Ne-am încurcat degeaba zilele cu el!

Cadiului atâta i-a fost de-ajuns. Nici nu-i trebuia mai mult ca să dezlege pricina. Pârâtul a fost adus în fața lui și femeia s-a pus din nou pe jeluit, cu și mai multă râvnă ca-nainte.

Vedeți voi, copii, dacă nu erau vorba dulce a cadiului și

[71] Unitatea monetară de bază în Arabia Saudită și în Iran.

prostia femeii, nu s-ar fi făcut lumină, cu toată truda și iscusința unui sat întreg!

E ZABAD!

Se spune că trăia cândva un om tare cuvios, care nu știa ce-i fățărnicia. Într-o vreme i-a trecut și lui prin minte să se apuce de negoț. I-a împrumutat el o sumă frumușică unui cunoscut cu s-a și întovărășit, apoi l-a lăsat pe acela să cumpere și să vândă ce i s-o părea mai potrivit. Câștigul urmau să-l împartă pe din două. Cu banii luați, la care a mai adăugat și ceva de la el, a plecat ortacul său să caute mărfuri, pe care să le vândă în ținutul lor cu un câștig cât mai bun. A cumpărat el ce-a cumpărat și s-a întors, pregătindu-se să înceapă vânzarea. Când a aflat că s-a întors tovarășul lui, omul cel evlavios, care nu cunoștea ce-i minciuna și fățărnicia, a dat fuga să se intereseze ce mărfuri a adus și la ce câștig se așteaptă.

— Am adus o marfă la care o să câștigăm îndoit ce-am dat pe ea, porni ortacul să se laude. Numai că-i vorba de-o marfă care s-ar putea să nu-ți prea placă, după cum te cunosc eu…

— Dar despre ce anume-i vorba? îl descusu omul nostru cel smerit.

— Ce să fie? Iarba dracului! Tutun! răspunse celălalt.

A stat omul cel cuvios pe gânduri și-a chibzuit el la câștigul ce i se părea destul de ademenitor. Îndoit! Iar la alte mărfuri nu se câștiga mai mult de zece-douăzeci de sutimi. Și, tot întorcându-le el pe toate fețele, ispita câștigului a învins evlavia și nu i-a mai păsat că unele lucruri sunt *halal*[72], adică îngăduite, în vreme ce altele sunt

[72] Tot ceea ce este permis, îngăduit din punct de vedere al dogmei islamice, în opoziție cu ceea ce este considerat ilicit și în consecință

haram, adică oprite. Dar s-a ostenit să găsească și un motiv de iertare, căci lucrurile nu se prea potriveau între ele. Nici n-a trebuit să caute mult pentru a ieși din încurcătură. Și-a zis că e cel mai bine să se prefacă a nu ști despre ce-i vorba. Ce-ar fi să nu-i zicem tutun și să ne închipuim că-i *zabad,* adică o aromă neagră ce era tare căutată în vremea aceea?

— Acum ce-am mai putea face, după ce-ai cumpărat atâta marfă? N-o putem arunca pe gârlă. Hai să zicem, de pildă, că marfa pe care-ai adus-o e zabad și să ne închipuim că zabad vinzi și nimic altceva… îl ademeni omul cel cucernic pe tovarășul lui de negoț.

Acela atât aștepta. Pentru el nimic nu conta în afara câștigului. S-a pus pe treabă și astfel au aflat toți oamenii că el vinde și ei cumpără zabad.

De-atunci a ajuns vorba asta zicală și nu de puține ori o auzi rostită când cineva vrea să se amăgească de ispitele acestei lumi: „Ei, și dacă nu-i voie, ne închipuim că-i zabad!”.

---

prohibit (*haram*).

E CU NEPUTINȚĂ SĂ ÎMPACI PE TOATĂ LUMEA

Se povestește că Juha[73] ar fi purces într-o zi la drum împreună cu unul dintre copiii săi. Și o iau ei agale în urma măgarului, care duce în spinare doi desagi încărcați. Tocmai din pricina desagilor ăstora grei nu încălecase nici el și nu-l lăsase nici pe copil să încalece pe bietul dobitoc. Într-o vreme trec ei pe lângă o mulțime de oameni, care stau la taifas în fața unei dughene.

— Ia priviți la calicii ăștia care se chinuie mergând pe jos și-și ocrotesc ditamai măgarul, le atrage unul luarea-aminte și face semn cu capul spre trecători. Măgarul e gol, iar ei merg pe jos…

Când aud vorbele astea și hazul celor din fața dughenei, sar amândoi în spinarea bietului dobitoc, dar curând după aceea se întâmplă să treacă pe lângă alt grup de oameni și numai ce-l aud pe unul din ei că zice:

— Ia uitați-vă la neghiobii ăștia care n-au pic de milă pentru animalul ăsta atât de plăpând… Nu le-a ajuns să încalece doar unul… Au pus pe el mai mult decât putea duce și, colac peste pupăză, au mai urcat și ei în spinarea lui…

Juha și băiatul aud și ei vorbele astea și copilul sare

[73] Porecla unui personaj foarte popular devenit erou al câtorva sute de glume, anecdote și povestiri amuzante. Cea mai veche atestare literară a acestui nume apare la Al-Djahiz, în secolul al IX-lea, dar el era deja proverbial la vremea aceea. Curând a devenit personajul central al anecdotelor intrate în culegerea anonimă intitulată *Nawadir Juha* - „Anecdotele lui Juha”.

îndată jos de pe măgar și pornește în urma lui. Dar nu trece mult și se trezesc iarăși cu niște oameni făcând semne spre ei.

— Ia priviți, zice unul, la tatăl ăsta câinos la inimă care merge călare, fără să-i pese de nimic, iar pe copil îl chinuie, făcându-l să alerge pe jos după el.

La auzul ocării, Juha sare de pe măgar, îl ajută pe copil să urce în spinarea lui și o ia el pe jos de data asta.

Dar, ca un făcut, ajung iarăși în dreptul unei gloate și iată-i din nou ținta batjocurii.

— Uitați-vă, oameni buni, la tembelul ăsta de copil! îi îndeamnă unul să privească spre drum. El se lăfăie pe spinarea măgarului, iar taică-său - om în toată firea - trudește pe jos în urma dobitocului…

Juha așteaptă să se îndepărteze câțiva pași, până ce nu se mai aud râsetele oamenilor, și pe urmă îl trage pe copil de straie, făcându-i semn să se întoarcă spre el, și-i grăiește:

— Ai luat seama, fiule, la vorbele oamenilor? Ține minte ce-ți spun: *e cu neputință să împaci pe toată lumea!…*

Și de-atunci vorbele astea au trecut din gură-n gură și-au ajuns proverb, iar tâlcul lor este că nicicum nu poți scăpa de răutatea și de pretențiile oamenilor. Și asta fiindcă se deosebesc prea mult între ei: unul găsește puțin ceea ce pentru altul este mult, belele pot să treacă pe lângă unul fără să lase nicio urmă, în vreme ce pe altul îl lovesc și-l macină și tot așa…

FOCUL LUI BEN GHANNAM

Ben Ghannam era un fierar căruia i se dusese vestea că ar izbuti întotdeauna să-l deosebească pe mincinos de cel ce spune adevărul printr-un mijloc doar de el știut. Când i se înfățișa un om păgubit sau cu o pricină oarecare, avea obiceiul să-l poftească pe pârât lângă foalele lui și-i grăia astfel:

— Ia seama bine la ce-ți spun! Eu o să bag drugul ăsta în foc și-o să-l las acolo până ce se înroșește și-atunci o să-l scot și-o să ți-l pun pe limbă. Dacă spui adevărul, n-o să ți se întâmple nimic rău, dar, dacă spui o minciună, să știi că fierul o să ți se lipească de limbă și-o să ți-o frigă.

Și se mai spune că astfel izbutea Ben Ghannam să-l afle pe vinovat, căci, de teamă, mincinosului i se usca gura, iar fierul încins i se lipea îndată de limbă, în vreme ce omul cinstit rămânea liniștit și nepăsător, iar saliva i se plimba nestingherită prin gură, potolind dogoarea fierului încins și ferind limba de arsuri.

Numele fierarului împreună cu focul lui sunt purtate de-atunci din gură în gură, iar zicala o auzi deseori rostită când trebuie să spună cineva adevărul în fața judecății, căci este bine știut - minciuna are picioare scurte și focul lui Ben Ghannam nu iartă.

JINJIL ȘI RABAB

A fost odată ca niciodată. A fost odată o gazelă cu doi iezișori care semănau ca două picături de apă: unul se numea Jinjil, iar celălalt Rabab. Și-i iubea mama la fel de tare pe-amândoi. Doar că de la o vreme începu biata gazelă să se teamă pentru ei din pricina unei vecine cam aprige, căreia toate viețuitoarele deșertului îi știau de frică și-o porecliseră Sângeroasa Silaat[74]. Și se temea gazela mai cu seamă de când o văzuse pe Silaat dând din ce în ce mai des târcoale casei.

Sângeroasa Silaat se ținuse toată vremea pe urmele gazelei și știa că pleacă în fiecare zi dis-de-dimineață spre pustiu și rămâne acolo până spre asfințitul soarelui, alegând tot muguri verzi și grași și întorcându-se cu țâțele pline de lapte și cu smocuri de iarbă proaspătă purtate în coarne. Învățase și vorbele pe care le rostea mama de fiecare dată, îndemnându-și iezișorii să-i deschidă:

Jinjil și Rabab,
Deschideți degrab',
Căci mama v-aduce
Ierbi și lapte dulce!

Și de fiecare dată cei doi frățiori alergau, întrecându-se care să-i deschidă primul.

Și, cum le pusese gând rău, Sângeroasa Silaat stătea

[74] Si'laat este în mitologia populară arabă o ființă fabuloasă. În unele credințe populare ea este considerată femela ghulului, iar în altele ea ar fi mai apropiată de înfățișarea omenească decât de cea animală.

toată vremea la pândă, căci tare-ar fi poftit să se ospăteze cu niște carne atât de fragedă.

Azi așa, mâine așa, până când, într-o bună zi, după ce-o urmări pe gazelă până se pierdu departe, în deșert, și nu mai avu nicio îndoială că până seara n-o să se mai întoarcă, se apropie de ușa iezilor, își schimonosi glasul în fel și chip și porni să-i îmbie a-i deschide:

Jinjil și Rabab,
Deschideți degrab',
Căci mama v-aduce
Ierbi și lapte dulce!

Fără să șovăie o clipă, cei doi iezișori nevinovați, care nu cunoșteau nimic din răutățile acestei lumi, siguri că mama lor s-a întors încărcată cu hrană bună, alergară să deschidă. Dar, când ușa a fost la perete, ce le văzură ochii?! Chipul înspăimântător al Sângeroasei Silaat! Îi cuprinse spaima și începură să tremure și să se tânguie care mai de care, de ziceai că una-două o să-și dea duhul.

— Ha! Ha! Ha! izbucni Sângeroasa Silaat, cu buzele despicate într-un rânjet fioros. Ai mei sunteți acum!… De când aștept eu ziua asta, puișorilor!…

Bieții iezișori nu se mai puteau opri din jeluit. Și cu ce vorbe nu încercară ei s-o înduplece, doar-doar s-o milostivi să-i cruțe! Ți se frângea inima uitându-te la ei! Dar Sângeroasa Silaat nu se lăsă înduioșată decât atât cât să-i întrebe cum ar vrea să fie mâncați.

— Bine!… mormăi ea. O să vă îngădui să alegeți… Cum vreți să vă mănânc? Să vă înghit de vii dintr-odată sau să vă rontăi și să vă mestec cu măselele mele de oțel?… Ha! Ha! Ha! Alegeți degrabă!

Bieții iezișori statură puțin în cumpănă și, privindu-se, le trecu prin minte la amândoi același gând: dacă ne mestecă, o să ne facă bucățele-bucățele și nu mai rămâne nici urmă din noi, pe când, dacă o să ne înghită întregi, o

să rămânem în foalele ei uriașe o vreme și - cine știe? - între timp poate vine mama și mai avem o scăpare…

— Înghite-ne, mai bine!… strigară amândoi într-un glas. Fie-ți milă și nu ne ronțăi! Dacă ne înghiți de vii, scăpăm mai repede și durerea n-o să fie atât de cumplită…

Și gogâlț-gogâlț! iezii se treziră din două înghițituri în burta Sângeroasei Silaat.

Când soarele prindea să scapete, se ivi și gazela încărcată doldora, așa cum venea în fiecare zi din pustiu, și, când ajunse în dreptul ușii, tuși încet, dregându-și glasul, și-și pofti copilașii să-i deschidă:

Jinjil și Rabab,
Deschideți degrab',
Căci mama v-aduce
Ierbi și lapte dulce!

Dar nu-i răspunse nimeni și nu simți nicio mișcare în casă. Mai strigă o dată și încă o dată, dar tot nu-i răspunse nimeni. Începu atunci să bată în ușă și să vorbească singură, crezând că or fi adormit ori s-au prins la joacă și n-o aud. Și tot nimic! Nicio mișcare! Ce să se fi întâmplat? se întrebă ea bănuitoare. Apoi se trase câțiva pași înapoi, lăsă snopii de iarbă jos și se repezi cu toată puterea, izbi ușa, spărgând-o, și se trezi în mijlocul casei, gâfâind de spaimă. Căută cu privirea în dreapta și-n stânga, dar nu dă cu ochii de nimeni. Îi strigă din nou și tot degeaba! Urcă într-un suflet sus, pe acoperiș, și iscodi și-acolo răspusă de neliniște, fără să găsească nicio urmă.

Se vede treaba că Sângeroasa Silaat m-a lăsat fără iezișori! își zise în sinea ei. Și, fără să mai stea pe gânduri, dintr-un salt fu pe acoperișul casei vecine și se năpusti, izbind cu picioarele cât putea de tare ca s-o întărâte pe stăpână, care se odihnea acum sătulă, întinsă cu burta în sus.

— Ce-i țopăiala asta pe acoperișul meu? țipă Sângeroasa

Silaat, mirându-se. Vrei să-mi dărâmi casa, blestemato?

— Mi-ai prăpădit copilașii, ticăloaso! M-ai lăsat fără Jinjil și fără Rabab!… porni să se tânguie biata gazelă.

— Să știi că n-o să izbutești cu niciun chip să intri în casa mea! o amenință vrăjmașa ei cu fățărnicie, slobozind iarăși un hohot de râs. Nu tăgăduiesc că iezii tăi sunt acum în burta mea. Dar ce să-i faci? Morții cu morții și viii cu viii! Dacă te încumeți, poftește mâine în grădina mea să ne luăm la luptă și să vedem cine-i mai tare!…

— Așaa, vasăzică!… se miră mama îndurerată. Atunci, pe mâine, vecină!

După ce coborî gazela de pe acoperiș, Sângeroasa Silaat se furișă tiptil și alergă sfoară, oprindu-se drept la ușa unui fierar, căruia îi ceru să-i facă niște coarne de oțel. Curând după asta ieși și gazela, alergând într-un suflet și oprindu-se la ușa aceluiași meșter. Îi povesti tot necazul ei și fierarul, înduioșat de grațioasa făptură, izvodi la repezeală niște cuțite tăioase ca lama și i le legă în vârful coarnelor.

A doua zi în zori se opriră în grădina din fața casei - gazela la un capăt și Sângeroasa Silaat la celălalt.

— Cine se repede prima? o întrebă pocitania pe gazelă, gata să sară spre ea fără să mai aștepte măcar răspunsul.

— N-ai decât să te repezi tu, răspunse gazela liniștită, căci te văd nerăbdătoare să-mi iei și mie zilele…

Porni Sângeroasa Silaat, alergând greoaie și gâfâind din răsputeri, dar când se apropie de gazelă, aceasta sări sprintenă în lături, ferindu-se de împunsătură, și vrăjmașa ei lovi în gol.

Acum veni rândul mamei îndurerate, care se repezi cu toată iuțeala și cu toate puterile pe care i le dădeau durerea și ura și-și înfipse cuțitele chiar în burta Sângeroasei Silaat, doborând-o la pământ, într-o baltă de sânge. Dar nu trecu decât o clipă și, ca prin minune, din burta ei sfâșiată se iviră Jinjil și Rabab, agățându-se de ultima scânteie de viață.

Mama îi înșfacă numaidecât, alergă cu ei și-i spălă,

nemaiștiind ce să facă de bucurie c-au scăpat cu viață.

— De data asta ați scăpat ca prin urechile acului, dar să știți că ulciorul nu merge de multe ori la apă! Luați aminte la ce vă spune mama! O să vă fac o ferestruică cu gratii, ca să vedeți cine bate la ușă… începu ea să-i povățuiască. Dacă sunt eu, deschideți, iar dacă-i altcineva, nu deschideți nici în ruptul capului, ori cu ce-ar încerca să vă ademenească.

— Așa o să facem, mamă! N-o să-ți mai deschidem ușa decât ție! făgăduiră amândoi iezișorii într-un glas, dârdâind încă de spaimă.

Și-au trăit ei de-atunci înainte în liniște și tihnă, iară eu, așa cum am cumpărat-o, așa o și vând.

PRINȚESELE DĂNȚUITOARE ȘI TAINA CONDURILOR GĂURIȚI

A fost odată ca niciodată… A fost cândva, demult, un sultan care stăpânea o țară întinsă cu mulțime de grădini, palate și slujitori. Și i-a venit și lui vremea sorocită și s-a însurat sultanul cu o domniță gingașă și de neam ales, de la care n-a avut însă parte decât de fete. Primul copil a fost o fată; apoi au venit și a doua, și a treia, și a patra… Tare își mai iubea sultanul copilele, dar tot atât de mult tânjea după un băiat care să-i fie sprijin la bătrânețe, să-i moștenească numele și tronul. Dintre toate dorințele câte avusese sultanul, doar aceasta nu i se împlinise, pentru că asta era numai în puterea lui Allah. Visase la faimă și glorie ca orice sultan vestit și le dobândise în toate, dar mai voise și-un băiat și de el n-avusese parte. Dacă lucrul acesta s-ar fi putut dobândi cu vitejia și spada, fără îndoială că măritul sultan l-ar fi avut cu ușurință, dar astea sunt treburi ce stau numai în puterea unuia singur, pe care le dezleagă numai cel ce este unic și binefăcător[75].

Sultanul și-a plecat capul în fața voinței celui atotputernic, dar în sufletul lui tot mai sălășluia un bob de speranță; așa că, de câte ori soția lui aștepta un copil, se ruga fierbinte să fie un băiat. Dar, de fiecare dată când se mai năștea o fată, speranța sultanului se risipea în vânt și se lăsa copleșit de tristețe. Și tot așa treceau anii între nădejde și disperare, iar sultana aducea pe lume numai fete, până ce s-au trezit cu douăsprezece prințese, una mai

[75] Două dintre cele nouăzeci și nouă de epitete ale lui Allah.

frumoasă decât alta și toate mai frumoase decât luna în a paisprezecea noapte[76], de-ți era mai mare dragul să le privești.

Sultanul a poruncit să se pregătească un iatac pentru toate, în care să trăiască împreună până în ziua nunții lor. Și s-au adunat frumoasele prințese în acel iatac, unde au crescut ca douăsprezece flori minunate și rare, de care nu se putea atinge nimeni, căci erau tare departe de lume și nu-i cunoșteau furtunile și capcanele decât din auzite.

Prințesele au crescut toate frumoase ca luna și iată că anii au zburat și cele mai mari au ajuns la vremea măritișului. Și, cum se dusese vestea despre frumusețea lor, șirul pețitorilor nu mai contenea. Veneau sultani și prinți, viziri și negustori bogați din țările vecine și de aiurea, dar sultanul nostru nu se îndura să se despartă de ele și niciun pețitor nu i se părea pe măsura copilelor lui. Doar că de la o vreme sultanul a ajuns să fie tare neliniștit, căci observase o ciudățenie în purtarea prințeselor, căreia nu-i găsea dezlegare. În fața patului fiecăreia din ele se punea seara o pereche de conduri noi, iar dimineața, în același loc, apărea o pereche de conduri tociți și găuriți. Și asta noapte de noapte. Curiozitatea și neliniștea nu-i mai dădeau pace sultanului, căci voia neapărat să cunoască pricina acestei ciudățenii, dar niciun slujitor nu s-a dovedit în stare să afle adevărul. Atunci sultanul a dat sfoară în țară că nu va mărita niciuna dintre fete până nu va afla taina condurilor găuriți, iar cel ce se va încumeta să o pețească pe vreuna din cele douăsprezece prințese și nu va izbuti să dezlege taina va plăti cu viața, pentru că acela ce le vedea chipul trebuia fie să se însoare cu una dintre ele, fie să moară.

Vestea s-a răspândit ca vântul, dar odată cu ea și spaima de pedeapsă. Mulți prinți și viziri visau să aibă mireasă una dintre frumoasele prințese, dar teama că nu vor reuși să

[76] Luna plină este metaforă comună în literatura arabă cultă și populară pentru femeia frumoasă.

afle marea taină i-a făcut să-și mute gândul în altă parte. Au fost însă destui și aceia care, încrezători în istețimea lor, s-au încumetat să se înfățișeze dinaintea sultanului. Mai întâi a venit un emir fălos, plin de el și sigur de izbândă. Când sultanul i-a spus tot ce vrea de la el, emirul a jurat în fața Măriei Sale să afle tot ce dorește încă din prima noapte. Atunci sultanul l-a ascuns într-o încăpere lângă iatacul prințeselor ca să poată veghea toată noaptea. După ce emirul a cercetat sârguincios ușile și ferestrele iatacului, așa încât să fie sigur că nimeni nu va putea să intre și să iasă nevăzut, s-a așezat și a început să viseze la una dintre frumoasele prințese. Și iată că odată cu noaptea a apărut în camera lui una dintre fetele sultanului. Când s-a apropiat de emir, acestuia i s-a părut că în odaia lui s-a pogorât luna. Frumoasa prințesă i-a urat bun venit, învăluindu-l cu vorbe meșteșugite, și, plângându-se de singurătatea lor, i-a oferit o cupă de aur împodobită cu nestemate, spunându-i:

— Ia cupa aceasta minunată din partea noastră, căci nectarul din ea este mai dulce decât buzele noastre.

Emirul s-a fâstâcit de frumusețea și de vorbele prințesei și, imediat ce-a sorbit nectarul din ea, a fost doborât de un somn adânc și greu ca plumbul.

Fără să mai aștepte o clipă, cea mai mare dintre prințese a dat la o parte un covor, șoptind cuvinte vrăjite, și iată că podeaua s-a deschis în fața ei, iar frumoasele noastre duse-au fost, strecurându-se prin deschizătură, una după alta, acolo unde dispăreau în fiecare noapte.

Prințesele s-au întors în zori, după ce totul se petrecuse întocmai ca în fiecare noapte, iar când au intrat, slujitorii au găsit ca de obicei în fața patului fiecăreia dintre ele o pereche de conduri găuriți. Cât despre emirul cel fălos, slujitorii l-au aflat dormind buștean; și, așa cum fusese înțelegerea cu sultanul, a plătit înfrângerea lui cu viața.

Asta a fost pățania primului pețitor, dar curând s-a ivit un al doilea, care nădăjduia să fie mai norocos decât

primul, doar că soarta lui n-a fost cu nimic mai bună decât a celui dintâi venit. Au urmat la rând un al treilea, al patrulea și al cincilea, până ce numărul sărmanilor încrezători care-au plătit cu capul a ajuns la doisprezece, tot atâția pețitori câte erau și frumoasele prințese. Și aici șiragul pețitorilor s-a întrerupt, căci se dusese vestea primejdiei și nimeni nu se mai încumeta să-și încerce norocul, oricât de mult ar fi visat la frumusețea copilelor sultanului.

Trăia însă în împărăția aceea și un flăcău ciudat, un vântură-lume care gustase în viața lui de toate și avusese parte de fel de fel de necazuri - și foame, și frig, și sete, și arșiță. Avea drept căpătâi o desagă și drept acoperiș cerul cu stele. Străbătuse lumea în lung și-n lat și văzuse atâtea, încât nimic nu-l mai mira și nu-l mai înspăimânta. Și și-a zis flăcăul nostru că n-ar fi rău să-și încerce și el norocul; la urma urmei, n-avea mare lucru de pierdut pe lumea asta. „Dacă voi izbândi acolo unde emirii și vizirii au dat greș”, și-a zis el, „voi scăpa pentru totdeauna de necazuri, iar de nu voi izbuti, voi scăpa de viața asta chinuită pe care n-am de ce s-o regret și tot am câștigat ceva. Fie ce-o fi! Ori voi dobândi mâna uneia dintre prințese, ori îmi va zbura și mie capul de pe umeri! Allah să ne-ajute!”. Zis și făcut! Gândul l-a ispitit și iată-l hotărât să se înfățișeze dinaintea sultanului. N-avea pe nimeni pe lume decât o bătrână singură și ciudată, la care ținea mult și pe care-o știa în stare să dezlege orice. Și s-a dus flăcăul nostru să-i ceară sfat și sprijin. S-a rugat mult de ea să-l ajute cum o știi și i-a mai dat și bruma ce agonisise din truda lui: o pungă ruptă cu trei bănuți în ea.

— Lasă-mă să chibzuiesc până mâine, flăcăule, i-a zis bătrâna. Vino mâine în zori și-om vedea ce-i de făcut.

A doua zi bătrâna l-a întâmpinat la fel de morocănoasă, cu fața posomorâtă și dojenitoare.

— Cred că am găsit calea spre izbândă, fiule! i-a zis ea. Dar ia seama bine la fiecare vorbă ce ți-o spun, căci, de vei

face întocmai, vei dobândi ceea ce dorești, iar de nu, vei pierde totul, chiar și capul de pe umeri.

Flăcăul nostru și-a ciulit urechile să nu-i scape nimic. Și iată ce-a auzit de la bătrână:

— Când ai s-ajungi în camera vecină cu iatacul prințeselor, are să vină la tine una dintre ele cu o licoare ciudată pe care o să ți-o dea într-o cupă prețioasă ca semn al ospitalității împărătești. Să iei cupa din mâna frumoasei, să te prefaci că o bei, dar să nu sorbi cumva vreo picătură. Să verși licoarea în sân și s-o lași să curgă printre veșmintele tale. Apoi să te prefaci că dormi adânc. Când copilele vor fi sigure că ai adormit, se vor pregăti să plece acolo unde se duc în fiecare noapte. Atunci poți să deschizi ochii să vezi ce se întâmplă ca să nu-ți scape printre degete. Să iei cu tine și abaua[77] asta, care te face nevăzut. Dacă o îmbraci, ai să poți vedea totul fără ca nimeni să te vadă. Tot de abaua asta ai să te folosești dacă va trebui să te ridici în văzduh sau să cobori în adâncurile pământului.

Flăcăul nostru s-a închinat, mulțumindu-i cu recunoștință bătrânei pentru sfatul cel bun și ajutorul neprețuit. A luat abaua și a învelit-o cu grijă într-o basma, apoi a apucat-o strâns subsuoară și a pornit cu pași hotărâți spre palatul strălucitului sultan.

Nu mică a fost mirarea sultanului când a văzut un tânăr atât de sărac, lipsit de orice strălucire, cutezând să se înfățișeze dinaintea sa, visând să ajungă moștenitorul lui.

---

[77] Obiect vestimentar popular arab cu o croială foarte simplă, purtat îndeosebi de bărbați: un fel de manta lungă până la pământ și foarte largă, deschisă în față, fără mâneci, dar cu niște deschizături în dreptul umerilor prin care se pot scoate brațele, eventual cu broderii de mătase. Se poartă peste îmbrăcămintea obișnuită. Există modele confecționate din stofe de lână mai groase, pentru iarnă, și modele confecționate din stofe mai subțiri de lână fină, pentru vară. Purtată inițial de beduini, abaua a devenit cu timpul un obiect vestimentar tradițional, fiind îmbrăcată și de locuitorii orașelor. Prin intermediul limbii turce, cuvântul a intrat și în limba română, desemnând o țesătură specială de lână, de obicei albă.

Dar ce să-i faci? Cuvântul era dat și vorba dată e datorie curată! Și-apoi, până la nuntă mai era cale lungă. Doar Allah știe câte se mai pot întâmplă! Atunci l-a întrebat sultanul:

— Oare știi tu, flăcăule, care-i urmarea dacă n-ai să izbutești să treci cu bine toate încercările la care ai să fii supus?

— Le știu prea bine, Luminăția Ta, dar credința mea este mare și Allah mă va ajuta!

Văzând că n-are încotro, sultanul le-a poruncit slujitorilor să-l ducă pe noul pețitor în camera unde se perindaseră atâția încrezători și unde pieriseră rând pe rând odată cu visele lor de mărire și speranța de a primi ca soție pe una dintre frumoasele prințese. Prealuminatul sultan se și gândea de pe acum cu milă la acest vântură-lume, frământându-se cum să scape de un asemenea blestem, căci gândul la pieirea atâtor tineri începuse să nu-i mai dea pace.

Către seară a apărut, ca de obicei, una dintre frumoasele prințese, cu obișnuita-i cupă, îmbiindu-l pe noul pețitor cu vorbe alese să soarbă nectarul din ea ca semn al ospitalității împărătești.

Tânărul s-a închinat adânc în fața prințesei și i-a vorbit ca un adevărat curtean, dar - așa cum îl învățase bătrâna - s-a prefăcut că bea licoarea din cupă și a turnat-o pe ascuns în sân. Apoi s-a lungit pe perne, sforăind din ce în ce mai tare, ca și când ar fi fost furat de un somn adânc. Când a venit vremea plecării, prințesele, sigure de șiretenia lor, și-au pus straie de fir și catifea, giuvaere și coroniță de nestemate și au încălțat condurii cei noi. Pe urmă cea mai mare dintre surori s-a aplecat asupra covorului, rostind un descântec lung, din care flăcăul nostru n-a înțeles nimic. Dar, imediat ce vorbele prințesei s-au stins, în podeaua odăii s-a ivit o deschizătură cât să se strecoare un om, care se prelungea apoi într-o galerie lungă și îngustă ce cobora în adâncul pământului.

Prințesele s-au strecurat una după alta, dispărând în galeria întunecoasă. Tânărul nostru n-a zăbovit nicio clipă; s-a ridicat, și-a îmbrăcat abaua și s-a avântat și el în urma prințesei celei mici. Se ținea după ele pas cu pas, fără să le scape din ochi și fără ca ele să-l poată vedea. Deodată sora cea mică s-a oprit speriată și s-a plâns:

— Eu am o presimțire ciudată! Simt o umbră care ne urmărește pretutindeni și care n-o să ne aducă nimic bun. S-ar putea ca noul pețitor să ne descopere taina!

— Tu ești veșnic bântuită de presimțiri rele și nu vezi niciodată înaintea ochilor decât nenorociri! i-a zis sora cea mare mezinei. Doar știi prea bine câți tineri curajoși și emiri străluciți au pierit și tot curajul și avuția lor au fost în van, căci nimic nu i-a putut salva de soarta hărăzită. N-o să izbândească tocmai flăcăul ăsta! Un vântură-lume venit de aiurea!

Prințesa cea mică a tăcut rușinată și și-a văzut mai departe de drum, în vreme ce tânărul nostru le urma ca o umbră, potrivindu-și pașii cu ai lor.

De la o vreme drumul a început să se lumineze și deodată s-au trezit cu toții într-o vale strălucitoare, în care crengile pomilor păreau raze de lună, iar trilurile păsărilor o muzică cerească. Orbit de lumină, flăcăul s-a apropiat cu teamă de unul dintre copaci și a văzut cu uimire că trunchiul, crengile și frunzele lui erau cu totul și cu totul din argint strălucitor. Atunci și-a zis că n-ar strica să rupă o crenguță dintr-un pom, s-o aibă mărturie în fața sultanului, la întoarcere. Și s-a apropiat de pom, a prins o crenguță firavă și a rupt-o. Dar ce să vezi? Crenguța a scos un clinchet ciudat, al cărui ecou se îndepărta încet ca un plânset de zurgălăi. Prințesele s-au oprit, au ascultat până ce ecoul s-a stins în depărtare, apoi, nevăzând pe nimeni în preajmă, au pornit mai departe. Numai mezina se arăta din ce în ce mai tulburată și mai nesigură de drumul lor:

— V-am spus eu, dragele mele, că nu-i lucru curat! Cineva ne urmărește ca o umbră de când am plecat!

— Ești fricoasă ca un iepure, a mustrat-o sora cea mare. Ți-e frică până și de umbra ta! Clinchetul de zurgălăi trebuie să fi venit de la prinții care ne așteaptă!

Din nou mezina a pornit rușinată și cu inima strânsă în urma surorilor ei, care se avântau din ce în ce mai grăbite pe poteca de lumină argintie.

Nu după multă vreme au ajuns într-o vale și mai frumoasă, plină de pomi și flori strălucitoare, ale căror crenguțe răspândeau o lumină aurie ca razele de soare. Flăcăul s-a apropiat tiptil de unul dintre copaci și a rupt repede o crenguță subțire care era din aur curat. Doar că plânsetul crenguței a fost de data asta și mai limpede, și mai tare, semănând cu muzica a zeci de strune de *qanun*[78] atinse de mâna unei zâne. Frumoasele prințese l-au auzit și de data asta, dar se grăbeau atât de tare, încât nu i-au dat nicio atenție. Numai surioara cea mică s-a oprit, rugându-se speriată:

— Opriți-vă, dragele mele! Ascultați-mă! Un străin ne urmează pas cu pas și sunetele pe care le-ați auzit în grădinile fermecate sunt dovada cea mai bună a spuselor mele!

— N-are niciun rost să te tot văicărești atâta! a mustrat-o sora cea mare. Mai bine grăbește-te, căci, tot oprindu-ne mereu, o să întârziem și ne prind zorile pe-aici!

Și, astfel, frumoasele prințese și-au văzut mai departe de drum, râzând de spaimele mezinei, grăbite să ajungă la ținta călătoriei lor de fiecare noapte. Nu după multă vreme au ajuns într-o a treia vale, mai luminoasă și mai strălucitoare decât celelalte. Tânărul nostru privea cu uimire în jurul lui, văzând că florile copacilor erau din perle, iar fructele din mărgean. Crengile pomilor păreau din raze de stele. S-a apropiat cu teamă, de data asta, abia îndrăznind să mai rupă o rămurică, dar și-a zis că trebuie

[78] Instrument muzical oriental, cu coarde, cu o cutie de rezonanță de formă trapezoidală, ținut în poziție orizontală în timpul executării piesei muzicale.

oricum să aibă o dovadă în fața preamăritului sultan. Când a rupt-o, crenguța a scos un clinchet ce părea muzica stelelor, de parcă un car de sirene și vrăjitoare trecuse pe deasupra grădinii fermecate. Toate prințesele l-au auzit înfiorate, dar graba nu le-a lăsat răgaz să se oprească, iar mezina n-a mai îndrăznit să spună niciun cuvânt.

Au mai mers ce-au mai mers, urmate pas cu pas de tânărul cel curajos, până ce-au ajuns la malul unui lac de smarald, unde le așteptau doisprezece prinți în veșminte albe strălucitoare, fiecare cu o barcă de sidef împodobită cu corali albi. Flăcăul nostru cel isteț a așteptat până ce fiecare prințesă s-a urcat într-o barcă și apoi a sărit și el în barca mezinei. Șiragul plutea ușor pe fața lacului de smarald și toți se minunau cum de barca prințesei celei mici rămâne mereu în urmă. Prințul se străduia din răsputeri să ajungă în fruntea șiragului, așa cum îi era obiceiul, dar - lucru ciudat! - barca se lăsa tot mai anevoie.

— Vâslesc din toate puterile, i-a spus el prințesei celei mici, dar barca noastră se mișcă mai încet ca niciodată!

În cele din urmă au ajuns cu bine la malul celălalt, unde i-a întâmpinat un palat cu totul și cu totul de cleștar. Ferestrele-i străluceau, părând mii de torțe oglindite în apa lacului, poteca așternută cu flori ce urca spre scara palatului răspândea cele mai dulci miresme, iar în văzduh pluteau armoniile unei muzici vrăjite. Frumoasele copile și prinții au urcat treptele aproape în zbor, oprindu-se doar pentru o clipă în ușa celei mai strălucitoare săli a palatului, ai cărei pereți erau căptușiți cu porfir și mărgean. Și deodată muzica s-a întețit, iar cele douăsprezece perechi au început un dans care nu s-a mai oprit decât în zori. Atunci au ieșit cu toții zoriți din palat, alergând fiecare spre barca lui. Flăcăul cel isteț s-a aruncat de data asta în barca prințesei celei mari, așa încât au ajuns cu bine la malul celălalt, unde prinții și-au luat rămas-bun de la frumoasele dănțuitoare, amintindu-le legământul de a se întâlni în același loc noaptea următoare.

Frumoasele dănțuitoare și-au continuat aproape în fugă drumul prin cele trei grădini fermecate, apoi s-au strecurat în galeria întunecoasă. Atunci flăcăul cel isteț le-a luat-o înainte, zorind pasul, în așa fel încât să intre primul în palatul sultanului. Când prințesa cea mare a dat la o parte perdeaua camerei de lângă iatacul lor, l-a zărit pe noul pețitor culcat pe perne și sforăind dus, de parcă nu s-ar fi mișcat deloc de la începutul nopții. Apoi fiecare s-a culcat în patul ei, iar dimineața, când au intrat slujnicele în iatacul prințeselor, au găsit din nou în fața fiecărui pat o pereche de conduri găuriți.

Sultanul a aflat vestea și a poruncit să-i fie adus dinainte pețitorul. Gâdele sta alături, gata pregătit să zboare capul celui ce nu izbutise să dezlege taina prințeselor și a condurilor găuriți. Dar să vezi și să nu crezi! Flăcăul s-a înfățișat mândru în fața sultanului, vorbind cu mult curaj:

— Mărite sultan, am aflat marea taină a condurilor care se rup în fiecare noapte și pot să îi dovedesc totul înălțimii Voastre!

— Așa să fie? Atunci spune-mi pe dată ce-ai aflat, l-a îndemnat sultanul neîncrezător.

Și s-a apucat flăcăul nostru să istorisească de-a fir a păr toate pățaniile pe care le avusese și toate minunile pe care le văzuse și la fiecare poveste scotea din sân și dovada pe care o avea cu el. I-a arătat sultanului pe rând toate rămurelele strălucitoare rupte din grădinile fermecate, iar la sfârșit a scos o cupă care scânteia de-ți lua ochii - căci, pasămite, era făcută numai și numai din nestemate -, pe care o luase din palatul de cleștar ca să i-o înfățișeze sultanului ca pe o dovadă de netăgăduit.

Pe la uși și după perdele ascultau îngrămădite frumoasele prințese, cu inimile bătând năvalnic ca niște stoluri de porumbei gata să-și ia zborul. Aflaseră cu multă spaimă și uimire că tânărul acela necunoscut, pe care-l socoteau un vântură-lume, le cunoștea taina și mai știau prea bine frumoasele odrasle împărătești că sosise sorocul

să apară în fața tronului măritului sultan pentru a da socoteală.

Și chiar așa s-a și întâmplat: sultanul a poruncit să se înfățișeze neîntârziat cele douăsprezece prințese. Și, cum nu mai puteau tăgădui nimic, cele douăsprezece copile, una mai smerită decât alta, au răspuns, cu ochii plecați în podea, întrebărilor preamăritului sultan. Și s-au căit amarnic și și-au cerut iertare cu lacrimi fierbinți în fața părintelui lor, căci doar nechibzuința și avântul tinereții le împinsese pe drumuri atât de primejdioase.

Sultanul, care-și iubea copilele ca ochii din cap și care își aducea și el aminte de zilele trecute ale tinereții sale, s-a prefăcut tare mânios, dar le-a iertat, căci n-avea altcum face. Apoi, s-a întors spre tânărul necunoscut, vorbindu-i cu mărinimia și dreptatea care-i duseseră vestea în lume:

— Pentru că te-ai dovedit a fi un bărbat cu adevărat curajos și pentru că ai izbândit în încercări grele unde n-au fost în stare să izbutească atâția emiri și prinți de soi, îți îngădui să-ți alegi mireasa dintre cele douăsprezece fiice ale mele.

— Mărite sultan, am să o aleg, cu mila lui Allah și cu învoirea Măriei Tale pe cea mai mare dintre prințese, căci ea este și cea mai apropiată de anii mei și de toate câte le-am aflat și încercat pe lumea asta, de când rătăcesc pe cărările ei. Și așa se și cuvine, căci cea mai mare dintre surori se cade să aibă cea dintâi nunta.

Tare s-a mai bucurat sultanul de înțelepciunea ginerelui său și-a trimis pe dată slujitori și crainici în toate zările împărăției să vestească zilele de petrecere și bucurie, de cântec și joc ce-aveau să vie, căci patruzeci de zile în șir aveau să se rumenească berbeci în frigare, să aburească munți de pilaf și tipsiile cu baclavale, iar supușii credincioși ai sultanului aveau să se înfrupte din toate bunătățile și să se veselească la nunta prințesei. Și multe zile de bucurie aveau să mai urmeze, căci nunta asta nu era decât prima, iar celelalte unsprezece prințese

frumoase ca luna își așteptau abia de-acum încolo pețitorii.

Au dansat și prințesele noastre de și-au rupt din nou condurii la nunta surorii celei mari și tare am fi vrut să fim și noi pe-acolo, purtați în vârtejul dansului, în sunetul fluierului și al lăutelor. Și tot aveau să rupă la conduri în sunetul tobei și-al dairelei unsprezece ani în șir, până ce avea să-i vină rândul surorii celei mai mici. Se știa oricum că nunta mezinei avea să le întreacă pe toate în belșug și veselie, așa cum prințesa cea mică le întrecea pe toate surorile ei în frumusețe.

PRINȚESA VRĂJITOARE ȘI FLĂCĂUL CU VIERS MINUNAT

Era unul singur și acesta era Allah în cerul lui cel înalt și de la el au fost toate câte se află pe lumea asta.

Trăia odată, demult, într-un oraș, un bătrân, dimpreună cu soția și cei trei copii ai lor, cu care îl dăruise Allah: doi băieți și o fată. Și-avea omul acesta o grădină cum nu se mai afla alta prin împrejurimi; creșteau în ea fel de fel de pomi și arbuști cu fructe dulci și aromate: curmale și smochine, rodii și mere, migdale și struguri. Iar printre rândurile de pomi, pământul era tot timpul anului acoperit de legume și verdețuri proaspete. Mezinul era mai îndrăgostit și mai legat de grădină decât toți ceilalți din familie. N-o părăsea nici ziua, nici noaptea. Lucra laolaltă cu oamenii de prin partea locului, tocmiți cu ziua, aduna împreună cu ei roadele, o îngrijea cu migală și-o păzea cu strășnicie de vite și de oameni răi. Într-un cuvânt, se pricepea și să muncească, și să se bucure de verdeața, de roadele și de răcoarea ei. La căderea serii fiecare lucrător se ducea la casa lui. Numai flăcăul - mezinul stăpânului - rămânea în grădină și peste noapte.

Dar era să mă prind cu vorba și să uit să vă spun lucrul cel mai de seamă, căci doar de el se leagă toată povestea pe care m-am apucat să v-o spun: flăcăul nostru era și un rapsod desăvârșit, izvodea singur qaside[79] și le îngâna cu

[79] Numele dat în arabă poemelor de dimensiuni mai mari. *Qasida* clasică, reprezentată cel mai bine de poemele preislamice, era convențională, monorimată și într-un metru uniform. Acest gen de

viers duios, acompaniindu-se cu rababa[80], încât toți cei care-l ascultau rămâneau fermecați. Și niciodată nu se simțea mai fericit ca atunci când rămânea singur în grădină, doar cu rababa lui.

Într-o noapte, când băiatul șoptea rababei și ea îi răspundea cu aceeași duioșie, s-a întâmplat să treacă în zbor pe deasupra grădinii, într-un trunchi de copac scobit pe dinăuntru, o prințesă meșterită însoțită de slujnica ei cea mai credincioasă. Prințesa a auzit de-acolo, din văzduh, de unde plutea ea, viersul tânărului și strunele fermecătoare ale rababei și i-au plăcut nespus. Fără să mai stea pe gânduri o clipă, i-a spus însoțitoarei că vrea cu tot dinadinsul să coboare în grădină și să-l cunoască pe

---

poem a fost cultivat de poeții tradiționaliști până în timpurile moderne, dar din el au luat naștere, începând din secolul al VIII-lea, genuri poetice autonome, chiar dacă ele au continuat să poarte numele *qasidă:* erotic, elegiac, bahic, cinegetic descrieri de natură și grădini etc. Metrii clasici lungi și greoi au fost simplificați și scurtați, pretându-se mai bine la adaptarea muzicală. Colectivul *qasid* desemnează aceste poeme ample și elaborate, opunându-se în vechime genului *rajaz* - o poezie frustă și familiară, într-un metru rudimentar, cu o structură constantă. Genul qasidei a fost cultivat și de poeți persani, turci și - mai puțin - de limbă urdu, dar multitudinea condițiilor geografice, economice și culturale din diversele regiuni ale lumii islamice s-au reflectat și în forma și natura qasidei. Rapsozii populari din lumea arabă improvizează și în zilele noastre astfel de poeme cu o ușurință deosebită, declamându-le acompaniați de instrumente muzicale tradiționale

80 *Rababa* sau *rabab,* unul dintre cele mai vechi instrumente muzicale cu coarde, cunoscut de arabi încă din perioada preislamică. El scoate sunete fie prin ciupirea coardelor cu vârfurile degetelor, fie prin frecarea lor cu un arcuș din păr de cal. Cutia de rezonanță, care avea forme diferite, era confecționată din piele de oaie bine întinsă pe un schelet din lemn. Coardele erau confecționate din păr de cal, dar în vremurile moderne s-au răspândit coardele metalice. Beduinii își acompaniau cântecele cu rababa, iar mai aproape de zilele noastre, rapsozii populari își acompaniau cu acest instrument declamarea qasidelor preislamice în general și îndeosebi a elegiilor. Prin Andalusia arabii au adus acest instrument și în vestul Europei, fiind menționat în numeroase poeme, lucrări și tratate.

tânărul cu viers minunat. Slujitoarea, fermecată și ea de glasul tânguitor, s-a învoit pe dată și trunchiul de copac s-a lăsat în jos și a lunecat lin pe iarba mătăsoasă dintr-un colț al grădinii. Ajunse pe pământ, s-au îndreptat, mergând alături, spre locul de unde venea cântecul, apropiindu-se tiptil de flăcăul care viersuia cu ochii pierduți, încântat parcă de propriul glas. I-au dat binețe și el s-a oprit din cântec și le-a răspuns, înclinându-se adânc în fața celor două fete neînchipuit de frumoase, ivite ca din pământ. Câteva clipe s-a uitat la ele năucit, fără să priceapă cum de-au putut să intre în grădină și să ajungă în preajma lui fără să le fi simțit.

— Cine sunteți voi, făpturi minunate, și de unde veniți? prinse el să le iscodească fără să-și poată ascunde uimirea.

— Suntem pământence ca și tine, grăi prințesa. Faima glasului tău a ajuns și la urechile noastre și așa se face că ne-am strecurat aici în taină, ca să te cunoaștem și să-ți auzim viersul. Cine suntem noi? Asta-i altă poveste pe care nu ți-o putem dezvălui din prima noapte, dar încet-încet, cu răbdare, vei afla totul despre noi. Deocamdată doar atât!…

N-a trebuit să treacă mult timp și tânărul a început să se dezmeticească. Mai întâi le-a cerut îngăduința să le aducă poame proaspete și îmbietoare. După ce-au gustat cu toții din roadele grădinii, fetele l-au rugat să cânte cel mai frumos cântec pe care-l știe el. Flăcăul s-a învoit fără zăbavă, fericit că le poate face pe plac frumoaselor musafire. Și-a strunit rababa și-a început a viersui unul dintre cântecele lui cele mai îndrăgite, în vreme ce frumoasele necunoscute îl ascultau cu urechi lacome, înfiorate. Când a isprăvit, a văzut că fetele erau încântate peste măsură. Flăcăul, vezi bine, știa că toată lumea care-l asculta se înduioșa de viersul lui. Îmboldit de gingașele tinere, și-a strunit din nou rababa și a început un al doilea cântec, cu mult mai duios și mai fermecător decât primul, iar ele nu se mai saturau, ascultându-l. Simțind însă că încep să mijească zorile, prințesa sări în picioare, scoase

un șip cu un parfum amețitor și grăi către tânăr:

— Acum noi te lăsăm cu bine… Trebuie să fim acasă înainte de revărsatul zorilor, dar mâine noapte vom fi aici mai devreme, negreșit! Ia uite ce parfum minunat ți-am adus!

Și numai ce-a apropiat de tânăr șipul cu parfum fermecat, că el s-a și cufundat într-un leșin adânc, iar prințesa meșterită s-a grăbit să-i fure mintea și sufletul și le-a închis într-un vas de porțelan, lăsându-l pe flăcău fără viață, lungit pe una dintre cărările grădinii. Apoi a ascuns vasul cel prețios la rădăcina unui pom și, cât ai clipi, s-a îndepărtat împreună cu slujitoarea, fără să mai privească înapoi. S-au așezat, așa cum veniseră, în trunchiul zburător și s-au înălțat în văzduh, îndreptându-se spre tărâmul de unde apăruseră.

Noaptea următoare frumoasele necunoscute au sosit din nou în grădină, găsindu-l pe tânărul cu glas minunat în locul și în starea în care-l părăsiseră. Au dezgropat vasul de porțelan și i-au turnat la loc mintea și sufletul. Tânărul a deschis ochii, ca și cum s-ar fi trezit dintr-un somn adânc, și primul lucru pe care l-a văzut au fost frumoasele fete din fața lui. Au schimbat din nou binețele cuvenite, apoi tânărul a pornit să le aducă fructe, de parcă nu s-ar fi despărțit de ele decât cu câteva clipe în urmă. După puțin timp s-a întors cu un coș plin de bunătăți, din care s-au înfruptat cu mare poftă. Imediat ce-au isprăvit cu delicioasele fructe proaspete, tinerele i-au cerut să le cânte, iar el s-a grăbit să le împlinească dorința. Și-a luat rababa și-a început a viersui alt cântec care le întrecea de departe pe cele din noaptea trecută. Frumoasele fete l-au urmărit cu răsuflarea tăiată, vrăjite de glasul lui. Nu se mai saturau ascultându-l și s-au rugat cu lacrimi în ochi să le mai cânte ceva. Flăcăul s-a învoit, înduioșat de rugămințile unor tinere atât de frumoase, cărora nu mai știa cum să le facă pe plac. Și-a luat din nou rababa și a pornit să se tânguie, punându-și în cântec tot sufletul. Fetele ascultau

fermecate un cântec și un glas cum nu le mai fusese dat să audă până atunci. Când a simțit apropiindu-se zorile, prințesa vrăjitoare s-a ridicat cu multă părere de rău, dar n-a uitat să apropie de tânărul nostru șipul cu balsam fermecat. Și numai ce-a simțit în nări mireasma, că flăcăul s-a și dus pe ceea lume. Prințesa i-a luat degrabă mintea și sufletul, ascunzându-le cu grijă în prețiosul vas de porțelan pe care l-a îngropat la rădăcina aceluiași copac. Trunchiul zburător le-a purtat din nou în văzduh spre mărețul palat al sultanului, tatăl prințesei vrăjitoare.

Frumoasele fete, cucerite de viersul neobișnuit al tânărului cântăreț, au continuat așa nopți în șir, fără ca nimeni să știe ce se petrece în grădină. Dar într-o zi a apărut tatăl băiatului și s-a pornit să-l caute îngrijorat, căci băgase de seamă bătrânul că fiul său nu mai venise pe-acasă de o bună bucată de vreme. A scotocit prin toate colțurile și desișurile grădinii, strigându-l pe nume, dar nu i-a răspuns nimeni. Atunci a pornit să-l caute pe sub copaci și prin tufișuri, cu sufletul bântuit de neliniște și presimțiri rele, tot sperând că noaptea a stat de veghe, iar ziua l-a biruit somnul. A cotrobăit ce-a cotrobăit bătrânul, de la o umbră la alta, până ce-a ajuns la bolta de viță. A scormonit fără preget și iată că-l descoperi într-un târziu dormind dus. S-a apropiat tiptil, temându-se să nu-și sperie odrasla. Dar, când s-a aplecat și i-a atins mâna, l-a cuprins spaima. Tânărul părea să nu mai aibă în el nici urmă de viață. A îngenuncheat și și-a lipit urechea de pieptul lui, dar n-a auzit nicio bătaie. Teama și neliniștea i-au sporit. S-a apucat să-l zgâlțâie și să-l întoarcă pe o parte și pe alta, dar fără folos. S-a aplecat din nou să-i asculte inima și n-a mai avut nicio îndoială că închisese ochii pentru totdeauna. L-a acoperit cu o haină și a plecat amărât și deznădăjduit să le dea de veste celorlalți copii. Au alergat într-un suflet să-l vadă, nevenindu-le a crede. După ce-au încercat zadarnic să-l trezească la viață, nu s-au mai îndoit nici ei că se dusese în lumea celor drepți. Durerea și tristețea le-au

năpădit sufletele, dar nu mai aveau ce face și s-au apucat să-l pregătească pentru îngropăciune: l-au spălat, l-au înfășurat în giulgiu, au rostit toate rugăciunile obișnuite într-o astfel de împrejurare și-au pornit cu el spre cimitir[81]. Apoi s-au întors acasă cu sufletele cernite după flăcăul care părăsise această lume, fără să se fi bucurat de tinerețe, ducând cu el toate speranțele și visurile.

Dar nimeni n-a plâns mai mult după tânărul cu viers minunat decât sora lui, căci îl iubea nespus și odată cu el se stinsese și fericirea ei. Pierderea lui o impresionase într-atât, încât nu-și mai găsea loc în casă; se ascundea prin cine știe ce ungher și uita și de mâncare, și de somn. A rămas la fel de tristă și de îndurerată chiar și după ce toți ai casei s-au obișnuit cu gândul nenorocirii și-au început să-l uite. Când se lăsa noaptea, se prefăcea că merge la culcare, iar după ce adormeau toți ai casei, se ridica tiptil din așternut, se urca pe terasă și începea să umble încolo și încoace, ținând de urât stelelor și cugetând la nestatornicia acestei lumi și la necazurile oamenilor. Înainte de revărsatul zorilor, se întorcea în odaia ei, iar ceilalți, când se trezeau, o deșteptau și pe ea, închipuindu-și că dormise toată noaptea, deși sărmana de ea nu mai lipise geană de geană de multă vreme.

Fata a continuat să se strecoare din odaia ei, rătăcind toată noaptea pe terasă, până ce într-un rând, tot urmărind mersul stelelor pe boltă, i s-a părut că aude un viers

---

81 Ceremonia înmormântării la musulmani este relativ sumară. Condițiile de climă impun înmormântarea defunctului chiar în ziua decesului, după o veghe în cursul căreia se recită versete coranice și rugăciuni. Înfășurat într-un giulgiu, defunctul este însoțit până la cimitir de un cortegiu alcătuit îndeosebi din bărbați. După înmormântare, în casa celui decedat sau într-un cort ridicat în fața casei are loc o ceremonie de doliu care se prelungește trei zile. La ea participă rudele și prietenii defunctului, care primesc condoleanțele, iar recitatori profesioniști declamă versete coranice și rugăciuni. O ceremonie comemorativă mai are loc după patruzeci de zile de la deces.

minunat, venind dinspre cimitir. A ascultat cu luare-aminte și nu i-a fost greu să recunoască glasul măiestrit al fratelui ei. În prima noapte nu i-a venit să-și creadă urechilor. A așteptat toată ziua cu inima strângându-i-se în piept, fără să se apropie de nimeni, până ce s-a lăsat din nou noaptea și a urcat iarăși tiptil pe terasă, cu urechile ciulite. Și din nou a auzit aievea glasul din noaptea trecută. A ascultat cu atenție încordată tot cântecul, de la început până la sfârșit, și n-a mai avut nicio îndoială: era chiar glasul fratelui ei. Își simțea însă sufletul bântuit de bănuieli, știind prea bine că fratele ei murise. Parcă presimțea că e ceva necurat la mijloc. Cum ar fi fost cu putință ca el să iasă din mormânt și să cânte acompaniat de rababa?! A rămas tare descumpănită și încurcată. Nu îndrăznea să se destăinuie nimănui. Să-i spună tatălui? Să-i spună mamei? Sau, mai bine, fratelui mai mare? În cele din urmă și-a zis că ar fi mai nimerit să nu le vorbească părinților, temându-se să nu le răscolească durerea, care abia începuse să pălească, învăluită de uitare. Așadar, nu-i mai rămânea decât să stea de vorbă cu fratele ei. Doar că nu-i venea deloc ușor să i se destăinuie nici lui, căci, vedeți bine, nu-și prea dădea seama cum ar fi fost mai nimerit să înceapă povestea ca să-l înduplece. În cele din urmă s-a hotărât să-i povestească totul de-a fir a păr, fără să-i pese dacă el o s-o creadă sau ba. L-a pândit peste zi, până când au rămas singuri, și-a luat inima în dinți și i-a spus toată povestea.

— Se pare că ai vedenii, îi răspunse fratele. Se vede treaba că nu-i lucru curat cu tine! Cum să vorbească un mort, ba să mai și cânte pe deasupra?! Cred că din pricina morții lui ai început să-ți pierzi mințile, surioară dragă! Așa ceva nu-i cu putință!… Ia-ți gândul!

— N-ai decât să te îndoiești de adevărul vorbelor mele, se încăpățână fata, dar eu sunt gata să te trezesc în clipa când aud glasul fratelui nostru, ca să-i asculți și tu cântecul. Ce zici? Te învoiești să vii?

Fratele s-a codit ce s-a codit, apoi i-a făgăduit să vină pe

terasă când îl va chema ea. Și asta așa, mai mult pentru liniștea surorii sale, căci nu nădăjduia să audă nimic.

Când s-a lăsat întunericul, fata a urcat din nou pe terasă cu inima plină de speranță. N-a trebuit să aștepte prea mult și glasul tânguios al fratelui mai mic a răsunat în noapte, plutind pe adierea ușoară a vântului. N-avea nici cea mai mică îndoială - viersul și murmurul rababei îi erau prea bine cunoscute.

A alergat într-un suflet, l-a trezit pe fratele cel mare și s-a întors împreună cu el pe terasă. A ascultat și flăcăul, ținându-și răsuflarea. Cum să fie cu putință? Era, neîndoielnic, glasul fratelui său! Și rababa lui!... A făcut repede o socoteală în gând și și-a dat seama cam pe la care ceas din noapte sunt.

— M-am hotărât, surioară! grăi el deodată. Mâine-noapte mă duc și mă tupilez în unul dintre mormintele părăsite, ca să ascult mai de aproape și să văd cu ochii mei ce se petrece.

Fata s-a bucurat tare mult; nici nu sperase să-l înduplece atât de repede. Și mai ales s-a bucurat pentru curajul lui.

Zis și făcut! Când s-a înserat de-a binelea, fratele cel mare s-a ascuns într-un mormânt părăsit. Cu puțin înainte de vremea când trebuia să înceapă cântecul, a zărit în văzduh un trunchi de copac care s-a lăsat încet în jos, până ce-a atins pământul, tocmai lângă groapa fratelui său. Din scobitura trunchiului au coborât două fete neasemuit de frumoase, care s-au apucat degrabă să dea pământul la o parte de pe mormânt. Au scos la iveală un vas de porțelan și au turnat din el cu grijă mintea și sufletul celui ce părea mort, făcându-l să-și revină încet-încet la viață. Apoi, i-au întins dinainte niște bucate îmbietoare din care au înfulecat și ele cu mare poftă. După ce s-au ospătat strașnic, au început să-l roage pe tânărul înviat ca prin farmec să le cânte. Și flăcăul a început să viersuiască iarăși cu glasu-i minunat, acompaniindu-se cu rababa, iar frumoasele necunoscute îl ascultau fermecate. Au tresărit

doar când și-au dat seama că se apropie zorile. Atunci au apropiat de cântăreț șipul cu balsamul fermecat, apoi i-au scos mintea și sufletul, închizându-le în vasul de porțelan. L-au culcat cu grijă în mormânt, l-au acoperit din nou cu pământ, s-au urcat în trunchiul zburător și duse-au fost. Toate astea s-au petrecut sub ochii uimiți ai tânărului nostru, căruia nu-i venea să creadă ceea ce vedea, dar nici nu putea să nu vadă ceea ce se petrecea aievea sub ochii lui.

S-a întors într-un suflet acasă, unde-l aștepta sora lui, frângându-și mâinile de nerăbdare și teamă. I-a istorisit de-a fir a păr tot ce văzuse, cu mult năduf, hotărât ca în noaptea următoare să-și ia arcul cu săgeți și să stea la pândă în așteptarea frumoaselor necunoscute care, vădit lucru, îi vrăjiseră fratele.

— Când s-or așeza lângă fratele nostru, gândi el mai departe cu glas tare, o să țintesc cu arcul și-o să slobozesc o săgeată în fata pe care o socotesc a fi stăpâna. Nădăjduiesc că voi izbuti s-o rănesc și s-o împiedic să mai plece. Pe urmă o s-o silesc să-l aducă pe fratele nostru la viață, iar dacă va cuteza să se împotrivească, o s-o amenințcu moartea!

Tare s-a mai bucurat fata de curajul fratelui ei, găsind planul lui cum nu se poate mai nimerit și legându-și toate speranțele de reușita lui. Doar că socoteala de-acasă nu se potrivește niciodată cu cea din târg! Și asta se va vedea după câte va mai avea de îndurat flăcăul nostru, până ce va izbândi să-și vadă fratele la el acasă, viu și nevătămat.

Fără să stea o clipă pe gânduri, noaptea următoare, tânărul nostru și-a luat arcul și săgețile și s-a îndreptat cu pași hotărâți spre cimitir. La vremea știută, trunchiul zburător s-a ivit, plutind deasupra lui. Pe urmă s-a lăsat încet în jos până ce-a atins fața pământului, la un pas de mormânt. Cele două făpturi necunoscute au rânduit totul degrabă, întocmai ca în nopțile trecute, numai că fratele cel mare adăsta acum în apropiere cu arcul gata încordat.

Le-a lăsat să-i redea viața mezinului adormit, apoi a țintit și a slobozit o săgeată în coapsa fetei pe care o credea a fi stăpâna. Ea a scos un țipăt înăbușit de durere și atunci flăcăul nostru a știut că și-a atins ținta. Fata s-a ridicat degrabă, lăsând o dâră de sânge pe unde călca, dar n-a uitat să treacă aromele fermecate pe dinaintea chipului tânărului cântăreț, care și-a pierdut pe loc toată vioiciunea, cufundându-se iarăși într-un leșin adânc. Frumoasele necunoscute i-au luat pe dată mintea și sufletul, închizându-le cu grijă în vasul de porțelan, pe care stăpâna l-a ținut de data asta strâns la piept. S-au urcat speriate în scobitura trunchiului zburător, au rostit câteva cuvinte nedeslușite și acesta s-a ridicat în văzduh. Numai că, pe unde trecea trunchiul se prelingeau picături de sânge din rana prințesei vrăjitoare. Trunchiul s-a înălțat în tăriile cerului, dar tânărul care țintise săgeata nu s-a clintit din ascunzișul lui. L-a urmărit cu ochii până ce-a dispărut în zare și de-abia atunci a îndrăznit să se apropie de fratele lui. L-a luat în brațe și l-a dus acasă, unde l-a ascuns într-un loc tăinuit, știut numai de el și de sora lui. Pe urmă i-a istorisit și ei toate întâmplările, tot ce văzuse și auzise.

— Am izbutit s-o rănesc pe stăpână! își încheie el povestea. Dar, în vreme ce zbura, i s-au prelins picături de sânge din rană, așa că mă voi lua după ele și trebuie să aflu încotro s-au dus și unde s-au oprit!

Totul era hotărât. A doua zi, flăcăul s-a sculat de dimineață, a cercetat urmele de sânge și și-a dat imediat seama încotro au apucat-o vrăjitoarele. A alergat la târgul de vite, a cumpărat o cămilă vânjoasă și-a gătit-o de drum. Când toate pregătirile erau gata, l-a lăsat pe mezinul cel cu glas fermecat în grija surorii sale, sfătuind-o să ascundă cum o știi mai bine întâmplările de ochii și urechile părinților, până când se va întoarce el.

— De-acum pot să plec. Am să purced la drum, urmând picăturile de sânge. Ele îmi vor fi călăuza sigură, mai adăugă flăcăul.

Apoi se duse să-și ia rămas-bun de la părinți.

— Trebuie să alerg până în orașul cutare… cu niște treburi, grăi el liniștit. N-o să lipsesc mult, îi asigură, zâmbindu-le. Preț de câteva zile…

I-au urat cu toții drum bun, să se întoarcă teafăr și cât mai curând. Și s-a așternut flăcăul nostru la drum. A trecut din sat în sat și din oraș în oraș, pribegind zile în șir, călăuzindu-se după urmele de sânge. Și-a mers și-a tot mers, hotărât să nu se oprească până ce nu ajunge la țintă. Și iată că a ajuns la porțile unei cetăți mari, cârmuită de un sultan puternic și drept, căruia i se dusese vestea printre toți credincioșii musulmani. Și, spre marea lui mirare, urma picăturilor de sânge s-a oprit tocmai la palatul sultanului. Chiar acolo lângă porțile cele înalte ale palatului. Asta înseamnă că cele două necunoscute sunt de la curtea sultanului, își zise tânărul nostru. Mai știi? S-ar putea să fie chiar dintre slujitoarele haremului[82]… Flăcăul și-a îmboldit cămila și nu i-a îngăduit să îngenuncheze, ca să se dea jos de pe ea, decât la intrarea palatului.

— Vin dintr-o țară tare îndepărtată și vreau să-l văd pe măritul sultan! glăsui el către mai-marele străjilor, care-l privea uluit de atâta îndrăzneală. Voi să mă primească fără zăbavă, pentru o pricină care-l privește chiar pe Măria Sa!

---

82 Instituția haremului a fost împrumutată de arabi de la bizantini, prin secolul al VIII-lea. Dispozițiile Coranului referitoare la portul vălului și la izolarea femeii -prezente în diferite sure coranice (vezi, pentru exemplificare, Sura Facțiunilor, XXXIII, versetele 53-59) - au fost dezvoltate și accentuate de juriști și comentatori, în timp ce bărbații din păturile inferioare și mijlocii din societatea musulmană par să fi practicat o formă oarecare de monogamie, bărbații din păturile avute întrețineau gineceuri complicate, care, alături de un număr legal de soții, erau populate și de concubine, slujnice, eunuci și paznici. Sistemul a supraviețuit până într-o epocă relativ recentă și n-a dispărut cu totul nici în zilele noastre. În accepția modernă, prin cuvântul *harim* (intrat în numeroase limbi europene cu forma turcească *harem)* se au în vedere în mod curent părțile unei case - în general locuite de femei - în care este interzis accesul străinilor de familie, precum și femeile dintr-o familie.

Când a ajuns cererea la urechile sultanului, acesta a poruncit ca flăcăul să fie găzduit în hanul rânduit pentru oaspeți, ca să se poată odihni mai întâi cum se cuvine după osteneala drumului. Dar credeți că tânărul nostru de odihnă-i ardea? Nici vorbă! I-a cerut din nou mai-marelui străjilor să fie primit degrabă. Când a văzut sultanul atâta nerăbdare din partea străinului ce pretindea că pricina lui nu suferă amânare, s-a hotărât să-l primească de îndată. Vezi că parcă și sultanul începuse a fi curios să audă despre ce-i vorba. Și iată-l pe flăcăul neînfricat intrând în marea sală unde sultanul își primea supușii. Spre uimirea lui, sultanul era singur; își îndepărtase slujitorii și dregătorii, când a auzit că e vorba de o treabă care-l privea numai și numai pe el.

Flăcăul s-a închinat adânc în fata sultanului, iar acesta i-a urat bun venit în țara lui.

— Am aflat că ai a-mi vesti lucruri însemnate pentru noi, tinere, începu sultanul, încurajându-l. Ia s-auzim, despre ce-i vorba?

— Preamărite sultan, grăi flăcăul neînfricat. Vin dintr-o țară tare de departe și-am înfruntat pe drum nenumărate primejdii. Și toate doar din pricina unei întâmplări ciudate care l-a costat viața pe fratele meu cel mic.

— Care-i întâmplarea asta ciudată și ce legătură ar putea ea să aibă cu noi? îl iscodi sultanul nedumerit.

Tânărul a prins curaj și s-a apucat pe dată să istorisească toate câte li se întâmplaseră fratelui său și lui. Sultanul s-a mirat foarte de cele auzite.

— Și ce legătură are povestea asta cu noi și cu împărăția noastră, de vreme ce tu ești dintr-o țară atât de depărtată? îl mai iscodi sultanul nedumerit.

— Preamărite sultan, am țintit-o pe una din frumoasele fete necunoscute, care pare să fi fost stăpâna, cu o săgeată, așa precum i-am mai spus Măriei Voastre, și din piciorul rănit i s-au prelins picături de sânge, îi lămurește tânărul. Am pornit pe urmele lor până ce-am ajuns în

luminoasa cetate a Măriei Tale. Și dâra de sânge s-a oprit tocmai aici, lângă zidul palatului. Nicio palmă înainte de el! Și nici dincolo de el nu se mai vede urma de sânge!

Și-a grăit flăcăul nostru tot cu vorbe meșteșugite, măgulindu-l și lăudându-l pe sultan, preamărind dreptatea și înțelepciunea lui. Și toate astea i-au mers sultanului la suflet, mângâindu-i urechile și vanitatea și făcându-l să se aprindă de curiozitate pentru povestea ce i se istorisea.

— Fii încredințat, grăi sultanul cu ifos, cel ce-a făcut una ca asta își va primi negreșit pedeapsa ce i se cuvine, fără să-mi pese dacă e vorba despre cineva din stirpea mea sau de vreunul din supușii mei. Nu vei părăsi împărăția decât după ce-i voi fi descoperit pe vinovați și-și vor fi primit pedeapsa meritată.

Tânărul nostru s-a rugat pentru preamăritul sultan, implorându-l pe Allah să-l păzească și să-i călăuzească faptele spre dreptate. Apoi i-a cerut îngăduința și a părăsit palatul.

Sultanul a rămas singur, cu sufletul bântuit de neliniște și îndoieli. Prima bănuială s-a îndreptat chiar asupra fiicei sale, pe care n-o mai văzuse de câteva zile. Și ce i se părea acum tare ciudat era că, de fiecare dată când întrebase de ea, îi răspunseseră ba că ar fi bolnavă, ba că i-a slăbit pe neașteptate vederea și că s-a retras într-o odaie întunecoasă, unde n-are voie să intre nimeni, de teama parfumurilor și aromelor care-ar putea să-i înrăutățească boala și să-i sporească durerile. Sultanul, ce-i drept, tot încercase s-o vadă ca să se liniștească, dar mama ei îl oprise ori de câte ori voise să se apropie de iatacul ei.

— Măria Ta, nu intra la fata noastră, căci ai parfumuri tare pătrunzătoare, care-i fac rău și sporesc durerile bietei copile! se împotrivise ea.

Și, cum tocmai soția lui îl ademenise cu astfel de vorbe, îi dăduse crezare și amânase de pe-o zi pe alta să-și vadă odorul. Dar acum, după ce-a ascultat istorisirea tânărului necunoscut, i s-a cuibărit îndoiala în suflet și și-a zis că

trebuie s-o vadă neîntârziat pe copilă, pentru a-și risipi bănuielile și neliniștea.

Sultanul s-a ridicat, fără să mai stea pe gânduri, și-a aruncat mantia pe umeri și-a pornit cu pași hotărâți spre pavilionul unde locuia prințesa, dar, pe neașteptate, i-a ieșit în cale sultana, care zorea în aceeași direcție.

— Unde se duce Măria Sa? îl întrebă ea vădit încurcată.

— Vreau s-o văd numaidecât pe fiica mea, răspunse sultanul morocănos.

— Dar i-am spus Măriei Tale că oricine ar intra la ea n-ar putea decât să-i pricinuiască un rău și să-i sporească suferința.

— Trebuie s-o văd pe fată chiar în clipa asta, i-o reteză sultanul hotărât. Trebuie să văd cu ochii mei cât este de bolnavă și să-l chem pe cel mai iscusit tabib din împărăție ca s-o doftoricească, dacă este nevoie.

Mama a încercat în fel și chip să-l înduplece și să-l abată pe sultan de la hotărârea lui, dar n-a fost cu putință.

— Atunci, îngăduie-mi să intru eu mai întâi, se mai rugă ea, ca s-o pregătesc pentru întâlnirea cu Măria Ta și să încerc să-i feresc ochii de răul ce i l-ar putea pricinui parfumurile care te însoțesc.

Sultanul s-a mai înmuiat oleacă, dar tot cu inima îndoită. A rămas în sala cea mare, așteptând nerăbdător, cu chipul posomorât. Nemaiavând de ales, mama a intrat înfricoșată și i-a șoptit fetei că nu poate scăpa de hotărârea sultanului. Fata a tresărit speriată, rugându-se fierbinte:

— Mai cată, cum-necum, să-l abați de la hotărârea lui!

— Am făcut tot ce-am putut, fata mea, ca să-l opresc să intre. Dar acum n-am mai izbutit. Ține morțiș să te vadă, așa că nu mai avem de-ales. Nu ne mai rămâne decât să ne supunem. Dar ia seama să-ți ascunzi cum oi putea rana de la picior și să te prefaci că ochii nu te-ar mai ajuta să vezi nimic. Nu care cumva să te dai de gol!

Fata s-a pregătit cum a putut, să-l întâmpine pe sultan. Măria Sa a intrat, dând binețe, și ea i-a răspuns cu glas

stins, încercând să-și ascundă fața și ochii. Sultanul s-a așezat la oarecare distanță și a început să sporovăiască ba de una, ba de alta. Într-un răstimp îi zise, ademenind-o cu glas blând:

— Vino mai aproape, fiica mea, să văd ce-i cu ochii tăi!

— Dar mă tem că n-o să nimeresc să ajung la Măria Ta, îi răspunse fata cu glasul trist.

— Ia-o de mână și ajut-o să vină lângă mine, îi porunci Măria Sa sultanei.

Și mama, și fiica se simțeau la mare strâmtoare, neștiind nici ce să facă, nici ce să spună. Dacă ar fi încercat să păsească, s-ar fi dat musai de gol, căci piciorul n-o ajuta. Dar porunca sultanului trebuia ascultată. Așa încât mama s-a ridicat cu inima cât un purice, a luat fata de mână și-a ajutat-o să ajungă în fața sultanului. Dar chiar de la primii pași sultanul și-a dat seama că prințesa șchioapătă și că e rănită la un picior. A întrebat-o de îndată ce-a pățit și de ce șchioapătă.

— Măria Ta, mi-a amorțit un picior din pricină c-am stat prea mult în pat. Încolo, n-am nimic, încercă ea să-l amăgească.

Apoi, a continuat să se apropie, șovăind și șchiopătând, până ce-a ajuns lângă sultan. El s-a uitat atent la chipul ei și a băgat de seamă că ochii îi erau înroșiți din pricina plânsului și nimic mai mult.

— Să-ți văd piciorul! îi porunci sultanul apoi.

Fata a început să tremure ca varga, dar porunca sultanului trebuia împlinită. S-a apropiat de el, și-a descoperit piciorul și pe el se vedeau limpede oblojelile. Sultanul s-a mirat foarte și i-a cerut să-i spună ce-a pățit.

— Am coborât pe scară legată la ochi, răspunde fata șovăind. Mi-a alunecat piciorul, am căzut și mi-am făcut niște vânătăi…

— Desfă-i oblojelile de la coapsă, poruncește sultanul, ca să vedem cât de primejdioase sunt vânătăile și să chemăm tabibul până nu-i prea târziu.

Mama s-a codit ce s-a codit, dar toată suflarea se supune poruncii sultanului, așa încât nici ea n-a putut face altfel. S-a apropiat de fată și i-a desfăcut oblojelile. Și iată că de sub ele a apărut o rană. Și, de cum a văzut-o, sultanul a știut pe dată că e vorba de o înțepătură de săgeată și atunci și-a dat seama că vrăjitoarea despre care-i povestise tânărul acela venit dintr-o țară îndepărtată nu putea fi alta decât fata lui.

— Ce ai tu la picior nu sunt nici vânătăi, nici urme de lovituri, ci urme de săgeată, nu-i așa? prinse a o iscodi sultanul, încruntându-se. Cred că ar fi mai nimerit să-mi spui tot adevărul, fără să încerci să mă păcălești, căci funia minciunii e scurtă și-ajunge repede la par, iar adevărul iese întotdeauna la lumină.

Fata s-a bâlbâit, dând din colț în colț, iar în cele din urmă a amuțit. Dar parcă ai de-ales, atunci când sultanul vrea cu tot dinadinsul să afle adevărul? Tăcea mai departe mâlc, neîndrăznind să scoată o vorbă. Sultanul n-a mai putut răbda și s-a apucat să depene el povestea tânărului străin și a fratelui său vrăjit.

— Nu mai am nici cea mai mică îndoială că tu te ascunzi în spatele acestei vrăjitorii și ești pricina tuturor relelor, întregi sultanul mâniat. Trebuie să-ți recunoști vina și să-mi spui îndată cine te-a însoțit în preumblările tale și ți-a tăinuit vrăjile!

Fata a înțeles îngrozită că măritul sultan știe totul și că nu mai are rost să încerce să se dea după deget.

— Într-adevăr, eu sunt vinovata, iar pe fata care m-a însoțit o știe mama din copilărie. A fost un mare păcat ce-am făcut noi, dar poate că-i doar o toană a tinereții, așa că-l rog pe părintele meu iubit să ne ierte. Cu mila și ajutorul lui Allah, va fi și prima și ultima oară!

— Fiica mea, îi rupse sultanul vorba hotărât, eu n-am dreptul să iert un păcat ca ăsta, fiindcă ar fi împotriva

rânduielilor și credinței noastre[83]. Mai ales că-i vorba de cineva care nu-i din neamul nostru. Păcatul vrăjitoriei și încălcarea celor sfinte se pedepsesc aspru, cu osebire când mai e la mijloc și viața unui om.

Fata a înțeles că sultanul este de neînduplecat și că-i în zadar să implore iertarea. Așa încât s-a lăsat în voia lui Allah, regretând amarnic tot ce făcuse. Doar că remușcările veneau prea târziu.

Măritul sultan a poruncit să fie adusă și fata care o însoțise și după ce i s-a înfățișat, a dat pricaz ca fiecare să fie închisă într-un turn al palatului și să nu încerce nimeni să le vorbească. Dacă cineva ar fi cutezat să încalce poruncile, s-ar fi osândit singur să înfrunte mânia sultanului.

Măria Sa a plecat apoi îngândurat și mânios, văzând de treburile lui și-ale împărăției și frământându-se totodată cum să judece păcatul fetei. „Pedeapsa meritată după legea sfântă", repeta sultanul în sinea lui. S-a întrebat el și s-a tot întrebat cum pedepsește șarul[84] cel slăvit o astfel de crimă, dar tare îi venea greu să găsească un răspuns și să-și aline zbuciumul. Nu știa nici el cum ar fi fost mai bine, dar nici nu putea să-l întrebe pe cadiu, căci nu-i prea convenea să afle lumea ce făcuse fiica lui. Teamă îi era că ar fi ajuns de ocară și el și toată familia lui. Așa încât s-a hotărât ca el fie unicul judecător și el și numai el să dea sentința în această pricină. Se va strădui cu bună credință și, dacă sentința lui se va potrivi cu rânduielile șarului, cu atât mai bine - meritul îl va datora lui Allah -, iar dacă va

---

83 Practicile de magie și divinație sunt destul de răspândite în lumea islamică și în parte tolerate de oamenii religiei, care fac deosebire între magia prohibită și magia permisă. Se admite, de pildă, provocarea intervenției ginnilor binefăcători, după cum se consideră normală apărarea împotriva demonilor, cu ajutorul descântecelor sau al talismanelor. (Pentru alte detalii, vezi și *Coranul*, sura X, versetele 76-81, sura XX, versetele 57-73, sura XXVI, versetele 34-51.).

84 Legislația religioasă islamică, bazată în principal pe Coran și pe *hadis* (tradiția despre spusele și faptele profetului Muhammad).

greși, Allah va fi îndurător cu el pentru că n-a făcut-o decât cu cele mai bune și mai curate gânduri. Din respect pentru dreptate va trebui să dea o sentință împotriva propriului copil! Și mai hotărî sultanul ca, așa cum va da sentința singur, tot singur s-o ducă și la îndeplinire.

După ce s-a așternut liniștea peste întregul palat, sultanul a pornit - încins cu paloșul - spre turnurile în care erau închise cele două vinovate. A intrat, a tras paloșul din teacă și a retezat cu o singură lovitură capul fiicei sale, luându-i zilele cu mâna lui. La fel a făcut și cu însoțitoarea ei credincioasă. Apoi a pus cele două capete într-un vas pe care l-a închis cu grijă și i-a cerut unui sfetnic apropiat să-l ia și să-l ascundă într-un sipet. Pe urmă a poruncit ca trupurile celor două fete să fie îmbăiate și îngropate după datină.

Dar uitasem să vă spun că, înainte de a îndeplini hotărârea, măritul sultan apucase să ia de la prințesă vasul de porțelan în care se aflau mintea și sufletul tânărului fermecat, pentru a-l putea aduce la viață. A cerut să i se înfățișeze din nou flăcăul acela străin care venise dintr-o țară atât de îndepărtată și care adusese o asemenea furtună în palatul său. L-a primit având la stânga sa sipetul în care se aflau capetele celor două fete, iar la dreapta sa vasul de porțelan în care erau închise sufletul și mintea tânărului cu viers minunat. Străinul s-a înfățișat dinaintea sultanului, închinându-se adânc și rugându-se lui Allah pentru sănătatea Măriei Sale. Apoi a rămas în picioare, așteptând porunca. Sultanul i-a cerut să se apropie și i-a făcut semn să se așeze într-un jilț. Sultanul a rămas o vreme tăcut; era copleșit de mânie și de tristețe pentru toate câte se întâmplaseră, dar dreptatea i se părea mai presus de orice. Într-un târziu, deschide sipetul în care se aflau capetele celor două fete și zice flăcăului:

— Privește cu luare-aminte la capetele astea! Sunt ale celor două frumoase necunoscute de care te-ai plâns. Iată că și-au primit pedeapsa cuvenită.

S-a răsucit pe urmă spre dreapta și a luat vasul de porțelan, arătându-i-l tânărului nostru și grăind:

— Iar aici se află sufletul și mintea fratelui tău cel cu glas fermecat. Ca să-l aduci la viață, trebuie să faci așa și așa…

Și măritul sultan s-a apucat să-i înșire tot ce avea de făcut ca să-i redea viața fratelui său, întocmai cum făcuse mai înainte fiica lui.

Tânărul nostru era numai ochi și urechi. La urmă de tot, i-a mulțumit cu smerenie măritului sultan pentru îndurare și pentru dreptatea făcută, închinându-se iarăși până la pământ. Și, după ce sultanul l-a dăruit cu bani și straie de preț, a pornit ca vântul înapoi spre țara lui.

A mers flăcăul nostru din poveste zi și noapte fără popas, până ce-a ajuns în orașul de unde plecase. Când s-a văzut din nou acasă, a coborât de pe cămilă și s-a dus mai întâi să ascundă vasul de porțelan într-un loc ferit. După asta a mers și le-a dat binețe părinților și apoi a alergat spre odaia surorii lui. Și numai ce s-au văzut și s-a apucat să-i istorisească pe nerăsuflate tot ce făcuse și tot ce i se întâmplase din clipa plecării în lunga lui peregrinare și până în clipa revederii. Sora lui asculta cu nesaț, arzând de nerăbdare să-l vadă din nou în viață pe fratele ei cel vrăjit.

— Nu te grăbi! încercă s-o domolească flăcăul. Fiecare lucru la vremea lui! Am așteptat atâta! N-o să se facă gaură în cer dacă mai așteptăm oleacă. Știi prea bine că inima și mintea fratelui nostru au fost răpite în puterea nopții și ele nu i se pot da înapoi decât tot numai noaptea.

Fata s-a supus, așteptând să se lase întunericul, cu neliniște și nerăbdare, cu teamă și speranță.

Când s-a așternut bezna și toată suflarea din casă a adormit, flăcăul s-a strecurat tiptil, a scos vasul de porțelan din ascunzișul lui și, însoțit de sora mai mică, a pornit spre odaia unde zăcea întins corpul neînsuflețit al mezinului. L-au ridicat, au umezit o basma în vasul de porțelan și l-au uns cu ea pe tot corpul, trezindu-l încetul

cu încetul la viață. Apoi i-au dat să soarbă cele câteva picături din licoarea fermecată ce rămăsese pe fundul vasului și iată că tânărul cu viers minunat deschise ochii și întrebă, privind mirat în jurul lui:

— Unde mă aflu? Ce s-a întâmplat cu grădina?

Fratele și sora lui s-au grăbit să-l liniștească într-un glas, lămurindu-i că se află la el în casă. Tânărul vrăjit se chinuia să-și aducă aminte ce se întâmplase cu el, dar nu izbutea defel să-și dea seama de nimic precis. Simțea doar că plutise un timp într-o lume ciudată, trecând de la un vis la altul, dar, în clipa când se trezise din somnul lung și greu, toate peripețiile acelor vise pieriseră din mintea lui, șterse ca de mâna unei vrăjitoare, lăsând în urmă doar o buimăceală ciudată ce-l împresura ca un văl. Dar toate au trecut cu bine și tânărul cel cu viers frumos a scăpat de vrajă și a revenit la viață, printre ai săi. Și cei trei frați au ieșit în grădinița din fața casei, frământându-se cum să-i vestească pe părinți despre cele întâmplate. Erau destul de bătrâni și de amărâți din pricina pierderii mezinului și se temeau că o veste atât de neașteptată ar putea să-i doboare. Așa ceva se putea întâmpla căci așa s-a mai petrecut, după cum prea bine ne spune un poet:

Și-atât m-am bucurat de-astă întâmplare,
C-am prins să plâng pe dat' în gura mare.

Au chibzuit îndelung și-au găsit cu cale c-ar fi mai nimerit să tăinuiască întâmplările și să-i ia încet cu vorba, de teamă să nu li se întâmple cine știe ce bucluc la aflarea veștii. Zis și făcut. Fratele mai mare s-a întors în casă și-a stat la taifas cu ei pe îndelete și doar așa, ca în treacăt, a pomenit de o veste îmbucurătoare, cu care s-a întors din lunga lui călătorie. Bătrânii și-au lungit gâturile către fiul lor, curioși să afle, simțind cum o rază de nădejde luminează sufletele lor nerăbdătoare. Și băiatul lor s-a apucat să ticluiască o poveste pe loc și le-a grăit așa:

— Tare descumpănit am mai rămas când am auzit că fratele meu a pierit cu zile. Dar am aflat că se pot întâmpla și minuni și că unii oameni se pot întoarce la viață, după ce-au zăcut vreme îndelungată într-un leșin adânc. Tot cumpănind eu, nu știu cum mi s-a năzărit așa, din senin, că i s-ar putea întâmpla și mezinului nostru una ca asta. Și-atunci m-am grăbit să-l dezgrop și să-l scot la lumină. Dar era nespus de prăpădit și vlăguit; așa că l-am luat și-am plecat cu el într-un suflet la un tabib căruia i se dusese vestea peste nouă mări și nouă țări. Și nu credeți că l-a făcut bine?!

Părinții sorbeau vorbele fiului, dar nu le venea să creadă ce auzeau. Și-atunci s-au apucat să-l descoase, tot minunându-se:

— Tu glumești cu noi sau vorbești serios? Vorbele tale sunt adevărate sau sunt niște plăsmuiri?

— Credeți că-mi arde de șagă, când e vorba de o treabă ca asta? Cum aș putea să vă amăgesc sau să vă înșel? Tot ce-am spus este adevăr curat. Mezinul se află acum în grădină și este la fel de zdravăn și de voios cum îl știați dintotdeauna. Dacă vreți, puteți să-l vedeți chiar acum!

Bătrânii au ieșit îngânduraţi în grădină, obișnuindu-se încet-încet cu vestea cea mare, și nu li s-a mai părut nimic ciudat când l-au auzit pe fiul lor strigând și pe mezin răspunzându-i din fundul grădinii.

Flăcăul cel vrăjit a alergat în întâmpinarea lor, îmbrățișându-i pe rând și sărutându-i pe frunte, în vreme ce bătrânii plângeau cu lacrimi de fericire.

Și-au trăit cu toții laolaltă o viață plină de bucurii, pe care vi le dorim și vouă, celor ce-ați ascultat povestea tânărului vrăjit, cel cu viers minunat.

PRINȚESA CARE NU VORBISE NICIODATĂ

Trăia cândva, demult, într-o cetate veche, un sultan, împreună cu fiica lui… Dar asta a fost demult, demult de tot, pe când erau sultani și împărați și viziri și cetățile erau rare și multă cale trebuia să străbată caravana până ce ajungea la porțile lor. Dar mai bine să începem să depănăm povestea…

A fost odată un sultan. Și, ca toți sultanii, se bucura și el de faima și puterea cu care-l blagoslovise Allah și de ascultarea supușilor săi credincioși. Pe lângă toate bucuriile, Allah îl mai binecuvântase și cu o fată; doar cu o fată, căci, oricât jinduise și după alți moștenitori, sultana lui nu i-a mai putut dărui alți copii. Numai că fata sultanului era tare ciudată și nu semăna cu nicio făptură obișnuită. Închipuiți-vă o fată frumoasă ca luna plină și blândă ca o porumbiță, dar care nu vrea niciodată să vorbească. Putea să numere lumea pe degete de câte ori îi auzise glasul; dar nici atunci nu s-ar putea zice că vorbise, pentru că vorbele ei erau atât de puține și încâlcite, încât oamenii nu le puteau dezlega tâlcul. Pasămite, nu putea rosti cuvinte obișnuite precum celelalte femei din palat și le trebuia mult oamenilor din jurul ei să priceapă tâlcul spuselor odraslei preamăritului sultan. Tare îl mai întristau toate astea pe părintele ei și ce n-a făcut Măria Sa s-o scoată pe fata lui din muțenie, dar toată strădania a fost în zadar. Toată lumea o știa de prințesa care nu vorbește niciodată. În van s-au perindat saltimbancii și dansatoarele

prin sălile palatului, în van s-au spus snoave și povești hazlii, în van au fost aduse sumedenie de colivii cu păsări din toate zările pământului. Toate încercările au fost în zadar. Nu vorbea și nu râdea niciodată. Anii trecuseră în zbor și fata se făcuse tot mai frumoasă, iar sultanul începuse de la o vreme să se gândească la ziua nunții preaiubitei lui fiice. Dar ce folos de frumusețe?! Cine să ia de soție o stană de piatră, oricât ar fi ea de frumoasă? S-au perindat prin palatul sultanului mulțime de emiri și de viziri, tineri care mai de care mai străluciți, cu nume a căror faimă se dusese până hăt departe, în cele patru zări. Și, cum veneau, tot așa plecau. Nedumeriți de ciudățenia prințesei, nu se încumetau să rămână, deși jinduiau nespus la o asemenea mândrețe de copilă și o împărăție atât de strălucită.

Ce să facă sultanul? S-a tot gândit, s-a tot frământat și în cele din urmă și-a zis că n-are încotro și trebuie să-și mărite odorul cu un om de rând. Dar, oricum, tot nu se încumeta să-și dea copila după primul venit sau orice vântură-lume care râvnea să se căpătuiască din mila împărăției. Acela ce îndrăznea s-o ceară de soție pe fiica preamăritului sultan trebuia să-și dovedească destoinicia și virtuțile biruind toate încercările la care avea să fie supus.

Zis și făcut! Crainicii au pornit să trâmbițeze vestea în toată împărăția și solii au anunțat peste tot hotărârea sultanului de a-și da fata aceluia care o va face să vorbească. Fie că nu știau prea bine ce-i așteaptă, fie că bogăția sultanului și strălucirea palatului său îi orbea, pețitorii au început să vină cu duiumul. Ce mare lucru aveau de făcut! și-au zis ei. Să faci o prințesă să râdă sau să vorbească! N-ai decât să-i spui niscaiva vorbe de duh și treaba-i ca și gata. Dar se vede bine că nimic nu-i atât de ușor pe cât pare de departe, căci capetele pețitorilor prea încrezători s-au rostogolit rând pe rând în țărână, până ce șirul lor a ajuns la douăzeci. Și asta pentru că n-a fost chip să scoată careva vreo vorbă sau vreun zâmbet de la

prințesa cea tăcută. Iar condiția așa fusese: aceluia care va vedea chipul prințesei și nu va izbândi în încercarea de-a o face să vorbească, unde-i stau picioarele, acolo-i va sta și capul. Și, cum vestea rea se răspândește ca fulgerul, iar cea bună umblă ca melcul, a aflat îndată toată suflarea ce primejdie îi paște pe cei ce-ar îndrăzni să viseze măcar la mâna prințesei. Așa încât de la o vreme nu s-a mai înfățișat nimeni la porțile palatului, iar tristețea domnea prin toate ungherele, dregători și slujnice fiind cuprinși deopotrivă de spaimă în fața mâniei și supărării sultanului.

Dar undeva, într-un colț îndepărtat și uitat al împărăției, unde veștile ajungeau doar după ce restul lumii uitase de mult întâmplările, trăia un flăcău isteț și chipeș, dar sărac lipit pământului. Se pare că zâna cea bună uitase să-i dăruiască și lui, ca oricărui tânăr pe lume, un dram de noroc. Era plin de curaj, dar tot ce încercase până atunci în viață se spulberase în cele patru vânturi. Pierduse aproape orice speranță că va face ceva în viață, când a auzit de ciudățenia prințesei și și-a zis că, nemaiavând nimic de pierdut, ar putea și el încerca să-și schimbe soarta.

Și, tocmai când nimeni nu mai nădăjduia ca prințesa să se mărite vreodată, iată că apăru la porțile palatului un flăcău chipeș și îndrăzneț, care, nici mai mult, nici mai puțin, voia să i se înfățișeze sultanului pentru a o cere în căsătorie pe prințesa cea tăcută.

Sultanul l-a privit înciudat, neștiind nici el prea bine dacă trebuie să se mânie de îndrăzneala și nechibzuința flăcăului sau să-i fie milă de tinerețea lui. Dar ce putea face? Flăcăul hotărâse singur să înfrunte primejdia și apoi este bine știut că ce ți-e scris în frunte ți-e pus!

Slujitorii au alergat năuci în toate părțile, cât a fost ziua de lungă, și nimeni nu putea spune cu adevărat dacă se făceau pregătiri de nuntă sau de înmormântare. Seara, când flăcăul cel chipeș a fost condus în iatacul prințesei, a văzut aproape cu spaimă că într-un colț sta ca însăși

moartea un sclav negru cu hangerul alături. După câteva clipe de chibzuială, fără să îndrăznească să ridice ochii spre prințesă, flăcăul s-a hotărât să rupă tăcerea grea, rugându-se cu glas mieros, doar-doar l-o înduioșa pe sclavul ce privea nepăsător în bagdadie, așteptând să se scurgă clipele:

— Rob al lui Allah, îndură-te, rogu-te! Sfârșitul îmi este aproape, căci mâine în zori îmi va zbura capul de pe umeri. Nu mi-au mai rămas decât câteva ceasuri din viața asta și aș vrea să aud glasul unei făpturi omenești, ca să mai uit de gândurile cele negre care-mi dau târcoale. Îndură-te și spune-mi o poveste!

— Nu prea văd ce ți-aș putea spune, i-a răspuns sclavul morocănos. Adevărul este că nici nu știu nicio poveste. Dar, dacă ții neapărat să auzi un glas omenesc sub acoperișul ăsta, n-ai decât să spui tu povestea și așa o să treacă vremea mai repede pentru toți. Altfel, ia-ți nădejdea!

„Prea bine”, și-a zis în sinea lui flăcăul cel isteț și s-a grăbit să înceapă povestea:

— A fost odată un dulgher tare iscusit, mare meșter cioplitor; în mâna lui lemnul prindea viață. Și ce-i vine în minte într-o bună zi dulgherului nostru, că se apucă să cioplească un chip de om. Și, tot lucrând, s-a lăsat furat de frumusețea chipului cioplit, punându-și în joc tot sufletul și toată priceperea, așa încât la sfârșitul lucrului a văzut cu uimire că avea înaintea ochilor o fată minunată, cu chipul și trupul mai frumoase decât ale unei hurii[85]. Strălucirea lemnului prețios, pe care-l alesese cu multă grijă, îl țintuise locului și nu se mai putea dezlipi nici ziua, nici noaptea de ceea ce izvodiseră mâinile lui. Și-a zis că asta trebuie să fie

[85] „Hurii cu ochi mari” (sura XLIV, versetul 54, sura LII, versetul 20, sura LVI, versetul 22). „Soțiile pure” promise de *Coran* credincioșilor care vor ajunge în Paradis (sura II, versetul 25, sura III, versetul 15, sura IV, versetul 57, sura XXXVI, versetul 56, sura LVI, versetele 35-38 etc.).

o pedeapsă pentru trufia lui nemărginită și l-a chemat degrabă pe vecinul lui - un giuvaiergiu tare iscusit. Dar, în loc să scape de griji, lucrurile s-au încâlcit și mai mult, căci giuvaiergiul a căzut și el pradă vrăjii pe care o răspândea chipul fetei din lemn cioplit și a rămas și el lângă dulgherul nostru, întrecându-se care mai de care cu laudele. Giuvaiergiul s-a hotărât să facă pentru fata din lemn cele mai strălucitoare podoabe pe care le știa el face, doar-doar o căpăta viață. Asta pentru că nădejdea încolțise și în sufletul giuvaergiului și gândul la chipul vrăjit nu-i mai da pace. După o vreme s-a întors istovit de-atâta trudă și migală cu cele mai strălucitoare podoabe care se văzuseră vreodată și pe care le-a pus în jurul gâtului și încheieturilor gingașe ale frumoasei fete din lemn. Cei doi o priveau fermecați și nu mai conteneau cu laudele, întrecându-se să spună lucruri nemaiauzite despre ea. Nu-și mai încăpeau în piele de-atâta mândrie și nu se mai săturau privind-o. De la o vreme, odaia devenise prea strâmtă pentru trufia lor și-au simțit nevoia s-o arate și altora. Atunci s-au gândit la prietenul lor cel mai bun, un om căruia i se dusese vestea pentru evlavia și credința lui nestrămutată în Allah. De cum a intrat prietenul lor pe ușă și a apucat să-și arunce o privire asupra chipului fetei din lemn, a fost și el robit pe dată de vraja ei. A rămas așa o vreme, dus pe gânduri, apoi și-a întrebat prietenii: „De ce oare nu l-am ruga pe Allah să-i dea viață acestui chip minunat, să-i dăruiască un suflet ca să devină una dintre făpturile lui?”. Au fost uimiți toți trei la gândul că atâta armonie și perfecțiune ar putea fi adunate într-o făptură vie care să le vorbească, să le zâmbească și să le însenineze zilele. Atunci, prietenul cel evlavios s-a așezat cu nădejde să spună din zori și până-n noapte rugăciuni fierbinți, care să-l înduplece pe Allah să-i dăruiască viață frumoasei fete din lemn cioplit. Și iată că Allah s-a îndurat de rugămințile lui, dăruindu-i viață și suflet fetei din lemn, făcând din ea o adevărată minune vie. Dar se vede treaba că nu toate rugăciunile îndeplinite aduc

neapărat fericirea, căci, pentru cei trei prieteni, amarul abia acum începea. Minunata și gingașa făptură care-i vrăjise pe toți era mult prea râvnită de ochiul oricărui muritor, iar ei au început să se teamă atât de tare pentru ea, încât și-o dorea fiecare doar pentru el. Vrajba și discordia au început să se strecoare între ei. Unde rămăseseră oare frumoasele zile de la început, când îi unea numai dragostea pentru frumosul chip izvodit de mâinile dulgherului? Nici vorbă de așa ceva! Acum se pândeau tot timpul și nu mai știau cum să scape unul de altul, dar niciunul nu îndrăznea s-o spună. Dacă te-ar fi ales pe tine, robule, să judeci această pricină, l-a întrebat deodată flăcăul nostru pe sclavul cel negru, cui i-ai fi dat-o pe gingașa făptură?

— Nu mă întreba, stăpâne, i-a răspuns robul nedumerit, căci răspunsul nu-i pe măsura minții mele. În ochii mei, fiecare dintre cei trei bărbați îmi pare la fel de îndreptățit să capete minunata făptură, că doar fiecare s-a străduit din răsputeri să facă ceva pentru desăvârșirea ei.

În clipa aceea, din colțul unde prințesa sta nemișcată pe scaunul ei, s-a auzit foșnet de mătăsuri și glasul dulce a grăit ca din altă lume:

— Prietenul cel evlavios o merita cu adevărat pe gingașa făptură, căci, fără rugăciunile lui fierbinți și fără credința lui puternică, frumoasa fată ar fi rămas pentru totdeauna un chip de lemn cioplit, lipsit de viață.

În clipa aceea, robul și-a încălțat papucii, și-a încins hangerul și a părăsit odaia.

La răsăritul soarelui, cum s-a trezit, sultanul l-a chemat la el pe sclavul cel negru ca să adauge la șirul celor ce și-au pierdut capul și pe al douăzeci și unulea pețitor. Dar ce să vezi? Robul s-a înfățișat liniștit, și-a dus mâna la frunte și-a îngenuncheat dinaintea tronului:

— Mărite sultan, Luminăția Ta, minunea s-a întâmplat - prințesa a vorbit!

— Vino-ți în fire, omule! a strigat sultanul, privindu-l

chiorâș. Ești sigur de vorbele tale?

— Mărite stăpân, prințesa a vorbit! a repetat robul cu fruntea lipită de pământ.

— Tare mă tem că te-a prins somnul și-ai visat sau ai avut cine știe ce vedenii, iar acum vorbești anapoda, s-a mâniat sultanul. Cum este cu putință să nu fi izbutit douăzeci de viziri și emiri să scoată din mutenia ei o femeie, fie ea și o prințesă, și a reușit tocmai flăcăul ăsta, un vântură-lume venit de cine știe unde?!

— Prealuminate sultan, prințesa a rostit vorbe deslușite ca mine și ca Măria Ta, vorbe pe care le-au auzit prea bine urechile mele și pe care le țin minte întocmai!

— Și ce-a spus prințesa? Să aud! l-a îndemnat neîncrezător sultanul.

— Măria Ta, flăcăul acesta a spus o poveste și mi-a cerut să judec cu mintea mea o pricină încâlcită din basmul acela. Și, cum mintea mea de rob n-a fost în stare să găsească răspunsul cel bun, atunci a rostit prințesa, cu glasul cel mai limpede și mai melodios pe care mi-a fost dat să-l aud vreodată, judecata dreaptă a acelei pricini din poveste.

— Așa să fie, cum spui, s-a învoit sultanul cu gura pe jumătate, dar pentru noaptea asta am hotărât să-i vegheze unul dintre vizirii mei și-atunci om vedea care-i adevărul!

Când s-a lăsat noaptea, flăcăul nostru a intrat din nou în odaia prințesei și-a văzut cu inima strânsă că, în colțul unde stătuse cu o seară în urmă robul cel negru, se tolănise pe perna de puf însuși marele vizir.

— Mărite vizir, a început flăcăul nostru să se roage cu glas plin de umilință. Sunt prea plecata slugă a Înălțimii Voastre, care, nemaiavând mult de poposit în lumea asta, îndrăznește să vă roage să-i vorbiți în noaptea asta ca să se poată împărtăși măcar în ultimele clipe ale vieții din înțelepciunea marelui vizir.

— Ha, ha! și-a râs în barbă marele vizir. Nechibzuința și îndrăzneala se plătesc, flăcăule, iar eu n-am ce să-ți spun

ca să-ți îndulcesc ultimele clipe ale vieții. Dar, ca să ne treacă vremea mai repede, am să fiu atât de mărinimos și-am să-ți îngădui să vorbești tu. Spune ce vrei, povestește orice, doar să zboare și noaptea asta de corvoadă!

Și, cum flăcăul nostru atât aștepta, s-a și apucat să depene povestea:

— Înțeleptule vizir, se spune că undeva departe, la marginea împărăției, trăia cândva, demult, un bărbat înstărit care s-a însurat de tânăr cu o fată frumoasă ca luna plină. Tare mult își dorea copii, iar rugăciunea lui a fost repede ascultată și soția i-a adus pe lume trei fete și-un băiat. Doar că sărmanul n-a avut parte să trăiască să-și vadă copiii mari, căci a părăsit această lume pentru cea de dincolo, când copiii erau încă micuți. Și-au rămas cu toții în grija mamei, care cu chiu, cu vai și cu ajutorul lui Allah i-a crescut până ce-au ajuns la vremea căsătoriei și-atunci a părăsit și ea această lume. Ce să facă acum băiatul? Nu putea pleca nicăieri să-și găsească un rost până ce nu-și vedea surorile la casele lor. Dar parcă era un blestem; niciun muritor nu se încumeta să pețească pe vreuna dintre surori, deși se făcuseră frumoase foc. Au așteptat ce-au așteptat, s-au rugat ce s-au rugat, dar toate nădejdile li s-au risipit în vânt. Atunci fratele lor și-a luat inima în dinți, căci nu putea răbda să vadă chipurile frumoaselor copile ofilindu-se în spatele ferestrelor, și-a dat sfoară-n țară că-și va mărita surorile cu cel dintâi venit - fie bogat, fie sărac, fie tânăr, fie bătrân, fie de neam, fie om de rând, căci o vorbă veche spune: mai bine cu un mire în baston decât fată bătrână. Și n-a trecut mult și s-au pomenit cu un leu care i-a înspăimântat pe toți. Era chiar împăratul tuturor viețuitoarelor deșertului, care, nici mai mult, nici mai puțin, o cerea de soție pe cea mai mare dintre surori. S-au codit ce s-au codit și și-au frânt mâinile, dar n-au avut încotro, căci cuvântul era dat și în fața împăratului tuturor viețuitoarelor din deșert nu puteai îndrăzni să-l calci. Și-a luat-o leul pe cea mai mare dintre surori și-a dus-o în

locurile necălcate și neștiute de nimeni, în inima deșertului. Și ce să vezi? Toate viețuitoarele deșertului s-au înfățișat pe dată și i s-au închinat ca unei regine. Toate o păzeau cu rândul și toate se întreceau să-i aducă cele mai delicioase vânaturi, cele mai proaspete trufe, cele mai gingașe flori și cele mai aromate ierburi pentru culcuș. Într-una din zile, toate viețuitoarele s-au adunat și-au pregătit un mare ospăț. Nu se mai sfârșea șirul celor care purtau pe frunze vânaturi fripte, fragede și aromitoare, fructe moi și dulci, aduse de departe și ouă răscoapte, de prepeliță. Și toată zarva asta numai pentru că sosea un oaspete de seamă: vulturul - împăratul tuturor viețuitoarelor văzduhului. A venit vulturul și, cum era și firesc, a fost așezat în capul mesei, ca orice oaspete de soi. Și s-au desfătat cu toții, ospătându-se din toate bunătățile și într-un târziu, din vorbă în vorbă, au aflat și pricina pentru care făcuse vulturul atâta cale până la casa leului din deșert. Pasămite, auzise de la unul și de la altul - căci așa umblă veștile în lumea largă - de fericirea ce dăduse peste regele tuturor viețuitoarelor deșertului. „Frate leu”, i-a zis vulturul. „Rogu-te, învață-mă și pe mine unde să mă duc să-mi găsesc o mireasă atât de frumoasă, că sunt gata să străbat și un drum până la capătul lumii!” „Nimic mai ușor, frate vultur!”, i-a răspuns leul mândru și plin de ifose. „Soața mea mai are două surori, una mai frumoasă decât cealaltă. N-ai decât să pleci în zbor până la cetatea în care locuiesc și norocul va fi de partea ta!” Vulturul cel falnic n-a mai stat o clipă pe gânduri și-a și pornit în zbor spre cetatea în care spera să-și găsească fericirea. N-a avut prea mult de căutat, căci din văzduh ochiul lui ager vedea totul ca-n palmă. A bătut la casa celor trei frați și i s-a deschis. L-a întâmpinat fratele fetelor, urându-i bun venit. „Sunt vulturul, împăratul tuturor viețuitoarelor văzduhului”, a început falnicul musafir, „și-am venit să o cer de soție pe una din surorile tale!”. Ce să spună băiatul nostru? Deși semeția vulturului îl cam înspăimântase și se

gândea cu tristețe că trebuie să se despartă și de sora mijlocie, pe care nu știa dacă o s-o mai vadă vreodată, a trebuit să se învoiască. Odată ce cuvântu-i dat e jurământ curat! Și-a luat vulturul mireasa și-a plecat cu ea în zbor, oprindu-se pe o creastă de munte, aproape de soare și de stele. Au venit apoi să i se închine toate viețuitoarele văzduhului, unele cântându-i cu viers dulce, altele cărându-i cel mai fin puf pentru culcușul ei, altele aducându-i cele mai dulci poame și cel mai fraged vânat. Ce mai încolo-ncoace, era îndrăgită și răsfățată ca o regină! Doar era soția împăratului tuturor viețuitoarelor văzduhului și asta nu era lucru de șagă. Într-o zi senină și fără pic de vânt, vulturul plana deasupra mării, scrutând valurile, căci își pusese în gând să-i aducă iubitei sale soațe pentru masa de seară pește proaspăt și de soi. Auzind un glas din valuri, s-a coborât deasupra apei și ce i-a fost dat să vadă? Un pește uriaș care înota sprinten și căuta să-i atragă luarea aminte: „Te-am mai văzut și altă dată, vulture semeț! Spune-mi, ce caută un vultur ca tine deasupra mării? Dacă ai nevoie de ceva, spune-mi și pe dată dorința îți va fi împlinită, căci eu sunt împăratul tuturor viețuitoarelor din adâncuri. Sunt împărat și toate vietățile care trăiesc în valurile mărilor și oceanelor sunt supușii mei”. „Vei fi răsplătit pentru fapta bună”, i-a răspuns vulturul mulțumit. „Eu sunt împăratul tuturor viețuitoarelor văzduhului și vin la mare să prind un pește de soi pentru masa soției mele. Ea este din neamul omenesc, iar eu trebuie să mă zbat mult ca să găsesc doar lucrurile care-o fac fericită.” „Oo!…”, s-a minunat peștele cel uriaș, împăratul adâncurilor. „Ce minunată viață trebuie să ai lângă o soție din neamul oamenilor! Îți voi da o mulțime de daruri minunate - pești gustoși fără oase și sepii delicioase, pești colorați și perle strălucitoare ca razele stelelor, dar spune-mi și mie cum să fac să găsesc și eu o soție din neamul omenesc!” „Nimic mai simplu, dragul meu”, i-a răspuns vulturul semeț. „N-ai decât să pornești

spre cetatea în care locuiește sora cea mică a soției mele, împreună cu fratele ei. Dacă o să te arăți vrednic și norocul îți va surâde, în curând o să ne facem rubedenii. Grăbește-te, să nu ți-o ia altul înainte, și s-auzim de bine!” Și-a pornit peștele spre cetatea mult râvnită, înfruntând cu greu arșița și uscăciunea și tânjind după răcoarea valurilor, dar gândul la frumoasa mireasă din neamul oamenilor îi dădea mereu curaj. Odată ajuns, a bătut în poartă și i s-a deschis. De data asta mirarea fratelui celor trei fete n-a mai cunoscut margini. Oare ce-i era dat să mai vadă și să mai audă? „Cine ești tu, pește năzdrăvan?”, l-a întrebat mirat foarte. „Și ce vânt te-aduce tocmai la casa noastră?” „Sunt împăratul tuturor viețuitoarelor din adâncuri”, a răspuns peștele cu mândrie. „Am venit s-o cer de soață pe sora ta cea mică!” Gândul de-a o pierde pe surioara lui cea mică în adâncul mărilor l-a întristat nespus pe bietul tânăr, dar ce putea face, cuvântul dat e legământ curat! S-a învoit cu greu, dar s-a învoit și peștele năzdrăvan și-a luat soțioara, plecând cu ea spre malul mării, unde a așezat-o într-un golf liniștit, înconjurat de stânci și ferit de furtuni, în care frumoasa fată putea să se bucure de o viață ușoară, lipsită de orice griji. N-avea altceva de făcut toată ziua decât să-și oglindească frumosul chip în apele albastre ale golfului sau să se joace cu perle și cu scoici. Meduzele și peștii colorați îi țineau de urât, iar cântecul sirenelor îi dezmierda auzul în fiecare seară. Și astfel, anii treceau ca zilele și zilele precum clipele și frățiorului i s-a făcut dor de frumoasele lui surioare. Și ce să mai vorbim de grijile care nu-i dădeau pace, de când plecaseră în lumea largă doar din vina lui! Era mai mare necazul să trăiești așa departe, fără să le poți vedea. Și, cum n-a mai putut răbda grijile, într-o bună zi și-a luat cele de trebuință pentru drum lung și-a plecat în lume. S-a hotărât s-o caute întâi pe sora cea mică, fiindcă de ea îi era cel mai tare dor. Și-a mers ce-a mers, a mai poposit și-a mai întrebat, s-a mai odihnit ici și colo și-a pornit iar la

drum, până ce, într-o zi, când era soarele sus, a zărit de departe azurul mării și i-a simțit adierea în nări. A grăbit pasul căci era și ostenit, și flămând, iar dinspre golfulețul ce se întrevedea în zare venea miros îmbietor de pește fript. Mare i-a fost bucuria când a văzut că la masa ce se pregătea era și el poftit, iar bucătarul era chiar surioara lui. S-au îmbrățișat și au povestit pe nerăsuflate, revărsând ploaie de întrebări unul altuia, așa încât nici nu mai aveau timp să-și răspundă. Și iată că la prânz sosește și peștele năzdrăvan, împăratul tuturor viețuitoarelor din adâncuri. Aducea cu el, ca de obicei, mulțime de daruri: peștișori aurii, scoici sidefii, crenguțe de mărgean, alge proaspete și-o cutie ciudată pe care i-a dat-o fratelui soției sale, povățuindu-l: „Cutia asta este pentru tine și înăuntru se află darul cel mai prețios. S-o păzești ca pe ochii din cap și mai ales să n-o deschizi decât când ai să ajungi în casa ta, în odaia ta, și vezi de te asigură că n-au rămas nicio ușă și nicio fereastră deschise. Să nu te ducă ispita să deschizi cutia pe drum, căci, de va zbura din ea acel lucru prețios, nu-l vei mai putea prinde niciodată”. Zis și făcut. Tânărul nostru a mulțumit pentru dar și, după ce s-a ospătat bine și s-a săturat de vorbă cu gazdele lui, a pornit-o spre cetatea de unde venise, căci avea cale lungă de mers. A pus cutia primită în dar drept pe creștetul capului și s-a așternut la drum. Vezi bine, se grăbea tare tânărul nostru să ajungă acasă, căci ardea de nerăbdare să afle ce-i în cutie. Dar se vede treaba că nu-i ușor să-ți stăpânești curiozitatea, așa încât de la o vreme tot își căuta pricină să se oprească la umbra vreunui copac, chipurile să se odihnească. S-a așezat la umbră, a pus cutia alături și, tot privind la ea, și-a zis că n-o fi foc dacă o să ridice numai puțin capacul. Dar prin deschizătura subțire cât firul de ață n-a reușit să vadă nimic. A mai ridicat puțin capacul, dar ceea ce putea vedea era doar o pată de întuneric. Atunci a descoperit-o de tot și iată că pe la nasul lui un noruleț de fum ușor ca o părere s-a ridicat cu repeziciune în văzduh, unde a și dispărut cât ai

bate din palme. Abia atunci și-a adus aminte de sfaturile peștelui năzdrăvan și-a început să regrete amarnic curiozitatea și neascultarea lui. Își frângea mâinile de necaz, dar habar n-avea ce era de făcut. Tot frământându-se așa, i-a trecut prin minte să se întoarcă la împăratul tuturor viețuitoarelor din adâncuri să-i ceară ajutor. Nu putea să nu-l ajute, doar nu degeaba era un pește năzdrăvan. Și-a pornit-o supărat și cu mutra spășită înapoi, pe drumul pe care venise. Când a ajuns în golfulețul albastru, a luat-o înaintea celorlalți, plângându-se, cerând iertare și văicărindu-se de zor: „Vai de mine, surioară! Vai mie, ce năpastă! Ajută-mă, împărate al adâncurilor! M-am împiedicat pe drum, am căzut și mi s-a spart cutia, iar lucrul prețios ce-a fost în ea a zburat pe dinaintea ochilor mei și s-a pierdut în văzduh!”. „În văzduh?!”, a strigat peștele năzdrăvan. „Pornește degrabă și adu-i aici pe împăratul văzduhului și pe regele viețuitoarelor din deșert. Vom chibzui împreună și vom vedea ce-i de făcut.” A doua zi se și aflau toți patru la sfat. Peștele năzdrăvan le-a povestit toată tărășenia și i-a întrebat pe rând ce poate face fiecare. „Dacă lucrul acela prețios se află undeva pe pământ”, a răspuns leul, „eu îl voi aduce negreșit”. „Iar dacă minunea care a zburat se mai află în văzduh”, a spus vulturul, „o voi aduce înapoi cât ai clipi”. „Și, dacă acel lucru prețios a coborât în adâncul mărilor, îl voi găsi eu negreșit”, a încheiat peștele năzdrăvan. S-au despărțit imediat, lăsându-l pe păgubaș să aștepte în golf, lângă sora lui cea mică, și au pornit să caute fiecare în împărăția lui. Vulturul s-a ridicat aproape de nori, leul s-a pierdut în zarea nisipurilor, iar peștele s-a cufundat în valuri. N-au avut prea mult de așteptat și iată că peștele năzdrăvan a apărut la suprafața apei, aducând cu el acel lucru prețios care zburase din cutie. Dar să vezi minune! Norulețul de fum se preschimbase într-o fată neînchipuit de frumoasă, cum nu se mai auzise decât în povești. S-au adunat din nou toți patru, privind cu răsuflarea tăiată la minunea ce

apăruse din valuri, sperând fiecare în adâncul inimii că fata va fi a lui. Peștele năzdrăvan a rupt primul tăcerea: „Fata este a mea, pentru că eu sunt cel care a găsit-o și prima, și a doua oară!”. „Mi-ai dăruit-o mie de la început și nu se cade să-ți iei darul înapoi”, a sărit ca ars tânărul cel nechibzuit. „Și-apoi tu ai deja o soție tânără și frumoasă și ea este sora mea, iar eu nu îngădui s-o mai iei și pe-a doua!”. „Da’ de unde!”, a râs peștele năzdrăvan cu dispreț. „Eu ți-am dăruit o cutie, și nicidecum minunea asta de fată. Și, pe deasupra, nici n-ai fost în stare să prețuiești și să păstrezi darul primit și de aceea socotesc că nici nu-l meriți. Minunata făptură pe care am găsit-o în valuri nu mai are nicio legătură cu toate câte au fost, iar dacă nu-ți place hotărârea mea, n-ai decât să-ți iei sora și s-o duci în cetatea de unde-ai venit!” „Dar de mine cum de-ați uitat?”, s-a auzit glasul supărat al leului. „Dacă nu s-ar fi temut de mine, nici n-ar mai fi coborât în valuri; s-ar fi ascuns într-o peșteră prin munți sau în deșert, iar voi aveați s-o căutați mult și bine!” „Dar pe mine cum de m-ați uitat?”, s-a amestecat în vorbă și vulturul. „Dacă nu stăpâneam cu ochiul și aripa mea tot văzduhul, n-ar fi coborât niciodată nici pe uscat, nici în mare! Puteați să vă străduiți mult și bine; n-o mai găseați în veci de veci!” Cearta celor patru s-a aprins și mai tare și poate că mai continuă și astăzi, dacă nu cumva au găsit un judecător să le facă dreptate. Înțelepciunea voastră, mare emir, dacă ați fi judecătorul acelei pricini, a cui ați hotărî să fie fata cea frumoasă? a întrebat tânărul nostru, după ce-a încheiat povestea.

— Jur pe Allah că nu știi tu cine ar fi mai îndreptățit să câștige minunata făptură! a răspuns marele vizir, luat pe neașteptate. Fiecare dintre cei patru s-a străduit s-o caute și, dacă n-ar fi fost așa, nici peștele n-ar fi găsit-o, oricât ar fi fost el de năzdrăvan. Allah mi-e martor că n-aș putea lua o hotărâre cu mâna pe inimă, oricât m-aș gândi.

În clipa aceea, din colțul încăperii s-a auzit un foșnet de mătăsuri și apoi un glas cristalin și limpede ca apa de

izvor. Era glasul prințesei, care ascultase povestea cu luare-aminte și care s-a hotărât să vorbească:

— Făptura cea frumoasă din cutie trebuia să fie a peștelui năzdrăvan. El o merita și era îndreptățit s-o primească. Doar se știe de când lumea că vânatul este al vânătorului, și nu al gonacilor!

Dimineața marele vizir s-a înfățișat dinaintea sultanului, nerăbdător să-i anunțe vestea minunată. Nu știa nici el ce să creadă, văzând gâdele care aștepta gata pregătit să-l trimită pe lumea cealaltă pe cel de-al douăzeci și unulea pețitor.

— Măria Ta, luminate sultan, prințesa a vorbit! a strigat marele vizir de cum a intrat pe ușă, astfel încât toți sfetnicii și dregătorii adunați au încremenit.

Era cuvântul marelui vizir și asta nu putea fi lucru de șagă! Doar vorbise primul sfetnic al sultanului.

— Până și tu vorbești în dodii… După ce-mi spui așa niște bazaconii, mai vrei să și cred? Nu se mai poate încrede un sultan nici în primul sfetnic al împărăției! Se vede treaba că sunt nevoit să veghez eu însumi, să mă încredințez de adevăr!

Când s-a lăsat din nou întunericul și palatul a început a se pregăti pentru noapte, flăcăul nostru s-a îndreptat din nou spre iatacul prințesei, rugându-se fierbinte lui Allah să-l ajute pentru ultima oară. Dar frica l-a cuprins cu adevărat văzându-l în colțul obișnuit, în care stătuse cu o noapte în urmă marele vizir, pe însuși Luminăția Sa, sultanul.

S-a închinat adânc în fața măritului sultan și s-a așezat tăcut pe locul său, chibzuind cum s-o scoată la capăt. După un timp s-a ridicat, s-a închinat din nou în fața preamăritului sultan, cerând îngăduința să vorbească:

— Măria Ta, umilul și credinciosul vostru supus își încredințează soarta în mâinile înălțimii Tale. Această noapte s-ar putea să fie pentru mine ultima. Îngăduie, preamărite sultan, să umplu clipele de așteptare ale

acestei nopți de veghe cu o poveste de demult, pe care-am auzit-o de la străbunii mei și pe care aceștia o știau și ei tot de la strămoșii lor. Este o poveste cu tâlc și ne va ține de urât până dimineața.

— Grăiește, flăcăule! S-auzim povestea, dacă asta ți-e ultima dorință, a răspuns sultanul cu mărinimie.

Și iată că firul poveștii noastre a început a se depăna, curgând încet alături, torcându-se laolaltă cu razele de lună ce se strecurau în iatac printre zăbrelele ferestrei, mângâind ușor urechea sultanului.

— Trăia cândva, demult, la marginea unei cetăți puternice, un negustor bogat, ce stăpânea un palat falnic și o curte cu mulțime de acareturi, căci negoțul lui mergea strașnic și norocul îl însoțea pretutindeni. Soața lui îi dăruise trei băieți care făceau bucuria și mândria zilelor lui. Tare mult își dorea însă negustorul să aibă și o fată. Și iată că într-o zi apare un sol cu vești triste. Fratele negustorului, care trăia într-un oraș învecinat, murise și lăsase în urmă-i, fără nimeni pe lume, pe unica lui copilă. Pe dată negustorul a poruncit să fie adusă copila în casa lui. Va crește, și-a zis el, alături de cei trei băieți și va fi lumina casei și bucuria bătrâneților lui. Nici nu putea fi altfel, deoarece copila s-a dovedit a fi o fată drăgălașă, blândă și harnică. Pe zi ce trecea, parcă înflorea. La cincisprezece ani era o fată mai frumoasă ca luna plină, iar cei trei veri ai ei s-au trezit tustrei oftând deodată din pricina frumuseții frumoasei verișoare. Cosițele negre și mătăsoase ce-i ajungeau la călcâie, ochii mari și codați și boiul ei mlădiu ajunseseră să fure somnul celor trei băieți, încât se uscau pe picioare, văzând cu ochii. Nu mai știa negustorul nostru cum să-i mulțumească și nimeni nu se gândise că vor ajunge într-un asemenea bucluc. Vrei, nu vrei, n-avea altcum face decât să descurce tot el încurcătura pe care singur o făcuse. După ce s-a perpelit fără somn o noapte întreagă, s-a sculat de cu zori, și-a chemat feciorii la el și le-a grăit astfel: „Feții mei, sunt

părintele vostru și nu pot să privesc nepăsător cum vă chinuiți. Vă iubesc pe toți trei la fel, iar verișoara voastră este una singură. N-avem ce face decât să lăsăm soarta să aleagă. Îi dau fiecăruia din voi câte o mie de dinari. Porniți în lume și căutați unde veți vedea cu ochii până ce veți găsi fiecare un dar prețios pentru verișoară voastră. Acela care va aduce lucrul cel mai prețios, aceluia îi va fi soție frumoasa copilă[86]". Și-au luat merinde pentru drum, a încălecat fiecare pe câte o cămilă și iată-l pe negustorul nostru petrecând din ochi caravana mică până ce s-a topit în zare. „Allah să fie cu voi, feciorii mei!", a șoptit negustorul, sperând ca soarta să hotărască acolo unde el nu fusese în stare. Și-au tot mers cei trei flăcăi până ce-au isprăvit merindele din desagi și-atunci au hotărât să poposească în primul târg ce le va ieși în cale. Și s-a nimerit ca acesta să fie un oraș destul de mare, cu sumedenie de negustori și dughene, care mai de care mai arătoase. Părea că locuitorii orașului erau tare muncitori și chibzuiți, iar viața lor se arăta foarte îmbelșugată. „S-ar putea să găsim aici ce căutăm", și-au zis cei trei frați și s-au înțeles să rămână peste noapte la cel mai mare han din oraș, iar dimineața să pornească prin suq. O noapte de odihnă într-un pat moale după atâta drum în șaua cămilei venea ca o binecuvântare cerească. Dimineața, gândul la frumoasa lor verișoară i-a îmboldit, însă devreme să purceadă la drum. Și-au pipăit chimirele, i-au plătit hangiului cele cuvenite și iată-i rătăcind pe ulițele pline de oameni, de mărfuri și de larma târgului. Strălucirea lucrurilor și glasurile ascuțite ale negustorilor care-și

[86] Căsătoria în interiorul familiei este admisă și larg răspândită la popoarele islamice, nepotul de unchi paternal având prioritate asupra nepotului de unchi maternal. Unele mariaje de acest fel sunt convenite când copiii sunt la o vârstă foarte fragedă. Explicată prin dorința de a păstra puritatea familiei și a tribului, această căsătorie oferă o serie de facilități în ceea ce privește dota *(mahr).* Din aceleași considerente, în unele zone se practică și „căsătoria prin schimb", adică între un băiat și o fată dintr-o familie și un băiat și o fată din altă familie.

lăudau marfa îi ameţiră îndată pe flăcăii noştri; nu ştiau încotro să se îndrepte mai întâi. Din mulţimea neguţătorilor răzbătea cel mai aprig un glas care striga din răsputeri: „Luaţi covorul acesta! O mie de dinari! Cine cumpără covorul acesta nu va avea ce să regrete! O mie de dinari!”. Oamenii se mirau de un asemenea preţ, îl socoteau pe vânzător nebun şi treceau mai departe, clătinând din cap. Fratele cel mare însă, căruia îi da ghes curiozitatea, iată că se opreşte lângă vânzătorul covorului şi începe a-l descoase: „Dar bine, omule, ce-ţi vine să ceri un asemenea preţ pe un covor obişnuit, care costă în orice târg patru-cinci dinari? Doar n-o fi de aur?!”. „Ba bine că nu!”, răspunde negustorul ofensat. „Covorul meu este mai preţios ca aurul. Ajunge ca stăpânul lui să se urce pe el şi să-i spună încotro să-l poarte şi covorul îl duce în zbor, cât ai clipi, tocmai acolo unde-i poftește inima.” „Măi, să fie, mare minune!” gândeşte flăcăul. „Aşa ceva mi-ar trebui şi mie. Doar să nu-şi râdă negustorul de mine. Acum, fie ce-o fi!” Apoi se prinde la târg şi scoate banii. „L-am cumpărat! Să ai parte numai de bine!” Pe urmă împăturește covorul, îl pune în desagi şi pleacă spre han, căci alţi bani nu mai avea şi nici nu dorea altceva decât să plece cu toţii cât mai degrabă acasă. Pe o altă uliţă a suqului, fratele cel mijlociu se tot învârtea de colo până colo nehotărât, până ce l-a atras un bătrânel sfrijit, cu glas piţigăiat, care-l îndemna să cumpere o oglindă rotundă cu o ramă subţirică. „Ia-o, tinere!”, îl tot îndemna bătrânelul. „O mie de dinari!… Nu este o oglindă ca toate celelalte… Dacă priveşti în ea, vezi chipul care-ţi este drag şi de care ţi-e dor. Toată aievea înaintea ta, îl vezi şi-l auzi, fără ca el să te vadă sau să te audă!” „Mare ţi-e minunea! Să vezi şi să nu crezi!”, şi-a zis în sinea lui flăcăul. „Dar tocmai de-aşa ceva aveam şi eu nevoie!…” S-a învoit, a plătit mia de dinari, a pus oglinda în desagă şi-a plecat grăbit spre han să le spună şi fraţilor lui ce minune a găsit. Între timp, mezinul colindase prin forfota suqului în lung şi-n lat, de-l dureau tălpile de câtă

cale bătuse și nimic nu găsise pe plac. Cum sta amărât și nedumerit, rezemat de ușa unei dughene, numai ce simte că-l trage cineva de mâneca surtucului. Când se uită, ce-i văd ochii?! O băbuță încovoiată de vreme, zbârcită ca un hrib uscat, care privea la el șireată, îmbiindu-l să cumpere o ceșcuță cât un degetar: „Ia-o, feciorule! Numai o mie de dinari! Ascultă-mă și încrede-te în bătrânețile mele și nu ți-o părea rău! Orice i-ai da de băut din ceașca asta unui bolnav îl scoală și de pe patul de moarte! Pune-o în sân, flăcăule, și poart-o cu tine ca pe un talisman!”. Flăcăului nostru mai că-i venea a râde. „Blestemata asta de vrăjitoare vrea să mă păcălească!”, își zicea în sinea lui. „Cine a mai auzit de o asemenea negustorie?! O ceșcuță cât un degetar pe o mie de dinari! Ce pacoste și baba asta! Dar dacă spune adevărul? Ceșcuța asta mi-ar aduce poate izbânda!” Și, vrând-nevrând, tot târguindu-se cu baba, mai în glumă, mai în serios, nici el nu știa prea bine cum, s-a trezit cu ceașca în mână și cu buzunarul gol. „Acum fie ce-o fi!”, și-a zis mezinul. „Haidem la han să vedem ce ispravă au făcut și frățiorii mei.” În odaia lor de la han s-au așezat tustrei cu picioarele încrucișate sub ei și-au început a se sfătui: ce să facă și cum să facă și când să pornească spre casa părintească, fiindcă tare le mai era dor de frumoasa verișoară, de la care nu mai aveau nicio veste. Și, tot vorbind despre casă, numai ce-i vine în gând fratelui mijlociu să privească în oglinda fermecată, doar-doar o zări chipul după care tânjeau toți. Dar ce le-au văzut ochii în apele limpezi ale oglinzii i-a întristat de moarte. Frumoasa copilă, palidă ca ceara și topită de boală, zăcea aproape fără viață în iatacul ei. După o clipă de nedumerire s-au pornit să vorbească toți trei deodată. În cele din urmă s-au înțeles să se urce pe covorul fermecat și să zboare, cât ai clipi, spre casa lor. Și, odată ajunși acasă, mezinul avea să-i dea să bea un leac din ceșcuța fermecată. Îndată ce-au ajuns, s-au repezit în odaia bolnavei și nu-și puteau crede ochilor cum de s-a putut ofili o fată atât de frumoasă, pe

care o lăsaseră sănătoasă și veselă la plecarea lor. Dar ceșcuța cumpărată se vede că era cu adevărat fermecată; numai ce-au apropiat-o de buzele fetei și i-au dat să soarbă câteva picături din ea, și chipul fetei s-a luminat ca prin minune, obrajii i s-au rumenit, iar ochii și-au recăpătat strălucirea. Ba, mai mult! Copila s-a ridicat sprintenă, s-a îndreptat spre fereastră, apoi s-a întors uimită spre cei trei feciori: „De ce mă priviți atât de ciudat? Și de ce m-ați lăsat să dorm atâta? E soarele sus! Haideți la treabă! Unde s-a mai pomenit atâta trândăvie?”. Toată lumea a fost fericită și mulțumită de întorsătura lucrurilor, doar că însurătoarea celor trei flăcăi ajunsese iarăși o pricină încurcată. A cui avea să fie mireasa? „A mea, de bună seamă!”, ținea morțiș fratele mijlociu. „Dacă nu era oglinda mea, habar n-am fi avut că verișoară noastră e pe moarte. Restul nu mai are nicio însemnătate!” „Ce spui, frate?”, se supără stăpânul covorului. „Puteam să ne uităm mult și bine în oglinda ta. Dacă n-aveam covorul meu să ajungem la timp, nimeni și nimic n-o mai ținea pe lume!” „N-aveți niciunul dreptate!”, sări și mezinul ca ars. „Puteați să știți totul din oglinda voastră și să alergați ca gândul spre casă, dar fără ceșcuța cu leacul fermecat astăzi am fi vărsat cu toții lacrimi amare la mormântul verișoarei noastre!” Câteva clipe a domnit tăcerea. Apoi flăcăul nostru cel cu povestea s-a întors spre colțul unde aștepta sultanul și, închinându-se adânc, l-a întrebat:

— Preamărite sultan, dacă Luminăția Ta ar putea judeca pricina celor trei frați, ce-ar hotărî înțelepciunea voastră? Cui i-ați da mireasa, mărite sultan?

Când a auzit întrebarea, la care nu se așteptase deloc, sultanul, cât era el de sultan, s-a fâstâcit deodată și s-a foit în jilț, întârziind cu răspunsul.

— Mai știu și eu? Grea pricină, ce să zic! Fiecare dintre cei trei frați a fost ca mana cerească pentru salvarea tinerei fete și fiecare o merita. Dar să hotărăști doar pentru unul? În mare încurcătură m-ai pus, tinere!

În clipa aceea s-a auzit foșnet de mătăsuri dinspre jilțul prințesei, apoi glasul ei deslușit și cristalin:

— Tată, eu socotesc că cel mai îndreptățit s-o ia de soție pe frumoasa verișoară este fratele cel mic, căci, fără leacul lui, toate strădaniile ar fi fost în zadar.

Nici dacă tavanul odăii s-ar fi despicat și-ar fi coborât din cer pasărea măiastră, tot nu s-ar fi mirat mai mult sultanul.

„Va să zică”, se gândi Măria Sa, „ceea ce n-au reușit douăzeci de emiri și de viziri a izbutit flăcăiașul ăsta, fără faimă și fără nume, ce n-are nici măcar sabie și cal. Dacă te uiți bine, i s-au găurit și papucii de atâta cale, cât a străbătut pe jos! Și să-i dau lui fata mea, singura mea odraslă, prințesa la care se uită toată împărăția ca la soare!”.

Dar ce să facă bietul om! Căci, oricum ai întoarce-o, oricum ai socoti, și sultanul tot om este! Apucase să dea zvon în cele patru vânturi că îi va da pe fiica lui de soție celui care o va scoate din mutenia ei. Și se știe: cuvântul dat, jurământ curat! Și, la urma urmelor, soarta știe ea mai bine ce face! Poate că flăcăiașul ăsta cu o minte atât de ageră avea s-o facă de o mie de ori mai fericită pe prințesa noastră decât orice vizir de pe lumea asta.

Sultanul s-a ridicat din jilțul său și a făcut semn să vină sfetnicii și vizirii. Imediat, s-au ivit ca din pământ, așteptând smeriți porunca Măriei Sale. Când au auzit vestea cea mare, tare s-au mai bucurat toți, căci, după atâta amar de vreme, vedeau în sfârșit un zâmbet pe fața sultanului. Ajunseseră să creadă că nu va mai răsări niciodată soarele în împărăția lor. Dar și mai mare le-a fost bucuria atunci când au aflat porunca Luminăției Sale.

— Să meargă vestea în toate zările împărăției că timp de șapte zile și șapte nopți se vor veseli, se vor ospăta și vor dănțui supușii la nunta fiicei Măriei Sale, sultanul.

Și-au strălucit felinarele și-au aromit tipsiile și-au cântat flautele și lăutele și-au dănțuit tineri și bătrâni din zori și

până-n noapte. Și-am fost și noi pe-acolo și-am dănțuit și noi la nunta prințesei până n-am mai avut conduri de schimb.

STRUȚUL SULTANULUI

A fost odată ca niciodată. Trăia odinioară, demult, un om pe nume Muhammad, care nu avea pe lume decât un singur băiat - pe Saad. Și-și legase omul acesta toate nădejdile de feciorul lui. Ostenise îndelung pentru învățătura băiatului, dându-i o creștere aleasă și ferindu-l cu multă grijă să nu se amestece cu oamenii de rând. Saad a crescut și-a ajuns flăcău voinic și destoinic, apoi a devenit bărbat în toată puterea cuvântului. Tatăl îi asigurase totul pentru a duce o viață îmbelșugată și generoasă: o situație bună, o poziție de invidiat și o învățătură ce-i făcea cinste. Era împăcat și convins că fiul lui va deveni un reazem de nădejde pentru familie, înconjurând-o cu grijă, fiind îndurător cu cei mici și respectuos cu cei mari, ajutându-i pe toți la greu și la nevoie. Într-un cuvânt, își lega mari speranțe de unicul său fiu și nu pierdea niciun prilej să-i dea sfaturi și povețe, care aveau să-i prindă bine în viață.

Într-un răstimp a simțit părintele că i se apropie sfârșitul, fiindcă era destul de bătrân, și atunci l-a chemat pe Saad aproape de el și i-a grăit astfel:

— Fiul meu, m-am străduit cât am putut să-ți dau o învățătură aleasă și ți-am asigurat tot ce-ți trebuie ca să duci o viață lipsită de griji, iar dacă o să fii chibzuit, ai să poți spori tot ce-ai moștenit de la mine. Acum, când simt că mă pregătesc să părăsesc această lume trecătoare pentru a mă duce spre lumea cea veșnică, vreau să-ți dau trei povețe. Ia bine aminte la ele căci sunt izvorâte din încercările prin care am trecut și pentru dobândirea

acestei înțelepciuni am irosit mulți ani și multă trudă. Cu poveștele astea aș vrea să te feresc de noianul de necazuri de care am avut eu parte. Ține bine minte fiecare vorbă pe care ți-o spun, ca să nu mai pățești și tu ce-am pățit eu.

Fiul și-a plecat capul, gata să ia seama la fiecare cuvânt ce-avea să-i spună tatăl său.

— Băiatul meu, să nu cumva să încerci să te aciuiești în preajma sultanului. Ba chiar încearcă să trăiești cât mai departe de el, căci sultanul este ca muntele: dacă s-ar întâmpla să cadă peste tine, te-ar strivi, iar dacă ar fi să cazi tu peste el, te-ai sfărâma. Ăsta-i primul și cel mai însemnat sfat pe care ți-l dau. Păzește-l cu strășnicie! O altă povață pe care ți-o dau este să nu care cumva să le încredințezi vreo taină femeilor, căci femeia - oricât de apropiată ți-ar fi - nu știe să păstreze o taină. Ea poate să te dea de gol și să-ți facă cel mai mare rău, primejduindu-ți chiar viața, atunci când te aștepți cel mai puțin. Ea te poate duce la pierzanie chiar dacă ține la tine mai mult decât la orice pe lume, căci a iubi pe cineva e un lucru, iar a păstra o taină e cu totul altceva. Iar cel de-al treilea sfat pe care ți-l dau este să nu te căsătorești, fiule, decât cu o fată de neam ales. Să nu cumva să te însoțești cu o fată dintr-o familie de soi rău, căci rubedeniile ei nu-ți vor sări în ajutor la nevoie și-ți vor nesocoti drepturile în momentele de cumpănă din viață. Ține bine minte tot ce ți-am spus acum, fiule! Și mă rog lui Allah să ai parte de o viață fericită, netulburată de nicio nenorocire, de niciun necaz și nicio rușine…

Saad s-a închinat adânc în fața părintelui său și i-a făgăduit să-i urmeze întocmai poveștele. Și n-a mai trecut multă vreme și tatăl a părăsit lumea asta, lăsând în seama fiului său nu doar rânduirea treburilor sale, ci și treburile casei și ale întregii familii.

Și flăcăul ducea o viață lipsită de griji și plină de un belșug cum n-aveau mulți dintre semenii săi. Dar de la o vreme a început să se gândească tot mai des la sfaturile

tatălui. Uneori era ispitit să creadă că este înțelept să purceadă întocmai cum îi lăsase el cu limbă de moarte, alteori i se cuibărea îndoiala în inimă și-ajungea să creadă că temeiurile generației trecute nu se mai potrivesc cu viața din vremea lui. Dacă lumea, își zicea el, s-ar mulțumi numai cu experiența înaintașilor, s-ar opri viața în loc și n-ar mai exista nici înnoire, nici speranță. Avea chiar momente când sufletul îi da ghes să facă tocmai pe dos decât îl povățuise tatăl, numai să vadă cu ochii lui ce se întâmplă, dar multă vreme a șovăit și nu s-a încumetat să încalce sfaturile bătrânului. În cele din urmă și-a luat inima în dinți și s-a îndemnat să facă invers decât îl sfătuise părintele său. Mai întâi s-a apropiat de sultan, amestecându-se cu slujitorii acestuia, iar mai apoi și-a legat viața de o femeie dintr-o familie de rând. Cât despre a treia povață, ce să mai vorbim! Nesocotirea ei a venit de la sine, ca urmare a încălcării celorlalte două.

Acum ce era să mai facă? N-avea decât să aștepte să vadă rodul nechibzuinței sale. A trecut o vreme bunicică fără să i se fi întâmplat ceva rău și începuse chiar să creadă că vorbele părintelui său fuseseră lipsite de temei și că putea să-și vadă de treburi nestingherit. A intrat în slujba sultanului și s-a apropiat atât de mult de el, încât acesta începuse să-l considere un sfetnic dintre cei mai buni.

Sultanul de care vorbim avea o minune de struț, cum nu se mai afla altul în toată împărăția, ba poate nici prin alte părți. Venea puzderie de lume de pretutindeni să-l vadă; copii și bătrâni, bărbați și femei se adunau grămadă în jurul lui, atrași de înfățișarea ciudată a păsării, sau așteptau zile în șir ca să-l vadă înghițind cine știe ce minuni, pe care apoi le mistuia, preschimbându-le într-un găinat apos. Tare mândru mai era sultanul de strutul ăsta, la care ținea ca la ochii din cap. Și, cu toate că pusese o pază strașnică în jurul lui, tot tremura de teamă să nu-i fie răpit. Și nu trebuie să ne mirăm de toate astea, de vreme

ce struțul sultanului era una dintre minunile împărăției și i se dusese vestea în toate zările pământului. Și, cumnecum, Saad s-a hotărât să fure frumusețea de struț care-i era sultanului mai scump decât toate odraslele lui la un loc. A pândit Saad clipa potrivită și, folosindu-se de neatenția paznicilor, a înhățat struțul și pe-aci ție drumul. S-a dus cu el și l-a ascuns într-un loc sigur, lăsându-l în grija unui slujitor de încredere. Pe urmă a alergat, a tăiat un viței și l-a mâncat la un ospăț împreună cu câțiva prieteni. A topit apoi seul vițelului și l-a pus într-un vas pe care i l-a dat mamei sale, împreună cu o halcă zdravănă de carne.

Dar numai ce-a sosit, că mamă-sa a și început să-l descoase: ce-i cu grăsimea, ce-i cu carnea, de unde sunt și ce-i cu ele. La început Saad a așteptat răbdător, doar-doar s-o potoli curiozitatea bătrânei, dar ea a continuat să-l sâcâie mai departe cu tot felul de întrebări.

— Mă tem să-ți dezvălui adevărul ca să nu se afle taina și să se descopere fapta, căci asta ar însemna moarte sigură și pentru mine, și pentru prietenii mei, o preveni Saad în cele din urmă.

— N-ai încredere în mama ta, fiule? se miră bătrâna. Doar nu sunt un copil! Te îndoiești oare de dragostea ce ți-o port și de faptul că vreau să te apăr ca pe ochii din cap?

— Ei bine, atunci află că grăsimea și carnea sunt din struțul sultanului, începu el să-i mărturisească, după ce-i smulse promisiuni și jurăminte că nu va dezvălui nimănui taina. M-am învoit cu câțiva prieteni să-l furăm și să ne ospătăm cu carnea lui. Dar vezi bine că am avut grijă să opresc untura și să-ți aduc și dumitale o bucată din carnea asta atât de rară și delicioasă.

— Fii sigur, fiule, că n-o să afle nimeni taina asta, nici în ruptul capului, îl încredință din nou bătrâna. O să rămână îngropată în sufletul meu până la moarte.

Și, cum era de așteptat, Saad s-a încrezut în promisiunile mamei sale și și-a văzut mai departe de

treburile lui, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Sultanul, în schimb, n-a mai știut ce-i liniștea din clipa când a aflat de dispariția struțului. Fapta întrecea orice închipuire. O socotea nu doar o umilință, ci și o mare primejdie pentru liniștea și tihna supușilor săi. Nimic nu i se mai părea la adăpost - nici supușii, nici bunurile lor.

Suveranul în persoană a iscodit și a scormonit în stânga și-n dreapta, până la ultimul slujitor, dar nici vorbă să dea de urma struțului. Atunci a dat poruncă să i se înfățișeze toți sfetnicii și toate străjile și a pornit să-i mustruluiască strașnic:

— Cum se poate întâmpla una ca asta? Voi unde sunteți? Dacă hoții au cutezat să prade chiar bunul cel mai de preț al sultanului, la ce să se aștepte supușii lui? Răspundeți cu capul pentru nenorocirea asta! Dacă nu sunteți în stare să dați de urma struțului, am să socotesc întâmplarea asta dovada nevolniciei voastre și-am să vă pedepsesc amarnic!

Și le-a dat sultanul un răgaz de câteva zile ca să descopere hoțul și să dea de urma struțului. Mai-marele străjilor și mai-marele sfetnicilor, înspăimântați de amenințarea sultanului și de primejdia ce-i pândea, au trimis iscoade în toate daturile împărăției, pentru a scotoci zi și noapte. Au trecut așa câteva zile, fără să dea de vreo urmă a făptașilor. Și, pe măsură ce se apropia sorocul, sporea și spaima curtenilor, căci soarta lor depindea de struț: fie îi aflau pe vinovați, fie își pierdeau rangul și viața. Au făcut tot ce le-a stat în putință, chinuindu-și mintea și izvodind fel de fel de vicleșuguri, scormonind și întorcând totul pe dos. Au stârnit atâta zarvă și au săvârșit atâtea minuni, încât au ajuns să tulbure liniștea tuturor oamenilor nevinovați din împărăție, care n-aveau nici în clin, nici în mânecă cu beleaua ce căzuse pe capul măritului sultan. În cele din urmă, osteniți de atâta zbucium și disperați de atâta ghinion, și-au plecat urechea la sfatul unui slujitor, care i-a îndemnat să se folosească de o telăliță bătrână, renumită pentru șiretenia ei, căci ea putea să intre în toate

casele, vânzându-și sumedenia de nimicuri și mărunțișuri femeiești. S-au învoit să-i încredințeze ei căutarea struțului, promițându-i-se o răsplată împărătească, pentru a o îndemna să-și dea toată silința și să ducă treaba la bun sfârșit, cât se putea de repede.

Zis și făcut. A fost adusă bătrâna telăliță și i-au spus de-a fir a păr toată tărășenia. Apoi i-au promis o răsplată bună și-au îndemnat-o să facă așa cum poftește, numai să dea de urma struțului.

Telălița i-a asigurat de izbândă și le-a dat o mulțime de speranțe, făcând să le mai vină inimile la loc. Apoi, bătrâna s-a strecurat pe căi ocolite afară din palat fără să prindă nimeni de veste, și-a pus coșul obișnuit pe cap și s-a pornit să colinde casele la rând, una după alta, băgându-și nasul prin toate cotloanele, cu toate viclenia și prefăcătoria de care era în stare.

În vremea asta sultanul stătea ca pe jar, tunând și fulgerând, înfuriat de nevolnicia sfetnicilor și curtenilor lui, așa încât nu-i mai intra nimeni în voie. Cu fiecare zi ce trecea, agitația și amenințările sultanului sporeau. Și iată că într-un târziu, când și ea, și dregătorii își pierduseră orice nădejde, telălița a poposit și în casa lui Saad. Și-a întins nimicurile femeiești, lăudându-și marfa, iar mama lui Saad și-a luat ce și-a luat și-a lăsat-o să plece. Dar, când aproape să ajungă la poartă, se trezi cu ea zicându-i cu glas plângăreț:

— Soră dragă, am un mare necaz și te-aș ruga să mă ajuți, dacă ți-e cu putință…

— Despre ce-i vorba? o iscodi mama lui Saad, curioasă.

— Am o fată la care țin ca la lumina ochilor, începu baba să se jeluiască. Suferă de-o boală cumplită și, oricât m-am zbătut, nu i-am dat de leac. Am doftoricit-o cu fel de fel de buruieni, în loc să-i facă bine, i-au mărit suferința, în cele din urmă i-am arătat-o unui tabib vestit, care mi-a spus că singurul leac ar fi niște untură de struț. Nu cumva ai auzit pe cineva să aibă așa ceva? Dacă ai auzit, spune-mi, rogu-

te, și-am să-ți rămân îndatorată pe viață. Și-ți va răsplăti Allah fapta bună, pentru că ai salvat de la pieire o fată în floarea tinereții. Iubită soră, mai grăi bătrâna telăliță lingușitoare, am ajuns la capătul puterilor, căci în fiecare zi, când ies din casă, mă întreb dacă o să-mi mai găsesc copila în viață când m-oi întoarce.

Și unde nu s-a pornit baba să plângă cu șiroaie de lacrimi, ce i se înnodau în barbă. Mama lui Saad s-a înduioșat și i s-a făcut milă de sărmana fată. Puțin a lipsit să dea în vileag taina. Noroc că și-a adus aminte de jurămintele și promisiunile făcute fiului. Numai că pe fața ei au început să apară semnele îndoielii și șovăielii. Iar zgripțuroaica bătrână atâta aștepta - a priceput îndată că e pe drumul cel bun. Nu mai avea nici cea mai mică îndoială că aici se afla cheia secretului și s-a pornit să plângă și să suspine de ziceai c-o să înduioșeze și pietrele.

— Rogu-te să ai încredere în mine, soră dragă… O să rămână pe veci între noi două… Crezi c-aș fi în stare să plătesc cu rău binele pe care mi-l faci? Doamne ferește!

În cele din urmă mama lui Saad s-a lăsat înduioșată de zbuciumul și rugămințile bătrânei și, cuprinsă de milă pentru necazul telăliței, a uitat de toate promisiunile și jurămintele.

— Băiatul meu mi-a adus oleacă de untură de struț, dar am juruit să nu scap o vorbă despre treaba asta, începu femeia să-și deșerte inima. Trebuie să păstrezi taina ca pe ochii din cap!

Cotoroanța a ademenit-o în continuare cu potop de vorbe mieroase și lacrimi fierbinți și-a ținut-o întruna cu jurămintele, zicând că-i cu neputință să răsplătească binele cu rău. Mama lui Saad a ieșit o clipă din odaie și s-a întors cu vasul cu untură de struț. L-a dat babei, tot rugându-se de ea să nu cumva să scape o vorbă. Zgripțuroaica l-a înșfăcat, după ce s-a jurat pentru a suta oară, pornind degrabă, necontenind să se roage pentru binefăcătoarea ei și pentru sănătatea băiatului.

Dar numai ce-a părăsit casa, și-a pornit să alerge de-i sfârâiau călcâiele. Zbura de bucurie că reușise să facă ce nu fuseseră în stare toate străjile și toți curtenii sultanului la un loc, aflând prin lingușiri ce n-au putut să afle nici veghea nopții, nici truda zilei. Când a ajuns la mai-marele străjilor și i-a spus vestea, acesta a rămas înțepenit, privind la ea holbat, fără să-i vină a crede ce-i înșira baba. Apoi, tam-nisam, a sărit în sus de bucurie, îmbrățișând-o pe cotoroanță și sărutând-o pe frunte. A răsplătit-o, așa cum se învoiseră, promițând să-i îndoiască simbria când lucrurile vor reveni pe făgașul lor și sultanul se va liniști, după necazul ce-l lovise la dispariția struțului.

A plecat bătrâna telăliță, văzându-și de treburile ei, în timp ce mai-marele peste străji și-a chemat toți slujitorii și s-au sfătuit dacă trebuie să-l înștiințeze mai întâi pe sultan sau dacă e mai bine să-l întemnițeze pe hoț și apoi să-i anunțe vestea sultanului. În cele din urmă s-au învoit ei să-i povestească totul sultanului, o dată pentru că n-aveau a se teme că hoțul va fugi și în al doilea rând pentru că vinovatul se număra printre sfetnicii apropiați ai sultanului și nu se cuvenea să se atingă de el înainte de hotărârea Măriei Sale. Și-au alergat cu toții la sultan și i-au cerut îngăduința să vorbească. Mai-marele sfetnicilor se apucă să-i istorisească măritului sultan, care fierbea de nerăbdare, toate peripețiile căutării și la urmă de tot îi spuse că vinovatul era chiar Saad, slujitorul lui credincios. Sultanul s-a mirat nespus și tot nu-i venea să creadă că un sfetnic atât de credincios ar putea să facă o asemenea faptă. Doar îl știa om de treabă și se bizuise întotdeauna pe sfatul și cuvântul lui. A șovăit îndelung înainte de a da poruncă să fie întemnițat și asta doar pentru că mai-marele străjilor se văicărea și repeta întruna temerile lui - cum că, de va scăpa vinovatul, nu le va mai rămâne niciun fir de care să se agațe, iar struțul va fi pierdut pe vecie. L-au înduplecat pe sultan, asigurându-l că, de se va dovedi Saad nevinovat, îl vor răsplăti cu daruri alese, iar de se va

dovedi vinovăția sa, nu se va afla pedeapsă pe lume să spele rușinea unei astfel de fapte și necredința unuia dintre cei mai apropiați slujitori ai sultanului.

În cele din urmă sultanul a încuviințat ca Saad să fie întemnițat, cu toate că în străfundul inimii sale dorea să se dovedească nevinovăția acestuia. De aceea i-a și cerut mai-marelui străjilor să vegheze să nu i se clintească niciun fir de păr.

Odată smulsă îngăduința sultanului, toți slujitorii - și mai mari, și mai mici - s-au grăbit să iasă cât mai în față, ca să nu le scape nimic din ce i se va întâmpla lui Saad. Și nu mică le-a fost mirarea când acesta a mărturisit din prima clipă că el a furat struțul sultanului - el și nimeni altcineva nu avea niciun amestec. A fost o toană a tinereții și nimic altceva, le-a mai mărturisit el. Și deodată s-au năpustit să-l întrebe, vorbind cu toții în cor, despre starea struțului, de care uitase toată lumea. Au rămas cu gurile căscate când Saad le-a spus liniștit că a tăiat struțul și s-a ospătat cu carnea delicioasă, fără s-o împartă cu nimeni. Doar bătrânei lui mame i-a dat o bucată de carne și ceva din grăsimea struțului.

Mai-marele străjilor nu-și putea reveni din uimire.

Când s-a mai dezmeticit, a alergat la sultan, ducându-i vestea, cu inima ușurată c-a scăpat în sfârșit de năpastă.

Când a aflat sultanul cum stau lucrurile, s-a făcut foc și pară pe necredincios și a poruncit să-l arunce pe Saad în temniță, rămânând să-și rumege mânia neputincioasă. Oricum, struțul lui, minunea împărăției, se prăpădise, fără putință de întoarcere.

Și-a zăcut Saad o vreme în temniță, până când a socotit el că s-a mai potolit mânia sultanului și s-a mai topit cătrăneala din sufletul lui, și-atunci a cerut să fie dus la mai-marele străjilor. Când a auzit acesta o asemenea îndrăzneală, a venit repede în temniță, crezând că Saad vrea să ceară îndurarea și mila Măriei Sale. Dar nici vorbă! întemnițatul i-a cerut răspicat:

— Vreau să fiu dus în fața Măriei Sale sultanul!

— Dar cum de mai ai îndrăzneala asta? îl întrebă mai-marele străjilor, nevenindu-i să creadă ce aude.

— E vorba de o taină care ne privește numai pe mine și pe Măria Sa, veni la fel de răspicat și limpede răspunsul lui Saad.

Mai-marele străjilor a plecat îngândurat și amărât ca să-l vestească pe sultan, dar cu frica în suflet și blestemându-l pe Saad că scormonise iarăși beleaua ce le dăduse atâta de furcă și întorsese toată împărăția pe dos.

— Și pentru ce vrea întemnițatul să mă vadă? Și cum de are atâta neobrăzare?! se minună sultanul.

— N-a vrut să-mi dezvăluie nimic, înălțimea Ta! A cerut numai să se înfățișeze înaintea Măriei Tale, pentru o taină care v-ar privi numai pe el și pe Înălțimea Voastră.

— Aduceți-l de îndată! porunci sultanul, fără să mai stea pe gânduri.

Pasămite, în fundul sufletului său mai sălășluia un dram de îndoială și speranță.

Mai-marele peste străji a coborât din nou în temniță și-a rânduit ca Saad să fie scos din lanțuri. Apoi l-a dus în fața sultanului. Când i s-a înfățișat vinovatul, ochii Măriei Sale scăpărau scântei de mânie, iar când Saad s-a închinat cu smerenie și umilință, s-a pornit să-l suduie:

— Te-am ținut aproape de mine și ți-am arătat toată încrederea, iar răsplata a fost înșelăciunea și viclenia. Cum de te mai încumeți să ceri să apari în fața mea?

— Tot ce spune Înălțimea Voastră este drept și de netăgăduit, bolborosi Saad cu glas smerit și mutră spășită. Aș fi meritat o osândă mult mai aspră și, dacă Înălțimea Voastră n-ați fi atât de drept și de milostiv cu supușii, pedeapsa mea ar fi fost mult mai cruntă. Dar de ce să mă mir de generozitatea Măriei Voastre, când știu prea bine cât de mărinimoși, drepți și îndurători cu supușii lor au fost părinții și strămoșii Înălțimii Voastre, încă în vremuri de demult, de când se știe că au cârmuit această

împărăție, cu voia lui Allah!

Și-a continuat Saad tot cu vorbe alese și meșteșugite, cercând să înmoaie inima sultanului, și se părea că fiecare cuvânt mieros dezleagă un nod al mâniei Înălțimii Sale și topește o parte din supărarea lui, netezindu-i drumul preaumilului supus către îndurare.

— Adevăr ați grăit, Înălțimea Voastră! M-ați ținut aproape și mi-ați arătat încredere nemărginită. Nu s-ar fi cuvenit să răspund niciodată mărinimiei voastre cu necredință; nici să vă înșel după ce m-ați înălțat și mi-ați încredințat o mare demnitate, pentru care mulți mă pizmuiesc, urmă Saad, străduindu-se să măgulească mândria și vanitatea sultanului. Cred că fapta mea nu-i decât o toană a tinereții și nădăjduiesc să mă bucur din nou de iertarea și generozitatea stăpânului meu, mai ales că ea n-a izvorât dintr-un suflet întunecat. Cer mila și îndurarea Luminăției Voastre! Lăsați-l pe umilul vostru slujitor să-și răscumpere păcatul. Porunciți să fie pus în libertate pe cel mai scump zălog, ca să-și poată ispăși nemernicia faptelor sale.

Sultanul privea la el dus pe gânduri. Apoi a încuviințat, făcând semn cu capul spre slujitorii lui. N-a scos niciun cuvânt. Nici măcar n-a adus vorba despre vinovăția lui Saad. Se purtase ca și când ar fi vrut să urmeze pilda emirului credincioșilor, Osman ben Affan[87], despre care se

[87] Uthman ben 'Affan, al treilea calif (644-656) de după profetul Muhammad, întemeietorul statului arab. Provenea din familia Umayya-un, clan al tribului Qurayș al profetului Muhammad, și era unul dintre cei mai bogați negustori din Mekka. Spre deosebire de alți aristocrați mekkani, care s-au opus multă vreme învățăturii lui Muhammad, el a aderat de timpuriu la noua propovăduire și prin prestigiul său a sprijinit mult tânăra comunitate. S-a căsătorit cu Ruqayya - una dintre fiicele lui Muhammad -, iar conform unor cronicari arabi, după moartea ei s-ar fi căsătorit și cu cea mai mică dintre fiicele Profetului, Umm Kalthum. Biografii îl înfățișează a fi fost un om pios, dar lipsit de ambiții și de aptitudini de conducere. Probabil că tocmai neutralitatea sa politică i-a determinat pe cei șase electori - membri ai *Shura* - să-l aleagă calif, sperând să preîntâmpine astfel nemulțumirile și

povestește că, atunci când a preluat califatul, ar fi urcat la minbar[88], vrând să rostească prima lui predică, dar Allah nu l-a ajutat să scoată nici măcar un cuvânt și-atunci, când a coborât din minbar, ar fi zis: „Mai degrabă aveți nevoie de un emir care să făptuiască decât de unul care să glăsuiască”. Iar cele câteva cuvinte au fost mai grăitoare și mai bună pildă pentru supușii săi decât o predică nesfârșită.

Înălțimea Sa sultanul i-a poruncit mai-marelui străjilor să-l pună în libertate pe Saad, în schimbul unei răscumpărări pe care trebuia s-o aducă la palat în câteva zile. Și nu era lucru de șagă, căci trebuia să aducă o sută de cămile sau echivalentul lor în aur, argint și vite.

Îndată ce-a părăsit palatul și s-a văzut liber, Saad a alergat la neamul său, care aflase de prețul răscumpărării cerut de sultan și i-a dat fiecare după puteri: unul cinci cămile, altul patru, altul trei, unul un berbec, altul o oaie, unul o capră, altul un țap și tot așa…

După ce-a terminat cu neamurile lui, s-a dus și la rubedeniile nevestei să le ceară ajutor, dar acestea au început să dea din colț în colț și să se tocmească, cu toate că știau cât de mare era prețul răscumpărării și nevoia lui Saad de sprijinul lor. Și s-au sfătuit ele îndelung, dacă să-i dea sau să nu-i dea ceva, dacă să-l ajute sau să nu-l ajute. Și, tot tocmindu-se așa, au zis că nu-i nici din neamul, nici din tribul lor, nu-l lega nimic de ei și nu-i lega nimic de el,

---

izbucnirea unor tulburări interne.

88 Element esențial al arhitecturii moscheii reprezentat de un amvon cu trepte, din care predicatorul rostește predica la rugăciunea solemnă din ziua de vineri. La început minbarul avea semnificația unui tron rezervat șefului comunității. După ce primeau jurământul de credință, suveranii urcau la minbar și rosteau primul lor discurs. Acest discurs politic de la începutul islamului a cedat treptat locul predicii de orientare preponderent religioasă. La început minbarul se înălța din lemn, dar treptat locul lemnului a fost luat de piatră, așa încât el a devenit un detaliu permanent și-a intrat în arhitectura moscheii și cu valoare de element decorativ.

în afara unei fete care, la urma urmei, nu conta prea mult pentru ei. S-ar putea ca fata cu care s-a însurat Saad, și-au zis ei, să moară într-o bună zi. După asta ce ne mai leagă de Saad? s-a întrebat unul. Absolut nimic! a răspuns altul. Și, tocmai când erau pe punctul de a hotărî să nu-i dea nimic, s-a amestecat în vorbă un bărbat care părea să fie cel mai înțelept dintre ei toți și le-a zis că nu se cuvine ca Saad să plece cu mâna goală de la neamurile soției.

— Dacă vreți să-mi dați ascultare, eu socotesc că trebuie să-i dea fiecare dintre noi - de unde are, de unde n-are - măcar un țap sau o iadă și se cheamă că este un ajutor la necazul care s-a abătut asupra lui, grăi omul. Nu se cuvine să plece de la noi cu mâna goală, pentru că asta ne-ar atrage rușine și ocară.

Vrând-nevrând, i-au dat ascultare celui mai înțelept dintre ei și cei mai înstăriți au catadicsit să-i dea, acolo, câțiva țapi costelivi și câteva capre răpciugoase, care de-abia se mai țineau pe picioare.

Saad le-a luat, înghițindu-și rușinea, fiind de-acum convins de înțelepciunea poveților tatălui său. Le-a încredințat o taină femeilor și iată că tocmai mama lui - omul cel mai iubit și mai apropiat lui - a dat-o în vileag. S-a însurat cu o fată de neam prost și urmarea neascultării a fost rușinea care-o pățise, căci neamul ei și-a dat arama pe față și l-a părăsit tocmai atunci când se afla la mare ananghie. Cât despre apropierea lui de sultan, ce s-o mai lungim - puțin a lipsit să-și piardă viața din pricina neascultării sfatului părintesc. Doar Allah, cu mila lui cea mare, l-a mântuit și poate că nici asta n-ar fi fost de mare folos, dacă n-ar fi știut să vorbească atât de meșteșugit și dacă vanitatea omului ar avea margini.

După ce-a socotit Saad tot ce primise, cerând de la unul și de la altul, a văzut că nu împlinise suma uriașă de care avea nevoie și-atunci a pornit să îi ceară sfatul celui mai înțelept bărbat din tribul său.

— Ce-aș putea face ca să împlinesc suma? întrebă Saad.

Nu mă pot înfățișa înaintea sultanului dacă n-o am și pe deasupra se apropie și sorocul. Nu-mi rămâne decât să mă închin și să cer sprijin de la un om înstărit și generos, să-i spun care-i necazul și să-l rog să-mi dea cât îmi lipsește până la întregirea răscumpărării.

Înțeleptul tribului a chibzuit ce-a chibzuit și în cele din urmă l-a îndreptat către un bătrân bogat, cunoscut pentru mărinimia și noblețea lui. Pe deasupra, acesta mai fusese și bun prieten cu tatăl lui Saad. Așa încât n-a stat o clipă pe gânduri și s-a grăbit spre bărbatul acela. De îndată ce Saad a coborât de pe cămilă, bătrânul l-a întâmpinat cu brațele deschise și chipul luminos. Apoi au stat pe îndelete la taifas, bătrânul amintindu-și cu bucurie și regret de zilele frumoase de odinioară, de prietenia ce-l legase de tatăl lui Saad, rugându-l pe Allah să ocrotească zilele urmașului prietenului său.

— De tatăl tău - Allah să fie milostiv cu el și cu fiul lui! - mă leagă amintiri minunate și simțăminte frățești, zise bătrânul. Mi-a fost unul dintre cei mai apropiați prieteni. Dar ia spune-mi, ce necaz te-aduce?

Apoi, după ce Saad i-a istorisit toată tărășenia, a adăugat, zâmbind în barbă:

— Dacă ai fi venit la mine de la bun început, îți dădeam eu tot ce-ți trebuia și n-ai mai fi fost nevoit să aduni de ici și de colo, umilindu-te în fața unor oameni de nimic.

Și l-a ținut bătrânul acela în mare cinste și nu i-a îngăduit cu niciun chip să plece din casa lui, înainte de trei zile[89]. Apoi i-a dat merinde de drum și păstori să mâne

[89] Ospitalitatea arabilor beduini este proverbială. Ea are o serie de legi nescrise, dar binecunoscute: oaspetele nu trebuie întrebat despre scopul vizitele sale înainte de trecerea a trei zile de la sosire, este ajutat să-și coboare lucrurile de pe cămilă sau de pe cal când sosește, dar nu e ajutat să le urce la loc când pleacă, este ajutat cu bani - în caz că e fugar din pricina unei datorii sau dacă a fost jefuit. La plecare, este ajutat cu merinde pentru drum, în cinstea lui se sacrifică o pasăre sau o vită și i se oferă întreagă. Gazda servește masa împreună cu musafirul, dar nu începe să mănânce înaintea lui și-i oferă cele mai

turma de vite și s-a rugat din nou să-l ajute Allah să trăiască la fel de înțelept ca și tatăl său. Căci ce altceva fuseseră toate încercările prin care trecuse Saad decât dovada înțelepciunii și adevărului spuselor tatălui său! Îl oprise pe fiul său de la trei lucruri, acesta îi nesocotise povețele, iar urmarea a fost buclucul din care scăpase cu viață doar prin minune.

Dacă a ajuns Saad din nou la neamul lui, a luat vitele adunate și le-a alăturat celor dăruite de prietenul tatălui său și-a pornit cu cireada către palatul sultanului. Odată sosit acolo, a mânat cămilele, oile și caprele în țarcurile palatului și-a cerut să fie primit la sultan pentru a jura din nou credință și supunere domnului și stăpânului său, care-l iertase și-i îngăduise să se răscumpere. Când a intrat la sultan, s-a închinat adânc în fața lui și-a grăit așa:

— Am adus răscumpărarea cerută de Înălțimea Voastră. Și cu umilință cer încă o dată iertare pentru păcatul meu. Aș cere acum îngăduința să îi mai spun Măriei Voastre un singur cuvânt.

Sultanul le porunci slujitorilor să socotească tot ce adusese Saad și le făcu semn dregătorilor din preajma lui să-l lase singur.

— Înălțimea Voastră, prinse a vorbi Saad, când rămase singur cu sultanul. Fapta mea n-a izvorât nici din nevoie, nici din îndrăzneala de a vă nesocoti voința. Toate au pornit de la niște sfaturi pe care mi le-a dat părintele meu înainte de a părăsi această lume și pe care tinerețea m-a

---

alese mâncăruri pe care le poate pregăti; musafirului i se toarnă cafea în ceașcă până în clipa când face semn că nu mai dorește, prin mișcarea acesteia la dreapta și la stânga, dar nu înainte de a treia ceașcă, fiindcă prima este pentru oameni generoși și luptători cu sabia, a doua e pentru musafir și tribul său, iar a treia este pentru gazdă și tribul ei. Au rămas celebri pentru generozitatea lor poeții așa-numiți „briganzi” *(sa'alik),* precum și poetul Hatim at-Ta'i (m. 605), gata să-și sacrifice calul pentru a-și ospăta musafirul. Paremiologia arabă este foarte bogată în proverbe care aduc elogii acestei virtuți, iar versul următor are și el circulația unui proverb: „Noi fi-vom oaspeți, la noi în casă de-o să vii, căci tu stăpânul casei o să fii”

ispitit să nu le iau în seamă. Urmările nesocotinței mele au fost tocmai acele necazuri de care voia să mă ferească tata - Allah să fie milostiv cu el! Pasărea furată era cât pe ce să mă ducă la pieire. M-am încrezut în mintea și devotamentul mamei mele, uitând că și ea este o femeie ca toate celelalte, și, cu toate că ea îmi e ființa cea mai apropiată, n-a păstrat taina încredințată și n-a lipsit mult să mă piardă. M-am însurat cu o femeie dintr-un neam de rând și, tocmai atunci când am avut mai mare nevoie de ajutorul neamului și tribului ei, și-au dat arama pe față - m-au umilit și m-au lăsat să plec cu mâinile goale. Nu mi-au dat decât niște vite slăbănoage și prăpădite, pe care nu s-ar fi cuvenit nici măcar să i le arate unui om ca mine. Iar acum am cinstea și mulțumirea de a-i spune Măriei Voastre vestea cea mare: struțul Înălțimii Voastre se află în viață, este teafăr și se bucură de îngrijire aleasă.

La auzul unei asemenea vești, sultanul s-a înseninat pe dată și i-a cerut lui Saad să alerge să-i aducă pasărea mult dorită, pe care nu spera s-o mai vadă vreodată. Și-a pornit slujitorul cel credincios cu pași zoriți spre locul unde era ascuns struțul și s-a întors cu el într-un suflet, înfățișându-i-l sultanului cu mare pompă. Când a văzut sultanul pasărea nevătămată, bucuria lui s-a revărsat ca marea. Și tare mulțumit a fost sultanul că nu se înșelase când și-a pus toată încrederea în Saad și acum a văzut că cinstea acestuia s-a adeverit. Cum ar fi putut să se înșele și să se păcălească Măria Sa sultanul? Și cum ar fi putut un slujitor ce dovedise atâta credință să nesocotească voința Înălțimii Sale, ba chiar să îndrăznească să-i fure struțul, despre care știa prea bine că-i sufletul și inima lui?!

După ce s-a săturat privind și admirând struțul, Înălțimea Sa și-a amintit din nou de Saad și nu știa cum să-și mai arate mărinimia.

— Te-am iertat și în sufletul meu, și în fața supușilor mei, i-a zis lui Saad, și vreau să se știe că de astăzi vei fi unul dintre sfetnicii și prietenii mei cei mai apropiați. I-am

poruncit vistiernicului să-ți încarce toate vitele pe care le-ai adus cu samare pline cu grâne, cu seu și curmale. Fiecare animal va purta în spate atât cât va putea duce. Toate vor fi ale tale și vei face cu ele ce vei pofti.

Saad s-a închinat și i-a mulțumit Măriei Sale pentru mărinimie și pentru marea binefacere care se adăuga la vechea prietenie a sultanului.

Vitele au fost încărcate cu fel de fel de poveri: cămilele au purtat samarele mari, berbecii și oile cât au putut căra și ele, iar țapilor și caprelor li s-au mai legat de coarne valuri de pânzeturi și mătăsuri. Și-a plecat Saad cu turma de vite și cu poverile lor, îndreptându-se spre neamul și tribul lui. Iar când a ajuns în mijlocul lor, i-a cerut fiecăruia să-și ia înapoi cu povară cu tot vitele pe care i le dăruise. Și și-au căpătat oamenii vitele înapoi și pe deasupra și darurile și bunătățile din samare. La urmă a venit și rândul neamurilor și tribului nevestei, dar aceștia n-au primit decât ceea ce-i dăduseră, căci vitele lor se dovediseră atât de neputincioase, încât nu fuseseră în stare a duce nici măcar un samar, și atunci s-au căit amarnic pentru zgârcenia lor.

După ce-a isprăvit toate treburile, s-a așezat Saad să cugete la povețele tatălui său, una câte una, și la hotărârile pe care trebuia să le ia. Mai înainte de orice a trimis-o pe nevasta lui la neamul și la tribul ei, mulțumindu-i lui Allah că nu-l blagoslovise cu nicio odraslă. Apoi a jurat să nu îi mai încredințeze nici în ruptul capului vreo taină unei femei, fie ea și cea mai apropiată ființă de pe lume. Cât îl privește pe sultan, Saad a mai mers pentru o vreme ca oaspete de onoare la ceremoniile și ospețele de la curtea lui, căci era dator cu recunoștință după bunăvoința pe care i-o arătase Înălțimea Sa, dar, cu trecerea zilelor, a avut grijă să-și rărească vizitele la palatul sultanului, arătându-se tot mai puțin printre slujitorii, și sfetnicii acestuia, iar în cele din urmă a uitat cu totul și de palat, și de viziri, și de sultan. Între timp Saad și-a ales o soață pe măsura lui și-au

trăit bucurându-se de pace și liniște până la adânci bătrâneți, aducând laude înțelepciunii și cumpătării, până când a venit ziua să i se înfățișeze celui ce le-a rânduit pe toate.

Aceasta a fost povestea lui Saad, cel care a furat struțul sultanului, și a neprețuitei înțelepciuni pe care nu trebuie s-o uite nimeni în viață și pe care ne vom strădui și noi s-o ținem minte.

CULEGĂTORUL DE VREASCURI ȘI COMOARA DE LA POARTA BAGDADULUI

A fost odată ca niciodată. Odinioară, demult, trăia într-un târgușor un om tare nevoiaș, care se ducea zi de zi în deșert și aduna de ici și de colo vreascuri. Le încărca pe spinarea măgarului și pornea cu el în suq, iar cu bruma de bani pe care-i căpăta pe ele abia își duceau zilele el și nevasta lui. Treaba asta o făcea vara, iar în vreme de iarnă aduna din deșert ierburi și buruieni cu care nu reușea să câștige nici cât lua pe vreascuri.

Într-o noapte, pe când dormea liniștit în odăița lui sărăcăcioasă, a simțit o mișcare ciudată în jur și i s-a părut că cineva îl trezește din somn și-i grăiește:

— Ce viață este asta pe care-o duci tu? N-ai parte decât de trudă și de necazuri! Dacă o să-mi asculți sfatul, o să ai parte de bogăție și de belșug. Ia bine seama la ce-ți spun! Pornește degrabă spre Bagdad și sapă sub poarta dinspre soare-răsare. O să sapi o groapă nu mai adâncă de-un stat de om și-o să dai peste o comoară de aur curat. În ea se află norocul tău, al urmașilor tăi și-al urmașilor urmașilor tăi.

Nu-și dădea prea bine seama dacă visează sau trăiește aievea, dar, când s-a trezit și s-a dezmeticit de-a binelea, vorbele acelea continuau să-i muncească gândul și sufletul și parcă-l vedea în fața lui pe omul care venise să-i spună taina comorii. Tare se simțea ispitit să-și încerce norocul, mai ales că traiul devenea din ce în ce mai greu.

„Dar unde sunt eu și unde se află Bagdadul?”, și-a zis bietul om în sinea lui. „Eu trăiesc la Uș̦aiqar[90], iar comoara se află la poarta Bagdadului. Unde este Uș̦aiqar și unde este Bagdadul?”

A încercat din toate puterile să fugă de ispita care nu-i dădea pace, zicându-și că toate astea nu pot să fie decât niș̦te frânturi de vise născute de bezna nopț̦ii și de grijile zilei de mâine, ajungând să-i tulbure și somnul, și veghea cu vedenii. Dar, în noaptea următoare, omul din vis a venit din nou, l-a prins de mână, ca și când ar fi vrut să-l scoată din așternut, l-a ajutat să se ridice în capul oaselor și pe urmă s-a apucat să-i depene aceeași poveste cu comoara. Dimineața culegătorul de vreascuri s-a trezit năucit, iar vorbele auzite noaptea îi zumzăiau ca un bondar în urechi. Tare anevoie a mai izbutit să alunge gândurile ispititoare și să se apuce iarăș̦i de treabă.

A treia noapte și-a înfundat capul în pernă, a pomenit numele lui Allah, a îngânat sumedenie de rugăciuni ca să izgonească diavolii și ispitele lor și s-a cufundat într-un somn greu după truda de peste zi. Dar dimineața - nenorocire! S-a trezit din nou buimac, căci toată noaptea auzise același glas vorbindu-i despre comoară. Ba își aducea aminte până și chipul celui care-l îndemnase să alerge cât mai curând la Bagdad ca să nu i-o ia altul înainte.

Culegătorul de vreascuri a chibzuit îndelung la visul său, dar n-a îndrăznit să spună nimănui povestea, de teamă să nu i-o ia altcineva înainte și să alerge la comoara mult râvnită. Ispita și nădejdea nu-i mai dădeau o clipă pace, așa că în cele din urmă s-a hotărât s-o apuce pe drumul spre Bagdad, în speranța că se va îmbogăț̦i și va scăpa de munca istovitoare, din care nu agonisise niciodată mai mult decât să-și ducă traiul de azi pe mâine. Și-a vândut măgarul și-a început pregătirile de plecare.

— De ce-ai vândut, omule, măgarul? îl întrebă nevasta

[90] Mică localitate în zona centrală a Peninsulei Arabe..

nedumerită. Cu ce-o să ne mai câștigăm traiul, dacă l-ai vândut? Era singurul nostru ajutor! se mai tângui femeia.

— M-am săturat de munca asta istovitoare, care nu ne aduce mai nimic, și m-am hotărât să plec în lume ca să-mi încerc norocul! îi răspunse bărbatul, fără să stea pe gânduri. Poate că Allah o să-mi deschidă și mie una dintre numeroasele lui porți…

Nevasta n-a mai avut de ales: i-a urat să aibă noroc și să se întoarcă acasă cu bine cât mai curând.

A așteptat omul nostru câteva zile pân' ce-a sosit o caravană și s-a așternut cu ea la drum, lăsându-și nevasta amărâtă peste măsură, doar cu câțiva gologani din banii luați pe măgar.

Și-a mers caravana și-a tot mers și într-un târziu de noapte a ajuns la Bagdad. Culegătorul de vreascuri a rămas la o moschee, dar ți-ai găsit să închidă ochii! S-a perpelit până în zori ca pe jar. Când a simțit că începe să mijească de ziuă, a sărit în picioare, a alergat la o dugheană, a înghițit ceva pe fugă și pe urmă a pornit să caute poarta dinspre soare-răsare. Ajuns la ea, a cercetat cu grijă împrejurimile și a măsurat cu privirile locul unde socotea că ar trebui să se afle comoara. Apoi s-a tot gândit și s-a frământat cum ar putea să sape sub poarta orașului, ziua în amiaza mare, când este un du-te-vino neîntrerupt. Pe urmă i-a fost teamă să nu vină vreun om al stăpânirii să-l ia la rost și să-l osândească sau să-și vâre vreun curios nasul în treaba lui și să-l împiedice ori să dea de știre străjii. Așa că a stat ce-a stat pe gânduri, întrebându-se ce-ar fi mai nimerit de făcut ca să scape de buclucuri. Și după o lungă chibzuință a găsit cu cale să înjghebe deasupra locului cu pricina o mică baracă în care să se adăpostească, fără să atragă prea mult atenția.

Pe urmă a trecut la treabă cu sârg. A înălțat câțiva stâlpi subțiratici, iar deasupra lor a încropit un acoperiș. De jur împrejur, a acoperit cu niște buruieni uscate, adunate de ici și de colo. Ziua hoinărea prin oraș și mai căra câte-o

povară ca să-și câștige un blid de mâncare, iar noaptea se închidea în colibă și dormea dus. Încetul cu încetul, lumea s-a obișnuit și cu mogâldeața de colibă care apăruse la poarta orașului, și cu sărmanul care locuia în ea, așa încât nimănui nu-i părea nimic ciudat. Astfel stând lucrurile, culegătorul de vreascuri și-a zis că de-acu' se poate apuca de săpat. A târguit o cazma și s-a pornit să scormonească pământul cu nădejde. Săpa numai noaptea, când lumea dormea și poarta orașului era ferecată. Și-a scormonit el ce-a scormonit până ce-a făcut o groapă cam de-un stat de om, dar fără să găsească nimic. A săpat încă și mai adânc, dar tot nimic - nici urmă de comoară. Și-a zis în sinea lui că s-ar putea să fie ascunsă pe vreuna din marginile gropii și s-a apucat cu râvnă s-o mai lărgească. Și tot așa, până ce groapa a cuprins aproape întreaga colibă, dar fără folos.

Și unde nu s-a pornit sărmanul culegător de vreascuri să se tânguie, căinându-se amarnic și minunându-se cum de-a putut să se încreadă în niște frânturi de vise amăgitoare și să plece haihui prin lume.

Trist și deznădăjduit, s-a hotărât să se întoarcă acasă. A umplut la loc groapa pe care-o săpase, a desfăcut coliba și a plecat cu sufletul ros de griji și de amărăciune. Și, cum hoinărea el așa prin suq fără nicio țintă, a văzut un vânzător de struguri și tare a mai poftit la un ciorchine rumenit de soare, pe care l-a și cumpărat, fără să mai stea pe gânduri. A vrut să-l mănânce, dar nu găsea un loc potrivit ca să se așeze, căci nu-i mai făcea nicio plăcere să vadă poarta care-i furase toate nădejdile. A chibzuit puțin și s-a îndreptat cu ciorchinele spre o moschee. Și-a zis că-l va mânca acolo și pe urmă o să-și facă și rugăciunea, sperând să-i mai ușureze inima. Tot rătăcind așa, a văzut în fața ochilor o moschee mare; a intrat, s-a uitat în toate părțile, dar n-a zărit decât un șeih, ghemuit într-un colț.

Ciorchinele de strugure era destul de mare și culegătorul de vreascuri - altfel om bun la suflet - și-a zis că, la urma urmei, ar putea să-l împartă cu șeihul, iar între

timp să-i destăinuiască necazurile lui, nădăjduind că acesta ar putea să-i aline într-un fel sau altul mâhnirea.

Zis și făcut. S-a apropiat de șeih și i-a dat binețe. Bătrânul i-a răspuns, ridicându-se în picioare. Atunci culegătorul de vreascuri a venit mai aproape și i-a întins ciorchinele.

— Poftește de ia! îl îmbie pe bătrân.

Șeihul a întins mâna și au început să mănânce amândoi pe îndelete din ciorchine și să sporovăiască.

— Mi se pare că ești străin de orașul ăsta, prinse șeihul a-l iscodi. De unde ești de fel? Și ce vânt te-a adus pe-aici?

— Sunt tocmai din Nedjd[91] și-am ajuns aici din pricina unor vedenii care mi s-au năzărit în somn, începu culegătorul de vreascuri să-și verse necazul.

— Și care-au fost vedeniile astea? îl descusu șeihul mai departe.

— Într-o noapte mă pomenesc cu cineva în vis, care mă trezește și-mi zice: „Du-te la Bagdad și sapă sub poarta dinspre soare-răsare”. Și s-a apucat să-mi descrie exact locul unde trebuia să sap. „Și-ai să găsești în locul acela o comoară neprețuită”, îmi mai zice omul din vis. Și tot așa încă o noapte și încă una - nu-mi mai da pace. Ce să fac? Împins de nevoi și de nădejde, am luat drumul pribegiei, am ajuns la Bagdad și m-am apucat de săpat în locul pe care mi l-a arătat în vis, dar n-am găsit nimic. Sunt tare amărât din pricina asta, căci mi-am irosit timpul și mi-am părăsit nevasta și treburile fără niciun folos, iar acum gândurile nu-mi mai dau pace și nu mai am nicio clipă de tihnă.

— Te hrănești cu închipuiri și te încrezi în vise, zise șeihul. Ai vrea să-ți pice o comoară așa, din cer. Să știi că mi s-a întâmplat și mie să am un vis la fel ca al tău, dar eu nu m-am lăsat amăgit de vedenii, așa cum ai făcut tu.

— Și ce ți s-a arătat în vis? îl descusu culegătorul de

[91] Podiș deșertic situat în zona centrală a Peninsulei Arabe; astăzi și regiune administrativă a Regatului Arab Saudit, cu capitala er-Riyad.

vreascuri, sperând să audă de la șeih o poveste cu care să-și aline necazurile.

— M-am pomenit cu cineva într-o noapte că mă trezește din somn și mă îndeamnă: „Du-te în târgul Ușaiqar, răscolește în țarcul măgarului lui cutare și-o să dai acolo peste o comoară neprețuită”.

Locul pomenit de șeih era chiar târgul unde trăia culegătorul nostru de vreascuri, iar numele amintit de șeih era chiar numele lui. Ba se apucase să-i descrie chiar și casa, așa că nu mai avea nici cea mai mică urmă de îndoială că despre țarcul măgarului său era vorba.

— M-am trezit din somn, continuă șeihul să-și depene amintirile, și vorbele pe care le auzisem noaptea nu-mi mai dădeau pace. N-am dat nicio atenție întâmplării, cu toate că s-a repetat câteva nopți la rând. Ba chiar am încercat să fug de năluca ce mă urmărea. Unde sunt eu și unde este Ușaiqar? Un târgușor în inima Nedjdului, la capătul lumii. Cum să dau de el? Și cum aș putea să sap o groapă în ograda unui om care este încă în viață? Pe urmă să zicem că aș fi dat de comoară. Și, dacă aș fi găsit-o, cum aș fi putut să scap de vecini? Și, dacă aș fi scăpat și de ei, cum aș fi putut scăpa de hoții care mișună în deșert?

Culegătorul de vreascuri a ascultat cu mare luare aminte vorbele șeihului, nevenindu-i să-și creadă urechilor. Dar le-a băgat bine la cap și parcă i s-a mai risipit oleacă mâhnirea și i-a mai venit inima la loc, la gândul că truda lui s-ar putea să nu fi fost în zadar și că ar fi cu putință să găsească chiar în țarcul măgarului de-acasă ce nu găsise la poarta Bagdadului.

Ciorchinele de strugure s-a terminat și culegătorul de vreascuri și-a luat rămas-bun de la șeih, frământându-se cum să plece spre casă cât mai curând. A găsit o caravană care se îndrepta spre Nedjd chiar a doua zi și s-a așternut la drum. Când a ajuns acasă, nevasta a alergat în întâmpinarea lui, fericită, sperând că s-a întors din peregrinări cu cine știe ce bunătăți. Dar tare s-a mai

amărât când a aflat că s-a întors cu mâna goală. Și pe deasupra mai prăpădise și măgarul.

Bărbatul a băgat de seamă cât de cătrănită era soția lui, dar n-a avut nici cea mai mică remușcare. Ba supărarea i-a căzut bine și-ar fi vrut să ajungă chiar la gâlceavă, ca s-o poată trimite înapoi la părinții ei. Și toate astea din pricina comorii care trebuia să rămână o taină, pentru toată lumea și chiar pentru nevasta lui. Dacă se află, își zise el, o să se ivească pe dată jinduitorii și zavistnicii. Pasămite, auzise el, culegătorul de vreascuri, că femeilor nu trebuie să le încredințezi nicio taină, căci nu sunt în stare s-o păstreze. Și ăsta-i un adevăr de când lumea și pământul, cunoscut din moși-strămoși. Poetul Al-Hutay'a[92] a compus și un stih în care îl imploră pe Allah s-o țină pe propria mamă departe de tainele lui:

Departe stai de noi, cât mai departe,
Căci taina nici chiar mamei nu se-mparte.

Așadar, culegătorul de vreascuri a făcut ce-a făcut și-a ajuns la vrajbă cu nevasta lui, iar când soția i-a cerut s-o ducă înapoi la părinți, n-a stat nicio clipă pe gânduri, a luat-o frumușel de mână și nu s-a mai oprit cu ea decât la casa de unde o luase.

— E supărată foc pe mine, începu să se căineze culegătorul de vreascuri față de tatăl ei. Trebuie s-o lăsăm în plata Domnului și-o să vezi că-i vine mintea la cap și se întoarce de bunăvoie la mine, că doar n-are de-ales!

Apoi bărbatul a alergat spre casă, a curățat țarcul măgarului de gunoaie și de resturile de bălegar și s-a apucat să scormonească. De data asta a socotit cu cale să

92 Poreclă a lui Djarwal ibn Aws (c. 582 - c. 687), poet de la începutul islamului, socotit de istoria literară arabă reprezentant al apostaziei. Autor de panegirice și satire pline de invective. Tradiția arabă îl plasează printre cei patru poeți arabi considerați a fi fost cei mai zgârciți.

sape ziua pentru ca zgomotul să se piardă în vălmășagul general, zicându-și că, dacă ar săpa noaptea, loviturile de târnăcop ar atrage atenția vecinilor. Doar se știe că zgomotele se răspândesc mai ușor noaptea, purtate de adierile brizei în văzduhul liniștit.

S-a apucat de lucru cu mare tragere de inimă, sperând ca dintr-o clipă în alta să ajungă la comoară. Lovea în neștire, dar nici vorbă să dea de ceva. Și din nou a început să intre la bănuieli. Dar tot mai avea un bob de speranță, căci n-ajunsese încă la adâncimea de un stat de om. Și, cum se frământa el așa, numai ce simte că târnăcopul se afundă într-o grămadă de cenușă. Și pe dată i-a venit sufletul la loc, căci auzise el că prin părțile acelea era obiceiul să se învăluie comorile într-un strat de cenușă. De ce, de nece, nici el nu știa, dar, când s-a ivit cenușa, i s-a strecurat în suflet un fir de nădejde și s-a pornit să lovească și mai cu spor. După câteva clipe s-a ivit și comoara. Era ascunsă într-un cazan mare, plin ochi.

Când a văzut culegătorul de vreascuri atâta bogăție, a rămas năuc. S-a bucurat în neștire, dar tot pe-atâta s-a și înspăimântat. Iar în mintea lui au năvălit fel de fel de gânduri: teamă și nădejde, bucurie și tristețe. Găsise el comoara, dar în capul lui începuseră să roiască fel de fel de întâmplări, care s-au văzut ori despre care s-a auzit. A aruncat târnăcopul la o parte și s-a întins pe pământ, simțind cum teama, bănuielile și speranțele se alungau unele pe altele, îngrămădindu-se în mintea lui, aci strălucind, aci pălind. Uneori își imagina viața ca un paradis, alteori vedea în jurul lui doar tâlhari, zavistnici, haini și fățarnici. După ce s-a mai liniștit, s-a sculat și a săpat în jurul cazanului, până ce-a ajuns la fundul lui. Pe urmă s-a opintit să-l scoată, dar de-abia dacă a putut să-l miște din loc. S-a căznit să-l ridice pe marginea gropii, dar nici vorbă, căci greutatea aurului întrecea cu mult puterile lui. În cele din urmă s-a hotărât să scoată rând pe rând tot ce era în cazan, să ridice vasul gol din groapă și pe urmă

să pună bogăția la loc în el.

Zis și făcut. A scos comoara la suprafața pământului și-apoi a căutat un loc mai retras și mai întunecos în care să pună cazanul. Și n-a găsit altul mai nimerit decât locul strâmt de sub scară, unde nu intra nimeni niciodată, căci n-avea ce să caute acolo. Apoi s-a întors la groapă și-a nivelat bine pământul, presărând deasupra resturile rămase de la măgar - frunze uscate, gunoaie și bălegar. Totul părea ca-nainte și nimeni n-ar fi putut băga de seamă că se scormonise pământul.

Dar lucrurile nu s-au oprit la atât. Dimpotrivă, comoara abia acum începea să-l chinuie mai tare pe omul nostru. N-o putea lăsa așa, la suprafața pământului, ca s-o descopere oricine. Atunci ce să facă cu ea? N-a găsit altă cale mai nimerită decât s-o îngroape din nou în pământ, după ce-o să ia din ea atât cât să-i ajungă să trăiască un an. Apoi o să vadă ce-i de făcut! S-a întors la țarcul măgarului și și-a zis că locul cel mai potrivit era tot acolo. A săpat o groapă mai puțin adâncă decât prima, ca să poată umbla mai ușor, a pus cazanul în ea și l-a acoperit cu pământ. A bătătorit bine locul, întocmai cum fusese înainte, și pe urmă s-a dus să-și aducă nevasta acasă.

— N-am de-ales, nevastă! a îmbiat-o el cu vorbe amăgitoare. Trebuie să mă întorc la vechile îndeletniciri. Vara o să adun vreascuri, iar iarna buruieni și ierburi.

— Am trăit în sărăcia noastră și ne-am câștigat pâinea cu sudoarea frunții, încercă nevasta să-l îmbărbăteze. Dacă Allah ne-a ținut până acum, o să ne țină și de-acum înainte și-o să câștigăm atât cât să nu murim de foame…

Bărbatul s-a dus în suq și a cumpărat un măgar pe care l-a legat în țarcul cel vechi, deasupra comorii. Dar comoara ajunsese acum o adevărată pacoste pentru bietul om, căci nu mai știa ce-i liniștea. Toată ziua era doar cu gândul la ea, iar când se lăsa noaptea, se temea și mai tare să nu i-o fure cineva. Îi era frică să nu se ducă vreun șeitan blestemat să le șoptească hoților o vorbă despre comoară

și să se trezească fără ea. Dacă-i veneau în minte asemenea gânduri după ce apucase să adoarmă, sărea imediat din somn, iar dacă nu apucase să închidă ochii, nu se mai lipea somnul de el până în zori. Ajunsese să nu mai apropie geană de geană. Se întâmpla câteodată să-l năpădească gândurile negre când aduna vreascuri în deșert și-atunci lăsa totul baltă și-alerga într-un suflet acasă, cu mâinile goale. Nu-și găsea liniștea decât după ce-și vedea țarcul măgarului întocmai cum îl lăsase.

A trăit culegătorul de vreascuri în starea asta de spaimă câțiva ani. Când se sfârșeau proviziile, își trimitea nevasta la părinți sau cu vreo treabă aiurea, dezgropa comoara și mai lua din ea atât cât să-i ajungă pentru un an; dar cu multă zgârcenie, gândind să păstreze grosul pentru vremuri grele, care pot schimba totul în viața oamenilor, așa cum a zis poetul:

Cu grijă fii în astă viață,
Căci prea șireată-i și haină.
Cel mare iute-ajunge-n tină,
Cel mic prea iute se înalță.

De la un timp culegătorul de vreascuri a început să facă pe bolnavul și să se plângă de niște dureri cumplite care-i sfâșiau trupul, ținând-o morțiș că niciun leac nu-i e de folos.

Lumea a început atunci să se întrebe din ce trăia omul ăsta care muncea atât de puțin și zăcea mai tot timpul. De unde câștiga el atâta bănet, căci se vedea prea bine și după înfățișarea lui, și după a nevestei că n-o duceau deloc rău. Toți își puneau întrebări, dar nimeni nu le găsea răspunsul și nimeni nu știa adevărul.

A tot făcut omul nostru pe bolnavul și-a tot stat în pat, fără să lucreze nimic, până ce într-o bună zi s-a pomenit bolnav de-a binelea și nu s-a mai simțit în stare de nimic. Nu i-a mai rămas putere decât să-și îngrijească măgarul.

La asta n-ar fi renunțat în ruptul capului. Și ce grijă putea să aibă de el! Nu cunoștea niciun măgar în tot târgul atâta tihnă ca al lui. Habar n-aveau oamenii de ce-l ținea pe bietul măgar în atâta cinste. Nimeni nu-și putea închipui că totul era din pricina comorii ce zăcea ascunsă sub copitele lui. Vorba ceea: de dragul unui chip frumos, cinstești pe altele o mie.

Dar, una peste alta, viața devenea din ce în ce mai grea pentru culegătorul de vreascuri. Era tot mai chinuit de gânduri, năpădit de tot felul de boli și de spaime, care nu-l părăseau nici ziua, nici noaptea. Și, de ce se înmulțeau suferințele și trecea vremea, de-aia devenea mai zgârcit și cu sine, și cu nevasta lui, de-aia se agăța mai tare de viață și ținea tot mai mult la comoară. Dar locul comorii a rămas ascuns pentru totdeauna, căci nici măcar nevestei nu se îndura să-i dezvăluie taina.

Cu fiecare zi ce trecea, sporeau și boala și neliniștea omului și mai ales teama lui ca nu cumva să descopere cineva comoara. Și-a tot zis că ar fi mai nimerit să păstreze taina față de soața lui cât o putea mai mult și să nu i-o dezvăluie decât înainte de a-și da ultima suflare.

Și iată că i s-a apropiat sfârșitul. Dar el se agăța cu atâta înverșunare de viață, încât a socotit că agonia nu-i decât o slăbiciune trecătoare de care o să scape în curând. Doar că agonia s-a tot lungit până ce omul n-a mai fost în stare să scoată o vorbă. Când și-a dat seama că va părăsi cu adevărat lumea asta și s-a hotărât în sfârșit să-i dezvăluie nevestei taina comorii, a fost mult prea târziu, căci limba nu i s-a mai dezlegat, iar el n-a mai fost în stare să facă nici măcar un semn. Și, uite-așa, s-a stins cu amărăciunea în suflet că n-a putut să-i spună măcar nevestei sale unde se află comoara.

Așa a trecut culegătorul de vreascuri în lumea celor drepți, aproape fără să se fi atins și fără să se fi bucurat de prețioasa comoară care-i picase ca din cer, fără trudă și fără strădanie. Vorba ceea: *de haram a venit, de haram s-a*

dus.

MAZNA ȘI IFRITUL

În vremea iernii, când zilele se sting mai repede și întunericul coboară devreme, copiii se adună bucuroși în casă, în jurul sobițelor și al bunicii care nu se lasă mult rugată și începe o poveste cu glas blând:

— A fost odată ca niciodată… Și ce-ați vrea s-ascultați în astă-seară voi, copii?

— Povestea Maznei, bunicuțo! răsună corul glasurilor cristaline.

Iar ghemul bunicii începe a se depăna ușor și firul sfârâie încet și odată cu el se deapănă și firul poveștii Maznei cu ifritul.

Trăia odată, demult, tare demult, în vremea când șirul caravanelor cu poveri prețioase nu se mai sfârșea, iar cavalerii rătăceau o viață întreagă de dorul iubitei lor, un trib de arabi beduini, nobili și mândri, vestiți pentru vitejia și curajul lor. Și mai era tribul acela renumit și pentru frumusețea femeilor lui, iar cea mai frumoasă dintre toate era Mazna. Frumusețea Maznei era cunoscută până hăt departe, căci strălucirea ei întrecea chiar și luna plină; vorbeau despre ea și o cântau tinerii din triburile vecine și din triburile depărtate, de la malul mării celei mari, vorbeau despre ea păsările din tăria cerurilor și șopteau despre ea vânturile pe deasupra norilor. Mazna creștea liberă și fericită, dezmierdată și răsfățată de toți, căci tatăl ei era dintre cei mai înstăriți oameni ai tribului - avea mulțime de cămile și turme de oi, sumedenie de robi și slujitori. Mazna zburda cât era ziua de lungă, rătăcind zglobie ca fluturele, căci vremea nu avea preț, iar grijile

lumii acesteia nu ajunseseră până la ea. Clipele și zilele păreau la fel, gonind ca gândul, dar timpul își continua mersul neîntrerupt, iar soarta Maznei își scria și ea povestea cea hotărâtă dintotdeauna pentru orice fată, așa încât a sosit și vremea când șiragul oaspeților și al peților care veneau pentru Mazna nu se mai sfârșea. Veneau din toate cele patru zări și pentru toți se întindeau ospețe și se sacrificau vitele cele mai grase și toți plecau cu daruri, căci așa era legea ospeției de când lumea la acele triburi de demult. Toți câți veniseră s-o ceară pe Mazna plecau mulțumiți și mângâiați de vorbele tatălui:

— Mazna noastră este încă un copil ce nu cunoaște nimic dintr-ale vieții și lumii acesteia. Să mai treacă o vreme și să ne vedem din nou sănătoși!

Pasămite, Mazna nu era destul de coaptă pentru nuntă, dar adevăratele pricini ale refuzului erau marea dragoste a tatălui pentru copila lui și mândria nemăsurată a tribului pentru frumusețea Maznei, căci nimeni nu voia să audă de plecarea ei cine știe în ce trib îndepărtat, unde nu aveau s-o mai vadă prea curând.

Așa că ea continua să se bucure de grija și răsfățul tribului ei, însoțită pretutindeni de privirile agere ale dădacei și slujnicei, încălecând pe cămila cea mai frumoasă și dormind în cortul cel mai arătos pe care toți îl recunoșteau de departe. Doar era cortul Maznei!

Într-una din zilele cu arșiță mare, Mazna și-a adunat înjur câteva fete din trib și-au pornit cu toate s-o roage pe dădacă să le lase jos, în valea cea umbroasă. Nu voiau decât să se zbenguie după pofta inimii și să se răcorească la apa izvorului dintre stânci, departe de ochii dojenitori ai bătrânilor. Și, cum se obișnuiseră cu toți să nu-i refuze nimic Maznei, s-au învoit și slujnica, și dădaca să lase copilele să zburde după pofta inimii, jos, în valea cea răcoroasă. Și-așa se face că dimineața, după ce toți porneau la treburi, fetele se strecurau printre corturi și se risipeau ca un stol de porumbițe în răcoarea văii, de unde

nu se mai întorceau decât hăt târziu, înainte de căderea serii. În joaca lor nevinovată și în zburdălnicia lor copilărească, n-a observat niciuna chipul înspăimântător al unui ifrit care le urmărea cât era ziua de lungă, ascuns printre stânci. Sta acolo, lipit de stâncă, și privea uluit la joaca nebună a copilelor. Pe zi ce trecea, ochii nu i se mai dezlipeau însă de chipul Maznei, căci, așa cum era de așteptat, inima ifritului căzuse pradă dragostei tot pentru cea mai frumoasă dintre frumoase. Această copilă de pământeni îi robise gândul și liniștea, iar ifritul nu mai pleca din valea cea răcoroasă nici ziua, nici noaptea.

Și tot așa, timpul zbura cum curge apa la vale, fără a se mai întoarce vreodată, și copilele tinere și năzdrăvane zburdau vesele fără să știe ce-i primejdia, iar ifritul sta la pândă și se tot frământa, simțind că inima i se perpelea de dor și de drag pentru frumoasa Mazna.

Dar soarta dinainte scrisă, pe care n-o schimbă nimeni niciodată, îi hărăzise și frumoasei copile pățanii și suferințe, căci trebuia odată și odată să știe și ea ce-i viața pe această lume. Într-una din zilele când vara era pe sfârșite, tocmai când se însera și copilele începeau a se pregăti de întoarcere la tribul lor, Mazna s-a lăsat furată de evantaiul colorat de pe aripile unui fluture. Și tot așa, din piatră în piatră, s-a tot îndepărtat, alergând după minunata făptură ce-i încântase ochiul, până ce n-a mai zărit pe nimeni în jurul ei. S-a întors din cale, și-a strigat suratele, dar nu i-a mai răspuns nimeni. Și, tocmai în clipa când și-a dat seama că e singură și începea să se teamă de întunericul care se lăsa, un fâlfâit puternic s-a abătut deasupra ei. Ifritul a coborât din văzduh, a prins-o între aripile lui uriașe și s-a ridicat cu ea în tăriile văzduhului, unde nu mai ajunge nici vulturul. Când nu s-a mai zărit pe pământ nici măcar o pată, ifritul a coborât dintr-odată ca un pietroi, lăsându-se vijelios deasupra unui palat măreț, cum nu mai văzuse Mazna niciodată. Era înconjurat de un zid gros și înalt în care nu se afla nici măcar o ferestruică,

în afara unei porți uriașe de fier, zăvorâtă cu șapte lacăte. Zidul părea de netrecut, iar palatul pustiu.

Imediat ce-au intrat în palat și fără ca Mazna să aibă răgaz să se dezmeticească, ifritul și-a lepădat aripile lui uriașe și chipul de pasăre, luând înfățișarea unui om. Văzând copila atât de înfricoșată, i-a vorbit cu blândețe și, când și-a mai revenit, a luat-o binișor de mână, pornind să străbată împreună încăpere după încăpere, una mai frumoasă și mai strălucitoare decât alta. Fiecare odaie își avea povestea ei, pe care ifritul o depăna cu glas mieros în urechea Maznei, tot sperând s-o atragă și să-i alunge teama, făgăduindu-i câte-n lună și-n stele: ba că ea va fi stăpâna celui mai frumos palat de pe fața pământului, ba că va fi cea mai bogată și mai împodobită femeie din lume și multe alte minuni, ce nici cu gândul nu gândești. Și-au tot rătăcit așa prin mulțimea sălilor și încăperilor palatului care păreau să nu se mai sfârșească, trecând prin odăi cu totul și cu totul din argint și prin camere cu ferestrele și ușile aurite, prin săli cu tavane din pietre prețioase și cu podele din lemn parfumat. Iar când au ajuns în încăperea pe care ifritul părea să i-o fi hărăzit ei, Mazna s-a fâstâcit cu totul de atâta strălucire. Nici în basmele pe care i le spunea seara dădaca ei nu auzise Mazna de asemenea minunății: doar lăzi cu podoabe și parfumuri, văluri și veșminte de mătase, șaluri și conduri din fir aurit, colivii din argint cu păsări colorate și viers minunat și un havuz din care picura apă de portocale. Odaia în care dormea ifritul se deosebea însă ca de la cer la pământ de toate celelalte încăperi ale palatului. În afara unui pat uriaș nu era nimic de văzut aici. Numai pereții te făceau să-ți clănțăne dinții de spaimă și să-ți înghețe sângele-n vine, căci n-aveai loc să pui degetul de puzderia de arme ce-i acopereau: arcuri și lănci, săgeți și paloșe, săbii și hangere. Văzând-o atât de speriată, ifritul a dus-o pe Mazna în camera ei și i-a grăit:

— Odihnește-te, plimbă-te, după cum ți-e voia. Și cere

tot ce-ți poftește sufletul, căci în palatul meu toate dorințele îți vor fi îndeplinite.

Apoi a părăsit-o, preschimbându-se din nou într-o pasăre uriașă ce întuneca văzduhul în zborul ei, pierzându-se în tăriile cerului. Mazna i-a urmărit zborul până ce n-a mai văzut-o, apoi s-a întors în camera ei, vărsând lacrimi amare, gândindu-se cu dor la cei de-acasă și cu spaimă la gândul că nu va mai putea scăpa din ghearele ifritului. Dar, oricum, speranța nu i-o putea lua nimeni. A început să se țină pas cu pas după ifrit ca să-i învețe toate obiceiurile, așa încât, de la o vreme, știa când doarme, când trebuie să plece la vânătoare și când se întoarce, când mănâncă și când se odihnește.

Într-o bună zi, ifritul a luat-o iarăși de mână cu binișorul, povestindu-i vrute și nevrute despre viața fericită ce-o așteaptă în palatul lui. De data asta au pornit să colinde prin magaziile și vistieriile palatului, trecând dintr-o încăpere cu lăzi de aur în alta cu lăzi pline de argint, de la o cameră ticsită de sipete încărcate cu giuvaeruri la alta încărcată până la tavan cu țesături scumpe. În cele din urmă au ajuns în fața unei camere a cărei ușă era încuiată și ruginită, părând să nu fi fost deschisă de amar de vreme.

— Fată frumoasă, i-a zis ifritul cu glas amenințător, să nu cumva să-ți vină vreodată gândul cel rău să deschizi odaia asta sau să intri în ea. Toate ungherele și cotloanele palatului sunt ale tale, toate încăperile și sălile palatului, cu tot ce este în ele, sunt ale tale și poți să le scotocești cât poftești, numai în camera asta să nu intri niciodată!

Vremea trecea încet, zilele erau lungi și triste și Mazna ducea dorul traiului ei liber de altădată. Se săturase de toate minunile și bogățiile ifritului, iar pustiul palatului ajunsese s-o înăbușe. Pereții strălucitori și reci pe care-i vedea zi de zi o înghețau și tare-i era dor să poată vorbi cu oameni. Dar zidul cel înalt care înconjura palatul părea că ajunge până la cer, punând o stavilă de netrecut între ei și lumea cea vie. Tristețea și dorul au mânat-o să umble de

colo-colo prin sălile și coridoarele palatului, rătăcind toată ziua pe scări în sus și-n jos, deschizând și închizând ușile pe rând, fără să se poată opri niciunde, căci nimic n-o interesa. Și deodată și-a amintit ca prin minune de camera oprită. „La urma urmei”, s-a gândit ea, „de ce n-aș deschide și odaia asta zăvorâtă, când pleacă ifritul la vânătoare. Trebuie neapărat să văd ce-i înăuntru, căci ard de nerăbdare. Oricum nu e nimeni în tot palatul care să mă vadă și să-i spună”. Și-a luat inima-n dinți, a descuiat ușa și a intrat. Dar n-a apucat să facă decât doi-trei pași și s-a căit amarnic de curiozitatea ei, căci ceea ce i-au văzut ochii a îngrozit-o și-avea să-i fure somnul de-acum încolo. De tavan și de pereți spânzurau cadavre de oameni și animale - cu duiumul: fete tinere, cămile și măgari, bărbați și femei, oi și capre - toate atârnate de-a valma, fără nicio rânduială. Păreau să stea acolo spânzurate de picioare de când e lumea, de parcă mâna unei vrăjitoare le oprise viața în loc tuturor în aceeași clipă. Nimic nu le atingea - nici frigul, nici căldura, nici uscăciunea, nici umezeala.

Mazna a ieșit din încăpere de-a-ndăratelea, tremurând din toate încheieturile. „Ce-i de făcut?”, se întreba acum. Cum să facă să nu afle ifritul de îndrăzneala ei? Tot felul de întrebări îi roiau prin minte și teama-i da târcoale, furându-i și bruma de somn, și pofta de mâncare ce-i mai rămăsese. Trebuia să se prefacă tot timpul și să-și învingă teama, dar viața între zidurile palatului pustiu ajunsese cel mai mare chin.

Tot pândind plecarea și sosirea ifritului, într-o bună zi s-a cățărat în unul dintre cei mai înalți copaci din curtea palatului, lăsându-și privirea să rătăcească deasupra deșertului nesfârșit, tânjind după văile și oazele lui răcoroase, dorindu-și să poată alerga liberă cu suratele ei după gazele și fluturi. Tot gândindu-se la zilele frumoase de altădată, a tresărit, nevenindu-i să-și creadă urechilor, căci i se părea că aude în depărtare un glas cunoscut. Părea sa fie glasul unuia dintre robii tatălui său, care

rătăcea prin deșert, tânguindu-se și repetând la nesfârșit:

— Cămila Maznei nu mai poate de dor și nu mai vrea să se apropie de corturile tribului nostru…

Mazna asculta cu urechile ciulite și cu inima zbătându-se, ca o pasăre în laț, bucurându-se și temându-se în același timp, neștiind dacă glasul este aievea sau doar în închipuirea ei. Și-a adunat toate puterile și-a început și ea să strige spre zările îndepărtate, în direcția din care i se păruse că aude glasul cunoscut:

— Tu, cel ce chemi în deșert, mi-ai umplut inima de dor și m-ai făcut să plâng amarnic. Oare n-o vezi pe Mazna singură și tristă, închisă în palatul pustiu?

Glasul Maznei a plutit lin, ca un firicel subțiratic purtat de vânt în văzduhul deșertului, ducând cu el spre urechea și inima celui care striga speranțele fierbinți ale fetei ferecate în palatul ifritului.

Și iar a auzit glasul robului, mai deslușit și mai aproape:

— Cămila Maznei nu mai poate de dor și nu mai vrea să se apropie de corturile tribului nostru.

I-a răspuns din nou și Mazna, prinzând curaj, cu glas limpede și mai puternic, iar vocea robului a continuat să se apropie de curtea palatului, până ce s-a stins undeva, jos, în umbra zidului. Apoi nu s-a mai auzit nimic.

Robul, care rătăcea de multă vreme pe toate drumurile deșertului în căutarea urmelor fetei, a înțeles prea bine că Mazna se află închisă între pereții acelui palat măreț și pustiu, undeva în spatele zidului de netrecut, și s-a grăbit, zburând ca vântul și ca gândul, să ducă vestea tribului său, care nu contenea s-o caute și s-o plângă din zori și până-n noapte. Când a ajuns lângă corturile tribului, fața-i strălucea de bucurie și de alergătură și toți au înțeles pe dată că dăduse de urma Maznei. Nu prididea robul să povestească toate întâmplările, căci întrebările curgeau asupra lui ploaie de grindină. Când s-a mai potolit curiozitatea celor din jur, s-a adunat sfatul bătrânilor și-au hotărât să plece spre palatul neștiut cel mai curajos și mai

viteaz dintre bărbații tribului. Și, firește, acesta nu putea fi altul decât fratele Maznei. Fără să mai întârzie o clipă, și-a luat sabia și arcul, a încălecat pe roibul lui cel iute ca fulgerul și a plecat însoțit de robul său cel mai credincios, care cunoștea drumul spre palatul neștiut de nimeni și care auzise glasul Maznei.

Și-au mers ei cât au mers și, când s-au apropiat de palatul uriaș, fratele Maznei și-a luat armele și sacul cu merinde și l-a trimis pe robul său cu caii înapoi la tribul lor. Apoi s-a pornit să dea ocol palatului uriaș, ce părea cu totul și cu totul pustiu. Dintre zidurile lui nu răzbăteau niciun sunet, nicio rază de lumină și nu plutea nicio undă de arome. Tânărului i se părea uneori că plutește într-un vis cu vrăjitoare și ginni, din care nu se poate trezi. Zidul ce înconjura palatul i se părea de netrecut și s-a pornit să-și spună aleanul într-un cântec de dor și jale. Și iată că Mazna l-a auzit, s-a cățărat cât a putut mai repede în vârful copacului din curte, și-a strigat fratele și l-a rugat cu lacrimi în glas să se ascundă degrabă și să nu se arate pentru nimic în lume, până ce nu va vedea o pasăre uriașă luându-și zborul de pe acoperișul palatului și pierzându-se în înaltul cerului.

Viteazul nostru a făcut întocmai: s-a ascuns cum a putut mai bine, chibzuind și întorcând pe toate fețele încurcătura în care se afla și primejdiile care-i pândeau pe el și pe sora lui. Timpul trecea anevoie, ba îi părea chiar că sta pe loc. Se tot întreba, frământându-se: cum ar putea să-l biruie pe ifrit? Ce chip o fi având și cum ar putea să-l răpună? Este uriaș și puternic, viclean și vrăjitor. Cum ar putea fi învins - cu forța sau prin vicleșug? În ciuda spaimei și a gândurilor negre ce nu-i dădeau pace, curajul nu l-a părăsit și s-a hotărât să-l înfrunte pe ifrit, orice s-ar întâmpla. Omul este dator să încerce și să se străduie ca să izbândească. Cum-necum, blânda și frumoasa Mazna trebuia salvată. Fie că avea să izbândească, fie că nu, trebuia să apere faima vitejiei tribului său și să-i răzbune

pe toți aceia care căzuseră pradă în ghearele uriașului ifrit.

După lungi ceasuri de așteptare, a văzut un nor ce întuneca lumina soarelui și a înțeles că pasărea uriașă ce se ridica în tăriile văzduhului nu era decât ifritul cel blestemat, care pornise la vânătoare. Atunci s-a grăbit să se apropie de zidul palatului, în locul unde vorbise cu Mazna pentru prima oară. Sora lui pândise și ea cu sufletul la gură plecarea ifritului și în clipa următoare s-a și cățărat în copacul cel mai înalt, aruncând peste zid frânghii groase pe care le împletise din șalurile de mătase ce zăceau răspândite prin cămările palatului.

Când capătul funiei a ajuns jos, unde aștepta fratele ei, acesta și-a aruncat desaga în spinare, s-a prins cu nădejde de el și-a pornit să se cațere pe zid. Doar că urcușul mergea încet și tare anevoie, căci zidul era neted și voinicul nostru nu găsea niciun sprijin, folosindu-se numai de forța brațelor lui.

Înainta puțin, aluneca iar și din nou se prindea cu nădejde, împins de focul care-i ardea mâinile rănite și de dorința aprigă de a-l răpune pe ifrit și a-și salva sora.

Tot alunecând și prinzându-se din nou de funie, cu inima zbătându-i-se să-i sară din piept, a ajuns în cele din urmă pe muchia zidului. Nevenindu-i să-și creadă ochilor, a îmbrățișat-o pe Mazna și-a sărutat-o și nu mai conteneau cu întrebările, care curgeau din amândouă părțile, încât nici nu-și mai puteau răspunde. Ce fac bătrânii și ce s-a întâmplat cu tribul și cum au aflat de palatul ifritului?… Ce s-a întâmplat cu cămila cea credincioasă și ce fac copilele cu care se juca în valea cea răcoroasă?… Și cum de-a ajuns ea la palatul pustiu în ghearele ifritului blestemat și care-i taina palatului?… Și multe. Și multe altele. Dar ce să-i faci? Doar se știe că ce-ți este scris în frunte ți-e pus. Și, ca să nu mai lungim vorba, căci timpul trece și ifritul se poate întoarce când nici nu te-aștepți, cei doi frați au început să chibzuiască și să pregătească un plan pentru a-i veni de hac jivinei blestemate, care dăduse pieirii mulțime de

animale și oameni nevinovați. Nu numai că trebuia s-o salveze pe sora lui, ci avea să facă un mare bine multor triburi din împrejurimi, scăpându-le de tributul pe care-l plăteau lăcomiei ifritului.

Mazna și-a luat fratele de mână și l-a purtat prin palat până ce-au ajuns la ușa camerei în care dormea ifritul și - acolo - i-a zis:

— Ascultă tot ce-ți spun cu multă luare-aminte, căci orice lucru care-ți scapă ne poate costa viața pe amândoi. Ifritul ia înfățișarea unei păsări uriașe, ori de câte ori pleacă să vâneze vreun om sau altă ființă vie. Are obiceiul să se întoarcă după apusul soarelui, după ce intră în palat, ia chip de om, iar când se culcă în camera lui, ia înfățișarea unei fiare cu șapte capete, ce doarme cu ochii deschiși. Dacă vrei să-l ucizi, trebuie, neapărat, să-i retezi capul cel mai mic, căci acolo-i stă toată puterea, altfel nu mai ai scăpare. Dacă nu-l retezi din prima lovitură, se trezește și nu mai e putință de fugă, căci el este mai iute ca gândul și mai puternic decât o sută de voinici ca tine. Ține minte, frățioare! Trebuie să-i retezi capul cel mic dintr-o singură lovitură și să nu te lași amăgit de îndemnurile și rugămințile lui. Când se va trezi, o să strige la tine: „Mai lovește o dată, flăcăule, Allah să te țină cu zile!”. Dar tu să nu faci una ca asta, orice s-ar întâmpla și oricât ar stărui, căci toată puterea lui stă în capul său cel mic, iar de-l lovești a doua oară, își recapătă toată vlaga. El doar atâta așteaptă, căci așa i-a înșelat pe toți voinicii care-au încercat să-i vină de hac. Când ți-o spune: „Mai lovește o dată, flăcăule, Allah să te țină cu zile!”, trebuie să-i răspunzi cu glas limpede: „Mama m-a învățat să nu lovesc decât o singură dată!”. Apoi îl lași și te duci, fără să te mai uiți în urmă. El o să zbată neputincios și-o să piară pentru totdeauna. Ai grijă să umbli ca fulgul de ușor, să nu-l trezești înainte de a lua sabia cea mare care atârnă pe perete deasupra capului său, căci așa este sortit: ifritul să piară numai de sabia lui. El știe prea bine lucrul ăsta și

tocmai de-aceea o păstrează în teacă, atârnată deasupra patului. Nu se culcă niciodată înainte de a fi sigur că sabia se află la locul ei.

Toate astea i le-a spus Mazna fratelui ei și apoi s-a pregătit de plecare, înainte de a-și lua rămas-bun, i-a mai zis:

— A sosit ceasul, viteazul meu frate! E vremea să se întoarcă ifritul. Ascunde-te repede în cel mai întunecat ungher al odăii lui și ține-ți răsuflarea până ce va adormi. Curaj! Eu am să te ajut cum oi putea!

Și toate s-au petrecut după cum erau știute. Nici n-a plecat bine Mazna, și ifritul a venit la vremea socotită, nicio clipă mai devreme, nicio clipă mai târziu. A cerut apă și miere, apoi s-a dus în camera lui și s-a întins pe patul uriaș cu ochii închiși, pregătindu-se pentru un somn bun. N-a trecut mult timp, că ifritul a deschis ochii mari și a început să sforăie de se cutremurau pereții. Atunci abia a cutezat și viteazul nostru să se miște din ascunzătoarea în care stătuse ghemuit, cu inima cât un purice. S-a strecurat cu grijă, pășind ușor spre peretele pe care se afla marea sabie. A apucat cu mâna dreaptă mânerul, iar cu stânga a ținut teaca, încercând să tragă sabia fără a-l trezi pe ifrit. Doar că urechea blestematului era cu totul și cu totul neobișnuită, așa încât prima mișcare l-a făcut să se întoarcă pe o parte și să întrebe cu glas somnoros:

— Cine umblă la sabia mea strălucitoare, sunătoare și de capete tăietoare?

— Eu sunt, stăpâne, a răspuns Mazna cu glas dulce din spatele ușii. Îmi fac ochii cu *kuhl* și-mi zornăi brățările!

Ifritul a continuat să sforăie și viteazul nostru a mai tras o dată de sabie. Dar urechea năzdrăvană a ifritului a prins din zbor zăngănitul ușor și s-a întors pe cealaltă parte, mormăind amenințător:

— Cine umblă la sabia mea strălucitoare, sunătoare și de capete tăietoare?

— Eu sunt, stăpâne! a răspuns Mazna cu glas dulce. Îmi

schimb veșmintele și-mi zornăi brățările!

Ifritul a tăcut o clipă, apoi s-a pornit din nou să sforăie de se zguduiau pereții, iar voinicul nostru a tras cu putere toată sabia din teacă. Din nou zăngănitul sabiei i-a tulburat somnul, făcându-l să se foiască și să întrebe cu glas și mai amenințător:

— Cine umblă la sabia mea strălucitoare, sunătoare și de capete tăietoare?

— Tot eu sunt, stăpâne! i-a răspuns Mazna. Îmi pun inelele și-mi zornăi brățările!

Sosise și clipa hotărâtoare. Cei doi frați s-au înțeles și s-au încurajat din priviri, iar voinicul a apucat mânerul sabiei cu mâinile amândouă, s-a apropiat tiptil de perna pe care-și odihnea ifritul cele șapte capete și a izbit cu sete, retezându-i dintr-o dată capul cel mic. Blestematul s-a zbuciumat, a scos un muget îngrozitor, apoi a pornit să-l ademenească pe tânăr:

— Mai lovește o dată, flăcăule, Allah să te țină cu zile!

Dar fratele Maznei s-a ținut tare și i-a răspuns precum îl învățase sora lui:

— Mama m-a învățat să nu lovesc decât o singură dată!

Atunci corpul uriaș s-a chircit și ifritul s-a cufundat într-un somn adânc, din care nu avea să se mai trezească niciodată.

Cei doi frați au pornit să plângă cu lacrimi de bucurie și fericire pentru izbânda asupra fiarei blestemate. Se îmbrățișau și se rugau lui Allah să le dea viață lungă pentru a se putea bucura de libertatea care-i aștepta lângă cei dragi din tribul lor.

Tinerii s-au luat de mână, alergând fericiți, fără niciun fel de grijă și spaimă, prin palatul fermecat ce părea că se însuflețise, din clipa când pierise ifritul. Mazna deschidea pe rând ușă după ușă, arătându-i fratelui ei uriașele comori ce zăceau ascunse în sipetele îngrămădite pe lângă pereți, până la tavanele înalte. Păsările din colivii au început dintr-odată să cânte vesele, iar fântânile și havuzurile

susurau melodii vesele.

— În încăperea asta este doar aur, iar în odaia asta mare numai argint, spunea Mazna, alergând veselă de la o ușă la alta. În sipetele astea colorate sunt numai giuvaieruri și mărgean, iar în cuferele astea prețioase numai mătăsuri scumpe și pene de păun. În odaia asta se află o ladă uriașă plină cu perle strălucitoare pe tipsii aurite, iar în sala asta, care-ți ia ochii, numai hangere și săbii bătute cu nestemate.

Voinicul nostru era uluit de atâta bogăție. Nici nu cutezase vreodată să se gândească la așa ceva. Și-atunci i-a zis Maznei:

— Trebuie să chemăm robii tribului nostru să încarce o caravană nesfârșită, ca să îndestuleze toată suflarea din împrejurimi, cât or vedea cu ochii, căci au de unde!

Și așa au și făcut. Au venit robii cu un șir nesfârșit de cămile pe care au încărcat bogății fără seamăn și s-au întors cu tot alaiul la tribul lor. Și s-a întins un ospăț mare care a durat șapte zile în șir și tare s-au mai veselit cu mic, cu mare, căci toți o iubeau pe frumoasa Mazna ca pe ochii din cap. Și parcă acum le era și mai dragă, după ce fuseseră în primejdie s-o piardă, și numele ei era pe toate buzele și toți îl rosteau fericiți. Și astfel s-a tot țesut firul poveștii despre Mazna, transmisă de la un trib la altul și din generație în generație, până ce a ajuns și la noi.

BULGĂRE DE SARE

A fost odată ca niciodată. A fost odată, demult, o familie care trăia în tihnă și fericire, fără să știe ce sunt grijile. Tatăl, mama și trei fete frumoase. Și, de ce creșteau fetele, de ce se făceau tot mai chipeșe. Până ce le-a venit vremea măritișului și s-au ivit pețitori de prin partea locului cerându-le de soții, pe rând, așa cum era obiceiul pământului, dar tatăl nu l-a socotit pe niciunul vrednic de fetele lui.

Toate trei erau nespus de frumoase, dar niciuna n-o întrecea pe mezină.

Allah o dăruise cu un trup mlădios ca o trestie și cu o față senină și rotundă, aducând cu luna plină.

Dar iată că într-o bună zi tatăl s-a trezit pe neașteptate cu un flăcău tuciuriu și ciudat că vine și i-o cere de soție pe mezină. Omul a încercat în fel și chip să scape de el. A căutat să-l înduplece, spunându-i că nu poate nicidecum s-o mărite pe fata cea mică înaintea surorilor mai mari. Asta a fost pricina pe care a inventat-o la repezeală, dar adevărul era cu totul altul: pețitorul părea să fie un rob negru, iar fata pețită cobora dintr-un trib arab sadea, cunoscut pentru obârșia și noblețea lui, care nu-și dă fetele după oricine. Pețitorul trebuia să fie dintr-un trib cel puțin la fel de nobil ca al fetei cerute. Motivul era oricum destul de temeinic ca un tată să-l alunge pe un pețitor nedorit și să scape de el. Dar robului îi cășunase s-o ia pe mezină și nu voia în ruptul capului să plece, rămânând surd la orice vorbe despre obiceiuri, tradiții și opreliști pe care le tot spunea tatăl fetei. Ba mai mult decât atât; când a văzut că

tatăl fetei se încăpățânează să-l alunge, l-a amenințat cu moartea. Așa ceva nu se mai pomenise și tatăl fetei n-a mai avut de ales. Dacă ținea la viață, trebuia să i-o dea negreșit pe fata cea mică de soție. Negrul din fața lui i-o spusese cu atâta îndârjire, încât tatăl a înțeles că nimeni și nimic nu-l va mai putea scăpa de o asemenea primejdie. Ciudatul pețitor era în stare să piardă pe oricine, pentru a dobândi mireasa dorită. Ce s-o mai lungim! De voie, dar mai ales de nevoie și de frică, tatăl s-a înduplecat în cele din urmă și s-a învoit să-i dea fata. Și astfel frumoasa mezină a fost adusă în fața viitorului soț, fără ca măcar să fie întrebată de vrea au ba, căci fetele nu aveau în acea vreme niciun cuvânt. Hotărârile în astfel de treburi erau luate de părinți sau - mai bine zis, de tată și doar de el. Dacă tatăl încuviința ca fata lui să se mărite cu un bărbat - oricare și oricum ar fi fost acela -, fata trebuia să se supună, indiferent de obârșie sau de avere.

Robul cel negru și tânăra lui aleasă au mai rămas câteva zile lângă familia ei, apoi și-au luat rămas-bun și-au plecat împreună în țara și la neamul lui.

Părinții n-au avut încotro. Au privit neputincioși, văzând cum se îndepărtează fata lor, fără să știe nici unde se duce și nici dacă o s-o mai vadă vreodată.

Ajuns în țara lui, negrul și-a așezat tânăra soție într-un palat mare și strălucit, plin de slujitori și de ecpaiele, în care toată suflarea se închina dinainte-i, veghea la liniștea și mulțumirea lui. Când a intrat în palatul acela, mult s-a mai minunat aleasa lui de strălucirea și bogăția ce domneau pretutindeni. Fata nu trebuia să miște un deget în palatul acela măreț, căci numai ce deschidea gura să ceară sau să poruncească ceva, că slujitorii și ecpaielele se și întreceau care mai de care să-i îndeplinească dorința.

A trăit mezina o bună bucată de vreme ca într-un vis frumos. Dar de la un timp i s-a făcut dor de casă și de țara ei. Fără să stea pe gânduri, căci se obișnuise să i se împlinească orice dorință, i-a cerut negrului, care era

acum soțul și stăpânul ei, al palatului și al întregii suflări care mișuna în el, s-o însoțească într-o călătorie lungă până în țara de baștină, ca să-și vadă părinții și surorile. Și soțul s-a învoit pe dată.

— Pregătește-te de plecare! o îmbie el. Când totul o să fie gata pentru călătorie, purcedem la drum fără zăbavă!

După numai trei zile totul era pregătit și s-au așternut la drum. Și-au mers ce-au mers și iată că într-o bună zi părinții fetei se trezesc cu mare alai, căci negrul luase cu el mulțime de slujitori și daruri alese pentru toate rudele soției, de toate vârstele, și mari, și mici. Fata arăta minunat; devenise chiar mai frumoasă decât o știau. Asta i-a făcut pe toți să-și închipuie că ea era fericită și mulțumită de căsătoria cu sclavul cel negru. Toți mureau însă de curiozitate să afle câte și mai câte despre rostul ei, dar, lucru ciudat, negrul se ținea scai de soața lui și n-o lăsa nici măcar o clipă singură, așa încât nu le-a putut spune nimic despre minunatul palat în care trăia. Numai că una din surorile fetei era isteață din cale-afară și-a ținut cu tot dinadinsul să știe tot: cum trăiește sora ei acolo, departe, cum se poartă robul cel negru cu ea, de unde au acele daruri minunate și cum de este sora ei atât de fericită și mulțumită. A încercat ea în câteva rânduri să rămână singură cu mezina venită de departe, dar n-a fost chip, căci negrul apărea ca din pământ, când îi-era lumea mai dragă. Nu mai făcea altceva decât să pândească zi și noapte momentul când ar putea-o găsi pe mezină singură, căci bănuia că e ceva ciudat la mijloc. Și iată că într-o bună zi, când negrul stătea de vorbă cu un musafir, a luat-o pe soră-sa de mână și-a scos-o repede afară, năpustindu-se asupra ei cu o ploaie de întrebări: ce face și cum o duce, unde trăiește și multe, multe altele…

— Sunt fericită cum nu se mai poate de căsătoria mea și trebuie să știi că toți mă țin în mare cinste, îi răspunde mezina. Trăiesc într-un palat strălucit, plin de slujitori care îmi aduc tot ce poftesc și răspund pe loc la dorințele și

poruncile mele, servindu-mă zi și noapte cu credință. Iar negrul - bărbatul și stăpânul meu - mi-e ca un frate. Ține la mine ca la ochii din cap și nu știe ce să mai facă, fiindcă vrea să mă știe fericită. Doar că au un obicei tare ciudat: înainte de culcare îmi dau să beau un pahar cu apă și, după ce l-am băut, mă cufund într-un somn adânc, cu vise minunate, din care nu mă mai trezesc decât a doua zi dimineața. Iar când mă scol, găsesc mulțimea de slujitori mișunând în jurul meu, întrecându-se, care mai de care, să-mi fie de folos. Așa trăiesc eu, surioară. M-am obișnuit cu viața asta, în anii de când stau departe de voi, și pot zice că sunt cum nu se poate mai fericită.

Sora cea isteață chibzui câteva clipe, căci abia acum curiozitatea începea s-o chinuie mai tare, apoi îi șoptește mezinei:

— Când te întorci cu bărbatul tău în palatul acela strălucit și vine vremea să te culci, nu uita să faci ce-ți spun eu acum: ia paharul cu apă pe care ți-l aduc slujitorii și fă-te că-l bei, dar toarnă-l în sân. Nu te atinge de niciun strop din ce-i în el! Pe urmă întinde-te pe pat și stai nemișcată, atât de nemișcată, încât să creadă că dormi dusă. Dar tu să stai la pândă, să ciulești bine urechile să nu-ți scape nimic din ce se petrece în jurul tău, pricepi?

— Mă prind să fac întocmai cum zici tu, surioară, se învoi mezina. Și-o să fiu cu băgare de seamă să nu-mi scape nimic din ce se întâmplă, îi mai făgădui ea, căci începuse să i se trezească și ei curiozitatea.

Și era și firesc să fie așa, doar se știe de când lumea și pământul cât de curioase sunt femeile.

Dar iată că a venit și vremea ca negrul și nevasta lui să se întoarcă la palatul lor plin de slujitori, din țara aceea de departe. Și după zile și zile de mers, au ajuns într-un ceas târziu din noapte la palatul cel strălucit. Slujitorii erau cu toții în așteptarea lor, pregătiți cu fel de fel de bunătăți, deși n-avea nimeni cum să-i vestească și niciun sol nu fusese trimis înainte pentru asta. Le-au întins masa cu

mâncăruri îmbietoare și răcoritoare parfumate, iar în baia gata pregătită îi așteptau veșmintele pentru noapte. Acum privea și fata noastră cu alți ochi ceea ce se petrecea în jurul ei și începuse a se mira de multe lucruri pe care nu le luase în seamă până atunci.

Când slujitorii au venit cu obișnuitul pahar cu apă înainte de culcare, fata s-a prefăcut că-l bea, dar l-a turnat în sân, apoi s-a lungit pe pernele de puf, prefăcându-se cufundată într-un somn adânc, după oboseala drumului. Nu trecu mult și câțiva slujitori au intrat în iatacul ei și-au început s-o scuture, s-o întoarcă pe-o parte și pe alta, s-o piște de nas și de degete ca să se încredințeze că fata doarme dusă. Dar ce să facă? S-a chinuit și-a îndurat totul până ce-au plecat servitorii, căci nu voia cu niciun chip să se dea de gol. Apoi a oftat ușurată la gândul că șiretlicul i-a izbutit. Și iată că ușa camerei s-a deschis ușor și prin ea s-a strecurat cineva. Era un flăcău bălai, înalt și chipeș, care s-a apropiat încet de patul ei. Fata s-a ridicat în capul oaselor, fără să-și dea seama ce face, uluită de frumusețea lui, și l-a privit drept în ochi.

— Cine ești tu și cum te cheamă? se trezi ea întrebându-l.

— Vrei să știi cine sunt eu sau vrei să știi care-i numele meu? o întrebă flăcăul la rândul lui.

— Vreau să știu care-i numele tău, prinse a-l iscodi fata din nou.

În loc să-i răspundă, tânărul a repetat aceeași întrebare de trei ori la rând, iar fata s-a încăpățânat să-i afle numele. Atunci flăcăul i-a grăit așa:

— Numele meu este Awayd es-Sattad - Bulgăre de sare topit.

Nici nu s-a încheiat bine răspunsul lui și frumosul chip al tânărului din fața ei a început să se topească încet-încet, până ce-a dispărut cu totul. În clipa aceea, fata s-a trezit singură într-un pustiu. Pierise și palatul și la fel și slujitorii care mișunau în el. N-a mai văzut pe nimeni în jurul ei și n-

a mai auzit decât șuieratul vântului care lovea ramurile arbuștilor pitici, risipiți ici și colo prin deșert.

S-a ridicat înspăimântată de singurătatea pustiului în care nu știa ce-o așteaptă și-a pornit cu pas nesigur, așteptând s-o atace vreo jivină, dintr-o clipă într-alta. A zorit mersul, mânată de sete și de foame, nădăjduind să dea peste un sat sau peste sălașul unui trib de beduini. A tot cutreierat așa, până când s-a lăsat noaptea și a simțit că i se sfârșesc puterile și o doboară oboseala. A urcat, cu chiu, cu vai, pe o colină și de-acolo a zărit în fața ei luminile unui oraș mare. În suflet i-a mijit o flacără de bucurie, căci orașul însemna salvarea. Și-a adunat ultimele puteri, a intrat pe prima poartă care i-a ieșit în cale și-a pornit să colinde pe ulițe, în căutarea unui adăpost unde să mâie peste noapte. A doua zi, după puțină odihnă, avea să chibzuiască ce-i de făcut.

S-a oprit în fața unei case mari, în care și-a zis că trebuie să locuiască niște oameni înstăriți și buni la suflet, care ar putea să-i dea adăpost peste noapte. A bătut în poartă și-a așteptat. După câteva clipe i-a deschis un tânăr. Și nu mică i-a fost mirarea când a văzut că era chiar Awayd es-Sattad, care a recunoscut-o numaidecât și-a întâmpinat-o cu bucurie în vorbe și în priviri.

— Intră! o îndemnă frumosul tânăr.

Dar mama lui nici nu vroia să audă de așa ceva. Cum să primească în casa ei o străină atât de frumoasă? Ea își avea socotelile ei pentru băiat și se temea de orice femeie frumoasă care apărea în fața lui.

— Dragă mamă, începu Awayd es-Sattad s-o roage, încercând să-i înmoaie inima. Gândește-te că este o biată fată străină de meleagurile noastre și ne facem pomană cu ea dându-i adăpost. Și-apoi eu tocmai trebuie să mă însor curând și s-ar putea să ne fie de mare ajutor pentru pregătirile de nuntă.

Mama s-a lăsat în cele din urmă înduplecată de vorbele fiului ei și i-a îngăduit fetei să intre, socotind că va fi

tocmai bună pentru dereticatul casei. Și, ca s-o încerce, bătrâna i-a pus de la început în mână o mătură împodobită cu mărgăritare și-a ademenit-o cu viclenie:

— Ia mătura asta și curăță bine toate ungherele casei! Dar, pentru numele lui Allah, să nu cumva să pice pe jos vreo boabă de mărgăritar, căci, de voi pierde una singură, va fi vai și-amar de tine! Te voi pedepsi aspru!

Fata a luat mătura și-a început să deretice casa cu toată grija, atentă la tot pasul să nu piardă vreo boabă. Dar, în ciuda străduințelor, mărgăritarele au început că cadă unul după altul, odată cu lacrimile fetei, speriată de pedeapsa ce-o aștepta. Tocmai când fata se chinuia să adune boabele prefirate prin casă, plângând cu lacrimi amare, iată că apăru, strecurându-se tiptil ca să nu-l vadă bătrâna, Awayd es-Sattad. A luat mătura din mâna fetei, a pus ca prin farmec toate mărgăritarele la locul lor și s-a apucat să mănânce cu spor în locul ei. După ce-a terminat treaba, i-a dat fetei mătura și-a trimis-o la mama lui.

Fata s-a înfățișat spășită în fața bătrânei, dându-i de veste că a terminat toată treaba și că mătura este întreagă. Bătrânei nu-i venea să-și creadă urechilor. A luat mătura, a întors-o pe toate părțile, apoi a cercetat ungherele casei și, văzându-le curate, s-a bucurat de istețimea și vrednicia fetei. Dar, bănuitoare, bătrâna se apucă s-o descoase:

— Nu cumva îl cunoști pe fiul meu, Awayd, fată frumoasă?

— Nici vorbă! De unde și până unde să-l cunosc? îi întoarse fata întrebarea, dându-și pe loc seama de primejdie.

Bătrâna s-a mulțumit cu răspunsul fetei, dar i-a pus în mână un ciur, cerându-i să ude cu el toate odăile și coridoarele casei.

— Dar ai grijă, o preveni bătrâna, ca udatul să fie pretutindeni la fel, să nu găsesc nicăieri un strop mai mult sau mai puțin!

Fata, din ce în ce mai speriată, a luat ciurul, a turnat apă

în el și s-a apucat să stropească încăperile casei, dar, oricât s-a străduit, apa curgea mai mult într-un loc și mai puțin în altul, lăsând mici băltoace ici și colo. Și-a dat seama cu spaimă că nu va izbuti nici la a doua încercare. Dar, tocmai când se frământa mai tare, i-a venit din nou în ajutor Away es-Sattad. A luat ciurul din mâna ei și a stropit toată casa; și, ca prin minune, picăturile curgeau peste tot ca o ploaie măruntă. După ce-a terminat treaba, i-a pus fetei ciurul în mână, îndemnând-o:

— Nu te teme, ia-l și du-te cu el la mama! Spune-i că ai făcut toată treaba întocmai cum ți-a cerut ea.

Fata a plecat cu ciurul și i-a spus bătrânei ce-o învățase Awayd. Dar stăpâna nu s-a lăsat până ce n-a cutreierat, cotrobăind în toate colțurile, și s-a minunat văzând că pretutindeni era stropit la fel. Din nou a cuprins-o bănuiala că fiul ei o ajută pe fata aceea care le-a picat pe cap ca din senin. Și-a încercat iar s-o tragă de limbă:

— Nu cumva îl cunoști pe fiul meu? Ia adu-ți aminte! Trebuie să-mi spui de îndată adevărul!

— Nici vorbă! răspunse fata cu aceeași siguranță ca și prima oară. De unde și până unde să-l cunosc eu, care sunt străină de meleagurile astea? Și nici el n-are de unde să mă știe!

Bătrâna s-a lăsat iarăși amăgită de vorbele fetei, dar parcă tot simțea că-i ceva necurat la mijloc. S-a tot gândit și iar s-a gândit cum s-o mai pună la încercare.

— Aleargă până la sora mea! îi zise arțăgoasă. Dă-i binețe și cere-i besacteaua, toba și mizmarul[93] și cată să vii cu ele încoace degrabă.

Fata a alergat într-un suflet până la sora bătrânei, i-a spus bun găsit și pe urmă i-a cerut besacteaua, toba și mizmarul. Doar că aici dăduse peste o cotoroanță și mai afurisită. Cum a văzut-o, a și început s-o descoase:

— Așa-i că-l cunoști pe nepotul meu? Ia spune-mi, de

[93] Instrument muzical popular de suflat, asemănător cu fluierul, având una sau două țevi confecționate, în mod obișnuit, din trestie.

unde-l știi pe Awayd?

— Nici vorbă! De unde și până unde să-l cunosc eu? îi întoarse fata întrebarea, mirată peste poate.

Între timp și-a strâns lucrurile căpătate și-a pornit tot într-o fugă spre casă. Pe neașteptate, la primul colț, îi apăru înaintea ochilor - răsărit ca din pământ - Awayd es-Sattad, îndemnând-o să se grăbească cât poate.

— Du-te cu lucrurile astea fără zăbavă! îi zise el. Și nu cumva să deschizi cutia, căci tot ce este înăuntru se împrăștie și n-o s-o mai poți închide la loc. Atunci bătrâna o să-și dea seama de ce-ai făcut, iar eu n-o să te mai pot scăpa de pedeapsa ei.

Fata l-a încredințat că așa va face și și-a văzut grăbită de drum. Numai că - se știe de când lumea și pământul - nimic nu întrece curiozitatea femeilor. Văzând fata că nu-i nici țipenie de om prin preajmă și crezând că în cutie sunt niscaiva podoabe femeiești, a ridicat puțin capacul. Când colo, să vezi și să nu crezi! Numai ce-a ridicat capacul și țuști! Din besactea au sărit, unul după altul, și s-au pornit să țopăie trei șeitani năzdrăvani. Primul a înșfăcat toba și-a început să bată în ea de se cutremura văzduhul, al doilea sufla din toate puterile în mizmar, de-ți țiuiau urechile, iar al treilea s-a pornit să dănțuiască nebunește, de nu-l puteai urmări. Se zguduia pământul și parcă și văzduhul luase foc. Prinde-i dacă poți!

Fata i-a privit o vreme, făcând haz, dar curând și-a dat seama, speriată, c-o să întârzie pe drum și-a început să alerge după ifriți ca să-i închidă la loc în cutie. Dar ți-ai găsit! Nici poveste! Țopăiau care mai de care mai avan și nu voiau nici să vadă, nici să audă. Acum n-avea decât să regrete amarnic curiozitatea ei și să plângă pentru pedeapsa ce-avea s-o primească de la bătrâna vicleană. Dar iată că înaintea ei s-a ivit iarăși ca din senin Away es-Sattad. Cu privirea dojenitoare, a adunat ifriții nărăvași, care-l ascultau pocăiți, a închis lucrurile în cutie și i-a poruncit să nu se mai abată niciun pas până acasă.

A ajuns gâfâind de alergătură și de teamă. I-a întins lucrurile bătrânei, fără să scoată o vorbă. Cotoroanța le-a cercetat pe rând, înciudată de istețimea fetei, apoi s-a apucat morocănoasă de pregătirile pentru nuntă. Mai întâi avea de gătit darurile pentru oaspeți.

Așa era obiceiul; înainte de nuntă, toate rudele se adunau în casa bătrânei, care le împărțea daruri. Fiecare bărbat a primit câte o *ghitra*[94], o jiletcă și-o pereche de șalvari și fiecare femeie câte o *sila*[95], o hăinuță și-o pereche de șalvari. Doar că darurile bătrânei nu erau ca toate celelalte - erau niște lucruri de preț, căci nu se văzuseră nicăieri asemenea veșminte frumoase; parcă n-ar fi fost lucrate de mână omenească și-aveau asemănare, oricât ar fi căutat în lungul și-n latul țării. Toți cei de față au primit daruri scumpe, în afara fetei străine și frumoase, care sta deoparte tristă și umilită. Când s-a încumetat s-o întrebe pe stăpână dacă n-ar putea primi și ea un dar ca toți ceilalți din casă, zgripțuroaica i-a răspuns arțăgos:

— N-ai tu ce face cu asemenea lucruri de preț!

— De unde, de neunde, dă-i și ei, mamă, ce le-ai dat și celorlalți oaspeți, pentru că este o străină și se cuvine să fie cinstită, de vreme ce se află în casa noastră, tocmai la nunta mea. Și doar vezi, mai adăugă Awayd, cât de curată rămâne casa în urma ei!

Bătrâna și-a călcat pe inimă și i-a dat și fetei o *sila,* o hăinuță și o pereche de șalvari.

S-a apropiat și ziua aducerii miresei[96]. Casa a fost

---

94 Un fel de vestă purtată de bărbați.

95 Veșmânt pentru cap ce acoperă și gâtul și atârnă pe umeri, purtat de femei în zona orientală a lumii arabe.

96 Căsătoria la arabi prezintă o serie de trăsături comune, îndeosebi în ceea ce privește momentele premergătoare. Primul dintre acestea este alegerea și cererea fetei în căsătorie *(khutuba* sau *khutba).* Părinții tânărului o aleg pe viitoarea mireasă, de cele mai multe ori fără ca el s-o vadă înainte de noaptea nunții. Următorul moment este stabilirea și achitarea dotei *(mahr),* care constă într-o sumă de bani stabilită de părinții fetei, precum și în bijuterii, veșminte și, în mediul rural, vite.

împodobită și peste tot s-au aprins lumânări. Awayd s-a strecurat lângă fata cea frumoasă, când toți musafirii se veseleau la masă, și i-a șoptit la ureche, așa încât să audă numai ea:

— Eu am să sting toate lumânările în afara celei de dinaintea ta. Atunci ne strecurăm afară și fugim în lume. Doar așa o să scăpăm de urâta asta pe care mama mi-a ales-o de mireasă, doar pentru că este din neamul ei de vrăjitori bogați.

Zis și făcut. Când a sosit clipa stingerii lumânărilor, așa cum era obiceiul, Awayd le-a stins pe toate, în afara lumânării din fața fetei străine. S-au strecurat apoi neobservați și, ocrotiți de întuneric, au ieșit pe poarta cea mare și duși au fost.

Când s-au aprins lumânările, musafirii au văzut că mireasa se afla singură într-un colț, iar mirele și fata cea străină lipseau. Bătrâna a înțeles pe dată ce s-a întâmplat și s-a mâniat foc pe cei doi fugari care-i stricaseră toate socotelile. Știa ea prea bine că fata aia străină n-o să-i aducă decât necazuri. Cum de s-a lăsat păcălită?! A ieșit valvârtej în curte și s-a apucat să boscorodească pe întuneric toate descântecele pe care le știa:

— Țineți-l, voi, ifriți și ginni, pe cel neascultător, încremenit între doi munți, vreme de patruzeci de zile, nici

---

Un alt moment premergător ceremoniei nunții este noaptea *hinnei,* organizată simultan în casa miresei și a mirelui. Se stabilește apoi ziua conducerii miresei la casa mirelui *(ziffa* sau *zifaj).* Mireasa este gătită cu veșminte de nuntă și podoabe de către o femeie specializată. La amiază se adună la casa miresei femeile din familia mirelui. Spre seară vin și bărbații din familia mirelui și prietenii săi și se organizează o petrecere cu masă mare. Apoi mireasa este condusă cu mare alai la casa mirelui. Mirele intră noaptea târziu la viitoarea soție (de aceea această noapte se numește *laylat ad-dakhla,* „noaptea intrării"), însoțit de chiuituri și salve de pușcă în semn de bucurie. În multe zone există obiceiul ca în ziua următoare să fie anunțată celor două familii castitatea tinerei soții și să se facă dovada ei. În ziua următoare *(subha* sau *subahiyya)* se organizează în casa mirelui petreceri, la care iau parte rudele din cele două familii și se oferă daruri pentru mireasă.

cu viață să mai poată spera ceva, nici fără viață să i se poată vesti sfârșitul!

Așa s-a și întâmplat: în fuga lor, cei doi tineri au ajuns în deșert, într-un loc pustiu, plin de stânci golașe. Tocmai în locul acela neprietenos, Awayd a căzut într-un leșin adânc, între două stânci, fără niciun alt sprijin decât o biată fată speriată care nu putea face altceva să iasă din încurcătură decât să verse lacrimi de disperare. Dar ce folos de bocet, în fața unei nenorociri fără scăpare!

După ce-a plâns până i-a secat izvorul lacrimilor, fata și-a dat seama că n-are altceva de făcut decât să zăbovească și să se roage. A pus capul lui Awayd în poala ei și s-a apucat să aștepte clipa când avea să-și vină în fire. Au trecut așa o zi, două, trei… Sufletul fetei nu-și mai afla odihnă; cu fiecare zi ce trecea, speranțele renășteau și o părăseau din nou, căci tânărul ei mire nu era nici viu, nici mort. Nu închidea ochii, sărmana de ea, decât pe apucate și nu pleca de lângă el decât câțiva pași, fără să-l piardă din ochi.

Plânsul și veghea, foamea și setea s-au tot lungit și fata simțea cu groază că se apropie clipa când o va doborî oboseala și nu va mai putea ține ochii deschiși. Iar chipeșul Awayd es-Sattat nu dădea niciun semn că și-ar reveni. Și-a rămas în starea asta, jalnică până în cea de-a treizeci și noua zi. Când fata pierduse aproape orice speranță să mai reziste, iată că trecu pe lângă ei un trib de beduini, în căutarea unui loc potrivit pentru pășunat. Tribul avea și o roabă, pe care fata a cumpărat-o în schimbul podoabelor ce le avea pe ea. După ce s-au tocmit și și-au primit prețul, beduinii și-au văzut de drum, iar roaba cea neagră a rămas cu noua ei stăpână, care o cumpărase în speranța de a avea un ajutor la necazul ce-o lovise.

— Vino și șezi aici, în locul meu, îi spuse fata când au rămas singure. Pune capul stăpânului în poala ta și stai de veghe cu toată grija. Eu mă duc prin preajmă să ațipesc puțin, căci nu mă mai țin puterile după atâta caznă. Dacă

se trezește stăpânul înaintea mea, scoală-mă îndată și pe mine!

Fata și-a găsit un culcuș în scorbura unei stânci din apropiere și, imediat ce-a închis ochii, s-a cufundat într-un somn pe atât de greu și de adânc pe cât fusese de îndelungată veghea.

Între timp s-a împlinit și sorocul celor patruzeci de zile din blestemul bătrânei și Awayd s-a trezit din leșinul ce-l cuprinsese, cu capul în poala roabei. S-a uitat atent la ea, sperând să descopere chipul frumos al alesei sale credincioase, și, când colo, ce-i văd ochii?! Un chip străin, urâcios și slut.

— Cine ești tu? o întrebă Awayd es-Sattad, crezând că are un vis rău.

— Sunt soțioara ta credincioasă! încercă roaba să-l amăgească.

— Dar de ce ți-e chipul atât de negru?

— Pentru că soarele m-a ars prea tare de patruzeci de zile, de când te veghez neîntrerupt.

— Dar de ce ți s-au schimbat și glasul și vorba?

— De mult ce-am răbdat de foame și de sete, căci n-am pus nici strop de apă pe limbă.

— Și cum de ți-a ajuns părul atât de încâlcit și de țepos?

— Din pricină că n-am avut nici picătură de ulei să-l ung, răspunse roaba cu glas mieros și prefăcut.

Tare s-a mai întristat Awayd, dar n-a avut de ales. S-a lăsat amăgit de vorbele mincinoase ale roabei și-a apucat-o împreună cu ea pe drumul ce ducea spre un oraș mare, muncit de gânduri, simțind că nu-i lucru curat la mijloc, dar sperând că timpul va șterge urmele suferinței de pe chipul soației lui mult iubite.

Au ajuns în orașul acela mare și a trăit o bucată de vreme, bietul tânăr, alături de roaba cea urâtă, crezând că-i soția lui. Cât despre mireasa lui cea adevărată, când s-a trezit singură în deșert, s-a pornit să-i strige și să-i caute pe cei doi, dar, vai, nu-i mai răspundea nimeni. S-a zbătut,

s-a amărât, apoi, văzând urmele celor doi, și-a dat seama că o părăsiseră acolo, plecând singuri spre oraș. A pornit și ea pe urmele lor, dar, când a ajuns la poarta cetății, urmele s-au pierdut în învălmășeala mulțimii. Acum trebuia să găsească o cale ca să dea din nou de soțul său. Gândul cel bun a călăuzit-o să bată în ușa unei bătrâne ce trăia singură și să-i ceară hrană și adăpost.

După o vreme, când s-a mai întremat puțin, fata i-a cerut bătrânei s-o îmbrace în veșminte noi și scumpe și s-o vândă cu un preț bun și asta în speranța că va avea noroc s-o vadă și s-o cumpere Awayd. Bătrâna a împodobit-o cu tot ce avea ea mai de preț și s-a dus cu ea în suq. Și numaidecât a cumpărat-o cu preț bun un negustor bogat, care avea o fată bolnavă, stăpânită de ginni și cine mai știe de ce alte duhuri rele. Sărmana de ea își pierduse mințile și-și sfâșia straiele în neștire, își zgâria fața și-și smulgea părul din cap, țipând întruna și spunând vorbe fără noimă. Negustătorul cel bogat ajunsese să-și blesteme zilele pentru atâta lipsă de noroc; avea o singură fată și căzuse tocmai pe ea un asemenea blestem. A cumpărat-o pe frumoasa noastră numai ca s-o îngrijească pe copila lui. Când au ajuns acasă, a luat-o de mână și i-a grăit cu blândețe:

— Fată frumoasă, să știi că singura ta îndatorire în casa asta este să ai îndurare și s-o îngrijești pe biata copila asta smintită. Să încerci să-i mai alini nenorocirea și să veghezi la liniștea celor din jurul ei.

— Prea bine, stăpâne! răspunse fata.

Și, nemaiavând încotro, și-a luat inima în dinți și a intrat în odaia copilei care-și pierduse mințile, pornind să se roage lui Allah să-i apere de rău și de necazuri pe toți ai casei. Acum, să vezi și să nu crezi! Numai ce s-au îndepărtat pașii negustorului, și-au rămas cele două fete singure, că pătimașa se apropie tiptil de îngrijitoarea ei și-i șoptește cu blândețe:

— Nu-ți fie teamă de mine, fată frumoasă, căci n-am să-ți fac niciun rău! Eu nu sunt nici bolnavă, nici nebună. Mă

prefac doar ca să scap de pacostea ce mă așteaptă, căci părinții mei sunt tare lacomi și vor cu tot dinadinsul să mă vândă și să mă alunge de lângă ei.

— Vai și-amar! Ce-mi aud urechile! se minună fata noastră. Cum ar putea părinții să dorească răul copilei lor? Și mai ales, când tatăl tău m-a cumpărat cu un preț atât de scump să te slujesc pe tine, numai ca să te vadă fericită și liniștită!

— Dragostea familiei mele este oarbă, urmă cealaltă, spunându-și păsul. Ei știu una și bună: vor să mă mărite cu un bărbat urâcios și străin de neamul nostru, numai pentru că este neînchipuit de bogat. Iar eu, sărmana de mine, cum aș putea să mă împotrivesc?! Mie mi-a căzut drag vărul meu, încă de pe vremea când eram copii, dar ei nu-l vor nici în ruptul capului, pentru că e mai nevoiaș și nu-l cunoaște nimeni. M-am prefăcut nebună, în speranța că pețitorului meu cel putred de bogat o să i se facă lehamite de atâta așteptare, iar părinții mei nu vor avea încotro și vor încuviința să mă mărit cu vărul meu, sărac așa cum e, căci cine ar mai putea să ia de nevastă o ființă bolnavă și nebună?!

Vestea primită a mai luminat-o pe fata noastră, zicându-și că Allah n-a părăsit-o cu totul. I-a făgăduit semenei sale oropsite de soartă și de familie s-o ajute să-și vadă visul cu ochii.

După câteva zile s-a înfățișat la bogatul negustor și i-a grăit astfel:

— Stăpâne, am venit să vă aduc o veste bună!

— Allah să te ajute să ai parte numai de vești bune! o îmbie stăpânul, cu o flacără de nădejde aprinsă în ochi.

— Bolnava noastră s-a făcut bine, grăi fata, privind spre cer cu smerenie. Fie binecuvântat numele lui Allah, căci numai el a scăpat-o de duhurile rele! M-am rugat pentru ea, stăpâne, zi și noapte și-am repetat până n-am mai știut de mine descântece vechi pe care le știam de mult de la mama. I-am îngânat fără contenire descântecele astea și

iată că și-a venit în fire copila și s-a înzdrăvenit cu ajutorul și mila lui Allah! Dar să fiți cu mare grijă și băgare de seamă, stăpâne, căci ginnul care-o chinuia m-a amenințat, înainte de-a părăsi casa voastră: „Am iertat-o pe copila asta, dar pe voi n-am să vă iert și-am să vă chinui cumplit, dacă nu-mi faceți voia s-o măritați cu vărul ei cel sărac. Ăsta este cheful meu și, de nu-mi veți păzi porunca, mă voi întoarce iarăși și iarăși, oricât v-ați strădui să scăpați de mine”.

Când a auzit una ca asta, a pornit negustorul nostru să se tânguie de ziceai că ia foc cămașa pe el, dar în cele din urmă s-a potolit și și-a zis că mai mult face sănătatea copilei și că n-are încotro. Va sacrifica visul și socotelile lui, doar să-și vadă copila sănătoasă.

— Așa vom face, fată frumoasă! murmură el după o vreme. O să ne măritățm fata cu vărul ei, numai să scăpăm odată de blestemul ăsta. Iar tu ai tot dreptul să-ți ceri răsplata, căci nu pot să-ți refuz nimic, după cât bine ne-ai făcut!

— Aș vrea să mă slobozești, stăpâne, de nu cer prea mult. Și să mă duci înapoi la bătrâna care m-a vândut, căci tare bună a mai fost cu mine și n-aș vrea s-o părăsesc.

Negustorul cel bogat i-a dăruit fetei straie de preț, apoi i-a dus-o înapoi bătrânei de la care-o cumpărase, zicându-i:

— Am slobozit-o pe roaba aceasta din iubire pentru Allah cel preaînalt și pentru vrednicia ei!

Mult s-a mai bucurat bătrâna și nu știa cum să-i mai mulțumească neguțătorului pentru fapta lui cea bună, minunându-se de norocul ce dăduse peste ea.

Dar, după numai trei zile, bătrâna se trezi că vine iarăși fata s-o roage:

— Măicuță, îmbracă-mă, vinde-mă și fă ce-oi vrea cu banii căpătați pentru mine, căci sunt *halal*[97]. Bucură-te de câștig, căci ești bătrână și nu mai ai alt sprijin!

Când a auzit bătrâna așa rugăminte, s-a grăbit s-o

[97] Dar, cadou.

îmbrace pe fata noastră în straie mândre și-a coborât cu ea în piața de robi.

Nici n-au ajuns bine, că s-a și apropiat de ele un negustor care, imediat ce-a văzut fata, a plătit prețul cerut fără să se tocmească și-a luat-o cu el. Pe drum s-a apucat să-i istorisească fetei noastre cu atâta tristețe, că ți se rupea inima:

— Am și eu o copilă de vârsta ta. Numai că asupra noastră s-a abătut o mare nenorocire. Nu știu cu ce-am greșit în fața lui Allah, dar biata copilă și-a pierdut mințile și tare se mai chinuie și se mai zbuciumă. Vezi de ajut-o cumva și caută să-i intri în voie! Allah să te ajute și să te răsplătească pentru fapta ta bună!

Fata, care se obișnuise cu toate relele și nu se mai mira de nimic din câte auzea, s-a înclinat, ascultătoare, și i-a promis noului stăpân să facă tot ce-o putea ca s-o ajute pe biata copilă. Dar numai ce-a intrat în odaia bolnavei că s-a trezit cu ea repezindu-se asupră-i s-o sugrume. Lucrurile păreau mult mai încurcate decât crezuse la început. S-a zbătut, s-a ferit cum a putut de furia bolnavei și-a fugit pe ulița din spatele casei, să chibzuiască în liniște la ce-avea de făcut. Și-a mers ea ce-a mers așa, gânditoare, tot numărând pietrele caldarâmului, până ce i-a atras atenția larma mulțimii adunate în ușa unei case. S-a apropiat curioasă de grupul bărbaților care se înghesuiau să arunce niște bucățele de hârtie mâzgălite cu tot felul de vrăji într-un cazan ce clocotea furios pe un foc cu vâlvătăi.

— Bine, oameni buni, dar ce faceți aici? îi iscodi fata. De ce țineți cazanul ăsta să clocotească degeaba?

— Facem farmece și vrăji pentru fata negustorului cutare… răspunse unul dintre ei țanțoș, cercetând-o cu ochi curioși. Toți cei pe care îi vezi adunați aici au cerut-o pe fata lui de soție și el i-a refuzat, i-a nesocotit și i-a umilit pe toți. Și-așa se face că ne-am hotărât să ne răzbunăm. Vrem să-l tulburăm și să-i răpim liniștea pentru totdeauna, așa cum ne-a împiedicat el să ne însurăm cu fata lui,

umilindu-ne pe toți…

— Dar bine, oameni buni, urmă fata, prefăcându-se cum putea mai bine, de ce vă pierdeți vremea cu asemenea nerozii?! Este de pomană tot ce faceți voi aici, căci fata negustorului e bine, sănătoasă, și mai înfloritoare ca oricând! Eu vin acum chiar din casa negustorului cu pricina. Tocmai sunt în toi pregătirile de nuntă. Noaptea ce vine va fi nunta copilei pentru care faceți voi vrăji!

Niciunul dintre bărbații adunați acolo nu se așteptase la o asemenea veste. Au simțit că le fuge pământul de sub picioare, apoi i-a cuprins furia. S-au năpustit care mai de care să răstoarne cazanul, să împrăștie focul și să urle ca scoși din minți. Țipau unul la altul, nerăbdători să găsească cea mai bună cale pentru a împiedica nunta din casa negustorului.

Important pentru frumoasa fată era însă că scăpase de încurcătura în care se afla. A alergat mulțumită de șiretlicul ei și de prostia omenească și nu s-a oprit decât în odaia copilei stăpânită de ginni. Minunea se întâmplase: a găsit-o atât de liniștită, de parcă niciodată nu știuse ce-i nebunia. Căuta de zor niște veșminte curate să le îmbrace, căci ceea ce avea pe ea era bun de aruncat. Fata noastră a ajutat-o să se îmbăieze, să se pieptăne și să-și pună straie curate, apoi s-a grăbit spre camera negustorului. A intrat, s-a înclinat în fața lui și i-a povestit toată tărășenia pe nerăsuflate. Negustorul nu-și putea veni în fire de mirare; asculta din ce în ce mai uimit povestea fetei, minunându-se până unde poate ajunge răutatea oamenilor și neștiind cum să-i mai mulțumească lui Allah pentru ajutorul lui.

— Cere-mi ce vrei, fată frumoasă! Meriți orice pentru fapta ta cea bună! Doar Allah mi te-a scos în cale și te-a adus în casa noastră! Numai datorită ție, fată isteață, mi s-a tămăduit sărmana copilă!

— Stăpâne, i-a răspuns fata, nu-ți cer decât să mă slobozești și să mă duci înapoi la bătrâna de la care m-ai cumpărat, căci ea îmi este ca o mamă…

Și-a dăruit-o negustorul cel bogat cu daruri de preț și a dus-o înapoi la bătrâna de la care o cumpărase, glăsuind astfel:

— Măicuță, am slobozit-o pe fata asta, din dragoste pentru Allah cel atotputernic și pentru hărnicia și istețimea ei!

Bătrâna a revărsat potop de mulțumiri și-a înălțat rugi fierbinți pentru sănătatea neguțătorului, apoi n-a știut cum să-i mai intre fetei în voie, căci aceasta era o adevărată mană cerească pentru bătrânețea ei.

Nu trecură nici trei zile și fata îi zise din nou bătrânei:

— Îmbracă-mă în straie alese și dă-mă cui o vrea să mă cumpere, iar dumneata bucură-te de câștigul dobândit pentru mine, căci este halal și ți se cuvine.

A îmbrăcat-o bătrâna în veșminte scumpe și-a plecat iarăși cu ea în suq ca s-o vândă. Și, în sfârșit, norocul n-a mai ocolit-o pe fata noastră, căci cumpărătorul a fost chiar Awayd es-Sattad. A plătit prețul cerut de bătrâna, fără să se tocmească, a luat fata de mână și-a plecat cu ea spre casă. Vezi bine, n-o mai recunoștea pe soția lui; parcă-i luase un vrăjitor mintea. Dar, când au ajuns acasă și-a dat cu ochii de roaba cea pocită, fata noastră a înțeles pe dată că aceasta o recunoscuse.

— Am cumpărat-o pe un preț de nimic, minți Awayd, străduindu-se să-și înduplece nevasta, care nu voia să audă în ruptul capului de vreo altă femeie în casa ei, darmite s-o primească pe roaba aceea tânără și frumoasă. Acum, că s-a făcut târgul, a încheiat bărbatul, supărat, tot nu mai pot s-o duc înapoi. O să rămână și ea în casa asta. Oricum, prea e mare și goală și nu biruie nimeni s-o curețe!

— Dar cu o condiție! se zborși balcâza la el, privindu-l chiorâș. Să spele toate latrinele din casă!

— Bine, om vedea! încuviință Awayd, oftând. Până om găsi altceva pentru ea, să facă și treaba asta.

— Datoria ta e să speli latrinele de șapte ori pe zi! îi porunci cu năduf stăpâna sașie și slută.

— Prea bine, stăpână! Așa am să fac! se învoi fata, fără să stea în cumpănă.

Și s-a apucat de treabă, fără niciun semn de împotrivire, căci avea ea un plan bine chibzuit.

A doua zi după sosirea în casa fostului ei mire, fata noastră a scos din bocceluță *sila* primită în dar de la mama lui. Era - cu adevărat - fără pereche; puteai să colinzi toate suqurile din lume în lung și-n lat și nu găseai alta la fel cu ea. Cum a văzut *sila,* stăpâna cea slută a început să se frământe și să se perpelească, căci tare jinduia să pună mâna pe ea. S-a apropiat de slujnică și-a ademenit-o cu glas mieros și prefăcut:

— N-ai putea să-mi dai mie *sila* asta? Tot o s-o strici degeaba!

Dar fata nu se lăsă păcălită cu una, cu două.

— *Sila* asta este un lucru tare prețios. Nu se mai află alta la fel ca ea în toată lumea. Am primit-o în dar; un dar anume pentru mine, așa încât am datoria s-o păstrez și să nu mă despart de ea toată viața!

Împotrivirea fetei a ațâțat-o și mai tare pe nevasta cea pocită. Nu mai avea liniște nici ziua, nici noaptea. Se învârtea tot timpul pe lângă slujnică, ademenind-o în fel și chip să-i dea ei *sila,* care-i furase tihna și somnul.

— Dacă vrei cu tot dinadinsul să capeți *sila,* îngăduie-mi să dorm o noapte cu stăpânul meu! îi ceru fata, lăsându-se greu înduplecată.

Slutei nu-i convenea deloc târgul, dar atât de tare râvnea să pună mâna pe *silă,* încât s-a învoit.

Când s-a lăsat întunericul, nevasta cea boccie i-a dat bărbatului ei să bea un pahar cu licoare vrăjită și, imediat ce-a înghițit-o, el s-a cufundat într-un somn adânc. Când s-a încredințat că vraja și-a făcut efectul, s-a dus repede și i-a zis fetei cu răutate:

— Acum n-ai decât să te duci și să dormi cu stăpânul tău!

Fata noastră a deschis ușurel ușa și s-a strecurat în

odaia stăpânului, fericită că poate în sfârșit să-i spună toată povestea și toate necazurile prin care trecuse, din pricina acelei roabe negre și slute care-i trădase. Dar nenorocire! Nu-și putea crede ochilor: Awayd era în aceeași stare în care-l părăsise în cea de a treizeci și noua zi în deșert. A rămas de veghe lângă el, repetând rugi fierbinți, în speranța că l-ar putea aduce în simțiri, și tânguindu-se cu lacrimi amare, fără contenire, până în zori:

— Vai mie, Awayd es-Sattad! Vai mie! Inima-mi după tine s-a topit… Cuprinși de ginni și-ndrăgostiți am lecuit… Și după-atâta trudă te-am găsit… Acum sunt lângă tine, dar sufletul c-un văl ți-e acoperit… Vai mie, Awayd es-Sattad!…

Așa s-a tot jeluit fata până-n fapt de ziuă, încât se zguduiau și pereții de mila ei, dar Awayd a rămas cufundat în somnul lui adânc, fără să știe nimic din ce se petrecea în jurul lui. În văzduh începuseră a pluti fulguiri de raze, când fata a ieșit din camera stăpânului și s-a apucat de treburile ei, fără să se piardă cu firea și fără să arate nici urmă de nemulțumire. După ce-a terminat de trebăluit, a scos șalvarii pe care-i primise în dar de la mama lui Awayd și-a început să-i întoarcă când pe-o parte, când pe alta, doar-doar o atrage privirea stăpânei sale. Erau cu adevărat niște șalvari fără pereche. N-ai mai fi găsit alții la fel nici dac-ai fi vrut să-i plătești în aur.

Stăpâna a ochit șalvarii și pe loc i-a rămas inima la ei. Cum să facă, cum să dreagă, căci oricum trebuie să pună mâna și pe șalvari. O frigea sufletul să știe că sunt ai ei. S-a învârtit ea pe lângă slujnică ce s-a învârtit și în cele din urmă și-a luat inima în dinți și i-a spus ce-o doare:

— Cere-mi oricât dorești, numai dă-mi mie șalvarii ăștia. Tot mai bine le-ar sta lângă *sila.*

— Ți-i dau, îi răspunse fata, dar prețul va fi încă o noapte în odaia stăpânului meu!

Sașia se holbă la ea, dar se învoi fără să stea pe gânduri,

căci era sigură pe vrăjile și șiretlicurile ei. Cum s-a lăsat seara, înainte de culcare, i-a turnat bărbatului în pahar licoarea vrăjită, făcându-l să adoarmă pe loc. Apoi, rânjind mulțumită și sigură de ea, a alergat s-o îndemne pe slujnică:

— Du-te acum de te culcă în camera stăpânului tău!

Fata a intrat în odaia stăpânului, plină de speranțe, dar, când colo, l-a găsit cufundat în același somn adânc, din care nu-l puteai trezi cu niciun chip. Și iarăși a pornit să se tânguie și să bocească, văitându-se de ți se rupea inima. Și-a repetat până-n zori cu glas sfâșietor:

— Vai mie, Awayd es-Sattad! Vai mie! Inima-mi după tine s-a topit… Cuprinși de ginni și-ndrăgostiți am lecuit… Și după-atâta trudă te-am găsit… Acum sunt lângă tine, dar sufletul c-un văl ți-e acoperit… Vai mie, Awayd es-Sattad!…

Dimineața, nu mică le-a fost mirarea celor din casă când au văzut că brutarul le-a adus pâinea arsă, iar spălătoreasa s-a întors cu rufele aproape cum le luase. Despre croitor și pantofar, ce să mai vorbim? Au adus hainele și condurii făcuți anapoda: hainele n-aveau mâneci, iar condurii erau pentru un singur picior.

Tare s-a mai minunat Awayd și l-a iscodit pe fiecare în parte să vadă ce-a pățit.

— Ce s-a-ntâmplat cu tine, omule? Banii mei nu mai sunt buni? Nu mi-au văzut ochii niciodată așa ceva până acum!

Negustorii și meseriașii i-au spus cu toții aceeași poveste ciudată:

— Stăpâne, casa ta - după cum prea bine știi - e zid în zid cu atelierele noastre și noi nu mai putem să închidem ochii noaptea și nici să lucrăm ziua din pricina unui glas trist care ne sfâșie inimile, tânguindu-se necontenit, de cum se lasă seara și până se crapă de ziuă. Glasul vine din casa ta, stăpâne! Se vede treaba că este glasul unui om cu sufletul rănit, care suferă, geme și tot spune mereu aceleași cuvinte.

Și i-au repetat pe rând aceleași vorbe, care le dăinuiau la toți în minte: „Vai mie, Awayd es-Sattad!… Inima-mi după tine s-a topit… Cuprinși de ginni și-ndrăgostiți am lecuit… Și după-atâta trudă te-am găsit… Acum sunt lângă tine, dar sufletul de-un văl ți-e-acoperit… Vai mie, Awayd es-Sattad!…”.

— Tu nu-l auzi, stăpâne? se minună ei. Glasul vine chiar din casa ta! Toți vecinii l-au auzit și le sângerează arnimile de durere pentru biata ființă chinuită. N-au mai fost în stare să pună geană pe geană!

Tare descumpănit a rămas Awayd și și-a pus în gând să vegheze toată noaptea până ce va dezlega singur taina. Îi spunea lui inima că nu e lucru curat la mijloc.

Peste zi slujnica și-a scos din boccea și hăinuța primită în dar odată cu *sila* și cu șalvarii cei fără seamăn. Nu avea nicio îndoială că stăpâna cea slută o să-i ceară și hăinuța asta, care era și ultima ei speranță, căci alt lucru de preț nu mai avea.

Tot sucind-o și învârtind-o, îmbrăcând-o și dezbrăcând-o, iată că apare și stăpâna, rămânând cu ochii țintă la ea, fără să-i mai poată desprinde de minunata haină, sigură că nu mai există o alta asemenea ei în toată lumea. Lăcomia i-a dat ghes și de data asta și i-a cerut-o fără să stea la gânduri, sigură c-o va putea păcăli pe frumoasa slujnică.

Prețul a fost același: fata i-a cerut din nou îngăduința de a dormi o noapte în camera stăpânului, iar nevasta cea hapsână s-a învoit pe loc. Odată cu seara s-a grăbit să toarne în paharul bărbatului licoarea vrăjită, doar că Awayd, care-și pusese în gând să vegheze la tot ce se-ntâmplă, a văzut totul și s-a prefăcut că soarbe din pahar, dar l-a vărsat în sân. Apoi s-a lungit pe patul lui, ca și cum ar fi fost doborât de un somn adânc.

Fata s-a strecurat în vârful picioarelor lângă el și apoi s-a pornit să se tânguie, ca și în celelalte nopți cu glas sfâșietor, spunându-și întreaga poveste. Awayd a auzit și-a priceput de îndată tâlcul vorbelor ei și parcă în aceeași

clipă s-a ridicat și vălul de pe inima și mintea lui.

Nu mică i-a fost mirarea când a deschis ochii și a văzut-o în fața lui pe frumoasa slujnică, cumpărată de curând în suq.

Atunci s-a apucat s-o descoase cu o ploaie de întrebări: cine este și de unde vine, cum de-a ajuns în piața de robi și multe, multe altele. Și, povestindu-i fata de-a fir a păr toate pățaniile, mintea lui Awayd a început să se lumineze încetul cu încetul, de parcă o mână nevăzută i-ar fi ridicat ușor un văl de pe ochi. Awayd nu se mai sătura privind-o, iar frumoasa fată înflorise de bucuria care nu mai cunoștea margini. Dar nici mânia lor împotriva roabei, care-i ținuse atâta amar de vreme departe unul de altul, nu era mai mică. Și-au tăifăsuit ei îndelung, minunându-se de jocul întâmplărilor și de ciudățenia destinului oamenilor. Apoi, după un răstimp de cugetare, Awayd a hotărât să pedepsească viclenia și trădarea roabei celei haine și slute și-a poruncit să fie legată pe spinarea unei cămile și alungată așa tocmai în inima deșertului, s-o sfâșie fiarele.

Și-a trăit Awayd es-Sattad împreună cu aleasa inimii lui până la adânci bătrâneți. Și-a iubit-o nespus de mult pentru credința, răbdarea și curajul ei. Și-au avut parte de multe zile senine și fericite, așa cum vă dorim și vouă, tuturor celor ce-ați ascultat povestea noastră.

FATA SULTANULUI ȘI BEDUINUL CEL VITEAZ

Copiii se adunară, ca în fiecare seară, grămadă în jurul bunicii, dar ea le-o luă de data asta înainte, spunându-le că vrea să le istorisească povestea despre fata sultanului și viteazul din deșert. Ei se învoiră într-un glas, sărind în sus de bucurie, și bunica prinse să le depene o poveste pe care n-o mai auziseră până atunci.

Trăia odată, demult, un sultan care nu ducea lipsă de nimic și-ar fi fost nespus de fericit, numai că n-avusese parte de niciun urmaș și din pricina asta începuse să intre la gânduri, căci își dorea tare un vlăstar care să-i moștenească numele și tronul.

I-a chemat sultanul la curtea lui pe cei mai vestiți vraci și doftori din toate ținuturile împărăției și-a încercat fel de fel de leacuri. Și iată că în sfârșit soarta s-a arătat binevoitoare cu el, căci sultana a rămas grea și-a adus pe lume o fată. E drept că sultanul și-ar fi dorit un fecior, dar s-a mulțumit și cu o fată, nădăjduind poate ca mai târziu să aibă parte și de băieți.

Așa că măritul sultan s-a aplecat cu toată duioșia asupra mlădiței împărătești, grijind să nu-i rămână dorință neîmplinită, să nu-i lipsească nimic, să crească sănătoasă și să primească aleasă învățătură. Odată cu copila creșteau și dragostea sultanului pentru ea, dar și temerile că vreo făptură omenească sau vreun ginn i-ar putea pricinui ceva rău. Ce mai, îi era dragă ca lumina ochilor și nu se despărțea de ea nici ziua, nici noaptea. O lua cu el în toate

peregrinările prin orașe și sate ori la vânătoare în deșert. Ba, ca s-o știe la adăpost de orice primejdie, pusese să se meșteșugească un sunduc[98] fără pereche din cel mai trainic lemn care se putea afla, ferecat cu aur și argint și împodobit cu pietre scumpe, iar seara nu catadicsea să se întindă în pat decât după ce îl încuia cu mâna lui și punea cheia sub cap. Asta pe lângă paza strașnică cu cei mai credincioși oșteni.

Și, de ce se făcea fata mai mare, de ce o iubea sultanul și se temea pentru ea mai mult. Fata simțea, vedeți bine, cât de mult o iubea părintele ei și făcea tot ce-i sta în putință ca să-i intre în voie. Nu s-a împotrivit nici chiar atunci când i-a cerut să doarmă încuiată în sunduc, socotind noua ei stare ca fiind ceva firesc.

Dar iată că într-un rând sultanul s-a hotărât să plece în hagialâc[99]. S-au făcut toate pregătirile obișnuite pentru un astfel de prilej, care de multe ori nu se petrece decât o singură dată în viață, dar sultanul n-a uitat nici de data asta că odrasla lui va trebui să-l urmeze nedespărțită, așa încât caravana nu s-a așternut la drum decât după ce a fost pregătit un cort deosebit pentru prințesă. Și, la fiecare popas, cortul ei se ridica lângă cel al sultanului și era strașnic păzit de străji anume alese și rânduite, care răspundeau cu viața pentru apărarea prințesei.

Într-o seară sultanul a ales loc de mas peste noapte, pentru el și pentru alaiul lui, în preajma unui izvor. Când a început să se lase întunericul, a poruncit să se facă toate

---

98 Ladă, cufăr; casetă, sipet.

99 Hagialâcul *(hadjdj),* adică pelerinajul la locurile musulmane sacre, este socotit al cincilea „stâlp” (rufcn) al religiei islamice, după mărturisirea credinței *(șahada),* îndeplinirea celor cinci rugăciuni rituale *(salat)* zilnice, respectarea postului *(saiom)* de treizeci de zile din luna ramadan și împărțirea pomenii prescrise *(zalcat).* Spre deosebire de acestea patru, care sunt obligatorii, pelerinajul este facultativ - credincioșii musulmani care au posibilitățile materiale necesare acestui scop pot să viziteze templul Ka’ba de la Mekka și celelalte locuri sfinte din împrejurimi, cel puțin o dată în viață.

pregătirile pentru culcare, a încuiat-o pe prințesă cu mâna lui în obișnuitul sunduc și a ascuns cheia cu grijă sub pernă. A mai cercetat pentru ultima oară străjile pentru a se încredința că totul este potrivit așa cum trebuie și pe urmă s-a întins în cortul lui, împăcat.

Dar un fur dintr-aceia care cunosc toate tainele și ascunzișurile deșertului tot urmărea de câteva zile alaiul, pândind o clipă de neatenție a străjilor ca să se furișeze în cort și să prade tezaurul pe care-și închipuia că trebuie să-l poarte sultanul după el în sunducul acela atât de mare. Nădăjduia să se căpătuiască în felul ăsta pentru tot restul zilelor și să scape de primejdiile care-l amenințau la fiecare pas.

Când s-a făcut beznă, paznicii au căzut unul după altul toropiți de osteneala drumului, adormind bușteau. Furul, care tot timpul stătuse la pândă, atât a așteptat. S-a apropiat tiptil și s-a furișat în cortul prințesei, dar, spre marea lui mirare, n-a găsit altceva în afara sunducului. A rămas câteva clipe în cumpănă și pe urmă a pornit să cotrobăiască prin toate ungherele, căci băgase de seamă cât de mult se interesa sultanul de cortul acela. A vrut apoi să spargă sunducul, dar s-a răzgândit, de teamă că zgomotul va trezi straja. Și ce și-a zis atunci? „Cel mai nimerit ar fi să iau sunducul în spinare, așa, zăvorât cum se află, și să plec cu el cât mai departe de sălașul sultanului.”

Nu mai avea nici cea mai mică îndoială că a pus mâna pe o pradă bogată. Altfel ce rost ar fi avut o pază atât de strașnică?

Așa că a înșfăcat sunducul, l-a aburcat în spinare, s-a strecurat afară din cort la fel de grijuliu cum intrase și nu s-a mai oprit până la o stâncărie - nu departe de izvor - unde cunoștea o peșteră bine tăinuită. Abia când s-a știut la adăpost, a coborât sunducul din spinare, a făcut ce-a făcut și l-a deschis. A ridicat ușurel capacul, dar nici vorbă de bani, de aur, argint sau pietre prețioase! Tare

descumpănit a rămas când a văzut că, în loc de toate astea, din sunduc s-a ridicat un boboc de fată care tremura de spaimă.

— Nu trebuie să-ți fie frică! încercă flăcăul s-o liniștească.

Dar cum să nu-i fie teamă bietei fete, când și-a dat seama ce năpastă s-a abătut asupra ei? Furul a rămas și el nedumerit, căci nu-i era ușor să hotărască ce-ar fi mai bine de făcut. Visase să pună mâna pe o comoară de aur și nestemate și iată peste ce pacoste-a dat. Dar, dacă ăsta i-a fost norocul, nu mai avea de ales. Acum ce să facă el cu fata? S-o omoare ca să scape de ea? S-o lase să rătăcească prin deșert, până o s-o mănânce vreo dihanie sau o să se stingă de foame și de sete? S-o ducă înapoi de unde o luase? În mare încurcătură se mai afla!

Cum să te chinui și să trudești atâta și până la urmă să nu te-alegi cu nimic? și-a zis în sinea lui, simțind că i se tulbură mintea de frumusețea fetei. Biata captivă a început și ea să înțeleagă din privirile lui cam ce-i trece prin cap, așa că, atunci când a dat să se apropie de ea, fata s-a tras înapoi, hotărâtă să se apere cu orice chip. Dar, tocmai când flăcăul se pregătea să mai facă un pas spre ea, din una dintre fundăturile peșterii s-a ivit un leu-paraleu și-a înaintat spre ei amenințător.

Fata a înlemnit, dar flăcăul nu și-a pierdut nicio clipă cumpătul. A tras sabia și s-a proptit în fața leului, care și-a arătat colții și s-a dezlănțuit într-un urlet repetat de toate galeriile și cotloanele grotei. Fiara stătea gata să se năpustească asupra lor, dar tânărul nici vorbă să dea înapoi. Dimpotrivă, a pornit în întâmpinarea ei cu pași cumpăniți, fără să se repeadă nesocotit și fără să dea vreun semn de teamă. Când leul a încercat să-și adune labele din față pentru a face un salt, tânărul l-a oprit cu vârful sabiei. Pe urmă a ridicat-o în văzduh și l-a pălit fulgerător, despicându-i capul de trup. Leul a căzut la pământ nemișcat, iar el și-a șters sabia de sânge trecând-o

prin blana lui de câteva ori și pe urmă a vârât-o nepăsător în teacă, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic și nu s-ar fi înfruntat o clipă mai devreme cu o fiară furioasă. Dar ce spun fiară? Căci nu era o dihanie oarecare, ci un leu-paraleu, regele tuturor viețuitoarelor deșertului.

Tânărul s-a întors din nou la fata care tremura ca varga, dând s-o prindă de mână, nerăbdător. Ca și mai înainte, ea s-a ferit și, ca prin minune, tocmai atunci s-a ivit dintre stânci, pornind cu pași siguri spre ei, un tigru. Flăcăul a tras sabia și-a ieșit în întâmpinarea lui, oprindu-se față în față cu fiara, cam la jumătatea drumului. Au trecut câteva clipe de încordare, în care cei doi s-au măsurat, căutând parcă să-și afle unul altuia puterea și punctul slab, unde ar putea să atace.

Dihania a simțit că lupta nu va fi ușoară și a pornit să-i dea târcoale, pregătindu-se pentru un salt fulgerător. Dar și flăcăul înțelesese ce-l așteaptă, așa că o urmărea cu încordare și, când fiara a sărit să-și înfigă ghearele și colții, el s-a tras câțiva pași înapoi. Când tigrul a căzut în gol, flăcăul l-a împuns, făcându-l să se clatine. În clipa aceea a și ridicat sabia și a izbit în plin. Lighioana s-a prăbușit la pământ, scoțând un urlet înspăimântător. Ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, tânărul a șters urmele de sânge pe blana tigrului și și-a vârât sabia în teacă.

Fata a rămas uluită de curajul flăcăului, de iscusința și stăpânirea lui, dar, când acesta a vrut să se apropie iarăși de ea, făcându-i ochi dulci, s-a tras înapoi fără șovăire.

Tocmai când se gândea că a fost prea îngăduitor cu mofturile fetei, iată că dintre stânci se arată altă jivină. De data asta era o coșcogeamite namila de lup. A pornit spre ei cu pas domol și cu ochii arzând. Flăcăul însă nu s-a speriat de fel; s-a îndreptat de spate, a scos sabia și l-a întâmpinat pe noul musafir cam la jumătatea drumului. Când s-au apropiat îndeajuns, s-au oprit, cercetându-se unul pe altul, parcă dorind să vadă cât sunt de pregătiți pentru luptă și ce cale să aleagă fiecare.

Lupul și-a arătat colții, pregătindu-se să se năpustească. Tânărul a rămas neclintit în fața lui, așteptându-l să atace. Jivina s-a repezit ca turbată, dar el a oprit-o în loc cu vârful sabiei, apoi a ridicat spada și-a lovit cu sete, făcându-i de petrecanie. Lupul a căzut și el cu capul despicat, lângă leu și tigru. Și, cu aceeași nepăsare ca și înainte, viteazul și-a șters sabia pe blana jivinei și-a pus-o la loc în teacă.

S-a întors apoi spre fată cu pași rari, chibzuind îndelung. Se vede treaba că la mijloc e o minune cerească, își zise el. Poate că e mai bine să fiu grijuliu cu această odraslă de sultan… La urma urmei, nu-i nicio pagubă!… Allah o să mă răsplătească altă dată pentru ce-am pierdut acum… Și pe neașteptate i se năzări să ducă fata înapoi de unde o răpise.

Zis și făcut. O așează frumos în sunduc, de unde-o luase, zăvorî din nou lada, o aburcă voinicește în spinare și porni cu ea spre sălașul sultanului. Când se apropie de tabără, se strecură tiptil să nu trezească străjile și intră cu fereală în cortul cu pricina. Și, dacă a ajuns acolo, a lăsat sunducul în mijlocul lui și-a ieșit de-andăratelea fără să se aleagă cu niciun câștig din isprava asta atât de primejdioasă. Ăstimp, și sultan, și străji, și ecpaiele dormiseră buștean după osteneala din timpul zilei.

Dis-de-dimineață, sultanul a alergat de îndată ce s-a trezit la cortul copilei și-a descuiat degrabă sunducul. N-avea el de unde ști ce se petrecuse în puterea nopții. Și-așa, alaiul a mers mai departe, drumul și hagialâcul s-au isprăvit fără peripeții și iată-i ajunși cu bine la palatul de unde plecaseră.

A mai trecut ceva vreme și, cum prințesei îi cam sosise vremea măritișului, unul dintre verii ei s-a și înfățișat dinaintea sultanului, s-a închinat adânc și a cerut mâna fetei, cu cele mai meșteșugite vorbe. Preamăritul sultan s-a învoit și-a poruncit să se dureze pentru cei doi miri un palat pe potriva unui vlăstar împărătesc. Când palatul a fost gata, au început pregătirile de nuntă și curând după

aceea mireasa a fost condusă cu mare alai la viitorul ei soț.

În noaptea nunții, tânărul s-a întâlnit față în față cu aleasa lui pentru prima oară, căci așa era datina. Sultanul nu catadicsise să ceară și părerea fetei sale când a ales mirele, dar, chiar dac-ar fi cerut-o, probabil că prințesa nu i-ar fi ieșit din voie. Așadar, în noaptea nunții a intrat în iatacul ei un tânăr chipeș, cu mișcări tihnite, care știa să cântărească totul: fiecare cuvânt, fiecare privire, fiecare gest. Ce să mai lungim vorba? Era un tânăr grațios, cu purtări alese și atent din cale-afară. S-a apropiat de mireasă cu neîntrecută delicatețe și i-a grăit cu vorbe gingașe și alese, dar, tocmai când a prins-o de mână și a sărutat-o, de undeva a sărit o pisică și a doborât un vas. Zgomotul pricinuit a risipit pe dată tihna în care pluteau. Tânărul a sărit în picioare tulburat și speriat și-a prins să cerceteze cu luare aminte locul de unde venise zgomotul.

Când, în cele din urmă, și-a dat seama de ce se întâmplase, s-a lăsat oftând pe pat, trăgându-și sufletul, cu inima ticăind și chipul palid. Din cauza spaimei îi pierise orice urmă de sânge din obraji.

Cum, necum, în clipa aceea fata și-a adus aminte de furul care o răpise în deșert și înfruntase primejdii uriașe cu atâta sânge rece, fără să-și piardă deloc cumpătul. Și-a lăsat gândurile slobode și s-a trezit punându-i în balanță pe cei doi tineri. Oricât a încercat să se stăpânească, tot i s-a ivit un surâs straniu în colțul buzelor. Și-a fost de-ajuns! Tânărul mire a socotit că fata își râde de el și și-a pierdut pe loc răbdarea. S-a ridicat, s-a fâstâcit și, neștiind ce să spună și ce să facă, s-a îmbrăcat și-a ieșit valvârtej, fără să se mai uite înapoi.

A rămas peste noapte singur într-o încăpere, clocotind de furie, iar a doua zi dimineața s-a înfățișat dinaintea sultanului, a făcut temenele până la podea și-a cerut îngăduința să rămână între patru ochi cu Măria Sa pentru a-i mărturisi totul.

Sultanul s-a ridicat de îndată, l-a luat pe nepotul său de

mână și s-a retras cu el într-o sală alăturată, închizând ușa în urma lor. Și ce-i fu dat să audă?!

— Mărite sultan, vă cer îngăduința să mă ascultați, pentru că am a mă plânge de purtarea alesei inimii mele, începu tânărul. Chiar în noaptea nunții a fost atât de necuviincioasă, încât m-am văzut nevoit să părăsesc camera și să petrec singur și umilit restul nopții.

— Am s-o pedepsesc ca să-i fie învățătură de minte și să știe a-ți prețui meritele și virtuțile, încercă sultanul să-l liniștească, neînțelegând prea bine despre ce e vorba. Ba chiar am s-o silesc să-ți ceară iertare și să făgăduiască în fața mea să nu se mai întoarcă vreodată la purtarea asta care nu-i face cinste, îl mai încredință sultanul.

Sufletul tânărului s-a mai alinat la auzul vorbelor ce-i mângâiaseră trufia. Era încredințat că sultanul o va mustra strașnic pentru că îndrăznise să fie necuviincioasă cu soțul ei și încă tocmai în noaptea nunții.

Măria Sa a alergat fără zăbavă în pavilionul femeilor, a rămas singur într-o încăpere și a poruncit să se înfățișeze numaidecât tânăra prințesă.

Fata a presimțit că se va dezlănțui o furtună, dar, mândră foc, a venit pregătită și hotărâtă să țină piept oricui, deși cunoștea prea bine cu cine se înfruntă: el un atotputernic, obișnuit numai să poruncească și să fie ascultat, și ea o copilă neputincioasă, pe care obiceiurile și rânduielile moștenite din străbuni o obligau să dea ascultare și să se supună cu umilință.

Când a intrat, fata l-a găsit pe tatăl ei clocotind de mânie. S-a înclinat temătoare și sfioasă, ca omul slab, ce n-are altă armă în afara îmbunării și a vorbelor dulci.

— Cum de-ai putut să fii necuviincioasă cu soțul tău tocmai în noaptea nunții? tună cu mânie sultanul, poruncindu-i din ochi să se așeze pe jilțul din fața lui. E cu putință ca fiica sultanului să-și râdă tocmai de vărul ei? Și-apoi nu uita că buna-cuviință nu îngăduie să-ți bați joc de nimeni! Ce purtare este asta, fiica mea? Să știi că nu face

nimănui cinste! Ba dimpotrivă, e numai dovada nechibzuinței și a lipsei de minte. Din pricina purtării tale ne aflăm cu toții într-o încurcătură din care nu mai știm cum să ieșim!

— Tată dragă, dumneata mă judeci pornind numai de la ce ți-a spus vărul meu. Dacă vrei să fii drept și nepărtinitor, atunci se cuvine să m-asculți și pe mine, îl luă fata pe ocolite, încercând să-i mai domolească mânia.

— Te ascult! o îndemnă sultanul să-și spună păsul. Istorisește-mi de-a fir a păr ce s-a întâmplat ca să pricep și eu de unde atâta supărare!

— Cu dragă inimă, dar, mai înainte de-a începe povestea, i-aș cere măritului sultan un hatâr - să se lege că nu se va pripi să mă judece și că va încerca să se călăuzească după mintea sa luminată și după inima sa bună.

— Prea bine! Îți făgăduiesc că așa voi face! se învoi sultanul, nerăbdător să afle pricina.

— Dragă tată, fără îndoială că Măria Ta își amintește de anul în care am mers în hagialâc… începu fata să-și descarce sufletul.

— De bună seamă! De bună seamă! întări sultanul.

— Ei bine, atunci am poposit într-o noapte, în drumul nostru, lângă un izvor… Înainte de culcare m-ai așezat în sunduc, l-ai încuiat și-ai pus cheia sub perna Măriei Tale, ca de obicei.

— Întocmai, întocmai! Mi-aduc bine aminte! întări iarăși sultanul, furat și el de firul amintirilor.

— Peste noapte, urmă fata pe nerăsuflate, mă trezesc că sunducul e urnit și mutat dintr-un loc într-altul. Mi-am închipuit că slujitorii fac ordine în cort și nimic mai mult, dar, după mai multe hurducăneli și opinteli, m-am trezit că cineva descuie sunducul. Am înțeles imediat că este ceva necurat la mijloc, dar mi-am zis apoi că nimeni altul decât Măria Ta nu are cheia sunducului. Cine altcineva să cuteze a deschide sunducul ferecat de prea-slăvitul sultan? Dar m-

am trezit față în față cu un fur beduin. A răpit sunducul și s-a oprit cu el într-o peșteră. Din locul unde ne opriserăm deslușeam anevoie prin întuneric niște stâncării, o vale îngustă și adâncă, iar în zare nesfârșirea deșertului. Am simțit cum mă năpădește spaima. Mi-am zis că trebuie să mă lupt și mă apăr cu unghiile și cu dinții, chiar dac-ar trebui s-o fac cu prețul vieții. La ce bun să mai trăiască fiica unui sultan, dacă ar fi fost necinstită de un fur al deșertului?! A încercat să se apropie de mine, dar eu l-am împins din răsputeri. Era, de bună seamă, vânjos și puternic și nu știu cum i-aș fi ținut piept, dacă nu-mi venea Allah în ajutor. Ne-am trezit din senin cu un leu-paraleu, ivindu-se din stâncărie și îndreptându-se spre noi. Dacă l-a văzut, beduinul a tras sabia și-a plecat în întâmpinarea lui. Leul a sărit la atac, dar tânărul beduin l-a împuns cu vârful sabiei și, tocmai când dihania se pregătea să facă un salt asupra lui, a ridicat sabia, cât ai clipi, și l-a pălit cu toată forța. Leul a căzut la pământ mort. Flăcăul și-a șters sabia pe blana lui și-a vârât-o la loc în teacă. Apoi, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic, uitând de tot de regele fiarelor pe care-l răpusese cu o clipă mai înainte, s-a apropiat din nou de mine, făcându-mi ochi dulci. Am încercat din nou să mă apăr cum puteam, dar, tocmai când a dat să mă prindă de mână, s-a ivit dintr-o văgăună un tigru fioros, pășind amenințător spre noi. Fără să stea o clipă în cumpănă, flăcăul a tras sabia din teacă și-a pornit în întâmpinarea fiarei. Tigrul a sărit spre el, dar beduinul l-a oprit cu vârful sabiei, pe urmă a ridicat-o în aer și l-a izbit ca fulgerul, despicându-i țeasta în două. Fiara și-a dat duhul cu un răcnet cumplit, iar beduinul și-a șters sabia de blana ei și-a băgat-o la loc în teacă. Toate se petreceau atât de repede, încât nu știam dacă visez sau este aievea. Când s-a apropiat din nou de mine, m-am împotrivit cu aceeași îndârjire, nădăjduind ca Allah să-mi vină iarăși în ajutor și să mă apere de primejdia în care mă aflam. Și iată că, tocmai când mă rugam mai fierbinte, de unde nu știu, s-a

năpustit spre noi o ditamai dihania de lup. Flăcăul a sărit în picioare degrabă, a scos sabia, cât ai clipi și s-a repezit în fața jivinei, oprind-o cu vârful sabiei în loc. Pe urmă a izbit cu sete și fiara a căzut la pământ alături de celelalte două leșuri. Până să mă dezmeticesc, mă trezesc din nou cu tânărul cel viteaz lângă mine. Pe chipul lui se citea nedumerire și căință, dar nici urmă de teamă sau de oboseală. M-a poftit cuviincios să mă așez în sunduc, l-a ferecat cu grijă, l-a ridicat dintr-un salt pe umeri și m-a purtat înapoi în cortul meu, fără să-l simtă niciuna dintre străji, care, vezi Doamne, ne păzeau și pe mine, și pe Măria Ta, sforăind de tremura pământul sub ele. Și-acum, dragă tată, te rog să mă asculți cu luare aminte și să judeci cu dreptate… După ce vărul meu, pe care mi l-ai ales de soț, a intrat în camera mea, s-a întâmplat să sară o pisică, să doboare un vas și să-l spargă. La auzul zgomotului, mirele meu s-a pierdut cu firea. Și ce mi-a fost dat să văd? Mi-e și rușine să-ți spun cât de neîndemânatic și bicisnic s-a dovedit! Gâfâia de ziceai că purtase în spate pietre de moară, iar inima i se zbătea să-i sară din piept și chipul îi era galben ca ceara. Dar ce s-o mai lungesc? Ajunsese într-un hal de plâns pentru un lucru de nimic. Ți se făcea milă să te uiți la ditamai voinicul, moale ca o zdreanță! Nici eu nu știu cum, dar în clipa aceea mi s-a luminat în minte chipul viteazului beduin din deșert. Și, fără să-mi dau seama, i-am pus pe amândoi în balanță. Nu m-am putut stăpâni și-am dat a râde cu părere de rău. Asta-i tot ce s-a întâmplat, Măria Ta! Mărturisesc că n-am vrut să-mi bat joc de vărul meu, ba chiar am încercat să-mi ascund zâmbetul, dar se vede, preamăritul meu tată, că n-am reușit. Parcă un ginn poznaș se străduia să-mi scoată înainte osebirea între bicisnicia vărului meu și forța curajului acelui viteaz al deșertului. Așa s-au petrecut lucrurile, mărite sultan! Dacă am greșit, sunt gata să-mi primesc pedeapsa, iar dacă Luminăția Ta îmi va putea ierta cele ce-am făcut, cu multă recunoștință și nădejde mă voi

pleca în fața judecății Măriei Tale. Nădăjduiesc că părintele meu nu va fi aspru cu mine și îngăduitor cu vărul meu, care se pricepe să facă din țânțar armăsar și nu recunoaște că m-a umilit părăsindu-mă în noaptea nunții, numai și numai pentru că trufia lui n-are margini.

S-a mirat nespus sultanul, ascultând toată tărășenia, și-a rămas pe gânduri. Mânia i se topise cu totul, auzind lucruri atât de ciudate, care se întâmplaseră în preajma lui și de care nu știa nimic, deși credea că nu se mișcă niciun fir de iarbă în împărăție fără știrea sa.

— Fiica mea, tu ai întru totul dreptate, își dădu sultanul cu părerea, după ce chibzui o vreme. Nevolnicia lui nu poate stârni decât râsul. Și-acum spune-mi lămurit: tu ce vrei, fata mea? Îl mai vrei de soț pe vărul tău sau te poartă gândul la beduinul cel viteaz?!

— Eu nu îndrăznesc să hotărăsc într-o chestiune ca asta, se codi prințesa. Doar măritul sultan are căderea să aleagă, să poruncească sau să oprească. Eu știu însă una și bună: bărbatul trebuie să fie bărbat! Să știe să țină piept vieții. Cel care nu știe asta o fi el bărbat, dar fără bărbăție! O femeie, mărite sultan, nu ține la nimic mai mult pe lume decât la bărbăție. După aceea vin la rând și celelalte virtuți, dar de unele dintre ele, drept să spun, te mai poți și lipsi…

— Împărtășesc tot ce spui, fata mea! încuviință sultanul. Am înțeles tâlcul vorbelor tale! O să-l iei de bărbat pe viteazul beduin, dacă asta îți este soarta!

— Dar cum o să-l găsim și cum o să-l recunoaștem, mărite sultan? întrebă prințesa, după ce șovăi o vreme.

— Am eu o iscusință neîntrecută, care n-a dat greș niciodată când a fost vorba să-i găsesc și să-i recunosc pe bărbații destoinici, o liniști sultanul. În scurtă vreme o să-l vedem aici, la palat!

Și chiar a doua zi sultanul a trimis crainici în olatul unde trăia beduinul care-i răpise cândva fiica, poruncindu-le să dea de veste cum că sultanul a rânduit pentru o anumită zi

mare sărbătoare în cetatea de scaun a împărăției, la care poftește toată suflarea de pe acele meleaguri pentru alegerea unui emir ce le va fi cârmuitor. Crainicii trebuiau să vestească și că măritul sultan va pregăti cămile, mâncare și apă pentru tot norodul, de la plecare și până la întoarcere.

Și, cum era vorba de petrecere și veselie, vestea a zburat parcă dusă de vânt, așa încât toți locuitorii acelor pustietăți au aflat cum nu se poate mai repede și au început pregătirile pentru a fi de față la marea sărbătoare. Ba mulți dintre ei își căutau și oameni să-i sprijine pentru a căpăta înalta dregătorie.

În ziua sorocită, beduinii din olatul cu pricina au venit cu mic, cu mare în cetatea țării, unde li s-a făcut o primire sărbătorească și-au fost găzduiți în corturi uriașe, înălțate anume pentru ei.

La vremea rânduită pentru marele ospăț, toate mesele își așteptau musafirii, încărcate cu mulțime de bunătăți, nectare și fructe, căci pe lângă alaiul de beduini fuseseră poftiți și cei mai înalți dregători, și cei mai bogați negustători din împărăție. Așa hotărâse și poruncise sultanul și așa se făcuse, căci Măria Sa își avea socotelile lui, numai de el știute.

A mai poruncit sultanul ca la începutul drumului care ducea spre mese să pună de strajă un leu fioros. Cu câțiva pași înainte de a trece prin fața fiarei, se desprindea o cărare tare îngustă, întortocheată și plină de hârtoape de-ți rupeai picioarele în ele, dar care într-un târziu, după mult chin și după multe ocoluri, ajungea tot la mesele încărcate.

Așadar, musafirii puteau să aleagă între cele două drumuri: fie aveau curajul să înfrunte leul și să meargă pe covoarele moi așternute până în fața meselor, fie n-aveau curaj și ocoleau, rupându-și picioarele, prin hârtoapele atât de dese încât nu se puteau nicicum ocoli.

Au început să sosească musafirii unul după altul, dar, când dădeau cu ochii de leul fioros, se opreau înțepeniți,

neîndrăznind să păşească mai departe, se codeau câteva clipe, apoi, de ruşine şi de spaimă, încercând să se ţină cât mai departe de fiară, apucau şontâc-şontâc pe cărarea îngustă şi întortocheată, blestemându-şi zilele. Aşa au făcut toţi până la ultimul, căci abia într-un târziu, când nu mai sperau să apară cel aşteptat, s-a ivit şi un flăcău chipeş, un beduin care privea nepăsător la leul din capătul trecătorii, purtându-şi paşii cu siguranţă şi cu mişcări domoale, înaintând pe drumul larg, aşternut cu covoare moi. Iar când a ajuns în dreptul fiarei, ce le-a fost dat să vadă? Beduinul şi-a trecut palma prin coama leului, iar animalul a căscat leneş, mişcându-şi prietenos coada. Toate astea s-au petrecut sub ochii uluiţi ai sultanului şi ai prinţesei, în vreme ce mesenii priveau în pământ de ruşine.

— Ăsta să fie beduinul cu pricina? o iscodi sultanul în şoaptă.

— Da! Sunt sigură! N-am nicio îndoială! răspunse prinţesa, mulţumită. Este chiar el!

Spre sfârşitul ospăţului, sultanul a trimis un slujitor să iscodească şi să afle care e numele tânărului beduin, cine-i sunt părinţii şi din ce trib se trage. După ce viteazul i s-a destăinuit, sfetnicul trimis s-a întors la sultan şi l-a vestit despre toate câte auzise.

Atunci stăpânul a cerut să i se înfăţişeze tânărul beduin şi s-a aşezat la taifas cu el. Şi n-ar fi putut zice că voroava cu el nu i-ar fi plăcut. Către sfârşit, sultanul întoarse firul discuţiei acolo unde-l interesa pe el:

— Merge vorba că unul dintre strămoşii tăi a fost printre vitejii care au apărat împărăţia noastră în vremuri grele, la întemeierea ei, alături de străbunii mei. Aş vrea să-ţi încredinţez, în semn de recunoştinţă, emiratul olatului în care sălăşluieşti. Am să-i sfătuiesc pe locuitorii de pe meleagurile tale să te sprijine cu toţii. Mai am a-ţi împărtăşi apoi şi alte taine, dar toate la vremea lor. Aceasta este hotărârea noastră, mai zise sultanul şi se ridică de la masă.

Tânărul i-a mulțumit cu plecăciuni adânci pentru mărinimia față de coborâtorii din strămoși care au pus o piatră la temelia împărăției.

Întocmai cum a grăit, așa a și făcut sultanul. Mai întâi sfetnicii au îndemnat norodul să-l aleagă pe tânărul beduin și sfatul a fost primit cu bucurie. Apoi sultanul l-a blagoslovit pentru înalta dregătorie ce i-a fost încredințată. Și, astfel, viteazul nostru a ajuns pe neașteptate emir al ținutului său, dar curând s-a dovedit a fi un cârmuitor destoinic și iscusit, încât a devenit cunoscut și prețuit nu numai de triburile și olaturile lui, ci și de toți sfetnicii și mai-marii împărăției.

Și, nu după multă vreme, sultanul i-a poruncit noului emir să i se înfățișeze și, când s-a ivit dinaintea lui, i-a grăit astfel:

— Am aflat de dreapta ta judecată și cârmuire și tocmai din această pricină statornicesc să-ți numești un vechil care să diriguiască treburile ținutului și să apere interesele supușilor, iară tu să te muți aici, în cetatea noastră, fiindcă avem nevoie de un sfătuitor credincios și de nădejde pentru ca treburile împărăției să meargă bine.

Tânărul emir n-a avut de ales. A dat ascultare poruncii sultanului și-a lăsat un văr al lui să-i țină locul și să cârmuiască așa cum s-o pricepe mai bine treburile ținutului, iar el s-a dus în cetatea Măriei Sale, care l-a primit cu brațele deschise. Sultanul i-a orânduit chiar un palat cu suită, slujitori și tot ce se cuvenea pentru un mare dregător. După o vreme, s-a pomenit cu unul dintre cei mai apropiați sfetnici ai sultanului că vine să țină sfat cu el și, niciuna, nici două, aduce vorba despre fata stăpânului. Că era frumoasă ca luna plină și că era de vârsta măritișului, asta o știa și el, dar nu s-ar fi gândit nici în ruptul capului că marele sfetnic o să-l îndemne s-o ceară chiar el de nevastă. N-ar fi îndrăznit niciodată! Dar sfetnicul îi tot șoptea la ureche, încurajându-l, cum că Măria Sa îl prețuiește, că are încredere nemărginită în tot ce face, iar

cererea lui e ca și împlinită și multe altele.

— Și crezi că sultanul o să se înduplece și-o să-și dea încuviințarea? îl mai întreabă el neîncrezător pe marele sfetnic.

— Să nu ai nicio îndoială! Sultanul nu pierde niciun prilej să te laude și-și pune mari nădejdi în tine. Sunt sigur c-o să se învoiască să ți-o dea și pe fata lui de nevastă, încheie sfetnicul.

Emirului beduin i-a surâs gândul. Și, curajos ca-n toate, și-a zis: „Trebuie să încerc, fie ce-o fi!”. Și-odată, pe când era doar el cu sultanul, și-a luat inima în dinți și-a grăit:

— Luminăția Voastră, aș vrea să vă spun o vorbă, numai că mă tem să nu îl supăr pe măritul sultan cu îndrăzneala mea!

— Îți dau încuviințarea să-mi spui orice, se grăbi sultanul să-l încurajeze, îți voi îndeplini orice dorință neîntârziat! Dacă este ceva spre binele împărăției, n-am să șovăi să-ți ascult și să-ți îndeplinesc gândul, căci știi prea bine cât preț pun pe sfatul tău!

Pasămite, sultanul n-avea habar de gândurile emirului și nici nu-i trecea prin minte ce-ar fi voit el să-i ceară!

— Mă tem, luminate stăpâne, să nu mă întrec cu gluma și să pierd încrederea binefăcătorului meu, șovăi iarăși emirul.

— După socotința mea, tu faci parte din familia cârmuitoare, îl ajută sultanul, punându-l pe drumul cel bun. Nu fac nicio deosebire între tine și cei din familia mea. Deschide-ți inima, tinere, fără sfială și fii încredințat că n-am să-ti refuz nimic!

Tânărul emir, auzind aceste cuvinte din gura sultanului, prinse curaj și se îmbărbăta singur: „Fie ce-o fi! Îmi iau inima în dinți și i-o cer pe prințesă! N-o să-mi zboare capul numai pentru atâta lucru, mai ales că nu ne aude nimeni!”.

— Voi să mă apropii și mai mult de Măria Voastră și de aceea cutez să vă cer îngăduința pentru căsătoria mea cu o fată din familia cârmuitoare, o luă tânărul emir mai pe

ocolite, încercând să vadă mai întâi pe fața sultanului cum va primi îndrăzneala lui, căci tot mai avea o umbră de îndoială în suflet.

— Îți repet că te socotesc din familia noastră. N-ai de ce să te sfiești! Spune-mi numai care-i fata pe care-o vrei de soție și voi consimți pe loc, îl încuraja sultanul din nou.

— Voiesc a mă încuscri chiar cu măritul sultan și îndrăznesc cu umilință să-l rog să mi-o dea pe fiica lui de soție. Iar de socotește măritul sultan îndrăzneala mea prea mare, îl rog să mă ierte, ca și când n-ar fi auzit nimic.

Emirul a spus totul pe nerăsuflate, așteptând cu inima cât un purice sentința sultanului. Dar ce bucurie! Nu știa dacă ce aude este răspunsul unui muritor sau sunt vorbe pogorâte din cer.

— Ce-am zis e bun zis! răspunse Măria Sa, râzând vesel și ușurat. Eu am încuviințat, tinere emir, dar mai rămâne să se învoiască și prințesa. Am să-i dau de știre și-o să vedem ce zice.

Tânărul emir a plecat de la palat, încredințat că fata se va învoi. Cum ar fi putut să facă altfel, de vreme ce sultanul și-a dat încuviințarea?

Chiar a doua zi, Măria Sa l-a chemat la el pe viteazul beduin și i-a dat vestea că prințesa s-a învoit. Au stabilit ziua nunții și noaptea intrării la mireasă și au început de îndată pregătirile.

Și ce i-a fost dat să vadă tânărului beduin în seara nunții, când prințesa a fost adusă cu mare alai în palatul lui? A recunoscut-o de îndată pe tânăra copilă pe care o răpise în inima deșertului cu ani în urmă și pe care o purtase nevătămată înapoi la cortul ei.

Și-au trăit cei doi soți în armonie și înțelegere ani lungi și fericiți și-au avut parte de multe bucurii, așa cum vă doresc și vouă, dragi copii, laolaltă cu urarea să creșteți mari și să fiți fericiți, încheie bunica povestea despre fata sultanului și viteazul beduin.

VÂNĂTORUL ȘI VRĂJITOAREA CU PĂLĂRIE DE PENE

A fost odată ca niciodată și n-a fost nimeni în afară de Allah.

Trăia odată, demult, la o margine a deșertului, un om care nu făcea nimic altceva, cât era ziulica de lungă, decât să umble haihui, doar-doar o să vâneze ceva. Pleca dis-de-dimineață, colinda prin toate văgăunile deșertului, cutreiera prin văi și prin munți în căutarea vânatului. Nu era doar o plăcere, ci din asta și trăia. Erau zile când se întorcea cu tolba plină, altele când se întorcea cu ea goală altele când vâna numai atât cât să ajungă de mâncare pentru el și pentru mama lui. Nu avea decât un arc cu săgeți ascuțite bine la capăt, dar, când ochea, doar rareori se întâmpla să dea greș. Cum zice o vorbă a noastră, nu țintea decât în carne. El era întotdeauna mulțumit, oricum trecea ziua; nu bombănea supărat când nu prindea mai nimic, dar nu era nici risipitor și nechibzuit când îi surâdea norocul și vâna mai mult decât îi trebuia, ci punea carnea care-i prisosea la uscat și-o păstra pentru ziua de mâine, la gândul că s-ar putea să n-aibă parte de nimic.

Cum prin preajma cătunului în care sălășluia el hălăduiau mai ales iepuri și gazele, cam ăsta era vânatul lui obișnuit. Dar, într-o bună zi, a bătut toate cărările deșertului, și-n lung, și-n lat, fără să se aleagă cu nimic. Tare mâhnit a mai fost în ziua aceea. I-au trecut fel de fel de gânduri prin cap, căci nu știa nici el de ce, dar vedea un semn rău în ghinionul lui.

Cam pe la vremea chindiei, s-a trezit la marginea unui iaz limpede, pe unde mai trecuse și în alte rânduri. Era ascuns printre stânci, la piciorul unui munte prin care nu mai putea răzbi apa. Se vede treaba că era destul de adânc, de vreme ce nu ajungea să sece nici iarna, nici vara. Dar, cu toate că iazul avea apă din belșug și pe deasupra și limpede, nu venea nimeni să bea din ea și nici să-și adape vitele acolo, căci era atât de bine ascuns, încât nu putea fi descoperit prea ușor. Așa se face că, mai ales la vremea chindiei, gazelele veneau la iazul ăsta în cârduri să-și potolească setea. Vânătorul nostru a cercetat cu ochii în toate părțile, dar n-a zărit nimic. „Oricum”, și-a zis el, „n-ar strica să stau puțin la pândă. Cine știe? S-ar putea să apară ceva”. Așa că s-a pitit într-o mică grotă din vecinătatea iazului, cu gândul să pândească vânatul și să-și mai tragă nițeluș sufletul. Își alesese în așa fel ascunzătoarea, încât vedea tot ce se petrece prin preajmă, fără să-l poată zări vreo vietate.

Și-a stat el așa, tupilat, și-a adăstat și-a tot adăstat, iscodind cu privirile pân’ ce-a simțit că începe să i se strecoare deznădejdea în suflet. Dar, tocmai când dădea să aținească, ce-i văd ochii?! Se ivesc ca din senin trei porumbițe albe, fac câteva rotocoale pe deasupra iazului și pe urmă se lasă lin în jos. Mubarak - căci mi-am adus aminte cum îl chema pe vânătorul nostru - și-a ținut răsuflarea și-a rămas nemișcat, mai-mai să se facă una cu stana de piatră. Cele trei porumbițe au tot coborât și în cele din urmă au poposit pe o stâncă din marginea apei. Au căutat în toate părțile cu ochii și-au ascultat cu luare-aminte ca să se încredințeze că nu se află primprejur nici om, nici vreo ființă necuvântătoare.

Mubarak își luă arcul cu grijă și se apucă să-l încordeze, dar, tocmai când era gata să slobozească săgeata, se pomeni că cele trei porumbițe se preschimbă în trei fete frumoase, într-atât de frumoase, că la ele te puteai uita, dar la soare ba. Și-aveau cele trei fete mișcări gingașe și

trupuri mlădioase, cum numai frumoasele din povești pot avea. La vederea lor, Mubarak a simțit că-l străbate un fior și i se tulbură mintea. A lăsat arcul la o parte și-a rămas încremenit, nevenindu-i să-și creadă ochilor. Și pe neașteptate l-a străfulgerat un gând ciudat - s-a simțit ispitit să încerce să pună mâna pe una din ele.

Cele trei fete au schimbat în șoaptă câteva vorbe nedeslușite și pe urmă le-a văzut dezbrăcându-se și punându-și veșmintele, fiecare separat, în scobitura unei stânci de lângă ele. Apoi și-au scos și pălăriile cu pene de pe cap și le-au așezat la îndemână, deasupra veșmintelor. Mubarak a băgat de seamă că se purtau cu mare grijă cu pălăriile lor din pene, căci le așezaseră în așa fel încât să le poată lua grabnic la nevoie.

Privi cu nesaț la cele trei fete, rămase acum goale, așa cum veniseră pe lume, dar mai ales una dintre ele îi atrase cu deosebire luarea aminte. Urmări cu atenția încordată unde-și aranjează ea straiele și pălăria. Între timp, cele trei fete frumoase mai aruncară o privire la veșminte și pe urmă alunecară încet pe o stâncă lucioasă, până ce ajunseră la marginea lacului. Prima s-a aruncat în apă fără să stea pe gânduri. S-a scufundat în adânc, dar curând după aceea a ieșit la suprafață și-a pornit să plutească, aci cu fața în sus, aci cu fața în jos. Au urmat-o și celelalte două surate fără zăbavă și pe urmă au pornit tustrele să se zbenguie pe fața apei, fără să le pese că timpul trece. Mubarak se topea privind la ele și-ar mai fi rămas cu ochii zgâiți mult și bine, numai că în mintea lui încolțise un gând ce nu-i mai dădea pace. Cum să facă să pună mâna pe veșmintele celei pe care o alesese din ochi? Și, fără a mai pregeta, începu să se târască, cu inima cât un purice, de teamă că s-ar putea să-l simtă și să i-o ia înainte spre locul unde își ascunseseră pălăriile. După multă trudă și încordare, Mubarak ajunse la locul cu pricina și înșfacă, fără să stea pe gânduri, pălăria fetei care-i plăcuse cel mai mult. Apoi se întoarse la fel cum venise și, când ajunse la

ascunzătoarea lui, ascunse pălăria într-un cotlon pe care-l astupă cu pietre grele, de teamă că ar putea fi fermecată și-ar zbura singură spre stăpâna ei. Apoi s-a ridicat în picioare cât era de lung și s-a apropiat de malul iazului ca să se poată uita în voie la joaca fetelor. Bucuria de a le privi îi era însă întunecată de teama care nu-i mai dădea pace; cele trei frumoase nu puteau fi altceva decât trei vrăjitoare - altfel cum ar zbura? Auzise el câte-n lună și-n stele despre descântece și vrăjitoare, care pot să-i orbească pe oameni și să le fure mințile, așa încât începu să i se cam taie curajul.

Numai că văpaia inimii îi dădea ghes și păcatul îl împingea spre primejdie. Dar tot el își zicea: merită să te încumeți la orice pentru o fată ca asta! Și, hotărât să înfrunte orice primejdie, continuă să se apropie de apă. Când au prins cele trei fete de veste că un străin privește la ele, era prea târziu. Oricum, au pornit să împingă apa cât le țineau puterile, au ieșit la mal și-au alergat fiecare la locul unde-și ascunsese veșmintele. Două dintre ele s-au repezit să-și pună pălăriile pe cap. Apoi și-au pus hainele, în clipa următoare au și luat chip de porumbițe și din câteva bătăi de aripi s-au înălțat în văzduh. Cea de-a treia a rămas însă pe pământ, căutând în dreapta și-n stânga după pălăria cu pene, dar fără niciun folos. Când s-a trezit cu vânătorul lângă ea, a prins să tremure de spaimă. Nu mai avea nicio scăpare; și n-ar fi avut niciun rost să încerce să fugă, căci el ar fi alergat oricum mai repede ca ea. Să zboare nu mai putea fi vorba, căci toată puterea ei în pălăria cu pene stătea, după cum cred că v-ați dat seama. Așadar, n-avea de-ales; trebuia să se lase în voia sortii.

Mubarak a prins-o ușor de mână și-a pornit cu ea spre peștera lui. Suratele ei au mai plutit o vreme în cercuri deasupra celor doi, nădăjduind ca ea să li se alăture, dar, văzând că vânătorul a prins-o de mână, au înțeles că nu-i mai pot fi de niciun folos și că trebuie să se îndepărteze înainte de a li se întâmpla și lor cine știe ce nenorocire.

Așa a fost să fie! și-au zis cele două porumbițe și pe urmă au pornit în zbor spornic spre țara lor de baștină, fără să știe ce se va întâmpla cu surata lor - nici dacă va scăpa cu viață sau va pieri cu zile, nici dacă va fi fericită sau nu.

Cei doi s-au așezat pe o piatră în răcoarea peșterii, iar Mubarak s-a apucat s-o iscodească, curios să afle câte și mai câte despre minunata făptură.

— Tu te tragi din seminția ginnilor sau din seminția omenească?

— Și eu, și suratele mele ținem de seminția omenească… îl asigură fata și porni să-i istorisească cum trăiesc ele într-o insulă îndepărtată și să-i descrie tărâmurile minunate din care veneau. Și într-un târziu i-a spus și numele ei; frumoasa se chema Selma.

Și-au rămas ei la taifas, adăstând căderea serii, iar când soarele a prins să scapete, Mubarak i-a dat să încalțe sandalele lui și-a pornit desculț alături de ea spre casa unde locuia împreună cu mama sa. Cam pe la miezul nopții au ajuns la cătunul din marginea deșertului. În casă nu se află nimeni în afară de mama vânătorului nostru, care începuse să intre la griji, văzând că întârzie mult peste ceasul obișnuit pentru întoarcere. Se temea să nu-i fi ieșit în cale cine știe ce fiară sau să nu se fi rătăcit, alergând pe urmele vreunei gazele.

Grija nu i s-a ostoit decât în clipa în care l-a auzit pe Mubarak. Toată vremea stătuse lângă ușă, pândind un zvon, așa încât i-a deschis de cum a ciocănit prima oară. În sfârșit, inima i s-a liniștit când a apărut feciorul, numai că de data asta nu era singur. La început nu și-a dat seama prea lămurit cine putea fi, dar, după ce-au intrat în odaie, bătrâna deslușì chipul unei fete frumoase, fără pereche, ce lumina parcă toate ungherele casei.

— Cine-i fata asta? îl întrebă destul de nedumerită, neștiind ce să creadă.

Și Mubarak s-a pornit să-i istorisească toate peripețiile

de la început până la sfârșit, iar la urmă de tot i-a vestit hotărârea lui de a merge la cadiu imediat ce se va lumina de ziuă.

— O s-o las în grija dumitale până mâine dimineață, încheie Mubarak, când alerg la cadiu să-i cer sfatul, ca să vedem cum e mai bine de făcut.

Pe urmă își ziseră că după atâta trudă s-ar cuveni să închidă și ei ochii puțin. Mubarak se retrase imediat în odăița unde dormea de obicei, iar Selma rămase cu bătrâna. Cum se trânti pe pat, adormi buștean, dar se trezi cu noaptea în cap, de griji, căci flăcăul nostru se culcase cu gândul la cadiu. S-a dus deci să-i ceară sfatul și, cu toate că era vorba de o întâmplare atât de ciudată, cadiul i-a dat învoirea să se însoare cu ea. Important era - după cum zicea cadiul - să vrea și fata același lucru. Mubarak s-a întors acasă într-un suflet și s-a oprit direct în fața Selmei, vorbind pe nerăsuflate, de parcă toată viața lui atârna de răspunsul fetei:

— Știi ce? Eu aș vrea să mă însoțesc cu tine după datina lui Allah și a Profetului său… Tu ce zici? Te învoiești?

Rosti vorbele cu inima strânsă, de teamă că ea ar putea să-l respingă. Dar nici Mubarak nu era de ici, de colo. Era fecior chipeș și mărinimos, cum rar se putea întâlni. Pe urmă, se purtase cu ea fără de păcat și dovedise că era cu adevărat un bărbat destoinic. Iar acum o cerea după rânduiala lui Allah și a Profetului său.

Fără să șovăie, fata dădu din cap aprobator. Atunci Mubarak, în al nouălea cer de bucurie, o rugă pe mamă-sa s-o ajute pe viitoarea sa noră să se gătească pentru a se înfățișa cu ea la cadiu. Și, după ce-au terminat toate pregătirile, s-a ivit și Mubarak cu doi martori, au luat-o și pe Selma și-au pornit ață spre cadiu. Acesta a întrebat-o pe fată, cum era obiceiul, dacă se învoiește să-și unească viața cu a lui Mubarak și fata și-a dat pe loc încuviințarea. Și astfel căsătoria celor doi a fost încheiată și după o petrecere minunată, la care au mai fost de față și câteva

rubedenii, în seara aceleiași zile, Mubarak a intrat la mireasa lui petrecut de chiote de veselie. Numai în Insula Busuiocului nimeni din rudele Selmei nu știa nimic de soarta ei.

Și-a trăit Mubarak în deplină fericire și înțelegere cu soața lui, chiar dacă mai ajungeau câteodată la sfadă, căci era firesc să se mai întâmple și așa ceva, din pricina deosebirilor dintre lumea în care trăise Selma până atunci și lumea în care trăia acum. Numai că înțelepciunea lor a cântărit mai greu în balanță și-au trecut de fiecare dată cu bine peste toate încercările. Fiecare făcea tot ce-i sta în puteri să se apropie de celălalt, dar mai ales Mubarak se arăta deosebit de îngăduitor și încerca cu tot dinadinsul să-i intre în voie frumoasei lui soții, s-o aline și s-o ajute să uite de înstrăinarea la care o constrânsese destinul. Și, de unde avea, de unde n-avea, se silea să-i facă traiul cât mai îndestulat. Ce mai încolo-ncoace, au trăit în deplină fericire și-au avut parte numai de bucurii.

Cam la un an după căsătorie, Selma a adus pe lume un fecioraș, căruia i-au pus numele Selim. Viața lui Mubarak a devenit și mai tihnită, după ce soția i-a adus acest dar, încredințat că firele ce uneau sufletele lor vor deveni și mai trainice. Selma s-a aplecat cu toată duioșia și grija asupra odorului lor, dar fără să nesocotească niciuna dintre îndatoririle pe care le avea față de soțul ei. Nici vorbă! Micuțul Selim nu făcea decât să aducă mai multă lumină în casa lor și s-o facă să uite de țara ei de baștină, căreia îi ducea dorul.

A mai trecut încă un an și Selma a adus pe lume o fetiță frumoasă ca o rază ruptă din soare. I-au dat numele Selwa. Dacă la început Selma crezuse că în inima ei nu este loc pentru altă iubire decât pentru Mubarak, când a venit pe lume micul Selim a găsit loc destul în sufletul său și pentru el. Apoi iarăși a socotit că inima ei s-a umplut de prinosul iubirii pentru cei doi și că nu va mai găsi loc pentru altcineva, dar iată că, atunci când a venit pe lume micuța

Selwa, s-a aflat loc și pentru ea. Căci se știe prea bine că așa este orice suflet de mamă. Mubarak era acum sigur că dragostea Selmei pentru copii îi va abate orice gând de la lumea ei de odinioară și că vor trăi fericiți, unul lângă altul, până la capătul zilelor.

Viața curgea tihnit, iar în casa pe care o umplea zarva și însuflețirea copiilor domnea iubirea și înțelegerea. Tatăl pornea ca de obicei să colinde prin inima deșertului după vânat. De multe ori aducea mici animale vii pe care le dăruia copiilor. Iar Selma îl însoțea până la poartă, petrecându-l din prag cu privirea până ce se pierdea în zare. Uneori făcea haz, necăjindu-l:

— Să ne aduci tot felul de vânat din deșert, numai de porumbei să nu te atingi!

Mubarak a făcut și el haz, văzând în vorbele nevestei lui și dragoste, și gelozie.

— Nu-mi mai trebuie altă porumbiță! i-a răspuns el hâtru. Ai fost prima și ultima porumbiță pe care am vânat-o în viața mea.

Bucuria Selmei sporea și vorbele lui Mubarak o încântau, dar altă dată i-a mărturisit teama că s-ar putea să dea în deșert peste o porumbiță și mai frumoasă decât ea și să-i rămână inima la vânatul cel nou, uitând de toate jurămintele și făgăduielile făcute. Mubarak a dojenit-o și-a dezmierdat-o, mulțumindu-i lui Allah cine știe a câta oară pentru norocul pe care i l-a trimis din cer. Și asta fiindcă în inima lui Mubarak nu mai era loc pentru nimeni altcineva. Prima porumbiță fusese cu adevărat prima și ea va rămâne pentru el și ultima.

— Trebuie să crezi în vorbele mele, porumbița mea, îi spunea el de fiecare dată. Ele sunt legământul meu față de tine și față de cel ce mi te-a trimis!

— Atunci du-te în paza celui preamilostiv și fii cu băgare de seamă! Să te întorci cu bine și să nu uiți niciodată de cei ce te așteaptă acasă!

Mubarak pleca întotdeauna la drum fericit, cu gândul la

chipul luminos al Selmei, la dezmierdările și gingășia ei.

Dar a venit o zi când Mubarak s-a întors din peregrinările lui fără să fi făcut nicio ispravă. Nu mai era niciun fel de vânat pentru că nu mai picase strop de ploaie, luni de zile în șir. Ierburile se uscaseră, iar pământul se zgâia cu niște guri hâde până în adâncuri. Vietățile mari și puternice plecaseră spre locuri mai îndepărtate, unde găsiseră iarbă și apă, iar cele mici fie fuseseră mâncate de cele puternice, fie pieriseră de foame și de sete.

Și iată că necazul s-a abătut și peste familia lui Mubarak; nu mai puteau trăi din vânat și el trebuia să găsească altă cale de a-și hrăni copiii. Nu s-a pierdut cu firea și s-a apucat să-și facă fel de fel de socoteli. După ce-a sucit-o și-a învârtit-o pe toate părțile, a găsit cu cale că trebuie să plece în lume pentru a-și încerca norocul și imediat a început forfota pregătirilor de drum. Femeile din casă au înțeles care era greul și s-au mulțumit să-i ureze drum bun și întoarcere grabnică.

Înainte de plecare, Mubarak și-a zis că trebuie să încredințeze pălăria cu pene cuiva de nădejde. Până atunci o păstrase ascunsă într-un sunduc, pe care-l ținuse tot timpul zăvorât și purtase cheia cu el și ziua, și noaptea. Ce era de făcut acum? A luat-o pe bătrâna lui mamă de o parte și i-a istorisit întreaga poveste a pălăriei cu pene.

— Dacă o să afle că pălăria se află în casă, o să se facă luntre și punte să pună mâna pe ea, pricepi? Iar dacă găsește pălăria, o s-o apuce și dorul de neamul și de țara ei și-o să-și ia zborul spre ea! Pricepi, mamă? mai spuse Mubarak îngrijorat. Tu știi prea bine că Selma e viața mea! O să duc sunducul ăsta cu pălăria în odaia ta și-o să-ți las cheia în păstrare. Ai grijă să ții lada ascunsă și cheia sub pernă, să n-o vadă nimeni. Să nu te pască păcatul să scapi vreo vorbă în fața ei! Cu orice te-ar îmbia Selma, nu trebuie să afle nici în ruptul capului că sunducul și cheia se află în păstrarea ta!

Și câte asigurări nu i-a dat mamă-sa și câte jurăminte nu

i-a făcut, numai că Mubarak tot se mai temea pentru pălăria cu pene și parcă-i spunea cineva să nu aibă încredere în nicio femeie pe lumea asta.

— Tare neîncrezător și bănuielnic mai ești, fiul meu! îl mustră bătrâna. Chiar așa toantă mă crezi? Pricep și eu ce lucru însemnat e să păstrezi o taină ca asta… Și pe urmă știi prea bine cât de mult țin la tine! Ești singurul meu sprijin pe lumea asta! Du-te cu inima liniștită, băiatul meu, fără niciun grăunte de îndoială în suflet! îl mai îmbărbăta ea. Allah să te aibă în pază și să ne vedem cu bine!

Mubarak și-a luat rămas-bun de la toți ai lui, a părăsit satul cu inima strânsă și-a plecat în lumea largă, în căutarea norocului. Apoi a rătăcit prin lume vreme îndelungată, să tot fi fost luni de zile sau poate chiar ani.

Ăstimp, bătrâna încerca în fel și chip să aducă o rază de bucurie în inima nurorii sale, să-i aline mâhnirea și dorul din suflet. Ori de câte ori afla de o petrecere, hop și ea cu noră-sa și oricine sta de vorbă cu Selma era cucerit pe loc de farmecul ei. Se făcea pe dată iubită atât de cei care o cunoșteau, cât și de cei ce o vedeau pentru prima oară, căci avea darul vorbelor meșteșugite, ca să nu mai spunem că se pricepea de minune să cânte și să danseze. Ce mai tura-vura, se vedea cât de colo că se trage dintr-un neam nobil. Și azi așa, mâine așa, i s-a dus faima și la curtea sultanului din cetatea cea mare a țării.

Și, tot umblând ele încoace și-ncolo, vremea trecea parcă mai repede. Până ce într-un răstimp, la un ceas de taină, Selma aduce vorba, așa, ca în treacăt, despre pălăria cu pene și pe urmă prinde a o iscodi pe soacră-sa ce știe despre ea. Bătrâna s-a tot codit să nu-i dea un răspuns deslușit, dar, din încurcătura soacrei, Selma a priceput că pălăria se afla în păstrarea ei. Nici bătrâna nu i-a spus mai mult și nici Selma n-a mai întrebat nimic. Până una-alta s-a mulțumit fiecare cu ce știa, dar nora a înțeles prea bine că, dacă ține cu tot dinadinsul să pună mâna pe pălărie, e mai nimerit s-o lase pe bătrâna într-ale ei și s-o mai descoase și

altă dată. Apoi și-a văzut de treburile casei și de copii, prefăcându-se c-a uitat de pălărie, ca și când n-ar fi interesat-o niciodată.

Trecu ce trecu și într-o bună zi se dă sfoară în țară că sultana a rânduit o mare petrecere la serai și că la ea sunt poftite toate femeile din familiile mai acătării.

Selma ajunsese destul de cunoscută și, cum toți o chemau la sărbători, s-a trezit invitată la curtea sultanei. Vezi Doamne, curiozitatea femeilor n-o scutea nici pe sultană; tot auzind vorbindu-se de o tânără așa și pe dincolo, frumoasă și isteață, cu viers minunat și cu trup de hurie, și-a zis că trebuie s-o vadă la petrecerea din seraiul ei.

Așadar, soacră și noră se apucară să-și pregătească de zor veșminte pe potriva sărbătorii la care erau chemate. În seara sorocită, în șiragul femeilor care curgea spre seraiul sultanei, împodobite fiecare cu ce avea mai strălucitor, se aflau și Selma și soacra ei, împodobite și ele cu ce reușiseră să găsească prin casă, mai mult prin îndemânarea Selmei decât prin bogăția veșmintelor.

Petrecerea a fost de pomină, căci gazdele s-au dovedit neîntrecut de generoase, iar musafirele s-au străduit să le răsplătească cu cele mai minunate cântece și dansuri. Când a venit rândul Selmei, s-a ridicat de la locul ei și s-a avântat în mijlocul cercului, lăsându-se furată de un dans ciudat, neasemuit de frumos, când unduitor, când învolburat, cum nu se mai văzuse în împărăția aceea, iar picioarele dansatoarei păreau să n-atingă pământul. Toate femeile s-au lăsat fermecate de măiestria și ciudățenia frumoasei dansatoare, aplaudând și chiuind de bucurie și admirație. Sultana, care fusese numai ochi și urechi, s-a lăsat și ea furată de frumusețea și măiestria dansatoarei și, când Selma s-a oprit din vârtejul jocului, a chemat-o la ea, a așezat-o alături și-a început să-i toarcă la ureche vorbe măgulitoare:

— Bag samă, frumoasa mea, că musafirele poftesc să le

mai dănțuiești încă… Știu prea bine cât de ostenitor este, dar, dacă ai fi atât de bună să te mai avânți într-un dans, două, ți-aș fi nespus de recunoscătoare, căci doresc să pomenească și copiii și strănepoții noștri serbările sultanei!

— Dorința sultanei este și plăcerea noastră! a șoptit Selma înfiorată, ca și când tot pe la petrecerile curții ar fi umblat de când e lumea. Sultanei noastre se cuvine să-i aduc laude și mulțumiri pentru că ne-a cinstit, aducându-și aminte de noi. Sunt gata să dansez până în zori ca să bucur ochii și sufletul sultanei noastre, dar, ca să-mi dau toată măsura, am nevoie de pălăria cu pene pe care soacra mea o ține ascunsă. Dacă sultana îmi îngăduie, am să-i cer pălăria mamei soacre în numele Domniei Tale și i-o vom da înapoi îndată ce se sfârșește dansul.

— Prea bine, frumoasa mea! se învoi sultana pe dată. Du-te și ad-o pe bătrână la mine și, dacă e nevoie, am să-i poruncesc!

Selma atât aștepta. A alergat într-un suflet la soacră-sa, i s-a plâns că sultana i-a cerut să-i arate negreșit dansul pălăriei cu pene și că acum nu mai au încotro, trebuie să i se supună.

— Dacă ai să poți dumneata s-o îndupleci n-ar fi rău, că tare am mai ostenit de-atâta dans, încerca nora s-o amăgească.

Bătrâna nu știa cum să iasă din încurcătură, când iată că se ivește un trimis al sultanei care-și pierduse răbdarea așteptându-le. S-a codit soacra ce s-a codit, speriată de jurămintele ce i le făcuse fiului său și de gândul că sultana s-ar putea mânia pe ea.

— Dă-mi-o mie! îi porunci sultana. Mie mi-o dai și de la mine o primești înapoi! Nu ți-e de-ajuns cuvântul sultanei? Ce să mai pierdem atâta vreme pentru o pălărie cu pene! Eu mă pun chezașă dacă se întâmplă ceva cu pălăria și tot eu te despăgubesc din vistieria mea!

Ce era să mai zică biata bătrână! Te pui de-a curmezișul

în fața sultanei? Nici vorbă! Parcă luase foc; n-o mai scoteai dintr-ale ei și pace. Trebuia să-i aducă pe dată pălăria. Văzând că treaba nu suferă amânare, se învoi cu chiu, cu vai, rugându-se în gând s-o apere Allah de vreo încurcătură și mai mare.

— Numai un bob zăbavă, Înălțimea Voastră, până ce alerg s-o aduc… îngăimă bătrâna cu plecăciuni adânci în fața sultanei.

Când a dat să plece, sultana a poruncit s-o însoțească câțiva slujitori cu cai, ca să vie degrabă. Atunci Selma s-a strecurat neobservată și i-a șoptit unui slujitor să-i aducă și cei doi copii, sub motiv că și ei s-ar pricepe să danseze la fel de bine ca și ea.

Cât ai bate din palme, alaiul s-a întors și pălăria a ajuns în mâna sultanei, care i-a întins-o mulțumită frumoasei dansatoare. Și numai ce și-a pus-o pe cap, și Selma s-a avântat într-un dans amețitor ce-i vrăjea pe toți. Zbura pe dinaintea ochilor uimiți și toată fața-i era un zâmbet. Nici nu apuca să termine bine și toți cei de față cereau într-un glas să danseze iarăși și iarăși.

Într-un rând Selma s-a apropiat de bătrâna soacră și i-a prins de mână pe cei doi copii, ducându-i în mijlocul cercului. Micuții păreau să se miște ca fulgul în zbor și țineau pasul învârtejit al dansului odată cu mama lor.

Și deodată, cum nimeni nu-și mai putea desprinde ochii de la dansatorii fermecați, au văzut-o pe frumoasa femeie luând amândoi copiii sub braț și ridicându-se în văzduh, plutind ușor sub privirile năucite ale curtenilor. Când a ajuns la înălțimea zidului ce da în grădina seraiului, a întors capul spre soacra ei și i-a vorbit astfel:

— De acum eu plec în țara mea… Dacă soțiorului meu o să-i fie dor de mine, să mă caute în Insula Busuiocului! Și mai spune-i lui Mubarak că-i sunt recunoscătoare pentru bunătatea lui. Am trăit alături zile fericite, iar el mi-a fost soț credincios, tată și mamă. Prin tot ce-a făcut pentru mine, s-a dovedit a fi un bărbat de ispravă!

Apoi s-a ridicat în înaltul cerului, petrecută de ochii înmărmuriți ai celor de față, până ce a dispărut.

Așa întâmplare nu se mai văzuse și nimeni nu-și amintea să mai fi auzit de una ca asta. Istorioara zbură din gură în gură, făcând înconjurul cetății, așa încât în curând nu mai vorbea despre altceva. Toți își aflau desfătarea povestind ce le văzuseră ochii la curtea sultanei, numai bătrâna mamă a lui Mubarak se chinuia cu inima sfâșiată de gânduri negre și de remușcări. Ce-i va spune ea fiului său? Unde sunt jurămintele și promisiunile ei? Cum ar putea s-o ierte vreodată fiul ei pentru atâta ușurință și nechibzuință? Nu-și mai găsea locul biata bătrâna. Umbla de colo-colo ca ieșită din minți. În cele din urmă și-a adunat gândurile și și-a zis că numai Allah poate descurca o pricină ca asta. Oricum, trebuie să aștepte până ce se întoarce Mubarak și atunci o să vadă ce-i de făcut. O femeie singură, bătrână și neputincioasă, și-a mai zis ea, nu poate face nimic!

Trecu ce trecu și iată că într-un târziu a sosit și Mubarak, fericit la gândul revederii și topit de dorul celor dragi. Dar nici soția credincioasă, nici copiii drăgălași, nici mama duioasă nu i-au ieșit în întâmpinare. Când a deschis ușa larg - casa goală. A știut bietul om din prima clipă că trebuie să se fi întâmplat nenorocirea de care se temuse cel mai mult. N-a mai găsit-o decât pe maică-sa, îmbătrânită și gârbovită de necazul ce dăduse peste ea.

— Unde-i Selma, mamă dragă? Unde-s copiii? prinse s-o descoasă cu o teamă și speranță în același timp.

— Lasă mai întâi lucrurile jos, băiatul meu, și-apoi ți-oi spune ce s-a întâmplat, încercă bătrâna să-l liniștească și să-l mai îmbuneze.

Dar neliniștea lui Mubarak crescu și-și simți sufletul năpădit de spaimă și de tot felul de bănuieli. Ce s-o fi întâmplat, oare? Mai poate să repare ceva? Care-o fi pricina?

A lăsat toate lucrurile jos și s-a apropiat cu inima strânsă de mamă-sa, care s-a apucat să-i povestească de-a fir a păr,

cu lacrimi șiroaie, cum reușise Selma s-o păcălească și să fugă împreună cu copiii. Pe măsură ce bătrâna povestea mai aprins și se văicărea mai tare, Mubarak se minuna, simțind că se pierde cu firea, căci nu era de crezut o asemenea întâmplare stranie. Ce să caute Selma la seraiul sultanei și-apoi de ce nu-l ascultase mamă-sa și vorbise despre pălăria cu pene? se tot întreba Mubarak, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

— Ai lui Allah suntem toți și în cele din urmă la el ne întoarcem… îngăimă Mubarak, când înțelese că bătrâna a isprăvit tot ce avea de spus. Nenorocirea de care mă temusem cel mai tare s-a întâmplat și degeaba ne mai văicărim… Mai bine să cugetăm la ce putem face ca să dregem ce-am stricat…

Beleaua era prea mare și nu se cădea să piardă timpul cu dojeni. S-a gândit bine omul nostru și și-a zis în sinea lui că el poartă întreaga vină pentru cele întâmplate. Știa prea bine cât de slabe și curioase sunt femeile și se încumetase să îi încredințeze o taină mamei lui, când era sigur că nu-i în stare s-o păstreze. Apoi s-a lăsat purtat de gânduri la tâlcul celor spuse de Selma înainte de a-i părăsi. Tot e bine, își zicea în sinea lui, dacă nu-l osândise și nu-i purta dușmănie pentru nimic. Trebuie să fie vorba de o toană a tinereții, se amăgea el. Firea-i fire, așa cum a lăsat-o Allah fiecăruia, și n-ai cum să-i schimbi pe oameni, nici să-i întorni dintr-ale lor. Orice femeie visează ca bărbatul să se zbată și să se lupte pentru ea… Pe când el o adusese aici în țara lui mai mult cu sila decât cu voia ei… Ce-i drept e drept, îi picase în laț cu prea multă ușurință… Acum n-avea decât să ia din nou drumul pribegiei, să se zbată, să îndure și să învingă toate piedicile pentru a ajunge la ea: Așa o să-i dovedească dragostea și curajul lui, mulțumind mândria Selmei și a neamului ei. Așadar, la drum, căci n-ai de ales! și-a mai zis Mubarak. Casa lui devenise o cușcă, satul îi era parcă străin și cămașa-i frigea spinarea. Tocmai în Insula Busuiocului o va găsi! Unde s-o fi aflând țara asta ciudată?

Lucrul sigur era că va fi cale lungă, dar nimic nu era pe lume în stare să-l abată de la hotărârea luată. Cu gândul la plecare adormea, cu el se trezea în zori. Se puse cu tragere de inimă să facă pregătirile de drum. Făcu rost de o cămilă vânoasă, deprinsă la drumuri lungi, își adună provizii și tocmi o slujnică să aibă grijă de casă și de bătrâna mamă cât va fi el departe. De teamă că s-ar putea să lipsească ani întregi sau să-și găsească sfârșitul pe cine știe ce tărâmuri, îi mai lăsă ce agonisise unui negustor cunoscut, să fie pentru zile negre și, la nevoie, pentru biata femeie rămasă singură.

Și-apoi se-așternu Mubarak la drum în mersul grăbit al cămilei. Merse el, merse și merse, fără să se oprească nici ziua, nici noaptea, decât atât cât să-și tragă nințeluș sufletul, și el, și bietul dobitoc. Și, după ce rătăci preț de câteva luni, întrebând în dreapta și-n stânga de Insula Busuiocului, într-o bună zi ajunge într-un oraș taman la capătul pământului. În fața lui, nu mai era, cât vedeai cu ochii, decât apă și numai apă - mări și noiane fără fund. Vându cămila și laolaltă cu ea și celelalte lucruri care nu-i mai erau de trebuință și trase la un caravanserai.

Apoi porni să umble de colo până colo prin suq și să cerceteze cu atenție chipurile oamenilor. Când văzu un neguțător de încredere, se opri, îi dădu binețe și intră în vorbă cu el.

— Eu sunt străin de meleagurile astea și-aș vrea să ajung în Insula Busuiocului, unde am un văr bun… se apucă Mubarak să-și spună păsurile. Habar n-am pe unde ar putea fi insula asta și cum aș putea ajunge la ea…

— Insula Busuiocului, fiule, e departe… Tare departe de noi… începu sfătos neguțătorul, privindu-l pe străin cu multă luare aminte. Teamă mi-e că-ți cauți singur de petrecanie, căci multe noiane zbuciumate ne mai despart de ea… Corăbiile nu se abat decât rareori spre insula asta, din pricina primejdiilor și a furtunilor… Și mai arareori se întorc de-acolo… Dar, dacă ții cu tot dinadinsul să-ți

ispitești soarta într-o călătorie ca asta, n-ai decât să adaști până când se ivește o corabie care să pornească într-acolo, mânată de gândul unui câștig bun. Numai să știi că o să ai de așteptat, fiule, nu glumă, căci corăbiile astea se ivesc rar, așa, la întâmplare, când dă Allah… Acum, ce să zic, cum ți-o fi norocul! Și să mai știi că drumul pe mare e cu multe capcane și primejdii și-i lung tare - preț de câteva luni. Totul ține de vânturi și de toanele lor…

— Aștept până când sosește o corabie, fie ce-o fi! murmură Mubarak pe gânduri. Eu stau la marele caravanserai, dar o să dau în fiecare zi câte o raită până aici, la dumneata, ca să-mi spui dacă e rost de vreo corabie spre Insula Busuiocului.

Și Mubarak trecea zi de zi prin suqul din vecinătatea portului să se intereseze de corabie și să mai stea la taifas cu negustătorul. Până ce, într-o dimineață, acesta îi spuse că s-a ivit în sfârșit prilejul mult așteptat.

— Corabia pornește chiar la noapte, îl vesti negustătorul. Trebuie să te pregătești și să fii pe punte spre seară…

Alergă fără zăbavă, plăti toate datoriile la caravanserai și se grăbi spre corabie fără să stea pe gânduri. Își lăsă bocceluța într-un colț și ceru să-l vadă pe căpitan. Acesta-i spuse ce are de plată și ce trebuie să aibă la drum. Mubarak se repezi din nou în suq, târgui una-două tot ce-i era de trebuință și fuga înapoi la corabia care era acum pentru el și viață, și speranță, și fericire. Se și vedea îmbrățișându-și soața și copiii, după care tânjise atâta amar de vreme. Nu-l mai despărțea de ei decât întinderea uriașă de ape, ale cărei capcane trebuia să le biruie cu ajutorul lui Allah.

Corabia a continuat să rătăcească pe marea învolburată zi și noapte, luptându-se cu furtuni năprasnice stârnite din senin, aci opintindu-se să răzbească valurile ce o întreceau uneori în înălțime, aci poticnindu-se pe loc. A fost o încleștare pe viață și pe moarte, care părea să nu mai aibă sfârșit. Toată suflarea a dat o mână de ajutor pentru

salvarea corăbiei.

Când insula s-a zărit în depărtare, inima lui Mubarak a pornit să se zbată bântuită de speranță și teamă. S-a trezit întrebându-se cum o să ajungă la ai lui și cum o să-l întâmpine. S-ar putea să fie fiica unui mare negustător sau a unuia dintre oamenii de vază de pe insulă... Sau - mai știi? - s-ar putea să fie fiica vreunui emir ori poate chiar a sultanului din insula aceea. Cum să ajungă la ea? Care ar fi calea cea mai potrivită?

După încleștarea încordată, după truda și nesfârșitele nopți neguroase, când moartea stătuse la pândă, corabia trase în cele din urmă la țărm.

Mubarak coborî de pe punte, ceru găzduire la un han și porni de îndată să colinde prin cetate, în nădejdea că doar-doar va găsi un fir care să-l ducă la țintă. Umblă el ce umblă de colo-colo câteva zile la rând și iată că deodată pașii i se opriră la poarta unui palat mare. Întrebă în dreapta și-n stânga al cui este palatul și lumea îi dădu a înțelege că este al unui mare negustător, cel mai bogat din cetate. Nu știa nici el de ce și cum, dar simțea că Selma și copiii lui se aflau în spatele acelor ziduri.

Se opri într-o părere și porni să iscodească de jur împrejur, sperând ca presimțirea să i se adeverească. Zări printr-un rost un copil jucându-se în grădina palatului. Aducea destul de mult cu micul Selim. Poate era chiar el!... Dar era cam departe și nu-i putea desluși lămurit chipul. Când îl văzu pe băiat, inima lui Mubarak începu să-și iuțească bătăile... Iată-l, acum se întoarce cu fața spre el... Poate că se va apropia de poartă... Poate că va rosti vreo vorbă și-atunci o să i se risipească orice urmă de îndoială și temerea surdă ce i se strânsese în fundul sufletului.

În cele din urmă, copilul se apropie de poartă și Mubarak îl recunoscu numaidecât. Era chiar Selim! Tatăl încremeni pe loc, uitându-se la el. Ce să facă? De-acum nu mai avea niciun fel de îndoieli. A mai stat acolo înțepenit o vreme, sorbindu-l din ochi, și pe urmă și-a zis că e mai

nimerit să se îndepărteze deocamdată de palat și să chibzuiască pe îndelete cum ar fi mai bine să-și vestească sosirea. Se întoarse la han cu sufletul astâmpărat. Îi găsise în sfârșit! Dar cum să le dea de veste că se află acolo? Chibzui îndelung, sucind și învârtind întrebarea pe toate fețele, dar nu fu chip să găsească un răspuns la frământarea lui.

S-a zbuciumat așa câteva zile, simțind cum sufletul i se perpelește de dor, arzând între speranțe dulci și nerăbdarea amară. În cele din urmă își zise că n-ar strica să se sfătuiască și el cu cineva. Dar cu cine, căci nu cunoștea pe nimeni pe insulă în afara hangiului la care trăsese. Atunci se duse la hangiu și se porni să-i mărturisească necazurile, spunându-i toată povestea lui. La urmă de tot, îi spuse hangiului că ar vrea ca Selma să știe că el se află pe insulă. Era încredințat că după asta ea o să-i călăuzească pașii.

— O s-o trimit pe mama pe la stăpânii palatului, îi promise hangiul. E destul de șireată. O să pândească un moment prielnic și-o să-i strecoare Selmei vestea cea mare. Poate că n-ar strica să-i trimiți și inelul pe care ea-l cunoaște, fără doar și poate…

Zis și făcut! Mama hangiului s-a dus la palat și-a făcut întocmai cum gândise fiul ei. Selma a aflat cu o bucurie fără margini că Mubarak nu-i părăsise. Trebuia să-l vadă fără zăbavă. Dar cum să facă? Cui să-i spună și cu cine să se sfătuiască, dacă nu cu mama ei? Fără să pregete, a zburat cu vestea la mamă-sa. Aceasta, la rândul ei, fuga la bărbat, căci stăpânul palatului, negustorul, avea să hotărască ce-i de făcut. Au aflat și s-au bucurat cu toții. Apoi, negustorul, om ce le știa pe toate pe lumea asta, a trimis un sol în taină să-l întâlnească pe Mubarak. Trebuia mai întâi să-l vadă între patru ochi. Cum o să li se pară oamenilor de pe insulă, un vântură-lume fără rost și fără căpătâi? S-a hotărât să încarce o corabie doldora de mărfuri cu mare căutare într-o insulă vecină și să-l trimită

pe Mubarak să le negușteze. Iar de-acolo urma să se întoarcă încărcat cu daruri pentru toate rubedeniile. S-au înțeles ca înainte de plecare să repeadă un sol la palatul tatălui Selmei și să-l vestească, așa încât să audă cât mai multă lume, cum că în curând va sosi în insulă o corabie încărcată cu mărfuri scumpe și lucruri de preț, iar stăpânul corăbiei, un mare negustător și navigator, va fi oaspetele palatului și al părinților Selmei. Tatăl fetei a și dat de veste în toate direcțiile că pregătește mare ospăț în cinstea unui vestit negustător care va sosi în curând, venind din alte insule, cu o corabie încărcată cu bogății, și că-i invită pe toți prietenii să fie prezenți.

— Sunt sigur, îi spunea el fiecăruia pe rând, că vom avea cu toții numai foloase de pe urma lui, iar negoțul o să meargă strașnic.

Și-apoi lucrurile s-au petrecut așa după cum au fost tocmite. Toți negustorii cetății i-au ieșit în întâmpinare să-i ureze bun venit. La vremea sorocită, corabia lui Mubarak a sosit în port și-a găsit acolo în așteptarea lui toți oamenii de vază din Insula Busuiocului. În fruntea tuturor se afla, firește, tatăl Selmei, care l-a poftit la palatul său ca oaspete de onoare.

— Chiar în seara asta, încheie negustorul cel bogat cu mândrie, am rânduit un ospăț pe măsura musafirului nostru, la care sunteți poftiți cu toții…

Mubarak a încercat doar o părere să se codească, apoi s-a învoit cu mulțumiri și plecăciuni, așa cum o cerea obiceiul.

Și-a fost un ospăț cum numai pe la curțile împărătești s-a mai pomenit vreodată. Dar ce s-o mai lungim? După aceea toți negustorii și dregătorii s-au întrecut să rânduiască ospețe și petreceri, fiecare dintre ei dorind să se ducă vestea despre generozitatea lui. Până și copiii ascultau de la o vreme povești despre ele, căci făcuseră de mai multe ori înconjurul insulei.

Trecu ce trecu și Mubarak se înfățișă, după înțelegere, și

o ceru pe Selma, așa cum era datina. Marele cadiu fu chemat degrabă și se încheie un nou legământ; nici nu se putea altfel, căci toți ochii locuitorilor insulei erau ațintiți asupra lor. Apoi a avut lumea de petrecut, nu glumă! S-a întins masă mare, căci părinții Selmei nu erau fitecine, iar mirele trecea drept mare neguțător - om cu fală și cu dare de mână.

Și-a trăit Mubarak până la adânci bătrâneți în bună înțelegere și fericire împreună cu soția și copiii lui, până ce-a ajuns și la ei hotărârea celui ce durează inimile unite și-apoi le desparte pentru totdeauna.

TALER CU DOUĂ FEȚE

Trăia odată, demult, într-un orășel, un om necăjit, atât de necăjit, că ajunsese să se sature de viață. Și tot așa, oftând mereu, într-o bună zi își zice el că ar fi mai bine să plece în lumea largă, nădăjduind că - cine știe? - undeva, în alt oraș, o să-i fie mai ușor să-și țină zilele pe care le mai avea de trăit. Zis și făcut! Speranța l-a pus pe treabă: a vândut mai tot ce se putea vinde prin casă și cu bruma luată pe lucrușoarele lui și-a cumpărat o cămilă și ceva provizii și-a purces la drum prin deșert, singur-singurel. Într-un răstimp, pe când pribegea el așa, se întâlni cu alt drumeț. S-au apropiat unul de altul, și-au dat binețe și-a spus fiecare cum îl cheamă. Pe omul nostru din poveste îl chema Abu Niyya, iar celuilalt drumeț să-i zicem Abu Niyyaten[100].

— Încotro ți-e drumul și ce necazuri te mână? îl iscodi Abu Niyya pe drumețul întâlnit în cale.

— Am plecat fiindcă nu mai izbutesc să-mi înnod zilele… i se mărturisi celălalt.

— Nici eu nu mai puteam s-o scot la capăt și tot din pricina asta am pornit să vântur lumea, îl lămuri Abu Niyya. Ce-ar fi să ne întovărășim? Ne-am ține de urât unul altuia și ne-am putea veni în ajutor la nevoie, căci avem de bătut cale lungă și, după cum prea bine știi, oricând poate să-ți iasă în cale vreo fiară, un vrăjmaș sau cine știe ce altă năpastă…

De parcă atâta aștepta, Abu Niyyaten se învoi fără să stea pe gânduri:

[100] În traducere aproximativă, „omul cu două intenții”.

— Ai dreptate, frățioare! în doi vom avea mai multă putere!

Și-au plecat împreună și s-au luat cu vorba; când tăcea unul, vorbea celălalt și tot așa, pe rând, spunea fiecare ce știa și vremea trecea mai ușor… Când au simțit că li s-a făcut foame și lor, și bietelor dobitoace, au căutat un loc potrivit de popas. Și tocmai atunci s-a întâmplat să ajungă într-o vale, unde găseau și vreascuri pentru foc ca să-și pregătească de-ale gurii, și iarbă fragedă din belșug pentru cămile. Au poposit la umbră și Abu Niyya a luat-o înaintea tovarășului său de drum și-a scos din desagi merinde și apă cât să ajungă pentru amândoi. Au terminat de mâncat, s-au odihnit puțin și ei, și animalele și s-au așternut din nou la drum. Au mai mers o bucată de vreme și iarăși au simțit nevoia unui popas, ca să-și tragă nițeluș sufletul și ei, și cămilele. Abu Niyya se aștepta ca de data asta să-l poftească și tovarășul său de drum să îmbuce din merindele lui, așa cum făcuse și el mai înainte, dar așteptarea lui se dovedi zadarnică. După un timp se trezi cu Abu Niyyaten grăindu-i așa:

— Știi ce, prietene, eu sunt de părere să mâncăm din proviziile tale până ce se gătesc și pe urmă să trecem la ale mele.

— Prea bine! încuviință celălalt, socotindu-l de bună-credință.

Și-au continuat să mănânce și să bea din merindele și din apa lui Abu Niyya, până ce s-au isprăvit. Acum a venit rândul lui Abu Niyyaten să scoată mâncare și apă. Și-au mers ei și-au tot mers, până ce Abu Niyya a simțit că-l mistuie foamea și setea, dar celălalt nu dădea niciun semn.

— Prietene, îi zice Abu Niyya după o vreme, simt că mă doboară osteneala și foamea. Hai să facem un popas!… Ne mai întindem și noi oasele și lăsăm și vitele să pască puțintel.

— Eu aș zice să mai mergem! îl îndemnă Abu Niyyaten, destul de înțepat. Abu Niyya n-a mai zis nimic și au

continuat să meargă până ce-a simțit că se usucă de sete și că-l răzbesc de-a binelea oboseala și foamea.

— Eu sunt la capătul puterilor, prietene, bâigui Abu Niyya cu glasul stins. Hai să facem un popas și să lăsăm și dobitoacele să se odihnească și să pască nițel în voie, căci mai avem de mers, nu glumă…

Vrând-nevrând, Abu Niyyaten se învoi în cele din urmă să poposească, dar, după ce coborâră de pe cămile, Abu Niyya numai ce se trezește cu el că-i zice:

— Să știi că eu nu am cine știe ce merinde și teamă mi-e că n-o să ne ajungă la amândoi… N-o să-ți pot da decât o curmală și câteva înghițituri de apă…

— Păi, așa ne-a fost vorba, prietene? prinse Abu Niyya a-l dojeni. Nu-ți fie cu supărare, dar tu ai mâncat și-ai băut pe săturate din ce-am avut eu… Cred că s-ar cuveni să te porți și tu cu mine tot așa…

— Ce-am zis, e bun zis! i-o retează scurt. Vrei, nu vrei, eu mai mult decât ce ți-am spus nu am… Altceva nu am! mai întări el.

Abu Niyya n-avu de ales și primi și-atât, căci oricum ceva era mai bun decât nimic. Își amăgi și el acolo foamea și setea, mai mult înghițind în sec. Peste noapte au rămas în locul unde-au poposit.

A doua zi și-au urmat drumul și iarăși au mers în neștire, până ce Abu Niyya a simțit că-l răzbesc foamea și setea.

— Prietene, simt că nu mai văd înaintea ochilor de sete și de foame… îngăimă el într-un târziu. Hai să ne tolănim puțin la umbră și să lăsăm și sărmanele dobitoace să-și mai tragă sufletul…

— Ba hai să mai mergem o postată, căci avem încă de bătut cale lungă, nu glumă…

Mai trecu ce mai trecu și Abu Niyya simți că se prăbușește de pe cămilă.

— Hai să ne oprim, prietene! îl imploră el.

— Ba hai să mai mergem puțin! stărui celălalt.

Și-au mai mers ce-au mai mers, dar Abu Niyya a simțit

că e la capătul puterilor. Abia atunci a catadicsit Abu Niyyaten să se oprească și să-i dea tovarășului de drum curmala și înghițitura de apă, pentru care trebuia să se roage mult și bine.

— Să știi că sunt lihnit de foame și cu o curmală mă îndoiesc că o să simt ceva… îndrăzni Abu Niyya să cârtească. Vreau să mănânc din merindele tale pe săturate, așa cum ai mâncat și tu de la mine…

— Eu am tare puțină mâncare… Nu mi-ajunge nici mie, darămite s-o mai împart și cu altcineva… Dacă nu te mulțumești cu o curmală, n-ai decât să rămâi aici și-mi văd singur de drum mai departe…

Toate strădaniile lui Abu Niyya de a-l îndupleca să-i dea mai mult de-o curmală se dovediră zadarnice. Și totuși, nu se lăsă, ci porni a se ruga cu glasul stins să se milostivească și să-l izbăvească de chinurile mistuitoare ale foamei.

— Bine, mă învoiesc să-ți dau o bucată de curmale presate și-o porție de apă pe săturate, îndeajuns ca să-ți astâmperi foamea și setea, dar cu o condiție, îl ispiti Abu Niyyaten.

— Și care-i condiția? sări ca ars Abu Niyya, plin de nădejde și cu glasul înviorat.

— Să-mi îngădui să-ți scot un ochi… mormăi celălalt.

— Și la ce-ți folosește, prietene, dacă mă lași fără un ochi? întrebă Abu Niyya îngrozit, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

— Uite-așa mi s-a năzărit mie… Dacă vrei, e o toană a mea și nimic mai mult.

— Și cum o să arăt după ce mi-ai scos un ochi? începu să se tânguie Abu Niyya. Vederea o să-mi scadă, de bună seamă, la jumătate, iar chipul o să mi se slutească, nu-i așa? Mai bine dă-mi acolo tot o curmală și-o înghițitură de apă… Trebuie să îndur și să mă închin lui Allah!… își mai zise în cele din urmă în sinea lui.

Cei doi își văzură mai departe de drum, dar după scurtă

vreme Abu Niyya simți că nu mai are mult și se prăpădește de foame și de sete. De ce să nu scap de moarte cu prețul unui ochi? încercă el să se împace cu gândul. Dacă tot sunt în pragul morții, pierderea unui ochi este oricum un rău mai mic. Și astfel Abu Niyya a încuviințat ca tovarășul său de drum să-l lase doar cu un ochi, în schimbul unei bucăți de curmale presate și al câtorva înghițituri de apă cu care să-și astâmpere foamea și setea. Și-au făcut ei un mic popas și Abu Niyya a mâncat o porție de curmale și a băut apă pe săturate. Pe urmă tovarășul său de drum l-a chemat aproape și l-a întrebat:

— Pe care vrei să ți-l scot, pe dreptul sau pe stângul?

— Nu cred că mai are vreo însemnătate, dar scoate-mi-l pe stângul! bolborosi Abu Niyya.

Pătimirea n-a fost deloc ușoară, dar chinurile pricinuite de foame și de sete fuseseră oricum mai cumplite. Pe urmă și-au văzut mai departe de drum, fără o vorbă. Abu Niyya era tare abătut și amărât, gândindu-se îngrozit la chipul schimonosit în urma acelei pățanii. Au rămas peste noapte unde i-a prins întunericul, iar la revărsatul zorilor s-au așternut din nou la drum, îndemnându-și cămilele. Când era dogoarea în toi, Abu Niyya a simțit iarăși că-l biruie foamea și setea.

— Scapă-mă din ghearele morții, căci iar m-au răzbit foamea și setea, se rugă el.

— Îți mai dau o porție de curmale și apă pe săturate, dar cu condiția să-mi îngădui să-ți scot și ochiul celălalt... i-a întors-o Abu Niyyaten.

La auzul acestor vorbe tresări îngrozit și izbucni, pierzându-se cu firea:

— Dar ce ți-am făcut, omule? Ce ți-a cășunat pe mine așa din senin? îl întrebă cu glasul sugrumat. Mi-ai scos un ochi și mi-am zis: treacă-meargă, îmi mai rămâne unul. Dar acum vrei să mă lași și fără al doilea? Nu-ți dai seama că mă lași orb și c-o să fiu o pacoste pe capul tău? Cum o să-mi mai duc zilele după ce mi-am pierdut amândoi ochii?

— Te văicărești de pomană! i-o retează Abu Niyyaten. Ce să mai lungim vorba?! Sau te învoiești și-ți dau ce-mi ceri, sau taci și să nu-ți mai aud tânguielile!

Abu Niyya tot mai șovăia, zicându-și că mai bine e să mori decât să rămâi orb. Și-a tot ținut-o fiecare pe-a lui și-au mai mers o vreme. Dar, de ce înainta, de ce simțea că-l sleiesc foamea, setea și osteneala. Și, cu toate astea, se îndărătnicea să mai rabde, doar-doar o scăpa de osânda omului hapsân. Numai că puterile au și ele un prag, peste care voința nu poate trece. Și, când a fost încredințat că e gata să-și dea duhul, i s-a părut că viața este oricum mai scumpă decât un ochi.

— Mă învoiesc! șopti cu glasul stins Abu Niyya. Numai să-mi dai o porție de curmale și apă pe săturate.

Și Abu Niyyaten îi dădu curmale și apă pe săturate, pe urmă îl trase aproape de el și-i scoase și celălalt ochi, lăsându-l orb. Acum nu mai zărea nimic în jurul lui și nu mai putea aștepta nimic de la viață. Și la ce să se mai aștepte, când omul cu care împărțise frățește merindele până la ultima înghițitură și apa până la ultima picătură fusese atât de hain?! Un taler cu două fețe!

Apoi cei doi tovarăși de drum au mai mers o vreme în tăcere. Dar într-un răstimp Abu Niyyaten se opri în loc și zise:

— Știi ce? Văd niște păsări plutind în înaltul cerului… Probabil că se îndreaptă spre un izvor. Trebuie să facem și noi rost de apă, căci proviziile mi s-au sfârșit. Să mergem și noi încotro zboară ele… Altminteri pierim amândoi…

Au cotit numaidecât în direcția în care pluteau pasările și nu după mult umblet au dat într-adevăr de un puț destul de larg. Dar, cum nu aveau nicio găleată cu ei, Abu Niyyaten ticlui pe dată un tertip ca să scape cu totul de tovarășul său de drum, care-i devenise o povară:

— Tu o să cobori în puț să umpli burdufurile, eu le trag afară și la urmă de tot te scot și pe tine…

Dacă ajunseră lângă puț, Abu Niyya nu mai avu încotro.

Se învoi și coborî la izvor. De-acum era prizonierul tovarășului său de drum, căci ce mai putea face un orb singur în deșert? După ce coborî în puț, umplu burdufurile și Abu Niyyaten le scoase unul după altul, dar nu mai coborî și a treia oară funia în fundul fântânii, ci se pregăti să plece, părăsindu-l pe Abu Niyya în bezna puțului.

— Prietene, întinde funia să ies și eu, prinse a se ruga bietul orb, încercând să înmoaie inima haină a tovarășului de drum.

— Stai acolo, că stai bine! îi răspunse celălalt, fără pic de milă, pregătindu-se grabnic să plece.

Abu Niyya porni să se tânguie și să se roage cu cele mai dulci și mai alese vorbe pe care le știa, dar ți-ai găsit! Parcă vorbea unor stânci; omul cu două fețe nu se lăsa înduplecat nici în ruptul capului. Vorba aceea: n-aude-na-vede!

Luă și cămila celui oropsit cu tot ce era pe ea și-și văzu de drum. Puțin îi păsa că lasă acolo un om orb, înfometat și încolțit de groază.

Abu Niyya rămase singur și se lăsă în voia ursitei. Căută pe bâjbâite o grotă ceva mai ridicată de suprafața apei și se întinse pe piatră, încercând să-și tragă sufletul și să chibzuiască la ce-avea de făcut. Din păcate, mare lucru nu era de făcut. N-avea decât să aștepte. Cum putea să scape din beleaua în care se vârâse singur? N-avea decât speranța că, așteptând, ar putea să treacă pe lângă puț vreun muritor mai omenos la suflet decât fostul lui tovarăș de drum. Așadar, a rămas în așteptarea unei întâmplări norocoase. Era mai trist și mai mâhnit ca niciodată. Vedeți bine că avea și de ce: își pierduse amândoi ochii, rămăsese și fără cămilă, și fără calabalâcul ei, iar viața îi atârna acum de-un fir de ață. Și mai era și întunericul din jur care-l chinuia. Mai bine zis întunericurile, căci la bezna orbirii se mai adăugau și negura din puț, și bezna nopții care se lăsase, și întunecimea gândurilor negre care-i dădeau târcoale. Nu-și putea da seama câtă vreme s-a zbătut în

strânsoarea asta, când deodată a auzit un fâlfâit de aripi și-a crezut că niște păsări s-au oprit pe marginea puțului. Apoi a simțit că ele coboară în adânc și încep să plutească pe suprafața apei. Nu vedea nimic, dar asculta cu răsuflarea tăiată și urechile ciulite, în speranța că după sunete o să-și dea seama despre ce este vorba. Se făcuse una cu pietrele din grota aceea. După glasuri, pricepu în curând că sunt două fete care înoată în ochiul de apă. Sporovăiau despre fel de fel de minuni, dar astea nu-l mai interesau pe bietul oropsit. Un lucru îi atrase însă atenția: una din fete o întrebă pe cealaltă:

— Știi, prietena mea, că frunzele pomului de lângă puț tămăduiesc de orbire?

— Ba eu o să-ți spun una și mai și, îi întoarse cealaltă vorba. Dacă nuielușele tăiate din el se usucă și îl atingi cu ele de trei ori pe cel ce și-a pierdut mințile, acela se tămăduiește pe dată!

Abu Niyya prinse vorbele lor din zbor și le băgă bine în cap. Așa ceva nu trebuia să uite. Un bob de speranță tot se mai ivise și pentru el. Cele două fete s-au mai zbenguit câtăva vreme în apă și-apoi au plecat tot așa cum sosiseră - un fâlfâit de aripi și pe urmă liniște.

Nefericitul orb a rămas mai departe în fundul puțului, așteptându-și mântuirea. Poate că mi-o fi scris să scap! se tot agăța el de-un fir de nădejde. Și iată că nu i-a fost degeaba așteptarea; dintr-odată auzi forfotă la gura puțului și curând după aceea se trezi cu o găleată coborând peste el. Se agăță cu toată puterea și disperarea de funie și nu-i mai dădu drumul. Omul de sus, de la gura puțului, își dădu seama că nu-i lucru curat cu găleata și întrebă:

— Cine s-a agățat de găleată? Ginn sau om?

— Om! Om bun! răspunse Abu Niyya fără să dea drumul funiei. Am vrut să scot apă și-am alunecat în puț. Ajută-mă să ies la lumină, Allah să te răsplătească! Ursita te-a adus aici să mă mântuiești…

Trecătorul se opinti zdravăn și-l scoase afară. Apoi îi dădu mâncare și apă din belșug și pe urmă se învoi să-l ia cu el.

— Mergi cu mine până la cel mai apropiat târg! îl îmbie trecătorul. Te las acolo până ce află neamurile de soarta ta și pe urmă s-o repezi careva să te ia!

Abu Niyya îi mulțumi din tot sufletul și-i spuse că se va ruga pentru sănătatea și norocul lui, căci așa faptă bună mai rar vezi. Cât despre plecare, nu se învoi. Se rugă să-l mai lase acolo, lângă puț, să se obișnuiască puțin cu lumina zilei:

— Nu mai văd nimic. Am stat prea mult în întuneric… După ieșirea din adânc trebuie să mă obișnuiesc încet-încet cu lumina soarelui. Pe deasupra, trebuie să aștept în locul ăsta niște fârtați, așa ne-am înțeles când am plecat de acasă… Mare pomană ți-ai făcui cu mine! Îți mulțumesc încă o dată că m-ai scos la lumină și mi-ai dat din mâncarea și din apa ta… Ai făcut tot ce face un om cu inimă de aur. De-acum mergi cu bine, Allah să te ajute pe unde-oi umbla!

Din puținul pe care-l avea, călătorul i-a mai lăsat câte ceva de-ale gurii, l-a ajutat să-și încropească un culcuș la umbra pomului de lângă puț, și-a luat rămas-bun și și-a văzut de drum.

Dar numai ce rămase singur și Abu Niyya se și întinse să rupă câteva frunze din pomul de deasupra lui. Așteptă până ce se uscară, le frecă bine de o piatră, își presără pulberea în găvanele ochilor și minunea de care vorbeau cele două fete se petrecu pe loc.

Chipul i se înseninâ și bucuria lui nu mai cunoscu margini. Își făcu o desagă din haină și-o umplu cu frunze și crenguțe din copacul fermecat, o aburcă la spinare, apoi ridică bocceluța cu merindele ce-i lăsase trecătorul și se așternu la drum spre prima așezare omenească. A mers așa zi și noapte fără oprire, până ce-a ajuns într-un oraș. Nu era un târgușor oarecare, ci un oraș destul de mare,

despre care află de îndată că era cetatea unui sultan vestit și tare iubit de supușii săi. Ceru găzduire la o casă și porni să colinde prin piețe și pe ulițe, amestecându-se cu tot felul de lume și dând zvon că este tabib și că i-ar putea tămădui pe orbi și pe cei stăpâniți de ginni.

Se perindară rând pe rând pe la casa în care locuia câțiva orbi și câțiva smintiți stăpâniți de furie, care se tămăduiră de îndată. În schimbul minunilor făcute, Abu Niyya se alese cu un câștig frumușel, așa încât foarte curând ajunse de nerecunoscut; nu mai era omul pierit, cu priviri ostenite și cu straie ponosite. Ajunsese de-acum un tabib căutat și cu dare de mână.

Taman atunci, într-un miez de noapte, au pus ginnii stăpânire și pe copila sultanului. Și-așa de tare se chinuia sărmana de ea, că bietul sultan nu mai știa ce să facă pentru a-i intra în voie. Mare nenorocire s-a abătut peste sultan și peste copila lui, se văicăreau oamenii. I-a chemat sultanul pe toți tabibii, ba chiar și pe ucenicii lor, și cu ce n-au doftoricit-o, dar fără niciun folos. Când a văzut că leacurile tabibilor sunt neputincioase, a pus pristavi să dea de veste în toată împărăția cum că acela ce va izbuti s-o tămăduiască pe fiica sa își va primi drept răsplată greutatea lui în aur, iar acela care va da cu ochii de ea și nu va izbuti s-o tămăduiască își va pierde capul.

S-au înfățișat dinaintea sultanului fel de fel de vraci și șarlatani, fără să facă nicio ispravă. După un timp ceru și Abu Niyya să i se înfățișeze sultanului.

— Nădăjduiesc s-o tămăduiesc pe fiica Măriei Voastre, cu ajutorul lui Allah… grăi el când se trezi față în față cu preamăritul sultan.

— Dacă ai s-o vezi pe fiica mea și n-o să izbutești s-o lecuiești, capul n-o să-ți mai stea pe umeri, îl amenință sultanul, socotind că și el este tot un pungaș dornic să se îmbogățească pe degeaba, ca și ceilalți. Dar, dacă vei izbuti, răsplata îți va fi atâta aur cât greutatea trupului tău. Ți-ai chibzuit bine hotărârea?

— De bună seamă, Măria Ta! întări Abu Niyya, fără să se piardă cu firea.

Așa se înțeleseseră și tabibul purcese la treabă. Intră la fiica sultanului cu câteva smicele luate din pomul de la marginea puțului, cu care mai vindecase și alți oameni posedați de ginni, și, cum o atinse de trei ori, zbuciumul copilei se domoli îndată. O mai atinse încă de trei ori și ea deschise ochii împăienjeniți pentru o clipă, apoi se cufundă într-un somn liniștit și adânc. Îl vesti pe sultan și-i mai spuse că trebuie s-o lase să doarmă de cu seară până dimineața, când el va veni ca să ducă leacul până la capăt.

Fata a dormit buștean până a doua zi și tot palatul închina rugi de mulțumire, văzând în asta un semn bun ce prevestea însănătoșirea. La ceasul sorocit, Abu Niyya s-a înturnat la ea cu smicelele fermecate și-a mai atins-o de trei ori. Și iată că fata se ridică din pat ca prin minune, teafără și la trup, și la minte, uitându-se mirată la străinul ce îndrăznea să intre în odaia sa și strângându-și sfiicioasă hainele pe trup.

— Cine ești tu, străine? Și cum de-ai cutezat să intri în odaie la fiica sultanului! izbucni ea deodată.

Abu Niyya se înclină cu plecăciuni adânci și ieși de-a-ndăratelea, oprindu-se direct înaintea Măriei Sale. Îl vesti pe sultan că fiica lui e teafără și dorește să-i vadă pe părinții ei.

Atunci s-a stârnit o forfotă nemaivăzută. Alergau cu toții, bulucindu-se care după cum le era rangul - unii pe la ușă, alții intrând în serai, alții lungindu-și gândurile de departe -, doar-doar or afla mai repede minunea pe care nu le venea s-o creadă. Fata se uita la ei nedumerită și nu le înțelegea lacrimile de bucurie ce-i podideau pe toți, de cum o zăreau. Parcă fusese pierdută și se întorsese din altă lume, căci, vezi bine, prințesa habar n-avea de ce i se întâmplase. Ea știa numai că dormise mult și că abia se trezise dintr-un somn adânc. Atât și nimic mai mult. Când se mai liniștiră, Abu Niyya fu chemat să se înfățișeze

dinaintea sultanului, care-l pofti să se așeze în talerul unei balanțe uriașe din vistieria palatului, iar în celălalt începu să toarne tot bani de aur până ce talerele se cumpăniră. Tabibul nostru și-a luat aurul și s-a dus cu el acasă. De-acum era socotit cel mai bogat om din oraș și nu trebuia să-și mai facă niciun fel de griji pentru ziua de mâine, până la adânci bătrâneți, căci avutul lui i-ar fi ajuns și pentru două vieți. Singura lui treabă era acum să-și chivernisească averea.

Abu Niyya ajunsese vestit în toată împărăția pentru faptele-i bune și mai ales pentru generozitatea lui hatimită[101].

Într-o bună zi, pe când mergea fără o țintă anume, se trezi pe una dintre străzile orașului nas în nas cu Abu Niyyaten, omul cel cu două fețe, vechiul lui tovarăș de drum. Îl recunoscu de la prima privire. Îi dădu binețe și-l strigă chiar pe nume. Omul rămase descumpănit, căci nu-și dădu seama cine putea fi cel care-l oprise așa, tam-nisam, să intre în vorbă cu el.

— S-ar putea să mă cunoști de undeva, dar eu nu-mi aduc aminte să te fi văzut vreodată, se plânse omul cu două fețe. Dar cine ești?

— Nu-ți aduci aminte că, în cutare vreme, ai călătorit prin deșert și-ai avut un tovarăș de drum așa și-așa… Și-ai mers pentru un timp alături de el… prinse Abu Niyya a-l lua pe ocolite.

— Ba da, mi-aduc eu ceva aminte, dar nu prea înțeleg!

— Ei bine, eu sunt tovarășul acela de drum din vremea aia!

— Nu-mi vine-a crede! Omul de care vorbești nu mai

[101] Adjectiv derivat de la numele poetului Hatim at-Ta'i ibn Abd Allah ibn Sa'id, care a trăit în a doua jumătate a secolului al VI-lea (m. 605) și care este socotit de tradiția arabă drept cel mai desăvârșit model de cavalerism, generozitate și ospitalitate din perioada preislamică. Datorită acestor calități el a intrat în paremiologia arabă (zicala „Mai generos decât Hatim"), precum și într-o serie de anecdote și romane cavalerești care au circulat în partea orientală a lumii musulmane.

poate fi în viață, fiindcă s-a prăbușit într-un puț adânc și-a trecut în lumea celor drepți… îngăimă celălalt și mai uluit, neștiind ce să creadă.

Începuse să se teamă de-acum ca de șeitani.

— În primul rând nu s-a prăbușit, ci a coborât ca să ia apă, și în al doilea rând nu s-a dus în lumea celor drepți, ci se află dinaintea ta în carne și oase, stărui Abu Niyya, râzând strâmb.

— Și cum ai izbutit să ieși din puț și să-ți recapeți și vederea? îl trase de limbă omul cu două fețe, plin de teamă, dar și de curiozitate. Și cum de-ai ajuns să te îmbogățești?!

— Povestea e un pic cam lungă, așa că te poftesc la mine acasă, îl ademeni Abu Niyya cu vorbe dulci, împingându-l ușurel de la spate.

Merseră mai departe împreună până ce ajunseră la casa lui Abu Niyya. Intrară și, după ce se așezară, gazda se apucă să-i istorisească isprăvile și întâmplările prin care trecuse, din clipa în care-l părăsise în adâncul puțului și până când s-au întâlnit iar. Abu Niyya aduse în așa fel povestea, încât omul cu două fețe ardea de nerăbdare să facă și el ceva ca să dea de norocul celuilalt. Într-un târziu încheie istorisirea, zicându-i:

— Să știi, prietene, că, dacă nu rămâneam acolo, în fundul puțului, n-aș fi astăzi stăpânul averii pe care-o vezi… Acolo-i toată cheia izbânzii și norocului meu!

Abu Niyyaten stătea ca pe ace, simțindu-se ispitit să-și încerce și el norocul, împins de nădejdea de a da peste vreo comoară sau cine știe ce alt câștig, și porni să se lingușească:

— Să nu-mi porți pică, prietene! Spune-mi și mie ce minuni s-au petrecut acolo, în fundul puțului. Aș cerca și eu… Cine știe, poate am și eu noroc…

— Niciun secret, prietene! Te duci la puțul cu pricina și cobori în adâncul lui! se apucă Abu Niyya să povestească sfătos. Ai să vezi că la două-trei palme deasupra apei dai

de-o mică scobitură. Te așezi în ea și stai la pândă. Cam pe la miezul nopții, așa, o să vină două vrăjitoare să facă baie în ochiul de apă. Tu să taci chitic și să-ți ciulești bine urechile, fiindcă ele or să se apuce să sporovăiască câte-n lună și-n stele. Ia seama bine la tot ce spun! Dar să nu cumva să faci vreo mișcare, să strănuți sau să tușești! îți ții răsuflarea și tragi cu urechea la tot ce spun ele… Când s-or pune pe tăifăsuit, trebuie să scape ele și vreo taină care s-ar putea să te-ajute să te pricopsești…

Abu Niyyaten își luă rămas-bun și ieși ca din pușcă. Își pregăti cămila și se așternu la drum. Merse fără să se oprească preț de câteva zile, ca mânat de vânt, și, când ajunse la izvorul cu pricina, ascunse lucrurile și proviziile sub un pom și lăsă cămila să pască slobodă, iar el se agăță de funie și se lăsă în jos. Găsi grota de care-i vorbise Abu Niyya și rămase în ea la pândă, așteptând cu nerăbdare sosirea vrăjitoarelor. Cam pe la miezul nopții, auzi un zgomot la gura puțului. Inima porni să-i bată înspăimântată, mâinile și picioarele începură să-i tremure, iar dinții îi clănțăneau de-adevăratelea. Încercă să se stăpânească, dar fără folos. Acum fie ce-o fi, tot or să dea de mine! își zise în sinea lui.

Vrăjitoarele coborâră în apă și porniră să se scalde și să sporovăiască, ba despre una, ba despre alta.

— Mi se pare, surato, zise una din ele, că taina pomului fermecat a fost descoperită. Pesemne că vreun om a tras cu urechea la ce-am vorbit și-acum se folosește de vrăjile noastre ca să se pricopsească…

— Auzi ce îndrăzneală, surato! Trebuie numaidecât pedepsit!

— Jur pe Allah din ceruri - binecuvântat fie-i numele! - că nu eu am auzit vorbele voastre, ci un prieten al meu! îl luă gura pe dinainte pe omul ascuns în grotă, împins de spaimă și de nevoia de a se dezvinovăți.

Vrăjitoarelor atât le-a trebuit; l-au înșfăcat și l-au scos pe sus afară din puț, supărate și furioase din cale-afară. Abu

Niyyaten era sigur că de-acum nu-l mai poate aștepta decât ceva și mai rău și porni să se jure că nu el a auzit taina și să făgăduiască să le conducă la cel ce o aflase. Dar nici vorbă să le potolească! Fără să dea nicio atenție vorbelor lui, îl îmbrânciră până lângă un trunchi de copac. Omul cu două fețe nu se împotrivea deloc, căci puterile îl părăsiseră; era atât de moale, încât părea făcut din cârpe. Îl îndesară ca pe-un sac în trunchiul care se ridică în văzduh, purtându-i în sus pe toți trei, spre înaltul cerului.

— Cum vezi pământul? îl întrebă una din ele după o vreme.

— Parcă ar fi un cort, așa mi se pare… murmură el cu glas pierit.

Trunchiul se înălță și mai mult și după o vreme îl întrebă cealaltă vrăjitoare:

— Cum mai vezi acum pământul?

— Parcă ar fi un bob de năut, abia bâigui el.

Și iarăși se mai înălțară, mai sus, tot mai sus.

— Dar acum, îl mai vezi? îl iscodi cu glas mânios prima din ele.

— Acum nu mai zăresc chiar nimic, mărturisi Abu Niyyaten simțind că îngheață de spaimă.

În clipa aceea trunchiul se înclină într-o rână și-l azvârli pe omul cu două fețe, prăvălindu-l în hău, în vreme ce vrăjitoarele au zburat mai departe, într-un vârtej de râs înfricoșător.

Și astfel, hainul cel cu două fețe continuă să se rostogolească și iar să se rostogolească prin văzduh, ca „stânca mânată de șuvoi la vale”, cum zice poetul[102], până ce s-a făcut una cu pământul, primindu-și osânda pentru toate ticăloșiile câte le făcuse pe lumea asta și de care nici nu mai putea ține socoteală, căci multe fuseseră și pe mulți îi năpăstuise.

---

[102] Al doilea emistih dintr-un celebru vers al poetului preislamic Imru’ al-Quays (c. 500 - c. 541).

POVESTEA CELOR TREI FRAȚI ISTEȚI

Trăia în vremea de demult un negustător sau mai degrabă un coropcar, care umbla din sat în sat și din olat în olat, cumpărând de ici o marfă la un preț și vânzând-o dincolo cu câțiva bănuți în plus, luând apoi altă marfă din satul ăsta și plecând cu ea s-o vândă în altul și tot așa… Nu termina bine cu una și începea cu alta… Și, cum se aduna de pe drumuri, începea iarăși, pregătirile de plecare…

Cu toate că stătea mai mult pe drumuri, într-o bună zi tot i-a venit și lui sorocul să se însoare. Și-așa cum era obiceiul, s-a însurat cu o vară a lui. Dar n-a stat prea mult pe-acasă nici după însurătoare și-a luat-o iar cu drumurile, așa că doar rareori se abătea pe la ai săi.

Într-o zi, când tocmai sosise acasă după multă drumeție, se pomeni cu nevasta zicându-i că a rămas grea. Inima i-a dat ghes să stea lângă ea, să-i fie de ajutor puțin la naștere și să-și vadă și el primul vlăstar, dar ți-ai găsit! Tot mai tare s-a dovedit ața care-l trăgea la drum și la câștig. N-avea stare și pace! I s-a năzărit așa, tam-nisam, să facă un drum și până în Șam[103], căci până acolo n-ajunsese încă și nu știa ținuturile Șamului decât din auzite. Nevasta l-a văzut zorind cu pregătirile și a încercat să-i mute gândul de la plecare, dar n-a fost chip să-l înduplece să rămână acasă, măcar că știa prea bine că n-are lângă ea decât o soră a lui, o fată bătrână care nu-i putea fi de cine știe ce ajutor.

[103] Nume mai vechi al Siriei și al orașului Damasc.

— Să știi că am cercat în fel și chip să mă lipsesc de călătoria asta, dar n-a fost cu putință! o vesti el într-o dimineață. Fii liniștită, că n-ai să duci lipsă de nimic… O să-ți târguiesc tot ce-ți este de trebuință și numai după asta plec și te las în grija lui Allah!

Nevasta s-a pus pe bocit amarnic. De ce șiretlicuri nu s-a folosit ca să-l înduioșeze, dar degeaba! Ce mai, el știa una și bună: să plece în Șam cât mai repede. Oricum a sucit-o și-a învârtit-o femeia, n-a izbutit să-l clintească dintr-ale lui. În cele din urmă, văzând că n-are de-ales, s-a împăcat cu gândul și s-a liniștit.

— Dacă o să aduci pe lume un băiat, să-i dai numele Șaman, adică șamitul, iar dacă o să fie fată, să-i zici Șamiyya, adică șamita, o sfătui bărbatul înainte de a purcede la drum.

Și-a lipsit el de-acasă vreme îndelungată, colindând din sat în sat, neguțând ba una, ba alta. În răstimpul ăsta soția a adus pe lume un băiat și i-a dat numele Șaman, așa cum o povățuise bărbatul înainte de plecare. Copilul a crescut binișor, a pornit să meargă de-a bușilea și să rostească primele cuvinte deslușite: *mama, tata*… Restul bolboroselilor le pricepeau numai el și maică-sa…

Neguțătorul habar n-avea de ce se petrecea pe la casa lui, căci nevasta nu știa pe unde-i umblă bărbatul și n-avea cum să-i dea de veste. Numai că a avut el așa, o presimțire, și-a căzut pradă acelui gând. Cum-necum, a simțit că-i este dor de casă și de satul lui, a făcut ce-a făcut și-a vândut degrabă toate mărfurile - unele în câștig, altele în pierdere - și-a luat drumul întoarcerii, neguțând în trecere lucruri care știa că se caută în țara lui. Ajuns acasă, le-a găsit pe soția și pe sora lui tefere și bucuroase de revedere. Dar, neîndoielnic, cel mai tare s-a bucurat copilașul, care a simțit de îndată slăbiciunea tatălui și dragostea cu care-l înconjura.

Pentru un timp neguțătorul uită de obiceiul său de a cutreiera lumea, fiind ispitit de căldura și tihna casei, fără

să mai dea vreun semn de plecare. Și rămase de data asta pe-acasă vreme mai îndelungată, făcând-o pe nevastă să creadă că bărbatul ei și-a mutat gândul de la plecare și s-a hotărât să se așeze la casa lui. Dar ți-ai găsit! Fusese doar așa, o toană trecătoare, căci năravu-i nărav și n-ai ce-i face!

Într-o bună zi s-a trezit cu el vânturându-se încolo și încoace, alergând după pregătirile de plecare. Când a dat să afle ce pune la cale, ce i-au auzit urechile?! Nici mai mult, nici mai puțin, bărbatul ei voia să ajungă până la Amman. Și oricât a stăruit ea să-l abată de la un asemenea gând a fost degeaba. Vorbe în vânt! I-a spus că a rămas iarăși grea și s-a plâns că-i va fi anevoie cu doi copii și femeie singură cu toată casa, dar degeaba! Încercă să-l înduplece să rămână măcar până naște, dar el nu și nu! Își văzu mai departe de pregătiri și, când crezu că totul e gata, o pofti să șadă lângă el și-i grăi așa:

— Fie ce-o fi, pe mine mă bate gândul să mă reped până la Amman. O să te las în grija celui preamilostiv. Dacă o să avem parte de-o fată, să-i pui numele Ammaniyya, adică amanita, iar dacă o să avem parte tot de-un băiat, să-i zici Ammanan, adică amanitul.

După ce s-a îngrijit să aibă tot ce le-ar fi fost de trebuință în lipsa lui, s-a așternut la drum, lăsând în grija Celui-de-Sus tot ce-avea pe lume: și nevastă, și copil, și soră.

Mai trecu ce mai trecu și, când îi veni sorocul, nevasta aduse pe lume al doilea băiețaș, la fel de chipeș și drăgălaș ca și primul. Mare a fost bucuria mamei și i-a dat numele Ammanan, așa cum o povățuise bărbatul. Peregrinările lui se prelungiră însă chiar mai mult decât data trecută, așa încât Ammanan ajunse să meargă pe piciorușele lui și să iasă la joacă cu fratele și cu copiii pe ulițele satului, înainte de a-și cunoaște tatăl.

Într-un târziu, după ce i se urî de colindat cu mărfurile din loc în loc, împins de patima câștigului, soțul rătăcitor

se întoarse la familia lui, care-i ducea dorul. Tare s-au mai bucurat de revedere, după așa lungă despărțire: și tatăl, și soția, și copiii. Inima neguțătorului nostru se umplea de duioșie la vederea celor doi băieți și la gândul că are o soție atât de credincioasă. Aceste ființe ajunseseră să fie totul pentru el: nu ieșea decât cu ele și nu intra în casă decât împreună cu ele, nu mânca decât după ce mâncau ele și nu se culca decât după ce adormeau ele. Pe scurt, nu se mai despărțea de copiii lui decât arareori, iar dacă trebuia s-o facă, nu pregeta să alerge înapoi acasă cât mai repede cu putință.

Mamei îi creștea inima, văzând cât de tare se legase de ei, sperând că asta o să-l împiedice să se mai aventureze în drumurile prin deșert.

Dar, după ce mai trecu o vreme, tocmai când începuse să-și închipuie că s-a hotărât să rămână lângă casă, se pomenește biata femeie cu el pregătindu-se din nou de călătorie.

— Cum te rabdă inima să mă lași singură cu doi copii și cu al treilea pe drum? se puse ea prag, încercând să-l abată de la hotărârea lui și agățându-se de un firicel de speranță, așa cum făcuse și altă dată.

— Allah o să te aibă în pază și-o să te ajute ca și până acum, îi răspunse bărbatul sigur și liniștit. Nu ai nicio teamă de asta. Știi prea bine că nu avem altă cale da a ne câștiga pâinea cea de toate zilele decât negoțul meu.

— Bine, omule! Dar nu înțeleg de ce atâta umblet! De ce nu ții și tu o dugheană aici, în sat?... Tot negoț ar fi și ăsta... Ne putem mulțumi și cu mai puțin, căci puținul câștigat la tine-acasă socotesc eu că-i mai bun decât multul câștigat printre străini...

Bărbatul se simți destul de încurcat auzind vorbele nevestei și încearcă să dea înapoi.

— Bine, bine, m-am învoit... O să rămân lângă tine până ce naști și pe urmă o să mai văd ce-i de făcut, consimți el după ce mai chibzui puțin.

Nevasta, bucuroasă și liniștită, nădăjduia că s-a lecuit omul ei de drumuri pe toată viața. Oricum era un semn bun că-l înduplecase cu stăruința ei.

Așa că negustătorul nostru a rămas lângă familia lui preț de câteva luni, până la vremea hagialâcului, când a văzut caravanele de pelerini îndreptându-se spre Mekka. Și, când a zărit atâta forfotă, i s-a trezit dorul de ducă și inima i-a dat ghes să ia din nou drumul pribegiei. Ce-i drept, a încercat el să-și alunge asemenea ispite, căci apucase să-i promită nevestei că rămâne lângă ea până ce naște, dar n-a fost chip. Așa că porni iarăși să se vânture încolo și încoace, pregătindu-se de plecare. Când prinse femeia de veste ce se petrece cu el, se porni să-l iscodească, să vadă ce mai pune la cale.

— Mă bate gândul să pornesc din nou la drum, fie ce-o fi… bâigui el cu jumătate de gură, ferindu-se să se uite în ochii nevestei. De data asta n-o mai fac pentru câștig, ci pentru datoria ce ține de lumea asta și de credința noastră, dădu el să se justifice. Sunt în puterea vârstei, am tot ce-mi trebuie pentru drum, am și cămilă, așa încât n-aș avea niciun motiv să mă codesc și să nu îndeplinesc îndatorirea asta de credință… Sufletele vin și se duc… Nu știm când închidem ochii… De-aceea m-am hotărât ca mâine sau poimâine s-o iau din loc. S-ar putea să mă întorc înainte de a-ți veni ție ceasul să naști…

Dacă-l văzu atât de hotărât, biata femeie nu se mai simți în stare să se împotrivească; înțelese prea bine că nu e cu putință să-l înduplece.

Când isprăvi cu pregătirile, bărbatul își luă rămas-bun de la fiecare pe rând, apoi îi spuse nevestei:

— Nu pot ști ce-o să mi se întâmple pe drumuri… S-ar putea să naști înainte de întoarcerea mea, căci călătorul are multe de învins în cale… Dacă ai să zămislești un băiat, să-i pui numele Makki, adică mekkanul, iar dacă o să aduci pe lume o fată, să-i zici Makkiyya, adică mekkana.

Pe urmă omul nostru se alătură unei caravane și, dacă

ajunse la Mekka, rămase acolo până ce împlini toate rânduielile hagialâcului, după pravilă. Adevărat că n-a uitat nicio clipă de soție și de copii, nici de legământul făcut de a se întoarce curând, dar cum să vină în hagialâc și să nu vadă moscheea Profetului[104] și să nu se închine la mormintele însoțitorilor și urmașilor săi Abu Bakr[105] și 'Umar[106]? Așa încât ce și-a zis el? Tot am bătut amar de cale, hai să mă reped și până la Al-Madina cea luminată. Dar, când ajunse acolo, forfota orașului îl ispiti să mai zăbovească și cu negoțul și, tot cumpărând și vânzând ba una, ba alta, uită de familie și de făgăduință.

În ăst răstimp nevasta a adus pe lume o fată și i-a dat numele Makkiyya, așa cum fusese înțelegerea, căci bărbatul ținuse cu tot dinadinsul ca numele nou-născutului să le aducă mereu aminte de pelerinajul la locurile sfinte.

Băieții creșteau și odată cu ei și sora mai mică, în vreme ce tatăl își vedea mai departe de negoțul lui, fără să-i pese de nimic altceva.

Când în cele din urmă se hotărî să se întoarcă în satul lui, aproape că nu și-a mai recunoscut copiii, așa de mult se odrăsliseră; fetița umbla de-acum copăcel, iar soția parcă înflorise. De data asta își puse în gând serios să rămână mereu lângă ei și să pună capăt drumurilor. Slavă Celui-de-Sus, își pusese deoparte câte ceva pentru zile

---

104 Este vorba de mormântul profetului Muhammad și moscheea din Al-Madina, unde se află acest loc venerat.

105 Abu Bakr, supranumit *as-Siddiq,* „care apreciază adevărul", datorită faptului că a fost primul care a dat crezare istoriei despre călătoria nocturnă a lui Muhammad în cele șapte ceruri. S-a născut la Mekka într-o familie bogată de negustori originari din tribul Qurayș, din care provenea și profetul Muhammad. Din tinerețe a fost prieten apropiat al lui Muhammad și, după tradiție, primul bărbat convertit la noua credință propovăduită de acesta.

106 'Umar ibn al-Khattab, al doilea calif (634-644), provenea dintr-o familie qurayșită mai săracă, din Mekka. La începutul propovăduirii lui Muhammad s-a opus cu violență acestuia și noii comunități. După momentul convertirii - survenită în condiții insuficient lămurite - a devenit unul dintre prietenii cei mai apropiați ai lui Muhammad.

negre, aveau ce le trebuie și nu mai era niciun motiv ca să rătăcească plin de griji, departe de casă.

Toate bune și frumoase, numai că, după ce-a orânduit să rămână lângă ai săi ca să scape de griji, au început să-i dea târcoale tot felul de bănuieli. I s-a năzărit că nevasta nu-i mai dă nicio atenție și că se poartă de parcă nici n-ar exista în preajma ei; toată grija și toată munca numai pentru cei mici. N-avea ochi decât pentru copii! A încercat să-și înăbușe amărăciunea și s-a stăpânit, zicându-și că-i numai o părere și că totul se va schimba cu vremea. Dar, pe măsură ce creșteau, copiii aveau tot mai multe nevoi, așa că femeia trebăluia toată ziua pentru ei, iar bărbatul se simțea din ce în ce mai singur și mai părăsit. Gândurile îl chinuiau și nu-i mai dădeau pace toată ziua și toată noaptea, amărându-i viața de pomană, căci altfel biata femeie făcea tot ce-i sta în putință ca să-i intre în voie și-i arăta aceeași iubire ca și până atunci, ca să nu mai vorbim că nu-i trecea prin cap niciun gând din cele care-i chinuiau bărbatul.

Sora lui, în schimb, care-și rumega veninul de multă vreme, a băgat de seamă imediat înstrăinarea dintre soți și bănuielile ce-l nelinișteau pe fratele ei, căci atâta aștepta; doar o pizmuise de la bun început pe cumnata ei pentru norocul de a se fi măritat, pentru copiii de care avusese parte și mai ales pentru înțelegerea ce domnea între cei doi soți. Ba o mai zavistuia și pentru că i se părea că pusese stăpânire pe toată casa; ce să-i faci, cuvântul nevestei era împlinit fără șovăială și numai ce zicea și făcea ea era socotit bun și frumos în casă. Peste una și alta, era nespus de cătrănită și din pricină că rămăsese fată bătrână pe capul fratelui și n-o ceruse nimeni de nevastă. Toate astea la un loc au împins-o să se gândească la fel de fel de uneltiri ca să le tulbure seninătatea și înțelegerea, căci fericirea lor nu făcea decât s-o mâhnească și s-o înfurie.

La început i-a fost teamă și tot căuta s-alunge ispita de

teama urmărilor, dar gândul veninos i-a tot dat târcoale, așa că în cele din urmă s-a încumetat să treacă și la fapte.

Cum se obișnuia ca femeile și copiii să mănânce laolaltă dintr-un castron mare, iar bărbatul singur dintr-un blid numai al lui, cumnata cea zavistnică și-a zis într-o bună zi c-ar fi bine s-ascundă în partea din care mânca nevasta ceva care să-i rămână în gât, ca să scape de ea. Și n-a găsit la repezeală decât inelul pe care-l purta pe deget. N-a apucat biata femeie să ia mai mult de două-trei îmbucături și iată că inelul i s-a oprit de-a curmezișul, în gât. Și nici că s-a mai putut urni de-acolo, nici în sus, nici în jos. S-au repezit cu toții s-o scuture și s-o întoarcă pe toate părțile, dar n-a fost cu putință să-i scoată nodul din beregată. Biata femei nu mai putea rosti un cuvânt. După toate strădaniile, nevasta i-a rămas tot mută și nu se mai puteau înțelege decât anevoie, prin semne. Sărmana suferea cumplit; se închidea în ea tot mai tare și se vedea de la o zi la alta cum se ofilește și se topește pe picioare. Și, din ce, din nece, după atâta zbatere, bărbatul a trimis-o într-o bună zi la părinții ei cu odrasle cu tot.

A rămas doar el în casă, singur cu sora lui, care nu mai știa ce să facă de bucurie. Vicleșugul îi izbutise cum nu se putea mai bine și acum era singură stăpână în casă. Reușise, în sfârșit, să-și atingă năduful și să-și verse otrava din suflet, risipind fericirea altora care-i înnegurase până atunci viața.

Din când în când o cuprindea spaima și-o treceau fiori reci la gândul că totul s-ar putea dovedi și-atunci nici nu se putea gândi la ce pedeapsă o aștepta. Dar, văzând că zilele trec fără să pățească nimic, începu a uita nelegiuirea și a face pe stăpâna în casă, gândind că totul era așa rânduit de sus. Vorba unui poet al nostru din vremurile de demult:

Dacă zidul ce stă să se năruie colbul nu-l stârnește,
După căderea lui nici fir de praf nu se ivește.

Sora cea zavistnică își văzuse visul cu ochii: ea tăia și spânzura în casă, iar fratele ei nu-i mai ieșea din cuvânt. Ce mai încoace-ncolo, el juca numai cum îi cânta ea.

Numai că singurătatea îndelungată începuse să-l apese pe bietul om și într-o bună zi se trezește soră-sa cu el că s-a hotărât să se însoare. Nu s-a mirat de fel, căci băgase și ea de seamă de la o vreme că nu-și mai găsea locul. S-a tot gândit și s-a răzgândit cum să facă și cum să dreagă ca să-l abată de la gândul însurătorii, căci nu voia nici în ruptul capului să împartă iarăși cu o femeie străină ce câștigase cu un preț atât de scump. Dar, văzând că omul este hotărât, s-a gândit că e mai bine să-i găsească ea o nevastă pe care s-o poată întoarce după placul ei. Și în curând i-a și găsit-o. S-au dus la părinții fetei, așa cum era obiceiul, apoi s-au tocmit și s-au învoit la toate.

Au început de zor pregătirile pentru căsătorie și s-a stabilit chiar și noaptea nunții. Vestea s-a răspândit repede în tot satul și-a ajuns și la urechile fostei soții și ale copiilor ei. S-au mâhnit cu toții la gândul că tatăl lor îi uitase, căci în ultima vreme nu le mai arătase niciun semn de dragoste, iar acum vestea însurătorii lui însemna că-i părăsise pentru totdeauna.

Dar copiii sunt tot copii și, cu toată supărarea și nenorocirea ce dăduse peste ei, au ieșit într-o dimineață la joacă pe ulițele satului. Prinși cu zbenguiala, cei doi băieți au uitat cu totul de surioara lor și dintr-odată s-au trezit fără ea. Seara, când să se întoarcă acasă, ia-o de unde nu-i! Și, după ce-au căutat-o peste tot până ce-au obosit, au alergat într-un suflet să ceară ajutor. Cu ochii plecați și plini de lacrimi, au trebuit să mărturisească tuturor c-au pierdut-o pe surioara cea mică. S-a iscat panică și toți unchii și vecinii din sat au pornit în căutarea copilei. Au răscolit tot satul până la ultima strajă a nopții, dar fără niciun folos. În toată vremea asta, biata mamă s-a zbuciumat cu spaima în suflet. Într-un târziu au dat de

urma ei și-au înțeles că fetița a tot rătăcit pe uliție până la marginea satului și-a pornit spre deșert. Tocmai când începeau să mijească zorile, au găsit-o pe Makkiyya adormită pe niște pietre adunate la rădăcina unor arbuști, răzbită de foame și de oboseală, cu piciorușele pline de ghimpi și zgârieturi. Înainte de toate, un unchi mai bătrân s-a gândit s-o liniștească pe biata femeie rămasă acasă cu spaima în suflet și-a trimis pe un vecin s-alerge înaintea lor ca s-o vestească și s-o liniștească, să nu se mai zbuciume și să se piardă cu firea, iar ei au pornit cu copila pe umeri, căci erau rupți de oboseală după atâta umblet, și-au ajuns acasă odată cu primele raze ale soarelui.

Vestitorul ajunsese cu mult înaintea alaiului acasă, dar mama, neîncrezătoare, continua să se zbuciume și să se vaiete. Nu putea crede în ruptul capului c-au mai găsit-o teafără pe Makkiyya. Vor să mă amăgească, își zicea ea. Cum să rătăcească o copilă toată noaptea prin deșert și să scape de fiare și de scorpioni? Cum să scape teafără o copilă fără apărare acolo unde stau la pândă atâtea primejdii?

Când convoiul bărbaților care purtaseră pe rând fetița a intrat în casă, femeia s-a ridicat, trezindu-se din încremenirea ce-o cuprinsese și, la vederea copilului salvat, a fost cuprinsă de un fior puternic ce i-a cutremurat tot trupul. A scos un țipăt puternic ce-a sfâșiat liniștea casei și-a aruncat și inelul otrăvit care-i furase glasul și-i adusese atâtea nenorociri pe cap. Toate rudele și vecinii care umpleau casa au rămas încremeniți. Nu erau în stare nici să se bucure de-atâta uimire. Ca prin minune, femeia pe care toți o credeau mută pentru totdeauna a căpătat glas și-a pornit a-și alinta copila, strângând-o la piept și udând-o cu lacrimi de bucurie. După ce s-au împrăștiat toți, femeia a cercetat inelul otrăvit, l-a recunoscut și nu i-a venit să-și creadă ochilor. „Răutatea lumii este fără margini”, și-a zis ea. L-a pus deoparte și-a așteptat cu răbdare să vină noaptea sorocită pentru nunta tatălui

copiilor ei.

În noaptea sorocită, femeia îi adună pe cei trei copii, îi îmbrăcă în straie de sărbătoare, îi dădu băiatului celui mare inelul blestemat și-i trimise pe tustrei la casa tatălui, după ce-l învățăpe cel mare să rostească niște cuvinte meșteșugite anume, numai de ea știute, dar care aveau să fie înțelese tocmai de cine trebuia.

Cei doi băieți porniră împreună cu surioara mai mică și, când îl zăriră pe tatăl lor în mijlocul mulțimii adunate la petrecere, cel mai mare dintre băieți începu a striga tare ca să-l audă toată suflarea:

— Ammanan!

— Ce vrei de la mine Șaman? îi răspunse fratele cel mic, strigând la fel de tare, din cealaltă parte a sălii.

— Ai grijă de Makkiyya! Ferește-o de ochii băieților! îi răspunse Șaman.

La auzul acestor nume, tatăl își reveni ca dintr-un somn adânc, se ridică de pe scaun și porni spre copii. Îi sărută pe rând, îi întrebă de sănătate și-i privi nedumerit, minunându-se cât de mari au ajuns și cât de frumoasă s-a făcut Makkiyya. Atunci băieții începură a-i istorisi pe nerăsuflate, luându-și unul altuia vorba din gură, povestea cu inelul cel blestemat și minunea prin care mama lor își recăpătase glasul. Tocmai când tatăl se minuna mai tare, neștiind ce să creadă din spusele băieților, Șaman scoase inelul cu pricina și-l arată în văzul tuturor. Bărbatul îl luă, îl cercetă cu atenție și deodată se întunecă la față. Doar îl știa prea bine; era inelul surorii lui. Bine, dar asta însemna că ea este pricina tuturor relelor! Ca într-o strălucire, înțelese totul; nu mai avea nicio îndoială că răutatea și invidia surorii fuseseră pricina tuturor necazurilor și nefericirii lui. Otrava pe care-o adunase în suflet a făcut-o să-l despartă de nevastă și copiii lui. Deodată, ca alungat de ginni, îi luă pe copii de mână, părăsi mulțimea adunată pentru nuntă și plecă în grabă, fără a mai privi înapoi, spre casa părinților soției sale.

Vă închipuiți bucuria lor, când s-au adunat la un loc după atâtea zile, luni și ani de amărăciune și singurătate. Au curs lacrimi de ușurare și fericire, au curs potop de vorbe, de jurăminte, de regrete și rugăminți de iertare. Și, ca și cum ar fi intrat zilele în sac, au pornit chiar atunci, noaptea, în alai spre casa lor, căreia îi duceau dorul.

Când au ajuns acasă, au găsit-o pe cumnata cea veninoasă pufnind și trăsnind, nemulțumită de întorsătura lucrurilor, la care nu se aștepta. Nu mai era nevoie de nicio dovadă a vinovăției, căci bărbatul a citit dintr-o privire pe fața surorii lui vrajba pe care-o purta familiei sale, veninul pe care nu și-l mai putea ascunde nicicum. A rămas câteva clipe dus pe gânduri, fierbând de mânie, întrebându-se cum ar fi mai nimerit s-o pedepsească. Nici vorbă că faptele și răutatea ei meritau pedeapsa cea mai aspră, iar uneltirile care fuseseră la un pas de a-i distruge familia cereau o pedeapsă amarnică, în cele din urmă, gândindu-se că e o femeie singură, inima lui de frate s-a înmuiat și mila i-a șoptit s-o ierte. A mai chibzuit o vreme cum să scape de ea și de încurcătură și în cele din urmă s-a hotărât s-o ducă să trăiască singură într-o căsuță la marginea satului, să-i lase acolo tot ce-avea de trebuință și s-o vadă cât mai rar. Trebuia să rânduiască totul în așa fel încât să scape cu toții de zavistia și urzelile ei de fată bătrână și pizmașă, care nu putea îndura să trăiască văzându-i pe alții fericiți.

Și-așa cum zice o vorbă veche din bătrâni, după trăsnet și furtună mai vine și vreme bună! Tot așa și cu negustătorul nostru: după atâtea peripeții câte-au îndurat și el și familia lui, a venit vremea să se bucure de tihnă și liniște, alături de nevasta lui iubitoare și credincioasă și de copiii care creșteau și se făceau tot mai frumoși, amintindu-i cu numele lor de zilele cele senine și fără de griji ale tinereții lui.

ABU ZAYD AL-HILALI ȘI EMIRUL HADID DIN UȘAIQAR

Se povestește că într-o zi, în timpuri de mult stinse, Abu Zayd al-Hilali[107] ar fi poposit împreună cu o parte a neamului său într-un loc ce se numea Al-Mustawa, undeva între Al-Waṣm și Al-Qusaym, și că împreună cu el s-ar fi aflat și vestitul călăreț Diyab ben Ghanem[108]. Tocmai când au ajuns în locul acela, li s-au isprăvit proviziile. Dacă ar fi avut ceva bani, s-ar fi repezit până la Ușaiqar, căci era doar la o aruncătură de băț, și-ar fi târguit acolo ceva merinde, dar s-a întâmplat să n-aibă niciun ban, și-atunci ce să facă?!

— Știu sigur că emirul din Ușaiqar, care se numește Hadid, e un om tare bogat și-am putea căpăta de la el ceva de-ale gurii, a grăit Abu Zayd. El nu mă cunoaște, așa încât mă puteți vinde ca pe orice sclav negru, iar cu banii

---

107 Erou legendar din Banu Hilal. În ciclul de romane referitoare la aventurile acestui trib el este prezentat drept fiul lui Rizq, stăpân peste Bilad as-Sarw, și al Khadrei, fiica sharifului de la Mekka. După o serie de aventuri în Arabia, Abu Zayd a plecat împreună cu tribul său în nordul Africii. Acolo el a fost asasinat mișelește de Diyab, celălalt personaj principal al ciclului de romane despre Banu Hilal. Nu a fost descoperit niciun document care să ateste existența reală a lui Abu Zayd.

108 Diyab, fiul prințului Ghanem din Nedjd, așa cum este înfățișat în romanele despre Banu Hilal. El este al doilea personaj principal al acestui ciclu de romane. După ce-l asasinează pe Abu Zayd, este și el ucis de Buryqi, alt personaj al ciclului. Diyab a avut o existență istorică, dar nu a jucat un rol prea important în istoria tribului Hilal și a luptelor sale.

căpătați în schimbul meu cumpărați merindele de care-avem nevoie… Pe urmă, voi vă vedeți de drum, iar eu voi vedea cum o s-o scot la capăt… Timpul le orânduiește pe toate cum nu se poate mai bine…

— Cum să-l vindem pe emirul și cavalerul nostru pentru un blid de mâncare? s-a împotrivit cineva din preajma lui. Nu se cuvine să facem una ca asta nici în ruptul capului!… Dacă alte triburi află de-o faptă ca asta, Banu Hilal[109] ajunge de râsul lumii…

— Nevoia îngăduie până și lucrurile oprite, a întărit Abu Zayd. Nu văd cum altfel am putea ieși din strâmtoarea în care ne aflăm. Și-apoi, cine ascultă la gura lumii obosește și îmbătrânește repede. Nu avem de-ales! Trebuie să mă vindeți lui Hadid!

Cârmuitorii tribului s-au uitat cu mirare și teamă unul la altul, dar nimeni n-a mai îndrăznit să se pună de-a curmezișul. Așa că au încălecat cu toții pe cămile și-au pornit spre Ușaiqar. Odată ajunși, s-au oprit la curtea emirului Hadid, care i-a primit cu toată cinstea.

— Înălțimea Voastră, a prins Diyab a vorbi, femeile și copiii noștri se află la Al-Mustawa fără niciun fel de provizii… Iar noi am rămas fără nicio para și n-avem cu ce cumpăra hrană din Ușaiqar. Toate nădejdile ne sunt legate de Înălțimea Ta… Avem un sclav negru, vânjos și tare harnic, pe care vrem să-l vindem. Ne-am gândit că ar fi un târg bun și pentru noi, și pentru Înălțimea Ta. L-am vinde pe un preț bun, iar cu banii luați pe el am face rost de ceva curmale și grâu, fie din magaziile înălțimii Voastre, fie din târg…

Hadid s-a învoit și l-a cumpărat pe Abu Zayd în schimbul unui preț destul de bun. Tribul a primit pentru el curmale

---

109 Hilal ar fi fost strămoșul eponim de la care și-a moștenit numele tribul beduin Hilal, cunoscut pentru rolul său în luptele intertribale din perioada preislamică și în mișcările de la începutul islamului, fără să se fi remarcat în cursul cuceririlor. În secolul al VIII-lea tribul a migrat în Egipt, iar în secolele următoare s-a deplasat spre nordul Africii.

și pâine din belșug. Au încărcat cămilele și-au luat drumul înapoi către locul lor de popas, lăsându-l pe Abu Zayd în robie.

— Care ți-e numele? l-a întrebat Hadid, după ce tovarășii lui s-au îndepărtat.

— Mas'ud, i-a răspuns el fără să șovăie.

— Te pricepi să scoți apă și să uzi palmierii și ogoarele, Mas'ud? l-a iscodit emirul.

— De bună seamă! La nimic nu mă pricep mai bine ca la scosul apei pentru udat! l-a încredințat Mas'ud.

Și-avea emirul o grădină întinsă, verde și bine îngrijită, pe care o udau cu apa dintr-un puț adânc, scoasă cu ajutorul găleților pe roți. S-a înțeles cu sclavul cel nou și l-a trimis să îndrepte firul apei scoase din puț spre palmieri și ogoare. Când s-a lăsat întunericul, câțiva oameni au pornit să învârtă roțile, scoțând apă, iar Mas'ud s-a apucat s-o îndrepte așa cum îi ceruse stăpânul.

A urmărit firul de apă pân' ce-a ajuns la o margine a grădinii, a iscodit de jur împrejur și-a descoperit un șanț adânc din care scoseseră pământ pentru împrejmuire și-a îndreptat firul de apă spre groapa cu pricina. Pe urmă și-a așezat măciuca noduroasă sub cap și-a dormit bușteан până dimineața.

Când s-au ivit zorile, zgomotul roților a încetat și Mas'ud a sărit din somn și-a alergat spre lucrătorii care învârtiseră roțile pe rând toată noaptea. Unul dintre ei s-a grăbit să-l întrebe cum i s-a părut munca și dacă a izbutit să ude multe straturi.

— Groapa s-a umplut până la jumătate! s-a grăbit Mas'ud să-i răspundă.

Tare s-au mirat la auzul vorbelor lui. Nu știau ce să creadă. Cum era cu putință ca truda de-o noapte întreagă să se risipească în vânt, când ar fi putut uda o bună parte din grădină? Au alergat spre șanțul cu pricina și ce le-a fost dat să vadă? Nesomnul și osteneala lor se pierduseră într-o groapă, fără niciun folos.

Nimeni n-a îndrăznit să se repeadă la el, fiindcă toți știau de frica bâtei lui noduroase. Dar un om de încredere a alergat degrabă la emirul Hadid și i-a povestit toată tărășenia. Acesta a dat de îndată poruncă să i se înfățișeze sclavul cel negru și, când l-a văzut dinaintea lui, i-a grăit destul de blând:

— Mi se pare că nu te pricepi să îndrepți firul apei spre rădăcinile pomilor și spre semănături și legume. Te-ai lăudat degeaba și-ai risipit apa. N-avem de-ales! Va trebui să învârți la roată și-o să pun pe altcineva să se îngrijească de firul apei…

— Prea bine, stăpâne! Am înțeles, s-a învoit Mas'ud, fără să stea pe gânduri.

Din pricina arșiței de peste zi, oamenii se apucau de lucru spre seară și trudeau toată noaptea cu spor, cât ținea răcoarea.

Când a amurgit binișor, Mas'ud s-a apropiat de roată și-a prins să învârtă, coborând gălețile goale și ridicându-le pline. Și-a învârtit el ce-a învârtit până ce-a simțit că ametește și-l cuprinde toropeala. Atunci s-a oprit din lucru, a aruncat gălețile în fundul puțului, s-a tras mai deoparte și-a adormit, întocmai ca în noaptea dinainte, cu bâta sub cap.

Dimineața, când s-au adunat oamenii și-au văzut stricăciunea pricinuită, niciun lucrător nu s-a încumetat să-l suduie, căci era mult mai vânos decât oricare dintre ei și-i sfredelea cu priviri tăioase și întunecate. Și pe deasupra mai ținea lângă el și bâta noduroasă pe care o mângâia din când în când.

Dar omul de încredere a alergat la emir și i-a povestit pe nerăsuflate ce se întâmplase în grădină. Stăpânul a dat din nou poruncă să i se înfățișeze sclavul cel negru.

— Se vede treaba că nu te pricepi deloc la cultivarea pământului… l-a dojenit emirul cu blândețe. Poate că te pricepi la pregătirea ceaiului și cafelei… Nu vrei să ne servești, pe mine și pe musafirii mei?

— Asta e chiar lucrul pe care-l făceam la foștii mei stăpâni! l-a asigurat Mas'ud. La asta mă pricep de minune!

Și-a luat Mas'ud în primire vasele pentru pregătirea ceaiului și cafelei și s-a mutat la bucătărie, scăpând astfel de munca istovitoare din grădină. Curând a dovedit că se pricepea într-adevăr la treaba asta, căci umbla toată vremea în straie albe care-ți luau ochii și se făcea plăcut până și celui mai cusurgiu dintre musafiri. De data asta emirul n-a mai avut a se plânge de sclavul lui. Ba era chiar foarte mulțumit de tot ce făcea.

Într-o bună zi, emirul Hadid a avut ca oaspeți niște călăreți din Banu Hilal. Mas'ud, care aflase dinainte de sosirea lor și pe deasupra bănuia și ce s-ar fi putut întâmpla dacă l-ar recunoaște vreunul dintre ei, măcar că musafirii erau dintr-o ramură mai îndepărtată, i-a cerut de data asta unuia dintre ajutoarele lui să vină cu tăvile cu cafea dinaintea oaspeților, iar el s-a amestecat printre curtenii emirului, așezându-se într-un colț îndepărtat al sălii. Când au intrat musafirii, emirul Hadid a pornit în întâmpinarea lor, primindu-i cu plecăciuni și urări de bun venit. Dar, numai după câțiva pași, unul dintre oaspeți a și dat cu ochii de Abu Zayd și imediat a pornit spre locul din colț, înclinându-se în fața lui de departe. Și, după ce-au schimbat obișnuitele cuvinte de salut, s-au așezat și-a apărut îndată și cafegiul. Acesta s-a strecurat îndemânatic cu tăvile printre musafiri și s-a înclinat în fața emirului Hadid, oferindu-i prima ceașcă, iar acesta, la rândul lui, i-a întins-o aceluia care i s-a părut a fi cel mai de seamă dintre oaspeți, așa cum era datina.

— Vă prea mulțumesc, Înălțimea Voastră! a zis oaspetele codindu-se, dar nu se cuvine să primesc eu prima ceașcă, de vreme ce emirul Abu Zayd se află în mijlocul nostru…

Emirul Hadid nu și-a dat uimirea pe față, fiind prevenitor cu oaspeții, și i-a oferit prima ceașcă de cafea lui Abu Zayd, care până atunci fusese pentru el robul negru cumpărat de curând. După ce s-a isprăvit musafirlâcul și

călăreții din Banu Hilal și-au urmat drumul, emirul Hadid l-a poftit pe Mas'ud lângă el și s-au așezat la taifas.

— De ce nu mi-ai spus care ți-e adevăratul nume, ca să te cinstesc precum s-ar fi căzut?! a început Hadid să-l descoase, mirat și încurcat de toată povestea. Tu nu ești un sclav, ești un emir! Se cuvenea așadar să te cinstesc ca pe un oaspete de onoare… Oricare ar fi fost motivul pentru care m-ați păcălit, din clipa asta socotește-te pe deplin liber și fă cum îți place! Dacă poftești, poți să rămâi printre noi, dacă vrei, poți să te întorci oricând la tribul și la neamul tău… Dar aș cuteza, rogu-te, să-ți cer și eu un hatâr… Făgăduiește-mi că tu și tribul tău vă veți socoti prietenii mei și nu-mi veți fi potrivnici niciodată!

— În ce mă privește, eu, Abu Zayd, îți făgăduiesc că nu-ți voi face niciodată vreun rău, că nu te voi zavistui și nu te voi vicleni… Cât despre Banu Hilal, nu pot să mă pun chezaș, căci sunt prea multe clanuri și nu se află toate sub cârmuirea mea…

Emirul Hadid s-a mulțumit și cu făgăduiala lui Abu Zayd, care nu era de ici, de colo, și-a amânat pentru altă dată să aducă vorba despre mulțimea neamurilor tribului Hilal. Apoi a poruncit să i se pregătească oaspetelui patru cămile încărcate cu provizii și pe deasupra i-a dat și un slujitor să-i fie de folos și de credință până ce ajungea la ai lui. Și s-a așternut Abu Zayd la drum fără zăbavă, îndreptându-se cu mica lui caravană spre sălașul neamului său din Al-Mustawa.

Când a ajuns acolo, toată suflarea i-a ieșit în întâmpinare cu strigăte de bucurie, căci era un cârmuitor vrednic, curajos și mărinimos, smerit și cu suflet nobil. Toate aceste însușiri și multe altele îl făcuseră iubit și respectat de la cel mai mic până la cel mai vârstnic. Așa încât întoarcerea lui a fost prilej de sărbătoare pentru toată lumea.

Abu Zayd a răsplătit iubirea și credința neamului și tribului său cu mărinimie: a împărțit tuturor proviziile cu care venise, a mai pus pe lângă cele patru cămile dăruite

de Hadid încă pe atâtea din turma lui și-a poruncit să fie înjunghiate, iar carnea lor să fie împărțită întregului neam. Și toate s-au sfârșit cu mare petrecere și veselie pentru întoarcerea celui mai prețuit cârmuitor.

După ce veselia și petrecerea s-au ostoit, slujitorul care-l însoțise pe Abu Zayd s-a pregătit să plece spre orașul său. Atunci Abu Zayd a pus să se încrusteze numele lui pe bâta cea noduroasă, pe care apoi i-a dat-o slujitorului să i-o ducă stăpânului său.

Și-a rămas Abu Zayd în mijlocul neamului, ocârmuindu-l cu dreptate și înțelepciune, ca și până atunci. Dar, când s-a așezat arșița verii, vitele n-au mai avut ce paște în ținutul unde sălășluiau, din pricina uscăciunii, și, după ce căpeteniile s-au sfătuit, au hotărât să se mute între Ad-Dahna' și As-Summan[110], unde era iarba din belșug tot timpul anului, urmând ca în drum să treacă prin Ușaiqar pentru a se aproviziona cu apă și mâncare și pentru a mai târgui ce le era de trebuință.

Și-au ajuns Banu Hilal la izvoarele din Ușaiqar cu bine, în liniște și pace, având toată grija să nu iște niciun fel de gâlceavă sau nemulțumiri. În călătoria lor, luaseră călăuză un bărbat dintr-un trib vecin, care cunoștea bine locurile. Se numea bărbatul acela Ammar el-Hatimi și era binecunoscut tuturor, ca și când ar fi fost din același neam cu ei.

Chiar lângă Ușaiqar, a năpădit însă peste ei nenorocirea: s-a întâmplat ca o cămilă a lui Ammar să sară într-o grădină, pricinuind pagube serioase recoltei aflate în pârgă. Când a văzut stăpânul grădinii ce se întâmplă, a simțit că-și iese din minți. A apucat sabia pe care-o ținea lângă el toată vremea, a alergat ca smintit spre cămila cu pricina și-a înjunghiat-o pe loc.

Sărmanul animal a prins a rage și a se tângui de moarte, iar stăpânul lui a alergat cu sufletul la gură spre locul cu pricina, dar nu mai era nimic de făcut pentru salvarea lui.

---

110 Zone situate în partea de est a Arabiei Saudite.

Când a văzut cămila zbătându-se însângerată, și-a pierdut și el mințile și s-a repezit spre cel care-o înjunghiase. I-a smuls sabia din mână și cu ea i-a retezat brațul ce lovise. Pe urmă a dat să-și vadă de drum, căci își vărsase focul.

Țăranul a început să se vaiete cumplit și curând după aceea și-a dat sufletul. Vecinii s-au adunat în jurul lui, scoțând strigăte de groază când l-au văzut cu brațul tăiat și cu sângele șiroind, și-au chemat îndată la bătălie. Și astfel, din nimic s-a aprins vâlvătaia. Fără să mai zăbovească sau să se gândească la urmări, neamul Ușaiqar s-a strâns sub steagul emirului Hadid, căci nu era un fleac ca un bărbat al lor să-și dea duhul răpus de mâna unor străini care le invadaseră locul. Trebuia răzbunat! Și-apoi emirul Hadid era un viteaz, care nu se temea de moarte și nu pregeta să se avânte în bătălie laolaltă cu călăreții lui. Și tot într-un suflet s-au adunat și Banu Hilal sub sabia neînfricaților Abu Zayd și Diyab ben Ghanem.

Cele două oști au pornit să se înfrunte și, când s-au apropiat, călăreții s-au prins într-o încleștare cumplită. Fiecare din ele se străduia din răsputeri s-o înfrângă pe cealaltă și victoria părea să încline când de partea neamului Ușaiqar, când de partea neamului Hilal.

Hadid s-a năpustit năprasnic asupra oștii de sub comanda lui Abu Zayd, pălind cu brațu-i vânjos și iute în dreapta și-n stânga și doborând la pământ călăreții îngroziți. Abu Zayd bătea mereu în retragere, ferindu-se de o înfruntare directă cu vrăjmașul său. Oștenii din tribul Hilal vedeau și nu pricepeau ce tâlc se ascunde în purtarea ciudată a căpeteniei lor, căci nu știau nimic de făgăduiala dată lui Hadid și s-au simțit ispitiți să creadă că frica îl făcea pe Abu Zayd să-l ocolească pe dușman și să se ferească să dea piept cu el.

Câmpul de bătaie s-a umplut de morți și răniți, și de-o parte, și de alta, iar lupta continua să se încrânceneze. Călăreții prindeau curaj și se îmbărbătau, fără ca vreunul să dea înapoi. Dar iată că deodată, văzându-și căpetenia

codindu-se să intre în încleștare cu Hadid, oștenii din aripa lui Abu Zayd au fost cuprinși de panică, răspândindu-se în toate direcțiile. Semnele înfrângerii de partea asta începeau să se vadă, căci Abu Zayd se purta din ce în ce mai ciudat, părând că nu mai are mult și dă bir cu fugiții.

Văzând ce se întâmplă, Diyab ben Ghanem, fără a mai pregeta, s-a grăbit într-acolo, pricepând că e ceva necurat la mijloc; de curajul lui Abu Zayd nu putea să se îndoiască nici în ruptul capului. A lăsat un vajnic călăreț la comandă în aripa sa și s-a avântat în latura lui Abu Zayd până ce s-a trezit față în față cu Hadid. Și-atunci cei doi călăreți s-au prins într-o încleștare pe viață și pe moarte, lovind cu sete cu săbiile și cu lăncile, fără să se poată dovedi unul pe altul.

Bătălia se putea socoti aproape de sfârșit, căci, atunci când rămâneau să se înfrunte numai căpeteniile, luptătorii se retrăgeau, soarta victoriei sau a înfrângerii fiind hotărâtă numai de lupta celor doi comandanți.

Înfruntarea celor doi se arăta din ce în ce mai îndârjită. Oștenii rămăseseră cu privirile ațintite spre ei, prinzând să-i îmbărbăteze: pe emirul Hadid pentru tribul Ușaiqar și pe emirul Diyab ben Ghanem pentru tribul Hilal.

Asta și dorea Diyab, străduindu-se să-și atragă adversarul cât mai departe de oșteni, de teamă ca vreunul dintre călăreți să nu se amestece din nou în bătălie. Așa ceva ar fi însemnat din nou încleștarea celor două triburi, de care se temea cel mai mult. Și, în timp ce lovea cu toată setea, se gândea la un șiretlic cu care să-l îndepărteze de oaste pe Hadid.

Și iată și gândul salvator: să se prefacă fricos și să fugă! Și-a tras nițeluș sufletul, a cumpănit o clipă, căutând un tertip ca să se îndepărteze de oaste, și prilejul s-a ivit pe dată. Când emirul Hadid s-a năpustit asupra lui cu toată forța, Diyab s-a smuls din strânsoare și s-a prefăcut că dă bir cu fugiții. Hadid a pornit pe urmele lui, nădăjduind să-l ajungă și să-l doboare. Și-a tot bătut Diyab în retragere,

dând semne de istovire și atrăgându-l pe Hadid tot mai departe, încât nimeni nu se mai îndoia de victoria celor din Ușaiqar. Dar pe neașteptate lucrurile au luat o altă întorsătură. Diyab s-a tot retras, în timp ce Hadid l-a urmat furios fără să bage de seamă că s-au îndepărtat prea mult de oaste. Și, când au ajuns în apropierea unor dune înalte de nisip, Diyab și-a strunit calul și l-a întors în loc, izbindu-l pe Hadid cu lancea, sfâșiindu-i zalele și făcându-l să se clatine în șa. S-a năpustit apoi asupra lui din nou, lovind de data asta cu sabia, dar fără să-l doboare. Emirul Hadid a făcut o ultimă încercare de a trece la atac, cu toate că începuse să-și dea seama că se află în fața unui luptător de neînfrânt.

Ceilalți oșteni îi urmăreau de departe cu ochii holbați și sufletul la gură. Și l-au văzut pe viteazul Diyab năpustindu-se din nou ca uraganul asupra lui Hadid, care, deși era sleit de puteri, n-a primit să se declare înfrânt pentru a scăpa cu viață. Știa că nu are de ales; nu-i rămânea nicio scăpare și și-a zis că e mai demn să lupte până la ultimul strop de vlagă decât să cerșească mila dușmanului.

Lațul se strângea în jurul gâtului lui Hadid văzând cu ochii. Diyab era tot timpul în atac, nelăsându-i răgaz să se dezmeticească, iar când l-a simțit pe Hadid că se clatină, s-a dezlănțuit într-un atac năprasnic, aruncându-se ca o fiară stârnită asupra prăzii și cu o lovitură de sabie i-a retezat capul, doborându-l de pe cal.

Așa i-a fost scris emirului Hadid să cadă răpus de sabia necruțătoare a lui Diyab, pe câmpul de bătaie, sub privirile înmărmurite ale călăreților rămași în viață din cele două oști. Și atunci Banu Hilal au înălțat cuvinte de slavă și rugi de mulțumire lui Allah, scoțând strigăte de biruință și făcând să se cutremure pământul și tăriile cerului.

Neamul Ușaiqar s-a retras apoi cu mic, cu mare, cu multă jale și în neorânduială, zăvorându-se înlăuntrul cetății, căci, așa cum spune un proverb, „*dacă șeihul unui trib a murit, flacăra lui s-a stins*”.

Și astfel s-a sfârșit bătălia cumplită dintre tribul Hilal și tribul Ușaiqar, pe care nimeni n-o plănuise, căci se întâmplă uneori ca astfel de nenorociri să se abată asupra unui neam, nevoindu-l să se lase prins în șuvoiul luptei fără ca el s-o dorească.

Barzii din Banu Hilal obișnuiau să cânte bătăliile și izbânzile lor în imnuri și qaside ce s-au transmis din generație în generație până la noi, căci stihurile lor se țineau ușor minte, dăinuind peste veacuri. Mai aveau acei barzi frumosul obicei de a nu uita să pomenească în qasidele lor virtuțile și meritele vrăjmașilor. Nu le treceau sub tăcere și nici nu le micșorau valoarea. Și asta o socoteau, de bună seamă, tot spre fala tribului lor, căci nu era totuna să te avânți în luptă și să înfrângi un laș sau să te măsori cu un erou și să-l birui după multă stăruință.

Astfel a purces unul din barzii tribului Hilal și cu peripețiile acestei bătălii, iar qasida care le-a pomenit a fost îngânată din spiță în spiță, mărturisind deopotrivă vitejia tribului Hilal și a celorlalte neamuri cu care s-a întrecut. Se prea poate ca această qasidă să fi fost mult mai lungă și mai bogată în fapte și mărturii despre vitejia unora și altora, dar vremurile au tot cernut-o și n-au mai ajuns până la noi decât câteva stihuri, așa cum vi le voi îngâna și eu.

Rostit-a bardul tribului Hilal, zugrăvind apriga bătălie și vrednicia ambelor oști:

Și, neam al lui Ușaiqar, ajuns-am și la tine
Împinși de setea cruntă spre văile tale line,
Dar tânăra cămilă ne-a fost înjunghiată
De-un om ce-a fost lovit-o cu sabia-i cea latră.
Ammar, stăpânul vitei, cumplit l-a osândit
Căci brațul ce lovise la fel a fost lovit.
Strigat-au al lor neam și ne-am strigat și noi,

Căzut-au morți duium, căci s-a stârnit război.
Plecat-am cu gând bun spre apă și pășune,
Dar la Hadid emirul au alergat a-i spune.
Emirul lor cu lance, cu sabie și zale
Spre călăreții noștri în iureș se prăvale.
Diyab ben Ghanen însuși pe urma lui pornește,
Îl trage între dune și-acolo-l dovedește,
Cu lancea-i meșterită năprasnic îl izbește,
Și capul că-i retează și zale-i risipește...

După aste versuri pe care vi le-am îngânat și eu, rapsodul a contenit, dar, așa cum prea bine știți și voi, peripețiile tribului Hilal nu s-au oprit aici. Ele au continuat să se prefire asemenea zalelor unui lanț despre care nu știi nici de unde pornește, nici unde se sfârșește.

SOLOMON ȘI CORBUL

A fost odată ca niciodată; a fost demult, demult, pe vremea profetului Solomon, fiul lui David[111], unul dintre profeții lui Allah. Toate câte le voi povesti se întâmplau în vremea profetului Solomon, căruia i se dusese vestea în toate cele patru zări pentru înțelepciunea lui și nu era ființă omenească sau viețuitoare să nu asculte de cuvântul lui. Cunoștea Solomon, fiul lui David - pacea și liniștea să domnească asupra lui![112] - obiceiul și limba tuturor creaturilor lui Allah. Le știa pe fiecare, le înțelegea semnele și graiurile ciudate.

Și-așa se face că păsările, laolaltă cu multe alte făpturi, se adunau puzderie în jurul lui, umplând pământul în fiecare zi, așternându-se la picioarele jilțului său, spunându-și fiecare păsurile și mai ales istorisindu-i înțeleptului tot ce vedeau în rătăcirea lor prin lume.

Tare mult prețuia înțeleptul poveștile lor, căci mintea lui cea luminată pătrundea miezul lucrurilor, înțelesul ascuns al întâmplărilor și bogăția cuvintelor celor mai simple.

Și, cum niciuna dintre viețuitoarele acestei lumi nu ieșea din cuvântul lui, i s-a părut ciudat preaînțeleptului că, dintre toate viețuitoarele care se adunau zilnic în jurul

---

111 Solomon (în rostirea arabă Sulayman), rege al Israelului (973-933 î.e.n.), fiu și succesor al lui David. El a acordat o atenție deosebită organizării administrației, construcțiilor și economiei regatului. A construit templul și palatul regal din Ierusalim. Înțelepciunea sa a rămas proverbială în întregul Orient, numeroase referiri în acest sens găsindu-se în Biblie și în Coran.

112 Formulă ce apare în scris sau în vorbire după pomenirea numelui unui profet.

jilțului său, corbul era acela care venea ultimul și pleca primul. Și asta pentru că dimineața, după ce se adunau toate și se linișteau, se auzea și fâlfâitul de aripi al corbului, care sosea ostenit de atâta grabă și alergătură, iar când celelalte viețuitoare abia începeau pregătirile de plecare, care încotro o chemau nevoile vieții, corbul se ridica deodată în văzduh, îndepărtându-se primul, la fel de grăbit precum sosise.

Azi așa, mâine așa, până când, într-o bună zi, Solomon a chemat corbul lângă el, dorind să afle pricina pentru care se purta atât de ciudat; bănuia înțeleptul că în spatele obiceiului păsării se află ceva neobișnuit.

— Care este pricina, făptură a lui Allah, de sosești ultimul și pleci negreșit primul în fiecare zi? l-a întrebat Solomon. Oare nu-ți convine ceva din ce facem noi? Cineva te asuprește ori te nedreptățește sau nu vrei să dai ascultare poruncilor noastre și te răzvrătești?

— Nimic din toate astea, preaînțeleptule Solomon. Îmi cer cu umilință iertare, profet al lui Allah, pentru purtarea mea nesocotită și mă rog ție să nu iei în nume de rău ce se întâmplă cu mine, căci niciunul dintre părinții și strămoșii mei nu s-a răzvrătit împotriva lui Allah și a profeților lui. Numai necazurile sunt pricina purtării mele ciudate. Bătrânețile și nevolnicia tatălui meu mă țin legat de cuibul lui, căci este atât de bătrân, încât aripile nu-l mai ajută să zboare, iar penele i-au căzut toate, lăsându-l golaș și fără apărare în fața păsărilor de pradă. Mă tem, preaînțeleptule profet, să nu-l mănânce vulturii și-l acopăr cu aripile mele, ocrotindu-l dimineața până când sunt sigur că toate păsările au plecat. Asta-i pricina pentru care sosesc aici ultimul. Și din aceeași pricină vă părăsesc cel dintâi, ca să ajung la cuib înaintea tuturor, să-mi desfac evantaiul larg al aripilor ocrotitoare peste părintele meu, ca să-l apăr pe bietul bătrân care nu mai are puteri nici să fugă, nici să înfrunte vreun dușman.

Se zice că Solomon s-a bucurat mult de sinceritatea

corbului, căci doar se știe cât de mult prețuiau profeții faptele cele bune. A rămas adâncit în gânduri preaînțeleptul Solomon, cugetând la bătrânul corb și la nestatornicia acestei lumi. Apoi l-a întrebat pe corbul cel tânăr:

— Și câți ani să aibă oare părintele tău?

— Este tare bătrân, preaînțeleptule, căci neamul nostru a fost sortit de Allah să trăiască mult. Are trei sute de ani!

— Știu că este greu pentru tine, dar străduiește-te și adu-l pe bătrânul corb aici, la noi, căci tare multe trebuie să fi văzut într-o viață atât de lungă, îl vom ruga să ne povestească și nouă cele mai ciudate și mai neobișnuite întâmplări ce i-a fost dat să le trăiască.

— Am înțeles și mă supun ție, profet al lui Allah! a răspuns corbul și s-a și ridicat în văzduh, bătând aerul cu aripile lui puternice, grăbindu-se spre cuibul în care-l aștepta temător bătrânul fără apărare.

Îndată ce-a ajuns, i-a spus pe nerăsuflate:

— Dorința și porunca profetului Solomon este să te duc la el chiar acum.

— Dar ce poate să vrea preaînțeleptul Solomon de la mine? a întrebat bătrânul corb plin de uimire. Nu mai sunt decât un biet leș lipsit de viață și de apărare. Auzul și văzul mi-au slăbit, trupul mi s-a moleșit, iar înfățișarea mea nu-i plăcută nimănui. Toată frumusețea păsărilor stă în penele lor, iar eu am rămas doar cu un amărât de puf răzleț. Cum să mă înfățișez în starea asta jalnică dinaintea lui Solomon? Nu mi-a mai rămas decât puterea de a vorbi. Graiul este tot ce am, fiule! Dar facem cum zici tu! Numai să știi că eu am terminat cu viața. Socotesc că mi-ajung trei sute de ani și n-aș mai vrea să văd pe nimeni, după cum trebuie să știi că nici nu mă mai tem de nimeni. Nu-mi mai doresc altceva decât să mor liniștit în cuibul meu, căci în viața asta n-au mai rămas pentru mine decât dureri și boli, gânduri negre și vise urâte. Și pe lângă toate astea mai sunt și o grea povară pentru tine, care a ajuns să te

lege de cuibul ăsta ca niște cătușe grele de fier. Nu poți să vezi nimic din lumea asta, din tot ce-ai dori, căci te-am făcut prizonierul cuibului meu!

— Să nu-ți faci griji pentru mine! a sărit corbul cel tânăr. Toate astea nu sunt decât datoria noastră față de cei care ne-au adus pe lume. Și socotesc că oricum suntem datori să dăm ascultare chemării lui Solomon. Te voi purta cu cuib cu tot pe spatele meu și vom ajunge cu bine, căci Allah ne va ajuta cu siguranță!

Corbul și-a desfăcut aripile larg și, purtând pe spate cuibul cu bătrâna pasăre de trei sute de ani, a planat ușor până ce-a ajuns la profetul lui Allah.

Înțeleptul Solomon și-a trecut atunci mâna cu blândețe peste trupul golaș și neputincios și îndată acesta s-a acoperit cu pene negre și strălucitoare. Apoi a suflat peste trupul măcinat de bătrânețe și iată că pasărea și-a recăpătat puterea și vioiciunea de altădată.

Privindu-l cu luare aminte, Solomon a observat că bătrânul corb nu vede decât cu un ochi și-atunci a început a-l întreba ce necazuri a cunoscut în viața lui și cum și când și-a pierdut ochiul. Și l-a mai rugat înțeleptul Solomon să-i povestească întâmplările și pățaniile pe care le crede el a fi cele mai ciudate din tot ce văzuse și trăise în lunga lui viață.

— Ooh, preaînțeleptule Solomon, atâtea au văzut ochii mei în lumea păsărilor și a necuvântătoarelor, că nu ne-ar ajunge ani să le povestim toate câte au fost. Dar cele mai ciudate lucruri și întâmplări pe care le-am văzut și le-am trăit au fost din lumea și viața oamenilor. Poate cea mai ciudată dintre ele este aceea care m-a făcut să-mi pierd ochiul.

— Atunci, povestește-ne-o și nouă, bătrâne și falnice corb, l-a îndemnat Solomon, căci multe sunt de știut și de învățat pe lumea asta și multe ne vor rămâne încă necunoscute, pe care numai Allah le poate ști.

Și s-a apucat atunci bătrânul corb să-și depene

amintirile, străduindu-se la început cu greu să urmărească firul lor și să aleagă din noianul de întâmplări pe cele ce le credea de mult uitate:

— În tinerețea mea, a început corbul, am peregrinat mult, preaînțeleptule Solomon. Eram puternic și-mi plăcea să străbat liber văzduhurile, să mă las în voia zborului și-a vântului, să străbat distanțe mari și să văd mulțimea așezărilor omenești de pe întregul pământ. Îmi plăcea să văd oamenii și așezările lor, căci acolo îmi găseam și hrana cea mai bună și vedeam și lucrurile cele mai ciudate. Și, oricât de mult mă furau frumusețea și belșugul unor ținuturi, nu mă lăsam robit de ele. Zburam spre alte locuri mânat de curiozitatea și neastâmpărul tinereții mele. Și-apoi aveam obiceiul să mă întorc după o vreme să văd ce s-a mai întâmplat cu așezările oamenilor pe care le cunoscusem, căci toate se schimbau cu repeziciune în ochii mei și toate îmi păreau noi și ciudate, iar ființele omenești tare slabe și repede pieritoare de pe acest pământ. M-am oprit în drumurile mele într-un oraș falnic ce părea răsărit ca din basme: era înconjurat pe de-a-ntregul cu un gard de aur și deasupra lui se înșirau în trepte terase minunate, și ele cu totul și cu totul din aur. Se vedea cât de colo că locuitorii lui erau oameni tare bogați și se bucurau de un belșug cum nu mai văzusem nicăieri pe unde umblasem și nici n-aveam să mai văd vreodată. Înfățișarea orașului m-a uimit și m-a atras atât de puternic, preaînțeleptule Solomon, încât m-am așezat pe unul dintre garduri să privesc ce se întâmplă în cetatea aia minunată. Și-am rămas acolo nemișcat ceasuri întregi, ca fermecat. Parcă o mână nevăzută mă țintuise locului. Toate erau altfel decât în alte părți ale lumii pe unde umblasem - și planul cetății, și întăriturile ei, și construcțiile trainice din piatră colorată care-ți luau ochii, și oamenii ei îmbrăcați în straie atât de frumoase, cum nu se văd în alte locuri decât prin palatele stăpânitorilor. Tot stând acolo țintuit locului, pe zid, m-a zărit un bărbat dintre locuitorii orașului și numai după

câteva clipe m-am trezit că iese pe una din porțile cetății, trăgând după el o cămilă. S-a apropiat, a înjunghiat cămila și m-a îndemnat să mănânc, spunându-mi că a sacrificat-o pentru mine, ca semn al ospitalității acelei cetăți. Am coborât de pe zid, m-am ospătat strașnic și-am continuat să privesc viața și obiceiurile acelui oraș și să mănânc din carnea cămilei preț de o săptămână, până ce am terminat-o. Apoi mi-am luat zborul și-am continuat să umblu dintr-un ținut în altul, dar fără să sper că voi mai întâlni undeva ospitalitatea acelei cetăți de basm. Uneori, când răbdam zile întregi de foame, îmi venea a crede că această cetate nici n-a existat vreodată decât în închipuirea mea. Dar pe atunci puteam să rabd și să îndur multe, preaînțeleptule Solomon, căci tinerețea poate orice! Tot rătăcind așa prin lume, m-au furat locurile și priveliștile noi și curiozitatea m-a purtat tot mai departe de orașul ce fusese atât de ospitalier cu mine. Dar deodată, prin cine știe ce minune, căci multe, întortocheate și necunoscute sunt căile lui Allah, mi-am amintit de bogata cetate cu ziduri și terase din aur și mi s-a făcut, așa, din senin, un dor năprasnic s-o văd iarăși. Și-am bătut multă cale, zburând ziua și noaptea, aproape fără popas, ca mânat de-o mână nevăzută, spre cetatea ospitalității, cum o numisem eu numai pentru mine, căci nimeni nu-mi spusese numele ei. Am ajuns frânt de osteneală și după câteva rotocoale, sus, deasupra ei, am coborât pe una dintre terasele în trepte și nu mică mi-a fost mirarea văzând că toate zidurile erau acum din argint. E drept că trecuse vreme îndelungată de când o părăsisem, dar așa o schimbare m-a mirat peste măsură. Și m-am tot întrebat ce s-o fi petrecut acolo, dar nu puteam găsi nicicum răspunsul. Așteptam să văd dacă și locuitorii cetății s-or fi schimbat cumva și ei și mai ales dacă generozitatea lor mai era aceeași ca odinioară. După o vreme, m-a zărit un bărbat și-a ieșit îndată pe una dintre porți, trăgând după el un berbec. L-a sacrificat în apropierea mea, în afara zidului, și-apoi mi-a făcut semn să

cobor să mă ospătez, căci sacrificiul era semnul ospitalității acelei cetăți. Am coborât de pe zid și m-am înfruptat cu poftă din carnea berbecului, căci nu mai avusesem parte de-o hrană ca lumea nici eu nu mai știam de când. Apoi am rămas acolo să privesc la viața locuitorilor cetății și să mă ospătez cu carnea ce-mi mai rămăsese, dar asta n-a durat decât preț de câteva zile, după care am părăsit orașul cu mai multă părere de rău decât o făcusem prima oară. Se vede treaba, preaînțeleptule Solomon, că inima-mi spunea ceva; căci minunile nu țin cu anii, iar faptele bune sunt puține la număr. Și iarăși obiceiul și nevoia m-au purtat pe drumuri din loc în loc, rătăcind tot mai departe de orașul ospitalier. Și-am întâlnit mulțime de oameni, târguri, sate și caravane, beduini cu turmele, orașe și cetăți mai mici și mai mari, mai sărace sau mai bogate, dar nicăieri n-am văzut vreunul pe măsura orașului ospitalității. Am tânjit după el și m-am hotărât să mă întorc; tot mai mult îi duceam dorul și drumul către el mi se părea tot mai lung. Când am ajuns, în sfârșit, m-a năpădit tristețea, căci norii sărăciei și amărăciunii începuseră să se abată și asupra lui. Plutea un aer trist peste frumoasele terase care erau acum din fier. Priveam, preaînțeleptule Solomon, fără să înțeleg ce se întâmplă cu oamenii acelei cetăți. Mergeau încet și triști, privind aiurea, și a trebuit să aștept mult și bine până ce m-a zărit unul dintre locuitorii ei. L-am văzut curând după asta, ieșind pe una dintre porți și îndreptându-se spre mine: ducea sub braț o găină. A sacrificat-o și mi-a făcut semn să cobor, căci jertfa era pentru ospățul meu. Am coborât de pe zid și, cum eram flămând de-atâta vreme, am terminat carnea ei din prima zi. Am plecat din oraș cu mult mai repede decât m-aș fi așteptat și decât am vrut și cu mai multă părere de rău decât altădată. Presimțeam că belșugul lui, seninătatea și ospitalitatea oamenilor erau pe sfârșite și nu le voi mai întâlni niciodată. Am pornit apoi din nou în lumea largă, gândindu-mă cu tristețe la cât de

nestatornică este această viață și cât de amăgitoare sunt avuțiile ei. Mi-am continuat rătăcirea prin lume și după o vreme - să fi fost luni sau poate chiar ani, cine mai știe, căci vremea trece repede - m-am întors din nou la orașul pe care-l știam cel mai fericit și mai ospitalier din lume. Am plutit în cercuri deasupra lui și parcă nu-l mai recunoșteam - atât de mult se schimbase. Totul era trist și dărăpănat: zidurile se cojeau, gardul ruginise, pe terase se ridicau vălătuci de praf și se zbenguiau gunoaiele pe care le împrăștia vântul. Oamenii erau slabi și zdrențuiți, iar în priviri le lucea spaima. Ce mai încolo și-ncoace, o sărăcie lucie! „Slavă celui care le schimbă pe toate și rămâne neschimbat!”, îmi ziceam eu și mă minunam cum de-au putut ajunge locuitorii acelui oraș, după atâta belșug și fericire, într-o stare atât de jalnică. Și, tocmai când mă gândeam eu așa, n-am observat venind spre mine un bărbat dintre locuitorii acelui oraș, care s-a apropiat tiptil, iar când a ajuns aproape, m-a țintuit cu o piatră și m-a lovit drept în ochiul stâng, lăsându-mă fără el. Ajunsese atât de sărman, încât voia să mă doboare că să-și alunge cu carnea mea chinurile foamei. Piatra care m-a lovit și m-a făcut să-mi pierd pe jumătate vederea a venit de la un om de la care nu mă așteptam nici în ruptul capului să-mi facă vreodată un rău. Numai nevoia cumplită și disperarea îl aduseseră, profetule, în stare să lovească o biată pasăre înfometată. În alte vremuri ar fi putut să fie unul dintre cei care mă ospătau cu atâta generozitate. Am zburat de pe zid și m-am îndepărtat de nefericita cetate de la care nu mai așteptam nimic bun. Abia mai vedeam drumul, căci mă dureau și ochiul și sufletul. Nu puteam pricepe, înțeleptule Solomon, cum au ajuns oamenii acelui oraș să înlocuiască bunătatea și generozitatea lor nemaiîntâlnită cu atâta răutate și perfidie. Știind că tot ce-a fost bun s-a dus și că n-au mai rămas decât relele, nu m-am mai abătut spre cetatea gândurilor mele mulți ani. Dar iată că o dată soarta m-a purtat într-acolo, fără să vreau. M-am mirat când am

ajuns în locurile știute și mi-am zis că, dacă tot m-au purtat vânturile spre ea, n-ar strica să arunc o privire să văd ce-a făcut timpul din cetatea ce n-avea asemănare pe pământ. De data asta eram pățit și nu trebuia să mă mai las păcălit. Se știe doar că acela care este în stare să se păzească nu poate fi mușcat de două ori de șarpele ce iese din aceeași gaură. Am plutit în cercuri, lăsându-mă tot mai jos deasupra locului unde știam că se află orașul, dar n-am mai văzut nicio urmă din el. Am coborât din înalturi, până am ajuns pe pământ, și tot nu l-am găsit. Dispăruse cu totul, de parcă mâna unei vrăjitoare îl șterse de pe fața pământului. Pe locul lui de altădată se îngrămădiseră nisipurile, așa încât să dispară orice urmă. Parcă-l înghițise pământul sau nu fusese acolo de când lumea. Dar el a fost, preaînțeleptule Solomon, sunt sigur de asta, așa cum sunt sigur că mă aflu acum în fața profetului lui Allah. Am zburat pe vârful dunelor celor mai înalte și-am privit departe în zare, cât putea cuprinde ochiul meu cel teafăr, dar n-am zărit țipenie de om sau vreo altă ființă care să-mi poată spune ceva despre soarta orașului. M-am îndepărtat cu frica în suflet, să nu se abată și asupra mea pedeapsa și chinurile ce dăduseră peste oamenii acelui oraș, căci numai un blestem cumplit putea să șteargă o asemenea cetate minunată de pe fața pământului.

Bătrânul corb și-a încheiat povestea, dar nimeni nu scotea nicio vorbă. Dispariția cetății atât de înfloritoare îi întristase pe toți. Într-un târziu, corbul cel bătrân de trei sute de ani rupse tăcerea:

— Aceasta-i, preaînțeleptule Solomon, cea mai ciudată întâmplare din viața mea!

— Ai mai știi acum, bătrâne corb, unde se află orașul acela? l-a întrebat Solomon după o clipă de gândire.

— Desigur, preaînțeleptule profet, cunosc locul acelei cetăți tot așa de bine cum îl cunosc pe cel ce m-a adus aici. Aș putea să uit toate câte mi s-au întâmplat în lunga mea viață, dar orașul acela minunat niciodată!

— Să mergem, atunci, în locul cu pricina, bătrâne corb! a zis Solomon, fiul lui David, ridicându-se din jilț.

Și s-au urcat Solomon și sfetnicii săi pe covorul fermecat și-au zburat cu cei doi corbi deasupra lor până ce au ajuns în inima deșertului. Atunci au văzut corbul cel bătrân coborând pe cea mai înaltă dună de nisip și s-au lăsat și ei în jos, așezându-se lin pe aceeași dună.

— Aici este locul orașului dispărut, preaînțeleptule Solomon, a spus corbul fâlfâindu-și aripile.

Profetul Solomon, fiul lui David, s-a uitat neîncrezător la nesfârșita întindere de nisipuri, unde nu se vedea nici urmă de așezare și nici țipenie de făptură, și l-a mai întrebat o dată pe corb:

— Ești tu oare sigură, pasăre năzdrăvană, că ăsta-i locul cetății fără pereche-n lume?

— În fața profetului lui Allah îmi pun capul zălog pentru ce spun. Și știu prea bine că-mi va zbura, dacă nu spun adevărul. Iar dacă n-aveți încredere în vorbele mele, încredeți-vă în cele trei veacuri pe care le-am trăit! a mai întărit corbul, fâlfâindu-și aripile.

Solomon, fiul lui David, și-a lăsat privirile să rătăcească îndelung peste marea de nisipuri, s-a întors pe rând spre cele patru zări și a chemat vânturile să i se înfățișeze de îndată.

Cât ai clipi, au sosit șuierând cumplit în vârtejuri cele patru vânturi.

— Aici, sub muntele ăsta de nisip, au fost cândva oameni, i-a spus Solomon vântului de miazăzi. Aș vrea să sufli peste nisipurile astea și să le duci departe de-aici!

Vântul de miazăzi și-a cerut iertare, recunoscând cu umilință că este mult prea slab să poată îndeplini o asemenea poruncă. N-avea puterea să mute din loc uriașul munte de nisip.

Atunci Solomon s-a adresat vântului de miazănoapte, rugându-l să sufle cu putere și să ducă departe nisipurile de peste orașul îngropat. Dar vântul de miazănoapte și-a

cerut și el iertare, fiind prea puternic pentru a îndeplini porunca. Dacă s-ar fi încumetat să stârnească dunele din jur cu puterea lui adevărată, n-ar mai fi rămas piatră pe piatră și nici grăunte pe grăunte de nisip, în tot deșertul. Solomon îi cunoștea prea bine puterea și s-a temut și el că stârnirea vântului de miazănoapte ar putea să distrugă și să măture în calea lui orice urmă din orașul îngropat.

Apoi profetul lui Allah s-a adresat vântului de răsărit, dar și acesta și-a cerut iertare cu smerenie, pentru că nu se încumeta să sufle nisipurile, căci puterea lui stârnea vârtejurile cumplite, care distrugeau totul în calea lor, luând cu ele și speranța de a mai găsi ce căutau.

Nu mai rămăsese decât vântul de apus, care a ascultat porunca lui Solomon și s-a legat s-o îndeplinească, cerând un răgaz de o zi și o noapte ca să ridice nisipul de peste oraș.

— Fii cu mare băgare de seamă, i-a poruncit Solomon, să nu clintești nicio piatră din zidurile cetății. Totul să rămână precum a fost când s-a întâmplat nenorocirea.

Vântul de apus s-a apucat cu nădejde de treabă, spulberând nisipul, iar Solomon cu sfetnicii săi și cele două păsări s-au ridicat în văzduh, întorcându-se în cetatea lor.

Peste o zi și o noapte s-au întors în locul știut și nu-și puteau crede ochilor. Acolo unde domnise liniștea încremenită și înfricoșătoare a nisipurilor, se afla acum un oraș întreg, în ale cărui porți mai lovea încă vântul. Priveau cu toții uimiți la zidurile puternice care-l înconjurau și care-ar fi putut înfrunta atacul celor mai falnice oști, dar care nu putuseră izbăvi orașul de puterea celui atotputernic, ce înfrânge toate puterile și chiar pe uriași. Toate casele erau întregi și toate lucrurile încremenite pe locurile lor, de parcă mâna vrăjitoarelor oprise timpul în loc. Numai oamenii dispăruseră cu toții, făcând să moară cetatea.

Solomon a pus crainicii să strige pe toate ulițele orașului să afle dacă vreo ființă a mai rămas în viață printr-o

minune. Și mult s-au minunat când au auzit un glas ce venea din adâncul unui puț. Era un șarpe care glăsuia din întunericul puțului aproape acoperit de nisip.

Solomon s-a aplecat pe marginea fântânii și-a întrebat șarpele ce știe de pricina pierii locuitorilor orașului.

— Preaînțeleptule profet, i-a răspuns șarpele, eu sunt acela care i-a ucis pe toți locuitorii acestei cetăți. După ce-au murit oamenii și s-au uscat plantele, s-au năpustit vânturile deasupra orașului, până ce l-au acoperit pe de-a-ntregul și l-au preschimbat în dune de nisip, fără urme de viață.

— Și cum ai izbutit tu să ucizi un oraș întreg? se minună Solomon.

— N-a fost prea greu, înțeleptule Solomon, căci m-am ascuns în singurul puț din oraș în care se afla apă bună de băut și m-am încolăcit în una dintre grotele lui, în apropiere de izvor. Apoi, am băut apă cât am putut, până când mi s-a umplut burta. Am ținut apa, care s-a amestecat cu veninul meu, și pe urmă am vărsat-o în puț ca să se otrăvească toată apa. Și toți care au băut din ea au murit. Astfel, i-am răpus pe toți locuitorii orașului.

Uimit de spusele șarpelui năzdrăvan, Solomon l-a mai întrebat:

— Și cine ești tu și cum de te-ai încumetat la o asemenea faptă? Ce pricină te-a făcut să ucizi atâția oameni?

— Numele meu este Lus, a răspuns șarpele. Nu pot spune că am avut o pricină anume cu locuitorii orașului. Mai degrabă am fost împins de firea mea și de frica de oameni, căci, dacă m-ar fi descoperit, m-ar fi ucis ei pe mine, fără să le fac niciun rău. Iar dacă mi-a stat în putere să fiu eu primul care s-o fac, atunci am socotit că e dreptul meu.

— Ieși din puț! i-a poruncit Solomon șarpelui Lus. Să văd puterea și vrerea lui Allah, care te-a creat printre viețuitoarele acestei lumi.

— Mi-e teamă de oameni, profetule, și numai în cuvântul

tău mă pot încrede. Dacă te pui chezaș că nimeni nu-mi va face rău, voi da ascultare poruncii.

— În paza lui Allah sunt toate creaturile lui și după legea lui îți poruncesc să ieși la lumina zilei, i-a mai zis Solomon.

Când șarpele s-a ivit din puț, s-a lăsat o tăcere grea peste tot locul. Nimeni nu se încumeta nici să respire. Aveau înaintea ochilor lor o viețuitoare care distrusese o cetate întreagă. „Nu e decât voința și pedeapsa lui Allah în toate”, își ziceau ei.

Șarpele a început să curgă și să se încolăcească, umplând locul din jurul puțului și împingând cercul oamenilor din ce în ce mai departe spre margini. Movila ce se ridica din trupul încolăcit al șarpelui creștea văzând cu ochii, sub privirile îngrozite ale sfetnicilor profetului. Sătul de-atâta așteptare, Solomon l-a întrebat:

— A câta parte din trupul tău a mai rămas în puț?

— Mai este destul, preaînțeleptule! Când ai să vezi o dungă vineție pe spinarea mea, să știi că acolo se află jumătatea corpului meu, a răspuns șarpele, mișcându-se la fel de încet ca și până atunci.

A tot continuat să se încolăcească, punând la încercare curajul oamenilor din jur și răbdarea lui Solomon, căci corpul său părea să n-aibă sfârșit.

În ăst timp, Solomon nu și-a mai luat ochii de pe spinarea șarpelui și, când, în sfârșit, s-a ivit și dunga vineție, profetul lui Allah a ridicat sabia și a lovit cu toată puterea peste dunga cu pricina, chiar acolo unde era jumătatea trupului jivinei otrăvitoare, despicându-l în două. În aceeași clipă șarpele și-a dat duhul.

Toți sfetnicii au scos suspine de ușurare, numai unul dintre ei a îndrăznit să-l întrebe pe Solomon profetul:

— Preaînțeleptule Solomon, cum de-ai ucis viețuitoarea asta, una dintre creaturile lui Allah, după ce-ai pus chezaș cuvântul tău că nimeni nu-i va face niciun rău?

— Voința lui Allah este în toate, fiule! Oare nu știe sfetnicul meu vorbele lui Allah care spun: *„Ucigașul*

trebuie să moară ucis”[113]? Ce să mai zicem de fapta celui care a ucis nu un suflet, ci pe toți locuitorii unei cetăți? Ține minte, fiule! a mai spus profetul Solomon. Îl scoți pe dușman din ascunzișul lui, punându-te chezaș în numele lui Allah, și-l ucizi după legea lui Allah, căci în toate numai voința lui este. Vrerea lui Allah l-a trimis pe Lus pe capul cetății celei fără de asemănare, poate pentru a pedepsi trufia ei. Dar unealta care a ucis trebuie și ea să fie ucisă, după legea lui Allah, și să rămână în veci de învățătură pentru toți cei ce cred și pentru cei ce nu cred.

Apoi Solomon a poruncit să se taie capul șarpelui, și i s-a tăiat, și să i se smulgă dinții, și i s-au smuls. După aceea a poruncit să se pună dinții șarpelui Lus pe porțile cele mari ale cetății, să-i vadă toți câți se vor abate prin ea și să ia aminte.

După ce-a trecut primejdia și s-a răspândit povestea lui Lus, s-a dat sfoară în țară și-n cele patru vânturi că orașul cel fără de pereche este liber și la adăpost de orice primejdie și îndată lumea a năvălit să se așeze pentru totdeauna în cetate, căci i se dusese vestea pentru belșugul și frumusețea ei. Și s-a populat din nou cetatea; i s-a refăcut bogăția și-a înflorit și-a început iarăși să semene cu orașul fără pereche de odinioară, al cărui nume nu-l știa însă nimeni. Acum orașul ajunsese să fie cunoscut după dinții lui Lus, care întâmpinau pe oricine intra pe poarta cea mare a cetății. Oricine întreba ceva despre ei primea unul și același răspuns: *nab lus,* adică dintele lui Lus. Toată lumea care se perinda prin cetate, de departe și de aproape, venea, pleca sau rămânea acolo pentru totdeauna voia să afle mai întâi povestea dintelui din poarta cea mare a cetății - povestea lui *nab lus.* Așa a ajuns orașul să fie cunoscut pretutindeni cu numele *Nab Lus*[114],

---

113 Este posibil ca acest verdict atât de categoric să apară în una dintre tradițiile despre Profet, căci în Coran nu se întâlnește.

114 Este foarte probabil ca legenda să se refere la orașul Nablus din Palestina. Denumirea orașului în arabă vine de la numele grec

căci numele cel vechi nu-l știa nimeni. Cum uitarea ține și ea de cele omenești, peste povestea lui *nab lus* s-a așternut colbul și puțini sunt aceia care-și mai amintesc de ea și de învățămintele ei. Dar este lucru neîndoielnic că orașul a rămas cu numele Nablus pentru totdeauna. Povestitorul nu știe să vă spună întocmai unde se află el și nici nu știe dacă lumea l-a uitat sau nu.

Neapolis, însemnând „Orașul nou”. Numele antic *Shhem* apare în inscripții egiptene din secolul al XIX-lea î.e.n.

POVESTEA CELOR DOUĂ PERLE

A fost odată ca niciodată. A fost odată, în vremuri de demult, undeva în lume, într-un loc tare departe, un regat întins de nu i se mai știau marginile și atât de bogat, că nu i se mai cunoșteau avuțiile, și așa de puternic că se temeau toți dușmanii de oștile lui. I se dusese vestea în lume, peste mări și țări, așa încât poveștile despre regatul acela au ajuns chiar și până la noi, deși el a dispărut de mult și nimeni n-ar mai putea spune astăzi unde a fost.

Se zice că sultanii acelui ținut întins și binecuvântat erau și ei oameni destoinici, cunoscuți din tată în fiu pentru vitejia și dreptatea lor. S-a întâmplat însă într-o vreme, în lungul șir al anilor, să-i vină rândul la cârmuirea acelui regat unui sultan mult prea tânăr, care s-a lăsat furat de ispita plăcerilor și ușurința tinereții. Și, cum oameni lipsiți de credință s-au aflat întotdeauna, s-au găsit destui sfetnici haini care să se adune în jurul lui, să-l încurajeze la viața de huzur și să-l împingă pe drumuri rele, care să-l ducă și pe el și regatul său la pierzanie. Și azi așa, mâine așa, până când l-au părăsit toți sfetnicii înțelepți și n-a mai avut în jurul lui nici măcar un suflet de credință și de nădejde cu care să se ajute la nevoie.

Toți emirii și valiii până în cele mai îndepărtate ținuturi ale împărăției au luat seama la sultanul care trăia cu capul în nori, fără să-i pese de treburile regatului. Toate rămăseseră în seama lor și în dauna supușilor, care ajunseseră la sapă de lemn și erau gata să-și ia lumea în

cap.

Treburile țării mergeau tot mai prost și, pe măsură ce huzurul în care trăia sultanul sporea, regatul se ruina văzând cu ochii. Toată lumea vedea, ofta și se plângea, numai sultanul habar n-avea de nimic, crezând că supușilor lui le-a pus Allah mâna-n cap. Și cum să nu fie așa, dacă mulțimea de lingușitori, care se adunau în jurul sultanului ca muștele la miere, îi împuiau urechile, din zori și până-n noapte, cu minciuni gogonate. Norodul ajunsese să rabde de foame, căci piereau vitele cu duiumul și se prăpădeau recoltele, iar supușii n-aveau parte de-o clipă de tihnă; nu puteau nici să trăiască, nici să muncească de nedreptatea naipilor și valiilor care-i alergau la tot felul de corvezi și le luau și pielea de pe ei. Secau canalele și fântânile, se prăpădeau caravanele pe drumuri și nu mai ajungeau în târguri. Se plângeau supușii că nu mai au hrană nici pentru ei, nici pentru vite, dar cine să audă? Cei care trebuiau să îndrepte lucrurile erau surzi și muți. E drept că s-au mai găsit și oameni de bună-credință care s-au zbătut și și-au pus capul în primejdie s-ajungă în fața sultanului să i se plângă. Dar să răzbată până la sultan, nici vorbă! Stăteau cerberi de pază în șapte rânduri, să n-ajungă nici musca, de teamă să nu afle cumva adevărul, căci mânia și pedeapsa ar fi fost cumplite.

Și astfel, starea jalnică a supușilor se înrăutățea și mai mult, nenorocirile sporeau, nemulțumirea clocotea, urzelile din jurul sultanului se îndeseau, iar el, în naivitatea lui, îi aducea mulțumiri Celui-de-Sus pentru fericirea cu care-i binecuvântase regatul.

Norodul a început să murmure, căci lumea se săturase până-n gât de corvezi și dări. Așa se face că într-o bună zi locuitorii unuia dintre orașele acelui regat cu oameni harnici și destoinici s-au adunat și s-au sfătuit cu bătrânii lor să vadă ce-i de făcut, până nu se prăbușeau cu toții, căci se terminase și ultimul bob de răbdare și de speranță. Bătrânii i-au sfătuit să meargă la un om ce trăia retras în

casa lui cu grădină de la marginea orașului, cunoscut tuturor cu numele Înțeleptul. Asta pentru că era un om tare învățat și răbdător și găsea întotdeauna răspunsul pentru toate pricinile și necazurile cu care i se înfățișau locuitorii acelui ținut.

I s-au plâns ei de tirania și nedreptatea care domnea în tot locul și l-au vestit despre dorința lor de a-i schimba pe emirii și valiii cei haini, căci altfel vor distruge totul, mai rău decât lăcustele și decât orice altă pedeapsă din cer.

— Oameni buni, ce-mi cereți voi nu-i lucru ușor. Nu se poate ajunge la sultan cu una, cu două, căci hainii îl păzesc cu strășnicie. Numai cu mintea le-am putea veni de hac. Dați-mi un răgaz, le-a cerut Înțeleptul, căci trebuie să chibzuiesc bine înainte de a alege o cale prin care să izbutim să le frângem cerbicia.

Bieții oameni erau de acord cu orice, numai pentru un bob de nădejde care să le lumineze viața, căci întunericul se făcuse atât de des în jurul lor, încât credeau că a venit sfârșitul lumii. Apoi s-au întors la casa Înțeleptului, așteptând răspunsul cu sufletul la gură.

— Oameni buni, a început Înțeleptul, cu fața luminată, cred că am găsit o cale sigură pentru a pătrunde la sultan. Odată ajuns acolo, o să mă ajute Allah și-l voi dăscăli eu bine, până ce va pricepe sultanul nostru cum stau lucrurile în împărăția lui. Numai de piatră dac-o fi n-o să-l doară inima de ce i-or auzi urechile!

Când au auzit oamenii răspunsul Înțeleptului, au început cu toții să îi aducă rugăciuni de slavă și mulțumire celui Atotputernic, căci le îndrumase pașii acolo unde trebuia. Apoi s-au pus să-l descoase pe izbăvitorul lor, cum să facă și ce să facă pentru a-l ajuta cum s-or pricepe și cum or putea ca să meargă treaba mai repede.

— Să vă străduiți, oameni buni, de unde-ați avea, de unde nu, să adunați două oale mari cu bani - una cu aur și alta cu argint - și, după ce gătăm treaba, se vor întoarce ele cu vârf și îndesat. Alegeți unul mai isteț dintre voi,

căruia îi voi încredința taina acestei comori, și-apoi duceți-vă care pe unde aveți treburi și rugați-vă lui Allah să m-ajute și să v-ajute și vouă.

S-au sfătuit degrabă între ei și-au ales un flăcău vânjos și isteț să-i ajute înțeleptului la treabă și-apoi s-au dus care încotro. Înțeleptul l-a tras deoparte pe flăcăul cu pricina și i-a șoptit:

— Tu, flăcăule, să iei cele două oale cu bani și să le îngropi pe fiecare în cutare și în cutare loc și să pui pe deasupra semnele astea pe care le cunoșteam numai noi doi. Taina rămâne între noi doi, căci, dacă vor fi mai mult de patru ochi și patru urechi care s-o știe, atunci o va afla o lume întreagă și toată zdroaba noastră va fi în van. Acum te du degrabă și fă totul precum ți-am spus. Când ești gata, îmi dai de veste.

N-a trecut mult și Înțeleptul a primit semn de la flăcăul cel isteț că totul s-a făcut precum le-a fost înțelegerea. Atunci a plecat și el în târg, și-a ales cele mai bune veșminte de drum și straiele de sărbătoare pe care le-a găsit și-a purces spre cetatea sultanului. Când a ajuns acolo, a tras la un han mare și arătos, aproape de palatul cârmuirii. Și-a pus cele mai frumoase straie și, cu o înfățișare ce făcea trecătorii să se dea sfioși la o parte din drumul lui, cu plecăciuni, s-a apropiat de poarta palatului și i-a zis străjii:

— Spune-i căpeteniei străjilor că eu sunt străin de regatul vostru și vin de undeva, de departe, să-l salut pe măritul sultan și să-i spun în mare taină un vis care-l privește numai pe Măria Sa.

— Pune aici, pe hârtie, tot ce ai de spus și dă-mi-o să i-o duc sultanului, i-a zis mai-marele străjii, când l-a văzut, și s-a uitat bănuitor la el.

— Povestea-i lungă și întortocheată, a răspuns înțeleptul. Sunt prea multe semne încâlcite pe care trebuie să le

dezlege cel ce va povesti visul, iar qalamul[115] nu este în stare, fiule, să tălmăcească așa cum face graiul omenesc. Mergi și cere-le sfetnicilor lui să mă ducă în fața Măriei Sale, căci visul le va fi de mare folos, și lor, și sultanului.

Mai-marele străjii continua să se uite lung la străinul din fața lui, scărpinându-se nedumerit după ureche. Știa el prea bine că nu va reuși nicicum să-l înfățișeze pe străin sultanului, căci zidul din jurul Măriei Sale era înalt și greu de trecut. Avuseseră hainii grijă să nu lase nicio portiță de intrare. A tot stat și s-a gândit cum să facă, cum să dreagă, căci înfățișarea străinului parcă-l vrăjise. Avea omul acela sosit de departe o privire atât de calmă și de pătrunzătoare, de parcă-i poruncea fără cuvinte și-l conducea unde voia el. Așa încât s-a încumetat să-l vestească pe sultan, fie ce-o fi. A pândit o clipă prielnică și s-a strecurat la suveran nevăzut de nimeni, spunându-i Măriei Sale că un străin cu o înfățișare tare aleasă dorește să fie primit pentru a-i povesti Luminăției Sale un vis ciudat ce-l privește pe el și tronul său. Sultanul, curios și sătul să tot vadă numai figurile sfetnicilor săi, din zori și până-n noapte, s-a învoit pe dată și a poruncit să fie adus străinul, pe care-l credea a fi vreun magician sau ghicitor.

De cum a intrat, Înțeleptul s-a înclinat cu plecăciuni adânci în fața sultanului și i-a grăit cu vorbe meșteșugite, încât Măria Sa a fost tare bucuros să stea de taină cu oaspetele său. Și numai după ce-au tăifăsuit ei despre câte-n lună și-n stele, sultanul și-a amintit și de visul despre care-i vorbise mai-marele străjilor și l-a întrebat:

— Am înțeles că ai a-mi povesti un vis ciudat care privește împărăția. Nu-mi spui nimic despre asta?

— Mărite sultan, să-mi fie cu iertare, că m-am folosit de șiretlicul ăsta ca să fac straja să m-ajute, căci altfel n-aș fi ajuns nicicum aici. Ce am eu de spus nu este un vis, ci un

---

115 *Qalam* (grec. *kalamos,* „trestie”) este un vechi instrument folosit pentru scrierea arabă, constând într-un tub de trestie cu un vârf ascuțit. Pentru fiecare tip de grafie era nevoie de un *qalam* special.

lucru de mare taină. Allah m-a înzestrat cu un dar deosebit: cunosc graiul tuturor păsărilor. Niciun ciripit sau vreun croncănit al lor nu-mi este străin. Și-am gândit că știința mea s-ar putea să îi fie de folos și Măriei Tale, căci ceea ce văd păsările în zborul lor peste mări și țări nu le este dat oamenilor să știe. Din înălțimea zborului lor văd și ce este pe pământ și ce este ascuns în adâncul lui; ele știu unde sunt izvoarele de apă, bogățiile și comorile ce zac sub pământ și multe alte taine pe care le văd și le aud în drumurile lor necuprinse.

Tare s-a mai minunat sultanul la auzul unor asemenea vorbe și nici c-a mai vrut să se despartă de musafirul lui.

— Vreau să rămâi cu noi aici, la palat, ca să ne convingem de tot ce spui, i-a zis sultanul, căci lucrurile auzite de la tine sunt mult prea ispititoare.

Și a rămas înțeleptul pe lângă sultan, deși niciunul dintre slujitorii acestuia nu-l privea cu ochi buni. Și într-o bună zi, când se plimbau ei, tăifăsuind de zor prin curtea palatului, iată că trec în zbor, pe deasupra capetelor lor, doi corbi croncănind.

— Ia uită-te! l-a îndemnat sultanul, arătându-i cele două păsări. Ascultă și vezi despre ce vorbesc.

— Allah ni i-a trimis, Măria Ta! a spus înțeleptul, după ce i-a urmărit câteva clipe. Corbii ăștia vorbesc despre o comoară. Unul din ei zice că a văzut un om îngropând o oală mare cu aur, în cutare loc.

Când a auzit așa minune, sultanul s-a și repezit să trimită câțiva slujitori cu pază să caute în locul cu pricina. Iar după o vreme, numai ce se trezește sultanul cu oamenii săi că apar cu comoara. Și pe loc a hotărât ca Înțeleptul să rămână la palat pentru totdeauna.

După o vreme sultanul a ieșit cu câțiva sfetnici și slujitori ai palatului, printre care se afla și Înțeleptul, la o vânătoare în deșert. Și, în timp ce călăreau alături, iată că trec din nou pe deasupra lor doi corbi. Planau lent pe deasupra capetelor lor, croncănind când unul, când altul.

Sultanul atât aștepta.

— Ia ascultă-i pe corbii ăștia! i-a zis înțeleptului. Despre ce-or fi vorbind?

— Măria Ta, și ăștia doi au o taină legată tot de-o comoară. Unul din ei zice că știe el un loc unde zace un vas plin cu argint. N-ar fi prea departe de-aici!

Imediat sultanul a trimis slujitori și paznici să caute comoara în locul amintit. Și n-a trebuit să aștepte prea mult că s-au și întors cu comoara pe care o găsiseră chiar în locul descris de Înțelept.

După întâmplarea asta, nici sultanul și nici altcineva dintre oamenii palatului n-au mai avut nicio îndoială că au de-a face cu un om pe care Allah îl blagoslovise cu haruri deosebite. Era un om tare învățat și înțelept și pe deasupra mai cunoștea și graiul și semnele păsărilor. Ce mai atâta vorbă! Era o adevărată comoară în sfatul sultanului. Ba acesta chiar s-a hotărât să-l țină totdeauna de-a dreapta lui, căci vorba Înțeleptului era la mare cinste la palat. Se arăta a fi cu scaun la cap și de mare folos pentru împărăție. Pe deasupra, se mai și dovedise că avea întotdeauna dreptate.

Într-o bună zi, când se aflau cu toții adunați în marea sală a sfatului, prin fereastra larg deschisă s-a auzit un croncănit. Tocmai treceau doi corbi, zburând lent și învârtindu-se pe deasupra grădinii. Cum i-a auzit, sultanul s-a și repezit la fereastră; vezi bine, se învățase la comori.

— Ascultă-i, Înțeleptule, și vezi de află ce spun, căci s-ar putea să ne fie de folos.

Înțeleptul și-a zis că venise vremea să încerce a-i spune sultanului păsurile pentru care venise la palat și păsările picaseră tocmai la timpul potrivit. Așa încât s-a prefăcut că ascultă și tot ascultă cu multă atenție, ridicând sprâncenele a mirare și tăcând cu îndărătnicie. Sultanul îi tot dădea ghes să spună despre ce vorbesc păsările, dar Înțeleptul a lăsat capul în jos, cufundat în gânduri, iar după câteva clipe s-a încumetat a grăi:

— Mărite sultan, corbul ăsta îi spune tovarășului său de drum niște lucruri despre mine și care n-au nicio legătură cu nimeni altcineva din regat. Dacă Măria Ta vrei să afli ce-a zis corbul despre mine, te-aș ruga să rămânem numai noi doi, căci numai între patru ochi aș putea mărturisi ce-a spus pasărea și nici nu cred că ar putea interesa pe altcineva soarta unui străin venit în împărăție de pe alte meleaguri.

Atunci sultanul s-a ridicat din jilțul lui, l-a luat pe Înțelept de mână și s-au așezat la sfat într-o încăpere boltită și retrasă, unde nu mai erau alte urechi să audă tainele ce le-a spus corbul.

— Mă iartă, mărite sultan, dar ceea ce grăia corbul privește pe Măria Ta și împărăția ta, numai că eu, umilul tău supus, n-am îndrăznit să spun în fața sfetnicilor tăi ce grozăvii mi-au auzit urechile.

— Nimeni nu ne aude. Spune repede, Înțeleptule, căci ard de nerăbdare! Spune, oricare ar fi adevărul!

— Corbul spunea că împărăția Măriei Tale o să tot dea înapoi și-o s-ajungă din ce în ce mai rău și mai rău, până ce orașele și așezările vor deveni ruine, tocmai bune de adăposturi pentru corbi și bufnițe. Și tare se mai bucura când spunea asta!

— Bine, dar ce se întâmplă în împărăția mea ca să ajungă adăposturi pentru bufnițe? întrebă sultanul nedumerit.

— Măria Ta, corbul spunea că s-a și întâmplat de multă vreme, că răul domnește peste tot, iar Luminăția Ta nu știe nimic, căci este legat la ochi cu minciuni și cu scorneli de o șleahtă de haini care fac zid în jurul Domniei Tale și cocoloșesc toate furtișagurile și nedreptățile. Și mai spunea corbul că valiii, emirii și vizirii fac totul după bunul plac și habar n-au de poruncile sultanului; că iau șapte piei și de pe oameni, și de pe vite, că se îndoapă și huzuresc, storcind vlaga supușilor, în numele sultanului. Mai spunea corbul că în afară de burțile lor nimic nu-i interesează, că

treburile norodului nici nu mai există și că toate dările s-au înzecit și s-au tot umflat pe zi ce trece, în numele sultanului. Și mai zicea corbul că în ultima vreme, după ce-au încercat să se apropie de sultan și n-au izbutit, oamenii au început să-și ia lumea-n cap, lăsând de izbeliște ogoare, case, vite și așezări întregi. Și tare se mai bucura corbul, în vreme ce spunea toate grozăviile astea.

Sultanul a ascultat înmărmurit vorbele înțeleptului, fără să-l întrerupă nici măcar o dată. Într-un târziu l-a întrebat nedumerit și mirat:

— Și ce zici tu, Înțeleptule, ce se mai poate face ca să îndreptăm lucrurile? Cum să ne descurcăm noi în atâtea nenorociri ca să aducem țara la belșugul și liniștea de odinioară?

— Mărite sultan, asta-i o treabă tare grea și cere multă chibzuință, căci, dacă-i adevărat ce spune corbul, de multă sudoare și de multă înțelepciune va fi nevoie ca să mai îndreptăm ceva.

Înțeleptul s-a retras să chibzuiască în liniște câteva zile, apoi i s-a înfățișat sultanului cu un plan pe care-l întorsese pe toate fețele și pe care-l socotea el potrivit să împace toată lumea și să nu-i pună pe nimeni în cap.

— Măria Ta, a zis înțeleptul smerit, cred eu că am găsit planul potrivit să curme toate nedreptățile și să le taie din obrăznicie emirilor și valiilor Înălțimii Tale, să pună capăt ticăloșiilor și să-i facă să știe de frica lui Allah și a Măriei Tale. Să dea Măria Ta de veste în toate colțurile împărăției, prin oameni de nădejde, că ușa sultanului rămâne deschisă pentru oricine are a se plânge de vreo nedreptate, oricare ar fi ea, și, dacă plângerea se va găsi întemeiată, vinovatul va fi amarnic pedepsit. Și să le spună Măria Ta în același timp tuturor emirilor, valiilor și slujitorilor lor că orice nedreptate vor îndrăzni a le face supușilor Măriei Tale se va întoarce împotriva lor și vor fi aspru pedepsiți.

Zis și făcut! I s-a ușurat inima sultanului și i s-a luat o piatră de pe suflet, aflând că s-a găsit leacul unei

asemenea nenorociri, și-a dat porunci să se vestească degrabă în toate colțurile împărăției hotărârile lui. Poarta palatului se va deschide oricui vrea să se plângă înaintea sultanului de vreo nedreptate sau de vreo faptă rea a vreunuia dintre slujitorii sultanului ce ar îndrăzni să știrbească drepturile supușilor sau să-i păgubească în vreun fel.

Veștile îmbucurătoare pentru cei asupriți s-au răspândit ca fulgerul în toată împărăția și oamenii au început să prindă suflet din nou, iar slujitorii sultanului și-au retras ghearele în teacă, rumegându-și veninul, căci n-aveau încotro. Ba, cu încetul, s-au apucat să mai facă și din cele bune, căci aveau nevoie de sprijinul supușilor pentru a apărea în fața Măriei Sale.

Cât despre sultan, acesta s-a hotărât să pună un clopot mare de aramă la poarta palatului, iar străjilor le-a poruncit să-l păzească cu strășnicie și orice supus dorește să se plângă sultanului să fie lăsat să lovească în clopotul de aramă și imediat să fie adus dinaintea tronului.

Au trecut zile în șir și nimeni nu lovea în clopotul de aramă, pentru că nimeni nu mai îndrăznea să le facă vreo nedreptate supușilor. Dar iată că, într-o dimineață, sultanul, care privea de la fereastra lui trandafirii din curtea palatului, a auzit o bătaie în clopot, dar, când au alergat străjile să vadă cine-i, n-au găsit pe nimeni. A doua zi s-a întâmplat la fel, iar sultanul a fost nemulțumit de slujitorii lui care nu reușeau să-l găsească pe cel ce lovise clopotul. A treia zi Înțeleptul a stat de veghe și, privind cu atenție clopotul, a văzut că împricinatul era o viperă.

Când a aflat sultanul, a poruncit să se cerceteze pricina viperei și să se afle cine a nedreptățit-o. Și s-au ținut slujitorii după viperă, până ce-au ajuns la casa ei. Vipera s-a târât în ascunzătoare și a ieșit afară cu un pui care fusese lovit de careva cu o săgeată ce-i străpunsese maxilarele și rămăsese țintuit acolo, încât puiul nu mai putea deschide gura și era amenințat să moară de foame.

Tocmai când s-a întâmplat nenorocirea, vipera aflase de porunca sultanului și de clopotul dreptății. Atunci, zicându-și că puiul ei fusese nedreptățit de un om, s-a gândit să lovească și ea în clopotul de la poarta palatului pentru a-și salva puiul de la pieire prin mila sultanului.

Unul dintre slujitori a smuls săgeata ce-l țintuise pe bietul pui de viperă și imediat acesta și-a deschis gura, recăpătându-și vioiciunea și putința de a se hrăni.

S-a bucurat sultanul când a auzit povestea viperei, căci toate gândurile sale erau acum îndreptate spre cei năpăstuiți. Și-a zis c-a avut o zi bună dacă a izbutit să aducă o bucurie uneia dintre creaturile lui Allah.

A doua zi dimineața, după întâmplarea cu pricina, pe când privea mulțumit trandafirii din grădina palatului, iată că sultanul a auzit din nou bătaia în clopotul de aramă. Când au alergat slujitorii să vadă cine-i, au găsit tot vipera din ajun. Sultanul s-a gândit ce s-a gândit și, văzând că vipera așteaptă, le-a poruncit câtorva slujitori s-o urmeze iarăși la casa ei să vadă ce s-a mai întâmplat. Vipera s-a strecurat ușor în ascunzătoare și s-a întors repede, rostogolind spre ei două perle negre, mari și strălucitoare. Dacă povestitorul spune că nu-și mai aveau pereche în lume, trebuie să-i dăm crezare, căci asemenea perle sunt mult prea rare să le întâlnească un muritor, chiar și numai o dată în viață, oricât de mult ar trăi pe lumea asta. Cu ochii holbați și răsuflarea tăiată, știind prea bine ce minune le-a fost dat să vadă, slujitorii au pornit spre palat cu neprețuita comoară. Au intrat în goană și nu s-au oprit decât în sala cea mare, punând perlele pe covor în fața jilțului Măriei Sale.

Când a văzut sultanul minunea din fața ochilor săi, n-a mai avut cuvinte nici să se mire. Într-un târziu l-a slăvit pe Allah pentru puterea lui de a crea tot ce este mai frumos în lume:

— Slavă celui ce le-a creat pe toate, căci numai el poate face asemenea minuni! Vedeți, oameni buni! Am fost

nedrepți cu această ființă și numai pentru că ne-am îndreptat greșeala a știut să ne răsplătească împărătește. Perlele astea fără pereche în lume sunt primul rod al dreptății în cetatea noastră și vor rămâne simbolul ei pentru totdeauna.

Și-așa le-au și rămas cunoscute tuturor supușilor, precum a spus sultanul: „perlele dreptății”.

Cele două perle negre au ajuns să stăpânească toate gândurile sultanului. A dat sfoară-n țară și mai departe să vină la curtea lui cei mai vestiți negustori de perle, care străbătuseră lumea în lung și-n lat; din cetățile Nordului până la Marea cea Mare și din Șam până în țara Soarelui-Răsare. Și toți, cum au venit, s-au minunat de mărimea și strălucirea lor. Erau orbiți de lumina lor tăinuită, căci adunaseră în ele toată strălucirea și întunericul adâncurilor la un loc. Toți spuneau că perlele sultanului nu au egal, dar, nimeni nu știa nimic despre istoria lor. Părea tare ciudat, dar nimeni nu auzise nimic care să dea de o urmă cât de mică. De unde veneau, dacă nimeni nu auzise ca ele să fi avut vreodată un stăpân, nici în vremea aceea, nici în vremurile străvechi? Apoi au plecat soli să cerceteze în bogata Indie și pe malul Golfului arabilor, în țara Chitaiului și țara Soarelui-Răsare, dar nimica n-au aflat. Cu cât umblau solii și slujitorii mai mult, cu atât se îndârjea sultanul să afle istoria perlelor dreptății. Și uite-așa a răspândit vestea că va răsplăti cu greutatea lui în aur pe cel ce va reuși să aducă lumină în istoria strălucitoarelor perle negre.

După o vreme s-a înfățișat starostele neguțătorilor de perle și i-a spus sultanului:

— Măria Ta, poruncește să fie găsit și adus la palat șeihul cutare. Trebuie să fie acum foarte bătrân, poate să aibă mult peste suta de ani. A fost starostele neguțătorilor de perle și giuvaiergiilor din împărăția noastră, pe vremea când bunicul Măriei Tale era încă tânăr.

Și iar au pornit solii să-l caute și să-l aducă pe bătrânul

șeih la palatul sultanului. Și, când a apărut în sala tronului, toți s-au înclinat în fața lui, căci era cu adevărat bătrân ca vremea, iar ochii lui abia mai zăreau lucrurile din jur. Dar, atunci când degetele lui au pipăit cele două perle negre, fața i s-a luminat și ochii au prins să-i strălucească. Le-a întors pe toate fețele și le-a tot dezmierdat și parcă nu se mai sătura privindu-le în lumini. Cei de față rămăseseră fără suflare, mirați de ciudățenia bătrânului, care părea să fi întâlnit una dintre marile bucurii ale tinereții sale, iar sultanul fremăta de nerăbdare și curiozitate să afle cuvântul șeihului.

— Mărite sultan, a început bătrânul cu vocea tremurândă, după o vreme de visare, am văzut multe perle în tinerețea mea, dar pot spune cu mâna pe inimă în fața lui Allah atotputernicul că nu există altele ca astea în lume. Cât despre istoria lor, nu știu nimic sigur. Dar inima-mi spune că s-ar putea să aibă vreo legătură cu o poveste ciudată și veche de când lumea și pământul pe care o știu de la bunicul meu și pe care el o aflase de la bunicul lui.

Au tăcut toți și numai privirile rugătoare și curioase ale sultanului păreau că vorbesc, îndemnându-l pe șeih să povestească. Încet-încet, bătrânul și-a adunat puterile și amintirile și iată că firul poveștii a început să se depene ușor:

— A fost odată, tare demult, în împărăția asta, pe când domnea unul dintre strămoșii Măriei Tale - Allah să fie milostiv cu el… Treburile împărăției mergeau foarte bine și oamenii erau tare drepți în vremurile acelea și cu frica lui Allah… Se povestește că trăia pe-atunci, în vremurile alea de demult, o familie înstărită care le-a vândut unor vecini o bucată de pământ ce-i prisosea. A luat pe ea un preț bun și afacerea a fost încheiată. Dar, când a venit vremea aratului, cumpărătorul a dat cu plugul peste o comoară. Atunci au încărcat pe cămilă cazanul plin cu aur și-au alergat cu el la cel care le vânduse pământul, povestindu-i ce s-a întâmplat. „Ți-am adus comoara care ți se cuvine,

vecine”, i-a spus omul, „căci am găsit-o în pământul care a fost al tău. E drept că noi am cumpărat pământul de la tine, dar nu ne-am tocmit și pentru comoara care se afla în adâncul lui”. „Ba nu”, i-a răspuns vecinul care-i vânduse pământul, „noi vi l-am vândut cu tot ce este pe el sau sub el, până la al șaptelea strat. Și pe urmă, unde mai pui că n-am știut nimic de comoară și nici n-am îngropat-o noi acolo. Comoara ține de bucata aia de pământ și pământul este al tău, vecine, și-atunci și comoara este tot a ta”, i-a mai zis omul.

Bătrânul s-a oprit preț de câteva clipe să-și tragă suflarea și pe urmă a continuat:

— Și mai spune povestea că aceste două familii nu s-au putut înțelege și n-au izbutit să ajungă la o învoială în pricina comorii. Fiecare o ținea una și bună că i se cuvine comoara celuilalt. Și, uite-așa, au ajuns cu neînțelegerea până la sultan - strămoșul Măriei Tale - ca să le facă dreptate. Sultanul a chibzuit mult și, văzând că pricina-i tare încâlcită, a poruncit să se înfățișeze un bătrân înțelept cu care se sfătuia Luminăția Sa când trebuia să dezlege cele mai încurcate treburi ale împărăției. A chibzuit și înțeleptul și i-a descusut pe împricinați de-a fir a păr, aflând că familia vânzătorului avea o fată de măritat, iar familia cumpărătorului un băiat de însurat. Și-așa a găsit înțeleptul și dezlegarea șaradei și i-a sfătuit în fața sultanului să-i căsătorească pe cei doi tineri și să le dăruiască lor bucata de pământ și comoara cu pricina. Sultanul i-a binecuvântat, iar cele două familii și-au găsit liniștea și împăcarea. Cât despre cei doi tineri, au avut o nuntă ca-n povești și s-au așezat la casa lor, blagosloviți de mult noroc și de bine-cuvântarea sultanului și-a lui Allah. Și iată că a venit și vremea ca tânăra familie să lucreze pământul pe care-l primise în dar de nuntă. Și l-au arat și l-au semănat cu porumb…

Când a ajuns aici, bătrânul s-a mai oprit nițeluș să-și tragă iarăși sufletul, apoi a adăugat:

— Când a venit vremea culesului, mărite sultan, povesteau bătrânii că s-a întâmplat și minunea - o minune cum nu se mai văzuse în împărăția asta și nici că s-a mai văzut de-atunci: în locul boabelor, pe știuleți crescuseră perle… Mai mici și mai mari, unele albe, altele roz, unele cenușii, altele - perle rare, nemaivăzute - negre și cu străluciri ce fermecau privirile și luminau în noapte ca stelele…

Obosit, bătrânul a mai stat pe gânduri o vreme, apoi a încheiat:

— Cine mai știe, mărite sultan, dacă vipera care a răsplătit mărinimia voastră n-o fi luat perlele rămase din întâmplare în pământul acela, căci multe s-or mai fi scuturat la cules și le-or fi îngropat ploaia, vântul și picioarele cămilelor în brazde. Așa trebuie să se fi întâmplat, Măria Ta, căci din dreptate s-au născut perlele din povestea de demult și tot pentru dreptate au apărut și cele două perle negre pe care ți le-a dăruit vipera. Numai Allah le-a păstrat în pământul acela și nu le-a scos la lumina zilei decât în calea celor drepți, ca să fie pildă pentru toți.

Când a tăcut bătrânul șeih, sultanul s-a ridicat și i-a mulțumit. Apoi le-a poruncit slujitorilor să caute și să găsească unde-or ști urmașii familiei ce stăpânise cândva bucata de pământ care-a rodit perle. Dar, oricât s-au străduit slujitorii sultanului, n-au mai aflat printre supuși pe nimeni din familia aceea de demult, căci trecuse amar de vreme și nimeni nu-și mai amintea de ei.

Atunci s-a ridicat Înțeleptul și a grăit:

— Mărite sultan, acesta este tâlcul faptelor: Atotputernicul ne-a dăruit cele două perle ca răsplată pentru dreptatea pe care Măria Ta le-a făcut-o supușilor. Ele vor rămâne în veci în împărăția noastră și în acest palat, ca simbol al dreptății, și vor aminti prin strălucirea lor de datoria de a păzi cu strășnicie dreptatea, mai presus de orice. Iar de va îndrăzni vreunul dintre urmașii Măriei

Tale să nesocotească vreodată dreptatea, cele două perle negre își vor pierde strălucirea cea fără de pereche.

Au ascultat toți cu smerenie vorbele Înțeleptului și de atunci, spune povestea, sultanii, câți au tot fost de-a lungul veacurilor în acele ținuturi, au privit în fiecare zi la cele două perle negre, care vegheau, ferecate în racla lor, păstrarea celei mai mari averi, atât a sultanilor, cât și a supușilor lor - dreptatea.

Așa se face că împărăția aceea a tot înflorit și nimeni, nici mic, nici mare, n-a mai avut a se plânge de nedreptatea cuiva, iar aceia care n-aveau tăria să trăiască cinstit sub veghea perlelor dreptății plecau hăt departe, încotro vedeau cu ochii, căci nu se afla loc pentru haini între hotarele ei.

BĂTRÂNA CEA VICLEANĂ ȘI SULTANUL PĂCĂLIT

Povestea spune că trăia odată, cândva, tare demult, într-un oraș mare, ca toate orașele mari din vremurile vechi, cârmuit de un sultan vestit, ca toți sultanii din acele zile de mult uitate, o bătrână cu necazurile ei, ca toți bătrânii din vremea aceea și dintotdeauna. Fusese și ea odată tânără și avusese un bărbat falnic în oastea sultanului, care-l slujise cu credință și curaj pe Măria Sa, dar care într-o bună zi răposase întru Allah și lăsase în urma lui o văduvă amărâtă și o copilă orfană ce nu-și găsise încă rostul la casa ei.

Ce să mai facă biata femeie singură și cum să se descurce tocmai acum, la bătrânețe, până ce-i va găsi un rost în viață singurei copile cu care o blagoslovise Allah? S-a apucat să bată drumurile pe la porțile palatului și pe la divanurile vizirilor, jeluindu-se în stânga și-n dreapta de nenorocirea care-o lovise, amărându-i viața, povestind tuturor necazurile ei și cerând un ajutor în numele dreptului pe care-l avea după atâta amar de ani, cât îl slujise bărbatul cu credință pe Măria Sa sultanul. Doar fusese un oștean de nădejde care stătuse strajă în oastea țării, nu așa, un fiecine sau un vântură-lume neștiut de nimeni. Dar parcă era un făcut; pe unde n-a fost și pe unde n-a umblat, însă toți au rămas surzi și muți la plângerile ei. Și, dacă prin unele locuri nu i-au închis chiar ușile-n nas, nici de mare sprijin nu s-a bucurat; căci sfaturile se adunaseră cu zecile și sutele, dar nici de foame nu țineau și nici de alt folos nu s-au dovedit. Singura-i nădejde

rămăsese la mila sultanului, dar pas de ajunge la el! Mai greu decât în basme; nici dac-ar fi fost peste nouă mări și nouă țări n-ar fi trebuit să se zbată atâta biata bătrână. Și totul în zadar! Nu putea ajunge la el și pace!

Și-a întors-o biata bătrână pe toate părțile și și-a zis că altă putere n-are înaintea zidului de haini care nu voiau nici să-i facă dreptate, nici la sultan s-o lase, decât să-i biruie cu mintea-i ascuțită și viclenia ei de vulpe, căci - așa cum zice un proverb știut din bătrâni -, dacă vrei să te faci cunoscut și să vorbească toată lumea despre tine, pune-te să faci ticăloșii. Trebuie să-ntoarcem orașul pe dos! și-a zis bătrâna. Să încurc atât de tare ițele, încât să nu le poată da nimeni de capăt, până ce n-ajung în fața sultanului să-i spun pricina și să-mi facă Măria Sa dreptate!

Dar cum să înceapă? Să încerce mai întâi ca o femeie cuminte și la locul ei, cu frica dreptății și-a lui Allah, și-a zis ea, și pe urmă o mai vedea! S-a dus acasă și s-a îmbrăcat ca una dintre acele bătrâne evlavioase ce se văd cu zecile pe la ușile și prin curțile moscheilor. Și-a înfășurat capul într-un turban verde, a luat un ibric de aramă plin cu apă și a ieșit pe uliță, pornind grăbită spre centrul orașului. La vremea rugăciunii de dimineață se afla tocmai unde trebuia: în fața casei marelui vizir. A bătut în poartă și i-a deschis o roabă.

— Sunt o biată bătrâna neputincioasă. M-am grăbit cât am putut, i-a zis roabei, dar n-am izbutit s-ajung la timp acasă. N-aș putea să trec însă peste vremea rugăciunii. Te-aș ruga - Allah să-ți dea numai bine! - să-mi îngădui să intru puțin să mă spăl[116] ca să-mi pot face rugăciunea și apoi mi-oi vedea de drum…

Roaba a dat din cap îngăduitoare, deschizându-i poarta

[116] Abluțiunea sau spălarea rituală este obligatorie la musulmani înainte de fiecare dintre cele cinci rugăciuni zilnice, precum și înainte de rugăciunea colectivă ce are loc în ziua de vineri, la moscheile congregaționale. Cele patru rituri „ortodoxe” ale islamului admit ca, în absența apei, abluțiunea să poată fi înlocuită de frecarea mâinilor și feței cu o substanță pulverulentă - nisip sau cenușă.

cât să se strecoare în curte. Apoi i-a făcut semn spre locul unde putea să se spele și să-și facă rugăciunea.

S-a rugat ce s-a rugat bătrâna, apoi, în drum spre ieșire, a lăsat să-i cadă pe pardoseala de piatră o monedă de aur care a făcut atâta zgomot, încât i-a atras roabei luarea aminte și aceasta s-a grăbit s-o ridice. Cum bătrâna părea să nu fi observat nimic și s-a grăbit să iasă, bombănind întruna mulțumiri lui Allah, roaba a întors moneda pe ambele fețe și-a văzut că avea o mare valoare. A început să alerge pe urmele bătrânei, încercând s-o ajungă, căci bătrâna mergea atât de repede, de parcă o bătea vântul. Când a fost la doi pași de ea, a strigat-o și i-a întins moneda:

— A căzut de la dumneata, măicuțo! Ia-o, că e un lucru de preț!

— Ce nevoie mai au bătrânețile mele de aur? i-a răspuns bătrâna cu nepăsare. Sunt o femeie evlavioasă și credința mea îmi ajunge. Dacă suflu peste apa asta din ibric, se preschimbă îndată în aur. Păstrează, fata mea, moneda asta ca pe orice lucru pe care l-ai dobândit cinstit!

Bătrâna a spus toate astea din mers, aruncând cuvintele peste umăr, și s-a îndepărtat grăbită. Când s-a dezmeticit, roaba s-a năpustit direct în iatacul stăpânei - soața vizirului -, povestindu-i cele întâmplate.

Atât i-a trebuit viziresei[117], s-audă de-o femeie care face minuni!

— Să pleci imediat după ea! s-a repezit, împingând-o pe roabă spre ușă. Ia-i urma și adu-o aici cum oi ști. Nu mai sta pe gânduri și să nu cumva să te întorci fără ea!

Trebuie să știți că nevasta vizirului nu putea avea copii și tare se mai necăjea din pricina asta. Femeie tânără și chipeșă de mai mare dragul s-o privești și nu putea să-i dăruiască vizirului nicio odraslă. Și ce nu făcuse și pe unde nu umblase! Nu era tabib sau vraci și ghicitoare să nu le fi trecut pragul, dar degeaba! Allah nu se îndura să-i aline

[117] aici și mai departe, termen tradus forțat = *soția vizirului*.

supărarea și s-o scape de canonul ăsta. Așa încât, cum a auzit de puterea bătrânei evlavioase, parcă i s-a trezit din nou speranța. „Trebuie să mă ajute”, și-a zis tânăra femeie. „Allah nu ne-a părăsit cu totul!”

Tocmai când își pierduse răbdarea așteptând, iată că le vede sosind: roaba alerga înainte și bătrâna cu turbanul verde abia se ținea după ea.

Soția vizirului a poftit-o pe bătrână într-o odaie retrasă și s-a apucat să-i spună păsul ei:

— Allah mi te-a trimis! Cere-mi ce vrei, numai ajută-mă! M-am săturat bătând drumurile și ascultând la minciunile șarlatanilor. Trebuie să mă scoți din necazul ăsta! O să te răsplătesc împărătește! Îndură-te și ajută-mă, că n-o să-ți pară rău!

— Nimic mai ușor, fată frumoasă! Nu te mai frământa atâta, că nu ești nici prima și nici ultima pe care am ajutat-o! Câte femei sterpe au trecut pe la mine, nu le mai știu numărul. Și toate au avut parte de mulțime de feciori și fete, aducând fericirea în casele lor, și mă pomenesc și-acuma! N-ai decât să te hotărăști, stăpâna mea, când vrei să vii la mine acasă, căci acolo am tot ce-mi trebuie. Într-un ceas am gătat toată treaba. Allah să ne-ajute!

— Chiar astăzi! s-a grăbit să spună soția vizirului. Cu cât mai repede, cu atât mai bine! Când pleacă vizirul, spre seară, la palatul sultanului, să vii să mă iei!

S-au învoit și bătrâna s-a dus într-ale ei. Iar vizireasa s-a gătit cu tot ce avea mai bun și mai frumos, ca pentru o așa zi însemnată ce avea să fie în viața ei.

Cât despre bătrâna cea vicleană, aceasta s-a oprit în drum la un negustor bogat, care avea o dugheană doldora cu veșminte bogate și podoabe pentru femei.

A intrat și i-a zis negustorului, tam-nisam:

— Am o fată frumoasă cum nu s-a mai pomenit și i-am refuzat pe toți pețitorii de până acum. Nu vreau s-o dau așa, după oricine. Trebuie să aibă un bărbat care s-o merite: nobil, bogat și credincios. Și mi-au căzut ochii pe

dumneata de mai multă vreme. Mi-am tot zis că ai să afli de frumusețea ei, că i s-a dus vestea cât e de mândră, și ai să vii s-o ceri de nevastă. Dar, dacă n-ai venit până acum, uite că ți-am spus eu, că tot am trecut prin suq și dugheana mi-era chiar în drum.

Negustorului i-a plăcut șiretenia bătrânei și i s-a trezit curiozitatea. Oricum voia să se însoare și, dacă bătrâna avea dreptate și fata era atât de frumoasă precum spunea ea, atunci de ce nu s-ar învoi?

— Mătușică, i-a zis bătrânei, se pare că Allah mi te-a trimis din cer, că tot voiam eu să mă însor. Și uite-așa, fără să mișc un deget, mă trezesc și cu mireasă frumoasă. Să vedem fata și dacă-i pe placul nostru, apoi să fie într-un ceas bun!

— Prea bine, fătul meu! Pregătește-te pentru astă-seară și vezi de adu câteva daruri de preț pentru mireasa care-o să-ți placă negreșit. Iar de nu ți-o plăcea, n-ai decât să n-o iei și să nu mă mai cunoști.

Au pus toate lucrurile la cale, apoi bătrâna a alergat într-un suflet la stăpânul unei case de închiriat, mare și arătoasă, și a arvunit-o pentru o lună, plecând cu cheia în buzunar. La vremea stabilită se și afla la poarta marelui vizir, precum le fusese înțelegerea. A luat-o pe vizireasă de mână și-a ieșit ca furtuna pe ușă, împingând-o înapoi pe slujnica ce se ținea scai de stăpână-sa:

— Nu-i nevoie, lasă, nu-i nicio nevoie de tine! Stăpâna se află în grija mea și asta ajunge! Nu trebuie să afle nimeni ce facem noi, altfel cine știe în ce buclucuri mai intrăm.

Și, imediat ce s-au aflat singure pe stradă, i-a zis viziresei:

— Mergi în urma mea cam la cincizeci de pași; când mă opresc eu, te oprești și dumneata, când merg eu, mergi și dumneata, numai să păzești să rămână mereu aceeași distanță între noi, toată vremea până ce ajungem acasă la mine.

Când au ajuns în suq, în dreptul dughenei cu pricina,

bătrâna a băgat capul pe ușă și i-a zis negustorului:

— Minunea de fată, frumoasă ca luna, care merge la cincizeci de pași în spatele meu, este fata mea. Mergi și dumneata la cincizeci de pași în spatele ei. Dacă merge ea, mergi și dumneata, iar dacă se oprește ea, oprește-te și dumneata. La rândul ei, va face și ea la fel pe urmele mele.

Neguțătorul a ferecat dugheana, a înșfăcat sub braț bocceaua cu darurile alese pentru mireasă și-a pornit pe urmele femeii cu văl, care mergea mlădioasă în spatele bătrânei. Pe drum se tot întreba negustorul nostru: ce-o fi oare cu pleașca asta căzută din cer pe capul meu? Parcă nu-i a bună, așa un câștig fără nicio trudă! Și fata pare destul de chipeșă. Noroc picat din cer! N-am mai auzit de-așa ceva. Dar ce să-i faci, cât trăiește, omul multe mai are de văzut și de învățat!

Cum au ajuns în dreptul casei cu pricina, bătrâna a dispărut în întunericul porticului, iar când s-a strecurat înăuntru și soția vizirului, baba cea vicleană a împins-o repede într-o odaie lăturalnică și-a lăsat-o acolo singură să aștepte. Apoi s-a întors la negustorul care intrase și tăcea mâlc în coridorul întunecos. L-a condus de mână, mai mult pe bâjbâite, și l-a lăsat și pe el să aștepte în altă odaie. La urmă s-a întors la vizireasă, prefăcându-se grăbită și ocupată până peste cap:

— Acum începem treaba și, până ce gat eu tot ce-i de trebuință, scoate-ți toate veșmintele și podoabele și fă o baie strașnică din buruienile aromitoare ce ți le-am pregătit, să te cureți de praful de pe ulițe. După baie continuăm cu treaba pentru care-am venit aici.

Nici n-a închis bine ușa băii în spatele viziresei și bătrâna a strâns repede podoabele și veșmintele ei într-o legătură, a luat-o sub braț și s-a dus cu ea în odaia unde aștepta negustorul, adresându-i-se încântată și hlizindu-se cu gura până la urechi:

— Ei, ce mai spui acum? Ai văzut-o pe viitoarea dumitale nevastă? Să nu-mi spui că nu-ți place!

— Ba da, ba da, dar parcă era distanța cam mare, i-a răspuns negustorul, codindu-se. După cum i se mlădie boiul, pare tare mândră, da s-o vedem și mai de-aproape!

— Ei bine, atunci dezbracă-te și fă o baie strașnică, apoi parfumează-te. Pe urmă te îmbraci și eu te conduc la fata mea, care te așteaptă în odaia alăturată. Atunci să văd, ce mai zici?

Bărbatul, încântat de făgăduielile bătrânei și orbit de frumusețea pe care i-o tot lăuda de zor, s-a dezbrăcat și și-a aruncat hainele alături de bocceaua cu daruri, apoi a intrat în baia alăturată. Bătrâna a înșfăcat și lucrurile lăsate de el, le-a pus pe toate într-o legătură mare, a ieșit tiptil din casă și pe-aci ți-e drumul!

Când a ieșit din baie, vizireasa nu și-a mai găsit hainele. Neavând de ales, s-a pus s-o aștepte pe bătrână. Între timp, negustorul, care pățise același lucru și se săturase așteptând, a pornit-o așa cum era spre camera în care bănuia că se află viitoarea lui mireasă, ca să vadă ce se mai întâmplă.

Când l-a văzut vizireasa intrând în cameră fără să-și ceară voie și înaintând vesel și fără griji spre ea, a sărit ca arsă:

— Cine ești și cum îndrăznești să intri în odaia asta nechemat?

— Ba să ne fie cu iertare, eu n-am intrat în casa nimănui nechemat. Bătrâna, mama ta, m-a ales să-ți fiu bărbat și mi-a spus că tu te învoiești, a mai îngăimat negustorul fără să priceapă nimic din tot ce i se întâmplă.

— Oprește-te acolo unde ești și să nu îndrăznești a mai face un pas, a strigat vizireasa, foc și pară, căci în mintea ei începuse să se facă lumină. Soțul meu este marele vizir, iar bătrâna asta vicleană și haină nu-i mama mea, ci o șarlatană. O să-și primească răsplata ce-o merită! Am căzut amândoi într-o capcană; ne-a luat hainele, podoabele și tot ce-aveam pe noi. Dar asta încă nu-i nimic. Ne aflăm aici așa cum ne-a făcut Allah și nu știu cum o să ieșim, fără

să ne facem de minunea lumii. Sparge încuietoarea și vezi de găsește pe cineva de nădejde să ne facă rost de niște veșminte, oricum ar fi, numai să plecăm repede din casa asta care-i pregătită numai pentru astfel de capcane - să atragă și să păcălească oameni cinstiți și de bună-credință ca noi.

Bietul om, rușinat de starea în care se afla dinaintea soției marelui vizir și înciudat de ușurința cu care se lăsase păcălit, a pornit spre ușa de la intrarea casei, s-a chinuit până ce a spart încuietoarea, apoi s-a așezat la pândă în dosul ușii, până ce-a zărit un bărbat ce i s-a părut a fi un om de încredere. L-a chemat, i-a făgăduit o răsplată bună, apoi l-a dăscălit bine pentru ce avea de făcut:

— Te du degrabă în suq, caută două rânduri de straie potrivite, unul bărbătesc și altul femeiesc și întoarce-te cu ele ca gândul. Și vezi să nu-ți umble limba slobodă, că aici e taină mare, chiar de la palatul sultanului!

Bărbatul a plecat în fugă și, după ce-a executat porunca întocmai, s-a întors cu veșmintele într-un suflet. Iar cei doi păcăliți s-au îmbrăcat cum au putut mai repede, pe tăcute, rușinați și înciudați, cu gând să-i vină viclenei de hac cu orice preț.

Cât despre bătrâna cea șireată, ce să mai vorbim! Ea a uitat cât ai bate din palme de pățania celor doi; puteau să zacă acolo mult și bine. Vicleana era pornită de-acum pe alte năzdrăvănii. După ce-a lăsat legătura cu lucrurile prețioase acasă, și-a schimbat și ea straiele, s-a dichisit ca o slujitoare a unei familii bogate și-a pornit-o iarăși prin târg. Pe drum a pus ochii pe un copil frumușel, îmbrăcat cu hăinuțe mai de soi, și l-a tot ademenit cu halviță și cu migdale, dăscălindu-l ce să spună și cum să facă, dacă-l întreabă cineva ceva. Apoi, cu copilul de mână, a intrat în dugheana unui giuvaiergiu vestit. S-a așezat, făcându-și vânt și plângându-se de oboseală:

— Vai, vai, oameni buni, ce căldură și câtă osteneală și alergătură pentru mofturile odraslei noastre! Sunt dădaca

unicei copile a celui mai mare sfetnic al sultanului. Se mărită de azi într-o săptămână și încă nu și-a ales podoabele de nuntă. Nu mai am nici picioare, nici suflet de când alerg și nimic nu i-a plăcut din tot ce i-am dus să vadă până acum. A căzut beleaua asta tocmai pe mine, femeie bătrână, căci copila nu se încrede în nimeni. Vezi cum poți să ne ajuți și arată-mi ceva giuvaiere mai de preț și numai dacă ai lucruri mai rare, căci altfel n-are rost să mai bat drumul degeaba la palat și înapoi.

Negustorul s-a înclinat înaintea bătrânei, bucuros că-l așteaptă o afacere pe cinste. Apoi s-a apucat să-i înșire dinainte tot ce avea mai de preț în dugheană: brățări și coliere, inele și cercei, toate cu pietre strălucitoare de-ți luau ochii. Bătrâna se uita neîncrezătoare și nemulțumită de ele, alegând aproape în silă, de ici și de colo, pe cele mai frumoase și mai prețioase. După ce-a umplut o pungă mare de catifea, s-a ridicat oftând și i-a zis giuvaiergiului:

— Dacă ai încredere, eu mă duc să i le arăt fetei, să le încerce și să-și aleagă ce i-o place din ele.

Și, în timp ce se foia și-și aduna lucrurile, zornăindu-și brățările, a avut grijă să pomenească de câteva ori numele mai-marelui sfetnicilor sultanului.

— Ți-l las și zălog până mă întorc pe unul dintre copiii de la curte. Să dea Allah s-o mulțumească ce-am ales eu, că altfel nu știu ce mă fac! Și-așa am răscolit tot târgul, de-am ajuns să mă știe toți giuvaiergiii din suq. Numai dugheana asta mi-a mai rămas și asta-i ultima mea speranță!

Giuvaiergiul s-a înclinat și a condus-o pe bătrână până la ușă, frecându-și mâinile fericit, sigur că viitoarea mireasă va fi încântată de giuvaierele lui, căci oricum avea cele mai frumoase podoabe din tot târgul.

Bătrâna a luat podoabele și dusă a fost. Le-a pus bine, la loc sigur, în casa ei, și s-a culcat frântă de oboseală, după atâta alergătură încoace și încolo și după ce încurcase atâtea iețe.

Între timp, părinții copilului zălogit în dugheana

giuvaergiului, ajunși la disperare tot căutându-l pe ulițe până ce se lăsase întunericul, au intrat și în prăvălia strălucitoare a negustorului nostru și l-au găsit în sfârșit pe băiețașul rătăcit, adormit pe un scaun în colțul cel mai întunecos.

După multe țipete și amenințări și de-o parte și de alta, înțelegând că au fost păcăliți și unii, și alții, părinții și-au luat copilul adormit și-au plecat spre casa lor, slăvindu-l pe Allah că i-a ajutat să-și găsească odrasla și că pot dormi liniștiți, și l-au lăsat pe giuvaergiu blestemând de zor viclenia babei și prostia lui, smulgându-și turbanul și rumegându-și mânia și necazul, în vreme ce jura dinaintea lui Allah o cruntă răzbunare.

A doua zi dimineața, după ce se odihnise bine, bătrâna cea vicleană era din nou pe ulițe, gata să mai încurce nișteițe, doar-doar o stârni vâlvă în tot orașul ca să i se ducă vestea până la urechile sultanului. Și ce să mai stea pe gânduri! A intrat în prima dugheană care i-a ieșit în cale: era prăvălia unui negustor de vopsele. A intrat și s-a apucat să se roage smerită de negustor s-o ajute:

— Bună și norocoasă să-ți fie dimineața și cu câștig ales, fiule! Sunt străină de orașul ăsta. Am venit aici de-abia de două zile și locuiesc împreună cu fata mea, singure și neajutorate, într-o hărăbaie de casă, unde n-avem încă de nici unele. Eu sunt bătrână și obosită de drumuri și te-aș ruga să ne ajuți, Allah să te ajute înzecit! Uite ai aici zece lire să cumperi de-ale gurii, niște bucate mai de doamne-ajută pentru noi și pentru tine.

Când a văzut negustorul moneda în palma lui, i-au strălucit ochii, căci era o valoare, nu glumă. S-a gândit că are de-a face cu o străină bogată și generoasă și că ar fi bine să-i intre în voie. Așa că s-a înduplecat să plece îndată în suq, să-i târguiască tot ce-i poftește inima. Dar, mai înainte de-a ieși, a rugat-o pe bătrână:

— Până mă întorc, vezi de prăvălie!... Poate că vine vreun mușteriu și n-aș vrea să-l pierd!

— N-ai nicio grijă, l-a asigurat bătrâna, veghez eu la toate. Numai vezi să faci treabă bună și să te întorci degrabă!

Dar, nici n-a ieșit bine negustorul, că bătrâna s-a și instalat în prag, pândind trecătorii. Primul a fost stăpânul unui măgar de închiriat. L-a oprit și i-a zis:

— Ia vino încoace, băiete, că am o afacere de tocmit cu tine! Am nevoie de cineva să spargă toate vasele astea căci s-au învechit prea tare și s-au uscat toate vopselele în ele. Trebuie să le înlocuim cu altele noi, iar astea vechi ocupă prea mult loc degeaba. Sfărâmă-le în cioburi cât mai mici, iar între timp am eu grijă să priponesc măgarul într-un loc mai ferit, la umbra unui copac. Uite, ai cinci lire pentru treaba asta. Dă zor și gătește degrabă cu ele!

Când a văzut băiatul cele cinci lire, s-a holbat de nu-i venea a crede și s-a apucat cu mare râvnă să spargă și în dreapta și în stânga, făcând să curgă râuri de vopsele și să zboare nori de prafuri în toate culorile curcubeului, de nu se mai vedeau nici pereții dughenei. Între timp, bătrâna a luat măgarul de funie și pe-aci ți-e drumul.

S-a întors și stăpânul dughenei, tocmai când flăcăul păcălit spărgea ultimele borcane și vase care mai rămăseseră rătăcite pe câte un colț de raft. Când a văzut omul harababura și paguba uriașă, mai-mai să înnebunească. A aruncat coșul cu bunătăți cât colo și s-a repezit ca un turbat la beregata flăcăului care gâfâia de atâta trudă.

— Ce-ai cu mine, frate? țipa acela nedumerit și înspăimântat sub amenințarea de a fi strâns de gât. Mama dumitale mi-a plătit și mi-a poruncit să fac tot ce vezi aici. N-am nicio vină. Te pedepsește Allah, căci omori un om nevinovat!

Stăpânul dughenei, orbit de furie, nici că voia să audă sau să priceapă. L-a scărmănat și l-a târnosit prin vopselele de jos pe bietul flăcău, până ce-a ostenit. Apoi, știindu-se păgubaș și păcălit, i-a strigat:

— Vai nouă, doi proști păcăliți de-o diavoliță bătrână și împielițată. Trebuie s-o căutăm și să ne răzbunăm!

Dar toată truda lor în zadar a fost, căci dugheana a rămas într-o stare jalnică, iar măgarul pierdut pe veci. Unde s-o găsești pe bătrână? Mai bine zis - caută acul în carul cu fân! Nicio speranță și nicio urmă! Nimeni n-o văzuse, nimeni n-o știa, de parcă ieșise din pământ și se vârâse tot acolo.

A doua zi flăcăul a pornit din nou să rătăcească în căutarea măgarului, căci vedeți bine că asta era singura lui bogăție și-avea de ce să fie îngrijorat și amărât. Și, cum umbla el așa, tot mai deznădăjduit, iată că-i apare în față bătrâna vicleană, liniștită și surâzătoare, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. S-a repezit la ea, apucând-o de pulpană și țipând amenințător:

— Unde-mi este măgarul, vicleano? Să-mi dai pe loc măgarul, împielițato!

— Eu sunt vicleană? Așa să-mi ajute Allah! Măgarul tău se află la adăpost bun, este bine îngrijit și te-așteaptă să vii să-l iei! Nu te lua, fătul meu, după gura lumii și mai ales după băiatul meu, stăpânul dughenei, căci numai necazuri îmi face. E cam dus cu mintea, sărmanul! Ne-a pedepsit Allah să ne amărâm zilele cu el!

Flăcăul s-a potolit ca prin minune și a pornit cuminte în urma bătrânei, nerăbdător să-și găsească măgarul, până ce-au ajuns în fața unei fierării. Atunci bătrâna s-a oprit și s-a întors către tânărul păgubaș:

— Așteaptă aici până ce scot măgarul din grajd, într-o clipită-i gata și mă întorc cu el.

Numai că bătrâna a intrat valvârtej în fierărie și-a căzut pe capul fierarului, văicărindu-se:

— Ajută-mă, Allah să te ajute și să te blagoslovească! Avem un flăcău cam slab de minte și-acum l-a mai pocnit și-o durere cumplită de cap. Se zbate sărmanul de-o săptămână cu niște păcătoase de măsele care-l chinuie cumplit. Vezi de-ți fă pomană cu el și scoate-i măselele. Ai

grijă, că el nu se lasă nici în ruptul capului. De zece zile ne tot chinuim să i le scoatem, dar el nu vrea și pace. Pe deasupra mai e și într-o dungă: caută toată vremea un măgar pe care nu l-a avut niciodată. Nu-l lua în seamă! Ia aici zece lire și fă treaba precum ți-am zis! Ți-o răsplăti Allah cu bine ajutorul care ni-l dai!

Bătrâna a ieșit râzând în barbă și i-a zis flăcăului, care aștepta în poartă:

— Intră, intră, fiul meu! Vezi că-ți găsești măgarul în grajdul din fundul curții. Ia-o pe aici, prin coridorul ăsta din dreapta. S-a încăpățânat cumplit și nu s-a lăsat dus. Vezi de încearcă tu, că doar își cunoaște stăpânul!

Și numai ce-a pășit flăcăul sub bolta întunecoasă, că fierarul și ajutoarele sale s-au repezit și l-au înșfăcat, trântindu-l la pământ.

— Ce-aveți cu mine, oameni buni? se apără flăcăul. Nu v-am făcut nimic. Am venit să-mi iau măgarul!

— Aha, a zis fierarul, asta era, nebunia cu măgarul. Avea maică-sa dreptate! La treabă, băieți!

Flăcăul se zbătea și zbiera, pomenind mereu măgarul, lucru ce-i întărâtă și mai mult pe ucenicii fierarului.

— Scoateți-i măselele și gata, ce mai atâta tevatură, că pierdem vremea degeaba! a poruncit fierarul.

Și treaba s-a făcut, căci flăcăul era singur și nu-i putea răzbi.

Și după atâtea întâmplări năstrușnice și plângeri ale păgubașilor, mai mari și mai mici, iată că unele zvonuri au ajuns până la curtea sultanului. Slujitorii și sfetnicii auziseră, nici ei nu știau bine de unde, că o bătrână vicleană și șarlatană a băgat spaima în oraș, chinuind oamenii, furându-le bunurile de sub nasul lor și bătându-și joc de toți și de toate. Când asemenea povești au ajuns în sfârșit și la urechile Măriei Sale, acesta a dat poruncă să plece oamenii lui s-o caute prin toate ungherele orașului. S-o scoată de unde-or ști și s-o aducă la palat pentru judecată. Ba mai mult, sultanul a dat poruncă să se

vestească prin tot orașul că s-a hotărât o sumă mare drept răsplată pentru cel ce o va găsi pe bătrâna haină și vicleană.

Au scormonit slugile și oștenii sultanului, întorcând totul pe dos, prin case și prin dughene, băgându-și nasul pretutindeni, dar în zadar. Și iată că pe neașteptate, într-o după-masă fierbinte, când erau cu toții toropiți de căldură și oboseală, un grup dintre robii sultanului au dat nas în nas cu bătrâna pe uliță. Mai întâi nu le-a venit să creadă c-a dat peste ei un asemenea noroc, dar, când s-au dezmeticit, s-au repezit și-au înșfăcat-o, ducând-o la palat. Au cerut să se i înfățișeze direct sultanului cu prada lor, dar nu s-a putut pentru că l-au găsit pe Măria Sa dormind. Atunci s-au așezat în cerc la ușa sălii celei mari, unde judeca sultanul pricinile cele mai importante și unde primea străinii, înconjurând-o pe bătrână ca să nu le scape, iar ei s-au întins pe podele să se odihnească. Numai că erau așa de frânți de oboseală după atâta alergătură, încât i-a furat somnul pe toți și-au adormit buștean, sforăind de se cutremura pardoseala sub ei. Atunci bătrâna a ieșit tiptil din cerc, pășind pe deasupra trupurilor lor, și s-a strecurat pe scări până la iatacul sultanei. A intrat cu plecăciuni adânci, adresându-i-se sultanei:

— Luminăția Ta, iartă unei slugi preaplecate că îndrăznește să tulbure liniștea odihnei voastre. M-a trimis sultanul din țara vecină cu câțiva sclavi pentru Măria Sa sultanul, soțul Luminăției Voastre. Aș dori să pot intra la Măria Sa să-i înmânez mesajul ce-l port pentru el și să-i înfățișez sclavii încredințați.

— Măria Sa sultanul doarme și nu se încumetă nimeni să-l trezească, oricare ar fi pricina, căci așa-i porunca. Vom vedea cum este mai bine să facem, dar ia spune-mi, unde-ai lăsat sclavii?

— Sunt aici, Luminăția Ta! I-am lăsat la ușa sălii unde judecă sultanul pricinile mai importante și primește oaspeții străini. Dar mă tem că au căzut cu toții pradă

somnului, căci sunt frânți de oboseală după atâta cale ce-au bătut în arșița zilei.

— Bine, lasă-i aici și du-te acum de te odihnește la un han bun. Întoarce-te mâine dimineață să-i înmânezi mesajul sultanului. Până atunci, a mai adăugat sultana, ia punga asta cu galbeni pentru sclavii cu pricina.

Bătrâna atâta aștepta. A luat punga cu galbeni și dusă a fost.

Când s-a trezit sultanul, fuga și sultana la el, să-l vestească de cele întâmplate:

— Măria Ta, o străină a venit la palat cu un mesaj de la sultanul din țara vecină. Și ți-a mai adus și câțiva sclavi, care dorm la ușa divanului. I-am dat o pungă cu galbeni, dar nu știu bine cum s-a făcut socoteala. Rămâne să vadă Măria Ta dacă i-am dat de-ajuns.

Sultanul a coborât valvârtej scările și ce i-au văzut ochii?! Sclavii lui sforăiau de zor dinaintea ușii divanului.

— Vai de mine, sultană, ce-ai făcut?! Bătrâna aia vicleană și buclucașă te-a păcălit și pe tine, vânzându-ți sclavii noștri pe bani frumoși, și-a mai scăpat și de judecată. Numai mâna ei poate fi aici. Cine-a mai pomenit așa ceva?! E mai rea decât o vrăjitoare!

Mâniat foc pe nevolnicia slujitorilor săi, sultanul i-a chemat și i-a mustruluit, sub amenințarea că-i va pedepsi pe toți până la unul, dacă n-o găsesc până a doua zi în zori pe bătrâna vrăjitoare ce înfricoșase tot orașul și-i făcuse pe ei de toată batjocura. Și le-a mai poruncit sultanul să pregătească un loc anume în afara orașului, unde s-o ducă și s-o tragă pe roată ca pe vrăjitoare și ca pe cei mai răi tâlhari de drumul mare.

De rușine și mai mult de frică, toți slujitorii și sclavii sultanului s-au grăbit să pornească în căutarea bătrânei. S-au împrăștiat care încotro vedeau cu ochii, alergând bezmetici și ciocnindu-se unii de alții prin întuneric, la câte un colț de uliță sau prin vreo fundătură, asudând de grabă și de necaz, furioși pe împielițata care le năruise tihna și le

furase somnul de atâtea zile în șir. Fiecare își jura că, de va pune mâna pe ea, o va face fărâme. După o noapte și o zi întreagă de bâjbâială și blesteme, au dat nas în nas cu baba, care parcă ieșise din pământ chiar în piața cea mare a orașului, unde se adunaseră cu toții să se sfătuiască, istoviți și deznădăjduiți de atâta alergătură, căci oricum la palat n-aveau curajul să se întoarcă fără ea.

Când au văzut-o, s-au năpustit care mai de care asupra ei, dar în cele din urmă au lăsat-o, văzând că nu era decât o bătrână ca toate celelalte, care nici nu se apăra și nici nu da semne c-ar încerca să scape. Au dus-o și-au legat-o de un stâlp la locul unde aveau s-o spânzure a doua zi în văzul mulțimii, așa precum hotărâse sultanul.

De multă vreme orașul Măriei Sale nu mai dormise atât de liniștit, iar locuitorii lui nu se mai simțiseră mai în siguranță ca acum, când se dusese vestea despre vitejia și bravura slujitorilor palatului care izbutiseră s-o prindă pe bătrâna cea buclucașă.

Spre zori, cum sta ea așa, nemișcată, legată de stâlpul de lemn, pe câmpul din marginea orașului, bătrâna a văzut venind dinspre deșert, pe drumul ce ducea spre târg, un beduin ce-și îndemna cămila de zor. Când a trecut pe lângă stâlpul cu pricina, s-a oprit curios și mirat din cale-afară, întrebând-o:

— Dar bine, măicuță, ce-i cu dumneata, femeie bătrână în starea asta? Unde s-a mai pomenit o femeie legată la stâlp ca tâlharii?

— Da’ de unde, flăcăule! Nu trebuie să te miri. Am pus rămășag pe-o mie de riyali cu câteva surate că voi putea rămâne o zi și-o noapte întreagă în locul și în starea asta, fără să dau bir cu fugiții, ca să vadă ele că sunt încă zdravănă pentru anii mei. Dar pe tine, flăcăule, ce te-a adus la oraș la ceasul ăsta, cu noaptea-n cap, când abia de-a mijit o geană de lumină?!

— M-a trimis nevasta la târg să-i aduc zor nevoie niște ierburi care se cheamă *zalabiyya,* i-a răspuns el oftând.

Mai are puțin și naște, dar mă chinuie cu tot felul de ciudățenii, care mai de care mai încurcate. Acum i s-a năzărit că vrea zalabiyya, că de nu e prăpăd! Nici nu știu ce-i asta! Acum aud prima oară de ea!

— Fiule, să știi că-i încurcată treaba cu adevărat, căci zalabiyya nu se găsește nicăieri de vânzare în orașul ăsta. Dar, dacă spui că nevasta stă să nască, o să mă îndur eu să te-ajut. Știu că o soră a mea are puțină zalabiyya și-o s-o conving eu să ți-o dea, dar nu știu cum să mă descurc, că nu vreau să pierd nici rămășagul. Doar dacă ai să ai răbdare să rămâi în locul meu preț de-un ceas, cel mult două, până mă întorc cu zalabiyya.

Beduinul și-a zis că Allah i-a scos-o în cale pe bătrâna asta cumsecade, să-l ajute așa, fără nicio pretenție, și că n-o fi foc dacă rămâne în locul ei, preț de un ceas, două. Oricum termină treaba mai repede decât dac-ar fi bătut drumurile prin suq o zi întreagă și încă fără niciun folos. Așa că, fără să stea pe gânduri, s-a învoit să schimbe între ei veșmintele și să rămână legat de stâlp, în locul ăla, până ce avea să se întoarcă ea din oraș.

Buclucașa bătrână îmbrăcată în veșmintele beduinului, a încălecat cămila acestuia și-a pornit spre oraș.

Când s-a luminat bine, a început să se adune și mulțimea buluc în jurul locului cu pricina, s-o vadă pe bătrâna diavoliță. Dar, când s-au apropiat paznicii să-i desfacă legăturile, au rămas înmărmuriți, găsind sub veșmintele bătrânei un beduin speriat. L-au descusut în fel și chip, sâcâindu-l cu întrebări, dar mare lucru n-au putut scoate de la el, căci tremura ca varga și abia de-a putut să îngaime două-trei vorbe fără noimă. Oricum, până la urmă s-au lămurit că bătrâna, cu viclenia ei fără pereche, l-a păcălit pe beduin, iar pe ei i-a făcut de rușinea lumii pentru a nu se știe câta oară. Nici nu îndrăzneau să-i mai spună și isprava asta sultanului. I-au desfăcut legăturile beduinului înspăimântat și l-au lăsat să plece încotro o vedea cu ochii, căci oricum de la cămilă își luase gândul.

Când a aflat sultanul și de ultima ispravă a bătrânei, nu și-a mai putut stăpâni mânia. Și-a vărsat toată furia pe cine i-a ieșit în cale. Cum de nu erau în stare atâția slujitori și oșteni bine hrăniți, bine plătiți și bine instruiți să-i vină de hac unei bătrâne slabe și neputincioase?!

— Nu sunteți buni de nimic, nici măcar să puneți mâna pe o babă amărâtă, care-și bate joc de voi toți și de tot orașul. Nu meritați niciun blid de mâncare! a mai strigat sultanul, mâniat până la cer. Nu vreau să mai văd picior de-al vostru prin palat, până ce n-o aduceți pe diavolița asta aici, la ușa mea!

Viața slujitorilor sultanului ajunsese de neîndurat. Acum nici măcar nu se mai puteau întoarce la palat. Trebuiau să rătăcească pe străzi, să se învârtă și să scormonească prin toate cotloanele, fără măcar să aibă vreo nădejde. Numai Allah îi mai putea mântui de blestemata asta de diavoliță.

Între timp, bătrâna, ascunsă în căsuța ei, a chibzuit ce-a chibzuit și și-a zis că a venit și sorocul să meargă la sultan de bunăvoie ca să-i ceară să-i facă dreptate.

S-a îmbrăcat în straie bărbătești și, cu înfățișarea unui negustor bogat, a pornit-o spre palat pe străzi lăturalnice, ca să-i poată păcăli pe slujitorii care mișunau peste tot. Numai când a ajuns la poarta palatului a îndrăznit să vorbească și i-a zis paznicului:

— Trebuie să mă duci în fața sultanului, căci am a-i da o știre sigură despre soarta bătrânei pe care-o caută tot orașul.

Cum nimeni nu mai mânca și nu mai dormea de grija asta, paznicul a sărit ca ars, bucuros să fie el primul care să îi ducă o asemenea veste stăpânului.

Sultanul, curios și nerăbdător să sfârșească o dată cu hărmălaia din oraș, a poruncit să fie adus îndată necunoscutul cu înfățișare de negustor.

Cum a rămas singur cu suveranul, necunoscutul și-a desfășurat turbanul uriaș și și-a scos mantaua bogată, apoi, cu o plecăciune adâncă și smerită, s-a închinat în fața

Măriei Sale.

— Înălțimea Ta, eu sunt bătrâna pe care o caută tot orașul. Eu am făcut tot ce-am făcut și sunt gata să răspund cu capul în fața stăpânului meu. Aș ruga în genunchi pe Măria Ta să mă asculte mai întâi și apoi să facă dreptate în numele lui Allah, căci n-am făcut nimănui rău de dragul de a chinui oameni nevinovați. Pricina au fost numai necazurile mele. Cer încă o dată îngăduința Măriei Tale să asculte povestea mea.

Uluit de întorsătura lucrurilor, sultanul a îndemnat-o:

— Spune, spune-mi povestea ta. Vreau s-o aud și să hotărăsc de îndată. Cui are dreptate să i se facă pe loc dreptate și cine-i vinovat de toată harababura asta care mi-a întors orașul pe dos să-și primească pedeapsa.

Bătrâna a prins curaj și-a început să-i istorisească sultanului povestea ei de la începutul începutului: cum trăia la casa ei și cum s-a prăpădit bărbatul ei, care l-a slujit cu credință pe Măria Sa, și cum a rămas singură și fără niciun sprijin și cum au purtat-o slujitorii Măriei Sale pe drumuri, până ce-a ajuns să-și blesteme zilele.

— Măria Ta, a întrebat bătrâna răspicat, oare poate fi pedepsită o văduvă fără niciun sprijin și cu o copilă orfană de crescut, numai pentru că s-a zbătut să dobândească ce i se cuvine? Sunt o femeie cinstită care n-a dobândit pe nedrept un ac în viața ei și toate lucrurile pe care le-am luat de la cei păcăliți se află în siguranță și le voi da înapoi până la ultimul fir de ață! Tot ce-am făcut am făcut numai și numai să pot ajunge la Măria Ta, căci numai aici puteam să găsesc dreptate și înțelegere. Știam că numai măritul sultan poate să-mi facă dreptate, căci de la slujitorii săi n-aveam s-aștept nimic bun. Pățaniile și isprăvile mele sunt cea mai bună dovadă în fața măritului stăpân că numai îndărătnicia slujitorilor săi m-a obligat să răscolesc tot târgul. Mă închin și mă rog în fața măritului sultan să mă ierte dacă ce-am făcut eu se poate ierta și să mă ajute dacă socotește că merit.

Sultanul s-a mirat tare mult de toate câte-a auzit de la bătrâna cea vicleană. A iertat-o și-a poruncit să i se dea simbria îndoită a bărbatului ei răposat întru Allah, iar scribilor de la divanul său le-a tras un perdaf strașnic, socotindu-i pricina tuturor relelor. Ba și-a mai zis sultanul în sinea lui că tot el i-a mai rămas dator bătrânei, căci numai cu ajutorul ei a aflat cum stau lucrurile în orașul lui și cât de puțin se poate bizui pe oamenii lui de credință. „Halal slujitori”, și-a mai zis sultanul, „dacă a fost de ajuns să apară o bătrână amărâtă cu un dram de minte să le încurce toate țițele și să dea orașul peste cap, scăpându-le tot timpul printre degete ca peștele în apă!”.

POVESTEA DESPRE NOE ȘI URIAȘUL AUJ

A fost odată ca niciodată. Trăia demult de tot, pe vremea profetului Noe[118], un uriaș cunoscut cu numele Auj ben Unuq. Și era uriașul ăsta nemaipomenit de lung și de spătos. Atât de lung, încât i se dusese faima că ar fi în stare să ia cu o mână peștele din adâncurile oceanului și să-l ridice cu cealaltă mână până la ochiul soarelui, să-l frigă. Și-atât de spătos era, încât lumea zvonise că ar fi în stare să smulgă un munte din locul lui, să-l poarte pe umeri și să-l prăvălească peste un oraș întreg, făcând să nu mai rămână piatră pe piatră și nici picior de om sau de altă vietate.

Legenda mai spune că Allah l-ar fi trimis pe Noe să îndemne oamenii să părăsească idolii și să creadă într-un singur Dumnezeu și că tocmai neamul lui n-ar fi vrut să-i dea ascultare. Și mai spune iarăși că Noe ar fi propovăduit noua credință vreme de o mie de ani. Nu, nu vă fie cu mirare, căci primii noștri strămoși trăiau mii de ani, dar, încetul cu încetul, viața oamenilor a devenit din ce în ce

---

118 Patriarh biblic. Din porunca lui Dumnezeu, el ar fi construit arca pentru a se salva împreună cu familia de potopul care a distrus vechiul neam omenesc. Din el ar fi descins noua rasă omenească. Legenda biblică a fost preluată de *Coran* aproape cu toate amănuntele (sura XI, versetele 25-49, sura XXIII, versetele 23-30, sura XXVI, versetele 105-121). În Coran, Noe este socotit profet, iar sura LXXI îi poartă numele. Muhammad recurge și în alte sure la această legendă, pe care o folosește drept pildă cu scopul de a-i convinge pe necredincioși să-i îmbrățișeze propovăduirea pentru a scăpa de mânia lui Allah.

mai scurtă, ajungând pe vremea profetului nostru Muhammad - slava și mărirea lui Allah asupra lui! - cam la șaizeci-șaptezeci de ani.

Așadar, neamul lui Noe n-a dat ascultare vorbelor lui și a stăruit să creadă mai departe în idoli, până ce într-o bună zi profetul n-a mai putut răbda și l-a implorat pe Allah să-i răpună pe toți păgânii și să nu rămână palmă de pământ nerăzbunată.

Se zice că Allah l-ar fi ascultat pe Noe și i-ar fi dat a înțelege că va îneca toată fața pământului și că ape reci vor coborî din cer și vor țâșni din adâncuri ape fierbinți să mănture toate făpturile și nu vor scăpa decât el și câțiva oameni care-l urmaseră și dăduseră ascultare poruncilor lui. Și l-a mai sfătuit Allah să dureze degrabă o corabie și să se suie pe ea împreună cu cei câțiva aleși și cu câte o pereche din fiecare făptură a pământului.

Și mai spune iarăși legenda că profetul Noe a început fără zăbavă pregătirile pentru a se salva, așa cum îl povățuise stăpânul său din cer. A căutat degrabă lemn pentru durarea corăbiei, dar n-a găsit în țara lui. Atunci a pornit să întrebe pretutindeni unde ar putea găsi lemnul cel mai tare pentru corabie. Și cineva i-a dat de știre că arborii de care ar avea nevoie nu cresc decât undeva tare departe, într-un ținut de unde ar fi foarte anevoie de adus. A chibzuit Noe ce-a chibzuit și în cele din urmă a trimis un sol la vestitul uriaș Auj ben Unuq pentru a se tocmi cu el să-i care buștenii.

— Mă învoiesc să fac tot ce-mi ceri, i-a răspuns uriașul, dar cu o condiție!

— Spune-mi ce dorești! l-a îndemnat Noe. Și, de voi putea, voi face precum ți-e voia.

— Nimic mai simplu! Să-mi dai să mănânc pe săturate!

Profetul Noe a primit pe loc condiția și a pornit să-l descoase:

— Și de câte pâini ai nevoie? Una ți-e de-ajuns?

— Vezi bine că nu! a hohotit uriașul. Nici nu te gândi la

așa ceva! Ba nu-mi ajung nici două, nici trei și nici chiar nouă!

Noe i-a dat una după alta nu mai puțin de paisprezece pâini, dar el le înghițea cât ai clipi și tot se plângea de foame. Și i-a mai dat încă una, pe lângă o mulțime de alte bucate.

— Tot nu m-am săturat! s-a plâns uriașul. Doar ne-am înțeles să-mi dai să mănânc pe săturate!

— Prea bine! Ce-am zis e bun zis! Vorba dată, datorie curată!... i-a răspuns Noe. Îți dau să mănânci pe săturate, dar te rog să faci întocmai cum îți cer…

Și Auj ben Unuq s-a pornit să înghită hulpav pâine după pâine și bucate după bucate, încât profetul a început să se teamă că n-o să-l poată sătura niciodată.

— Uriașule, mai pomenește și numele lui Allah în vreme ce mănânci, îl tot îmbia Noe, sperând să-l mai potolească.

Dar nici gând! De ce mânca, de ce-i sporea pofta! Și ce să mai lungim vorba? Uriașul s-a înfruptat din bucatele puse dinaintea lui, până ce-a simțit că s-a îndestulat. Ba a mai lăsat și niște resturi, semn că i-a fost de-ajuns. Și, după ospățul ăsta de pomină, uriașul s-a așternut la drum, îndreptându-se spre pădurea zugrăvită de Noe. A tăiat o grămadă de bușteni, tot unul și unul, i-a înșfăcat, i-a aburcat pe umeri-i lați și-a făcut cale întoarsă, până la locul unde-l aștepta Noe.

Așadar, Auj ben Unuq și-a ținut cuvântul dat și-a cărat tot lemnul de care era nevoie pentru durarea corăbiei la locul hotărât.

Când a venit sorocul, corabia era isprăvită și Allah a poruncit cerului și pământului să-și unească puterile și să se reverse peste toată firea.

Și astfel s-a iscat marele potop, mistuind toate făpturile de pe fața pământului, în afara celor care se aciuiseră pe corabie cu voia lui Allah.

Arca a pornit să plutească prin noianul de ape care se înălța fără încetare, acoperind câmpii, dealuri și munți. Și-

avea profetul Noe un fiu mai ciudat și neascultător, ale cărui gânduri și credință erau cu totul diferite de ale părintelui său. Tatăl stăruise zadarnic să-l urce pe corabie, căci n-a fost chip să-i înfrângă încăpățânarea.

— Dacă nu urci cu noi, vei pieri! îl amenințase profetul.

— Mă voi cățăra pe cel mai înalt vârf de munte, unde nu vor ajunge apele, i-a răspuns fiul, tot îndepărtându-se.

Profetul a mai stăruit ce-a mai stăruit, încercând să-l înduplece, dar n-a fost chip să-l întoarcă din îndărătnicia lui. L-a văzut, cu jale, cum se avânta prin apele care creșteau învolburate, înălțându-se cu fiecare clipă, către muntele ce avea și el să fie acoperit. Noe a încercat pentru ultima oară să ajungă până la fiul rătăcit pentru a-i da o mână de ajutor, dar valurile uriașe l-au împiedicat. L-a mai zărit o dată prins într-o vâltoare și apoi scufundându-se pentru totdeauna.

După cum spune legenda, Noe a luat pe corabie, așa cum fusese hotărât, câte o pereche din fiecare soi de viețuitoare de pe fața pământului și, când i-a venit rândul măgarului să se urce pe corabie, Iblis[119], care stătea de mult la pândă, s-a agățat de coada dobitocului și-așa a ajuns și el în arcă fără să-l simtă nimeni, ascunzându-se într-un ungher întunecos, nevăzut și neștiut.

Apele s-au tot înălțat, s-au tot înălțat până ce-au acoperit chiar și cele mai înalte piscuri ale munților, înghițind toată suflarea de pe pământ. Iar corabia a continuat să rătăcească pe ape, în vreme ce viețuitoarele de pe ea își

---

119 *Iblis* este nume propriu al diavolului, probabil o contracție din gr. *Diabolos,* deși s-au mai sugerat și alte etimologii. În Coran el apare îndeosebi în două momente legate de începutul lumii. O dată, când Allah l-a creat pe Adam și le-a poruncit îngerilor să se prosterneze în fața primului om, dar Iblis a refuzat să-i dea ascultare și să se încline înaintea acestui muritor modelat din lut (sura XV, versetele 30-33; sura XVII, versetul 61), pretinzând că el îi este superior, de vreme ce a fost creat din foc (sura XXXVIII, versetele 73-74). A doua oară, când îi ispitește pe Adam și pe Eva să nu dea ascultare poruncii lui Allah și să mănânce fructul oprit (sura XX, versetele 20-21 și altele).

vedeau fiecare de treburile lor, așa cum era rânduit. Numai șoarecii, care se înmulțiseră din cale-afară, s-au apucat să rontăie scândurile corăbiei, așa precum le era firea lor bicisnică. Iar dacă au văzut oamenii una ca asta, au alergat la profet să-i dea de știre, cu inimile pline de spaimă, că șoarecii ar putea găuri scândurile și corabia ar fi în primejdie să se scufunde. N-aveau decât să se roage lui Allah să schimbe firea șoarecilor sau să-i prăpădească înainte de a duce ei corabia la pieire. Noe s-a rugat îndelung să îndepărteze primejdia, iar Allah i-a inspirat gândul de a trece leului puțin tutun pe la nas. Și nici n-au apropiat bine tutunul de nasul leului, căci acesta s-a și pornit pe strănutat, iar din strănutul lui, se zice, că s-a ivit pisica ce-a pornit îndată să urmărească șoarecii, alergându-i, răpunându-i pe capete și salvând astfel corabia de la înec.

Corabia a mai plutit ce-a mai plutit și într-un răstimp Allah a poruncit cerului să oprească ploaia și pământului să înghită apele. Încetul cu încetul apa a scăzut și s-au ivit primele piscuri, iar corabia a poposit pe un munte ce se numea Al-Judi[120]. Viețuitoarele de pe corabie au coborât pe vârful muntelui, iar de-acolo au pornit să se lase în jos pe muchiile lui.

După o vreme Noe s-a gândit că ar fi nimerit să trimită un sol să cerceteze dacă pământul a izbutit să înghită toată apa, ca să coboare cu toții până la piciorul muntelui, să-și reînceapă viața obișnuită. A cumpănit profetul și-apoi a socotit că ar fi cel mai nimerit să trimită corbul.

Corbul a ascultat porunca, și-a luat zborul, dar, când a

120 În varianta coranică a legendei, numele muntelui pe care s-ar fi oprit corabia lui Noe după terminarea potopului este *Al-Djudi* (sura XI, versetul 44). Exegeții localizează această zonă muntoasă la granița dintre Turcia, Irak și Siria și încearcă să-i găsească etimologia în cuvântul *Kurd.* Această zonă este dominată de platoul Ararat, mult mai înalt, și e unică în lumea veche prin lacurile sale cu apă amară (Van și Urumiya) și pânza de apă freatică destul de bogată. În regiune circulă multe tradiții locale în legătură cu potopul lui Noe.

ajuns pe pământ, a zărit hoiturile rămase de la viețuitoarele înecate și s-a năpustit degrabă să se înfrupte, căci pe corabie nu avusese parte de-așa ceva. Și le-a tot dat târcoale, înfruptându-se cu lăcomie, uitând definitiv și de corabie, și de porunca profetului, și de treaba pentru care coborâse pe pământ.

A tot adăstat Noe și, văzând că pasărea trimisă nu se mai întoarce, l-a rugat pe Allah s-o pedepsească și din ziua aceea corbul are penele negre, căci până atunci le avea albe, și țopăie poticnindu-se, ca și când ar avea picioarele împiedicate, de unde până atunci călca sigur și mergea drept.

Următoarea pasăre trimisă de Noe să cerceteze pământul a fost porumbelul, care-a alergat grăbit și-a plutit în cercuri largi deasupra pământului, încredințându-se că apa s-a dus, pământul s-a zvântat și oamenii pot coborî pe el. Și, ca să-i dovedească stăpânului său că nu-l amăgește, a rupt și-o mlădiță dintr-un măslin ce înverzise, întorcându-se cu ea în cioc.

Dacă l-a văzut, profetul tare s-a mai bucurat și l-a rugat pe Allah să-i dăruiască păsării o podoabă pe care s-o aibă atât ea, cât și toți urmașii ei în veci de veci. Allah s-a îndurat și i-a dat ascultare lui Noe, dăruind porumbelului un colier ca un curcubeu pentru care-l mai pizmuiesc și astăzi multe creaturi din neamul păsăresc.

Noe a coborât pe pământ, dimpreună cu seminția lui și cu ceilalți credincioși care-i ascultaseră poruncile și s-au risipit nestingheriți pe toată fața lui, după cum le-a fost dorința. Și, pe măsură ce lumea se înmulțea, apăreau tot mai multe sate și orașe pe fața pământului. Și dintre toți păgânii de odinioară nu mai rămăsese după potop decât unul singur - uriașul Auj ben Unuq, care scăpase printr-o minune, al cărei tâlc numai Allah îl cunoștea. Poate că, fiind el atât de înalt, încât ajungea până la ochiul soarelui, apa potopului să nu fi ajuns decât până la gâtul lui. Cine mai știe, se prea poate!

Ce-a făcut, ce n-a făcut, dar uriașul s-a salvat de la înec și oamenii nu aveau parte decât de necazuri din pricina lui, căci el nu cunoștea decât forța brațului. Habar n-avea de forța adevărului și a dreptății. Toți credincioșii îi știau de frică și nu trecea zi să nu i se plângă cineva profetului de necazurile pe care le pricinuia uriașul și să nu-i ceară să-i vină cumva de hac.

Profetul Noe i-a liniștit și le-a făgăduit că-i va izbăvi cumva de răul uriașului, dar vremea trecea și nu se întâmplă nimic. Și iată că într-o bună zi râca și ciondănelile dintre Auj ben Unuq și locuitorii unui sat s-au ascuțit într-atât, încât uriașul a alergat și-a smuls un munte din rădăcini, l-a purtat pe cap spre satul cu pricina, pregătindu-se să-l arunce asupra lui și să-l strivească împreună cu toți oamenii și toate viețuitoarele din el.

Sătenii au aflat și-au dat năvală pe drumul spre deșert, trimițând solie la Noe să-i izbăvească de rău. Noe a îngenuncheat și s-a rugat fierbinte de Allah să-l mântuie pe uriașul care n-aducea decât rău pe fața pământului și să scape de primejdie toate făpturile lui. Atunci Allah s-a îndurat de muritori și-a pogorât asupra uriașului păsări cu ciocuri de oțel care-au străpuns piatra muntelui, săpând o gaură chiar în dreptul capului său. Muntele a alunecat în jos pe umerii uriașului, înconjurându-i gâtul ca un gherdan. În clipa aceea Allah a poruncit muntelui să se strângă în jurul gâtului, așa încât uriașul a rămas fără suflare, prăbușindu-se cât era de lung. Și muntele l-a tot strâns încet-încet până ce i-a retezat capul de trup și uriașul și-a dat duhul.

După moartea lui, oamenii au putut răsufla ușurați, simțindu-se în siguranță și pace.

Și mai spune legenda că așa s-a stins din viață cel din urmă uriaș și lumea a scăpat de toate relele pricinuite de el.

BEDUINUL ȘI NEVASTA SULTANULUI CEA VICLEANĂ

Copiii se adunară, ca în fiecare zi după asfințitul soarelui, în locul unde știau că-i așteaptă bunica.

— Bunicuțo, spune-ne povestea beduinului cu nevasta sultanului din Eghipet!… o rugă unul dintre ei.

— Bine, astăzi am să vă spun povestea asta, grăi bunica blând și porni să depene istorisirea.

A fost odată ca niciodată. Odinioară, demult, trăia în satul Samira din tribul ’Anza[121] un bărbat care se căsătorise cu verișoara lui și-avusese parte de-un singur vlăstar - un băiat la care ținea nespus de mult. Și s-a îngrijit tatăl ca băiatul lui să aibă parte de-o creștere aleasă, numai că n-a apucat să-l vadă flăcău, căci a părăsit lumea asta prea devreme și l-a lăsat sub ocrotirea mamei, o femeie la fel de bună la suflet și iubitoare ca și el. Mama i-a călăuzit pașii, iar când băiatul a intrat în rândul bărbaților, s-a gândit că mult i-ar mai folosi fiului ei să meargă în hagialâc. Nu numai pentru a se închina la Mekka cea slăvită, ci și pentru a umbla prin lume, căci pelerinajul este prilej de a-i vedea, a-i auzi și a-i încerca pe oameni pentru a le cunoaște firea: în călătorie îți faci prieteni, te obișnuiești cu greutățile și înveți să le învingi -

121 *’Anza* a fost un trib destul de mare din ramura lui Adnan, strămoșul eponim al arabilor de nord, în sistemul genealogic tradițional arab. El a locuit în zone întinse din partea de nord a Peninsulei Arabe, întinzându-se peste deșertul nordic până la orașele Homs, Hama și Alep din Siria.

într-un cuvânt, începi să cunoști ce-i viața.

— Aș vrea să merg și eu în hagialâc, dar mă tem că ți-aș fi o povară în plus, i-a zis mama. Și-apoi, eu am mai fost la Mekka acum câțiva ani. Uite, eu am agonisit cu trudă trei mii de riyali, pe care ți-i dau să-i ai la tine. Poate cumperi cu ei niscai mărfuri ca să le neguțăm aici și să mai punem ceva lângă ei…

Băiatul i-a mulțumit, s-a pregătit de drum și-a pornit cu o caravană spre Mekka. Mama a rămas acasă singură, dar era tot timpul cu gândul și cu sufletul alături de fiul ei. Și nu trecea rugăciune fără să-l implore pe Allah să-l păzească și să-l ajute, astfel încât călătoria la locurile sfinte să fie începutul unei vieți pline de belșug și de fericire.

Flăcăul a ajuns cu bine la Mekka, iar dacă și-a împlinit îndatoririle hagialâcului, a pornit să bată ulițele orașului și să colinde prin bazaruri. Și ce-i fu dat să audă în vreme ce căsca gura într-un suq?

— Cine cumpără de la mine o povață pentru o mie de riyali? Cine cumpără o povață pentru o mie de riyali? striga cineva în gura mare.

— Și care-i povață? încercă flăcăul să-l descoasă pe cel ce striga, tot apropiindu-se de el.

— Plătești o mie de riyali și-o afli! îl ademeni celălalt.

Tânărul a stat ce-a stat în cumpănă, pe urmă a scos o mie de riyali și i-a întins.

— *Fiecare om cu gustul lui*… a venit răspunsul deslușit de la cel ce primise banii.

— Și ce-i cu asta? îl mai iscodi flăcăul. Asta-i așa, numai o zicală.

— Păi, asta-i povață pentru cine știe a o folosi și pentru care ai plătit o mie de riyali!

Flăcăul nostru a băgat vorbele bine în cap și și-a văzut de drum, dar în ziua următoare a ieșit din nou în suq, nădăjduind să găsească ceva de cumpărat. Și iarăși l-a ademenit un glas.

— Cine cumpără de la mine o înțelepciune cu o mie de riyali? Cine cumpără o înțelepciune cu o mie de riyali? striga cineva de zor.

Tânărul s-a apropiat șovăitor, căci curiozitatea nu-i dădea pace, și-a încercat să-l descoase ca și pe primul. Numai că răspunsul a venit scurt, ca și data trecută:

— Plătești o mie de riyali și-ți spun…

Nu s-a putut opune ispitei, a scos o mie de riyali și i-a întins.

— Acum spune-mi, care-i înțelepciunea? se grăbi să-l iscodească după ce-i dădu banii.

— *Dacă binele vine spre tine, nu fugi de el!* glăsui cel care strigase până atunci.

— Și ce-i cu asta? mai întrebă flăcăul nedumerit.

— Păi, tocmai asta-i înțelepciunea pe care-ai dat banii, îl lămuri celălalt.

Cum tocmeala-i tocmeală, flăcăul n-a avut ce face, a băgat-o și pe asta bine în cap și și-a văzut de drum. A treia zi a pornit iarăși să colinde prin suq și din nou a auzit pe cineva strigând:

— Cine cumpără de la mine o învățătură cu o mie de riyali? Cine dă o mie de riyali pe o învățătură?

Și tânărul s-a apropiat, ademenit de glas, întocmai ca și în zilele trecute.

— Despre ce învățătură e vorba? întrebă el cu glasul mic.

— Dai o mie de riyali și-o afli! îl ispiti vânzătorul de înțelepciuni.

I-a întins și ultima mie de riyali pe care-o avea cu el și-atunci celălalt a grăit limpede:

— *Blestemat de Allah va fi acela ce-l va haini pe binefăcătorul care i-a arătat încredere…*

— Și ce-i cu asta? se mai interesă flăcăul.

— Ce să fie? Asta-i învățătura, flăcăule! îi răspunse vânzătorul.

S-a îndepărtat flăcăul nostru, repetând în gând vorbele

auzite, căci acum astea erau toată averea lui.

După câteva zile caravanele de pelerini au început să părăsească Mekka, îndreptându-se în toate direcțiile, și cu una dintre ele a pornit și tânărul nostru către țara lui.

Toată vremea asta mama flăcăului își făcuse fel de fel de socoteli, căci își legase mari nădejdi de călătoria lui și de mărfurile cu care avea să se întoarcă. Numai că tânărul ei fiu purta cu el în schimbul celor trei mii de riyali doar trei înțelepciuni - vorbe pe care mamă-sa avea să le socotească lipsite de orice noimă, de vreme ce nici nu îngrășau și nici de foame nu țineau.

Ajuns acasă, flăcăul a coborât de pe cămilă, s-a apropiat de mama care-i ieșise în întâmpinare și-a sărutat-o pe frunte, în vreme ce ea plângea de fericirea revederii.

După cuvintele de bun venit, rostite printre lacrimi, femeia l-a întrebat și de afaceri: cum era negoțul și ce mărfuri a adus?

— În loc de mărfuri, am cumpărat înțelepciuni și învățături, i-a răspuns flăcăul, căci am băgat de seamă că sunt mai ușor de cărat și nu se prăpădesc niciodată, ca să nu mai vorbim de faptul că nu ți le poate fura nimeni.

Femeia a rămas uluită la auzul vorbelor lui.

— Despre ce înțelepciuni vorbești, fiule? îl descusu ea fără să-i vină a crede ce-i auzeau urechile.

Și tânărul s-a apucat să-i spună toată tărășenia despre învățăturile pe care cheltuise cele trei mii de riyali. Când a terminat de povestit, mama s-a aplecat, a luat de jos un pumn de țărână și i-a aruncat-o în față, suduindu-l:

— Nu m-am așteptat să fii atât de neghiob! bolborosi furioasă, ieșindu-și din fire. Ai aruncat în vânt banii pe care i-am agonisit cu mare trudă… Și cu ce te-ai ales? Cu niște vorbe goale pe care unii le-au numit învățături! N-ai făcut nicio ispravă! Te-au înșelat și te-au lăsat fără o lețcaie! Știu și eu o grămadă de povețe și de proverbe și puteam să ți le dau cu sacul. Numai să mă fi întrebat. Ți le-aș fi spus cu dragă inimă, fără să-ți iau niciun ban în schimb. N-aș fi

crezut una ca asta pentru nimic în lume! Dacă aș fi știut că asemenea prostii se vând și se cumpără, aș mai înțelege, dar este pentru prima oară în viață când aud de-așa ceva… Și încă la ce preț! Halal matrapazlâc!

Tânărul a fost tare necăjit de primirea pe care i-a făcut-o mamă-sa, căci nu mai auzise până atunci asemenea vorbe grele din gura ei. Ba, pe deasupra, îi mai aruncase și-un pumn de țărână în față. Îi intrase în ochi și-n nări, usturându-l până în suflet. S-a îndepărtat, copleșit de rușine, și-a luat pe loc hotărârea să plece în lume. Nu mai era cu putință să rămână lângă ea, după cele întâmplate și după ce-a auzit din gura ei ocările pe care le auzise. Așa că a alergat la un prieten și-a rămas la el câteva nopți, iar în cele din urmă i-a spus că-l paște gândul să plece în Șam. Prietenul i-a făgăduit să-i caute o caravană care se îndrepta într-acolo. Și după două-trei zile flăcăul a intrat într-o caravană și-a apucat drumul pribegiei.

Și, chiar când a ajuns el în Damasc, a auzit că o caravană se pregătește să pornească spre Misir[122] și, fără să mai stea la tocmeală, i s-a alăturat și el cu gândul s-ajungă în țara pe care și-o visau toți. După o călătorie lungă, au intrat în sfârșit în marele oraș de pe malul Nilului și-a pornit flăcăul nostru să caute ceva de lucru, dar n-a fost chip să găsească atât de ușor precum credea. Tot umblând încolo și-ncoace prin oraș, s-a trezit în fața unui cimitir, lângă care se afla o colibă dărăpănată. S-a apucat să curețe coliba, s-o aranjeze cât de cât, așa, ca să-i poată folosi ca adăpost, și s-a aciuit în ea.

Pe urmă, tot n-avea nimic de făcut, s-a apucat să îngrijească de morminte și să alunge câinii care se adăposteau în cimitir, dându-le binețe credincioșilor veniți să-și viziteze morții. A mai trecut ce-a mai trecut și ce și-a zis el? Tot îngrijesc de mormintele lor, trebuie să le cer și-o taxă pentru fiecare mort care intră pe poartă. O liră de aur! Nici mai mult, nici mai puțin! Nu-i niciun păcat, că

[122] *Misir* este numele arab al Egiptului.

doar trudesc pentru banii ăștia și cândva sultanul o să se bucure.

Vrând, nevrând, lumea s-a învoit să-i plătească, fără să pună întrebări, închipuindu-și că l-o fi isprăvnicit sultanul să ia taxa asta.

Și-a rămas tânărul beduin la poarta cimitirului cu pricina vreme de câțiva ani și oamenii s-au obișnuit cu el, de parcă-ar fi fost acolo de când lumea. Taxa ajunsese un lucru știut și nu se mai mira nimeni că trebuie s-o plătească.

Dar iată că într-o bună zi se trezește flăcăul nostru cu un alai de dregători și înalți sfetnici ai palatului, care mai de care mai simandicoși. Și, niciuna, nici două, beduinul se proțăpește în drumul lor și pas de mai treci!

— Dar ce vrei de la noi, omule? îl întrebă unul dintre ei.

— Dacă nu plătiți taxa obișnuită, n-aveți cum intra în cimitir! îi răspunse el bățos.

— Dar despre ce vorbești tu? Ce taxă mai e și asta?! îl luă altul la trei păzește.

— O liră de aur! Nici mai mult nici mai puțin! îi lămuri el.

— Vai de capul tău! se zborși unul din sfetnici. Înseamnă că nu știi cu cine ai de-a face! Noi conducem pe ultimul ei drum pe fiica sultanului, dacă bagi bine de seamă…

— Așaa? se miră beduinul. Atunci n-o să intrați decât după ce-ați plătit două lire, că doar fiica sultanului nu-i un mort de rând.

Au rămas cu toții descumpăniți de îndrăzneala beduinului, socotindu-l nebun, dar, cum nu mai puteau ține în drum cortegiul, n-au avut de ales și s-au grăbit să plătească cele două lire cerute, ca să poată isprăvi cu înmormântarea odraslei sultanului. Pe urmă, s-au gândit ei, aveau să-i vină de hac și neobrăzatului pentru îndrăzneala lui.

Când s-au întors la palat, unul dintre sfetnici a scăpat o vorbă în fața sultanului și-apoi a trebuit să-i spună și lui

povestea cu beduinul care cere taxa de intrare în cimitir.

— Aduceți-l neîntârziat dinaintea mea! le-a poruncit el dregătorilor.

Câțiva slujitori au alergat la poruncă și, cât a-i clipi din ochi, s-au și înapoiat, împingându-l de la spate pe beduinul nostru ca pe un răufăcător ce se ridicase împotriva legii.

— Am auzit că ți-ai îngăduit să le ceri oamenilor o taxă pentru morți. Ia spune, despre ce-i vorba? îl trase sultanul de limbă. Și cine te-a isprăvnicit să faci una ca asta?

— Măria Ta, eu sunt cel care are grijă de cimitir… eu îl păzesc, eu îl curăț, răspunse beduinul fără să se piardă cu firea. Fac treaba asta de ani de zile și nimeni nu m-a întrebat niciodată până acum de ce-o fac. Știe și Măria Ta vorba aceea din bătrâni: „Cine ți-a poruncit? Dar cine m-a oprit?”. Și pe urmă eu adun banii ăștia nu ca să-mi grămădesc mie averi, ci pentru vistieria măritului sultan. N-am cheltuit niciun sfanț din ce-am strâns. Banii se află la mine și pot să-i dau în orice clipă celui îndreptățit să-i primească, la porunca Măriei Tale.

Sultanul a rămas o vreme dus pe gânduri, minunându-se de istețimea beduinului și de cum întorsese vorba pentru a ieși din încurcătură. E bine de văzut, și-a zis el, cum are să se descurce mai departe și dacă izbutește înseamnă că mi-am găsit un om de nădejde. Pe urmă a dat poruncă să se numere toți morții care fuseseră îngropați în cimitirul cu pricina din clipa când începuse beduinul să ceară taxa. Cât ai bate din palme, numărătoarea a fost gata.

— Ei, și-acum spune-ne, unde se află banii pe care zici că i-ai păstrat pentru vistieria mea? l-a luat din scurt sultanul.

— În coliba de lângă cimitir, în care m-adăpostesc eu, a răspuns beduinul fără să se fâstâcească.

Câțiva slujitori, împreună cu un sfetnic al sultanului, l-au însoțit până la colibă și el le-a dat toți banii agonisiți. I-au numărat și-au găsit că nu lipsea nicio para din cât socotiseră ei că trebuia să fie.

Tare s-a mai minunat sultanul când i-au spus ce-au

descoperit. L-au mirat și vorbele, dar și faptele beduinului: cum chibzuise toată treaba și, mai ales, cinstea și credința dovedite.

— De astăzi înainte vei fi mare logofăt la curtea mea! Așa am hotărât eu, sultanul, și-ți încredințez chivernisirea tuturor palatelor și averilor mele, spuse Măria Sa fără a-l lăsa să se dezmeticească. Iar slujba pe care ai făcut-o până acum o s-o dăm în grija altcuiva…

Beduinul nu putea face altcumva decât să se supună poruncii. Așadar, de-acum înainte avea să lase morții și să se ocupe de cei vii; să le chivernisească treburile și averile nenumărate. Și când te gândești că nu era vorba de bunurile oricui, ci de ale sultanului însuși! O schimbare la care nu se așteptase în ruptul capului și nu sperase nici în cele mai frumoase vise, ursită de un destin binevoitor și de jocul întâmplării.

Încrederea sultanului în noul său dregător sporea de la o zi la alta, căci era tare mulțumit de credința și priceperea cu care-l slujea. După ce petrecuse vreo trei-patru ani în slujba cea nouă, a fost chemat la sultan și ce i-au auzit urechile?! Stăpânului i s-a năzărit să-l împuternicească pe marele logofăt s-o însoțească pe una dintre nevestele sale - pe cea la care ținea Măria Sa cel mai mult - în hagialâc la casa cea sfântă a lui Allah. Pe cine putea Măria Sa să împuternicească cu o asemenea treabă de credință, dacă nu pe sfetnicul în care avea cea mai mare încredere?! Zis și făcut! I-a spus sultanei să se pregătească de drum și a vestit-o că va fi însoțită în lunga ei călătorie de dregătorul cel mai credincios al palatului, sigur fiind că n-o să-l împingă nicicum păcatul să-l viclenească sau să îi arate neascultare și lipsă de grijă stăpânei.

Logofătul n-a avut de-ales și-a dat ascultare poruncii, învoindu-se s-o însoțească pe stăpână, să-i fie păzitor și să conducă cu bine strălucita caravană către casa cea sfântă și înapoi, în țara ei.

Și alaiul s-a așternut la drum, avântându-se prin

pustiurile nesfârșite. Dar, când credea tânărul nostru că totul merge cum nu se poate mai bine, să vezi și să nu crezi! Într-o bună zi, în vreme ce caravana poposea lângă un izvor în inima deșertului, nevasta sultanului a trimis după beduin să vie degrabă la cortul ei. La porunca stăpânei, beduinul a alergat fără a sta pe gânduri. Când a intrat în cort, stăpâna a poftit ecpaielele și slujitorii să iasă și să-i lase singuri. Până aici nimic ciudat, căci se mai întâmplase și altă dată să rămână doar cu el pentru a-i da porunci legate de treburile caravanei și-ale hagialâcului. Numai că de data asta o bănuială nedeslușită i se strecurase în suflet, văzând că sultana răspândea valuri de balsamuri îmbietoare, fiind gătită cu podoabele de sărbătoare și cu niște straie atât de străvezii încât lăsau să i se zărească nurii. Abia atunci i s-a luat pânza de pe ochi și-a priceput că ea se gătise astfel ca să-l ademenească.

Și și-a mai amintit tânărul nostru și de alte dăți când sultana s-a tot străduit să-l ție pe lângă ea, numai că el rămăsese surd și mut la ispită. Piatra de e piatră și tot s-ar fi mișcat din loc și-ar fi prins suflet, dar logofătul nimic! Și-a dat prea bine seama de primejdia care-l păștea oricum, dar n-a cutezat nici în ruptul capului să facă pasul la care-l ispitea stăpâna. A rămas mai departe un n-aude-na-vede.

Femeii viclene nu-i rămânea altceva de făcut decât să i-o spună de la obraz. Așa încât sultana, fără să-i lase timp să se dezmeticească, îi mărturisi că e fermecată de tinerețea și de vigoarea lui și că așteaptă de multă vreme o clipă potrivită, ca aceea, în care să rămână singură cu el ca să-i destăinuie gândurile și dorul ce-o mistuie.

Când a mai auzit și asemenea vorbe, logofătul a rămas mărmurit, căci nu se mai aflase până atunci într-o asemenea încurcătură și nu se simțise nicio clipă ispitit să-și viclenească binefăcătorul.

— Eu, stăpână, nu mă pot ridica nicicum la înălțimea Măriei Tale… murmură el, codindu-se. Eu nu sunt decât un biet slujitor credincios. Am datoria și porunca să mă

îngrijesc să aibă Măria Ta tot ce-i este de trebuință și să duc la bun sfârșit treaba ce mi-a fost încredințată de stăpânul meu… Și-apoi, noi suntem pe drumul hagialâcului… Ar fi mai mare păcatul!… Nu se cuvine să întinăm o datorie atât de sfântă!… Și mai e ceva, stăpână! Un lucru pe care trebuie să-l știe Măria Ta… Am cumpărat cu un timp în urmă o învățătură ce sună așa: „*Blestemat de Allah este acela care-l va haini pe cel ce i-a arătat încredere*”… Am dat în schimbul acestei înțelepciuni nici mai mult, nici mai puțin decât o mie de riyali… Măritul sultan mi-a arătat o încredere fără margini și nu m-aș încumeta să-l înșel, pentru nimic în lume… urmă el, încercând s-o abată de la gândul cel rău, pe care nu-l socotea a fi altceva decât o toană trecătoare sau o ispită diavolească. Așadar, cer iertare că nu pot da ascultare multprețuitei mele stăpâne…

— Sultanul n-o să știe nimic din toate astea, îi dădu vicleana înainte cu gura, căci împotrivirea dregătorului o făcea să se înverșuneze și mai mult, iar ispita creștea cu cât slujitorul se dovedea a-i fi mai credincios stăpânului său. Cât despre Allah, el este milostiv și îngăduitor și-ți va ierta și păcatul ăsta, dacă-l socotești a fi un păcat atât de mare, mai ales că pelerinului i se iartă toate păcatele, fie ele cât de mari… Iar despre înțelepciunea aia de care-ai pomenit, ce să mai zicem?! Ți s-a năzărit așa, tam-nisam, și mai și spui c-ai plătit pe ea o avere. Dar nu-i nimic, eu sunt gata să te despăgubesc pentru plata ei, ba chiar să-ți dau de două ori pe-atât, dacă te învoiești să mă asculți… Și poți fi liniștit și încredințat că n-o să afle nimeni de ce-a fost între noi!

— Nu pot să mă învoiesc la ce-mi ceri stăpână, nici dacar fi să plătesc cu capul îndărătnicia mea, bolborosi logofătul, dându-și gândurile pe față cu bună-cuviință, dar și cu multă hotărâre în glas. Sunt gata să împlinesc orice poruncă îmi va veni de la multprețuita mea stăpână, mai puțin viclenirea celui care mi-a arătat nemărginită

încredere…

Femeia a înțeles că n-are la ce să mai stăruie, când a văzut atâta neînduplecare în glasul lui, și-a început să dea înapoi, copleșită de rușine, de mânie și ciudă.

— Atunci du-te, vezi-ți de treabă și ai grijă să-ți păzești gura! îi porunci ea, tremurând de furie și aruncând scântei din priviri. Ce-am vorbit aici rămâne între noi! Nu cumva să te pască păcatul să scoți vreo vorbă față de cineva, îi porunci cu sprâncenele încruntate, roșie până-n vârful urechilor.

— Ferească Allah! Nici în ruptul capului, stăpână! o asigură logofătul. Poți fi încredințată că tot ce-am vorbit va rămâne înmormântat în pieptul meu, ca și când nu s-ar fi rostit niciodată!

Apoi s-a îndepărtat, călcând ca din pod, a ieșit din cort și-a păzit mai departe treburile sale și ale caravanei, a cărei rânduială îi fusese încredințată. Dar sultana îl păștea, așteptând cu nerăbdare și năduf prilejul să scape de el, căci bănuielile îi bântuiau sufletul și nopțile, iar inima nu-i mai cunoștea tihnă de teamă că bărbatul o să dezvăluie taina și o s-o facă de râsul lumii. Voia să-i facă de petrecanie cu orice chip, pentru ca odată cu el să dispară și taina. Inima ei de vicleană nu se putea încrede în făgăduielile nimănui.

A început să țeasă pânzele și să întindă nadele, gândindu-se la fel și fel de viclenii, pentru a scăpa de cel ce-i cunoștea hainia. Tot învârtind-o și răsucind-o așa, ce și-a zis? Cel mai nimerit lucru ar fi să-i facă de petrecanie pe drum. O să aștepte până când o să treacă caravana pe lângă un izvor căruia i se dusese vestea, pentru că nimeni dintre cei ce coborâseră la el să ia apă nu mai văzuse lumina zilei. Și, după ce i-a venit gândul cel rău, a chemat la ea un slujitor de încredere și i-a grăit așa:

— Când ajunge caravana la izvorul ăla din care nu mai iese nimeni după ce-a coborât la el, eu am să mă plâng de sete și-o să poruncesc să coboare cineva să aducă apă

proaspătă și rece, dar voi să vă codiți și nimeni să nu se grăbească să-mi dea ascultare. Atunci am să mă plâng beduinului de lașitatea slujitorilor mei și-o să-l îmbrobodesc cu vorbe meșteșugite și-o să-l laud, zicându-i că el este singurul cutezător în stare să-mi îndeplinească dorința.

Zis și făcut! Când au ajuns la izvorul cu pricina, sultana i-a poruncit unui slujitor să coboare să scoată apă, dar el a rămas nemișcat, ca lovit de trăsnet. La fel s-a întâmplat și cu al doilea, și cu al treilea… Și tot așa până la ultimul.

— Numai tu, bravule logofăt, ești în stare să faci isprava asta! i s-a adresat ea la urmă de tot beduinului. Se vede treaba că sultana este înconjurată numai de lași și poate muri de sete în deșert, ca și cum ar fi singură.

Logofătul n-a mai așteptat altă poruncă. Și-a suflecat mânecile și s-a agățat cu nădejde de capătul funiei, coborând degrabă în fundul fântânii, unde a dat de niște caverne întunecoase. Până să se obișnuiască cu întunericul, iată că se trezește față în față cu o burduhoală de ifrit cât toate zilele, care i-a poruncit să se oprească și să nu îndrăznească a mai face un pas. La porunca lui a înlemnit; apoi într-o rază de lumină a văzut chipurile a două fete așezate dinaintea ifritului - una slută și mohorâtă, semănând cu o odraslă de ghuli, iar cealaltă nespus de frumoasă, arătând ca luna plină în a paisprezecea noapte.

— Care din cele două fete e mai frumoasă? îl întrebă ifritul cu asprime în glas, arătând spre fetele din fața lui și cerând răspunsul pe loc.

Beduinul a rămas în cumpănă, căci băgase de seamă urâțenia ifritului, dar și-a zis că urâtul la urât trage, căci una din cele două fete era la fel de slută ca și el. Ba mai pricepuse și că întrebarea ifritului era o capcană și că nu trebuia cu niciun chip să spună adevărul. Așa că, după ce-a chibzuit o vreme, s-a hotărât să ticluiască un răspuns cu tâlc, sperând să împace și capra, și varza. Și, cum, necum,

din întâmplare sau mai mult de frică, i-a venit în minte povața pentru care plătise o mie de riyali. La urma urmei, câte lucruri frumoase nu sunt deloc plăcute și câte lucruri urâte nu sunt pe placul omului?! Și-a grăit cu sânge rece, ca și cum ar fi răspuns într-o doară:

— *Fiecare om cu gustul lui!*

— Ai scăpat cu zile! bolborosi ifritul, luându-i vorba din gură. Dacă mi-ai fi spus că-ți place fata cea frumoasă, nu-ți mai rămânea capul pe umeri, fiindcă mie îmi place cea urâtă, iar dacă mi-ai fi spus că-ți place urâta, tot nu scăpai cu viață, căci nu spuneai adevărul! Dar așa, ai nimerit-o. Ai scăpat cu viață. Poți să iei și apă pentru tovarășii tăi de drum!

Logofătul, care simțea cum îi trec săgeți reci prin inimă, s-a aplecat și-a umplut burdufurile cu apă, apoi a ieșit din puț teafăr și nevătămat, spre uimirea tuturor. Mai ales stăpâna nu-și putea veni în fire văzându-l. S-a înciudat foarte, căci nădăjduise să-i rămână ciolanele în fundul puțului, fiind sigură că nimeni nu mai scăpase cu zile din cei ce coborâseră la izvorul blestemat. Dar se vede treaba că pornise cu stângul și, cum caravana se apropia de locurile sfinte, și-a zis că e mai nimerit să-i vină de hac pe drumul de întoarcere.

Au stat ce-au stat la Mekka și în împrejurimile ei, așa cum cerea rânduiala hagialâcului, și-apoi au apucat calea întoarsă spre țara lor. Și nu s-au îndepărtat bine de locurile sfinte că sultana a prins a unelti din nou pentru a-i face de petrecanie logofătului. După ce-au străbătut cam jumătate din drum, gândul de răzbunare nu-i mai dădea pace.

În cele din urmă a găsit cu cale că mai nimerit ar fi să-l trimită pe beduin cu un răvaș la sultan, când vor fi mai aproape de orașul lor, chipurile, să-i ceară s-o întâmpine cu mare alai. Și s-a pus pe treabă! Cale de câteva poște înainte de-a ajunge în cetate, sultana a ticluit un răvaș în care-l îndemna pe Măria Sa să curme fără întârziere zilele

celui ce-i va înmâna epistola, căci cu gând hain s-ar fi apropiat de ea și-ar fi cercat s-o pângărească. Așadar, fără zăbavă se cade să fie pierdut. Iar la urmă de tot făgăduia să-i spună sultanului toată tărășenia de-a fir a păr, îndată ce va ajunge la palat.

A pecetluit scrisoarea și l-a poftit pe logofăt la ea, grăindu-i astfel:

— Voi a-i trimite măritului sultan un răvaș pentru a-i vesti apropiata noastră sosire. Și socotesc că nimeni altcineva n-ar fi mai potrivit decât tine să-l poarte, căci nimeni nu este mai îndreptățit la răsplata cuvenită pentru aducerea unor astfel de vești îmbucurătoare.

I-a înmânat răvașul pecetluit cu sigiliul ei și l-a îndemnat să purceadă la drum fără preget. Beduinul a pornit-o cu sârg, fără să aibă habar că-l paște primejdia, fiind un om de bună-credință în fața stăpânei sale, și s-a pus la drum întins, către palatul măritului sultan. Spre seară, ostenit de alergătură, a ajuns la marginea unui sat și și-a zis că n-ar strica să se odihnească nițeluș, cât să-și tragă sufletul și el, și cămila și pe la cumpăna nopții să se aștearnă din nou la drum.

A cerut găzduire la unul dintre mai-marii satului și-a fost primit cu bucurie și cu inima deschisă. Dar, cum în noaptea aia era o nuntă în sat și toată lumea se afla la petrecere, gazda l-a poftit și pe musafir să le facă cinstea și să se așeze cu ei la ospăț.

— Bucuros aș rămâne să petrec cu Domniile Voastre, dar sunt purtătorul unui răvaș ce trebuie să ajungă neîntârziat la măritul nostru sultan, a răspuns logofătul.

— Dacă numai asta-i pricina, atunci noi suntem gata să ducem răvașul mai departe printr-un olăcar de încredere, care știe toate potecile, așa fel că va ajunge la măritul sultan mai repede ca vântul.

Bucuroși să aibă un oaspete de vază, au sărit cu toții în ajutor, vrând care mai de care să fie cu ceva de folos. Așa că, până la urmă, beduinul s-a învoit, căci nu e lucru ușor

să încalci sau să nesocotești legea ospeției și pe deasupra și-a mai adus aminte și de înțelepciunea care spune: „*Dacă binele vine spre tine, nu fugi de el!*”, înțelepciune prețioasă, că doar costase o mie de riyali.

Și-uite așa răvașul a trecut în mâna unui olăcar de încredere, ce a alergat cu el mai departe într-un suflet. De unde și zicala: „*Nu-i pentru cin’ se pregătește, ci pentru cin’ se nimerește*”.

Așa se face că beduinul a rămas în satul acela până în zori și pe urmă și-a continuat drumul spre palatul sultanului și că olăcarului care purtase răvașul mai departe în locul său i s-a tăiat capul pe loc, din porunca Măriei Sale, imediat ce și-a petrecut privirile peste rândurile epistolei.

Deci tot printr-o întâmplare sau tot datorită unei înțelepciuni prețioase, beduinul nostru a scăpat și de data asta de urzelile vicleniei muierești. Vorba ceea, noi voiam una frumoasă, dar am avut parte de una năbădăioasă. Sau, cum zice un alt proverb, noi am vrut ca să trăiască, iar Allah să-l prăpădească…

De data asta, sultana nu avusese nici cea mai mică îndoială că beduinul își pierduse capul și c-o scăpase pe ea de griji, dar, când colo, ce să vezi?! Când a sosit alaiul ei la palat, printre cei așezați lângă Măria Sa, iacătă-l și pe logofăt, viu și nevătămat. Biata sultană n-a mai avut inimă nici să vorbească. Fel de fel de gânduri îi dădeau târcoale - ba își zicea că e ceva necurat la mijloc și că numai diavolii și ifriții îl ajută pe logofăt, ba își închipuia că i-a povestit toată tărășenia sultanului, care se preface a nu ști nimica și-o pândește s-o pedepsească, ba că spaima i-a luat mințile și că are vedenii, părându-i-se că-l vede pe logofăt acolo unde nici nu este. Ba s-a gândit chiar că beduinul a desfăcut răvașul pe drum și i-a dezvăluit totul sultanului, că ea nu mai avea sorți de izbândă și nu-l mai putea convinge pe sultan de nevinovăția ei. La urma urmei, toate astea puteau să se fi întâmplat și cel mai bine ar fi fost să

afle cât mai repede adevărul, ca să se liniștească. Departe de toate frământările ei, sultanul și-a întâmpinat cu bucurie nevasta, hritisind-o, binecuvântând hagialâcul și poruncind mare petrecere pentru întoarcerea stăpânei.

Sultana, la rându-i, i-a arătat stăpânului toată dragostea, urându-i viață lungă și glorie veșnică, mulțumindu-i cu recunoștință pentru hagialâcul primit de Allah.

După felul cum a întâmpinat-o, avea destule temeiuri să creadă că soțul ei nu are niciun fel de bănuieli și că beduinul nu suflase o vorbă despre cele petrecute, așa încât neliniștea i s-a mai ogoit. Dar, cu timpul, diavolul a început a-i da târcoale și curiozitate nu-i lăsa o clipă de liniște: „Cum de-a scăpat cu viață?”. A simțit că n-o mai rabdă inima și s-a dus la sultan să-l întrebe ce s-a întâmplat cu răvașul trimis de ea. Și, ca întotdeauna, curiozitatea i-a venit de hac sultanei, ca și celorlalte femei.

— Am poruncit să i se taie pe loc capul celui care l-a adus, i-a răspuns sultanul fălos. Așa scria în răvaș și-așa s-a și petrecut. Și-acum n-ai decât să-mi povestești totul din fir până-n ață!

— Bine, Măria Ta, dar nu mai pricep nimic! Cel care s-a purtat necuviincios cu mine a fost chiar beduinul de pripas pe care l-ai făcut logofăt și l-ai însărcinat să conducă alaiul caravanei. Și, cu toate că și-a dat în petic, eu îl văd aici viu și nevătămat… a încheiat sultana mânioasă.

— Așaa? Dar mie răvașul mi-a fost adus de un străin. Nici vorbă de logofătul nostru! Drept care i-am tăiat capul celui care mi-a înmânat răvașul, întocmai cum scria în el.

— Se vede treaba că lucrurile s-au încurcat pe drum, se tângui sultana. Îți cer, mărite sultan, să-i tai capul acestui beduin necuviincios, care a cutezat să facă așa și pe dincolo…

Când a auzit vorbele nevestei, sultanul a pornit să arunce din ochi scântei de mânie și puțin a lipsit să ceară să i se taie capul credinciosului său slujitor. Dar Allah nu l-a lăsat pradă furiei răscolite de viclenia femeii. O umbră de

îndoială i s-a strecurat în suflet ca o străfulgerare, ținându-l pe loc. A rămas puțin pe gânduri și și-a zis că ar fi mai potrivit să se prefacă gata a-i da crezare nevestei și pe urmă să-l asculte și pe cel acuzat de păcate, căci judecata în pripă nu-i bună și duce la pieirea unor nevinovați. Îl va chema la el pe beduin și va sta de vorbă cu el între patru ochi ca să se convingă cum stau lucrurile, înclina să creadă din ce în ce mai mult că-i ceva necurat la mijloc. Și-apoi cum să pedepsească doi oameni pentru aceeași faptă, înainte de a ști precis care din ei este vinovatul?

I-a făgăduit sultanei că beduinul își va primi pedeapsa cuvenită, a ieșit tunând și fulgerând, așa încât a făcut-o să creadă că beduinului îi va zbura capul de pe umeri chiar în clipa următoare, s-a îndreptat spre sala unde ședea de obicei de taină cu sfetnicii cei mai apropiați și vizirii lui de încredere și l-a poftit să se înfățișeze numaidecât pe marele logofăt.

Câțiva slujitori au alergat să-i vestească porunca și, cu toate că nu vedea deloc un semn bun în graba asta, beduinul nostru i s-a înfățișat de îndată Măriei Sale. S-a înclinat cuviincios până la pământ, dar stăpânul nu i-a răspuns. A rămas în picioare cu inima plină de spaimă. Apoi sultanul a poruncit să se închidă ușa bine și să nu intre nimeni fără să fie chemat.

— Asta-i recunoștința pentru încrederea pe care ți-am arătat-o și pentru alesul cin în care te-am înălțat? l-a luat sultanul în primire, de cum s-a închis ușa în urma lui.

— Oricare ar fi fapta la care se gândește, măritul sultan are întotdeauna dreptate în tot ce spune, numai că eu nu l-am viclenit și m-am străduit din răsputeri să-l slujesc cu dreaptă credință, i-a răspuns beduinul cu inima rece de spaimă.

— Cum de te-a împins păcatul să cerci a o ademeni pe sultană? l-a luat stăpânul din scurt, cu glas înverșunat. Am aflat chiar din gura ei c-ai voit a o rușina și că te-a alungat cu vorbe aspre. N-ai avut niciun pic de sfială? Ar fi avut

prea bine dreptul să-ți ia viața pentru nerușinarea, cutezanța și viclenia pe care le-ai arătat... Ce-ai a zice despre toate astea?

— Mărite sultan, încercă beduinul să-l înduplece, întruntâi vă cer îngăduința să mă ascultați. Am să vă istorisesc toate câte s-au întâmplat și mă voi strădui să nu uit și să nu adaug nimic și numai Allah mi-e martor... Și, după ce veți fi aflat întregul adevăr, veți porunci orice credeți de cuviință că-i drept...

— Te ascult! glăsui sultanul, curios să audă ce spune.

Și beduinul s-a apucat să-i istorisească despre cele mai însemnate clipe ale vieții lui și s-a oprit pe îndelete la cele trei învățături pe care le cumpărase cu prețul celor trei mii de riyali. Pe măsură ce-i asculta istorisirea, mânia sultanului se potolea, îndoiala cuibărindu-i-se și mai adânc în suflet.

— Măritul sultan, a urmat beduinul, mi-a arătat o încredere fără margini. Cum aș fi putut eu a-l vicleni? Lucrurile s-au petrecut așa cum le voi zugrăvi acum. Slăvita sultană mi-a poruncit să mă înfățișez în cortul ei și-a cercat a mă ispiti și-a mă îndemna la păcat, dar eu m-am împotrivit cu îndârjire. Când a înțeles că nu mă voi lăsa ademenit, a început a da înapoi și mi-a cerut să uit cele întâmplate. M-am jurat și m-am legat să nu dezvălui niciodată ce s-a întâmplat și-aș fi dus cu mine pe lumea cealaltă această taină, căci nu voi a răni pe nimeni și nici a haini pe cel ce mi-a arătat încredere. Numai mărita sultană m-a obligat să dezvălui taina în fața Măriei Tale.

Sultanul părea din ce în ce mai curios și nerăbdător să afle cele întâmplate din istorisirea beduinului și l-a îndemnat să ducă povestea până la capăt.

— Pesemne că sultana nu s-a încrezut în legământul meu și din pricina asta a început a urzi fel de fel de capcane, vrând să scape de mine cu orice chip și să mă ducă la pierzanie pe căi ocolite. Mai întâi a căutat cu tot dinadinsul un drum către un puț blestemat, știind prea bine că nimeni

din cei ce coborâseră în el nu mai văzuse lumina zilei. A făcut ce-a făcut ca niciun slujitor din preajma ei să nu coboare în fundul puțului agățat de funie și mi-a poruncit mie să-i aduc apă. Și, cu toate că știam că mă paște moartea, i-am dat ascultare și am coborât să aduc apă. Dar Allah m-a ajutat, căci, aducându-mi aminte de una dintre cele trei înțelepciuni cumpărate cu o mie de riyali, am scăpat cu viață. „*Fiecare om cu gustul lui*." Astea sunt vorbele care m-au scăpat cu viață. Ne-am văzut apoi de drum, am împlinit hagialâcul cu tot șartul lui și-am apucat calea întoarcerii. Am mers noi ce-am mers, până ce ne-am apropiat de cetatea Măriei Tale și, când ne mai rămăseseră de călcat numai câteva poște, m-am pomenit cu sultana că mă mână înaintea alaiului, pasămite să îi aduc un răvaș măritului sultan, pentru a-i vesti apropierea caravanei. Și, fără să mă codesc nicio clipă, am luat răvașul pecetluit și-am pornit în goană. Întâmplarea a făcut să mă apuce noaptea într-un sat unde erau în toi pregătirile și petrecerea de nuntă. Măria Ta cunoaște obiceiurile credincioșilor: sătenii au stăruit să rămân să petrec cu ei noaptea aceea, încât au gătit un olăcar și l-au trimis să aducă degrabă răvașul la palatul Măriei Tale, urmând cărările cele mai scurte, numai de el știute. Așa se face că am rămas să petrec noaptea cu ei și-am scăpat pentru a doua oară de la moarte. De data asta mi-am adus aminte cea de-a doua învățătură pentru care plătisem o mie de riyali: „*Dacă binele vine spre tine, nu fugi de el*".

Măritul sultan asculta cu toată atenția istorisirea beduinului și părea să-i dea ascultare, dar, tocmai când slujitorul lui se pregătea să încheie, i-a tăiat vorba:

— Te-am ascultat cu toată luarea-minte, dar, ca să dau crezare vorbelor tale, și nu plângerii sultanei, am nevoie de o dovadă; trebuie să văd cu ochii mei ceva, să aud cu urechile mele ceva… o pildă, un semn…

— Nimic mai lesne, Măria Ta! Lucrurile sunt cum nu se poate mai simple, îl asigură beduinul, simțind că începe să-

i vină inima la loc. Aș îndrăzni a-i năstăvi Măriei Voastre ca cineva să stea tupilat într-un sunduc mare din camera sultanei, așa fel încât ea să nu aibă habar de străinul din odaie, și într-aceea eu să cer să mă primească pentru o treabă ce nu rabdă amânare și pe care trebuie s-o ticluim în înțelegere. Odată intrat la sultană, eu am să încep prin a mă plânge pentru urzelile puse la cale împotriva mea și pentru toate capcanele câte mi le-a întins și a-i cere îndurare.

— Mă învoiesc, iar în ladă am să mă ascund chiar eu, încuviință sultanul. O să-ți dau de veste printr-un curtean când va fi totul pregătit și vei putea fi primit la sultană.

Zis și făcut! Sultanul s-a ascuns într-un sunduc așezat într-un ungher mai întunecos din sala de primire a sultanei și beduinul a cerut să fie primit de stăpâna lui. Ea a alergat degrabă în sala cu pricina, neștiind ce să creadă, și curând după aceea a apărut și beduinul. A salutat-o cuviincios, închinându-se adânc și pe dată a pornit să-și deșarte inima în fața ei.

— Mărită sultană, sunt sluga umilă a Măriei Tale și a preamăritului sultan de atâta vreme și m-am străduit să vă slujesc cu întreaga mea putere și credință, dar bag samă că stăpână mea mă urgisește și voiește cu orice chip să mă ducă la pierzanie. Întru-ntâi mi-a cerut să cobor în puțul acela blestemat din care nimeni n-a mai ieșit viu. Am scăpat eu cum-necum de la moarte, mulțumită unei înțelepciuni cumpărate de la Mekka cea sfântă cu o mie de riyali. Apoi a încercat mărita sultană să-mi curme zilele trimițându-mă cu răvașul blestemat la Măria Sa sultanul. Am scăpat și de data asta, tot cu ajutorul lui Allah și datorită unei înțelepciuni cumpărate cu o mie de riyali, la Mekka cea sfântă. Dar acum mă tem, mărită stăpână, de-o nouă uneltire, de care n-am cum să mai scap. Aș cuteza să mă rog de inima măritei sultane să se îndure a mă cruța! Cere-mi orice, Luminăția Ta, căci orice voi face dacă nu calcă religia noastră, porunca sfântă și onoarea mea, căci

gata sunt a mă supune oricărei porunci.

— Ba n-o să se îndure inima mea deloc, căci nici a ta n-a dat ascultare rugăminților mele! s-a repezit sultana la el furioasă. Așa este precum ai spus, beduin îngâmfat și nerecunoscător! Eu am pus la cale toate capcanele din care-ai scăpat, dar acum ți s-a-nfundat! Și asta pentru dușmănia ce-ți port și de care n-ai unde fugi. Te voi urî de moarte pentru că te-ai încăpățânat să te împotrivești voinței și poruncii mele și-ai cutezat să calci în picioare mândria sultanei!

— Și-acum ce poruncește stăpână mea? Ce-ar putea face umilul ei servitor pentru a-și șterge vina?

— Îți poruncesc să nu scoți o vorbă despre cele întâmplate! Ce-a fost rămâne între noi! Dar eu nu pot să am liniște și să trăiesc fără griji câtă vreme te știu în preajma sultanului, așa că ar fi cel mai nimerit să-ți cauți de drum cât mai departe de el și să nu-ți mai aud de nume! Numai așa aș putea uita de tine, iar tu ai scăpa de urzelile mele. Altă cale nu este! Dacă pricepi, va fi bine pentru toată lumea, iar de nu, va fi vai și-amar de tine.

Sultanul a ascultat toată sfada lor și-abia atunci i s-a făcut lumină în minte și în suflet. Acum stăpânul nu mai avea niciun fel de îndoieli pentru cinstea și credința slujitorului său. Ba i-a arătat și mai multă încredere și-a încercat să-l țină cât mai aproape de el, numai că beduinul nostru învățase ce-i binele de la palat. A tot încercat în câteva rânduri să-l părăsească pe sultan și să plece încotro o vedea cu ochii, numai să scape de urzelile femeii celei haine. Nu numai că n-a izbutit, ci i-a mai mers și vestea de slujitor credincios și neîntrecut de dibaci, cum că a reușit să scape prin minuni de mai multe ori de la moarte și câte și mai câte. Dar, cum lumea face din țânțar armăsar, au ajuns oamenii de rând să-l socotească un evlavios cum nu se mai văzuse, ba chiar un sfânt adevărat.

Și, cum gândul de a-l părăsi pe stăpânul său ajunsese să nu-i mai dea pace nici ziua, nici noaptea, nu i-a mai rămas

decât o singură cale: să se prefacă smintit. Și-așa a și făcut. La început a mai rărit-o de pe la curtea sultanului, prefăcându-se stăpânit de ginni și bâiguind vorbe fără noimă, pe urmă a pornit să bată drumurile și să colinde bezmetic prin suquri. Așa a izbutit să se îndepărteze cu încetul de sultan și, fără să-și dea seama, s-a apropiat tot mai mult de sufletul oamenilor de rând, de prostimea și sărăcimea care a început să vadă în el un făcător de minuni.

Numai așa a putut scăpa beduinul cel credincios și năpăstuit de uneltirile sultanei viclene și neîndurătoare și de primejdiile ce-l pândeau la curtea sultanului. Dar se vede treaba că-i era sortit de Allah să ducă în veci pe umerii lui grijile altora, căci abia a scăpat de prețuirea și slujbele sultanului și s-a trezit cu adorația mulțimilor care voiau să vadă în el un sfânt, ce le putea ușura necazurile și-i putea scoate din năpastă.

Și-așa a ajuns beduinul din povestea noastră un fel de sfânt, căci el nu este altul decât Ahmad el-Badawi[123], în ale cărui minuni lumea mai crede și astăzi. Socotesc mormântul lui un lăcaș sfânt, perindându-se la el în pelerinaj cu ofrande, implorându-l să-i ajute pe lângă stăpânul lumilor[124] să-i scape de atâtea necazuri în viața asta trecătoare și în cea veșnică deopotrivă.

---

123 Ahmad al-Badawi (1199-1276) este un sufi musulman evlavios care a întemeiat secta *al-ahmadiyya.* El s-a născut la Fas, în Maroc, dar a propovăduit mai ales în nordul Egiptului, unde a și murit. Mormântul său se află în orașul Tanta din Delta Nilului și este un loc de pelerinaj, îndeosebi pentru aderenții sectei, apreciați la circa trei milioane. În prima săptămână din luna octombrie se organizează la Tanta un pelerinaj colectiv și mari ceremonii religioase și populare, cu ocazia *mawlid*-ului său (ziua de naștere). Aceste tradiții datează din vremea dinastiei Fatimizilor (909-1171) și își au originea în Maroc.

124 Epitet al lui Allah (Al-Fatiha, versetul 2); prin „lumi” se au în vedere, după părerea unor exegeți musulmani, toate lumile ce-ar putea exista: astronomice și fizice, lumea gândirii, lumea spirituală etc.

CUPRINS

Prefață....4

Notă asupra ediției....32

Baba și Șeitanul păcălit....34

Kulayb și Al-Muhalhil....47

Hamalul la pescuit de perle....56

Fata neguțătorului și fiul sultanului....69

Muhsin și cele două vrăjitoare....79

Cheliuță și mama cea vitregă....88

Povestea celor patru surori și patru frați....105

Nevasta cea isteață și bărbatul cel leneș....113

Omul care n-a avut parte de nici o nenorocire....121

Printre străini și acasă....131

Prieteni la ban și părteni ai lui Satan....143

Culegătorii de vreascuri și ginnii....155

Povestea celor doi bărbați mărinimoși....163

Cei trei frați și ghulul....170

Omul care i-a biruit pe cei șapte uriași....183

Fata pescarului....191

Culegătorul de vreascuri și pasărea măiastră.....201

Cele trei povețe.....210

Fata regelui mărilor.....215

Cocostârcule, dă-mi boaba de strugure înapoi!.....221

Molla Usfur.....232

Doi frați vitregi.....240

Fata sultanului și inelul fermecat.....253

Fă bine, fiule, și pe urmă aruncă-l în mare!.....261

Pescarul nechibzuit.....268

Noaptea neînfricaților.....273

Fata pescarului și mama cea vitregă.....286

Vulpoiul, lupul și leul.....296

Corbul și vulpoiul.....303

Câinele credincios.....324

Fellahul și ginnul.....328

Cu vorba dulce dezlegi orice pricină.....330

E Zabad!.....334

E cu neputință să împaci pe toată lumea.....336

Focul lui Ben Ghannam.....338

Jinjil și Rabab.....339

Prințesele dănțuitoare și taina condurilor găuriți.....344

Prințesa vrăjitoare și flăcăul cu viers minunat.....356

Prințesa care nu vorbise niciodată.....378

Struțul sultanului.....400

Culegătorul de vreascuri și comoara de la poarta Bagdadului.....418

Mazna și ifritul.....430

Bulgăre de sare.....443

Fata sultanului și beduinul cel viteaz.....467

Vânătorul și vrăjitoarea cu pălărie de pene.....484

Taler cu două fețe.....505

Povestea celor trei frați isteți.....520

Abu Zayd Al-Hilali și emirul Hadid din Ușaiqar.....533

Solomon și corbul.....545

Povestea celor două perle.....560

Bătrâna cea vicleană și sultanul păcălit.....576

Povestea despre Noe și uriașul Auj.....596

Beduinul și nevasta sultanului cea vicleană.....603

www.polirom.ro

Redactor: Ioana Aneci
Coperta: Radu Răileanu
Tehnoredactor: Vasilica Nistor

Bun de tipar: februarie 2010. Apărut: 2010
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 P.O. BOX 266
700506, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,
O.P. 37 P.O. BOX 1-728, 030174
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la S.C. LUMINA TIPO S.R.L.
Str. Luigi Galvani nr. 20 bis, Sect. 2, București
Tel. /Fax: 211.32.60, 212.29.27, E-mail: office@luminatipo.com

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR UNIREA